

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

דוח תקופתי

לשנת 2024

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2024

פרק 1	תיאור עסקי החברה
פרק 2	דוח הדירקטוריון
פרק 3	דוחות כספיים
פרק 4	נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה, המיוחסים לחברה
פרק 5	פרטים נוספים על החברה שאלון ממשל תאגידי
פרק 6	דוח בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי
פרק 7	נספחים

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

חברי הדירקטוריון

יאיר המבורגר - יו"ר הדירקטוריון

גדעון המבורגר

יואב מנור

בן המבורגר - סגן יו"ר הדירקטוריון

דורון כהן

אלי דפס

מישל סיבוני (החל מיום 5.2.2024)

נעים נג'אר - דירקטור חיצוני

אפרת יעבץ - דירקטורית חיצונית

איילת בן-עזר - דירקטורית חיצונית

יוכי דביר - דירקטורית חיצונית (החל מיום 30.5.2024)

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

פרק 1

תיאור עסקי החברה

תיאור עסקי החברה

- בהתאם לתקנה 8 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התשכ"ט-1970 ("תקנות ני"ע"), הוראות תקנה 8 לתקנות ני"ע ביחס לדוח התקופתי, אינן חלות על תאגיד שאיחד או איחד באיחוד יחסי מבטח או שהמבטח הוא חברה כלולה שלו, ככל שמידע זה מתייחס למבטח.
- החברה הינה חברת החזקות, שעיקר החזקותיה הן בחברות מאוחדות שהן חברות ביטוח, חברות המנהלות קופות גמל, חברות המנהלות קרנות פנסיה, חברה מנהלת של קרנות נאמנות וחברות שעיסוקן בתחומי הפיננסיים והאשראי.
- דוח זה, ביחס לעסקי הביטוח, הפנסיה והגמל, ערוך על פי סעיף 42 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, והוראות הממונה על רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון מכוח סמכותו על פי הסעיף האמור לעניין תיאור עסקי החברה בדוח התקופתי של חברות ביטוח, הקובעות, בין היתר, את מבנה הדיווח והמידע שייכלל בדוח התקופתי של חברות ביטוח.
- פרק זה מהווה חלק בלתי נפרד של הדוח התקופתי ויש לקרוא את הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.
- פרק זה בדוח התקופתי, העוסק בתיאור החברה, התפתחותה, עסקיה ותחומי פעילותה, כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה"; "החברה/הקבוצה סבורה"; "צפויה" וכדו', אך ייתכן, כי הופעת מידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים. מידע צופה פני עתיד המופיע בדוח זה מתייחס אך ורק למועד בו הוא נכתב. החברה אינה מתחייבת לעדכן או לשנות מידע זה ככל שמידע נוסף או שונה בקשר למידע כאמור יגיע לידיעתה.
- להסרת ספק מובהר, כי התיאור המובא בדוח זה לגבי מוצרי הביטוח הינו תיאור תמציתי לצרכי הדוח בלבד, וכי תנאי מוצרי הביטוח המחייבים את המבטחים מקבוצת החברה הם רק אלה המפורטים בחוזי הביטוח (פוליסות) הרלוונטיים שנכרתו על ידיהם. בהתאם לכך, התיאור המובא בדוח זה לא ישמש לצרכי פרשנות חוזי הביטוח ולא יהווה מקור להסתמכות כלשהי לגבי תנאי הביטוח.
- להסרת ספק מובהר, כי התיאור המובא בדוח לגבי תנאי מוצרי הפנסיה והגמל השונים הינו תיאור תמציתי לצרכי הדוח בלבד, וכי תנאיהם המחייבים הם כנקבע בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), תשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו על פיו ובתקנוני קרנות הפנסיה וקופות הגמל.
- להסרת ספק מובהר, כי התיאור המובא בדוח לגבי שירותים או מוצרים המתוארים תחת תחום האשראי, הינו תיאור תמציתי לצרכי הדוח בלבד, וכי תנאי השירותים או המוצרים המחייבים הם רק אלה אשר נקבעו בהסדרים הרלוונטיים ומסמכי ההתקשרויות המתאימים לתחום פעילות זה.
- להסרת ספק מובהר, כי התיאור המובא בדוח לגבי קרנות הנאמנות השונות הינו תיאור תמציתי לצרכי הדוח בלבד וכי התנאים המחייבים הינם אלו שנקבעו בתשקיפי הקרנות ובדוחות שהגיש מנהל הקרן.
- להסרת ספק מובהר, כי התיאור המובא בדוח לגבי קרנות הסל ו/או קרנות נאמנות ו/או תעודות הפיקדון השונות הינו תיאור תמציתי לצרכי הדוח בלבד וכי התנאים המחייבים הינם אלו שנקבעו בתשקיפים ו/או הדיווחים המידיים לגבי קרנות הסל ו/או תעודות הפיקדון שפורסמו על ידי מנפיקי מוצרים אלו.

תוכן עניינים מקוצר
לפרק - תיאור עסקי החברה

עמוד	הנושא
1-1	מבוא
1-4	1. חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה
1-15	2. חלק ב' - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה
1-15	2.1 תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
1-40	2.2 תחום ביטוח בריאות
1-46	2.3 תחום ביטוח כללי
1-63	2.4 תחום חברות ביטוח בחו"ל
1-70	2.5 תחום אשראי
1-81	2.6 תחום השירותים הפיננסיים ופעילות בשוק ההון
1-94	3. חלק ג' - מידע ברמת כלל פעילות הקבוצה
1-132	4. חלק ד' - משטר תאגידי

תוכן עניינים מפורט

1	חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה	4
1.1	פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה	4
1.1.1	תרשים מבנה החזקות	4
1.1.2	השינויים המהותיים שחלו במבנה ההחזקות בשנת 2024	4
1.1.3	התאגדות החברה וצורת ההתאגדות	4
1.1.4	מבנה השליטה של החברה	4
1.1.5	תחומי פעילות הקבוצה:	4
1.1.6	נקודות עיקריות בהתפתחות ההיסטורית של החברה	6
1.1.7	נקודות עיקריות בהתפתחות הקבוצה בשנת 2024	7
1.1.8	נקודות עיקריות בהתפתחות החברה, לאחר תקופת הדוח	9
1.1.9	מבנה פעילות הקבוצה	10
1.2	תיאור תמציתי של תחומי פעילות הקבוצה	10
1.2.1	תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	10
1.2.2	תחום ביטוח בריאות	11
1.2.3	תחום ביטוח כללי	11
1.2.4	תחום חברות ביטוח בחו"ל	12
1.2.5	תחום אשראי	13
1.2.6	תחום שוק ההון והשירותים הפיננסיים	14
1.3	השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה	14
1.4	מדיניות חלוקת דיבידנדים	14
2	חלק ב' - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה	15
2.1	תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	15
2.1.1	מוצרים ושירותים	15
2.1.2	מגמות ושינויים בתחום הפעילות	15
2.1.3	מוצרים תחליפיים	36
2.1.4	תחרות	36
2.1.5	לקוחות	40
2.2	תחום ביטוח בריאות	41
2.2.1	מוצרים ושירותים	41
2.2.2	מגמות ושינויים בתחום הפעילות	44
2.2.3	תחרות	44
2.2.4	לקוחות	45

2.3	תחום ביטוח כללי	47
2.3.1	מוצרים ושירותים	47
2.3.2	מגמות ושינויים בתחום הפעילות	55
2.3.3	תחרות	56
2.3.4	לקוחות	59
2.4	תחום חברות ביטוח בחו"ל	64
2.4.1	מוצרים ושירותים	64
2.4.2	מגמות ושינויים בתחום הפעילות	67
2.4.3	תחרות	68
2.4.4	לקוחות	69
2.4.5	דרישות הון	69
2.5	תחום אשראי	71
2.5.1	מידע כספי לגבי תחום האשראי	71
2.5.2	כללי ומגמות מקרו כלכליות בתחום האשראי	71
2.5.3	מוצרים ושירותים	74
2.5.4	מוצרים חדשים	76
2.5.5	לקוחות	76
2.5.6	שיווק והפצה	76
2.5.7	תחרות	77
2.5.8	עונתיות	78
2.5.9	נכסים בלתי מוחשיים	78
2.5.10	הון אנושי	78
2.5.11	תחליפיות	78
2.5.12	מגבלות ופיקוח החלים על תחום פעילות האשראי	78
2.5.13	חקיקה והוראות הדין בתחום האשראי	78
2.5.14	גורמי סיכון	80
2.6	תחום השירותים הפיננסיים ופעילות בשוק ההון	82
2.6.1	מידע כללי על תחום הפעילות	82
2.6.2	מבנה תחום הפעילות והשינויים החלים בו	82
2.6.3	מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות	83
2.6.4	שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיותו	83
2.6.5	התפתחויות בשוקי תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו	84
2.6.6	גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם	85
2.6.7	מוצרים תחליפיים למוצרי תחום הפעילות והשינויים החלים בהם	85

85	מוצרים ושירותים	2.6.8
88	פילוח הכנסות ממוצרים ושירותים	2.6.9
88	מוצרים חדשים	2.6.10
89	לקוחות	2.6.11
89	שיווק והפצה	2.6.12
90	תחרות	2.6.13
91	עונתיות	2.6.14
91	ספקים	2.6.15
92	מגבלות ופיקוח בתחום הפעילות	2.6.16
94	גורמי סיכון	2.6.17
94	הסכמים מהותיים	2.6.18
94	הסכמי שיתוף פעולה	2.6.19
95	חלק ג' - מידע ברמת כלל פעילות הקבוצה	3
95	מגבלות ופיקוח החלים על פעילות חברות הקבוצה	3.1
97	כללי	3.1.1
99	תחום ביטוח בריאות, ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	3.1.2
101	תחום ביטוח כללי	3.1.3
101	חסמי כניסה ויציאה	3.2
101	חסמי כניסה	3.2.1
103	חסמי היציאה	3.2.2
104	גורמי הצלחה קריטיים	3.3
104	גורמי הצלחה כלליים	3.3.1
104	גורמי הצלחה ספציפיים לזרוע הביטוח והחיסכון ארוך הטווח	3.3.2
105	גורמי הצלחה ספציפיים לתחום ביטוח בריאות	3.3.3
105	גורמי הצלחה ספציפיים לתחום ביטוח כללי	3.3.4
105	גורמי הצלחה ספציפיים לתחום אשראי	3.3.5
105	גורמי הצלחה ספציפיים לתחום שוק ההון והשירותים הפיננסיים	3.3.6
106	השקעות	3.4
106	מבנה ניהול ההשקעות	3.4.1
107	פעילויות השקעה מהותיות	3.4.2
107	מדיניות ניהול ההשקעות	3.4.3
108	ביטוח משנה	3.5
108	הסבר כללי לגבי סוגי הסכמי ביטוח המשנה	3.5.1
111	שינויים בהסדרי ביטוח משנה	3.5.2

111	שינויים בהסדרי ביטוח משנה לאחר תקופת הדוח	3.5.3
111	מדיניות החשיפה למבטחי משנה	3.5.4
112	היקף פרמיות בביטוחי משנה	3.5.5
114	חשיפת מבטחי המשנה לרעידת אדמה	3.5.6
115	תוצאות ביטוח המשנה בביטוח כללי במיליוני ש"ח ⁽¹⁾	3.5.7
116	תוצאות ביטוח המשנה במגזר חברות ביטוח בחו"ל:	3.5.8
117	הון אנושי	3.6
118	שינויים במצבת נושאי המשרה הבכירה	3.6.1
118	תנאי ההתקשרות עם העובדים	3.6.2
119	מידע אודות דירקטורים ונושאי משרה	3.6.3
119	הדרכות לעובדים	3.6.4
120	קוד אתי לעובדי הקבוצה	3.6.5
120	שיווק והפצה	3.7
120	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	3.7.1
121	ביטוח בריאות	3.7.2
121	ביטוח כללי	3.7.3
123	חברות ביטוח בחו"ל	3.7.4
123	שינויים מהותיים בדינים המתייחסים לערוצי ההפצה שפורסמו במהלך תקופת הדוח	3.7.5
123	הסוכנויות העיקריות שבשליטת הקבוצה	3.7.6
123	תלות בגורם שיווק	3.7.7
123	ספקים ונותני שירותים	3.8
123	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	3.8.1
124	ביטוח בריאות	3.8.2
124	ביטוח כללי	3.8.3
125	שירותי מחשוב ותוכנה	3.8.4
125	תלות בספקים	3.8.5
125	רכוש קבוע	3.9
125	משרדים ונכסי מקרקעין	3.9.1
125	מערכות המיכון וניהול המידע	3.9.2
126	עונתיות	3.10
126	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	3.10.1
126	ביטוח בריאות	3.10.2
126	ביטוח כללי	3.10.3
128	נכסים בלתי מוחשיים	3.11

3.12	מימון	129
3.13	גורמי סיכון	129
3.13.1	טבלת גורמי הסיכון	129
3.13.2	התמודדות עם סיכון הסייבר	131
3.13.3	התמודדות עם סיכונים קיימות (ESG) - סיכונים סביבתיים	132
3.14	הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה	132
3.15	יעדים ואסטרטגיה עסקית	132
4	חלק ד' - משטר תאגידי	133
4.1	דירקטורים חיצוניים	133
4.2	מבקר פנים	133
4.2.1	פרטי מבקר הפנים ותאריך תחילת כהונתו	133
4.2.2	תוכנית הביקורת	133
4.2.3	התקנים המקצועיים	133
4.2.4	היקף העסקה	134
4.2.5	תגמול	134
4.2.6	גישה למידע	134
4.2.7	דין וחשבון המבקר הפנימי	134
4.2.8	הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי	134
4.3	רואה חשבון מבקר	135
4.3.1	פרטי רואה חשבון מבקר	135
4.3.2	גילוי בדבר שכר רואה חשבון מבקר	135
4.3.3	היערכות החברה ליישום של תקן דיווח כספי בינלאומי (IFRS) מספר 17, חוזי ביטוח	135
4.4	אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	136

מבוא לפרק 1 לדוח התקופתי

פרק 1 זה לדוח התקופתי, כולל את תיאור עסקי החברה ליום 31 בדצמבר 2024 ואת התפתחות עסקיה, כפי שחלו במהלך שנת 2024 ("תקופת הדוח"). הדוח נערך בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל – 1970, וביחס לעסקי הביטוח, הפנסיה והגמל בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון על-פי סעיף 42 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981.

לעניין החזקה במניות של חברות הקבוצה הנזכרות בדוח זה, נתוני החזקות בחברה כלשהי כוללים את כל ההחזקות באותה חברה, לרבות באמצעות חברות בנות בבעלות מלאה של החברה המחזיקה. אחוזי ההחזקה מוצגים במספרים מעוגלים לאחוז השלם הקרוב, אלא אם צוין אחרת.

מהותיות המידע הכלול בפרק זה בדוח התקופתי, ובכלל זה תיאור עסקאות מהותיות, נבחנה מנקודת ראותה של החברה, כאשר במקרים מסוימים הורחב התיאור, על מנת ליתן תמונה מקיפה של הנושא.

הגדרות

לנוחות הקורא מובאים להלן המונחים או הקיצורים הבאים, להם בפרק זה המשמעות המובאת לצידם, אלא אם כן נאמר אחרת.

אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד אשר המדינה מנפיקה לחברות הביטוח (אג"ח "חץ") ולקרנות הפנסיה (אג"ח "מירון" ואג"ח "ערד"), בריבית ולתקופה קבועים מראש.	"אג"ח מיועדות"
בססח - החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ.	"בססח"
מבטח או חברה מנהלת.	"גוף מוסדי"
גמלא - הראל נדל"ן למגורים בע"מ.	"גמלא הראל"
הסכומים שמפקיד עמית (או שמפקידים עבורו) בקרן פנסיה או בקופת גמל.	"דמי גמולים"
סכומים הכלולים בדמי הביטוח המיועדים לכיסוי הוצאות המבטח (לדוגמא: דמי רישום).	"דמים"
הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, כמשמעותו בחוק הפיקוח.	"הממונה"
המצפן - שותפים לדרך בע"מ.	"המצפן"
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ וחברות הבת שלה.	"הקבוצה" או "קבוצת הראל"
הראל 60 + בע"מ.	"הראל 60 +"
הראל חברה לביטוח בע"מ.	"הראל ביטוח"
הראל החזקות אשראי בע"מ.	"הראל אשראי"
הראל ביטוח מימון והנפקות בע"מ.	"הראל הנפקות"
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.	"הראל השקעות" או "החברה"
הראל פיננסיים אסטרטגיות בע"מ.	"הראל אסטרטגיות"
הראל מסחר מדדים בע"מ.	"הראל מסחר מדדים"
הראל פיננסיים ניהול השקעות בע"מ.	"הראל ניהול השקעות"
הראל סל מטבעות בע"מ.	"הראל סל מטבעות"

הראל פיננסים אחזקות בע"מ.	"הראל פיננסים"
הראל פיננסים אלטרנטיב בע"מ.	"הראל פיננסים אלטרנטיב"
הראל פיקדון סחיר בע"מ.	"הראל פיקדון סחיר"
הראל פנסיה וגמל בע"מ.	"הראל פנסיה וגמל"
הראל אלטרנטיב קרנות השקעה בע"מ.	"הראל קרנות השקעה"
הראל קרנות נאמנות בע"מ.	"הראל קרנות נאמנות"
הראל ריביות ופיקדונות בע"מ.	"הראל ריביות ופיקדונות"
הראל פיננסים שירותי תפעול בע"מ	"הראל שירותי תפעול"
חברה שעיסוקה ניהול קופות גמל או קרנות פנסיה ואשר קיבלה רישיון לכך מאת הממונה, בהתאם לסעיף 4 לחוק קופות גמל.	"חברה מנהלת"
חוק החברות, התשנ"ט - 1999.	"חוק החברות"
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981.	"חוק הפיקוח"
חוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995.	"חוק הסדרת העיסוק"
לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים (שירותים פיננסיים מוסדרים), תשע"ו-2016.	"חוק הפיקוח על שירותים פיננסים מוסדרים"
חוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968.	"חוק ניירות ערך"
חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994.	"חוק השקעות משותפות בנאמנות"
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), תשס"ה - 2005.	"חוק קופות גמל"
תהליך אישור הצעת הביטוח וקביעת הפרמיה, בהתאם להנחות אקטואריות, לנתונים המפורטים בהצעת הביטוח ולמידע נוסף שברשות המבטח.	"חיתום"
לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ.	"לעתיד"
כמשמעם בהודעת הפיקוח על עסקי ביטוח (ענפי ביטוח), התשמ"ה - 1985.	"ענפי ביטוח"
פקודת מס הכנסה [נוסח חדש].	"פקודת מס הכנסה"
מבוטחים פרטיים יחידים או לקוחות עסקיים קטנים, עימם מתקשרת חברת הביטוח על בסיס פרטני.	"פרט"
דמי ביטוח לרבות דמים.	"פרמיה"
הסכומים שנצברו לזכות העמיתים בקופת הגמל, בקרן הפנסיה או בפוליסה לביטוח חיים עם רכיב כלשהו של חיסכון.	"צבירה"
קבוצת אנשים (הקשורים בדרך כלל במקום עבודה משותף, או בהשתייכות לארגון כלשהו או ביחסי ספק-לקוח עם תאגיד או ארגון כלשהו), עימם מתקשרת חברת הביטוח בהסכם אחד על פני מבוטחים או זכאים להיות מבוטחים, כל המשותפים לקבוצה (ולא בהתקשרויות פרטניות עם יחיד הקבוצה).	"קולקטיב" (על הטייתו)

תוכנית ביטוח שאושרה כקופת גמל לתגמולים, לפיצויים או לקצבה, הן לפי חוק קופות הגמל והן לפי תקנות קופות הגמל.	"קופת ביטוח"
קופת גמל כמשמעותה בחוק קופות גמל שאינה קרן פנסיה.	"קופת גמל"
קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ.	"קחצ"ק"
קרן להשקעות משותפות בנאמנות, כמשמעה בסעיף 3 לחוק השקעות משותפות בנאמנות.	"קרן נאמנות"
קרן פנסיה שאושרה לראשונה לפני 1 בינואר 1995.	"קרן פנסיה ותיקה"
קרן פנסיה שאושרה לראשונה החל מיום 1 בינואר 1995.	"קרן פנסיה חדשה"
קופת גמל לקצבה כמשמעותה בחוק קופות גמל, אשר אינה קופת ביטוח.	"קרן פנסיה"
החלק מתוך עסקת הביטוח שאינו מכוסה בביטוח משנה.	"שייר"
סכומים שיש לשלם בקרות מקרה ביטוח על פי תנאי הפוליסה.	"תגמולי ביטוח"
תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב - 2012.	"תקנות ההשקעה"
תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד - 1964.	"תקנות קופות הגמל"
Interasco Societe Anonyme General Insurance Company S.A.G.I. - חברה מאוגדת ביוון בעלת רישיון מבטח ביוון.	"Interasco"
Turk Nippon Sigorta A.S. - חברה מאוגדת בטורקיה בעלת רישיון מבטח בטורקיה.	"Turk Nippon"
אי.אם.אי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ.	"EMI"

1 חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1 פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1.1 תרשים מבנה החזקות

להלן תרשים סכמטי של ההחזקות העיקריות של החברה, נכון למועד עריכת הדוח. רשימה מפורטת של החברות הבנות והחברות הקשורות של החברה לתאריך הדוח נמצאת בפרק החמישי לדוח התקופתי (פרטים נוספים על החברה), תחת תקנה 11 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970.

1.1.2 השינויים המהותיים שחלו במבנה ההחזקות בשנת 2024

רכישת מלוא האחזקות בחברת גמלא הראל נדל"ן במיזוג משולש הופכי. לפרטים נוספים ראו באור 39 בדוחות הכספיים.

1.1.3 התאגדות החברה וצורת ההתאגדות

הקבוצה החלה את פעילותה בתחום הביטוח בשנת 1933, שבה התאגדה חברת הבת, הראל ביטוח (בשמה הקודם דאז - שלוח חברה לביטוח בע"מ). הראל השקעות התאגדה בישראל בשנת 1982, כחברה פרטית. באותה שנה הנפיקה החברה לציבור 25% ממניותיה והייתה לחברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

1.1.4 מבנה השליטה של החברה

נכון למועד פרסום הדוח, יאיר המבורגר, גזעון המבורגר ונורית מנור, (בסעיף זה להלן: "בעלי המניות והשולטים הסופיים בחברה") מחזיקים בחברה בעיקר באמצעות ג.י.י. ייעוץ כלכלי וניהול השקעות 2017 שותפות מוגבלת ("השותפות ג.י.י."), שהינה שותפות בשליטתם ובעלותם המלאה, בה הם מחזיקים כשותפים מוגבלים באמצעות חברות פרטיות בבעלותם המלאה וכן מחזיקים בשותף הכללי בשותפות ג.י.י. בעלי המניות והשולטים הסופיים בחברה מחזיקים בכ- 46.3% מזכויות ההצבעה בחברה ובכ- 46.3% מהון המניות המונפק של החברה.

1.1.5 תחומי פעילות הקבוצה:

נכון למועד הדוח, עיקר פעילותה של החברה בתחומים הבאים:

1.1.5.1 בתחומי הביטוח השונים - באמצעות החברות הבנות: הראל ביטוח, Interasco הפועלת ביוון, Turk Nippon הפועלת בטורקיה, ו- EMI ובאמצעות בססח (מוחזקת בשיעור

(50%). לפרטים נוספים אודות תחומי הביטוח השונים, ראו סעיפים 1.2.1 עד 1.2.6 להלן.

1.1.5.2 בתחום החיסכון ארוך הטווח פועלת החברה באמצעות החברות הבנות: הראל פנסיה וגמל, שהינה חברה מנהלת של קרנות פנסיה, קופות גמל וקרנות השתלמות; קחצ"ק, שהינה חברה המנהלת קרן השתלמות; ולעתיד, שהינה חברה המנהלת קרן פנסיה ותיקה. לפרטים נוספים אודות תחום חיסכון ארוך הטווח, ראו סעיף 1.2.1 להלן.

1.1.5.3 בתחום האשראי – החברה פועלת באמצעות חברת המצפן, העוסקת ביצירת פתרונות מימון, לרבות מתן הלוואות מזנין; באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הראל ביטוח - הראל 60+, העוסקת במתן הלוואות מסוג משכנתא, לרבות "משכנתא הפוכה"; כמו כן לקבוצה פעילות ליווי ומימון נדל"ן יזמי המבוצעת בהראל ביטוח והחל מרבעון רביעי של שנת 2024 גם באמצעות החברה הבת – גמלא הראל; וכן במסגרת פעילות מתן ערבויות פיננסיות ושירותי ייזום ותפעול לתיקי משכנתאות המבוססים על ידי צד שלישי באמצעות הראל ביטוח ו-EMI. לפרטים נוספים אודות תחום האשראי ראו סעיף 1.2.5 להלן.

ביום 12 בדצמבר 2024 הושלמה עסקה לרכישת מלוא מניותיה של חברת גמלא הראל אשר פועלת בתחום העמדת מימון ליזמים בענף הבניה, כאשר עיקר המימון הינו השלמת הון עצמי הנדרש ליזמים כאמור לצורך קבלת ליווי פיננסי לפרויקטים בתחום הבניה. החברה מחזיקה בגמלא הראל באמצעות החברה הבת - הראל אשראי. לפרטים נוספים ראו באור 39.

1.1.5.4 בתחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון פועלת החברה באמצעות החברה הבת הראל פיננסיים אחזקות והחברות הבנות שלה. לפרטים נוספים אודות פעילות בתחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון ראו סעיף 1.2.6 להלן.

הקבוצה פעילה כ- 90 שנים בתחום הביטוח. בהתאם לדוחות הכספיים לרבעון השלישי של שנת 2024, הקבוצה הינה קבוצת הביטוח הראשונה בגודלה בישראל בהיקף פרמיות, עם נתח שוק של כ- 21.9%. בתחום הבריאות הקבוצה היא הקבוצה הגדולה והמובילה בשוק, עם נתח שוק של כ- 33.9%. בתחום ביטוח כללי הקבוצה הינה קבוצת הביטוח הראשונה בגודלה, עם נתח שוק של כ- 14.6% ובהיקף הפרמיות בביטוח חיים הקבוצה הינה השנייה בגודלה, עם נתח שוק של כ- 21.8%. בתחום ניהול קרנות פנסיה חדשות, נכון ליום 30 בספטמבר 2024, לקבוצה נתח שוק של כ- 18%. בתחום ניהול קופות גמל, נכון ליום 30 בספטמבר 2024, לקבוצה נתח שוק של כ- 8.9%. בתחום ניהול קרנות הנאמנות, נכון ליום 30 בספטמבר 2024, הקבוצה בעלת נתח שוק של כ- 14.8%.

להלן נתונים בדבר היקף הנכסים המנוהלים בקבוצה (במיליארדי ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
129.5	143.3	ביטוח (כולל נכסים תלויי תשואה)
150.6	184.9	קרנות פנסיה
65.0	75.4	קופות גמל
67.7	87.9	קרנות נאמנות
14.9	18.0	ניהול תיקים ואחר*
427.7	509.5	סה"כ

* כולל קרן השקעה פרטית בסך של כ-1.4 מיליארדי ש"ח

פעילותה של הראל השקעות הינה בניהול, פיקוח ובקרה על החברות הבנות, תכנון שוטף של פעולות הקבוצה ויזום מהלכים והשקעות, הן במישרין והן באמצעות חברות הקבוצה.

1.1.6 נקודות עיקריות בהתפתחות ההיסטורית של החברה

בשנת 1982 החברה הונפקה בבורסה לניירות ערך בתל אביב. באותה עת החזיקה החברה את מניות הראל חברה לביטוח ("הראל הראשונה"). בשנים שלאחר מכן הרחיבה את היקף פעילותה באמצעות מספר רכישות מהותיות, ובהן: רכישת מלוא הבעלות על הראל ביטוח (בשמה דאז שלוח חברה לביטוח בע"מ) ("שלוח"), בשנת 1984. במועד רכישה זה עסקה שלוח בביטוח בריאות ובביטוח חיים; בשנת 1985 רכשה שלוח 50% מתיק ביטוח החיים של ירדניה חברה לביטוח בע"מ; בשנת 1989 רכשה החברה 82% ממניות סהר חברה ישראלית לביטוח בע"מ ("סהר") ובמהלך השנים רכשה את יתרת מניות סהר; בשנת 1993 רכשה, באמצעות מור-הר השקעות בע"מ את השליטה בדקלה חברה לביטוח בע"מ; בשנת 1999 רכשה החברה את השליטה בציון החזקות בע"מ, שהחזיקה בכל מניות ציון חברה לביטוח בע"מ ("ציון"); במהלך השנים, בעקבות מיזוגים ושינויים מבניים, עסקי הראל הראשונה, סהר וציון רוכזו בשלוח, שלימים שינתה את שמה להראל ביטוח.

בשנת 2006 רכשה הראל קרנות נאמנות את פעילות ניהול קרנות הנאמנות שנוהלו על ידי בנק לאומי לישראל בע"מ ולאומי-פיא חברה לניהול קרנות נאמנות בע"מ; באותה שנה גם רכשה הראל ביטוח מבנק לאומי לישראל בע"מ פעילות של 5 קופות גמל (שהעיקריות בהן היו עצמה ותעוז); בשנת 2006 רכשה החברה ביחד עם ביטוח חקלאי ו-Euler Hermes את השליטה בבססח; בשנת 2010 רכשה הראל ביטוח את מלוא הון המניות של EMI; בנוסף, נעשו במהלך השנים רכישות שונות במועדים שונים של קופות גמל, קרנות נאמנות ופעילות ניהול תיקים. בשנת 2013 הראל ביטוח רכשה את פעילות ביטוח החיים וביטוחי הבריאות של אליהו חברה לביטוח בע"מ והראל פיננסים רכשה את פעילות ניהול התיקים ואת חברת ניהול קרנות הנאמנות של בית ההשקעות כלל פיננסים.

ביולי 2021, הועברה מלוא האחזקה ב-EMI מהראל ביטוח, להראל השקעות במסגרת שינוי מבני.

באוקטובר 2021, הושלמה העברת הפעילות של פסגות קופות גמל ופנסיה בע"מ, במספר קופות גמל וקרנות פנסיה, להראל פנסיה וגמל. בדצמבר 2021 הושלמה רכישת הפעילות הביטוחית של שירביט חברה לביטוח בע"מ אשר הועברה אל הראל ביטוח.

במהלך השנים 2020-2024 הרחיבה הקבוצה את פעילותה בתחומי האשראי, בין היתר על ידי הקמת הראל +60 העוסקת במתן הלוואות מסוג משכנתא, לרבות "משכנתא הפוכה", על ידי מתן אשראי לעסקים בינוניים באמצעות פעילות חברת המצפן וכן בתחומי המימון בענף

הנדל"ן בין היתר, על ידי רכישת מלוא האחזקה בחברת גמלא הראל.

1.1.7 נקודות עיקריות בהתפתחות הקבוצה בשנת 2024

1.1.7.1 התפתחויות מהותיות בתחומי הפעילות השונים של הקבוצה

לעניין התפתחויות מהותיות בתחומי הפעילות השונים של הקבוצה, ראו סעיפים 2.1.2, 2.2.2, 2.3.1, 2.4.2, 2.6.2 ו- 2.6.5 להלן.

1.1.7.2 מלחמת "חרבות ברזל"

לפרטים אודות מלחמת "חרבות ברזל" והשלכותיה על פעילות הקבוצה, ראו סעיף 2.2 בפרק 2 "דוח הדירקטוריון" לדוח התקופתי של החברה.

1.1.7.3 סיום כהונת מנכ"ל החברה ומינוי מנכ"ל חדש

מר מישל סיבוני, אשר כיהן כמנכ"ל החברה ויו"ר דירקטוריון הראל ביטוח, סיים את תפקידו כאמור ביום 31 בינואר 2024 וזאת לאחר למעלה מ-30 שנות עבודה בקבוצת הראל. מר סיבוני, ממשיך לכהן כדירקטור בהראל ביטוח וכיו"ר דירקטוריון המצפן וכן מונה לכהונה כדירקטור בחברה החל מיום 5 בפברואר 2024. בהמשך לסיום כהונתו של מר סיבוני כאמור, מונה מר ניר כהן, המכהן כמנכ"ל הראל ביטוח, גם לתפקיד מנכ"ל הראל השקעות וזאת החל מיום 1 בפברואר 2024.

1.1.7.4 תוכניות רכישה עצמית של מניות

ביום 30 בינואר 2024 אישר דירקטוריון החברה תוכנית רכישה עצמית של מניות החברה בהיקף של עד 100 מיליוני ש"ח. נכון למועד פרסום הדוח, החברה השלימה את מלוא הרכישות בהתאם לתוכנית כאמור.

ביום 27 בנובמבר 2024, אישר דירקטוריון החברה תוכנית רכישה עצמית נוספת של מניות החברה בהיקף של עד 100 מיליוני ש"ח אשר תבוצע מעת לעת כפי שיקבע על ידי הנהלת החברה.

לפרטים נוספים אודות התכניות כאמור - ראו באור 15 בדוחות הכספיים.

1.1.7.5 ביטול הסכם לרכישת ישראלכרט בע"מ

לפרטים אודות התקשרות החברה בהסכם לרכישת חברת ישראלכרט בע"מ וכן לעניין ההתפתחויות שחלו בהסכם כאמור עד לביטולו עקב אי התקיימות אחד מהתנאים המתלים, ראו באור 39 בדוחות הכספיים.

1.1.7.6 אסיפה כללית מיוחדת

ביום 5 בפברואר 2024 התקיימה אסיפה כללית מיוחדת של החברה שעל סדר יומה היו הנושאים: מינוי מר מישל סיבוני לדירקטור בחברה; אישור תנאי סיום העסקה של המנכ"ל היוצא, מר מישל סיבוני; אישור תנאי העסקתה של המנכ"ל הנכנס, מר ניר כהן. האסיפה אישרה את כל הנושאים שעמדו על סדר יומה.

בחודש אוגוסט 2024 אישרו ועדת תגמול והדירקטוריון את תנאי ההעסקה של המנכ"ל הנכנס, מר ניר כהן, באופן בו ההסדר לפיו התחייב מר ניר כהן לא לשמש כמנכ"ל של חברת ביטוח אחרת בתקופה של שנתיים מסיום העסקתו בהראל ביטוח תמורת מענק של 5,000,000 ש"ח יהיה כפוף לאישור האורגנים הרלבנטיים של החברה בסמוך למועד סיום העסקתו כמנכ"ל.

- 1.1.7.7 אשרור דירוג הראל ביטוח ע"י חברת הדירוג "מידרוג"
לעניין אשרור דירוג הראל ביטוח ע"י חברת הדירוג "מידרוג", ראו באור 24 בדוחות הכספיים.
- 1.1.7.8 אשרור דירוג הראל השקעות ע"י חברת הדירוג "מידרוג"
לעניין אשרור דירוג הראל השקעות ע"י חברת הדירוג "מידרוג", ראו באור 24 בדוחות הכספיים.
- 1.1.7.9 חלוקות דיבידנדים
לעניין החלטת החברה מיום 28 במרץ 2024 בדבר חלוקת דיבידנד בסך 350 מיליוני ש"ח, אשר שולם ביום 16 באפריל 2024 ראו באור 15 בדוחות הכספיים.
לעניין החלטת החברה מיום 29 באוגוסט בדבר חלוקת דיבידנד בסך 200 מיליוני ש"ח, אשר שולם ביום 29 בספטמבר 2024, ראו באור 15 בדוחות הכספיים.
לעניין החלטת החברה מיום 23 בדצמבר 2024 בדבר חלוקת דיבידנד בסך 250 מיליוני ש"ח אשר שולם ביום 9 בינואר 2025 – ראו באור 15 בדוחות הכספיים.
- 1.1.7.10 תוכנית מתאר אופציות לעובדים
לעניין תוכנית מתאר אופציות לעובדים, ראו באור 38 בדוחות הכספיים.
- 1.1.7.11 אסיפה כללית שנתית ומיוחדת
ביום 30 במאי 2024 התקיימה אסיפה כללית שנתית ומיוחדת של החברה שעל סדר יומה היו הנושאים הבאים: (1) דיון בדוח התקופתי לשנת 2023; (2) מינוי מחדש של רואה חשבון מבקר והסמכת דירקטוריון החברה לקבוע את שכרו; (3) מינוי מחדש של הדירקטורים המכהנים בחברה, אשר אינם דירקטורים חיצוניים, להמשך כהונה כדירקטורים בחברה (יאיר המבורגר, גדעון המבורגר, בן המבורגר, יואב מנור, מישל סיבוני, דורון כהן, יוסף צ'חנובר (ז"ל) ואלי דפס); (4) מינוי יוכי דביר כדירקטורית חיצונית בחברה. האסיפה אישרה את כל הנושאים שעמדו על סדר יומה.
- 1.1.7.12 פדיון מוקדם מלא של אגרות חוב (סדרה ז') של החברה הנכדה - הראל הנפקות
לעניין פדיון מוקדם מלא לאגרות החוב (סדרה ז') שהונפקו על ידי הראל הנפקות, ראו באור 24 בדוחות הכספיים.
- 1.1.7.13 הנפקת אגרות חוב (סדרה כ') באמצעות החברה הנכדה - הראל הנפקות
לעניין הנפקת אגרות חוב (סדרה כ') באמצעות החברה הנכדה - הראל הנפקות ודירוג אגרות חוב (סדרה כ') ע"י חברת הדירוג "מעלות S&P", ראו באור 24 בדוחות הכספיים.
- 1.1.7.14 התקשרות עם חברת מיכמן מימון בע"מ ("מיכמן")
לעניין התקשרות עם חברת מיכמן, ראו באור 39 בדוחות הכספיים.
- 1.1.7.15 רכישת מלוא מניות גמלא הראל
לעניין רכישת מלוא מניות גמלא הראל, ראו באור 39 בדוחות הכספיים.
- 1.1.7.16 אישור התקשרות בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה
לעניין אישור התקשרות בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה, ראו באור 37 בדוחות הכספיים.

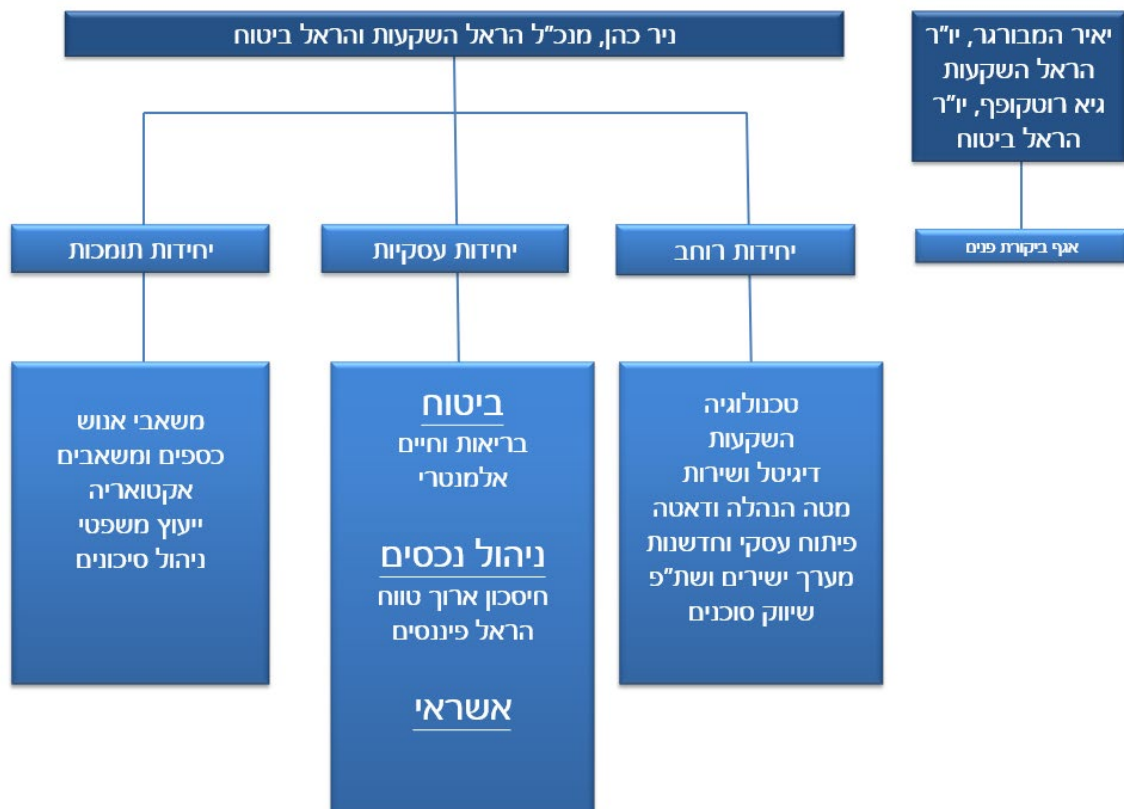
- 1.1.7.17 אשרור דירוג הראל ביטוח ע"י חברת הדירוג "מעלות"
לעניין אשרור דירוג הראל ביטוח ע"י חברת הדירוג "מעלות", ראו באור 24 בדוחות הכספיים.
- 1.1.7.18 סיום כהונה צפוי של נושאי משרה בחברה
בחודש דצמבר 2024 הודיע מר סמי בבקוב, המכהן כמנהל השקעות ראשי בחברה, על החלטתו לסיים את תפקידו בסוף חודש יוני 2025.
בחודש ינואר 2025, הודיעה הגב' חגית ציטיאט ליון, המכהנת כמנכ"לית החברה הבת-הראל פיננסיים אחזקות, על החלטתה לסיים את תפקידה בסוף חודש יוני 2025.
- 1.1.7.19 סקר השפעה כמותית QIS-3 בהתאם ל-IFRS17
ביום 31 בדצמבר 2024 הגישה הראל ביטוח לממונה סקר השפעה כמותית QIS-3 בהתאם ל-IFRS17 ו-IFRS9. לפרטים נוספים ראו באור 41 בדוחות הכספיים.
- 1.1.8 נקודות עיקריות בהתפתחות החברה, לאחר תקופת הדוח
- 1.1.8.1 עדכון כללי הסף לחלוקת דיבידנד – הראל ביטוח
ביום 14 בינואר 2025 אישר דירקטוריון הראל ביטוח עדכון לכלל הסף לחלוקת דיבידנד, ללא התחשבות בהוראות המעבר לתקופת הפריסה, משיעור של 110% ל-115%. לפרטים נוספים ראו באור 15 בדוחות הכספיים וכן סעיף 1.4 להלן.
- 1.1.8.2 אשרור דירוג הראל ביטוח ע"י חברת הדירוג "מידרוג"
לעניין אשרור דירוג הראל ביטוח ע"י חברת הדירוג "מידרוג", ראו באור 24 בדוחות הכספיים.
- 1.1.8.3 התקשרות במזכר הבנות בלתי מחייב עם חברת פמה ליסינג בע"מ ("פמה")
לפרטים אודות התקשרות החברה במזכר הבנות בלתי מחייב עם פמה – ראו באור 40 (1) בדוחות הכספיים.
- 1.1.8.4 אישור עקרוני להנפקת אגרות חוב (סדרה כא') באמצעות החברה הנכדה – הראל הנפקות
לעניין אישור עקרוני שניתן להנפקת אגרות חוב (סדרה כא') ראו באור 40 בדוחות הכספיים.
- 1.1.8.5 אשרור דירוג הראל השקעות ע"י חברת הדירוג "מידרוג"
לעניין אשרור דירוג הראל השקעות ע"י חברת הדירוג "מידרוג", ראו באור 24 בדוחות הכספיים.
- 1.1.8.6 תוכנית רכישה עצמית של מניות
ביום 25 במרץ 2025 אישר דירקטוריון החברה תוכנית רכישה עצמית נוספת של מניות החברה בהיקף של עד 100 מיליוני ש"ח, אשר תבוצע מעת לעת כפי שיקבע על ידי הנהלת החברה. לפרטים נוספים אודות התוכנית כאמור - ראו באור 15 בדוחות הכספיים.

1.1.9 מבנה פעילות הקבוצה

דירקטוריון הראל השקעות מתווה את מדיניות הקבוצה, אליו כפוף מנכ"ל החברה. מבקרת הפנים כפופה ליו"ר הדירקטוריון.

פעילות הקבוצה הינה בעיקר בשלושה מישורים: עסקי ביטוח, ניהול נכסים ואשראי. קבוצת הראל פועלת כיחידה ארגונית המורכבת מיחידות עסקיות אשר לצידן יחידות רוחב ויחידות תומכות. היחידה העסקית הראל פיננסיים פועלת ברובה כיחידה נפרדת, באמצעות חברותיה הבנות. פעילויות האשראי של הקבוצה מתבצעות בעיקר באמצעות חברות בנות להן מבנה ארגוני נפרד וכן באמצעות אגף ייעודי בהראל ביטוח.

מובהר, כי תרשים המבנה הארגוני איננו משקף את מבנה ההחזקות המשפטי של הקבוצה וכן איננו משקף את המגזרים החשבונאיים הקיימים תחת פעילות הקבוצה.

1.2 תיאור תמציתי של תחומי פעילות הקבוצה

הקבוצה פועלת בתחומי הביטוח, תחום חיסכון פנסיוני וניהול נכסים הכולל את פעילות הגמל והפנסיה וכן פעילות בתחום שוק ההון והשירותים הפיננסיים, ותחום האשראי. כמפורט להלן:

1.2.1 תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח¹

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפי ביטוחי החיים וכן את פעילות הקבוצה בניהול קרנות פנסיה וקופות גמל.

¹ במסגרת הצגת תחומי פעילות החברה בדוח זה, תחום ביטוח החיים מוצג תחת מגזר חיסכון ארוך טווח.

פוליסות ביטוח חיים

פוליסות ביטוח חיים מיועדות בעיקרן לטווח ארוך ומבטיחות תגמולי ביטוח במות המבוטח או בעת הגיעו לגיל הקבוע בפוליסה או במועד מוקדם יותר בהתאם לתנאי הפוליסה. הפוליסות יכולות לכלול חסכון, סיכון מפני מקרה מוות בלבד או שילוב ביניהם, ויכול שיתווספו לפוליסות מרכיבים ("ריידרים") לכיסוי סיכונים נוספים, בעיקר אובדן כושר עבודה ומחלה. חלק מפוליסות ביטוח החיים הכוללות מרכיב חיסכון מוכרות כקופות ביטוח על פי הוראות הדין וזכאיות להטבות מס הקבועות בדין לקופות גמל.

בנוסף, נכללות בתחום זה פוליסות המוצעות כפוליסות לקולקטיבים, שעיקרן ביטוח סיכון מפני מוות וביטוח מפני אובדן כושר עבודה ללא חיסכון ולתקופה קצרה וכן פוליסות המכסות סיכון נכות, אובדן כושר עבודה ומחלה קשה.

קרנות פנסיה וקופות גמל

הקבוצה מנהלת מוצרי חיסכון לטווח ארוך נוספים, שהינם קרנות פנסיה וקופות גמל. עמיתים בקרנות הפנסיה זכאים לקבל קצבה חודשית בעת פרישתם לגמלאות, קצבה חודשית במקרה של נכות וקצבה חודשית לשאירים במקרה של מות העמית. העמיתים בקופות הגמל זכאים בעת פרישתם מעבודה או קודם לכן, כנקבע בתקנות קופות הגמל, לקבל סכום הוני ביחס לכספים שנצברו להם בגין הפקדות עד ליום 31 בדצמבר 2007 ולקבל קצבה לגבי כספים שהופקדו החל מיום 1 בינואר 2008. כמו כן, הקבוצה מנהלת קרנות השתלמות, קופות גמל מרכזיות לפיצויים, קופות מרכזיות לדמי מחלה, קופה מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית, קופות גמל להשקעה וקופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד.

הפעילות בביטוח חיים, לרבות חיסכון ארוך טווח על פי חוזי ביטוח וחוזי השקעה, מתנהלת בהראל ביטוח. פעילות חיסכון ארוך הטווח בקופות גמל שאינן קופות ביטוח ובקרנות פנסיה מתנהלת בחברות הראל פנסיה וגמל, קחצ"ק ולעתיד.

1.2.2 תחום ביטוח בריאות

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפי הביטוח: מחלות, אשפוז ותאונות אישיות. הפוליסות הנמכרות במסגרת ענפי ביטוח כאמור מכסות את מגוון הנזקים הנגרמים למבוטח כתוצאה ממחלות ו/או מתאונות, לרבות מצב סיעודי, טיפולי שיניים וביטוח נסיעות לחו"ל. פוליסות ביטוח בריאות מוצעות הן לפרטים והן לקולקטיבים.

פעילות הראל ביטוח בתחום מתן שירותי תפעול עבור תוכנית שירותי בריאות נוספים ("שב"ן"), של קופת החולים שירותי בריאות כללית מבוצעת באגף דקלה בחטיבת הבריאות.

1.2.3 תחום ביטוח כללי

תחום זה מורכב מחמישה תתי תחומים:

1.2.3.1 רכב רכוש

כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות ביטוח בענף ביטוח רכב מנועי, המכסות נזקים הנגרמים לבעל רכב כתוצאה מתאונה ו/או גניבה ו/או חבות בעל הרכב או הנהג לנזק רכוש שנגרם לצד שלישי בתאונה.

בתת-תחום זה נכללות פוליסות ביטוח לרכב שמשקלו עד 3.5 טון. פוליסות אלו הינן בהתאם להוראות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי) (תיקון), התשפ"א – 2021.

עוד בתת תחום זה נכללות, פוליסות ביטוח לכלי רכב למעט רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון (מלגוזות, משאיות, מוניות, אוטובוסים, טרקטורים וכדומה). פוליסות עבור כלי רכב כאמור אינן כפופות לתנאי הפוליסה התקנית, אלא לתנאי והיקף כיסויי פוליסות ביטוח הנקבעות על ידי חברות הביטוח ובכפוף לאישור הממונה את תנאי הפוליסות.

1.2.3.2 רכב חובה

כולל את פעילות הקבוצה בענף ביטוח לפי דרישת פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל - 1970 ("רכב חובה" ו- "פקודת ביטוח רכב מנועי", בהתאמה), המכסה נזקי גוף של בעל הרכב, כל הנוסעים ברכב והולכי רגל שנפגעו מהרכב, כתוצאה משימוש ברכב מנועי בהתאם לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה - 1975 ("חוק הפלת"ד"). ביטוח זה, כשמו כן הוא, הינו חובה על כל בעל רכב והנוהג בו, וזאת על פי פקודת ביטוח רכב מנועי.

תנאי הכיסוי הביטוחי הם בהתאם לנוסח שנקבע בהוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי) התש"ע - 2010.

1.2.3.3 ענפי חבויות אחרים

כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות המכסות את חבותו החוקית של המבוטח כלפי צד שלישי (למעט כיסוי חבויות בתחום רכב חובה כמתואר לעיל). במסגרת זו נכללים, בין היתר, ענפי הביטוח הבאים: ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי, ביטוח אחריות מקצועית, ביטוח חבות מוצר, ביטוח חבות מעבידים לכיסוי חבות המבוטח כלפי עובדיו.

1.2.3.4 ענפי רכוש ואחרים

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בכל ענפי הרכוש (למעט רכב רכוש) המפורטים בהודעת הפיקוח על עסקי ביטוח (ענפי ביטוח), התשמ"ה - 1985.

בתת תחום פעילות זה כלולים, בין היתר, ביטוח מקיף לדירות, ביטוח בתי עסק (SMB) וביטוח אש מורחב ואובדן תוצאתי לעסקים בסדר גודל בינוני וגדול.

1.2.3.5 ענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא ושירותי ייזום ותפעול לתיקי משכנתאות

פעילויות אלו מבוצעות על ידי EMI.

ביום 1 בנובמבר 2012 פורסמה הנחיית בנק ישראל לגבי הגבלת שיעור המימון (LTV) בהלוואות לדיור החל מיום 1 בנובמבר 2012 ואילך, באופן שבו תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואה לדיור (משכנתא), בשיעור מימון גבוה מ- 70%, למעט הלוואה לדיור לצורך רכישת דירה יחידה של לווה, לגביה יחול שיעור מימון מרבי של 75%.

לאור זאת, בשנת 2013 פעילות EMI הופסקה כמעט כליל בכל הנוגע להפקת פוליסות חדשות לביטוחי אשראי למגורים המובטח במשכנתא. מתכונת הפעילות של EMI הותאמה להיקף הפעילות הקיים.

משנת 2022 התקשרה הראל ביטוח בעסקאות מתן ערבויות פיננסיות למבטח משנה בינלאומי של תיקי משכנתאות שהועמדו על ידי מוסדות פיננסיים, בגובה של 50% מעלות התביעות, ככל שיוגשו כנגד אותו מבטח משנה. EMI מצידה, מעניקה שירותי ייזום ותפעול בקשר עם התיקים המבוטחים במסגרת הסכם TPA – Third Party Administrator.

1.2.4 תחום חברות ביטוח בחו"ל

החברה הינה בעלת השליטה ב- Interasco, חברת ביטוח הפועלת ביוון שעיסוקה בתחום

ביטוח בריאות וביטוח כללי (בשליטה בשיעור של 94%) ובעלת השליטה המלאה ב- Turk Nippon, שהינה חברת ביטוח הפועלת בטורקיה ועיסוקה בתחום ביטוח כללי וביטוח ובריאות.

1.2.5 תחום אשראי

הפעילויות הנכללות במסגרת מגזר האשראי מפורטות להלן.

1.2.5.1 ניהול עסקי ואשראי לעסקים בינוניים

הפעילות מבוצעת באמצעות חברה בת של החברה (מוחזקת בשיעור של 70%), המצפן, אשר עוסקת ביצירת פתרונות מימון חדשניים לזימים איכותיים בתחומי הניהול העסקי והאשראי לעסקים בינוניים, לרבות מתן הלוואות מזנין.

1.2.5.2 משכנתא ו"משכנתא הפוכה"

חברת הראל 60+, הינה חברה בת בבעלות מלאה של הראל ביטוח. הראל 60+ עוסקת במתן הלוואות מסוג משכנתא, לרבות "משכנתא הפוכה", אשר ניתנות ללווים שהינם בני 60 שנה ומעלה, בשעבוד דירת מגורים.

1.2.5.3 ליווי ומימון נדל"ן יזמי

פעילות זו של הקבוצה מבוצעת הן בהראל ביטוח תחת אגף מימון נדל"ן יזמי וכן באמצעות החברה הבת גמלא הראל.

1.2.5.3.1 פעילות ליווי ומימון נדל"ן יזמי בהראל ביטוח

אגף מימון נדל"ן יזמי בהראל ביטוח עוסק בעיקר במימון פרויקטי בניה למגורים, משרדים ומסחר בישראל. במסגרת פעילות זו, הראל ביטוח מעמידה לחלק מהזימים חבילת מימון הכוללת אשראי כספי וכן פוליסות ערבות על פי חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה – 1974 ("חוק המכר")².

הליווי הפיננסי אותו מעמידה הראל ביטוח הינו במתכונת של שיטת "ליווי פיננסי" המכונה "ליווי סגור". בהתאם לשיטה זו פרויקט הנדל"ן מנוהל כפרויקט סגור בו כל ההכנסות המתקבלות מרוכשי הנכסים באותו פרויקט נדל"ן מופקדות בחשבון הליווי המנוהל על ידי מעמיד החוב הבכיר- במקרה הזה, הראל ביטוח.

1.2.5.3.2 פעילות מימון נדל"ן יזמי בגמלא הראל

החל מדצמבר 2024, הקבוצה פועלת באמצעות גמלא הראל, בתחום העמדת מימון לזימים בענף הבניה, בעיקר לצורך השלמת ההון העצמי הנדרש לזימים כאמור לצורך קבלת ליווי פיננסי לפרויקטים בתחום הבניה. הלוואות אלו מוכרות בשם "הלוואות מזנין" אשר מהוות חוב נחות לחוב המועמד על ידי תאגידים בנקאיים או גופים פיננסיים אחרים, אשר מהווה את החוב הבכיר במסגרת הליווי הפיננסי של הפרויקט נדל"ן.

בנוסף, במקרים מסוימים, גמלא הראל מעמידה סוגי מימון נוספים לזימי נדל"ן שאינם נחשבים להלוואות מזנין, כגון הלוואות גישור. כמון כן, פועלת החברה בתחום השקעות אקוויטי בפרויקטים נבחרים ובשיתוף יזמי נדל"ן. נכון למועד פרסום הדוח סוגי מימון אלו אינם בהיקפים מהותיים.

1.2.5.4 מתן ערבויות פיננסיות ושירותי ייזום ותפעול לתיקי משכנתאות

² התוצאות הכספיות במסגרת פעילות מתן פוליסות ערבות על פי חוק המכר נכללות במסגרת מגזר ביטוח כללי.

פעילות זו מבוצעת באמצעות הראל ביטוח ו-EMI. במסגרת פעילות זו, הראל ביטוח מעניקה למבטח משנה בינלאומי, ערבויות פיננסיות של תיקי משכנתאות שהועמדו על ידי תאגידים בנקאיים, בגובה של 50% מעלות התביעות, ככל שיוגשו כנגד אותו מבטח משנה. EMI מצידה, מעניקה שירותי ייזום ותפעול בקשר עם התיקים המבוטחים. בתמורה לערבויות ושירותי הייזום והתפעול כאמור, זכאיות הראל ביטוח ו-EMI לעמלה בשיעור של 50% מהפרמיה נטו שתקבל אצל מבטח המשנה.

1.2.6 תחום שוק ההון והשירותים הפיננסיים

פעילות הקבוצה בשוק ההון והפיננסים מתבצעת בהראל פיננסים, חברה בת בשליטה מלאה של החברה.

הראל פיננסים עוסקת, באמצעות חברות בשליטתה, בעיקר בפעילויות הבאות:

ניהול קרנות נאמנות, באמצעות הראל קרנות נאמנות, ובנוסף, עשיית שוק סטטוטורית לקרנות סל באמצעות הראל מסחר מדדים.

ניהול תיקי השקעות, באמצעות הראל ניהול השקעות.

ניהול קרנות השקעה פרטיות, בעיקר למשקיעים כשירים המפורטים בתוספת הראשונה לחוק ניירות ערך, באמצעות הראל פיננסים אלטרנטיבי והראל קרנות השקעה.

הנפקת תעודות פיקדון סחירות, באמצעות הראל פיקדון סחיר והראל ריביות ופקדונות.

ייזום עסקאות ייחודיות לחשבון עצמי, באמצעות הראל אסטרטגיות וחברות בנות נוספות.

ייעוץ במט"ח ללקוחות כשירים (כהגדרתם בחוק הסדרת העיסוק), באמצעות הראל שירותי תפעול.

1.3 השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה

בשנתיים האחרונות ועד למועד פרסום הדוח לא בוצעו השקעות בהון החברה.

לפירוט אודות מבנה השליטה של החברה – ראו סעיף 1.1.4 לעיל.

לפרטים אודות תכניות רכישה עצמית שאושרו בחברה ראו באור 15 בדוחות הכספיים.

1.4 מדיניות חלוקת דיבידנדים

ביום 28 בפברואר 2021 אישר דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת דיבידנד לפיה, החברה תחלק דיבידנד בשיעור של לפחות 30% מהרווח הכולל על פי הדוחות הכספיים המאוחדים השנתיים שלה. בנוסף, ביום 28 בפברואר 2021, אישר דירקטוריון החברה הבת - הראל ביטוח, מדיניות חלוקת דיבידנד לפיה הראל ביטוח תחלק דיבידנד בשיעור של לפחות 35% מהרווח הכולל על פי הדוחות הכספיים המאוחדים השנתיים של הראל ביטוח וזאת כל עוד הראל ביטוח תעמוד ביעדים מינימאליים ליחס כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2 (בהתאם להחלטת דירקטוריון הראל ביטוח מחודש ינואר 2025, יחס כושר פירעון מינימאלי נקבע על 135% בהתחשב בהוראות הפריסה ועל 115% ללא התחשבות בהוראות המעבר בתקופת הפריסה).

חלוקת דיבידנד על ידי החברה עשויה להיות מושפעת, בין היתר, מהיכולת של הראל ביטוח לחלק דיבידנד בפועל.

יובהר כי אין לראות במדיניות זו של החברה התחייבות לבצע חלוקת דיבידנד וכי כל חלוקה בפועל תהיה כפופה לאישור פרטני של הדירקטוריון לביצוע החלוקה על פי שיקול דעתו הבלעדי. הדירקטוריון יהיה רשאי החליט לחלק בפועל שיעורים שונים (גבוהים או נמוכים יותר) של דיבידנד או שלא לחלק דיבידנד כלל. כמו כן, ביצוע כל חלוקה בפועל יהיה כפוף לעמידה בהוראות הדין החלות על חלוקת דיבידנד, בין היתר עפ"י חוק החברות ולהתניות הפיננסיות שנטלה על עצמה החברה ו/או שתיטול על עצמה החברה בעתיד, לקיומם של סכומים מספיקים של רווחים

ראויים לחלוקה במועדים הרלוונטיים ומידת הזדקקותה של החברה למזומנים למימון פעילותה לרבות השקעה עתידית, כפי שתהיה מעת לעת, ו/או פעילותה העתידית הצפויה ו/או המתוכננת.

הדירקטוריון יהיה רשאי לבחון מעת לעת את מדיניות חלוקת הדיבידנד, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין והרגולציה החלות על החברה, על שינויים במדיניות חלוקת הדיבידנד, לרבות שיעור הדיבידנד שיחולק.

לפרטים נוספים אודות החלטת הראל ביטוח לעניין מדיניות ניהול ההון - ראו באור 15 בדוחות הכספיים.

לפרטים אודות החלטות דירקטוריון החברה מהימים: 28 במרץ 2024, 29 באוגוסט 2024 ו-23 בדצמבר 2024 בדבר חלוקת דיבידנד - ראו באור 15 בדוחות הכספיים.

2 חלק ב' - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה

2.1 תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח³

2.1.1 מוצרים ושירותים

תחום זה כולל ביטוח חיים, ניהול קרנות פנסיה וניהול קופות גמל.

תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח עוסק בעיקר בחיסכון לתקופת הפרישה לגמלאות ובכיסוי לסיכונים שונים. המוצרים השונים במסגרת תחום זה כוללים שילובים של חיסכון וכיסויים ביטוחיים לסיכונים שונים כגון מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ומחלות קשות.

המוצרים בתחום פעילות זה מיועדים לשכירים, לעצמאים וללקוחות הרוכשים כיסויים באופן פרטי (ללא קשר לעיסוקם). הפקדות שכירים או עצמאים, בחלק מן המוצרים, מזכות אותם בהטבות מיסוי בשלושה מישורים: במועד ההפקדה זיכוי/ניכוי מס, פטור ממס על רווחים בעת צבירת הכספים והטבות מיסוי בקבלת הכספים. קיימות גם הטבות מס במקרים מסוימים בגין הפקדות פרט.

בהתאם להוראות הדין, קיימת הפרדה מלאה בין נכסיה והתחייבויותיה של החברה המנהלת, לבין נכסי העמיתים הצבורים וכן הפרדה בין נכסי המבטח לבין כספי המבוטחים בביטוח חיים תלוי תשואה. בהתאם, נכסי העמיתים אינם נכללים בדוחות הכספיים של החברה המנהלת וכן לא נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

2.1.2 מגמות ושינויים בתחום הפעילות

תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח עובר שינויים מקיפים, וזאת לאור שינויים במדיניות הממשלתית בתחום שהביאו לחקיקת חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה - 2005, חוק קופות הגמל, חוק ייעוץ ושיווק פנסיוני ותיקון חוק הפיקוח ("חקיקת בכר", שנכנסו לתוקפם בחודש נובמבר 2005), וכן התקנת שורה ארוכה של תקנות והוראות של הממונה שנועדו, בין היתר, לעודד חיסכון לקצבה, להגביר את התחרות והשקיפות בשוק החיסכון הפנסיוני, להפחית את שיעור דמי הניהול ולהגביר את מעורבות הלקוחות בבחירת החיסכון הפנסיוני שלהם.

בנוסף, בשנים האחרונות תחום הפעילות מתאים את עצמו באופן הדרגתי לביצוע תהליכים באופן דיגיטלי ומקוון מול החוסכים, גורמי ההפצה והגופים המוסדיים האחרים.

מיום 1 בספטמבר 2023 ההפקדות לקופת ביטוח מוגבלות לחלק השכר העולה על תקרה שמעל פעמיים השכר הממוצע במשק וכך גם מוגבלת העברת כספים מקופת גמל לקצבה שאינה

³ ראו ה"ש 1 לעיל.

קופת ביטוח לקופת ביטוח. לפרטים נוספים ראו סעיף 2.1.4 להלן.

עידוד החיסכון לקצבה

בבסיס מדיניות רשות שוק ההון בשנים האחרונות עומדת השאיפה לעידוד חיסכון קצבתי בקרב כלל האוכלוסייה, על מנת להבטיח יכולת קיום בכבוד של האזרחים לאחר גיל הפרישה והגברת התחרות בתחום הפעילות, לרבות בדרך של צמצום ההבדלים בין המוצרים ומתן אפשרות לניוד כספי החיסכון הפנסיוני בין המוצרים.

שינויים אלה באו לידי ביטוי בשינוי מבנה המוצרים שהיו קיימים בתחום ובשינויים בהטבות המיסוי הניתנות לחוסכים לטווח ארוך, לרבות השינוי במסגרת תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, תוך העדפת החוסכים במסלול קצבה וקביעת חובה למשיכת הכספים בדרך של תשלום קצבה, ככל שהקצבה העומדת לחוסך הינה עד סכום הקצבה המזערי לכל מוצרי החיסכון הפנסיוני לטווח ארוך. במסגרת זו אף הושאו הטבות המס בין מוצרים אלה בכל הנוגע לכספים שהופקדו עבור עמיתים החל מיום 1 בינואר 2008.

עד לאותו מועד, המוצרים השונים בתחום - ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל - נחלקו לשני אפיקים עיקריים: אפיק המבטיח תשלומי קצבה ("פנסיה") ואפיק המבטיח תשלום הוני, תוך מתן אפשרות לשילוב אפיקים אלה. בתיקון האמור בוטלה החלוקה בין אפיק הוני ואפיק קצבתי ביחס לכספים שיופקדו החל מינואר 2008, כאשר כספים אלה ניתנים למשיכה כרובד ראשון (סכום קצבה מזערי) רק בדרך של קצבה. משיכת הכספים שנצברו מעבר לסכום הדרוש לתשלום הקצבה המזערית תעשה בדרך של היוון קצבה או בדרך של תשלום קצבה, בהתאם להחלטת העמית או המבוטח.

הגברת התחרות והשקיפות בתחום

בשנים האחרונות פורסמו הוראות שונות שתכליתן הגברת אפשרות ניוד הכספים בין המוצרים השונים וביצוע התאמות בין המוצרים השונים (קופות גמל, קרנות פנסיה וקופות ביטוח), לרבות בנושאי הכיסויים הביטוחיים הנמכרים במסגרת מוצרי החיסכון הפנסיוני והחלת מודל אחיד של גביית דמי ניהול, תוך הפחתת שיעור דמי הניהול המרביים שניתן לגבות בקופות הגמל ובקופות הביטוח.

בנוסף, פורסמו הוראות שתכליתן להקל על המבוטח או העמית להשוות בין מוצרים שונים על ידי יצירת אחידות בין המוצרים המשווקים על ידי הגופים המוסדיים, כגון: הוראות הממונה לעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסיה חדשה מקיפה, במסגרתן נקבע נוסח תקנון מחייב לקרן הפנסיה וכן קווים מנחים לעניין תוכנית לביטוח מפני אובדן כושר עבודה. בנוסף נקבעו הוראות הנוגעות לבחירת קרן פנסיה ברירת מחדל אשר נועדו, בין היתר, להגביר את התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני, כפי שיתואר בהרחבה להלן.

התיקון האמור בנושא קווים מנחים לאובדן כושר עבודה, אשר כתוצאה ממנו לא ניתן להבטיח לכל מועמד מצטרף כיסוי של 75% מהשכר בקופות ביטוח במסגרת ההפקדות הפנסיוניות, מחזק את המגמה הקיימת בשנים האחרונות של מעבר לחיסכון בקרנות פנסיה מקיפות על חשבון קופות ביטוח.

החל משנת 2014 החל הממונה לבחון את יישומה של מגבלת ההוצאות הישירות בקרב המשקיעים המוסדיים ואף מינה ועדה מייעצת לבחינת ההוצאות כאמור ("ועדת יפה").

בחודש נובמבר 2021 פורסם הדוח הסופי של ועדת יפה לבחינת הוצאות ישירות שרשאי גוף מוסדי להשית על חוסכים, בשל ביצוע עסקאות בנכסי קופות גמל.

בין יתר מסקנות והמלצות ועדת יפה, שיעור ההוצאות הישירות המירבי מסוג "עמלת ניהול חיצוני" שבאפשרותו של משקיע מוסדי לגבות בכל שנה קלנדרית, ייקבע על ידי המשקיע המוסדי עבור כל מסלול השקעה בניהול, ויפורסם באתר האינטרנט שלו. כמו כן, נקבע כי הוצאות מסוג "עמלת ניהול חיצוני" יתווספו באופן קבוע לרשימת ההוצאות המוגדרות

כהוצאות ישירות על פי התקנות. בין השאר, דנו המלצות ועדת יפה במסלולי השקעה אשר יוצעו לחוסכים, והומלץ כי יוקמו אשכולות עם מסלולי השקעה שסוגי ההוצאות הישירות הניתנים לגבייה במסגרתם יהיו מצומצמים יותר (מסלולי השקעה סחירים ועוקבי מדדים) וכי במסלולי השקעה שנגבים בהם דמי ניהול משתנים לא תתאפשר גביית הוצאות ישירות פרט להוצאות ישירות בשל מסים כמפורט בתקנות. כמו כן, במסגרת התיקון לתקנות הוצאות ישירות נקבע, כי גוף מוסדי יידע אדם המעוניין להצטרף לקופת גמל, כי בנוסף לדמי הניהול, ייגבו הוצאות ישירות, וכן את שיעור ההוצאות הישירות שנגבו בשנה החולפת מנכסי הקופה ואת העלות הכוללת הצפויה שבה יישא אדם באותה שנה בשל דמי ניהול והוצאות ישירות ("העלות השנתית הצפויה"). בנוסף, נקבע שבכל מקום בו קיימת חובה על פי דין להציג לעמית או למבוטח את דמי הניהול, תוצג לו גם העלות השנתית הצפויה.

לפרטים נוספים אודות נושא ההוצאות הישירות ראו סעיף 1.1 להלן.

עוד במטרה להגביר את התחרות בענף החיסכון הפנסיוני, פרסם הממונה הוראות שעניינן מסלולי ההשקעה המתמחים שגוף מוסדי רשאי לנהל עבור קופות גמל ופוליסות ביטוח חיים שאינן קופות ביטוח, תוך יישום המלצות ועדת יפה (להלן: "רפורמת מסלולי ההשקעה").

רפורמת מסלולי השקעה נועדה, בין השאר, לאפשר היצע מסלולי השקעה רחב יותר לחוסכים, שכלול ושיפור בתחום ניהול ההשקעות והגברת התחרות בין הגופים המוסדיים, כך שהחוסכים יוכלו להשוות בצורה קלה יותר בין המסלולים.

בחודש יולי 2024 נכנסו לתוקף הוראות הממונה החדשות. ההוראות קובעות, בין השאר, רשימה סגורה של מסלולים מתמחים, ולצד זאת הסרת המגבלה שהייתה קיימת על מספר המסלולים המתמחים שגוף מוסדי יהיה רשאי לנהל (10 מסלולים מתמחים). כמו כן, מסלולי ההשקעה המתמחים סווגו לחמישה אשכולות בהתאם למנגנון דמי הניהול, למאפייני ההשקעה שלהם ולסוג ההוצאות הישירות שניתן יהיה לגבות מהם.

החברות פעלו ליישום ההוראות החדשות, ובהתאם לכך בחודש יולי 2024 נערכו שינויים ועדכונים במסלולי ההשקעה המתמחים במוצרי החיסכון השונים, ביניהם: הקמת מסלולי השקעה חדשים, מיזוג מסלולי ההשקעה קיימים למסלולים אחרים ושינוי מדיניות השקעה של מסלולים.

נכון למועד הדוח, החברה מנהלת במוצרי החיסכון השונים מסלולי השקעה מכל ארבעת האשכולות שנפתחו: מסלולים מתמחים בניהול אקטיבי; מסלולים מתמחים באפיקי השקעה סחירים; מסלולים עוקבי מדדים; מסלולי אמונה וקיימות (שנפתח ברוב המוצרים עוד לפני כניסת הרפורמה לתוקף). הרגולציה הנוגעת לאשכול נוסף – מסלולים מתמחים בניהול אקטיבי בדמי ניהול משתנים – טרם הושלמה על ידי רשות שוק ההון ולכן האשכול לא נפתח בחברה.

בנוסף למסלולים אלו, ביום 1 בספטמבר 2024 הושק שיתוף פעולה בין בית ההשקעות הבינלאומי FIDELITY להראל במסגרת פוליסת "הראל מגוון השקעות". בשיתוף פעולה זה, נוספו שני מסלולי אירוח בפוליסת מגוון: מסלול כללי ומסלול מניות.

הפחתת דמי הניהול

בשנים האחרונות נכנסו לתוקף מספר הוראות חקיקה אשר נועדו, בין היתר, להפחית את דמי הניהול המשולמים על ידי המבוטחים והעמיתים במסגרת מוצרי החיסכון הפנסיוני, כך למשל:

ביום 24 בינואר 2022 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופת גמל) (דמי ניהול) (תיקון) התשפ"ב-2021 ("התקנות") הקובעות כי תקרת דמי הניהול למקבלי קצבת זקנה או למקבלי קצבה המשולמת למוטב בשל מותו של מקבל קצבה תהיה 0.3% בשנה (במקום 0.5% בקרן פנסיה מקיפה ו-0.6% בקופת ביטוח או קרן פנסיה כללית) זאת בדומה לשיעור שנקבע

בהליך תחרותי לבחירת קרן ברירת מחדל. תקרת דמי הניהול החדשה חלה על מי שהחלו לקבל קצבה כאמור מקרנות פנסיה החל ממועד כניסת התקנות לתוקף ביום 1 בפברואר 2022 ומקופות ביטוח ששוקו החל מהמועד כאמור.

הוראות חוזר הממונה לעניין בחירת קופת ברירת מחדל קובעות את התנאים הנדרשים מחברה מנהלת של קופת גמל המצרפת עמיתים בהתאם להוראות סעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל. במסגרת החוזר נקבע, כי צירוף לקופת גמל ייעשה על ידי בחירה אקטיבית של העובד את קופת הגמל או באמצעות המעסיק לקופת גמל שנבחרה על ידו בהליך תחרותי בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל וככל שלא נבחרה קופת גמל על ידי העובד או המעסיק, בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל יצרף המעסיק את העובד לקופת הגמל שתבחר על ידי הממונה. דמי הניהול שיוצעו על ידי קרנות הפנסיה הנבחרות יהיו בתוקף למשך 10 שנים ממועד ההצטרפות לקרן. קרנות הפנסיה ייבחרו על ידי הממונה אחת לארבע שנים. בנוסף לכך, בהתאם להוראות, באפשרותו של עמית פעיל בקרן פנסיה נבחרת לפנות לחברה המנהלת בבקשה להמיר את שיעור דמי הניהול מצבירה לדמי ניהול מהפקדה, וההמרה תבוצע בהתאם לבקשתו בכפוף לכך שהיא מיטיבה עמו, והכל כמפורט בהוראות.

ביום 19 בספטמבר 2024 פורסם כי החל מיום 1 בנובמבר 2024 ועד ליום 31 באוקטובר 2028 קרנות הפנסיה המקיפות המנוהלות בחברות "אלטשולר שחם פנסיה וגמל בע"מ", "מיטב גמל ופנסיה בע"מ", "אינפניטי השתלמות גמל ופנסיה בע"מ" ו"מור גמל ופנסיה בע"מ" ישמשו כקרנות נבחרות. דמי הניהול שיגבו חברות מנהלות אלו בגין מצטרפים לקרנות הנבחרות לא יעלו על 0.22% מהצבירה (בשיעור שנתי) ו-1% מההפקדה.

ביצוע פעולות באופן דיגיטלי

בהמשך להקמת המסלוקה הפנסיונית, בהתאם להוראות הממונה וכחלק ממדיניות החברה, בוצעו בשנים האחרונות שורה של שינויים אשר מאפשרים ביצוע פעולות דיגיטליות מול לקוחות החברה, גורמי ההפצה שלה וכן מול גופים מוסדיים אחרים. במסגרת זו הוסדרו בין היתר תהליכי ההצטרפות למוצרים הפנסיוניים השונים, מוסדו תהליכי גבייה וניוד אוטומטיים, הוסדרו תהליכי משלוח דיווחים באופן דיגיטלי למבוטחים ולעמיתים והוקמה תשתית לנטילת הלוואות באופן דיגיטלי.

להערכת החברה, תהליכים אלה צפויים להמשיך להתעצם בשנים הקרובות ולהתרחב לביצוע פעולות נוספות במסגרת תחום הפעילות, דבר אשר צפוי להביא לשיפור השירות ללקוח ולהתייעלות תפעולית.

2.1.2.1 אבחנות עיקריות בין המוצרים השונים :

קופות גמל	קרנות פנסיה חדשות	ביטוח חיים*	סוג התקשרות
החוסך הינו עמית בקופה (קופ"ג או קרן פנסיה) שמנוהלת על-ידי החברות המנהלות בהתאם לתקנון. התקנון ניתן לשינוי, בכפוף לקבלת אישור הממונה.			התחייבות חוזית בין המבוטח למבוטח. ההתחייבות אינה ניתנת לשינוי, אלא בהתאם להוראות הפוליסה והדין.

קופות גמל	קרנות פנסיה חדשות	ביטוח חיים*	
ניתן לרכוש כיסוי ביטוחי למקרה מוות או למקרה של נכות, בהתקיים התנאים הקבועים בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כיסויים ביטוחיים בקופות גמל), התשע"ב-2012.	כיסוי ביטוחי מובנה למקרה מוות ולמקרה של נכות, בהתאם להוראות התקנון.	כיסוי ביטוחי בהתאם לבחירת המבוטח למקרה מוות או למקרה של אובדן כושר עבודה.	כיסוי ביטוחי
אינן משלמות קצבה ולפיכך אין בהן מקדם.	מקדם הקצבה עשוי להשתנות מעת לעת במסגרת שינוי תקנון הקרן.	בחלק מהפוליסות הקצבתיות, מקדמי קצבה מגלמים הבטחת תוחלת חיים. בפוליסות קצבתיות אחרות המקדם עשוי להשתנות מעת לעת בהתאם לעדכון לוחות התמורה בעקבות השתנות תוחלת החיים. בפוליסות מבטיחות תשואה מקדם קצבה מבוסס על תשואה מובטחת שאינה משתנה.	מקדם קצבה
אין.	קרן ביטוח הדדי. זכויות העמיתים מושפעות, בין היתר, מנתונים דמוגרפיים של כלל עמיתי הקרן, כגון: מצב בריאות ותוחלת חיים. ההנחות האקטואריות נבחנות מעת לעת ומשפיעות על זכויות כלל העמיתים בקרן הפנסיה ואלה עשויות להשתנות בהתאם. קיימת אפשרות לרכישת ביטוח משנה לצמצום החשיפה לסיכון ההדדי.	אין.	ביטוח הדדי
אין.	בקרן מקיפה בשיעור 30% מסך הנכסים (בהקצאה של 60% מנכסי הפנסיונרים והיתרה מנכסי העמיתים). למידע נוסף, ראו סעיף 2.1.2.3 להלן.	בפוליסות מבטיחות תשואה עד שנת 1991.	אג"ח מיועדות/התחייבות הפרשית

קופות גמל	קרנות פנסיה חדשות	ביטוח חיים*	
שיעור מהצבירה ומההפקדות.	שיעור מהצבירה ומההפקדות.	שיעור מהצבירה ו/או מההפקדות, בהתאם לתנאי הפוליסה.	דמי ניהול
תגמולים לפי קביעת העמית. בהעדר קביעה – יורשים לפי צו ירושה או צו קיום צוואה. פיצויים – שאירים לפי חוק פיצויי פיטורין.	שאירים לפי הגדרת התקנון. בהעדר שאירים – המוטבים שקבע העמית. בהעדר שאירים והעדר קביעת מוטבים לפי צו ירושה או צו קיום צוואה.	תגמולים – לפי קביעת המבוטח. בהעדר קביעה – יורשים לפי צו ירושה או צו קיום צוואה. פיצויים – שאירים לפי חוק פיצויי פיטורין.	זכאים בפטירת החוסך
אין.	בקרן מקיפה - מגבלה חודשית בסכום שקלי השווה ל- 20.5% מפעמיים השכר הממוצע במשק (בחינה מצטברת מתחילת השנה). בקרן כללית – אין.	אין.	מגבלה רגולטורית לגובה הפרמיה

* ההשוואה מתייחסת למוצרי ביטוח חיים המוכרים כקופת גמל

2.1.2.2 ביטוח חיים

כללי

תחום ביטוח החיים כולל תכניות לסיכונים שונים (כגון, למקרה מוות), תכניות ביטוח לחיסכון לתקופת פרישה ותוכניות המשלבות ריידרים לכיסוי סיכונים נוספים (ריסק למקרה מוות, נכות, אובדן כושר עבודה, מחלות קשות ועוד). כמו כן, תחום זה כולל פוליסות פרט בעלות מרכיב חיסכון בלבד, המהוות חוזי השקעה (להבדיל מחוזי ביטוח).

בפוליסות הכוללות מרכיב חסכון, מבוטח המגיע לתום תקופת הביטוח זכאי בהתאם לתנאים שנקבעו בפוליסה, לסכומים שנצברו ברכיב החיסכון שבפוליסה. בתנאי הפוליסה נקבע האם הסכומים ישולמו כתשלום הוני חד פעמי, כתשלומי קצבה למשך כל חי המבוטח, או שילוב של תשלום הוני עם תשלומי קצבה.

באירוע ביטוחי המתרחש לפני תום תקופת הביטוח (מקרה מוות או אירוע ביטוחי אחר המכוסה בפוליסה) משולמים למבוטח, למוטבים או לשאירים (בהתאם למקרה הביטוח) תגמולי ביטוח, בהתאם להיקף הכיסוי שנרכש ובמקרה פטירה גם סכום החסכון שנצבר בפוליסה, ככל שנצבר.

ענפי הביטוח והכיסויים הביטוחיים הנכללים בתחום ביטוח חיים

(א) ביטוח חיים מקיף - כל סוגי ביטוח חיים הכוללים חיסכון, עם סיכון מפני מקרה מוות או בלעדיו, לרבות תשלום פיצויים וכן ביטוח גימלה.

(ב) ביטוח חיים – סיכון מפני מקרה מוות בלבד.

(ג) ביטוח חיים קבוצתי הדדי.

מבנה הרווחיות בתחום

הרווחיות בביטוח חיים נובעת, בעיקר, מהמרכיבים הבאים, בקיזוז ההוצאות המיוחדות לתחום הפעילות: (א) המרווח בין התשואה המתקבלת בתיק השקעות ביטוח חיים מבטיח תשואה לבין התשואה המובטחת למבוטחים; (ב) דמי ניהול מפרמיה ודמי ניהול מצבירה בפוליסות הכוללות חיסכון, לרבות דמי ניהול קבועים ומשתנים (משתנים כשיעור מתשואה ריאלית מצטברת חיובית בלבד בפוליסות תלויות תשואה ששווקו עד לסוף דצמבר 2003) (ג) המרווח בין הפרמיה הנגבית בפוליסות ביטוח חיים המיועדת לכיסוי סיכונים (מוות ואחרים) לבין תשלום תגמולי הביטוח מכח פוליסות אלה. המרווח מושפע, בין היתר, מהתעריפים הנגבים ומשיעורי התמותה (לגבי סיכון מוות), מתוחלת החיים (לגבי תשלומי קצבה), מעלויות ביטוח משנה ומשיעורי תחלואה; (ד) רווחי השקעות בתיק הנוסטרו.

לשימור של הפוליסות הקיימות חשיבות לרמת הרווחיות של חברת הביטוח לאורך זמן. רווחיות ביטוח החיים המדווחת על ידי חברות הביטוח בדוחות הכספיים, מושפעת גם מכללי חשבונאות לעניין הכרה בהכנסות, דחיית הוצאות ושיערוך נכסים, וכן מקביעת עתודות אקטואריות ומשינויים בהנחות אקטואריות.

מידע אודות המוצרים השונים המנוהלים בקבוצה בתחום ביטוח חיים

פוליסות הביטוח נחלקות לשני סוגים: פוליסות המוכרות כקופות גמל (קופות ביטוח) עפ"י חוק קופות גמל (ביטוחי מנהלים או תגמולים לעצמאים) ופוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל והמכונות פוליסות פרט.

סוג הפוליסה	תיאור המוצר	מרכיבי הפרמיה העיקריים	אג"ח מיועדות	דמי ניהול
א. פוליסות הכוללות רכיב חיסכון (בין אם מוכרות כקופות גמל ובין אם לאו)				
א1. פוליסות מבטיחות תשואה שנמכרו עד דצמבר 1990				
פוליסות "מעורב" מבטיחות תשואה	סכום הביטוח מוגדר מראש בפוליסה, הינו צמוד למדד וישולם במקרה מות המבוטח או בתום תקופת הביטוח. סכום החיסכון משולם כתשלום הוני או כתשלום הוני משולב עם תשלומי קצבה. פוליסות אלו שווקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.	מרכיב חיסכון, מרכיב ריסק (לכיסוי מקרה מוות) וביטוחים נלווים עבור המבוטח, ככל שנרכשו.	ההתחייבות לתשואה מובטחת גובתה בחלקה באגרות חוב מיועדות שהנפיקה מדינת ישראל לחברות הביטוח.	אין דמי ניהול.
פוליסות "גמלא" מבטיחות תשואה	סכום הגמלא החודשי שישולם בתום תקופת הביטוח קבוע מראש בפוליסה וצמוד למדד. בתום תקופת הביטוח סכום החיסכון משולם כקצבה. לפני תום תקופת הביטוח ישולם במקרה פטירה סכום ביטוח חד פעמי בהתאם לקבוע בפוליסה. פוליסות אלו שווקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.			
פוליסות "עדיף" מבטיחות תשואה	פוליסות מבטיחות תשואה, ששיעורה קבוע בפוליסה. הפוליסות הגדירו את היחס בין חלק החיסכון לחלק שהוקצה לסיכון והוצאות, בהתאם לבחירת המבוטח. הפרמיה מוצמדת למדד או בשיעורים מהשכר המבוטח של העובד. סכום החיסכון משולם כתשלום הוני או כקצבה או כתשלום הוני משולב עם תשלומי קצבה. פוליסות אלו שווקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.			

סוג הפוליסה	תיאור המוצר	מרכיבי הפרמיה העיקריים	אג"ח מיועדות	דמי ניהול
א2. פוליסות משתתפות ברווחי השקעה שנמכרו בין השנים 1991-2003				
פוליסות "מעורב" משתתפות ברווחים	החיסכון העתידי נקבע על פי תוצאות ההשקעה בפועל. במקרה פטירת המבוטח, לפני תום תקופת הביטוח ישולם סכום ביטוח חד פעמי בהתאם לקבוע בתנאי הפוליסה. הפרמיה התקופתית קבועה בפוליסה וצמודה למדד ועשויה להיות מושפעת גם מתוצאות ההשקעה. סכום החיסכון משולם כתשלום הוני או כתשלום הוני משולב עם תשלומי קצבה. פוליסות אלו שווקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.	מרכיב חיסכון, מרכיב ריסק (לכיסוי מקרה מוות) וביטוחים נלווים עבור המבוטח, ככל שנרכשו.	אין זכאות לאג"ח מיועדות לגבי פוליסות ששווקו החל משנת 1992. ⁽¹⁾	דמי הניהול נקבעו בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאים בחוזי ביטוח), התשמ"ב - 1981. ⁽²⁾ בתכניות ביטוח שאושרו עד שנת 2003 נגבים דמי ניהול קבועים ודמי ניהול משתנים מצבירת החיסכון, בהתאם לתשואות הריאליות שהושגו.
פוליסות "גמלא" משתתפות ברווחים	החיסכון העתידי נקבע על פי תוצאות ההשקעה בפועל. במקרה פטירת המבוטח, לפני תום תקופת הביטוח ישולם סכום ביטוח חד פעמי בהתאם לקבוע בתנאי הפוליסה. הפרמיה התקופתית קבועה בפוליסה וצמודה למדד ועשויה להיות מושפעת גם מתוצאות ההשקעה. סכום החיסכון מיועד לתשלום כקצבה בתום תקופת הביטוח. פוליסות אלו שווקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.			
פוליסות "עדיף" משתתפות ברווחים	הפוליסות הגדירו את היחס בין חלק החיסכון לבין החלק שהוקצה לסיכון מפני מקרה מוות והוצאות, בהתאם לבחירת המבוטח. הפרמיה צמודה למדד או בשיעורים מהשכר המבוטח של העובד. סכום החיסכון משולם כתשלום הוני או כקצבה או כתשלום הוני משולב עם תשלומי קצבה. פוליסות אלו שווקו הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.			

(1) בשנת 1991 תקרת השיעור המירבי המותר לרכישת אגרות חוב מיועדות עמדה על 40%

(2) בהתאם למנגנון גביית דמי הניהול הקבוע בהסדר התחיקתי, חברת ביטוח לא תגבה דמי ניהול משתנים בגין פוליסות תלויות תשואה שנמכרו בין השנים 1991 - 2003 עד להשגת רווחי השקעה בגין הנכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, שיכסו את הפסדי ההשקעה הריאליים שנצברו

סוג הפוליסה	תיאור המוצר	מרכיבי הפרמיה העיקריים	אג"ח מיועדות	דמי ניהול
א3. פוליסות תלויות תשואה הנמכרות החל מינואר 2004				
פוליסות הכוללות מסלולי השקעה	פוליסות בעלות רכיב חיסכון (המציעות מספר מסלולי השקעה לבחירה), במסגרתן ניתן לרכוש כיסויים ביטוחיים מפני מקרה מוות ו/או אובדן כושר עבודה. סכום החיסכון משולם כתשלום הוני או כקצבה או כתשלום הוני משולב עם תשלומי קצבה. פוליסות אלו משווקות הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל. קיימת חובת הפרדה בין מרכיבי החיסכון, הריסק ודמי הניהול מהפרמיה.	מרכיב ריסק, מרכיב חיסכון ומרכיב ניהול. בפוליסות המוכרות בקופות גמל, ניתן לרכוש ביטוח ריסק ו/או אובדן כושר עבודה בשיעור של עד 35% מההפקדה לתגמולים.	אין.	פוליסות שהופקו עד שנת 2012 (כולל) - עד 2% מהצבירה או שיעור נמוך יותר (בין 0% ל- 13%). פוליסות שהופקו במהלך שנת 2013 - עד 1.1% מהצבירה ו- 4% מהפקדות שוטפות. החל משנת 2014 - עד 1.05% מהצבירה ו- 4% מהפקדות שוטפות.
ב. פוליסות שאינן כוללות חיסכון				
ריסק טהור למקרה מוות - פרט	פוליסות המשווקות ליחידים או כפוליסות קבוצתיות ומבטיחות כיסוי ביטוחי במקרה של מוות מכל סיבה שהיא (כולל פוליסות ריסק להבטחת תשלום משכנתא). פוליסות אלו נמכרות לעיתים כמוצר משלים למרכיב הפנסיוני ולפוליסות ביטוח המנהלים ותגמולים לעצמאיים, לרבות בתשלום מתוך רכיב התגמולים בפוליסה.	מרכיב סיכון בלבד בגין הכיסויים הכלולים בה.	לא רלוונטי.	אין דמי ניהול.
ביטוח אובדן כושר עבודה	פוליסות הנמכרות כפוליסות עצמאיות או כרכיב ביטוחי נלווה (ריידר) לפוליסות ביטוח חיים או כפוליסות קבוצתיות. הפוליסות מבטיחות תשלום חודשי במקרה של אובדן כושר עבודה חלקי או מלא עקב תאונה או מחלה. פוליסות אלו נמכרות לעיתים כמוצר משלים למרכיב הפנסיוני ולפוליסות ביטוח המנהלים ותגמולים לעצמאיים, לרבות בתשלום מתוך רכיב התגמולים בפוליסה.	מרכיב סיכון בלבד בגין הכיסויים הכלולים בה.	לא רלוונטי.	אין דמי ניהול.

ג. פוליסות הכוללות חיסכון בלבד			
חוזי השקעה ("פוליסות מגוון/מור")	פוליסות לחיסכון טהור, המציעות מספר מסלולי השקעה לבחירה. ניתן לבצע הפקדה באופן שוטף ו/או חד פעמי. פוליסות אלו משווקות הן כקופות גמל והן כפוליסות שאינן מוכרות כקופות גמל.	מרכיב חיסכון עם אפשרות כיסוי ריסק.	אין. בפוליסות מגוון או מור פרט - עד 2% לשנה מהצבירה. ביתר הפוליסות - לרבות הפוליסות המוכרות כקופת גמל - בדומה לדמי הניהול הנגבים בפוליסות הכוללות מסלולי השקעה (ראו סעיף א.3 בטבלה זו לעיל).
ד. פוליסות קבוצתיות			
פוליסות קבוצתיות	פוליסות המשווקות לקבוצות אוכלוסייה מוגדרות בהסכם לתקופה קצובה ומאפשרות ביטוח לכלל חברי הקבוצה. הפוליסות אינן מוכרות כקופת גמל.	מרכיב סיכון בלבד בגין הכיסויים הכלולים בה.	לא רלוונטי. אין דמי ניהול.
ה. אחר			
ביטוח מחלות קשות	נמכר כפוליסות פרט או כרכיב ביטוחי נלווה לפוליסות פרט אחרות המבטיחות למבוטח פיצוי במקרה של גילוי מחלה קשה המוגדרת בפוליסה. הפוליסות אינן מוכרות כקופת גמל.	מרכיב סיכון בלבד בגין הכיסויים הכלולים בה.	אין דמי ניהול.
פוליסות "חוסן"	הפוליסות נמכרות כפוליסות עצמאיות או כרכיב ביטוחי נלווה (ריידר), ומבטחות מפני נכות מוחלטת ממחלה ו/או תאונה. הפוליסות אינן מוכרות כקופת גמל.	מרכיב סיכון בלבד בגין הכיסויים הכלולים בה.	אין דמי ניהול.
"ריידרים"	מוצרי ביטוח אחרים, המוצעים כמוצר "נלווה" לפוליסות בתחום ביטוח החיים, כגון: כיסויים בגין "מוות מתאונה" ו"נכות מתאונה" (שהינם כיסויים נוספים למקרה מוות או נכות צמיתה מתאונה). הפוליסות אינן מוכרות כקופת גמל.	מרכיב סיכון בגין הכיסויים הכלולים בה או בריידר הרלוונטי.	אין דמי ניהול.

אין דמי ניהול.	לא רלוונטי.	מרכיב סיכון בלבד בגין הכיסויים הכלולים בה.	הרחבות אשר ניתן לרכוש לכיסויים הביטוחיים המוצעים כהשלמה לכיסוי הנכות בקרן פנסיה (כיסוי למקרה אובדן כושר עבודה על פי הגדרת עיסוק ספציפי, כיסוי לאובדן כושר עבודה בתקופת האכשרה בקרן הפנסיה וכיסוי לביטול קיזוז ביטוח לאומי על ידי קרן הפנסיה) הפוליסות אינן מוכרות כקופת גמל.	ביטוח אובדן כושר עבודה - מטריה ביטוחית

* כאשר מדובר בדמי ניהול מצבירה, הנתון מתייחס לדמי ניהול שנתיים

** משמעות ההכרה בפוליסה כקופת גמל הינה, בין היתר, הטבות מס הניתנות לעמיתים בקופות הגמל

שינויים מהותיים צפויים של החברה בשווקים ובתמהיל המוצרים

לא צפויים שינויים מהותיים בשווקים ובתמהיל המוצרים בתחום ביטוח חיים.

מוצרים חדשים

הקמת מסלולי אירוח בפוליסת השקעה – במהלך שנת 2024 השיקה הראל ביטוח מסלולי אירוח במסגרת פוליסות ההשקעה שבניהולה, אשר ניהול ההשקעות בהם מנוהל על ידי FIDELITY INTERNATIONAL שהיא חברה גלובאלית לניהול השקעות. במסגרת הפוליסה הושקו, בשלב זה, שני מסלולי אירוח, מסלול מניות חו"ל ומסלול כללי חו"ל. שיתוף פעולה זה מאפשר למבוטחים בפוליסות השקעה לקבל חשיפה לדרכי ניהול השקעות נוספות באמצעות מנהלי ההשקעות ב-FIDELITY INTERNATIONAL.

קרנות פנסיה 2.1.2.3**כללי**

תחום קרנות הפנסיה כולל קרנות פנסיה חדשות מקיפות, קרנות פנסיה חדשות כלליות וקרנות פנסיה ותיקות.

קרן פנסיה משלמת לעמיתה קצבת זקנה חודשית בעת פרישתם מעבודה או קצבה במקרה של נכות וכן משלמת קצבה לשאירים במקרה של מות העמית או פנסיונר, בהתאם לתקנונה.

קרן פנסיה פועלת באמצעות מנגנון של ביטוח הדדי בין העמיתים. ההנחות האקטואריות המהוות בסיס לזכויות העמיתים נבחנות מעת לעת. אם חל בהן שינוי, זכויות העמיתים משתנות והם נושאים במשותף בכל עודף או גרעון אקטוארי של הקרן.

היחסים בין קרן הפנסיה לבין עמיתה מוסדרים בתקנון המעגן את הכללים לקביעת הזכויות לתשלום, שיעור התשלום וכללים המסדירים את החברות בקרן. כאשר החברה נדרשת או מבקשת לערוך שינויים בתקנון, היא מתאימה את התקנון וכפועל יוצא מכך את זכויות וחובות העמיתים, וכל זאת בכפוף לאישור הממונה. במקרה של אירוע מזכה, הזכויות יקבעו בהתאם להוראות תקנון הקרן שבתוקף במועד האירוע.

קרנות פנסיה חדשות מקיפות

קרנות הפנסיה החדשות המקיפות פועלות מאז שנת 1995. עד אוקטובר 2022 הקרנות החדשות המקיפות היו זכאיות להשקיע באג"ח ממשלתיות מיועדות בשיעור של 30% מסך נכסיהן. יתרת נכסי הקרנות החדשות מושקעת בהשקעות אחרות בהתאם לתקנות ההשקעה. מטרת הנפקת אגרות חוב מיועדות לקרנות פנסיה הינה להוות כרית ביטחון להבטחת זכויות הפנסיה של העמיתים. החל מאוקטובר 2022, בהתאם לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי תקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), יש לייעל את מנגנון הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה ולהחליף את המנגנון הקיים כיום, המדינה תעמיד התחייבות הפרשית לכל קרן פנסיה ובתום חמש שנים מיום העמדת ההתחייבות הפרשית תחושב התשואה עבור כל קרן. במידה ותשואת הנכסים תהיה נמוכה מתשואת היעד המצטברת שנקבעה, המדינה תעביר לקרן הפנסיה את ההפרש בין תשואת היעד המצטברת לבין תשואת הנכסים שהתקבלה. במידה ותשואת הנכסים תהיה גבוהה מתשואת היעד המצטברת, ההפרש יועבר לקרן ייעודית.

כמו כן, נקבע במסגרת הדין כי הכספים לגביהם ניתנת הבטחת תשואה, יושקעו במסלול ההשקעה בו מנוהלים מירב נכסי הקרן.

מודל התחייבות הפרשית נכנס לתוקף באופן מדורג כך שתחילה יחול על יתרת הנכסים מתוך 30% מנכסי הקרן אשר לא מושקעות באג"ח מיועדות. תוך 15 שנים, תחול ההתחייבות הפרשית על כל ה-30% (בהתאם לגיל העמית ולהוראות הדין הרלוונטיות).

כמו כן, בקרנות אלה קיימת תקרת הפקדה בגובה 20.5% מפעמיים השכר הממוצע במשק. בקרנות אלה לא ניתן לותר על כיסוי ביטוחי למקרה נכות או שאירים לפני גיל 60, למעט ויתור על כיסוי לשאירים למי שאין לו בן זוג, בהתאם לתקנון קרן הפנסיה.

כמו כן, קיימת תקרה לשכר הקובע, על פיו מחושבת קצבת הנכות והשאירים, בגובה של עד שלוש פעמים השכר הממוצע במשק.

בקבוצה מתנהלות קרן פנסיה מקיפה חדשה (הראל פנסיה), קרן פנסיה כללית (הראל פנסיה כללית), ושתי קרנות פנסיה וותיקות (עתידיית ו.ה.ע.ל.).

מסלולי הביטוח בקרנות הפנסיה המקיפות

עמית בקרן הפנסיה המקיפה רשאי לבחור מסלול ביטוח כאשר השוני בין המסלולים השונים הינו באיזון בין שיעור הזכאות לפנסיה הזקנה, פנסיית הנכות ופנסיית השאירים.

מסלול ברירת המחדל בתקנון הקרן, שנכנס לתוקף במהלך חודש פברואר 2018 (המבוסס על התקנון התקני), הינו מסלול ביטוח 75% לנכות ו-100% לשאירים (למעט גברים המצטרפים החל מגיל 41). עמית פעיל רשאי לעבור ממסלול אחד למשנהו כמפורט בהוראות תקנון הקרן.

קרן פנסיה כללית

קרן הפנסיה הכללית, איננה נהנית מאג"ח מיועדות או "התחייבות הפרשית", איננה מוגבלת מבחינת תקרת ההפקדות או סוגי ההפקדות.

במקרה של נכות, עמיתים מבוטחים זכאים לקבל פנסיית נכות, בהתאם לתקנון הקרן.

במקרה של פטירה, שאריהם של עמיתים מבוטחים זכאים לקבלת פנסיית שאירים, בהתאם לתקנון הקרן.

כמו כן, בגיל הפרישה עמיתי הקרן מקבלים קצבת זקנה. לאחר פטירת העמית, שאריו זכאים לקבל פנסיית שארי פנסיונר, בהתאם להסדר הפרישה של העמית.

מסלולי הביטוח בקרן פנסיה כללית

בקרן הכללית קיים מסלול פנסיית יסוד שהינו מסלול המקנה זכות לקבלת פנסיית זקנה בלבד, ללא כיסוי ביטוחי לפנסיית נכות ולפנסיית שאירים. כמו כן, בקרן הפנסיה הכללית, עמית זכאי להצטרף למסלולי ביטוח המכילים כיסוי לפנסיית שאירים ופנסיית נכות, בדומה למסלולים שבקרן המקיפה כמתואר לעיל וכן מסלול הכולל כיסוי לשאירים בלבד.

אבחנות עיקריות בין קרן פנסיה כללית לקרן פנסיה מקיפה :

קרן פנסיה כללית	קרן פנסיה מקיפה	
איננה נהנית מאג"ח מיועדות/הבטחת תשואה שנתית.	עד אוקטובר 2022 הייתה זכאות להשקיע באג"ח ממשלתיות מיועדות מסוג ערד הנושאות תשואה של 4.86% צמוד למדד, בשיעור של 30% מסך נכסי הקרן. החל מאוקטובר 2022, 30% מנכסי קרנות הפנסיה אשר עד לחקיקת חוק ההתייעלות הכלכלית הושקעו באג"ח מיועדות ייהנו מזכאות להבטחת	אג"ח מיועדות/התחייבות הפרשית

קרן פנסיה כללית	קרן פנסיה מקיפה	
	תשואה שנתית של 5.15% (צמוד מדד) להרחבה אודות הקצאת אג"ח מיועדות בין עמיתים לפנסיונרים ומנגנון הבטחת תשואה, ראו סעיף 2.1.2.3 לעיל.	
אין הגבלה על תקרת ההפקדה או על סוג ההפקדה.	קיימת תקרת הפקדה חודשית בגובה סכום השווה ל- 20.5% מפעמיים השכר הממוצע במשק.	הפקדות
ניתן להיות עמית בקרן במסגרת מסלול אשר אינו כולל ביטוח כלל או במסלול שאינו כולל ביטוח מפני מקרה מוות.	לכל המבוטחים בקרן כיסוי ביטוחי למקרה נכות ולמקרה מוות (פנסיית שאירים) במסגרת מסלולי הביטוח השונים. בכל המסלולים ניתן לצמצם את הכיסוי לשאירים כך שיוותר כיסוי ביטוחי לנכות בלבד עבור מי שהוא יחיד (היינו: שאין לו שאירים), כך גם בכל הנוגע ליחיד עם ילדים (היינו: שאין לו בן/בת זוג). כמו כן, ניתן שלא לרכוש כיסוי לנכות ושאירים למבוטח מעל גיל 60.	כיסוי ביטוחי
עד חודש ספטמבר 2023 תקרת השכר הקובע, על פיו חושבה קצבת הנכות והשאירים, היתה בגובה של עד שלוש פעמים השכר הממוצע במשק. החל מחודש ספטמבר 2023 תקרת השכר הקובע היא בגובה של עד ארבע פעמים השכר הממוצע במשק.	תקרת השכר הקובע, על פיו מחושבת קצבת הנכות והשאירים, בגובה של עד שלוש פעמים השכר הממוצע במשק.	תקרת שכר קובע

קרן פנסיה וותיקה

במסגרת הקבוצה מנוהלות גם שתי קרנות פנסיה וותיקות: קרן פנסיה עתידית קופת פנסיה- המנוהלת על ידי חברת לעתיד וכן קרן פנסיה ה.ע.ל- המנוהלת על ידי הראל פנסיה וגמל. הקרנות אינן רשאיות לצרף עמיתים חדשים החל מחודש אפריל 1995. פעילות החברות המנהלות את הקרנות הותיקות מתרכזת במתן שירות וטיפול בלקוחות הקיימים.

נכון להיום גם קרנות הפנסיה הותיקות זכאיות לאג"ח ממשלתיות מיועדות הנושאות ריבית ריאלית בשיעור של 4.8% כאשר קרן הפנסיה משקיעה בכל עת 30% משווי נכסיה

באג"ח אלה. יתרת נכסי הקרנות הוותיקות מושקעת בהשקעות אחרות בהתאם לתקנות ההשקעה.

בדומה לקרנות הפנסיה החדשות, גם מנגנון האג"ח המיועדות בקרנות הפנסיה הוותיקות, התחלף ביום 1 באוקטובר 2022 במנגנון תשואת יעד מצטברת בשיעור של 5.15%. למידע נוסף בעניין זה ראו הטבלה לעיל בסעיף 2.1.2.3 לעיל.

מסלולי הביטוח בקרן הפנסיה הוותיקה

עמית בקרן הפנסיה הוותיקה יכול לבחור במסלול יסוד המקנה זכות לקבלת פנסיית זקנה בלבד, ללא כיסוי ביטוחי לפנסיית נכות ופנסיית שאירי מבוטח, או במסלול פנסיה מקיפה, שהינו מסלול המקנה זכות לקבלת פנסיית זקנה, נכות ושאירים. בנוסף לכך, בקרן ה.ע.ל קיים מסלול פנסיית זקנה מיוחד המקנה זכאות לקבלת פנסיית זקנה בלבד מגיל 65 לאישה, ולגבר בגיל פרישה תקנוני.

מבנה הרווחיות בתחום

רווחיות החברות המנהלות מתחום פעילות קרנות הפנסיה נובעת מהמרווח בין דמי הניהול שהן גובות (מדמי הגמולים ומהצבירה) לבין הוצאות התפעול והשיווק, לרבות עלות רכישת הטבות ביטוחיות לעמיתים של קרנות הפנסיה.

שינויים מהותיים צפויים של החברה בשווקים ובתמהיל המוצרים

לא צפויים שינויים מהותיים בשווקים ובתמהיל המוצרים בתחום ניהול קרנות הפנסיה.

מוצרים חדשים

במהלך תקופת הדוח לא שווקו מוצרים חדשים.

2.1.2.4 קופות גמל

כללי

הכספים שהופקדו עד ליום 31 בדצמבר 2007 ניתנים למשיכה הונית כסכום חד פעמי. הכספים המופקדים בקופות הגמל החל מיום 1 בינואר 2008 מיועדים לתשלומי קצבה. משיכת כספי התגמולים, שנצברו מעבר לסכום הדרוש לתשלום הקצבה המזערית, תעשה בהתאם להחלטת העמית, בדרך של היוון קצבה או בדרך של תשלום קצבה לאחר העברה לקרן פנסיה או לקופת ביטוח. בנוסף, במסגרת החברות המנהלות של קופות גמל בקבוצת הראל, מנוהלות קרנות השתלמות וקופות גמל להשקעה, אשר הינן מכשיר חיסכון לטווח הבינוני הנהנה מהטבות מס. בקופת גמל אין מרכיב של סיכון אקטוארי והעמיתים זכאים לתשואה שהושגה בפועל בניכוי דמי ניהול. ניתן להצטרף כעמית לאחת מקופות הגמל שבניהול הקבוצה: קופות לעצמאים, קופות לשכירים, קופות גמל להשקעה וקרנות השתלמות (לעצמאים ושכירים), אשר לכולן מסלולי השקעה שונים.

על פי הוראות חוק קופות הגמל, עמית רשאי לעבור מקופה לקופה, ובקופה מסלולית בין מסלול אחד למשנהו. בקבוצה מנוהלות מגוון קופות גמל, המשמשות להפקדות של המעביד ו/או העובד או יחיד עצמאי המיועדות לתשלום פיצויים, תגמולים, דמי מחלה, השתלמות וקצבה.

קחצ"ק הינה החברה המנהלת את קרן ההשתלמות בשל עמיתי ארגון "חבר"

קחצ"ק הינה החברה המנהלת את קרן ההשתלמות של עמיתי "חבר".

החל מיום 1 בינואר 2023, קרן ההשתלמות משמשת כקרן ברירת המחדל של עמיתי ארגון "חבר", וזאת לתקופה של חמש שנים מהמועד האמור.

דמי ניהול	תנאי משיכת כספים	תיאור המוצר	
עד 4% מהפקדות ועד 1.05% לשנה מהצבירה.	כספים שהופקדו עד ליום 31 בדצמבר 2007 ניתנים למשיכה כסכום הוני בגיל 60 או במועדים אחרים בהתאם להוראות הדין. כספים שהופקדו החל מיום 1 בינואר 2008 ניתנים למשיכה כקצבה. משיכת הכספים, שנצברו מעבר לסכום הדרוש לתשלום הקצבה המזערית, תעשה בהתאם להחלטת העמית, בין בדרך של היוון קצבה ובין בדרך של תשלום קצבה לאחר העברה לקרן פנסיה או קופת ביטוח. הזכאות לפדיון כספי הפיצויים במועד סיום יחסי עובד-מעביד, בכפוף להוראות הדין. הזכאות לפדיון כספי התגמולים במועד סיום יחסי עובד-מעביד או כאשר העמית הגיע לגיל הזכאות מינימלי לקצבת זקנה (60), בכפוף להוראות הדין.	כספים המופקדים לחיסכון ארוך טווח עבור עמיתים עצמאיים ועמיתים שכירים.	קופות תגמולים/ קופות גמל לחסכון
עד 2% לשנה מהצבירה.	סכומי החיסכון ניתנים למשיכה, לכל מטרה, לאחר צבירת ותק של 6 שנים.	קופות גמל שנועדו לחיסכון לשם יציאה להשתלמות המיועדת לשמירת רמתו המקצועית של העובד.	קרנות השתלמות
עד 4% מההפקדות ועד 1.05% לשנה מהצבירה.	סכומי החיסכון ניתנים למשיכה הונית בכל עת בתשלום מס בגובה 25% מהרווח הריאלי. קיים פטור ממס רווחי הון במקרה של משיכת הכספים בדרך של קצבה לאחר גיל 60.	קופות גמל שנועדו לחיסכון הוני ליחידים במעמד עצמאי. סכום ההפקדה מוגבל ל- 70,000 ש"ח (צמוד מדד) בשנה.	קופות גמל להשקעה ⁴
עד 2% לשנה מהצבירה.	המעסיק יכול לפדות או לתת הוראות תשלום לעובדו, בכפוף להוראות הדין.	קופות גמל המיועדות לצבירת סכומים על-ידי המעביד לשם הבטחת זכויות עובדיו לקבלת פיצויי פרישה. החל מתום שנת 2010 בוטלה אפשרות ההפקדה לקופות אלו.	קופות מרכזיות לפיצויים
עד 2% לשנה מהצבירה.	במקרה של מחלת עובד, בכפוף להוראות הדין.	קופות גמל המיועדות לצבירת סכומים על-ידי המעביד לשם הבטחת זכויות עובדיו לקבלת דמי מחלה.	קופות לדמי מחלה
עד 2% לשנה מהצבירה.	בעת פרישת עובד הזכאי לקבלת פנסיה תקציבית מהמעביד, בכפוף להוראות הדין.	קופה המיועדת לצבירת הסכומים שינוכו ממשכורתו של עובד אצל מעביד שהסדר הפנסיה החל לגביו הוא הסדר פנסיה תקציבית.	קופה מרכזית לפנסיה תקציבית

⁴ קופת גמל להשקעה משמשת גם כמוצר אליו מופקדים כספים על ידי הביטוח הלאומי במסגרת תוכנית חיסכון לכל ילד, ובמסגרת זו חלים עליה כללים ספציפיים שנקבעו בהוראות

מבנה הרווחיות בתחום

רווחיות החברות המנהלות בתחום פעילות קופות הגמל נובעת מהמרווח בין דמי הניהול הנגבים מהעמיתים לבין הוצאות התפעול והשיווק של קופות הגמל.

שינויים מהותיים צפויים של החברה בשווקים ובתמהיל המוצרים

לא צפויים שינויים מהותיים בשווקים ובתמהיל המוצרים בתחום קופות הגמל.

מוצרים חדשים

במהלך תקופת הדוח לא שווקו מוצרים חדשים.

להלן פרטים על קופות הגמל וקרנות הפנסיה המנוהלות בקבוצה (נכון ליום 31.12.2024) (במיליוני ש"ח):

סך הכל	אחר	השתלמות	קופת גמל לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		קרנות פנסיה ותיקות	
				משלימות	מקיפות		
260,256	1,920	34,292	39,197	5,993	160,614	18,240	נכסים מנוהלים
22,343	2	3,888	2,636	935	14,672	210	דמי גמולים
19,387	(79)	2,197	748	1,484	14,239	798	צבירה נטו
-	0.58%	0.50%	0.48%	0.15%	0.14%	0.66%*	שיעור דמי ניהול מנכסים
-	-	-	0.11%	1.14%	1.51%	7%**	שיעור דמי ניהול מהפקדות

להלן פרטים על קופות הגמל וקרנות הפנסיה המנוהלות בקבוצה (נכון ליום 31.12.2023) (במיליוני ש"ח):

סך הכל	אחר	השתלמות	קופת גמל לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		קרנות פנסיה ותיקות	
				משלימות	מקיפות		
215,584	1,827	28,491	34,678	3,875	129,120	17,593	נכסים מנוהלים
18,771	2	3,201	1,862	751	12,726	229	דמי גמולים
16,966	(201)	3,157	1,459	905	10,899	747	צבירה נטו
-	0.57%	0.51%	0.50%	0.19%	0.15%	0.66%*	שיעור דמי ניהול מנכסים
-	-	-	0.10%	1.12%	1.59%	7%**	שיעור דמי ניהול מהפקדות

* שיעור דמי ניהול בגין קרן עתידית הותיקה בלבד, שיעור דמי ניהול מנכסים בגין קרן ה.ע.ל הינה 0.1%

** שיעור דמי ניהול מהפקדות בגין קרן ה.ע.ל בלבד

להלן פרטים על קופות הגמל וקרנות הפנסיה המנוהלות בקבוצה (נכון ליום 31.12.2022) (במיליוני ש"ח):

סך הכל	אחר	השתלמות	קופת גמל לתגמולים ופיצויים	קרנות פנסיה חדשות		קרנות פנסיה ותיקות	
				משלימות	מקיפות		
184,358	1,906	23,258	30,963	2,669	108,104	17,458	נכסים מנוהלים
16,514	2	2,565	2,150	623	10,938	236	דמי גמולים
16,309	(186)	3,539	4,106	646	7,505	699	צבירה נטו
-	0.57%	0.54%	0.51%	0.24%	0.16%	0.66%*	שיעור דמי ניהול מנכסים
-	-	-	0.11%	1.13%	1.67%	7%**	שיעור דמי ניהול מהפקדות

* שיעור דמי ניהול בגין קרן עתידית הותיקה בלבד, שיעור דמי ניהול מנכסים בגין קרן ה.ע.ל הינה 0.1%

** שיעור דמי ניהול מהפקדות בגין קרן ה.ע.ל בלבד

2.1.3 מוצרים תחליפיים

בין המוצרים השונים בתחום הפעילות קיימת תחליפיות, שכן הם מספקים צרכים דומים עבור אותו קהל יעד. כך למשל, קופות ביטוח, מוצרי קרנות הפנסיה וקופות הגמל עשויים להיות מוצרים תחליפיים, כיוון שהם מספקים פתרונות לחיסכון ארוך טווח המיועד לגיל הפרישה ומזכים בהטבות מס אחדות.

התחליפיות בין מוצרי תחום הפעילות למוצרים פיננסיים אחרים, כגון פיקדונות לטווח ארוך, קיימת, אולם ברמה נמוכה יותר, שכן מוצרים אלו אינם כוללים בדרך כלל שני אלמנטים מהותיים שקיימים במוצרים בתחום הפעילות: הטבות מס ושילוב של ביטוח מפני סיכונים יחד עם חיסכון. על אף האמור, מוצרי חיסכון והשקעה כגון תכניות חיסכון בבנקים והשקעה בקרנות נאמנות עשויים להיות תחליפים לפוליסות חוזי השקעה ולקופות גמל להשקעה ולהפקדת כספים פנויים לקצבה מוכרת מכח תיקון 190 לפקודת מס הכנסה.

2.1.4 תחרות

כללי:

תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח מאופיין בתחרות חריפה בין המוצרים השונים במסגרת תחום הפעילות ובין היצרנים השונים (חברות הביטוח ובתי השקעות).

הצמיחה בתחום קרנות הפנסיה החדשות קשורה בהיבטים דמוגרפיים ותעסוקתיים אקסוגניים, שמקורם בגידול האוכלוסייה בישראל ושיעור השתתפות גבוה בשוק העבודה. בנוסף, היא מושפעת ממעבר עקבי של עובדים חדשים בשוק העבודה ממבנה הסדר ישן, הכולל פנסיה תקציבית, קרנות פנסיה ותיקות, קופות גמל לתגמולים וקופות גמל שהן קופות ביטוח למבנה שבו קרנות הפנסיה החדשות משמשות כמוצר הפנסיוני התעסוקתי העיקרי.

הגבלת ההפקדות לקופת ביטוח לחלק השכר העולה על תקרה שמעל פעמיים השכר הממוצע במשק, בגין פוליסות ביטוח שהן קופות ביטוח שהופקו החל מיום 1 בספטמבר 2023, והגבלת העברת כספים מקופת גמל לקצבה שאינה קופת ביטוח לקופת ביטוח, ביחס לקופות ביטוח שהוצאו לאחר 1 בספטמבר 2023, הפכו את קרן הפנסיה החדשה למוצר חיסכון כמעט בלעדי בשוק הפנסיוני התעסוקתי עבור עובדים חדשים.

מאחר שפוליסות חוזי השקעה וקופות גמל להשקעה הינן תחליפיות למוצרים פיננסיים שונים (תכניות חיסכון, פיקדונות בנקאיים, קרנות נאמנות וכיוצ"ב), התחרות הינה גם מול היצרנים והמשווקים של המוצרים הפיננסיים השונים.

רמת התחרות בשוק מושפעת בשנים האחרונות ממדיניות רגולטורית להגדלת התחרות, הפחתת דמי הניהול, הגברת השקיפות, אפשרויות הניוד והעדפת המוצרים הקצבתיים ומהרפורמות שחלו בתחום הפעילות בשנים האחרונות. לעניין זה ראו גם סעיף 2.1.2.

התחרות במוצרים השונים באה לידי ביטוי, בין היתר, בשיעור דמי הניהול במוצרים השונים, במגוון מסלולי ההשקעה, בתשואה המושגת ביחס לרמת הסיכון ובאיכות השירות ללקוחות ולסוכנים.

השיטות העיקריות להתמודדות עם התחרות בתחום הפעילות הינן בעיקר: יצירת סינרגיה בין הפעילויות של הקבוצה, שמירה על רמת שירות גבוהה ללקוח לרבות מתן שירותים דיגיטליים, שימור לקוחות, שכלול מערך השיווק וההפצה, התייעלות תפעולית וטכנולוגית, ניצול יתרונות לגודל וכיוצ"ב.

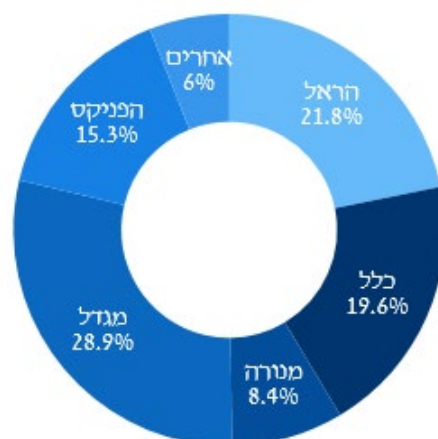
ביטוח חיים :

בהתאם לפרסומי משרד האוצר, סך הנכסים בפוליסות המשתתפות ברווחים בשוק ביטוח חיים ליום 31 בדצמבר 2024 הינו 504 מיליארדי ש"ח, לעומת 459 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023, המהווים גידול של כ- 10%.

רוב הפרמיות בענף ביטוח החיים בישראל משולמות בעיקר לחמש קבוצות הביטוח הגדולות (מגדל, הראל, כלל, הפניקס, ומנורה) ועל כן, בתחום זה קבוצת הראל מתחרה מול יתר חברות הביטוח. באשר למוצרי ביטוח החיים המשלבים חיסכון לטווח ארוך, התחרות הינה גם מול קופות הגמל וקרנות הפנסיה, המציעות מוצרים תחליפיים או תחליפיים באופן חלקי למוצרים אלה. בפוליסות חוזי ההשקעה מתחרה הקבוצה מול חברות הביטוח האחרות ובתי ההשקעות, המציעים מוצרים דומים.

הקבוצה הינה השנייה בגודלה בסך הפרמיות שנגבו בענפי ביטוח חיים בשנת 2024 (בהתאם לנתונים שפורסמו ומתייחסים לסוף הרבעון השלישי של שנת 2024), כאשר על פי הדוחות הכספיים של חברות הביטוח בישראל ליום 30 בספטמבר 2024, עמד חלקה בסך כל הפרמיות בתחום על 21.8%. התגברות התחרות בענפי ביטוח החיים נובעת ממודעות גוברת של הלקוחות, מהגברת המעורבות של יועצי ביטוח וכן מהתחליפיות, בעיקר של מוצרי הפנסיה.

להלן תרשים חלוקת נתחי שוק ביטוח החיים בין חברות הביטוח (בהתאם לנתונים שפורסמו לסוף הרבעון השלישי 2024) :

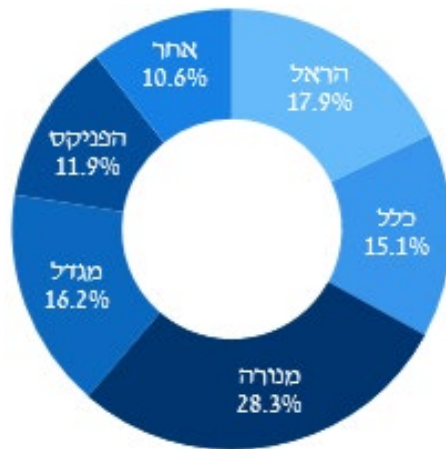

ניהול קרנות פנסיה :

בהתאם לפרסומי משרד האוצר, היקף הנכסים הצבורים בקרנות הפנסיה החדשות ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכם בכ- 899 מיליארדי ש"ח, לעומת כ- 728 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023, גידול של כ- 23%. הצבירה נטו בקרנות הפנסיה החדשות בתקופת הדוח הסתכמה בכ- 69 מיליארדי ש"ח.

החברות המנהלות של קרנות פנסיה בקבוצה מתחרות מול: קבוצת הביטוח מנורה, המנהלת את קרן הפנסיה החדשה מבטחים; קבוצת מגדל, המנהלת, בין היתר, את קרן הפנסיה החדשה מקפת; קבוצת כלל, המנהלת, בין היתר, את קרן הפנסיה כלל פנסיה; קבוצת הפניקס וכן קרנות הפנסיה של בתי ההשקעות: אלטשולר שחם, מיטב דש, מור בית השקעות ואינפיניטי.

להלן תרשים התפלגות נכסי קרנות הפנסיה החדשות (בהתאם לנתונים שפורסמו באתר משרד האוצר, נכון ליום 31 בדצמבר 2024):

ניהול קופות גמל:

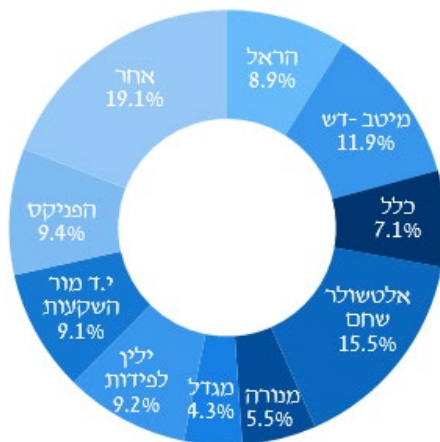
קופות הגמל המנוהלות בקבוצה מתחרות בקופות הגמל המנוהלות על ידי קבוצות הביטוח ובקופות הגמל המנוהלות על ידי בתי השקעות.

בהתאם לפרסומי משרד האוצר, סך הנכסים בקופות הגמל נכון ליום 31 בדצמבר 2024 הסתכמו בכ- 850 מיליארדי ש"ח (מתוכם כ- 407 מיליארדי ש"ח בקרנות השתלמות), בהשוואה לכ- 720 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023 (מתוכם כ- 345 מיליארדי ש"ח בקרנות השתלמות).

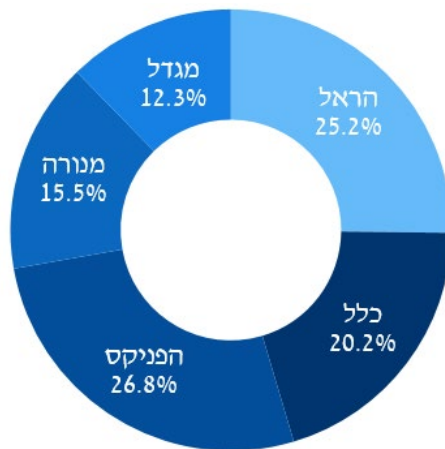
הצבירה נטו בשוק קופות הגמל בתקופת הדוח הייתה חיובית והסתכמה בכ- 33,480 מיליוני ש"ח, הצבירה נטו בקופות הגמל שבבעלות חברות הביטוח הייתה חיובית והסתכמה בכ- 2,483 מיליוני ש"ח.

המתחרים העיקריים בשוק קופות הגמל הינם: אלטשולר שחם, מיטב דש, הפניקס, ילין לפידות, כלל - גמל, מנורה, מגדל, אנליסט ומור בית השקעות.

להלן תרשים התפלגות נכסי קופות הגמל (כולל קרנות השתלמות) המנוהלות על-ידי החברות המנוהלות העיקריות הפועלות בתחום (נכון ליום 31 בדצמבר 2024, בהתאם לנתונים המפורסמים באתר משרד האוצר):

להלן תרשים התפלגות נכסי קופות גמל (כולל קרנות השתלמות) המנוהלות על ידי קבוצות הביטוח (נכון ליום 31 בדצמבר 2024, בהתבסס על נתונים המפורסמים באתר משרד האוצר):

ההתמודדות עם התחרות בתחום פעילות החיסכון ארוך הטווח נעשית במספר אופנים:

- 2.1.4.1 פעילות הפצה ושיווק, גיוס סוכנים חדשים ומתן תמריצי מכירות.
 - 2.1.4.2 פעילות לשימור לקוחות בתיק הקיים ועדכון הלקוחות בדבר מגוון המוצרים המשווקים על-ידי הקבוצה בתחום החיסכון ארוך הטווח.
 - 2.1.4.3 סינרגיה בין חברות הקבוצה - אפשרות מתן פתרונות משולבים ללקוחות, בכל אפיקי החיסכון ארוך הטווח וכן צירוף מוצרים ביטוחיים נלווים.
 - 2.1.4.4 יעילות תפעולית.
 - 2.1.4.5 שילוב אמצעים דיגיטליים מתקדמים לצורך מתן שירות מותאם ומיטבי ללקוחות ולסוכנים.
 - 2.1.4.6 שמירה על רמת שירות גבוהה ללקוח.
 - 2.1.4.7 שיפור המוצרים הקיימים לרבות פתיחת מסלולי השקעה בהתאם לדרישות השוק (מסלולים סולידיים, מנייתיים, עוקבי מדדים וכו').
- הגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה בתחום החיסכון ארוך הטווח הינם בעיקר: המוניטין וגודלה של הקבוצה, הניסיון בתחום הפעילות, התשואות המושגות בתיקי הלקוחות, החוסן הפיננסי ורמת השירות ללקוחות ולסוכנים.

2.1.5 לקוחות

להלן התפלגות הכנסות מפרמיות בענפי ביטוח חיים בתקופה המדווחת :

פרמיות ברוטו			במיליוני ש"ח			
באחוזים						
2022	2023	2024	2022	2023	2024	
48%	45%	39%	3,115	2,810	2,152	מעסיקים
						מבוטחים פרטיים
51%	53%	59%	3,276	3,360	3,323	ועצמאיים (ביטוח פרט)
2%	2%	2%	113	116	110	קולקטיבים
101%	100%	100%	6,504	6,286	5,585	סה"כ

שיעור הפדיונות מעתודות ביטוח החיים הממוצעת הוא 7% בשנת 2024 לעומת 5.6% בשנת 2023 ו- 4.3% בשנת 2022.

להלן התפלגות דמי גמולים שנתקבלו בקרנות פנסיה ובקופות גמל (במיליוני ש"ח) :

קופות גמל			קרנות פנסיה			
2022	2023	2024	2022	2023	2024	
						תקבולים באמצעות מעבידים
3,004	3,754	4,290	11,340	13,162	13,162	
1,713	1,311	2,236	457	544	544	תקבולים אחרים
4,717	5,065	6,526	11,797	13,706	13,706	סה"כ

סעיף 2.1 זה, על תתי סעיפיו, בדבר מבנה תחום הפעילות ושינויים בו, כולל גם תחזיות, הערכות, אומדנים ומידע אחר המתייחסים לאירועים ועניינים עתידיים, שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה בלבד (מידע צופה פני עתיד). העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה בתחום (כגון היקפי מכירות ושיעורי רווחיות, כוח אדם, התקשרויות עסקיות ועוד), עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי בארץ ובעולם של תחום הפעילות (כגון התפתחויות כלכליות ענפיות, סביבה רגולטורית, מתחרים, התפתחויות טכנולוגיות, שוק מבטחי המשנה ועוד), ועובדות ונתונים מקרו כלכליים (כגון מצב כלכלי בישראל ובעולם, שיעורי תשואה בשוקי ההון, התפתחויות מדיניות וחברתיות ועוד), והכל כפי שידועים לחברה במועד דוח זה. המידע צופה פני עתיד הכלול בסעיף זה לעיל מבוסס במידה מהותית, בנוסף לאינפורמציה הקיימת בחברה, על ציפיות והערכות נוכחיות של החברה לגבי התפתחויות עתידיות בכל אחד מהפרמטרים האמורים, ועל השתלבותן של ההתפתחויות כאמור אלה באלה. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, ותוצאות הפעילות של החברה עלולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות מהאמור לעיל, בין היתר עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל.

2.2 תחום ביטוח בריאות

2.2.1 מוצרים ושירותים

2.2.1.1 כללי

הענף המרכזי בתחום הבריאות הינו ענף מחלות ואשפוז ותאונות אישיות. הכיסוי הביטוחי הוא שיפוי או פיצוי למבוטח בגין הוצאות רפואיות במקרים של פגיעה בבריאותו כתוצאה ממחלה או תאונה ו/או בעת גילוי מחלה קשה ו/או כתוצאה ממצב סיעודי ו/או צורך בטיפול שיניים. הפוליסות בתחום כוללות גם פוליסות עבור נסיעות לחו"ל, ביטוח עובדים זרים וביטוח תיירים.

בישראל קיימים מספר שכבות המקנות כיסוי עבור שירותי בריאות. השכבה הראשונה הינה סל הבריאות הבסיסי ("סל הבריאות"), אשר נקבע בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד - 1994 ("חוק הבריאות"). כל תושב במדינת ישראל זכאי לקבלו באמצעות אחת מקופות החולים. השכבה השנייה הינה שירותי בריאות נוספים שאינם כלולים בסל הבריאות ("שב"ן") אשר ניתן לרכשה באמצעות קופות החולים גם כן. השכבה השלישית הינה שירותי בריאות הנרכשים באופן פרטי מחברות הביטוח. הכיסויים הביטוחיים הניתנים בשכבה השלישית הינם תחליפיים ו/או משלימים לשירותי הבריאות על פי חוק הבריאות (סל הבריאות או השב"ן) ו/או כיסויים חדשים שאינם נכללים בסל הבריאות או בשב"ן.

הרפורמה בביטוחי הבריאות

בחודש אוקטובר 2023 נכנסה לתוקף רפורמה מקיפה בביטוחי הבריאות אשר נקבעה במספר הוראות דין. הרפורמה כאמור כוללת, בין היתר, מבנה חדש לביטוחי הבריאות הפרטיים בישראל, כך שיווצר מבנה שוק אחיד לכלל חברות הביטוח, שבבסיסו פוליסה בסיסית אחידה ומעליה הרחבות שונות ומגוונות שנמצאות תחת מבנה קבוע. הרפורמה מורכבת ממספר הוראות דין וכן מהוראות הממונה, שתכליתן, בין היתר למנוע כפל ביטוח בביטוחי בריאות פרט מסוג שיפוי, וכן להקל על המבוטח לקבל החלטה מושכלת ביחס למוצר הביטוחי המתאים לו ולהשוות עלויות בין החברות השונות ("הרפורמה" או "הרפורמה בביטוחי הבריאות").

במסגרת הרפורמה, ביטוחי הבריאות הפרטיים בישראל כוללים חמישה רבדים:

רובד ראשון - פוליסת בריאות בסיסית - הכוללת את כל התכניות הבאות: השתלות וטיפולים מיוחדים בחו"ל, תרופות מחוץ לסל וניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בחו"ל. הפוליסה הבסיסית הינה אחידה לכל חברות הביטוח ומכירת מוצרי בריאות נוספים מלבדה תתאפשר בתנאי שהמבוטח מחזיק בפוליסה בסיסית בחברה כלשהי (ולאו דווקא אצל אותה החברה ממנה הוא מעוניין לרכוש את מוצרי הבריאות הנוספים).

רובד שני - פוליסת ניתוחים בישראל, לפי אחת מהתכניות הבאות: פוליסת "משלים שב"ן" עם השתתפות עצמית של 5,000 ש"ח או משלים שב"ן ללא השתתפות עצמית או ביטוח מהשקל הראשון ללא השתתפות עצמית.

במסגרת פרק ט"ז לחוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023 ("חוק התוכנית הכלכלית") נקבע כי כל המבוטחים בפוליסת ניתוחים "שקל ראשון" שהופקה לפני יום 1 באוקטובר 2023 והם עמיתים בתוכנית השב"ן של קופת החולים, יועברו על ידי חברות הביטוח בחודש יוני 2024 לפוליסת ניתוחים מסוג "משלים שב"ן". המבוטח יכול להודיע למבטח עד לתום שנה ממועד העברתו כי אינו מעוניין בהעברה או כי הוא מעוניין לבטלה (שאו יראו את הפוליסה המקורית שלו כאילו לא בוטלה). במהלך תקופת הדוח, בחודש יוני 2024, בהתאם לחלק זה של חוק התוכנית הכלכלית, בוצעה העברתם של מבוטחי החברה בפוליסת ניתוחים "שקל ראשון" לפוליסת ניתוחים מסוג "משלים שב"ן".

כן נקבע במסגרת חוק התוכנית הכלכלית, כי במקרים בהם עמית בקופת חולים עבר ניתוח במימון תוכנית השב"ן, וקיימת לאותו עמית גם פוליסת ביטוח ניתוחים פרטית מסוג "שקל ראשון" התקפה במועד הניתוח - תוכל קופת החולים לדרוש מחברת הביטוח תשלום בעבור הניתוח שבוצע על ידי השב"ן.

לצורך יישום הוראות חוק התוכנית הכלכלית כאמור לעיל, הקימה הרשות ממשק מקוון לעניין ניתוחים בישראל, שמטרתו לאפשר העברת מידע בין קופות החולים לבין חברות הביטוח;

רובד שלישי - פוליסת הרחבה לכיסויים הכלולים באחת או יותר מתכניות הביטוח הכלולות ברבדים הראשון ו/או השני ו/או החמישי;

רובד רביעי - אחת או יותר מתכניות הביטוח האמבולטורי הבאות: ייעוץ ובדיקות או אבחון רפואי מהיר או ייעוץ, בדיקות ואבחון רפואי מהיר ו/או אשפוז בית ו/או טיפולים בטכנולוגיות מתקדמות ואביזרים רפואיים ו/או ליווי רפואי וטיפוליים אגב אירוע משמעותי כגון ניתוח אשפוז או מחלה קשה ו/או כל תוכנית ביטוח שאישר הממונה מראש ובכתב;

רובד חמישי - מחלות קשות

עוד במסגרת הרפורמה נקבעו הוראות מעבר בקשר למבוטחים בפוליסות בריאות, שהופקו עובר לכניסתה של הרפורמה לתוקף.

להלן פרטים על מגוון סוגי הפוליסות בתחום הבריאות

ביטוח סיעודי:

ביטוח זה (פרט או קולקטיב) מבטיח בעיקרו תשלום חודשי בהיות המבוטח במצב סיעודי, בהתאם להגדרה הקבועה לכך בפוליסה ולאחר תקופת המתנה הקבועה בפוליסה.

בהתייחס לפוליסות סיעוד פרט, בשל תנאי פוליסות סיעוד פרט דאז, וכן נוכח הפסקת פעילותם של מבטחי המשנה בתחום, הראל ביטוח הפסיקה את מכירתן של פוליסות סיעוד פרט חדשות החל מיום 30 באוקטובר 2019.

בהתייחס לפוליסות סיעוד קולקטיב, במהלך שנת 2017 ובהתאם לחוזר שפרסם הממונה, החל מיום 31 בדצמבר 2017 לא ניתן להאריך ביטוחים סיעודיים קבוצתיים במתכונת שהיתה קיימת עד לאותו מועד, אלא במתכונת שונה לחלוטין שפורטה בחוזר. בהתאם לכך, מרבית הפוליסות הקבוצתיות בהן היתה קשורה הראל ביטוח עד תום שנת 2017, הסתיימו. נכון למועד הדוח, הראל ביטוח מבטחת בפוליסות סיעוד קבוצתי את חברי הכללית וכן מספר קולקטיבים בודדים נוספים בלבד.

ביום 4 בדצמבר 2023 פרסם הממונה את תיקון החוזר המאוחד - שער 6 פרק 3 - ביטוח סיעודי ואת הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים) (תיקון), התשפ"ד-2023 (להרחבה ראו סעיף 1.1 להלן) - הוראות אשר קובעות, בין היתר, את הקטנת תגמולי הביטוח הסיעודי ואת ביטול הדרישה מחברות הביטוח לנטילת סיכון מינימלית של 20%.

ביום 22 בדצמבר 2024 פרסמה הרשות תיקון נוסף להוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים) (תיקון), התשפ"ה-2024. ההוראות כאמור קובעות, בין היתר, כי הגדרת מקרה הביטוח תתעדכן, כך שהזכאות תינתן רק למבוטחים שאינם מסוגלים לבצע בכוחות עצמם חלק מהותי של לפחות 4 מתוך 6 פעולות יומיומיות (Activities of Daily - ADL) או לחלופין 3 פעולות שאחת מהן היא שליטה בסוגרים; כי המבחנים לתחולתן של חלק מפעולות ה-ADL לא יתקיימו אם המבוטח יכול לבצען באופן עצמאי תוך שימוש באבזר או בגד מותאם; וכי הזכאות לקבלת תגמולי ביטוח למבוטח השווה בבית כפופה להמצאת אישור המוכיח כי הוא מסתייע בפועל בטיפול אישי של שירותי סיעוד ברוב שעות היממה. בנוסף לכך, ההוראות קובעות כי החל משנת 2027, במקרה שבתום תקופת הביטוח הפוליסה לא תחודש לכלל המבוטחים אצל מבטח כלשהו, המבטח לא יחויב לצרף מבוטחים לפוליסת המשך קבוצתית או לפוליסה כלשהיא ויתרת קרן המבוטחים באותו מועד תשמש לטובת המבוטחים באופן שיאושר על ידי הממונה.

מטרת ההוראות כאמור הינה לייצב את הביטוח הסיעודי בקופות החולים (לאור שחיקת קרנות המבוטחים עקב מגמה של גידול בתביעות בשנים האחרונות) ולאפשר את המשך קיומן של תוכניות ביטוח סיעודי קבוצתי בקופות החולים.

בהמשך לכך, חתמו הראל והכללית על מתווה מוסכם להארכת תקופת הסכם בעניין פוליסת הסייעוד הקבוצתית של חברי קופת חולים "כללית" לתקופה של 12 חודשים (מיום 1 בינואר 2024 ועד יום 31 בדצמבר 2024). המתווה כלל, בין היתר, ביטול רף הסיכון הביטוחי של הראל ביטוח, הפחתה בגובה תגמולי הביטוח והעלאה של דמי הביטוח.

בהמשך, חתמו הראל והכללית על מתווה נוסף להארכת תקופת הסכם בעניין פוליסת הסייעוד הקבוצתית של חברי קופת חולים "כללית" לתקופה של 24 חודשים (מיום 1 בינואר 2025 ועד יום 31 בדצמבר 2026). ביום 26 בדצמבר 2024 התקבל היתר הממונה להפעלת הפוליסה כאמור.

לפרטים נוספים - ראו באור 139 בדוחות הכספיים.

הראל ביטוח מבטחת מספר קולקטיבים נוספים בביטוח סיעודי.

ביטוחי בריאות אחרים:

• ביטוח שיניים

פוליסות המעניקות כיסוי לטיפול השיניים הבאים, כולם או חלקם: טיפולים משמרים, טיפולי חניכיים, טיפולים ליישור שיניים, טיפולים לשיקום הפה (כולל שתלים) ועוד.

• ביטוח נסיעות לחו"ל

פוליסות המעניקות למבוטח כיסוי ביטוחי בעת נסיעה לחו"ל. פוליסת הביטוח מכסה, בין היתר, הוצאות רפואיות של המבוטח והטסה רפואית לישראל. כמו כן, קיים כיסוי לאיתור וחילוץ וחבות צד ג' - אשר ניתנים להסרה על ידי המבוטח. בנוסף, ניתן לכלול בפוליסה כיסויים נלווים (הרחבות תמורת תשלום נוסף), כגון: כבודה, החמרה של מצב רפואי קודם, ספורט אתגרי חובבני, ספורט מקצועי, ספורט חורף, ביטול או קיצור נסיעה בשל נסיבות רפואיות ועוד. כמו כן, לחברה תוכנית ביטוח לשיפוי הוצאות לנסיעה או טיסה לחו"ל במקרה של ביטול על ידי הלקוח (מכל סיבה), ששיווקה הופסק עם תחילת מלחמת "חרבות ברזל".

• ביטוח עובדים זרים ותיירים

פוליסות שנרכשות על ידי מעסיקים של עובדים זרים בישראל (בהתאם לחובה המוטלת על המעבידים על-פי דין) או על ידי תיירים, ומעניקות למבוטח ביטוח בריאות הכולל עלויות אשפוז, טיפולים אמבולטוריים ותרופות.

• ביטוח מחלות קשות

פוליסות המעניקות למבוטח פיצוי במקרה של גילוי אחת מהמחלות על פי רשימה קבועה מראש.

• ביטוח תאונות אישיות

פוליסות המעניקות למבוטח, בין היתר, פיצוי בגין מקרה מוות מתאונה ונכות מתאונה.

כתבי שירות

מסמך נלווה לפוליסת ביטוח הכולל תנאים למתן שירות למבוטח על ידי ספק שירות.

מוצרים תחליפיים

לחלק מהכיסויים המוצעים בתחום פעילות ביטוחי הבריאות ישנם תחליפים מסוימים המסופקים על-ידי קופות החולים, הן במסגרת סל הבריאות הבסיסי והן במסגרת תכניות השב"ן. שינויים בסל הבריאות הבסיסי או בשב"ן עשויים להשפיע על גודלו של השוק הרלוונטי, כמו גם על הכיסויים המוצעים בתחום הפעילות וכן על ההוצאות לסילוק תביעות.

2.2.2 מגמות ושינויים בתחום הפעילות

תחום ביטוח בריאות מושפע משינויים בהיקף הכיסויים הניתנים על ידי קופות החולים לרבות בתכניות השב"ן שלהן, במדיניות הממשלתית בתחום הבריאות, בהתפתחויות טכנולוגיות וכן שינויים רגולטורים מקיפים.

2.2.2.1 הרפורמה בביטוחי הבריאות

אודות הרפורמה בביטוחי הבריאות ראו סעיף 2.2.1.1 לעיל.

2.2.2.2 ביטוח סיעודי ומתווה עם קופת חולים "כללית"

לפרטים נוספים אודות המתווה עם קופת חולים "כללית" ראו סעיף 2.2.1.1 לעיל והאזכורים שם.

פיתוח תהליכים דיגיטליים

בשנים האחרונות תחום הפעילות מתאים את עצמו באופן מואץ לביצוע תהליכים באופן דיגיטלי ומקוון מול המבוטחים והסוכנים, תוך פיתוח ערוצי מכירה, תפעול ושירות דיגיטליים מתקדמים. מגמת הטמעת תהליכים דיגיטליים בתחום הפעילות המשיכה במהלך תקופת הדוח.

שינויים מהותיים צפויים של החברה בשווקים ובתמהיל המוצרים

נוכח הזמן הקצר שחלף מאז נכנסה לתוקפה הרפורמה בביטוחי הבריאות - טרם ידועה השפעתה של הרפורמה על תוצאותיה הכספיות של החברה. יחד עם זאת, החברה צופה כי לא יתרחשו שינויים מהותיים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים ביחס למוצרים ולשירותים בתחום פעילות זה. מבחינת תמהיל המוצרים, בעקבות הרפורמה בביטוחי בריאות, קיים גידול במספר המבוטחים המחזיקים בכיסוי לביטוח ניתוחים בישראל במסלול משלים שב"ן ללא השתתפות עצמית.

מוצרים חדשים

במהלך תקופת הדוח הושקו וחודשו מוצרי בריאות, כגון: עדכון כיסויים ברובד האמבולטורי – עודכן הכיסוי בתכנית לייעוץ ובדיקות ובתכנית לליווי רפואי וטיפוליים אגב אירוע רפואי משמעותי. כן עודכן הכיסוי לביטוח ניתוחים בישראל משלים שב"ן, בהתאם לתיקון הוראות החוזר המאוחד - שער 6 חלק 3 פרק 2- חובת הצעת תכנית בעלת כיסוי ביטוחי משלים לשב"ן, מחודש מרס 2024.

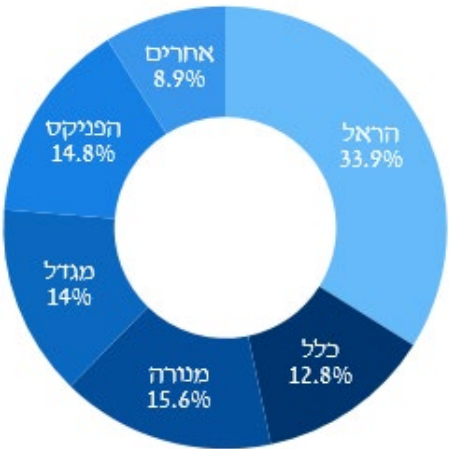
במהלך תקופת הדוח השיקה הראל ביטוח הרחבות חדשות בפוליסות נסיעות לחו"ל: הרחבה נוספת לכיסוי לכבודה יקרת ערך, ספורט מקצועני, תאונות אישיות ועוד.

2.2.3 תחרות

הקבוצה היא קבוצת הביטוח הגדולה והמובילה בתחום ביטוח בריאות בישראל וחלקה, לפי הדוחות הכספיים של חברות הביטוח ליום 30 בספטמבר 2024, הינו כ- 33.9% משוק ביטוח הבריאות בישראל. המתחרים העיקריים של הקבוצה בביטוחי הבריאות הם: הפניקס, כלל, מגדל ומנורה וכן גם תכניות השב"ן של קופות החולים וטיפוליים שיניים הניתנים על ידי קופות החולים.

הקבוצה עוסקת בתחום ביטוח בריאות כ- 90 שנים, והינה בעלת ידע וניסיון רב בתחום. על מנת לבצע חיתום איכותי, תמחור ופיתוח כיסויים ומוצרים בעלי יתרון יחסי, עושה הקבוצה שימוש מושכל, בין היתר, במאגרי המידע, בהם נצברו נתונים במשך עשרות שנים של ניסיון תביעות. בנוסף, לקבוצה מערך הסכמים נרחב עם ספקי שירות רפואיים ומוסדות רפואיים בעולם, שמהווה מענה שירותי בעל יתרון יחסי מול המתחרים, במיוחד בטיפולים רפואיים מורכבים הדורשים טיפול רפואי בחו"ל או הבאת ספקי שירות מחו"ל. כתוצאה מכך, מצליחה הקבוצה לשמור לאורך זמן על הובלה בתחום ועל רווחיות נאותה, למרות התחרות ההולכת וגוברת בתחום.

להלן תרשים חלוקת שוק ביטוח הבריאות בין חברות הביטוח (בהתאם לנתונים שפורסמו לסוף הרבעון השלישי של שנת 2024):

ההתמודדות עם התחרות בתחום הבריאות נעשית במספר אופנים:

- 2.2.3.1 פיתוח מוצרים ושירותים חדשים ו/או שיפור המוצרים הקיימים, על-ידי זיהוי צרכים מהותיים ללקוח, אשר אינם ניתנים (או ניתנים באופן חלקי) ברובד הציבורי, ויצירת מענה לצרכים אלו.
- 2.2.3.2 חיזוק המוניטין רב השנים של החברה בתחום.
- 2.2.3.3 מערך הסכמים נרחב עם ספקי שירות רפואיים ומוסדות רפואיים בעולם.
- 2.2.3.4 שיפור מתמיד ושמירה על מקצוענות השירות ללקוח במהלך תקופת הביטוח ובזמן תביעה.
- 2.2.3.5 פעילות לשימור לקוחות בתיק הקיים.
- 2.2.3.6 יעילות תפעולית.
- 2.2.3.7 פעילות הפצה ושיווק, הפעלת מבצעי קידום מכירות, גיוס סוכנים חדשים ומתן תמריצי מכירות.
- הגורמים העיקריים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה בתחום הבריאות הינם בעיקר: המוניטין הטוב של החברה וגודלה של הקבוצה, הניסיון המצטבר והרחב בתחום הבריאות ורמת השירות הגבוהה ללקוחות ולסוכנים.

לקוחות 2.2.4

להלן התפלגות הכנסות מפרמיות ברוטו בענף ביטוח סיעודי:

פרמיות ברוטו					
באחוזים			במיליוני ש"ח		
2022	2023	2024	2022	2023	2024
31%	29%	77%	786	818	826
69%	71%	23%	1,756	2,023	241
100%	100%	100%	2,542	2,841	1,067
			סה"כ		

להלן התפלגות הכנסות מפרמיות ברוטו בענפי ביטוח בריאות אחרים:

פרמיות ברוטו						
באחוזים			במיליוני ש"ח			
2022	2023	2024	2022	2023	2024	
63%	63%	63%	2,142	2,268	2,429	מבוטחים פרטיים
37%	37%	37%	1,238	1,352	1,418	קולקטיבים
100%	100%	100%	3,380	3,620	3,847	סה"כ

שיעור הביטולים, במונחי פרמיות, מהפוליסות בתוקף לראשית השנה בביטוח סיעודי (פוליסות פרט) הוא 3.2% בשנת 2024, 3.4% בשנת 2023 ו-3.3% בשנת 2022.

שיעור הביטולים, במונחי פרמיות, מפוליסות הפרט לטווח ארוך שבתוקף לראשית השנה בענפי ביטוח בריאות אחרים, הוא 8.2% בשנת 2024, 8.8% בשנת 2023 ו-9% בשנת 2022.

לקבוצה אין לקוח בתחום פעילות ביטוח בריאות שהפרמיות הנגבות ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסותיה הכולל בדוחות הכספיים המאוחדים.

סעיף 2.2 זה, על תתי סעיפיו, בדבר מבנה תחום הפעילות ושינויים בו, כולל גם תחזיות, הערכות, אומדנים ומידע אחר המתייחסים לאירועים ועניינים עתידיים, שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה בלבד (מידע צופה פני עתיד). העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה בתחום (כגון היקפי מכירות ושיעורי רווחיות, כוח אדם, התקשרויות עסקיות ועוד), עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי בארץ ובעולם של תחום הפעילות (כגון התפתחויות כלכליות ענפיות, סביבה רגולטורית, מתחרים, התפתחויות טכנולוגיות, שוק מבטחי המשנה ועוד), ועובדות ונתונים מקרו כלכליים (כגון מצב כלכלי בישראל ובעולם, שיעורי תשואה בשוקי ההון, התפתחויות מדיניות וחברתיות ועוד), והכל כפי שידועים לחברה במועד דוח זה. המידע צופה פני עתיד הכלול בסעיף זה לעיל מבוסס במידה מהותית, בנוסף לאינפורמציה הקיימת בחברה, על ציפיות והערכות נוכחיות של החברה לגבי התפתחויות עתידיות בכל אחד מהפרמטרים האמורים, ועל השתלבותן של ההתפתחויות כאמור אלה באלה. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, ותוצאות הפעילות של החברה עלולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות מהאמור לעיל, בין היתר עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל.

2.3 תחום ביטוח כללי

2.3.1 מוצרים ושירותים

כללי

תחום זה כולל ביטוח רכב רכוש, רכב חובה, ענפי חבויות אחרים, ענפי רכוש ואחרים וענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא.

2.3.1.1 רכב רכוש

המוצרים בתת תחום פעילות זה הם פוליסות המעניקות כיסוי לנזקים הנגרמים לכלי הרכב המבטוח בעיקר עקב תאונה או גניבה וכן כיסוי לאחריות בעל הרכב לנזקים הנגרמים לרכוש של צדדים שלישיים על-ידי כלי הרכב המבטוח. בנוסף, מתאפשרת הרחבת הפוליסות בכיסויים נלווים משלימים כגון: הגנה משפטית, מתן פיצוי מוגדל לרכב שגילו עד 24 חודשים, כיסוי לנזקי שמשות - ללא השתתפות עצמית, רכב חלופי למקרה של תאונה או גניבה, גרירה ושירותי דרך, ביטול השתתפות עצמית על בסיס סף פיצוי וכן כיסוי לאביזרים לא סטנדרטים נוספים.

את תת תחום ביטוח רכב רכוש ניתן לחלק לשני תתי תחומים: ביטוח לנזקי רכוש לצד ג' (ביטוח המכסה את חבותו של בעל הרכב/ נהג הרכב, במקרה והרכב המבטוח גרם לנזק לרכושו של צד שלישי) וביטוח הידוע כ"ביטוח מקיף" המכסה גם את הנזקים הנגרמים לרכב המבטוח (למשל, עקב תאונה או גניבה) וגם את נזקי הרכוש הנגרמים לצד שלישי.

ביטוח רכב רכוש מתחלק לשתי קבוצות עיקריות על פי סוגי הרכב:

(א) ביטוח כלי רכב פרטיים ומסחריים עד 3.5 טון - בהתאם לפוליסה התקנית שנקבעה בהוראות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986, והמבטח רשאי לסטות מתנאי הפוליסה התקנית רק אם השינוי מטיב עם המבטוח, או לחילופין אם מדובר בצי רכב. תנאי הפוליסה התקנית מאפשרים למבטוח רכישת חבילות כיסויים באופן מודולארי כמפורט לעיל.

(ב) ביטוח כלי רכב למעט רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון (מלגזות, משאיות, מוניות, אוטובוסים, טרקטורים וכדומה). פוליסות עבור כלי רכב כאמור אינן כפופות לתנאי הפוליסה התקנית, אלא תנאי והיקף כיסויי פוליסת ביטוח כלי הרכב כאמור נקבעים על ידי חברות הביטוח ובכפוף לאישור הממונה את תנאי הפוליסות.

דמי הביטוח בגין ביטוחי רכב רכוש נקבעים, בין היתר, בהתחשב בחיתום, על בסיס מאפייני הרכב (דגם ושנת ייצור), מאפייני הרשאים לנהוג בו (גיל, ותק רישיון וניסיון התביעות) ובהתאם למכלול הכיסויים הנרכשים. נוסחת חישוב הפרמיות, המהווה בסיס לקביעת הפרמיה, מבוססת על מודל אקטוארי ומאושרת על ידי הממונה.

שינויים מהותיים צפויים של החברה בשווקים ובתמהיל המוצרים

לא צפויים שינויים מהותיים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים ביחס למוצרים ולשירותים בתחום פעילות זה.

מוצרים חדשים

במהלך תקופת הדוח לא שווקו מוצרים חדשים.

2.3.1.2 רכב חובה

ביטוח רכב חובה הינו ביטוח שחובה על כל בעל כלי רכב או הנוהג בו לרכשו לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי כאמור בסעיף 1.2.3.2 לעיל. אי קיום חובה זו מהווה עבירה פלילית. תנאי הכיסוי הביטוחי הם בהתאם לנוסח פוליסה תקנית שנקבעה בהוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים

(ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התשע"ב – 2021. על כן, לא קיים מגוון של מוצרים בתחום זה.

הכיסוי הביטוחי בביטוח רכב חובה מבוסס על הוראות חוק הפל"ד אשר קובע אחריות מוחלטת, דהיינו, הנפגעים בתאונת דרכים זכאים לקבלת פיצויים ממבטח הרכב, בהתאם להיקף הפיצוי הקבוע בחוק הפל"ד, ללא צורך בהוכחת האשם של מי מהמעורבים בתאונת הדרכים. אחריות מוחלטת זו כפופה לחריגים מסוימים הקבועים בחוק הפל"ד, לפיהם תישלל הזכאות לפיצוי על-פי החוק. סכום הפיצוי מוגבל בראשי נזק מסוימים.

הפוליסה התקנית קובעת, כי חבות המבטח היא לפי הוראות סעיף 3 לפקודת ביטוח רכב מנועי, ומכסה כל חבות שהמבטח עשוי לחוב לפי חוק הפל"ד, חבות אחרת שהמבטח עשוי לחוב בשל נזק גוף שנגרם לאדם על-ידי השימוש ברכב מנועי או עקב השימוש בו ונזקי גוף שנגרמו למבטח בתאונת דרכים.

התביעות בתת תחום רכב חובה מתאפיינות ב"זנב ארוך" (long tail), דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד תשלום התביעה. מכאן, שבנוסף לתוצאה החיתומית של תחום הפעילות, להכנסות מהשקעות או להפסדי השקעות יש השפעה ניכרת על הרווחיות הכוללת בתחום זה.

הסדרים מרכזיים המאפיינים את תחום פעילות רכב חובה

רכב קל ורכב כבד: על פי הוראות צו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), תשס"א - 2001, במקרה של תאונה מעורבת בין רכב המוגדר כרכב "קל" (שמשקלו פחות מ-4 טון) עם רכב המוגדר כרכב "כבד" (שמשקלו מעל 4 טון, למעט אוטובוס), המבטח של הרכב ה"קל" זכאי להשבה של מחצית מסכום התביעה מהמבטח של הרכב ה"כבד" או הרכב האחר. בהתאם לתיקון מס' 20 לחוק הפל"ד, במקרה של תאונת דרכים בה היו מעורבים אופנוע אחד או יותר וכלי רכב אחד או יותר שאינו אופנוע, ישלמו המבטחים של הרכב האחר למבטחים של האופנועים 75% מהפיצויים על נזקי גוף שהמבטחים של האופנוע חייבים בתשלומם עקב התאונה.

הפול: בעלי רכב (בדרך כלל אופנועים) רשאים לרכוש ביטוח באמצעות ה"פול" (המאגר הישראלי לביטוח רכב). לעניין זה, ה"פול" פועל כחברת ביטוח לכל דבר ותעריפיו נקבעים על-ידי הממונה. כל חברות הביטוח הפועלות בתחום ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול", וכל אחת נושאת בהפסדי ה"פול", על-פי חלקה היחסי בשוק ביטוח רכב חובה בשנה שחלפה.

בהתאם לתקנון הפול, חלקן של חברות הביטוח בפול נקבע בהתאם לדמי הביטוח שנגבו על ידן בכל שנה. חלקה הסופי של הראל ביטוח בפול לשנת 2023 הינו 12.41% וחלקה הזמני של הראל ביטוח לשנת 2024 הינו 13.32%. חישוב סופי לשנת 2024 יערך לאחר פרסום הדוחות הכספיים השנתיים לשנה זו.

קרנית: הקרן לפיצוי נפגעי תאונות הדרכים ("קרנית") הינה קרן שהוקמה מכח הפל"ד ותפקידה לפצות נפגעי תאונות דרכים שאין באפשרותם לתבוע פיצוי מחברות הביטוח. על חברות הביטוח חלה חובה להעביר לקרנית 1% מהפרמיה נטו שהן גובות בגין פוליסות ביטוח רכב חובה. כמו כן, לצורך מימון אספקת השירותים הרפואיים לנפגעי תאונות דרכים הניתנים בידי קופות החולים, על חברות הביטוח להעביר לקרנית, מידי חודש, שיעור של 12.66% מדמי הביטוח שגבה המבטח בחודש הקודם בעד כל פוליסות ביטוח החובה שהוציא. קרנית תעביר למוסד לביטוח לאומי את הסכומים כאמור, שתעבירם לקופות החולים.

שיבוב - המוסד לביטוח לאומי: ביום 18 בינואר 2018 פורסם תזכיר חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 2019) התשע"ח-2018, במסגרתו שונה מנגנון ההתחשבנות בין המוסד לביטוח לאומי ("מל"ל") לבין חברות הביטוח לגבי תאונות דרכים, כך שבוטלה זכות השיבוב הקיימת למל"ל בגין תאונות דרכים, ונקבע הסדר התחשבנות כולל במסגרתו יועבר מדי שנה למל"ל סכום קבוע מחברות הביטוח. שר האוצר יקבע בתקנות הוראות לעניין

הסכום שיועבר למל"ל. ביחס לתאונות דרכים שהתרחשו בין התאריכים 1 בינואר 2014 ועד 31 בדצמבר 2018 ואשר טרם הוגשה לגביהן תביעה או דרישה מצד המל"ל עד ליום 1 בינואר 2019, קבע שר האוצר בתקנות, סכום חד פעמי כולל שישלמו חברות הביטוח למל"ל בגין התביעות או הדרישות כאמור, את אופן פריסתו, ואת הסכום שעל כל חברת ביטוח לשלם מתוך הסכום האמור.

החל מינואר 2025 יועבר סך של 10.95% מפרמיית הביטוח ברכב חובה כאלטרנטיבה לתביעות שיבוב של המל"ל כנגד חברות הביטוח.

לפרטים נוספים ראו באור 36 בדוחות הכספים.

ביום 17 בספטמבר 2020 התקבלה החלטת בית המשפט העליון, לפיה כוחה של ההוראה לפיה שיעור ריבית ההיוון לפיצויים בשל נזקי גוף בנזיקין ימשיך לעמוד על 3% (אלא אם יוכח צורך בשינוי בהתאם למנגנון שהוצע על ידי ועדת קמיניץ) - חזקה שיהיה תקף גם לתביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי (ע"א 4025/19 המוסד לביטוח לאומי נ' מועצה אזורית מגילות ים המלח).

הרף המקסימלי של שיעור הדמים שגובה חברת הביטוח מדמי הביטוח נטו בביטוח רכב חובה הינו 18%.

שינויים מהותיים צפויים של החברה בשווקים ובתמהיל המוצרים

לא צפויים שינויים מהותיים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים ביחס למוצרים ולשירותים בתחום פעילות זה.

מוצרים חדשים

לאור העובדה שמדובר בפוליסה תקנית המוכתבת על ידי הפיקוח, ולא ניתן לסטות ממנה, בתת תחום פעילות זה לא קיימים מוצרים חדשים.

2.3.1.3 ענפי חבויות אחרים

במסגרת ביטוח חבויות (הידוע גם כביטוח אחריות), הראל ביטוח מכסה את חבותו החוקית של המבוטח עקב רשלנותו בגין נזקים אשר יגרמו לצד שלישי כלשהו. הפוליסות בתחום זה מכסות את חבות המבוטח לנזקים של צדדים שלישיים, כגון: אחריות דירקטורים ונושאי משרה, אחריות מקצועית, חבות מוצר, חבות עקב אירוע סייבר ועוד. בנוסף, ביטוח חבות מעבידים לכיסוי חבות המבוטח כלפי עובדיו.

ביטוחים בענפי חבויות אחרים (בדומה לביטוח רכב חובה, שגם הוא סוג של ביטוח חבויות) מאופיינים כביטוחים בעלי "זנב תביעות ארוך" (long tail), קרי הודעה על מקרה ביטוח עשויה להיות מוגשת שנים רבות לאחר האירוע והשלמת סילוק תביעה עשוי להימשך מספר שנים לאחר קבלת ההודעה על מקרה הביטוח. לעניין זה קובע סעיף 70 לחוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981, כי "בביטוח אחריות, התביעה לתגמולי ביטוח אינה מתיישנת כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי נגד המבוטח".

לאור העובדה, כי התביעות בתת תחום החבויות מתאפיינות ב"זנב ארוך", הרי שבנוסף לרווח החיתומי של תחום הפעילות, להכנסות מהשקעות או להפסדי השקעות יש השפעה ניכרת על הרווחיות הכוללת בתחום זה.

הכיסויים הביטוחיים הכלולים בתחום:

ביטוח אחריות מקצועית

פוליסות אחריות מקצועית מעניקות לבעלי מקצועות שונים כדוגמת יועצי השקעות, מנהלי תיקים, עורכי דין, מהנדסים, אדריכלים ורואי חשבון כיסוי ביטוחי מפני תביעות שיוגשו נגדם בגין נזקים הנגרמים לצד שלישי במסגרתם עיסוקם, כתוצאה מרשלנות מקצועית. כיום, פוליסות אלה משווקות לא רק לבעלי מקצועות בעלי הסמכה כלשהי, אלא גם לבתי עסק שונים, המבקשים הגנה

ביטוחית מפני תביעות מסוג זה. ניתן לרכוש פוליסה זו כמוצר העומד בפני עצמו, או כחלק ממערך ביטוח עסקי, כאשר במקרים רבים הפוליסה משולבת עם חבות המוצר.

פוליסות אחריות מקצועית רפואית, מעניקות לבעלי מקצועות הרפואה כיסוי ביטוחי בגין הפרת חובה מקצועית אשר מקורה במעשה רשלנות, טעות או השמטה שעשה המבוטח בתום לב בהיותו עוסק במקצוע הרפואי ואשר גרם לנזק לצד שלישי.

ביטוח ניסויים קליניים

פוליסות ביטוח ניסויים קליניים מעניקות כיסוי עבור ניסוי קליני המאושר על-ידי ועדת הלסינקי (ועדת הלסינקי העליונה לניסויים רפואיים בבני-אדם) (מחקר גנטי), בהתאם לנוהלי משרד הבריאות. הפוליסה מעניקה כיסוי במקרה של תביעת נזיקין של המשתתפים בניסוי או של צד שלישי.

ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה

פוליסות המעניקות כיסוי לנושאי משרה (לרבות דירקטורים) בגין חבותם עקב מעשה או מחדל, שלא כדון, שביצעו בעת היותם נושאי משרה. בדרך כלל הפוליסה מכסה את אחריות נושא המשרה על פי חוק החברות והוראות חוק אחרות הקובעות חובות זהירות וחובות נאמנות שונות של נושאי משרה.

ביטוח אחריות למוצרים פגומים (ביטוח אחריות מוצר)

פוליסות המעניקות למבוטח כיסוי ביטוחי בגין חבותו החוקית עקב נזק הנגרם לגוף או לרכוש של צד שלישי (לרבות אבדן גרר שהוא תוצאה של הנזק לרכוש), כתוצאה מפגם במוצרים שיוצרו, שווקו, הורכבו, תוקנו או טופלו על ידי המבוטח לאחר שהמוצר יצא מחזקתו. האחריות המכוסה בפוליסות ביטוח אחריות מוצר הינה בדרך כלל אחריות מכוח חוק האחריות למוצרים פגומים, תש"ס-1980 ומכוח פקודת הנזיקין [נוסח חדש], ("פקודת הנזיקין"). ניתן לרכוש פוליסה זו כמוצר העומד בפני עצמו, או כחלק ממערך ביטוח עסקי, כאשר במקרים רבים הפוליסה משולבת עם ביטוח אחריות מקצועית.

ביטוח סייבר

פוליסות המכסות נזק שנגרם למבוטח בגין אירוע סייבר (כהגדרתו בפוליסה), כגון: הוצאות לניהול אירועי סייבר, הוצאות שחזור נתונים, אבדן הכנסות עקב השבתת פעילות וכד'. כמו כן, הפוליסה מכסה גם את חבות המבוטח עקב תביעות שיוגשו כנגדו על ידי צד שלישי כלשהו. ניתן לרכוש כיסוי זה גם כהרחבה לפוליסה קיימת (כגון: פוליסת בית עסק, פוליסת משרד, פוליסת אש וכד').

ביטוח חבות כלפי צד שלישי וביטוח חבות מעבידים

פוליסות חבות כלפי צד שלישי מעניקות למבוטח שיפוי בגין הסכומים אשר המבוטח יהיה חייב לשלם לצד שלישי בתור פיצויים על פי דין, כתוצאה מאירוע בלתי צפוי שגרם לנזק כגון: נזק גופני, מוות, מחלה, פגיעה או ליקוי גופני, נפשי או שכלי או נזק לרכוש של הצד השלישי (לרבות נזק נגרר). האחריות המכוסה בביטוח אחריות כלפי צד שלישי, הינה בדרך כלל, אחריות מכח פקודת הנזיקין.

פוליסות חבות מעבידים נמכרות למעסיקים, בדרך כלל כחלק ממערך ביטוח עסקי או כפרק נפרד בביטוח דירה. פוליסות אלו מעניקות כיסוי למבוטח מפני תביעות נזיקיות כנגד המעסיק בגין נזקי גוף (תאונה או מחלה), שנגרמו לעובדו תוך כדי ועקב עבודתו אצל המבוטח (המעסיק). ככלל, הפוליסה מכסה את אחריות המעסיק על פי פקודת הנזיקין מעל לסכום הפיצוי הניתן על ידי המוסד לביטוח לאומי.

ביטוח צד שלישי וביטוח חבות מעבידים לרב ירכשו כחלק מפוליסות ביטוח דירה, או במסגרת מערך ביטוח עסקי ו/או ביטוח עבודות קבלניות יחד עם כיסויים אחרים, אך בתחום הביטוח העסקי ניתן לרכוש ביטוחים אלו גם בנפרד, כמוצר העומד בפני עצמו.

פוליסות אלה כוללות גם שיפוי למבוטח בגין הוצאות משפט סבירות שעל המבוטח לשאת לצורך הגנתו בגין מקרה הביטוח וזאת אף מעבר לגבול האחריות הנקוב בפוליסה.

מוצרים תחליפיים

המוצרים השונים בתת תחום חבויות אחרים הינם ייעודיים וייחודיים לחברות ביטוח ואינם ניתנים להחלפה באופן מושלם על-ידי מוצרים שאינם ביטוחיים. עם זאת, ניתן להקטין את הצורך בכיסויים ביטוחיים על-ידי נקיטה באמצעים לניהול והקטנת הסיכון. כמו כן, בחלק מענפי הפעילות בתחום זה ניתן לצמצם את הצורך בכיסויים ביטוחיים באמצעות מנגנוני שיפוי ופטור או באמצעות קרנות עצמאיות שמנהלים עסקים שונים.

שינויים מהותיים צפויים של החברה בשווקים ובתמהיל המוצרים

לא צפויים שינויים מהותיים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים ביחס למוצרים ולשירותים בתחום פעילות זה.

מוצרים חדשים

במהלך תקופת הדוח לא שוקו מוצרים חדשים.

ענפי רכוש ואחרים

2.3.1.4

ביטוח רכוש כולל מגוון רחב של כיסויים ביטוחיים לגבי נזקים לרכוש (למעט כלי רכב) כגון אובדן ו/או נזק פיזי לרכוש, הפסד כספי תוצאתי הנובע מהנזק לרכוש, ביטוח מקיף לדירות, ביטוח מבנה אגב משכנתא, ביטוח השקעות של רוכשי דירות, ביטוח ציוד הנדסי ועבודות בניה, ביטוח מטענים בהעברה ועוד.

הכיסויים הביטוחיים בתחום זה מיועדים ללקוחות פרטיים וללקוחות עסקיים.

הכיסויים הביטוחיים העיקריים בתת תחום זה הינם בענפי ביטוח אש ורכוש וביטוח מקיף לדירות, כולל ביטוח מבנה אגב משכנתא.

הפוליסות, בהתאם לתנאים הספציפיים המפורטים בפוליסות השונות, מעניקות כיסוי לרכוש המבוטח מפני אובדן או נזק, אשר יגרמו כתוצאה מסיכונים שונים ובהם: אש, פריצה ושוד, נזקי מים, נזקי טבע, רעידות אדמה ועוד. הפוליסות נועדו ליתן כיסוי לכינון רכוש המבוטח באמצעות מתן שיפוי בגין הנזקים הפיזיים שיגרמו לו ובחלק מהפוליסות גם שיפוי המבוטח בגין אובדן רווחים הנובע מהנזק הפיזי שנגרם לעסק (ככל שנרכש כיסוי לכך). נזקי טבע קטסטרופליים ורעידות אדמה מתאפיינים בשכיחות נמוכה בישראל, אולם בקרות מקרה הביטוח היקף הנזק עלול להיות גדול ביותר. לעומת נזקים אלו, נזקי אש, מים ופריצה מתאפיינים בשכיחות גבוהה יותר, אולם באופן יחסי בחומרה נמוכה יותר. הפרמיה עבור פוליסות אלו נקבעת בדרך כלל כשיעור מסכום הביטוח, כאשר השיעור המדויק נקבע בהתאם לסוגי הפעילות של העסק או הרכוש האחר, סכומי הביטוח, היקף הכיסוי המוענק, שיעור או סכום ההשתתפות העצמית, ניסיון התביעות של המבוטח, סוג ואיכות המיגונים, אמצעי הבטיחות ועוד.

תת תחום ביטוח רכוש ואחרים מעניק למבוטח כיסוי מפני נזק לרכוש או אובדן של רכוש שבבעלותו או שיש לו זיקה אליו (לדוגמא: רכוש בשמירה או רכוש משועבד). ביטוח זה מכסה את הנזקים הישירים לרכוש, אך יכול לכסות גם נזקים תוצאתיים לנזק או לאובדן, כגון אובדן רווחים. הרכוש המבוטח יכול להיות דירה, בית עסק, מפעל, מחסן, סחורה בהעברה (ימית, אווירית, או יבשתית) ועוד. ביטוח רכוש ואחרים עשוי להתאפיין במקרים רבים בסכומי ביטוח גבוהים. בחלק מהביטוחים הללו נדרש המבוטח לכסות את החשיפה שלו באמצעות ביטוח משנה פקולטטיבי

שעלותו עשויה להשפיע על סכומי הפרמיות הנגבות מהמבוטחים (על אחת כמה וכמה כשמדובר בכיסוי לנזקים קטסטרופאליים שעלולים לגרום נזק למספר רב של מבוטחים בלתי תלויים, כגון נזקי טבע, כדוגמת רעידת אדמה ושיטפונות).

הכיסויים הביטוחיים הכלולים בתחום הינם:

ביטוח אש

פוליסות המעניקות למבוטח כיסוי ביטוחי במקרה בו נגרם למבוטח נזק כתוצאה מהסיכונים הידועים כסיכוני "אש מורחב", לרוב כולל נזקי טבע ורעידת אדמה. המבוטח יכול לרכוש כיסויים נלווים לפוליסה כגון ביטוח מפני פריצה וביטוח מפני אובדן תוצאתי שיגרם לו כתוצאה מהתרחשות אירוע ביטוחי כאמור ועוד.

ביטוח מקיף לדירות

פוליסות שמיועדות ומשווקות בעיקרן למגזר הפרטי ומכסות סיכונים קשורים בדירתו של המבוטח, כיסוי למבנה הדירה ו/או לתכולתה, כאשר ניתן לרכוש כיסוי לשני הרכיבים או לאחד מהם. תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986, קובעות תנאי מינימום לגבי פוליסות מבנה ופוליסות תכולה ("הפוליסה התקנית לדירות"). על פי התקנות הנ"ל, הפוליסה התקנית לדירות כוללת, בין השאר, כיסוי לסיכונים הבאים: אש, ברק, שיטפון, התפוצצות, סערה, רעידת אדמה ופריצה (שני הכיסויים האחרונים הינם אופציונליים וניתנים לווייתור מצד המבוטח). מעבר לתנאי המינימום יכול המבוטח לרכוש כיסויים נוספים, כגון: כיסוי מפני נזקי מים, חבות כלפי צד ג', חבות מעבידים ותוספת פיצוי שווי מבנה בגין נזק כתוצאה מרעידת אדמה.

ביטוח נזקי טרור

הפוליסה מעניקה כיסוי ביטוחי בגין אבדן או נזק פיזי לרכוש המבוטח, הנגרם במישרין על ידי פעולת טרור (מעשה שבגינו התקבל אישור מפורש של משטרת ישראל/ משרד הבטחון/ מנהל מס רכוש, בהתאם לחוק מס רכוש וקרן הפיצויים תשכ"א-1961 על כל תיקוניו. הפוליסה מעניקה פיצוי מעבר (רובד נוסף) לפיצוי הניתן בהתאם לחוק מס רכוש. כמו כן, ניתן להרחיב את הפוליסה כך שתכלול גם כיסוי לאבדן תוצאתי עקב נזק פיזי כתוצאה מאירוע טרור (ניתן להרחיב את הכיסוי גם לנזק כתוצאה מאירוע מלחמה, אך כיסוי מלחמה פחות שכיח).

ביטוח מקיף לבתי עסק/ למשרדים

פוליסות שמעניקות כיסוי ביטוחי רחב לבתי עסק ומשרדים קטנים ובינוניים. פוליסות אלו נמכרות בדרך כלל כמכלול של פרקים שכל פרק מעניק למבוטח כיסוי ביטוחי כנגד סיכון או קבוצת סיכונים מסוימים (ישיר או תוצאתי). מדובר בפוליסה מודולארית, בה המבוטח יכול לבחור לעצמו אילו פרקים לרכוש, בהתאם לאופיו של בית העסק, הסיכונים להם חשוף בית העסק וכן רמת הסיכון לה מוכן בעל העסק להיות חשוף.

ביטוח כספים ונאמנות עובדים

פוליסה המכסה אבדן או נזק פיזי לכספים של העסק המבוטח (מזומנים, שטרות, המחאות וכד'). הכספים מכוסים בעת המצאם בחצרי המבוטח או בעת העברתם ממקום למקום מחוץ לחצרי המבוטח.

פוליסת נאמנות עובדים מכסה נזק כספי ישיר אשר נגרם לעסק המבוטח כתוצאה ממעילה/מעשה אי יושר של עובדים אשר בוצעה מתוך כוונה לגרום לעסק נזק או להשיג למועל ו/או לאחרים טובות הנאה.

ביטוח מטענים בהובלה

פוליסות המעניקות למבוטח כיסוי על בסיס "כל הסיכונים" (למעט חריגים), בגין סיכונים שונים בהעברת רכוש (בדרך הים, האוויר או היבשה). הכיסויים המרכזיים הנרכשים על ידי מבוטחים הרכושים פוליסות אלו הינם מפני נזקים הנגרמים לרכוש כתוצאה מטביעת כלי שיט, התרסקות המטוס המוביל, אש, התנגשות, התהפכות כלי ההובלה (אניה / משאית), פריצה, סיכוני פריקה וטעינה וכל נזק אחר בהתאם לתנאי בפוליסה.

ביטוח ציוד אלקטרוני

פוליסות המעניקות למבוטח כיסוי על בסיס "כל הסיכונים" (למעט חריגים) מפני אובדן או נזק פיזי הנגרם לציוד אלקטרוני לרבות אמצעי אגירת מידע חיצוניים, הכוללות בין היתר גם כיסוי להוצאות שיחזור מידע שאבד וכן להוצאות תפעול נוספות עקב הנזק הפיזי לציוד האלקטרוני שניזוק. כיסוי זה בד"כ שיויר ומשלים את הכיסוי הניתן בפוליסת הרכוש, אך ניתן לשווק אותו גם כמוצר העומד בפני עצמו.

ביטוח עבודות קבלניות/ הקמה

פוליסות על בסיס "כל הסיכונים" המעניקות למבוטח כיסוי מפני נזק פיזי, פתאומי ובלתי צפוי לעבודות הפרויקט המבוטח בפרויקטים של בנייה/ הקמה, כגון: הקמת תשתיות, מבנים, שיפוצים והתקנות למיניהן וכדו'. פוליסות אלו כוללות פרקי כיסוי נוספים, לעניין חבותו החוקית של המבוטח בגין נזק פיזי שייגרם לגוף או רכוש צד שלישי כלשהו במסגרת ביצוע העבודות וכן לעניין כיסוי חבות המבוטח כמעביד בגין נזק גוף או מחלת מקצוע שייגרמו לעובדים המועסקים בביצוע העבודות, תוך כדי ועקב העבודות. פוליסות אלו משווקות ליזמים, קבלנים וקבלני משנה וניתן להרחיבן לכלול גורמים נוספים כגון: יזמים, קבלני משנה ועובדיהם.

ביטוח חקלאי

פוליסות המעניקות כיסוי לבעלי משק חקלאי או לאגודה חקלאית/מושב מפני נזק פיזי בלתי צפוי מראש לרכוש המבוטח (למעט חריגים) גידולי שדה ומטעים ללא כיסוי לנזקי רעידת אדמה (וטבע). הפוליסה מודולארית, כוללת גם פרקי צד ג', חבות מעבידים ושבר מכני. המבוטח יכול לבחור אילו כיסויים לרכוש, בהתאם לאופי המשק והסיכונים להם הוא חשוף. במסגרת ענף זה ביטוחי זה ניתן לרכוש גם כיסוי למבנה ולתכולת דירתו של בעל המשק וכן לציוד חקלאי מתנייע.

ביטוח ציוד מכני הנדסי

פוליסות המכסות נזק תאונתי מכל סוג שהוא (למעט חריגים המצוינים בפוליסה) לציוד מכני הנדסי. הכיסויים האפשריים כוללים נזקי טבע, רעידת אדמה ושבר מכני. ניתן להרחיב את הכיסוי לכיסוי נזק לרכוש צד ג' ונזקי גוף מסוימים שאינם מכוסים בפלט"ד.

ביטוח שבר מכני

פוליסות המעניקות כיסוי מפני אובדן או נזק פיזי פתאומי הנגרם לציוד ומכונות כתוצאה משבר מכני. המבוטח יכול גם לרכוש כיסוי נלווה מפני אובדן רווחים שיגרם לו כתוצאה מהתרחשות אירוע ביטוחי כאמור וכן כיסוי לקלקול סחורה בקירור כתוצאה משבר מכני. כיסוי זה הנו שיויר ומשלים לפוליסת "אש מורחב".

ביטוח השקעות של רוכשי דירות

פוליסות המיועדות לרוכשי דירות כנדרש לפי חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), תשל"ה-1974.

מוצרים תחליפיים

המוצרים השונים בתת תחום רכוש ואחרים הינם ייעודיים וייחודיים לחברות ביטוח ובדרך כלל אינם ניתנים להחלפה על-ידי מוצרים שאינם ביטוחיים. עם זאת, ניתן להקטין את הצורך בכיסויים ביטוחיים על-ידי נקיטה באמצעים לניהול והקטנת הסיכון. כמו כן, לגבי חלק מהסיכונים בתחום זה ניתן לצמצם את הצורך בכיסויים ביטוחיים באמצעות מנגנונים של קרן עצמית לכיסוי נזקים או קפטיב. כמו כן, במסגרת מס רכוש ניתן לקבל כיסוי עבור נזקי טבע, מלחמה וכדו', בכפוף למגבלות ולתנאים הקבועים בחוק מס רכוש וקרן פיצויים, תשכ"א-1961.

עם זאת, בענף ביטוח השקעות של רוכשי דירות, קיימים מוצרים תחליפיים המסופקים על ידי הבנקים.

שינויים מהותיים צפויים של החברה בשווקים ובתמהיל המוצרים

לא צפויים שינויים מהותיים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים ביחס למוצרים ולשירותים בתחום פעילות זה.

יחד עם זאת יצוין כי בענף ביטוח השקעות של רוכשי דירות, במהלך תקופת הדוח הגדילה החברה את היקף פעילותה בענף זה ובנתח השוק שלה. עם זאת, לא צפוי כי שינוי זה ישפיע באופן משמעותי על היקף ההכנסות של הראל ביטוח בענף זה.

מוצרים חדשים

בתקופת הדוח לא שוקו מוצרים חדשים.

2.3.1.5 ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא

EMI החלה את פעילותה הביטוחית בשנת 1998, כחלוצה בתחום ביטוח המשכנתאות בישראל. כאמור בסעיף 1.2.3.5 לעיל, בשנת 2013 הופסקה פעילות EMI בנוגע להפקת פוליסות חדשות והפעילות כעת הינה טיפול בפוליסות שכבר הופקו.

עד להפסקת פעילות הפקת פוליסות חדשות, EMI הציעה ביטוח להלוואות בשיעור מימון גבוה למטרת מגורים וביטוח להלוואות לכל מטרה - ביטוח שנועד ליתן שיפוי לנזק הנגרם כתוצאה מאי פירעון של הלוואות שניתנו כנגד שיעבוד במשכון ראשון של נכס נדל"ן יחיד למגורים בלבד ולאחר מימוש הנכס המשמש כבטוחה להלוואות כאמור.

הפרמיות משולמות ל- EMI על-ידי המבוטח מראש כסכום חד פעמי. המבוטח גובה את סכום הפרמיה ישירות מהלווה במעמד קבלת ההלוואה או לחילופין מוסיף את סכום הפרמיה להלוואת הלווה, באופן שסכום ההלוואה בגין הפרמיה ישולם למבוטח לאורך תקופת ההלוואה.

תקופת הכיסוי הביטוחי ביחס לכל הלוואה הינה למשך כל תקופת ההלוואה. המבוטח זכאי לבטל את הכיסוי הביטוחי ביחס להלוואה בכל שלב, ובמקרה כאמור EMI תשיב למבוטח ו/או ללווה (על פי דרישת המבוטח) 75% מיתרת הפרמיה הבלתי מורוחת בגין אותה הלוואה.

תביעה לתשלום תגמולי הביטוח על פי הפוליסה תוגש על ידי המבוטח רק לאחר מימוש הנכס, דהיינו מכירת הנכס וקבלת התמורה בגינו (מימוש על ידי המבוטח או מכירה מרצון על ידי הלווה, אשר ניתנה בגינה הסכמתה המוקדמת של החברה בכתב).

סכום תגמולי הביטוח שישולם למבוטח הינו יתרת קרן ההלוואה במועד מימוש הנכס בתוספת: הצמדה על פי תנאי ההלוואה, ריבית חוזית של עד 36 חודשים (אך ללא ריבית פיגורים ועמלות), הוצאות משפט והוצאות מימוש, כל זאת בהפחתת הסכומים שנתקבלו אצל המבוטח בגין מימוש הנכס. סכום זה יוגבל לגובה הכיסוי הביטוחי המרבי.

החל משנת 2022 לחברת EMI גם פעילות בתחום שירותי הייזום והתפעול בקשר עם תיקי משכנתאות – לפירוט נוסף ראו סעיפים 1.2.3.5 ו- 1.2.5.4 לעיל.

מוצרים תחליפיים

לא קיימים בתחום זה מוצרים תחליפיים, שכן EMI הינה חברת הביטוח היחידה בישראל בעלת רישיון לביטוח אשראי למגורים המבוטח במשכנתא.

שינויים מהותיים צפויים של החברה בשווקים ובתמהיל המוצרים

לאור הנחיית בנק ישראל מיום 1 בנובמבר 2012 לגבי הגבלת שיעור המימון (LTV) בהלוואות לדיור (כאמור בסעיף 1.2.3.5 לעיל), בשנת הדוח פעילות EMI הייתה בטיפול בפוליסות שהופקו על ידיה טרום ההוראה כאמור. זאת, בהתאם לתוכנית צמצום מתכונת הפעילות של EMI שאישר דירקטוריון החברה, באופן ש-EMI תמשיך להעניק למבוטחיה שירות כבעבר, לצד צמצום ניכר במחלקות שעוסקות בחיתום והפקת פוליסות חדשות.

להפסקת הפעילות כאמור הייתה השפעה לרעה על היקף הפרמיות שהורווחו בתחום הפעילות, כך שבתקופות שלאחר מועד כניסת ההוראה לתוקף החברה רשמה פרמיה חדשה בהיקף לא משמעותי ולא צפויה לרשום פרמיה בתקופה הקרובה, כל זמן שההוראה תעמוד בתוקף.

הכיסוי הביטוחי הינו כיסוי ארוך טווח, כאשר הפרמיה כולה מתקבלת מראש במועד הפקת הפוליסה. בהתאם, ההכרה בהכנסה, כמו גם ברווח, נפרסת לאורך תקופת הסיכון הביטוחי ול-EMI התחייבויות ביטוחיות לעוד שנים רבות קדימה.

הפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח נובעות ברובן המכריע מפרמיות מפוליסות שנמכרו לפני כניסת ההוראה הנ"ל לתוקף.

לא צפויים שינויים בשווקים ובתמהיל המוצרים בתחום זה, שכן בשל הוראות רגולטוריות של בנק ישראל, EMI הפסיקה את פעילותה השיווקית.

מוצרים חדשים

במהלך תקופת הדוח לא שווקו מוצרים חדשים.

2.3.2 מגמות ושינויים בתחום הפעילות

פיתוח תהליכים דיגיטליים

בשנים האחרונות תחום הפעילות מתאים את עצמו באופן הדרגתי לביצוע תהליכים באופן דיגיטלי ומקוון מול המבוטחים והסוכנים, תוך פיתוח כלים מתקדמים להצטרפות לביטוח, חידוש ביטוח קיים, טיפול בתביעות ושירות שוטף.

במסגרת פוליסת רכב ביטוח המקיף והחובה המאושרת לשיווק, משווקת החברה את פוליסת "הראל סוויץ'". הראל סוויץ' היא פוליסה ייחודית לביטוח מקיף וחובה לרכב פרטי או מסחרי עד 3.5 טון המחייבת שימוש באפליקציה, בה התשלום החודשי לביטוח המקיף נקבע בהתאם לפרמית בסיס בתוספת תמחור בהתאם למספר הקילומטרים שנסע הרכב מדי חודש בחודשו (הקילומטראז' החודשי).

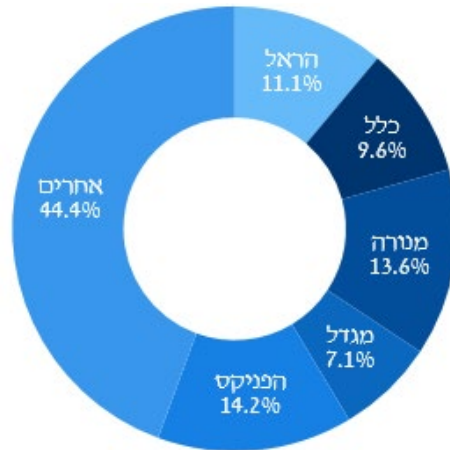
הפוליסה מתאימה לנהגים שהיקף שימושם ברכב מועט ומושתתת על פרמיית בסיס עם תוספת פרמיה בגין כל ק"מ נסועה. מרחק הנסועה נמדד על ידי רכיב GPS המותקן ברכב ובהתאם מתבצע החיוב חודש בחודשו.

2.3.3 תחרות

2.3.3.1 רכב רכוש

מרבית חברות הביטוח בישראל עוסקות בתת תחום ביטוח רכב רכוש. חלקה של הראל ביטוח בתחום זה מגיע ל- 11.1% (על פי נתוני הדוחות של הרבעון השלישי של שנת 2024), מול נתח שוק של 11.3% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן תרשים חלוקת שוק לתת תחום פעילות רכב רכוש, בהתאם לנתונים שפורסמו לסוף הרבעון השלישי של שנת 2024 :

פוליסות ביטוח רכב רכוש עד 3.5 טון כפופות לפוליסה התקנית ומאפשרות על-ידי הממונה, כך שאין שונות משמעותית בין הפוליסות של החברות השונות. בנוסף לכך, קיימת זמינות גבוהה של מידע השוואתי לגבי תעריפים ותנאים אחרים. לאור זאת, קיימת רגישות גדולה בתחום זה למחיר המוצר (הפרמיות) והתחרות בתחום זה ערה ביותר.

המתחרים העיקריים של הקבוצה בתחום זה הינם: מנורה, שומרה, הפניקס, מגדל, כלל, ביטוח ישיר ו-AIG.

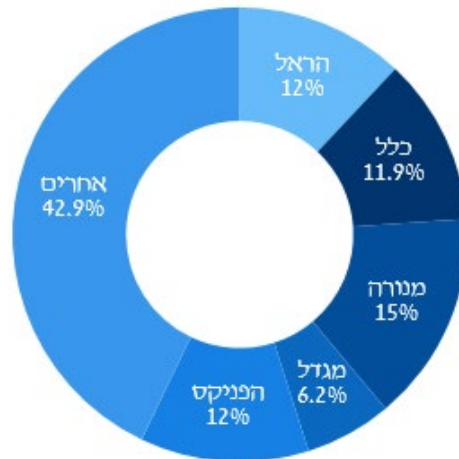
האמצעים בהם נוקטת החברה להתמודדות עם התחרות הינם :

- (א) התייעלות תפעולית, שיפור שיטות העבודה ושימוש באמצעים דיגיטליים וטכנולוגיים.
- (ב) רמת שירות גבוהה ללקוחות.
- (ג) שיפור החיתום, התמחור וביצוע החישובים האקטואריים.
- (ד) שיפור שיטות העבודה, כגון : הפקת פוליסות במשרדי הסוכנים וביצוע פעולות התייעלות שונות בסילוק התביעות.
- (ה) איכות וזמינות השירות בשלב רכישת הביטוח והגשת תביעות.
- (ו) פעילות שיטתית לשדרוג השירותים תוך בחינת צרכי הלקוח, בחינת היעילות ובחינת המקצועיות בטיפול בלקוחות.
- (ז) מבצעי שיווק בקרב הסוכנים לעידוד הצטרפותם של מבוטחים חדשים ולהגדלת שיעורי החידושים.
- (ח) מבצעים שיווקיים ללקוחות - מתן הטבות שונות ללקוחות, התואמות את אופי המוצר, ומתן הנחות בפרמיה.

רכב חובה 2.3.3.2

מרבית חברות הביטוח בישראל עוסקות בתת תחום ביטוח רכב חובה. חלקה של הראל ביטוח בתחום זה מגיע ל- 12% (על פי נתוני הדוחות של הרבעון השלישי של שנת 2024).

להלן תרשים חלוקת שוק לתת תחום רכב חובה. הנתונים הינם על-פי הנתונים שפורסמו לסוף הרבעון השלישי של שנת 2024 :

הכיסוי הביטוחי בתת תחום הפעילות הינו אחיד. קיימת זמינות גבוהה של מידע אודות התעריפים והתנאים, לרבות פרסום של המידע באתר האינטרנט של הממונה. לאור זאת, קיימת רגישות רבה למחיר ולתנאי התשלום. השונויות בתעריפים בין המבטחים השונים בתחום פעילות זה והמודעות הגוברת בקרב הציבור להפרשי המחירים, מביאה מבוטחים או סוכנים הפועלים מטעמם, להחלטה בדבר פיצול ביטוח הרכב כך שביטוח רכב החובה יעשה בחברה אחת בעוד שביטוח רכב הרכוש יעשה בחברה אחרת.

ההבדלים בין חברות הביטוח באים לידי ביטוי גם ברמת השירות, בעיקר בשלב סילוק התביעות. הראל ביטוח בעלת מוניטין של חברה עם חוסן פיננסי, ניסיון מוכח, יושר, הוגנות ומקצועיות בסילוק תביעות. להראל ביטוח ערוצי שיווק מגוונים ומותאמים לציבור הלקוחות. שילוב של כל הפרמטרים לעיל מאפשר להראל ביטוח להתמודד בהצלחה, למרות התחרות החריפה שהתפתחה בשנים האחרונות בישראל בתת תחום פעילות זה.

גורם נוסף המשפיע על בחירת המבטח, הינו סוכן הביטוח.

המתחרים העיקריים של הקבוצה בתחום זה הינם: מנורה, שומרה, מגדל, כלל, הפניקס, ביטוח ישיר, AIG ושלמה ביטוח.

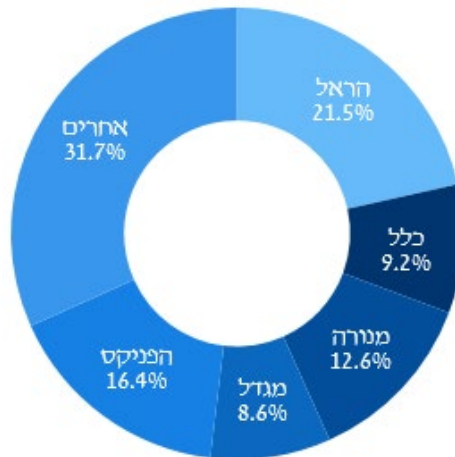
השיטות העיקריות להתמודדות עם התחרות הינן:

- (א) התייעלות תפעולית, שיפור שיטות העבודה ושימוש באמצעים דיגיטליים וטכנולוגיים.
- (ב) שיפור הסכמים עם נותני שירותים בקשר עם סילוק תביעות.
- (ג) שיפור שיטות התמחור והתבססות על מסד נתונים רחב לשם קביעת הפרמיות.
- (ד) שיווק ממוקד למבוטחים בעלי מאפייני סיכון נמוכים מהממוצע.
- (ה) זמינות המערכות התפעוליות של הראל ביטוח והפקת תעודות ביטוח חובה בזמן אמת לרבות במשרדי הסוכנים.
- (ו) מבצעי שיווק בקרב הסוכנים.

2.3.3.3 ענפי חבויים אחרים

מרבית חברות הביטוח בישראל עוסקות בתת תחום ביטוח חבויים אחרים. חלקה של הראל ביטוח בשוק בתת תחום זה הינו כ- 21.8% (על-פי נתוני הדוחות של הרבעון השלישי של שנת 2024).

להלן תרשים חלוקת שוק לתת תחום פעילות ביטוח חבויים, בהתאם לנתונים שפורסמו לסוף הרבעון השלישי של שנת 2024 :

התחרות בתת תחום פעילות זה מושפעת במידה רבה מהתחרות הכללית במתן כיסוי ביטוחי עבור חבילות הביטוחים העסקיים, שכן חלק ניכר מהכיסויים בתחום פעילות זה נמכרים במסגרת סל כיסויים ביטוחיים ללקוחות עסקיים.

המתחרים העיקריים של הקבוצה בתחום זה הינם : מנורה, מגדל, כלל, הפניקס, איילון ו-AIG. השיטות להתמודדות עם התחרות הינן עמידה בסטנדרטים מקצועיים ושירותיים גבוהים ויכולת להתאים חבילות כיסוי ביטוחי, בהתאם לצרכים הייחודיים של לקוחות עסקיים ספציפיים. כמו כן, ליכולת להתקשר בחוזי ביטוח משנה לפוליסות המוצעות, יש השפעה ניכרת על היכולת להתחרות באופן אפקטיבי בתת תחום פעילות זה.

בענף האחריות המקצועית, להראל ביטוח ניסיון ייחודי שהעניק לה מובילות בפוליסות אחריות מקצועית רפואית.

יצוין, כי איגודים מקצועיים שונים (כגון לשכת רו"ח, לשכת עו"ד, איגוד המהנדסים וכדומה) עורכים מעת לעת מכרזים בקרב חברות הביטוח הפעילות בתחום לקבלת הצעות לרכישת ביטוח אחריות מקצועית על-ידי חברי האיגוד המקצועי הרלוונטי. חברי האיגוד אינם מחויבים לרכוש ביטוח מהחברות הזוכות במכרז. אך, למכרזים אלה יש השפעה על התחרות בענף ביטוח האחריות המקצועית.

2.3.3.4 ענפי רכוש ואחרים

מרבית חברות הביטוח עוסקות בביטוח רכוש ואחרים. על-פי נתוני איגוד חברות הביטוח, המבוססים על הדוחות של הרבעון השלישי של שנת 2024, מגיע חלקה של הראל ביטוח בביטוחים אלה לכדי 18.7% מהשוק. המוצרים העיקריים בתת תחום זה הם ביטוחי אש ומקיף דירות.

להלן תרשים חלוקת שוק בתת תחום פעילות ביטוח רכוש ואחרים, בהתאם לנתונים שפורסמו לסוף הרבעון השלישי של שנת 2024 :

הפוליסות בביטוח מקיף דירות כפופות לתנאי הפוליסה התקנית לדירות ומאושרות על-ידי הממונה. לאור זאת, אין שונות גבוהה בין המוצרים בחברות השונות המתחרות בענף. לכן, קיימת רגישות גבוהה למחיר המוצר (פרמיה) ולתנאים המטיבים העודפים על תנאי הפוליסה התקנית לדירות.

המתחרים העיקריים של הקבוצה בתחום זה הינם: מנורה, שומרה, מגדל, כלל, הפניקס, ביטוח ישיר ו-AIG.

השיטות העיקריות להתמודדות עם התחרות הינן התייעלות תפעולית, שיפור מתמיד של התמחור והאקטואריה, מתן דגש לשיפור איכות השירות ללקוחות והתקשרויות עם סוכנויות הביטוח של בנקים למשכנתאות.

2.3.4 לקוחות

2.3.4.1 רכב רכוש

להלן התפלגות הכנסות פרמיות ברוטו :

פרמיות						
באחוזים			במיליוני ש"ח			
2022	2023	2024	2022	2023	2024	
80%	83%	87%	955	1,169	1,338	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים קולקטיבים ומפעלים גדולים
20%	17%	13%	234	233	204	
100%	100%	100%	1,189	1,402	1,542	
			סה"כ			

2.3.4.1.1 אין לקוח בתת תחום זה שהפרמיות ממנו מהוות 10% או יותר מסך כל הפרמיות בדוחות המאוחדים.

2.3.4.1.2 שיעור החידושים בתחום פעילות רכב רכוש, במונחי פרמיות, בשנת 2024 מהפוליסות שהיו בתוקף בשנת 2023 הינו 67.8%, לעומת שיעור חידושים של 73.5% בשנת 2023 ו- 59.6% בשנת 2022 (ביחס לשנת 2022 וביחס לשנת 2021, בהתאמה).

להלן נתונים בדבר פרמיות ששולמו בתקופת הדוח, לפי מספר שנות ותק, בתחום פעילות רכב רכוש:

שיעור מסך ההכנסות	פרמיות במיליוני ש"ח	מספר שנות ביטוח (שנות ותק)
39.6%	611	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
20.3%	313	שנת ביטוח שניה (שנת ותק אחת)
11.0%	169	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
29.1%	449	למעלה משלוש שנות ותק
100%	1,542	סה"כ פרמיה בשנת 2024

2.3.4.1.3 שיעור פלח משותף של לקוחות בתת תחום רכב רכוש המבוטחים בחברה גם בתחום רכב חובה היה בשנת 2024 כ- 88%, לעומת כ- 88.8% בשנת 2023 וכ- 89% בשנת 2022.

2.3.4.1.4 ותק הלקוחות בתת תחום רכב רכוש במונחי מחזור הפרמיות הינם כלהלן: שנת ביטוח ראשונה (חדשות) – 39.6%, שנת ותק אחת – 20.3%, שתי שנות ותק – 11%, שלוש שנות ותק ויותר – 29.1%.

2.3.4.2 רכב חובה

להלן התפלגות הכנסות פרמיות ברוטו:

פרמיות						
באחוזים			במיליוני ש"ח			
2022	2023	2024	2022	2023	2024	
71%	85%	86%	602	617	663	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
29%	15%	14%	241	106	106	קולקטיבים ומפעלים גדולים
100%	100%	100%	843	723	769	סה"כ

2.3.4.2.1 אין לקוח בתת תחום ביטוח רכב חובה שהפרמיות ממנו מהוות 10% או יותר מסך כל הפרמיות בדוחות המאוחדים.

2.3.4.2.2 שיעור החידושים בתחום פעילות רכב חובה, במונחי פרמיות, בשנת 2024 מהפוליסות שהיו בתוקף בשנת 2023 הינו 67.5%, לעומת שיעור חידושים של 51.3% בשנת 2023 (ביחס לשנת 2022) ולעומת שיעור חידושים של 66.6% בשנת 2022 (ביחס לשנת 2021).

להלן נתונים בדבר פרמיות ששולמו בתקופת הדוח, לפי מספר שנות ותק, בתחום פעילות רכב חובה:

מספר שנות ביטוח (שנות ותק)	פרמיות במיליוני ש"ח	שיעור מסך ההכנסות
שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)	285	37.1%
שנת ביטוח שניה (שנת ותק אחת)	153	19.9%
שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)	92	11.9%
למעלה משלוש שנות ותק	239	31.1%
סה"כ פרמיה בשנת 2024	769	100%

2.3.4.2.3 שיעור פלח משותף של לקוחות בתת תחום רכב חובה, המבוטחים בחברה גם בתחום רכב רכוש היה בשנת 2024 כ- 73%, לעומת כ- 74.1% בשנת 2023 וכ- 73.3% בשנת 2022.

2.3.4.2.4 ותק הלקוחות בתת תחום רכב חובה במונחי מחזור הפרמיות (למעט חלק הראל ביטוח ב"פול") הינם כדלהלן: שנת ביטוח ראשונה (חדשות) – 37.1%, שנת ותק אחת – 19.9%, שתי שנות ותק – 11.9%, שלוש שנות ותק ויותר – 31.1%.

2.3.4.3 ענפי חבויות אחרים

להלן התפלגות הכנסות פרמיות ברוטו:

פרמיות						
באחוזים			במיליוני ש"ח			
2022	2023	2024	2022	2023	2024	
58%	64%	68%	614	699	757	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
42%	36%	32%	449	388	364	קולקטיבים ומפעלים גדולים
100%	100%	100%	1,063	1,087	1,121	סה"כ

2.3.4.4 בתת תחום ביטוח חבויות אחרים קיימים מספר לקוחות גדולים, אולם אין לקוח שהפרמיות הנגבות ממנו או באמצעותו מהוות 10% או יותר מסך כל הפרמיות בדוחות הכספיים המאוחדים. חלק מהותי מהפרמיה מקורו במספר מצומצם של לקוחות. אובדן הפרמיות מלקוחות אלו לא ישפיע בצורה מהותית על הרווחיות בתחום הפעילות.

2.3.4.5 ענפי רכוש ואחרים

להלן התפלגות הכנסות פרמיות ברוטו:

פרמיות						
באחוזים			במיליוני ש"ח			
2022	2023	2024	2022	2023	2024	
69%	66%	64%	908	946	954	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
31%	34%	36%	402	491	545	קולקטיבים ומפעלים גדולים
100%	100%	100%	1,310	1,437	1,499	סה"כ

2.3.4.5.1 אין בתת תחום ביטוח רכוש ואחרים תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות, אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על תחום הפעילות.

2.3.4.5.2 אין לקוח שהפרמיות הנגבות ממנו מהוות 10% או יותר מסך כל הפרמיות בדוחות המאוחדים.

2.3.4.5.3 שיעור החידושים בפוליסות מקיף דירות (ללא ביטוחי מבנה אגב משכנתא שנמכרו באמצעות בנקים למשכנתאות), במונחי פרמיות, בשנת 2024 מהפוליסות שהיו בתוקף בשנת 2023 הינו 90.9%, לעומת שיעור חידושים של 92.5% בשנת 2023 (ביחס לשנת 2022) ולעומת שיעור חידושים של 90.2% בשנת 2022 (ביחס לשנת 2021).

להלן נתונים בדבר פרמיות ששולמו בתקופת הדוח, לפי מספר שנות ותק, בפוליסות מקיף דירות (ללא ביטוחי מבנה אגב משכנתא שנמכרו באמצעות בנקים למשכנתאות):

מספר שנות ביטוח (שנות ותק)	פרמיות במיליוני ש"ח	שיעור מסך ההכנסות
שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)	72	17.9%
שנת ביטוח שניה (שנת ותק אחת)	54	13.2%
שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)	43	10.6%
למעלה משלוש שנות ותק	236	58.3%
סה"כ פרמיה בשנת 2024	405	100%

2.3.4.5.4 ותק הלקוחות בפוליסות מקיף דירות (ללא ביטוחי מבנה אגב משכנתא שנמכרו באמצעות בנקים למשכנתאות) במונחי מחזור פרמיות הינם כלהלן: שנת ביטוח ראשונה (חדשות) – 17.9%, שנת ותק אחת – 13.2%, שתי שנות ותק – 10.6%, שלוש שנות ותק ויותר – 58.3%.

סעיף 2.3 זה, על תתי סעיפיו, בדבר מבנה תחום הפעילות ושינויים בו, כולל גם תחזיות, הערכות, אומדנים ומידע אחר המתייחסים לאירועים ועניינים עתידיים, שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה בלבד (מידע צופה פני עתיד). העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה בתחום (כגון היקפי מכירות ושיעורי רווחיות, כוח אדם, התקשרויות עסקיות ועוד), עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי בארץ ובעולם של תחום הפעילות (כגון התפתחויות כלכליות ענפיות, סביבה רגולטורית, מתחרים, התפתחויות טכנולוגיות, שוק מבטחי המשנה ועוד), ועובדות ונתונים מקרו כלכליים (כגון מצב כלכלי בישראל ובעולם, שיעורי תשואה בשוקי ההון, התפתחויות מדיניות וחברתיות ועוד), והכל כפי שידועים לחברה במועד דוח זה. המידע צופה פני עתיד הכלול בסעיף זה לעיל מבוסס במידה מהותית, בנוסף לאינפורמציה הקיימת בחברה, על ציפיות והערכות נוכחיות של החברה לגבי התפתחויות עתידיות בכל אחד מהפרמטרים האמורים, ועל השתלבותן של ההתפתחויות כאמור אלה באלה. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, ותוצאות הפעילות של החברה עלולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות מהאמור לעיל, בין היתר עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל.

2.4 תחום חברות ביטוח בחו"ל

2.4.1 מוצרים ושירותים

ענפי הביטוח והכיסויים הביטוחיים הנכללים בתחום

הכיסויים הביטוחיים הכלולים בתחום חברות ביטוח בחו"ל בקבוצה הינם ביטוח כללי ובריאות ביוון - באמצעות Interasco, וביטוח כללי ובריאות בטורקיה - באמצעות Turk Nippon.

2.4.1.1 תחום ביטוח כללי

תחום הביטוח הכללי מורכב מתתי תחומים, בדומה לביטוח הכללי הישראלי, למעט הבדל בענפי הרכב:

2.4.1.1.1 רכב חובה

הביטוח הוא ע"פ דרישת הוראות הדין ביוון ובטורקיה (היקף הכיסוי דומה, ועונה לדרישות החוק המקומי). ביטוח החובה מכסה נזקי צד ג' בלבד - לגוף ולרכוש, שנגרמו כתוצאה משימוש ברכב מנועי. בטורקיה וביוון קיימת מגבלת אחריות לכיסוי ביטוח רכב חובה בחלוקה לסוגי הניזוקים, לסוגי הנזקים ולסך כל הנזק. מגבלות הכיסוי משתנות מעת לעת לפי הוראות הרגולטור המקומי (בטורקיה) ולהוראות החוק (ביוון שהינה חברה באיחוד האירופי).

Turk Nippon: החל מאפריל 2017, הוקם בטורקיה מאגר לביטוח רכב לרבות רכבים מסוג: מוניות, מיניבוסים, אוטובוסים ומשאיות ("פול"). הפול מנוהל באמצעות הסוכנות הטורקית לביטוח רכב (TMTB), כאשר הפרמיות ונזקי התביעות של הפול מתחלקים בין חברות הביטוח השותפות בו.

על מנת לנטרל את התנודתיות שעשויה הייתה להיגרם בדרישות ההון של Turk Nippon בעקבות האמור לעיל, הגידול בפרמיות אינו נכלל בחישובי דרישות ההון של Turk Nippon.

הוצאות הבריאות של בתי חולים פרטיים וציבוריים בקשר עם תאונות דרכים, מכוסות על ידי המוסד לביטוח לאומי בטורקיה (Social Security Institute), כאשר חברות הביטוח בטורקיה מחויבות בהפקת פוליסות ביטוח צד ג', ומעבירות למוסד לביטוח לאומי חלק מהפרמיה הנגבית מהלקוח.

ביוני 2021 עודכנו ההוראות הרגולטוריות לעניין תשלומי תביעות. עדכון זה צפוי הביא לבהירות רבה יותר בכל הקשור לטיפול בתביעות. בשל הסביבה האינפלציונית, חל גידול משמעותי בתשלומי התביעות במהלך השנים 2022, 2023 ו-2024. בשנת 2024 הרגולטור העלה את תקרות הפרמיות החודשיות בתחום ביטוח רכב חובה באופן הדרגתי בהתאם לצרכי השוק.

Interasco: כיסוי הביטוח בתת תחום ביטוח רכב חובה הינו בהתאם להוראות הרגולציה ביוון והינו כיסוי חובה לכל בעלי הרכבים הממונעים. ע"פ הרגולציה המקומית ביוון, הפוליסה מכסה את כל נזקי הגוף, מוות ונזקי הרכוש שאירעו לצד ג' כתוצאה מפגיעת הרכב המבוטח.

ביוון אין פיקוח רגולטורי על תעריפי הביטוח בענפים אלו.

2.4.1.1.2 רכב רשות (CASCO/MOD) (לא רק רכוש)

מאחר וביטוח החובה אינו מכסה את הנהג (ביוון, הנהג אינו נכלל בביטוח חובה החל מיום 30 ביוני 2022) וניזוקים פוטנציאליים נוספים שאינם מוגדרים כצד ג' (בטורקיה, תקרת הכיסוי המקסימלית בביטוח רכב חובה לנזקי צד ג' מוגבלת בסכום נמוך), ניתן לרכוש תוספת מורחבת לביטוח רכב חובה. זהו ענף ביטוחי שבו הפוליסות הינן וולונטריות. בענף ביטוח זה מכוסים נזקים (לרכוש ולגוף) הנגרמים לבעל הרכב, קרובים מדרגה ראשונה ו/או נהג הרכב, כתוצאה מתאונה ו/או גניבה ו/או חבות בעל הרכב, או הנהג, לנזקים (רכוש ו/או גוף) שנגרמו לצד ג'.

ואשר הינם מעבר לגבולות הכיסוי של ביטוח החובה (בטורקיה: הפוליסות כוללות גם כיסוי לתאונות אישיות לנוסעים, כולל הנהג, עם גבולות אחריות נמוכים יחסית).

Turk Nippon: החל מאמצע שנת 2018, יושם בתת פעילות תחום זה מבנה תעריפים חדש לרכבים מסחריים פרטיים וקלים. ביחס לסוגי רכבים אחרים, תמחור הפרמיות הינו מפותח באופן הדוק ע"י תקנים אקטוארים.

Turk Nippon מציעה שלושה סוגי פוליסות: האחת היא פוליסת MOD מורחבת עם רשת שירות רחבה; השנייה היא פוליסת MOD זהה אך עם רשת שירות מוגבלת יותר; השלישית והאחרונה הינה פוליסה לאירועי Total Loss בלבד.

בדומה לשאר המבטחים בשוק ביטוח הרכב בטורקיה, Turk Nippon הושפעה משינויים משמעותיים באינפלציה ובשערי חליפין, אשר ייקרו את מחירי החלפים בענף הרכב. לאחר הסרת הסגר (בעקבות מגיפת הקורונה) החל ממחצית שנת 2021, נרשמה עלייה משמעותית במספר ובהיקף התביעות. כדי לנסות להתמודד עם ההשפעות השליליות של האמור, חל גידול משמעותי בפרמיה הממוצעת בשנת 2022.

Turk Nippon הושפעה מהתנודות בכלכלה, עקב השפעתן על מחירי החלפים וגם על עלות העבודה, אך איזנה את הפורטפוליו על ידי התאמות במחירים, בקרת תעריפים וכיסויים נוספים וכן על ידי עיצוב מוצרים חילופיים כדי לצמצם את העלות.

Interasco: המוצרים בתת תחום פעילות זה הם פוליסות המבטיחות כיסוי לנזקים הנגרמים לבעל הרכב בשל תאונה או גניבה וכן בשל נזקי טבע מסוימים. בנוסף, ניתן להרחיב את הפוליסה על ידי רכישת כיסויים נלווים משלימים כגון: הגנה משפטית, כיסוי לנזקי שמשות, רכב חלופי למקרה של אש או גניבה, גרירה ושירותי דרך וכן כיסוי למערכות השמע של הרכב. כמו כן, ניתן לרכוש הרחבה לביטוח תאונות אישיות לכיסוי הנוהגים ברכב, אשר אינם מכוסים במסגרת פוליסת רכב חובה (ראו לעיל).

2.4.1.1.3 ענפי חבויות אחרים

ענפים אלה כוללים כיסויים בתחומי חבויות שונים, בדומה לכיסויים הקיימים באותם ענפים בישראל, בכפוף להוראות הדין הרלוונטיות בטורקיה וביוון.

לגבי ביטוח חבות מעסיקים ביוון: הפוליסה המעניקה כיסוי מפני תביעות נזיקין כנגד מעביד בגין נזקי גוף במקרה של תאונה בלבד (ולא במקרה של מחלה), שנגרמו לעובד בעת עבודתו עקב רשלנות המעביד. הפוליסה מכסה את אחריות המעביד מעל הפיצוי המוענק על ידי הביטוח הלאומי היווני או גורמים אחרים המעניקים פיצוי דומה.

מוצרים תחליפיים

המוצרים השונים בתת תחום חבויות אחרים הינם ייעודיים וייחודיים לחברות ביטוח ואינם ניתנים להחלפה באופן מלא על-ידי מוצרים שאינם ביטוחיים. עם זאת, ניתן להקטין את הצורך בכיסויים ביטוחיים על-ידי נקיטה באמצעים לניהול והקטנת הסיכון. כמו כן, בחלק מענפי הפעילות בתחום זה ניתן לצמצם את הצורך בכיסויים ביטוחיים באמצעות מנגנוני שיפוי ופטור (דוגמת אחריות נושאי משרה או אחריות מקצועית אחרת) או קרן עצמית.

2.4.1.1.4 ענפי רכוש אחרים

ביטוח רכוש כולל מגוון רחב של כיסויים ביטוחיים לגבי נזקים לרכוש (למעט כלי רכב) כגון אובדן ו/או נזק פיזי לרכוש, הפסד כספי תוצאתי הנובע מהנזק לרכוש, ביטוח מקיף לדירות, ביטוח ציוד הנדסי ועבודות בניה, ביטוח מטענים בהעברה ועוד.

הכיסויים הביטוחיים בתחום זה מיועדים ללקוחות פרטיים וללקוחות עסקיים.

בטורקיה קיימת חובת ביטוח מבני מגורים נגד רעידת אדמה, בסכום ביטוח מחייב מינימאלי. במסגרת ביטוח זה, האחריות הביטוחית מועברת במלואה לגוף הקרוי Turkish Catastrophe Insurance Pool ("TCIP"). במקרה זה, חברות הביטוח הינן המפיצות בלבד ואינן נושאות באחריות ביטוחית קרי, בנזק בעת קרות רעידת אדמה. בהתאם, הפרמיות בגין ביטוח זה אינן נכללות בדוחות הכספיים של Turk Nippon. חברות הביטוח בביטוח זה מקבלות עמלות בלבד. ביום 25 בנובמבר 2022, חל שינוי בתעריף כתוצאה מהגדלת הכיסוי המקסימלי בעת חידוש פוליסה.

בתחילת שנת 2023 אירעו מספר רעידות אדמה בטורקיה שגרמו לנזקים רבים בנפש וברכוש. בשלב זה לא ניתן להעריך את השפעת האמור על תוצאות הפעילות של Turk Nippon.

השפעת רעידת האדמה בטורקיה על שוק הביטוח היה עניין מהותי בשנת 2023. ה- TCIP קבע תכנון יותר מפורט לכיסוי לבנייני מגורים, אשר ייכנס לתוקף ב 2024, וגם המחירים עודכנו. הכיסוי כולל גם סיכוני אש, התפוצצות, מפולת, צונאמי, מפולת שלגים וסיכוני יערות.

הכיסויים הביטוחיים הקיימים בתת תחום זה:

ביטוח אש ופריצה

הכיסוי הביטוחי דומה לכיסוי הביטוחי הניתן במסגרת פוליסות אלו בישראל. לפרטים נוספים - ראו סעיף 2.3.1.4 לעיל.

ביטוח מקיף לדירות

פוליסות ביטוח מקיף לדירות מעניקות כיסוי למבנה הדירה ו/או לתכולתה, כאשר באפשרות המבוטח לרכוש כיסוי לשני הרכיבים גם יחד או לאחד מהם. פוליסת ביטוח הדירה כוללת, בין השאר, כיסויים לסיכונים הבאים: אש, ברק, התפוצצות, רעידות אדמה (בטורקיה מעל לגובה ביטוח החובה, המכוסה במלואו ע"י TCIP). הכיסויים יורחבו.

ביטוח מקיף לבתי עסק

הכיסוי הביטוחי דומה לכיסוי הביטוחי הניתן במסגרת פוליסות אלו בישראל. לפרטים נוספים - ראו סעיף 2.3.1.4 לעיל.

ביטוח מטענים בהובלה, ביטוח ציוד אלקטרוני, ביטוח שבר מכני, ביטוח עבודות ומגוון פרויקטים על ידי קבלנים

הכיסוי הביטוחי דומה לכיסוי הביטוחי הניתן במסגרת פוליסות אלו בישראל. לפרטים נוספים - ראו סעיף 2.3.1.4 לעיל.

מוצרים תחליפיים

המוצרים השונים בתת תחום רכוש ואחרים הינם ייעודיים וייחודיים לחברות ביטוח ובדרך כלל אינם ניתנים להחלפה על-ידי מוצרים שאינם ביטוחיים. עם זאת, ניתן להקטין את הצורך בכיסויים ביטוחיים על-ידי נקיטה באמצעים לניהול והקטנת הסיכון. כמו כן, לגבי חלק מהסיכונים בתחום זה ניתן לצמצם את הצורך בכיסויים ביטוחיים באמצעות מנגנונים של קרן עצמית.

2.4.1.2 תחום ביטוח הבריאות

ביטוחי הבריאות מיועדים לשפות או לפצות את המבוטח בגין הוצאות רפואיות במקרה של פגיעה בבריאותו של המבוטח, כתוצאה ממחלה או מתאונה.

Interasco :

ביוון מעוגן תחום זה בחקיקת ביטוח בריאות ציבורי, המקנה כיסוי לשירותי בריאות בסיסיים (רופאים, בתי חולים, בדיקות רפואיות וכיוצא ב) לכל תושבי המדינה.

איכות הרפואה הציבורית ביוון נתפסת כנמוכה בעיני האזרחים, בשל הצפיפות בבתי החולים הציבוריים ובמרפאות הציבוריות, ובעיקר בשל התורים הארוכים. עם זאת, תחום הרפואה הפרטית מפותח ביותר (מבחינת הטיפול המקצועי וזמינותו ומבחינת רמת המלונאות במקרים של אשפוז), לכן אזרחים רבים פונים לרפואה פרטית כמעט בכל צורך רפואי, החל מביקורי רופא, מרפאות חוץ, הריון ולידה, אשפוזים וניתוחים. חברות הביטוח מספקות את הכיסוי לשירותים אשר הלקוח מעוניין לרכוש מחוץ למערכת הציבורית, כגון: תרופות, ביקורי רופא, בדיקות אבחוניות, ניתוחים ואשפוזים. הכיסויים האמורים שחברות הביטוח מספקות מהווים תחליף לכיסויים בסל הבסיסי שמעניקה ממשלת יוון.

להלן פרטים על סוגי הפוליסות בתחום הבריאות, הנמכרות על ידי Interasco כפוליסות פרט:

ביטוח מחלות ואשפוז

א. כיסוי להוצאות רפואיות

פוליסות אלה מעניקות, בין היתר, למבוטח כיסוי לניתוחים ואשפוזים בבתי חולים פרטיים, פיצוי במקרה של ניתוח או אשפוז בבית חולים ציבורי במקרים בהם ממשלת יוון אינה משתתפת. כאשר המבוטח שוהה במקום המרוחק ממקום מגוריו, פינוי לבית חולים קרוב במקרה חירום, אחות פרטית בעת ניתוח ביוון ואשפוזים וניתוחים בחו"ל. הכיסויים האמבולטוריים ניתנים במסגרת כתב שירות שהינו ריידר לפוליסות הבריאות.

ב. פוליסות פיצוי

פיצוי במקרה של ביצוע ניתוח על פי טבלת ניתוחים הקבועה בפוליסה וכן פוליסת פיצוי במקרה של אשפוז לפי ימי אשפוז.

ביטוחים אחרים

תאונות אישיות - פוליסות אלו מעניקות למבוטח כיסוי בגין מקרה מוות, נכות ואובדן כושר עבודה עקב תאונה וכן הוצאות רפואיות.

Turk Nippon :

Turk Nippon משווקת פוליסות עובדים זרים לזרים השוהים בטורקיה וביטוח נסיעות לחו"ל וביטוח תיירים. הפעילות בענפים אלו הואטה כתוצאה ממגיפת הקורונה, אך הם התאוששו בשנים 2022, 2023 ו-2024. השינויים הרגולטוריים בביטוחי הבריאות לעובדים זרים הביאו לגידול בפרמיה הממוצעת וסך הפרמיות בענף זה. בנוסף, השינויים הרגולטוריים בביטוחי הבריאות של עובדים זרים צפויים להוביל לגידול הפרמיות הממוצעות וסך כל הפרמיות בענף. Turk Nippon ממשיכה להתמקד בביטוחי בריאות משלימים, אשר מכסים הוצאות בריאות שאינן מכוסות או מכוסות חלקית במסגרת ביטוח הבריאות הציבורי. מלבד פוליסת הבריאות המשלימה הסטנדרטית, משווקת Turk Nippon פוליסה בריאות נוספת בשיתוף עם רשת בתי החולים הגדולה ביותר בטורקיה, "Medical Park".

2.4.2 מגמות ושינויים בתחום הפעילות

Turk Nippon: השינויים העיקריים שחלו בשוק הביטוח בטורקיה בשנת 2024 הינם: העלאת תקרת הפרמיות בביטוחי רכב חובה (ראו סעיף 2.4.1.1 לעיל), וגידול בפרמיות הממוצעות בכל שאר הענפים עקב הסביבה האינפלציונית הגבוהה.

על אף המשך התחרות העזה וכניסת חברות ביטוח מקומיות חדשות, הפרמיות בביטוחי רכב חובה השתנו באופן תדיר בשנים האחרונות, כתוצאה מהשפעות של הוצאות ומחירי רכבים.

שינויים מהותיים צפויים של החברה בשווקים ובתמהיל המוצרים

Interasco: לא צפויים שינויים מהותיים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים ביחס למוצרים ולשירותים בתחום פעילות זה.

Turk Nippon: עקב השינויים הרגולטוריים ועומס התביעות ברכב חובה, Turk Nippon מכוונת את מאמצי השיווק שלה לביטוחי הבריאות, רכב רכוש (MOTOR CASCO), ביטוח רכוש, ביטוח ימי ותאונות האישיות ובמקביל מצמצמת את היקף הפעילות הביטוחית בתחום ביטוח רכב צד ג' חובה.

מוצרים חדשים

Interasco: במהלך תקופת הדוח לא שוקו מוצרים חדשים.

Turk Nippon: לא צפויה השקה של מוצר חדש, אולם צפויים שינויים בחלק מהמוצרים הקיימים בענפי עסקים שונים, כגון: ביטוח מקיף דירות, ביטוח רכב רכוש מסוג MOD, ביטוח מטענים ימי וביטוח גוף כלי שיט, ובביטוח בריאות משלים. מוצרי הבריאות לעובדים זרים עודכנו זה מכבר בעקבות השינויים הרגולטוריים שפורטו לעיל.

תחרות 2.4.3

תחום הביטוח האלמנטרי והבריאות הן ביוון והן בטורקיה, אשר בהן פעילות Interasco ו-Turk Nippon, מאופיינים בתחרות עזה בין מבטחים רבים הפועלים בשווקים אלו ובין מוצרים רבים המוצעים בשוקי הביטוח בטורקיה וביוון.

נכון ליום 31 בדצמבר 2024 פועלות ביוון כ- 57 חברות ביטוח. חלק מחברות הביטוח הינן בבעלות בנקים (בעיקר בנקים מקומיים), המורשים לשווק מוצרי ביטוח, גם של חברות בבעלותם. למעלה מ- 50% מחברות הביטוח הפעילות בענף הביטוח ביוון הינן בבעלות חברות זרות כגון, Allianz, Eurolife, Generali, ERGO, NN ו- Groupama. Interasco הינה חברה קטנה ובעלת נתח שוק קטן (1.3%). המתחרות העיקריות של Interasco בתחום האלמנטרי הינן: ERGO, Ethniki Asfalistiki ו- Generali, ובתחום הבריאות הינן: Eurolife ו- Generali. בהיותה חברה קטנה באופן יחסי, פועלת Interasco על מנת לבדל את מעמדה כחברה יעילה, נגישה ואמינה וכן כחברת נישא המדגישה רוחניות על חשבון מחזור מכירות. Interasco בוחנת את התחרות ומגיבה לשינויים המתבקשים בשוק, תוך דגש על מתן שירות איכותי ללקוחותיה. כמו כן, Interasco שומרת על יחסים הדוקים עם רשתות ההפצה (סוכני הביטוח) ביוון.

נכון ליום 31 בדצמבר 2024 פועלות בטורקיה 67 חברות ביטוח. ל- Turk Nippon נתח שוק של כ- 0.64%, בשוק הטורקי. נתח השוק של חברות בינלאומיות הפועלות בשוק הביטוח הטורקי בענפי הביטוח האלמנטרי מסתכם לכ- 34%.

2.4.4 לקוחות

להלן התפלגות הכנסות פרמיות ברוטו:

פרמיות					
במיליוני ש"ח			באחוזים		
2022	2023	2024	2022	2023	2024
			מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים		
56%	91%	88%	311	596	638
			קולקטיבים ומפעלים גדולים		
44%	9%	12%	248	61	91
100%	100%	100%	559	657	729
			סה"כ		

- 2.4.4.1 אין לקוח שהפרמיות ממנו מהוות 10% או יותר מסך כל הפרמיות בדוחות המאוחדים.
- 2.4.4.2 שיעור החידושים בתחום חברות ביטוח בחו"ל, במונחי פרמיות, בשנת 2024 מהפוליסות שהיו בתוקף בשנת 2023 הינו 73%, לעומת שיעור חידושים של 83% בשנת 2023 (ביחס לשנת 2021) ולעומת שיעור חידושים של 57% בשנת 2022 (ביחס לשנת 2021).
- 2.4.4.3 שיעור הביטולים, במונחי פרמיות, מפוליסות הפרט לטווח ארוך שבתוקף לראשית השנה בתחום ביטוח בריאות ב- Interasco, הוא 30% בשנת 2024, 20% בשנת 2023, ו- 17% בשנת 2022.
- 2.4.4.4 שיעור פלח משותף של לקוחות בתחום רכב רכוש, המבוטחים ב- Interasco וב- Turk Nippon, גם בתחום רכב חובה היה 61% בשנת 2024, לעומת כ- 59% בשנת 2023, וכ- 64% בשנת 2022.
- 2.4.4.5 שיעור פלח משותף של לקוחות בתחום רכב חובה, המבוטחים ב- Interasco וב- Turk Nippon, גם בתחום רכב רכוש היה 35% בשנת 2024, לעומת כ- 40% בשנת 2023, וכ- 36% בשנת 2022.
- 2.4.4.6 ותק הלקוחות בתחום חברות ביטוח בחו"ל במונחי מחזור הפרמיות: שנת ביטוח ראשונה (חדשות) - 47%, שנת ותק אחת - 19%, שתי שנות ותק - 15%, שלוש שנות ותק ויותר - 19%.

2.4.5 דרישות הון

Interasco: נכון ליום 30 ביוני 2024, בהתאם לחישוב שערכה Interasco, ל-Interasco קיים עודף הון לצרכי סולבנסי בסך של כ- 9.9 מיליוני אירו (כ- 39.8 מיליוני ש"ח לפי שע"ח ליום 30 ביוני 2024) המשקף יחס כושר פירעון של 153.7%.

Turk Nippon: נכון ליום 30 ביוני 2024 בהתאם לחישוב שערכה Turk Nippon קיים חוסר בהון לצרכי יחס כושר פירעון בסך של כ- 111 מיליוני ל"ט (כ- 11 מיליוני ש"ח לפי שע"ח ליום 31 בדצמבר 2024) המשקף יחס כושר פירעון של 79.5%.

כמו כן, Turk Nippon ערכה חישוב אינדיקטיבי ליום 31 בדצמבר 2024 אשר לפיו Turk Nippon קיים חוסר בהון לצרכי יחס כושר פירעון של כ- 434 מיליוני ל"ט (כ- 45 מיליוני ש"ח לפי שע"ח ליום 31 בדצמבר 2024) המשקף יחס כושר פירעון של 34.2%.

יצוין כי Turk Nippon ממתינה לפרסום הוראות על ידי הרגולטור בטורקיה אשר צפויות להתפרסם כחלק משורת הקלות שיינתנו לחברות הביטוח בטורקיה עקב רעידות האדמה שאירעו בתחילת שנת 2023 והמצב הכלכלי בטורקיה, ויקלו על חישובי יחס כושר הפירעון לדצמבר 2023. לאחר רעידת האדמה בתחילת 2023 ביצעה הרגולציה כמה שינויים בחישוב הלימות ההון. בנוסף בוצעו מספר שינויים ברבעון השני של 2024 לחישוב הלימות ההון וצפוי כי יבוצעו שינויים נוספים בחישובי הלימות ההון במשך 2025. הרגולטור נוקט באמצעי זהירות בנוגע לחישובי הלימות ההון בקשר להפסדים הנובעים מביטוח רכב חובה (צד ג'). בפרט לחברות חדשות, צפוי שההון יהיה חזק מאוד.

סעיף 2.4 זה, על תתי סעיפיו, בדבר מבנה תחום הפעילות ושינויים בו, כולל גם תחזיות, הערכות, אומדנים ומידע אחר המתייחסים לאירועים ועניינים עתידיים, שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה בלבד (מידע צופה פני עתיד). העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה בתחום (כגון היקפי מכירות ושיעורי רווחיות, כוח אדם, התקשרויות עסקיות ועוד), עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי בארץ ובעולם של תחום הפעילות (כגון התפתחויות כלכליות ענפיות, סביבה רגולטורית, מתחרים, התפתחויות טכנולוגיות, שוק מבטחי המשנה ועוד), ועובדות ונתונים מקרו כלכליים (כגון מצב כלכלי בישראל ובעולם, שיעורי תשואה בשוקי ההון, התפתחויות מדיניות וחברתיות ועוד), והכל כפי שידועים לחברה במועד דוח זה. המידע צופה פני עתיד הכלול בסעיף זה לעיל מבוסס במידה מהותית, בנוסף לאינפורמציה הקיימת בחברה, על ציפיות והערכות נוכחיות של החברה לגבי התפתחויות עתידיות בכל אחד מהפרמטרים האמורים, ועל השתלבותן של ההתפתחויות כאמור אלה באלה. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, ותוצאות הפעילות של החברה עלולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות מהאמור לעיל, בין היתר עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל.

2.5 תחום אשראי

2.5.1 מידע כספי לגבי תחום האשראי

פילוח נתונים כספיים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	מגזר אשראי (במיליוני ש"ח)
289	388	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
28	28	הכנסות אחרות
317	416	סך כל ההכנסות
32	50	הוצאות הנהלה וכלליות
-	1	הוצאות אחרות
182	238	הוצאות מימון, נטו
214	289	סך כל ההוצאות
103	127	רווח לפני מסים על ההכנסה
103	127	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
4,152	6,372	סך הנכסים ליום 31 בדצמבר
3,976	5,749	סך ההתחייבויות ליום 31 בדצמבר

2.5.2 כללי ומגמות מקרו כלכליות בתחום האשראי⁵

ענף האשראי בישראל נשלט ברובו על ידי המערכת הבנקאית, כאשר בשנים האחרונות גוברת נוכחותם של שחקנים חוץ בנקאיים כגון חברות הביטוח, חברות כרטיסי אשראי וחברות אשראי חוץ בנקאיות. חברות אלה פועלות בתחומי האשראי לתאגידים ולעסקים קטנים ובינוניים למגזרים השונים, אשראי למשקי בית – אשראי קמעונאי ואשראי לדיר, כרטיסי אשראי, תחום התשלומים ועוד.

בשנים האחרונות, הממשלה והרגולטורים כגון בנק ישראל ורשות שוק ההון פועלים להסדיר את פעילות תחום מתן השירותים הפיננסיים באמצעות פעולות אסדרה, רישוי פיקוח ובקורות על דרכי פעילותם של נותני השירותים הפיננסיים כדי ליצור סביבת פעילות אמינה ובטוחה, להגביר את אמון הלקוחות והמשקיעים וכן לקדם את תחרות ולעודד חדשנות טכנולוגית.

הצעדים להגברת התחרות בתחום האשראי מתמקדים בהסרת חסמים לתחרות והגברת השקיפות לצד קידום שינויים טכנולוגיים. זאת, על מנת לעודד כניסת גופים חדשים לענף ולאפשר מעבר קל יותר של לקוחות בין ספקי האשראי השונים, לצד הגברת יכולת ההשוואה של הלקוחות. המהלכים הרגולטוריים הבולטים בשנים האחרונות כללו, בין היתר, פיתוח של מערכת נתוני האשראי והפרדה של חברות כרטיסי האשראי מהבנקים וקידום הבנקאות הפתוחה.

כחלק מהצעדים להגברת התחרות באשראי וכן הקלה על כניסתם של שחקנים חדשים באמצעות הסרת חסמים, בנק ישראל מקדם מתווה מדורג למתן רישיונות תאגיד בנקאי לגופים חוץ בנקאיים, מה שעשוי להגביר את התחרות גם באשראי וגם בפיקדונות, שכן לאחר קבלת רישיון תאגיד בנקאי, גופים אלה יוכלו להציע פיקדונות לציבור.

הממונה הוא גם המפקח על נותני השירותים הפיננסיים מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים ואילו בנק ישראל מפקח על חברות כרטיסי האשראי.

⁵ תיאור מגמות מאקרו כלכליות בתחום האשראי מתבסס, בין היתר, על סקירות מאקרו כפי שהתפרסמו באתר האינטרנט של בנק ישראל.

שוק האשראי החוץ בנקאי צמח בשנים האחרונות בקצב מהיר כתוצאה ממתן אפשרות לגופים חוץ בנקאיים לגייס חוב בשוק ההון וצעדי אסדרה ורישוי של חברות הפועלות בענף שסייעו להגברת השקיפות וביטחון המשקיעים. זאת במקביל לצמיחת המשק ולעליה בביקוש לאשראי בתמיכת סביבת הריבית הנמוכה עד שנת 2022.

במהלך 2023 ריבית בנק ישראל הגיעה לרמתה הגבוהה ביותר מאז סוף 2006. תהליך עליית הריבית תרם לצמצום קצב גידול האשראי שהחריף ברבעון האחרון של 2023 עם פרוץ מלחמת 'חרבות הברזל'. הנתונים הראשוניים לשנת 2024 מצביעים על כך שלמרות הימשכות מלחמת 'חרבות הברזל' קצב גידול האשראי חזר לעלות במחצית השנייה של שנת 2024, הן ביחס לאשראי למשקי הבית והן ביחס לאשראי למגזר העסקי.

בדומה לשנת 2023, גם בשנת 2024 נמשך גידול בחוב של המגזר העסקי הלא פיננסי, המהווה את עיקר החוב במשק, אם כי בקצב איטי בהשוואה לשנים הקודמות. יתרת החוב של המגזר העסקי הסתכמה בכ- 1.4 טריליון ש"ח, עיקרו, כ- 56%, הוא למערכת הבנקאית, כ- 18% למוסדיים, וכ- 13% למשקי בית ואחרים הכוללים גם חברות עסקיות ופיננסיות. ההתמתנות בקצב הצמיחה של חוב המגזר העסקי נובעת בין השאר בשל עלייה חדה בסביבת הריבית וכן בשל ההאטה הכלכלית לאחר פרוץ מלחמת "חרבות הברזל" ב- 7 באוקטובר 2023 והתגברות אי הוודאות ועליה ברמת הסיכון בסביבת הפעילות. בהתאם, חברות האשראי הגבירו את הסלקטיביות והידקו את החיתום בעסקאות האשראי, תוך הגדלת מערכי הביטחונות על מנת לשקף את הסיכון הכלכלי. יחד עם זאת, במחצית השנייה של שנת 2024 חלה האצה בקצב גידול האשראי למגזר העסקי, שחלקו הגדול למגזר הבינוי והנדל"ן.

ענף הבינוי והנדל"ן מהווה כ- 40% מסך האשראי העסקי הלא פיננסי. אשראי לתחום הנדל"ן מהווה גם חלק משמעותי וצומח בתיקי האשראי של חברות המימון החוץ בנקאיות (לצד ירידה בהיקפי פעילות ניכיון הצ'קים) – בעיקר בתחומי ליווי פרויקטי בניה ואשראי ליזמי נדל"ן. כתוצאה מכך, ובשל העובדה שהאשראי בענף הנדל"ן ניתן לתקופות ארוכות יחסית, מח"מ תיק האשראי של חברות המימון החוץ בנקאיות התארך משמעותית בשנים האחרונות.

מרבית העסקאות בענף הנדל"ן נשענות על היקפי אשראי משמעותיים: לצורך רכישה, למימון, לביצוע ולתמחור. לכן לגובה ריבית בנק ישראל הנוכחית והציפיות לריבית העתידית יש השפעה מהותית גם על הביקושים וגם על תמחור התשואות על הנכסים בענף.

בהתאם, החברות בענף הנדל"ן לרוב ממונפות, וכתוצאה מכך חוו עליה משמעותית בהוצאות המימון במקביל לעליית הריבית במשק, לצד התייקרות בחומרי הגלם. בנוסף, עם פרוץ מלחמת "חרבות הברזל" נסגרו גם אתרי בניה רבים בשל מחסור בעובדי הבניה, מה שהשפיע על קצב התקדמות הפרויקטים ועל תזרימי המזומנים. בשנת 2024 חלה התאוששות בקצב המכירות, לאחר ירידה חדה עם פרוץ מלחמת "חרבות הברזל" בעיקר בתמיכת מבצעי השיווק וחזרה לפעילות של אתרי הבניה והמשך ביצוע הפרויקטים, אם כי בקצב איטי יותר. הריבית במשק נותרה גבוהה כך שהוצאות המימון הגבוהות המשיכו להכביד על רווחיות החברות בענף. המשך התארכות משך ביצוע הפרויקטים והאטה בקצב המכירות עלולים להכביד על תזרימי המזומנים של חברות הבניה ולגידול בהפרשה להפסדי אשראי.

יחד עם זאת, במהלך שנת 2024 חל שיפור מסוים במדדי איכות הנכסים של חברות המימון החוץ בנקאיות, על רקע תחזיות לשיפור במצב המאקרו כלכלי, לאחר שהחברות הגדילו את ההפרשה הכללית ברבעון האחרון של 2023 בשל התגברות אי הוודאות עם פרוץ מלחמת 'חרבות הברזל'. במערכת הבנקאית, שיעור האשראי הלא צובר (אשראי שלא מתקבלים בגינו תשלומי קרן או ריבית) נמצא במגמת ירידה מהשיא אליו הגיע ברבעון האחרון של 2023.

יתרת החוב של משקי הבית לדירור ושלא לדירור עלתה מעט בשנת 2024 והסתכמה בכ- 824 מיליארד ש"ח נכון לנובמבר 2024, התאוששות לעומת שנת 2023 אם כי קצב הצמיחה היה מתון יותר לעומת שנת 2022. יתרת חוב משקי הבית לדירור הסתכמה בכ- 602 מיליארד ש"ח נכון לנובמבר 2024, מה שמשקף התמתנות בקצב הצמיחה בשנים 2023 ו- 2024.

הבנקים הם השחקנים המרכזיים ששולטים בענף האשראי למשקי הבית, הן בתחום האשראי לדירור –

משכנתאות והן בתחום האשראי שלא לדיור – אשראי צרכני. יחד עם זאת, בשנים האחרונות בעקבות השינויים הרגולטוריים האמורים, החלו הגופים המוסדיים, חברות כרטיסי אשראי וחברות מימון חוץ בנקאיות להגדיל את חלקם בתחום האשראי הצרכני שהגיע לשיא של כ- 30% בשנת 2022. אולם עם עליית הריבית ופרוץ מלחמת "חרבות ברזל" בסוף שנת 2023, קצב הצמיחה של האשראי הצרכני התמתן ויתרתו אף ירדה בשנת 2023, וחלק החברות שאינן בנקים בתחום זה ירד מעט לכ- 27% בנובמבר 2024.

לעומת זאת, כ- 97% מהאשראי לדיור הוא מהמערכת הבנקאית ומשקל השחקנים החוץ בנקאיים בתחום זה נותר נמוך. בין החודשים ינואר עד ספטמבר 2024 הועמד אשראי למטרת מגורים בהיקף של כ- 65 מיליארד ש"ח, עליה לעומת התקופה המקבילה אשתקד, אך רמת ביצועים זו נמוכה בהשוואה לשנים שלפני כן, על רקע סביבת הריבית הגבוהה. היקף הביצועים עלה בחדות לקראת סוף השנה, יתכן ועל רקע הקדמת עסקאות לפני עליית המע"מ. עיקר פעילות האשראי לדיור ממשיך להיות עבור רכישת דירת מגורים יחידה או חליפית, כששיעור המשקיעים היווה כ- 10% מהביצועים. ההלוואה הממוצעת נכון לספטמבר 2024 עמדה על מעט יותר ממיליון ש"ח, בהלימה לעליה במחירי הדירות.

על רקע ההאטה בשוק הדיור לאור סביבת הריבית הגבוהה, שהתגברה לאחר פרוץ מלחמת "חרבות ברזל" הקבלנים הציעו מספר הטבות לרוכשים, ביניהן דחיית מרבית התשלומים למועד האכלוס (20-80 או 90-10) ו"הלוואות בולט" בסבסוד היזמים, מה שהביא לעליה בהיקף "הלוואות בולט" ובלון שהיוו מעל ל- 20% מסך ביצועי האשראי שניתן למטרת מגורים נכון לנובמבר 2024. עבור היזמים, שנושאים בתשלומי הריבית במקום הרוכשים עד למסירת הדירה ונטילת המשכנתא, מדובר בנטל הוצאות נוסף, אם כי הריבית על ההלוואות לדיור לרוב זולה יותר לעומת הריבית על האשראי לבינוי.

בשנת 2024 חלה התייצבות במדדי איכות האשראי למשקי הבית לדיור ושלא לדיור הן בבנקים והן בחברות כרטיסי האשראי. ייתכן שצעדי הסיוע של הבנקים ללקוחותיהם בין אם במסגרת מתווה לדחיית החזרי הלוואות של בנק ישראל או במסגרת יוזמות פרטיות סייעו ללווים להימנע מכשל אשראי. יחד עם זאת, קיים סיכון להרעה במדדי איכות האשראי עם סיום תכניות הסיוע או בשל התארכות התנאים המקרו כלכליים הנוכחיים.

מחירי הדיור המשיכו לעלות בשנת 2024, עם עליה של 4.1% במדד מחירי הדיור בדצמבר 2024 לעומת דצמבר 2023. זאת על רקע התאוששות בהיקפי העסקאות בפרט במחצית השניה של השנה, לאחר פעילות מצומצמת בשנים 2022-2023, בין היתר על רקע העלאות הריבית.

בשנים האחרונות הגופים המוסדיים וחברות מימון חוץ בנקאי הגדילו את היקפי פעילותם בתחום המשכנתא ההפוכה, תחום בו קיימת פעילות של מספר בנקים, בהיקפים לא משמעותיים. משכנתא הפוכה הינה בהלוואה הניתנת ללווים בני 60 ומעלה שברשותם נכס בבעלות מלאה, המשמש כבטוחה ומשועבד לגוף המלווה. בסוג הלוואה זה לרוב אין חוזרים חודשיים ואילו הריבית מתווספת ליתרת הקרן ומשולמת בתום תקופת ההלוואה. החזר ההלוואה מתבצע באמצעות מכירת הנכס לאחר פטירת הלווים או באמצעות יורשיהם. משכנתא הפוכה הינה מכשיר פיננסי המאפשר ללווים להמשיך להתגורר בנכס, בעודם מייצרים הון מהנכסים שהחוב עבורם שולם. בשל כך, הסיכונים במוצר זה שונים מסיכונים בתחום המשכנתאות הרגילות, וקשורים בעיקר לאי וודאות באשר למועד הפירעון ולירידה בשווי הנכסים אל מתחת להיקף החוב המצטבר. יחד עם זאת, סיכון זה ממותן משמעותית באמצעות שיעורי הלוואה לשווי הנכס - LTV שהינם נמוכים בהרבה לעומת המשכנתאות הרגילות.

לפרטים נוספים אודות פעילות משכנתא הפוכה ראו סעיף 2.5.3 להלן.

מלחמת "חרבות ברזל" אשר פרצה בתחילת הרבעון הרביעי של 2023 וההסלמה הביטחונית בגבול הצפון שהתפתחה בעקבותיה, הגבירו משמעותית את אי-הוודאות הכלכלית בישראל ויקשו על קבלת החלטות השקעה עתידיות.

לפרטים נוספים אודות ההשפעות של מלחמת "חרבות ברזל" על סיכוני הקבוצה עד סמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, ראו סעיף 2.2 בפרק 2 "דוח הדירקטוריון" לדוח התקופתי של החברה וכן באור 11 בדוחות הכספיים.

2.5.3

מוצרים ושירותים

להלן יפורטו המוצרים והשירותים אותם מספקת הקבוצה בתחום האשראי באמצעות חברותיה הבנות, בחלוקה לפי תתי תחומי פעילות.

פעילות הקבוצה בתחומי הליווי ומימון באמצעות חוב לעסקים בינוניים

פעילות מימון לחברות והלוואות מזנין של הקבוצה מבוצעת, בין היתר באמצעות המצפן (חברה בת אשר מוחזקת בשיעור של 70%). פעילות המצפן כוללת העמדת הלוואות הנשענות על ניתוח וליווי פיננסי עסקי וזאת באמצעות עסקאות חוב בסכום של מעל 3 מיליוני ש"ח לעסקת חוב בודדת. בנוסף, להמצפן שתי חברות בנות בבעלות מלאה: "המצפן – סיפור דרך 26 בע"מ", המבצעת עסקאות הכוללות שותפות ברווח (אקוויטי) והלוואות מזנין; ו-"אפקטיב - נחבר שותפים לחיים בע"מ", המבצעת עסקאות שותפות ריאליות.

להמצפן רישיון מורחב למתן אשראי, מרשות שוק ההון, ביטוח וחסכון, בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים.

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (פטור מחובת רישוי), התשפ"ג – 2022, העיסוק של המצפן, שהינו תאגיד העוסק במתן אשראי לתאגידים עסקיים בלבד שאינם קבוצות רכישה, בסכום של 3 מיליוני ש"ח לפחות לעסקת אשראי בודדת, פטור מחובת הרישוי על פי החוק.

פעילות הקבוצה במתן הלוואות מסוג משכנתא רגילה והלוואות מסוג "משכנתא הפוכה"

פעילות מתן הלוואות מסוג משכנתא רגילה והלוואות מסוג "משכנתא הפוכה" של הקבוצה מבוצעת באמצעות הראל 60+ (חברה בת בבעלות מלאה של הראל ביטוח). הצטברות של מספר מגמות בישראל (ובמדינות נוספות בעולם המערבי) ייצרו רציונל משמעותי לשימוש בנכסי נדל"ן לטובת מענה משלים לצורכי הכנסה של חלקים מהאוכלוסייה לאחר גיל הפרישה. למגמות מקרו כלכליות בתחומי האשראי ישנה השפעה מתמדת על היקף הפעילות, הרווחיות והתפתחות השוק של תחום פעילות זה. לפרטים נוספים אודות מגמות מקרו כלכליות להן השפעה על תחום המשכנתאות, ראו סעיף 2.5.2 לעיל.

הראל 60+ החלה את פעילותה בתחום ה"משכנתאות ההפוכות". בסוף 2022 הרחיבה הראל 60+ את פעילותה גם לתחום המשכנתאות הרגילות. "משכנתא הפוכה" הינה הלוואה המאפשרת לשעבד דירת מגורים לטובת הגוף המלווה. בניגוד למשכנתא רגילה הניתנת ללווים צעירים בשעבוד דירת מגורים, "משכנתא הפוכה" הינה הלוואה, המיועדת לבני 60 ומעלה והיא ניתנת בשעבוד דירת מגורים. "משכנתא הפוכה" ניתנת על-ידי גוף פיננסי, ללווה יחיד או לזוג לוויים בני 60 ומעלה אשר ברשותם נכס בבעלות מלאה. הנכס כאמור משמש כבטוחה לקבלת ההלוואה והוא משועבד לגוף המלווה, שמעניק את הכסף בסכום חד-פעמי או בפעילות. אחוז המימון נקבע על פי קריטריון מוגדר, בהתאם לגילו של הלווה ובהתאם לדוח שמאות לנכס.

הלוואה מסוג "משכנתא הפוכה" ניתנת להחזר במספר מסלולים המוצעים ללקוחות: מסלול בלון, מסלול גרייס ומסלול שפיצר. החזר ההלוואה יכול להתבצע בכל עת, לרבות במועד מכירת הנכס, בין אם על-ידי הלווים עצמם ובין אם על-ידי הורשים שלהם, לאחר מותם. סכום ההלוואה נושא ריבית והצמדה אשר משולמות בעת החזר ההלוואה.

הבחנה בין משכנתא רגילה ל"משכנתא הפוכה":

מוצר	משכנתא הפוכה	משכנתא רגילה
אוכלוסייה	בני 60 ומעלה	כלל האוכלוסייה
מטרה	לכל מטרה	לכל מטרה או לרכישת דירה
מתן ההלוואה	גמיש - ניתן לקבל במספר פעימות או בפעימה אחת	לרוב בפעימה אחת בהתאם לצורך
תקופת ההלוואה	לא מוגבלת בזמן – עד פטירת אחרון הלווים / מכירת הנכס	בדרך כלל עד 30 שנים
החזר ההלוואה	מסלול גרייס – תשלום ריבית בשוטף, קרן בסוף התקופה מסלול בלון – ללא החזר חודשי – קרן + ריבית בסוף התקופה מסלול שפיצר – קרן + ריבית מדי חודש	חודשי מסלול צמוד מדד מסלול פרייס מסלול קבוע לא צמוד שפיצר/גרייס + שפיצר / גרייס בלון

פעילות הקבוצה בתחום ליווי ומימון נדל"ן - אגף מימון ליווי ומימון נדל"ן יזמי בהראל ביטוח

הפעילות מבוצעת באגף ליווי ומימון נדל"ן יזמי בהראל ביטוח.

אגף מימון נדל"ן יזמי מעמיד אשראי ליזמים במסגרת ליווי פרויקטי בניה בישראל, בעיקר במתכונת של "ליווי סגור", לצד ערבויות חוק מכר, הן באופן עצמאי והן בשיתוף עם המערכת הבנקאית וגורמים חוץ בנקאיים.

היזמים (הלווים) מולם פועלת הראל ביטוח הינם חברות בעלות איתנות פיננסית וניסיון עשיר ומוכח בייזום, הקמה, ניהול ושיווק של פרויקטי נדל"ן.

פעילות הקבוצה בתחום מימון נדל"ן יזמי באמצעות גמלא הראל

החל מדצמבר 2024 הקבוצה פועלת באמצעות גמלא הראל, בתחום מתן הלוואות לצורך מימון ההון העצמי הנדרש לפרוייקטי נדל"ן במדינת ישראל, קרי הלוואות מזנין. הלוואות מזנין נחשבת כחוב הנחות בפרוייקט הנדל"ני ויחד עם החוב הבכיר מהווה את סך האשראי הנדרש לצורך מימון פרויקט נדל"ן בשיטת הליווי הפיננסי ומהווה חלק מהביטחונות עבור מעמיד החוב הבכיר (יחד עם שעבדים שניתנים לטובת מעמיד החוב הבכיר). סכום המימון שגמלא הראל תעיד לפרויקט ספציפי הנו בגבולות של בין 50%-70% (למעט מקרים חריגים) מסך ההון העצמי שמעמיד החוב הבכיר דורש מהיזם להעמיד לטובת אותו פרויקט ספציפי.

למעט במקרים מסוימים, גמלא הראל תדרוש שהלוואת ההון העצמי תהא מובטחת במשכנתא בדרגה שנייה (אחרי מעמיד החוב הבכיר) על המקרקעין וחשבון העודפים.

עיקר ההלוואות של החברה נושאות ריבית בשיעור פרייס ובתוספת מרווח קבוע. בחלק מהמקרים (ובהיקפים שאינם מהותיים) ההלוואות נושאות ריבית בשיעור קבוע, לעיתים נושאות מ המחושבת כשיעור מסוים מרווחי הפרויקט, או שילוב ביניהם. הריבית הנדרשת בהלוואות הון עצמי נגזרת, בין היתר, מרמת הסיכון של הפרויקט ושל החברה שקיבלה את ההלוואה.

פעילות הקבוצה במתן ערבויות פיננסיות ושירותי ייזום ותפעול לתיקי משכנתאות

הפעילות מבוצעת באמצעות החברות הבנות הראל ביטוח ו-EMI. במסגרת פעילות זו, הראל ביטוח מעניקה ערבויות פיננסיות למבטח משנה בינלאומי של תיקי משכנתאות שהועמדו על ידי תאגידים

בנקאיים ישראלים. גובה הערבויות כאמור הינו בשיעור של 50% מעלות התביעות, ככל שיוגשו כנגד אותו מבטח משנה. EMI מצידה, מעניקה שירותי ייזום ותפעול בקשר עם התיקים המבוטחים. במתכונת של TPA – Third Party Administrator. בתמורה לערבויות ושירותי הייזום והתפעול כאמור, זכאיות הראל ביטוח ו-EMI לעמלה בשיעור של 50% מהפרמיה נטו שתקבל אצל מבטח המשנה.

2.5.4 מוצרים חדשים

ביום 12 בדצמבר 2024 הושלמה עסקה לרכישת מלוא מניותיה של חברת גמלא הראל אשר מעמידה מימון ליזמים בענף הבניה, כאשר עיקר המימון הינו השלמת הון עצמי הנדרש ליזמים כאמור לצורך קבלת ליווי פיננסי לפרויקטים בתחום הבניה. החברה מחזיקה בגמלא הראל באמצעות החברה הבת – הראל אשראי. לפרטים נוספים ראו באור 39.

2.5.5 לקוחות

לקבוצת הראל לא קיימת תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות, אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על תחום פעילות האשראי של הקבוצה וכן, אין לקבוצה לקוח שההכנסות ממנו מהוות 10% או יותר מהכנסות הקבוצה.

להלן יינתנו פרטים אודות לקוחות החברות הבנות של הקבוצה בתחום האשראי, בחלוקה לפי תתי תחומי פעילות.

לקוחות המצפן

פעילות המצפן מיועדת לתאגידים עסקיים וחברות פרטיות מכל ענפי המשק (כגון: נדל"ן, הייטק ותשתיות) וכן יזמים פרטיים אשר פועלים בשוק ה-Middle-Market.

לקוחות הראל +60

מרבית לקוחות הראל +60 במוצר "משכנתא הפוכה" הינם בני 70 עד 80, מאזור מרכז הארץ.

מרבית לקוחות הראל +60 במוצר משכנתא רגילה הינם בני 40 עד 60.

לקוחות הראל ביטוח - אגף מימון נדל"ן יזמי

לקוחות הראל ביטוח בתחום פעילות זה הינם חברות ציבוריות וחברות פרטיות בעלות ניסיון רב בייזום פרויקטים בהיקף משמעותי.

לקוחות גמלא הראל

לקוחות גמלא הראל הנם חברות יזמיות / קבלניות פרטיות או ציבוריות, הפועלות בהיקפי פעילות שונים. גמלא הראל אינה מעמידה אשראי לאנשים פרטיים.

לקוחות הקבוצה בתחום פעילות ערבויות פיננסיות ושירותי ייזום ותפעול לתיקי משכנתאות

לקבוצה לקוח בודד במסגרת פעילות זו (מבטח משנה בינלאומי של תיקי משכנתאות שניתנו על ידי בנקים ישראלים). אובדן פוטנציאלי של לקוח בודד זה לא ישפיע באופן מהותי על תחום פעילות האשראי של קבוצת הראל.

2.5.6 שיווק והפצה

להלן יובא תיאור תמציתי של דרכי השיווק וההפצה של המוצרים והשירותים אותם מספקת הקבוצה, באמצעות חברותיה הבנות בחלוקה לתתי תחומי פעילות.

שיווק והפצה בתחום פעילותה של המצפן

אין להראל השקעות פעילויות שיווק והפצה בתחומי פעילותה של המצפן.

שיווק והפצה בתחום פעילותה של הראל +60

הראל +60 משווקת את מוצריה באמצעות מספר ערוצי שיווק והפצה: באמצעות משווקים מורשים מטעם החברה ובאמצעות פרסום בדיגיטל ובאמצעי התקשורת.

שיווק והפצה בתחום הליווי ומימון נדל"ן יזמי – אגף מימון נדל"ן יזמי הראל ביטוח

הראל ביטוח משווקת את פעילות בתחום הליווי ומימון נדל"ן יזמי באמצעות כנסים וכן "מפה לאוזן".

שיווק והפצה בתחומי פעילותה של גמלא הראל

גמלא הראל פונה לקהל היעד שלה, בין היתר על ידי: השתתפות ופרסום בכנסי נדל"ן; פניות יזומות ליזמי נדל"ן; שיווק מ"פה לאוזן" המתבצע דרך בעלי מקצוע העובדים בתחום.

שיווק והפצה בתחום פעילות ערבויות פיננסיות ושירותי ייזום ותפעול לתיקי משכנתאות

אין לקבוצה פעילויות שיווק והפצה בתחום פעילות זה.

תחרות 2.5.7

תחרות בתחום פעילותה של הקבוצה בתחומי הליווי ומימון באמצעות חוב לעסקים בינוניים

התחרות בתחום פעילותה של המצפן מושפעת בעיקר ממגמות מקרו כלכליות המפורטות בסעיף 2.5.2 לעיל, מרמות הסיכון אותן נוטלים המתחרים וכן משיעורי הריבית, מקורות המימון, נזילות, טיב השירות וכמובן המוניטין של כל מתחרה. יתרונותיה של המצפן בהתמודדות עם תנאי התחרות הינם, בין היתר, בהיותה חלק מקבוצת הראל ומשכך נהנית היא מאיתנותה הפיננסית של קבוצת הביטוח והפיננסים המובילה בישראל; וכן, באמצעות ניסיונם המקצועי הרב של מנהלי המצפן וטיב היחסים בין המצפן ולקוחותיה.

לחברה אין יכולת להעריך את גודלה של פעילות המצפן בשוק שכן לא קיים מידע פומבי לגבי נתונים או פילוחים של שירותים דומים הניתנים על ידי חברות אחרות.

תחרות בתת תחום מתן הלוואות מסוג משכנתא רגילה והלוואות מסוג "משכנתא הפוכה" – הראל +60

מתחריה של הראל +60 הם בעיקר הגופים הבנקאיים בישראל וכן חברות ביטוח וגופים חוץ בנקאיים נוספים. תנאי התחרות בתחום פעילות המשכנתא ו"המשכנתא הפוכה" מושפעים בכללותם ממגמות מקרו כלכליות בענף הנדל"ן והאשראי בישראל כמפורט בסעיף 2.5.2 לעיל, מגובה הריבית במשק, ומטיב השירות והמוניטין של כל מתחרה.

תחרות בתת תחום מימון נדל"ן יזמי, המנוהל באגף מימון נדל"ן יזמי בהראל ביטוח

בשוק הישראלי, תחום מימון הנדל"ן מנוהל ברובו ע"י המערכת הבנקאית. יחד עם זאת, כניסת הגופים החוץ בנקאיים לתחום מהווה גורם משמעותי, ונתח השוק של הגופים המוסדיים הולך וגדל לאורך השנים.

לחברה אין מידע אודות תנאי התחרות בתחום פעילות זה או לגבי מעמדה בין המתחרים השונים, ככל וישנם.

תחרות בתת תחום ליווי ומימון נדל"ן יזמי המבוצע באמצעות גמלא הראל

בשוק פועלים מספר גורמים מתחרים, אשר עוסקים במימון פרויקטים כמפורט להלן: (1) גופים הפועלים בתחום מימון הון עצמי ליזמים (הלוואות מזנין) - קרנות פרטיות וחברות ציבוריות; (2) בנקים וחברות ביטוח הפועלים בתחום הליווי הפיננסי; (3) גיוס אג"ח בשוק ההון.

תחרות בתחום ערבויות פיננסיות ושירותי ייזום ותפעול לתיקי משכנתאות

לחברה אין מידע אודות תנאי התחרות בתחום פעילות זה או לגבי מעמדה בין המתחרים השונים, ככל וישנם.

לפרטים נוספים אודות פעילות הקבוצה במתן ערבויות פיננסיות ושירותי ייזום ותפעול לתיקי משכנתאות, ראו באור 12ג2יג3 בדוחות הכספיים.

2.5.8 עונתיות

למיטב ידיעת החברה, תחום פעילותה במגזר האשראי אינו מאופיין בעונתיות.

2.5.9 נכסים בלתי מוחשיים

לפרטים אודות נכסים בלתי מוחשיים (רישיונות, היתרים, סימני מסחר) של הקבוצה בתחום פעילות האשראי ראו סעיף 3.11 להלן בחלק ג' – מידע ברמת כלל פעילות הקבוצה.

2.5.10 הון אנושי

תחום פעילות האשראי של הקבוצה מורכב ממספר פעילויות עסקיות המבוצעות הן באמצעות חברות בנות להן מבנה ארגוני והון אנושי נפרד והן באמצעות אגף ייעודי בהראל ביטוח.

לפרטים אודות מבנה ההון האנושי בקבוצת הראל - ראו סעיף 3.6 להלן.

2.5.11 תחליפיות

התחליפים העומדים בפני עסקים הזקוקים לפתרונות לצרכי הון או ליווי ומימון לנדל"ן יזמי הינם בדרך כלל פניה למערכת הבנקאית או לחברות ביטוח וגופים חוץ בנקאיים הפועלים בתחום.

2.5.12 מגבלות ופיקוח החלים על תחום פעילות האשראי

להלן תמצית עיקרי המגבלות על פי דין והסדרים חוקיים אחרים, הנוגעים לפעילות הקבוצה בתחום האשראי, שינויים שחלו בהם במהלך תקופת הדוח והוראות דין חדשות שהותקנו ו/או פורסמו בשנת הדוח.

ההסדרים וההוראות הנזכרים להלן אינם מהווים רשימה ממצה. קיימות הוראות דין רבות נוספות המסדירות את דרך פעולתה של הקבוצה והחברות הבנות שלה, בין היתר בתחום פעילות האשראי. להוראות דין נוספות ראו סעיף 3.1 להלן.

2.5.13 חקיקה והוראות הדין בתחום האשראי

2.5.13.1 הוראות דין:

2.5.13.1.1 חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו - 2016 מסדיר את

פעילותו של מי שחייב בקבלת רישיון למתן אשראי ולמתן שירות בנכס פיננסי. חקיקה זו היוותה שלב חשוב באסדרה של תחום השירותים הפיננסיים הניתנים בידי מי שאינם תאגיד בנקאי או גוף מוסדי, ובכלל זה אסדרת ענף האשראי החוץ בנקאי בישראל. במסגרת החוק נקבעו, בין היתר, דרישות רישוי מנותני השירותים, וכן הגבלות והוראות באשר לניהול פעילותם העסקית בתחום מתן השירותים הפיננסיים, ושמירה על ענייני לקוחותיהם בהיבטים צרכניים שונים, לרבות איסור הטעיה, גילוי נאות ואיסור השפעה בלתי הוגנת.

עוד נקבע במסגרת החוק כי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון יהיה הגורם האמון על יישום הוראות החוק, ומתוקף תפקידו מוקנות לו סמכויות אסדרה, פיקוח ואכיפה נרחבות, לרבות הטלת עיצומים כספיים, וכי נותני שירותים פיננסיים כפופים להוראות והנחיות הממונה כפי שיתפרסמו מעת לעת.

2.5.13.1.2 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (פטור מחובת רישוי),

פוטרות מחובת רישוי גופים מסוימים, שפעילותם נכללת בהגדרת "מתן אשראי" או "מתן שירות בנכס פיננסי" שבחוק הפיקוח, וזאת לאחר שנמצא על ידי המחוקק כי חובות הרישוי

אינן חלות בקשר אליהן.

2.5.13.1.3 חוק איסור הלבנת הון, התש"ס - 2000, לרבות הצווים מכוחו קובעים, בין היתר, הוראות שונות במטרה למנוע הלבנת הון בישראל, הן באופן ישיר והן באמצעות מוסדות פיננסיים לסוגיהם.

2.5.13.1.4 צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של נותני שירות בנקס פיננסי ונותני שירותי אשראי למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ח - 2018, מטיל על נותני שירותי אשראי את החובות המקובלים החלים על מוסדות פיננסיים, ובכלל זה אימות וזיהוי מבקש ומקבל שירות, חובת קיום בקרה שוטפת אחר הפעולות של מקבל השירות ובדיקת פרטי הזיהוי אל מול רשימת ארגוני הטרור ופעילי הטרור המוכרזים וכן חובת רישום פרטים ודיווח לרשות לאיסור הלבנת הון, תיעוד ושמירת מסמכים.

2.5.13.1.5 בשנת 2019 נכנס לתוקף תיקון מס' 5 לחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות, התשנ"ג - 1993, במסגרתו שונה שמו של חוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות ל"חוק אשראי הוגן", כדי לייצר אחידות בין הנורמות החלות על מלווים שאינם מוסדיים לבין אלו החלות על מלווים מוסדיים והמערכת הבנקאית. במסגרת התיקון הורחבו, בין היתר הגדרות שהיו מנויות בחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות כך שהוראותיו יחולו על כל עסקת אשראי ונקבעו מגבלות על "שיעור העלות הממשית של האשראי".

2.5.13.2 חוזרים:

2.5.13.2.1 בשנת 2023 פורסם תיקון לחוזר ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור אצל נותני שירותים פיננסיים מוסדרים – תיקון, במטרה להנחות את נותני השירותים הפיננסיים באימוץ גישה מבוססת סיכון, על מנת לאפשר לנותן שירותים פיננסיים להתמודד באפקטיביות עם סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, זאת בין היתר על ידי גיבוש מדיניות ונהלים לניהול סיכונים הלבנת הון, מינוי אחראי למילוי חובות איסור הלבנת הון ומימון טרור וקביעת נהלים לקיום בקרה שוטפת וליישום תקין של הליך הכר את הלקוח. במסגרת התיקון כאמור בוטלה חובת הדיווח לממונה על מקרים מיוחדים אשר דווחו לרשות המוסמכת במסגרת חובת הדיווח.

2.5.13.2.2 כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי ומסירת מסמכים) מרחיבים את החובות הכלליות המנויות בחוק הבנקאות (שירות ללקוח) וקובעות חובות גילוי שונות, בין היתר בנוגע לעריכת הסכמים לשירותים בנקאיים שונים מול הלקוח ולמתן הודעות שונות ללקוח.

2.5.13.2.3 בשנת 2022 פורסם חוזר נותני שירותים פיננסיים בנושא ניהול סיכונים אצל נותן שירותים פיננסיים מוסדרים, במטרה להבטיח ניהול סיכונים תקין של נותני השירותים הפיננסיים. חוזר זה מחייב, בין היתר, קביעת מדיניות, תהליכי עבודה ושגרת דיווח הנדרשים לצורך זיהוי, מדידה, ניטור, ניהול ודיווח הסיכונים אליהם חשף או עלול להיחשף נותן השירות, וכן מינוי מנהל סיכונים בעל מומחיות או ניסיון בתחום ומרחיב את ההוראות גם על בעלי רישיון למתן אשראי מורחב.

2.5.13.3 להלן תמצית ההסדרים החוקיים והוראות הדין העיקריים שפורסמו בתקופת הדוח ועד למועד פרסום הדוח.

2.5.13.3.1 ביום 4 בספטמבר 2024 פורסם תיקון לחוזר ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור אצל נותני שירותים פיננסיים מוסדרים, במסגרתו עודכן, בין היתר, סעיף הסמכות מכוחו הותקן החוזר, כך שצוין מפורשות כי הוראות החוזר הוצאו מכוח סמכות הממונה, וכן נוספו סעיפים שעניינם איסור על בעל רישיון לתת שירות למבקש שירות שאינו מחזיק ברישיון אם מתעורר חשש שהפעילות כאמור, מחייבת החזקה ברישיון, וכן מתן אפשרות לנותן שירותים פיננסיים לסרב לבצע פעולה אם מתעורר חשש סביר כי הפעולה האמורה קשורה להלבנת הון או מימון טרור.

2.5.13.3.2 ביום 21 בפברואר 2024 פורסם תיקון לחוזר ניהול סיכונים אצל נותן שירותים פיננסיים מוסדרים, אשר פורסם ביום 29 במאי 2022. במסגרת החוזר, הורחבה תחולת החוזר המקורי כך שהוראותיו הוחלו, בין היתר, גם על בעלי רישיון מורחב למתן אשראי. הוראות החוזר מנחות את נותן השירותים הפיננסיים באימוץ הליכי ניהול סיכונים במטרה לסייע לו להתמודד באפקטיביות עם הסיכונים השונים להם הוא חשוף, או עשוי להיות חשוף, בין היתר, על-ידי גיבוש מדיניות ותהליכי עבודה לניהול סיכונים, מינוי מנהל סיכונים, הקצאה של משאבים נאותים לניהול הסיכונים וקביעת שגרות דיווח גורמי סיכון.

2.5.14 בטבלה שלהלן מוצגים גורמי הסיכון של הקבוצה בתחום האשראי, על פי טיבם ועל פי השפעתם האפשרית, לדעת הנהלת הקבוצה:

סה"כ	גורם הסיכון	סיכוני מאקרו
גדולה	האטה כלכלית בישראל	•
	סיכוני שוק:	•
בינונית	סיכון ריבית	○
גדולה	סיכון מרווח אשראי	○
בינונית	סיכון אינפלציה	○
קטנה	סיכון שערי חליפין	○
קטנה	סיכון מכשירים הונניים	○
גדולה	סיכון מחירי נדלן ונכסים אחרים	○
גדולה	סיכוני אשראי	•
קטנה	סיכוני קיימות (ESG)	•
	סיכונים ענפיים	
בינונית	זמינות ויציבות מבטחי משנה	•
בינונית	רעידת אדמה או אסון טבע גדול אחר בישראל	•
בינונית	סיכוני תחרות	•
בינונית	סיכוני חקיקה ורגולציה	•
	סיכונים מיוחדים לחברה	
	סיכונים תפעוליים:	•
גדולה	סיכוני סייבר ואבטחת מידע	○
בינונית	סיכוני טכנולוגיות מידע	○
קטנה	סיכון מיקור חוץ והתקשרויות עם ספקים חיצוניים	○
קטנה	סיכונים תפעוליים אחרים	○
בינונית	סיכוני נזילות/מימון מחדש	•
בינונית	סיכוני ציות	•
בינונית	סיכון מוניטין	•

סעיף 2.5 זה, על תתי סעיפיו, בדבר מבנה תחום הפעילות ושינויים בו, כולל גם תחזיות, הערכות, אומדנים ומידע אחר המתייחסים לאירועים ועניינים עתידיים, שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה בלבד (מידע צופה פני עתיד). העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה בתחום (כגון היקפי מכירות ושיעורי רווחיות, כוח אדם, התקשרויות עסקיות ועוד), עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי בארץ ובעולם של תחום הפעילות (כגון התפתחויות כלכליות ענפיות, סביבה רגולטורית, מתחרים, התפתחויות טכנולוגיות, שוק מבטחי המשנה ועוד), ועובדות ונתונים מקרו כלכליים (כגון מצב כלכלי בישראל ובעולם, שיעורי תשואה בשוקי ההון, התפתחויות מדיניות וחברתיות ועוד), והכל כפי שידועים לחברה במועד דוח זה. המידע צופה פני עתיד הכלול בסעיף זה לעיל מבוסס במידה מהותית, בנוסף לאינפורמציה הקיימת בחברה, על ציפיות והערכות נוכחיות של החברה לגבי התפתחויות עתידיות בכל אחד מהפרמטרים האמורים, ועל השתלבותן של ההתפתחויות כאמור אלה באלה. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, ותוצאות הפעילות של החברה עלולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות מהאמור לעיל, בין היתר עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל.

2.6 תחום השירותים הפיננסיים ופעילות בשוק ההון

מידע כספי לגבי תחום שוק ההון ושירותים פיננסיים

שירותים פיננסיים ושוק ההון (במיליוני ש"ח)	2024	2023	2022	שינוי ב- 2024 לעומת 2023	שינוי ב- 2024 לעומת 2022
סה"כ הכנסות	561	365	264	53.70%	-
עלויות אשר אינן מהוות הכנסות של תחומי פעילות אחרים בחברה	454	283	187	60.4%	-
סה"כ עלויות	454	283	187	60.4%	-
הפחתת נכסים לא מוחשיים	1	2	4	(50.0%)	(75.0%)
הפחתת מוניטין	-	-	-	-	-
רווח מפעילויות רגילות לפני מיסים	106	80	73	32.5%	45.2%
סך כל הרווח הכולל מפעילויות רגילות לפני מיסים על ההכנסה	106	80	73	32.5%	45.2%
סך כל הרווח הכולל לפני מיסים על ההכנסה	106	80	73	32.5%	45.2%
סך נכסים במאזן	19,074	10,874	6,601	75.4%	-

2.6.1 מידע כללי על תחום הפעילות

למידע כללי אודות תחום הפעילות - ראו סעיף 1.2.6 לעיל.

2.6.2 מבנה תחום הפעילות והשינויים החלים בו

פעילות הקבוצה בתחום השירותים הפיננסיים מתבצעת על ידי הראל פיננסיים והחברות שבשליטתה, המהוות יחד את זרוע הפיננסיים של הקבוצה.

הראל פיננסיים מחזיקה בחברות המפורטות להלן:

2.6.2.1 הראל קרנות נאמנות, חברה בעלת היתר לניהול קרנות נאמנות, המנהלת קרנות נאמנות פתוחות וקרנות סל.

2.6.2.2 הראל מסחר מדדים, חברה הפועלת כעושה שוק סטטוטורי לקרנות הסל המנוהלות בהראל קרנות נאמנות.

2.6.2.3 הראל ניהול השקעות, חברה בעלת רישיון ניהול תיקים המבצעת פעילות ניהול תיקי ההשקעות עבור לקוחותיה.

2.6.2.4 הראל פיננסיים אלטרנטיב, חברה הפועלת כשותף כללי בשותפויות מוגבלות שהינן קרנות השקעה פרטיות.

2.6.2.5 הראל קרנות השקעה, חברה הפועלת כשותף כללי בשותפויות מוגבלות שהינן קרנות השקעה פרטיות הפועלות בהשקעה משותפת עם הראל ביטוח.

2.6.2.6 הראל פיקדון סחיר והראל ריביות ופקדונות, חברות המנפיקות תעודות פיקדון סחירות והינן תאגידים מדווחים (מוחזקות באמצעות הראל סל מטבעות).

- 2.6.2.7 הראל אסטרטגיות, חברה המבצעת עסקאות לחשבונה העצמי (נוסטרו). פעילות זו מבוצעת גם באמצעות חברות בנות נוספות של הראל פיננסיים.
- 2.6.2.8 הראל שירותי תפעול חברה המעמידה משאבי ניהול ושירותי תפעול לחברות השונות בזרוע הפיננסיים ומבצעת פעילות ייעוץ במט"ח ללקוחות כשירים.
- 2.6.3 מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות הפעילות בתחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון כפופה למספר חוקים שהעיקריים שבהם הם:
- (א) חוק ניירות ערך, לרבות התקנות, הצווים וההנחיות מכוחו.
- (ב) חוק הסדרת העיסוק.
- (ג) חוק השקעות משותפות בנאמנות - לרבות התקנות שהותקנו מכוחו.
- (ד) חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 וצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מנהל תיקים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"א-2010.
- בנוסף, חלות על חברות הקבוצה מגבלות נוספות מכח חוקים נוספים. לפרטים בנוגע לרגולציה החלה בתחום זה - ראו סעיף 2.6.16 להלן.
- 2.6.4 שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיותו
- תחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון מתאפיין בתנודתיות רבה, בעיקר עקב מגמות צמיחה או האטה בשוקי ההון העולמיים והשוק המקומי, כמו גם בשל אירועים פוליטיים בארץ ובעולם המשפיעים על שערי ניירות הערך ועל היקף הפעילות בשוק ההון, נתוני מקרו כלל עולמיים (כגון: שיעורי הריבית) ותחרות גוברת. תנודתיות זו משפיעה על תוצאות פעילות הקבוצה בתחום.
- בנוסף, קיימת השפעה מתמדת לשינויים הרגולטורים המתרחשים בתחום.
- 2.6.4.1 ניהול קרנות נאמנות
- בתקופת הדוח חל גידול משמעותי בהיקף הנכסים המנוהלים. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 היקף הנכסים שנוהל על ידי הראל קרנות נאמנות הסתכם לסך של כ- 87.9 מיליארדי ש"ח לעומת היקף הנכסים בסך של כ- 67.7 מיליארדי ש"ח נכון ליום דצמבר 2023.
- 2.6.4.2 ניהול תיקי השקעות
- בתקופת הדוח חל גידול בהיקף הנכסים המנוהלים. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 היקף הנכסים המנוהלים הסתכם לסך של כ- 16.6 מיליארדי ש"ח, לעומת היקף נכסים מנוהלים בסך של כ- 13.5 מיליארדי ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023. הגידול נובע בעיקרו מגיוסים ותשואות השוק.
- יצוין כי נכון ליום 31 בדצמבר 2024, כ- 3 מיליארד ש"ח נוהלו על ידי הראל ניהול השקעות כמנהלת השקעות חיצונית עבור קופות הגמל להשקעה המנוהלות ומתופעלות על ידי הראל פנסיה וגמל והקופה המרכזית לפיצויים המנוהלת על ידי הראל ביטוח.
- החל מיום 1 בדצמבר 2023 הראל ניהול השקעות מנהלת, כמנהל השקעות חיצוני, את השקעות שותפות סל אס אנד פי 500, שותפות מוגבלת, אשר הוקמה על ידי החברות המנהלות הראל פנסיה וגמל בע"מ, הראל חברה לביטוח בע"מ, קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ ולעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ, ואשר מנהלת את כספי ונכסי העמיתים במסלולים מחקי מדד S&P 500. נכון ליום 31.12.2023 עמד היקף הנכסים המנוהל כאמור על סך של כ- 0.2 מיליארד ש"ח, ונכון ליום 31 בדצמבר 2024 עמד שווי הנכסים כאמור על סך של 35.3 מיליארדי ש"ח.

2.6.4.3 ניהול קרנות השקעה פרטיות

נכון לסוף שנת 2024, מנהלת הראל פיננסיים באמצעות הראל פיננסיים אלטרנטיב, במישרין ובעקיפין את קרנות ההשקעה הבאות: (1) Harel Alternative Real Estate L.P., קרן השקעה בנדל"ן בארה"ב המנהלת, נכון ליום 31 בדצמבר 2024, כ- 30 מיליוני דולר; (2) Harel Finance Alternative Hamagen, LP, קרן השקעה בחוב לנדל"ן בארה"ב המנהלת, נכון ליום 31 בדצמבר 2024, כ- 200 מיליוני דולר; (3) Harel Finance Alternative Hamagen Europe, S.C.Sp', קרן הלוואות מגובות נכסי נדל"ן באירופה המנהלת נכון ליום 31 בדצמבר 2024, כ- 46 מיליוני אירו; (4) קרן השקעות Harel Finance Alternative Hamagen Israel, LP (הראל המגן ישראל) המעניקה אשראי לקבלנים וליזמים לצורך פרויקטי בנייה בישראל, אשר החלה בגיוס משקיעים לקרן במהלך הרבעון השני של שנת 2024 ומנהלת נכון ליום 31 בדצמבר 2024, כ- 69 מיליוני ש"ח ו- (5) קרן Harel Finance Alternative PE, L.P. המשקיעה בקרן ELTIF 2023 של בית ההשקעות Schroders Capital ומנהלת נכון ליום 31 בדצמבר 2024, כ- 35 מיליוני ש"ח.

בנוסף, הראל פיננסיים אלטרנטיב מחזיקה ב-49.9% והראל השקעות מחזיקה ב-50.1% ממניותיה של הראל קרנות השקעה, שהינה השותף הכללי של 2 קרנות השקעה בתחום הנדל"ן, האשראי הלא סחיר ("הקרנות הקשורות"), מתוך שתי קרנות אלה, קרן האשראי הלא סחיר הינה הקרן היחידה שהחלה בביצוע השקעות והיא מנהלת נכון ליום 31 בדצמבר 2024, כ- 230 מיליוני ש"ח.

2.6.4.4 הנפקת תעודות פיקדון סחירות

במהלך השנים 2019, 2020, 2022 ו-2024, הנפיקה הראל פיקדון סחיר 4 סדרות אג"ח, סדרה א', סדרה ב', סדרה ג' וסדרה ד', ארבעתן מגובות בפקדונות בנקאיים המופקדים בבנקים המדורגים בדירוג גבוה. ביום 5 באוגוסט, 2024 ביצעה החברה פידיון סופי ומוחלט של כ- 720 מיליוני ש"ח אגרות חוב סדרה א' בהתאם ללוח הסילוקין.

סך הנכס המנוהל של 3 הסדרות יחדיו (סדרה ב', סדרה ג' וסדרה ד'), נכון ליום 31 בדצמבר 2024, מסתכם בכ- 6.8 מיליארדי ש"ח, לעומת כ- 3.5 מיליארדי ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2023. הסדרות הורחבו במהלך תקופת הדוח.

בחודש דצמבר 2024, פעילות הנפקת תעודות הפיקדון הסחירות הורחבה לחברה נוספת, הראל ריביות ופקדונות, אשר הנפיקה סדרת אג"ח (סדרה א'), מגובה בפקדונות בנקאיים המופקדים בבנקים המדורגים בדירוג גבוה, והפכה לתאגיד מדווח. סך הנכס המנוהל של סדרה א', נכון ליום 31 בדצמבר 2024, מסתכם בכ- 1.44 מיליארדי ש"ח.

2.6.5 התפתחויות בשוקי תחום הפעילות או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

מצב שווקי ההון בארץ ובעולם משפיע באופן השפעה משמעותי על תחום הפעילות והיקפי הפעילות של לקוחות החברות הראל פיננסיים. כך למשל:

התשואות הגבוהות שהניבו מדדי המניות המרכזיים בישראל ובארה"ב וכן סביבת הריבית הגבוהה יחסית בישראל ובעולם תרמו מאד לפעילויות בהראל פיננסיים.

בסיכום שנת 2024 קרנות הנאמנות רשמו גיוסי נטו של כ- 11.9 מיליארדי ש"ח, מתוכם גיוס של כ- 5.1 מיליארדי ש"ח בקרנות הכספיות.

קרנות הסל רשמו גיוסים נטו של כ- 2.6 מיליארדי ש"ח.

אודות השלכות והשפעותיה של מלחמת "חרבות ברזל" ראו סעיף 2.2 בפרק השני "דוח דירקטוריון" לדוח התקופתי.

2.6.6 גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם

להערכת הקבוצה, קיימים מספר גורמי הצלחה קריטיים בתחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון ובהם: מצב שוק ההון העולמי, מצב שוק ההון מבחינת מחזורי פעילות ותשואות, שיעורי הריבית, טעמי הציבור, התשואות שמניבות ההשקעות אותן מנהלת הקבוצה עבור לקוחותיה, דירוג קרנות הנאמנות בתוכנות הדירוג של הבנקים, ניהול סיכונים פיננסיים, שימור התיק, רמת שירות, הוגנות ואמינות גבוהה ללקוחות הקבוצה תוך שמירה על אינטרס הלקוחות, מערך שיווקי וערוצי הפצה יעילים שיאפשרו לקבוצה להגדיל את היקף עסקיה, יעילות תפעולית ותקציבית, תמהיל ומגוון מוצרים, מיצוב הראל פיננסיים כבית השקעות מוביל ויכולת הקבוצה למנף את כל המפורט לעיל בדרך של יצירת מותג שיחזק את מעמדה התחרותי, תוך שמירה על ערכים של הגינות, מקצועיות וחווית שירות איכותית.

בנוסף, גורמי ההצלחה הקריטיים בפעילות הקבוצה בשוק ההון הינם כוח אדם מקצועי ומיומן הכולל אנשי השקעות וסוחרים מקצועיים ומנוסים, אנשי מימון ושיווק לתמחור המוצרים והשירותים המוצעים על ידי הראל פיננסיים ושיווקם ללקוחות בתחום וקשרי עבודה שוטפים והדוקים עם המשקיעים המוסדיים לשם לימוד צרכיהם והעדפותיהם.

גורמי הצלחה קריטיים נוספים הינם: מוניטין הקבוצה, מערכות מחשב ומידע התומכות בניהול קשרי הלקוחות, בבקרה ובניהול הסיכונים.

2.6.7 מוצרים תחליפיים למוצרי תחום הפעילות ושינויים החלים בהם

התחליפים העומדים בפני הלקוחות בתחום ניהול תיקי השקעות וניהול קרנות נאמנות הינם אפיקי חיסכון במוסדות פיננסיים, לרבות פיקדונות מובנים, פוליסות השקעה פיננסיות, השקעה בקופות גמל להשקעה, קרנות זרות, או ניהול עצמי של השקעה בניירות ערך ללא הזדקקות לגורם מקצועי מיעץ או מנהל והשקעה באפיקי חיסכון פנסיוניים.

2.6.8 מוצרים ושירותים

2.6.8.1 ניהול קרנות נאמנות

קרן נאמנות מוקמת על פי הסכם בין מנהל קרן לבין נאמן ("הסכם הקרן"). בהסכם הקרן נקבעת מדיניות ההשקעות של הקרן, נקבע השכר המרבי שרשאי מנהל הקרן לקבל והשכר המרבי שרשאי הנאמן לקבל, ההוספה המרבית שרשאי מנהל הקרן לגבות מרוכש יחידות בקרן וכן הוראות טכניות הנוגעות לפעילות הקרן. הצעת יחידות בקרן נאמנות נעשית על פי "תשקיף של קרן חדשה" או על פי "תשקיף מנהל קרן והקרנות שבניהולו". תוקפו של התשקיף הינו שנה מיום פרסומו. תשקיף הקרן נערך בהתאם לתקנות השקעות משותפות בנאמנות (פרטי תשקיף של קרן מבנהו וצורתו), התש"ע-2009.

נכון ליום 31 בדצמבר 2024 מנהלת הראל קרנות נאמנות 302 קרנות נאמנות, ממגוון סוגים, בהתאם למאפייני השקעה ואפיקי השקעה שונים. תחום ניהול קרנות הנאמנות מוסדר בהוראות חוק השקעות משותפות בנאמנות ובתקנות שהותקנו מכוחו.

הראל קרנות נאמנות מנהלת קרנות נאמנות הנבדלות זו מזו במדיניות ההשקעות שלהן. קרנות נאמנות מאפשרות השקעות בנכסים רבים ומגוונים, תוך שמירה על רמת פיזור גבוהה. לכל קרן נאמנות מדיניות השקעה שאותה מיישם מנהל הקרן, כאשר הוא רוכש ניירות ערך עבור הקרן. קרן הנאמנות מנפיקה למשקיעים בה יחידות השתתפות המייצגות חלק יחסי בנכסי הקרן. יחידות ההשתתפות בקרנות הנאמנות נרכשות ונפדות דרך חברי הבורסה (בעיקר הבנקים), הן במסגרת פעילות עצמית של משקיעים והן כחלק ממערכים של ייעוץ או ניהול תיקי השקעות.

בהתאם להוראות חוק השקעות משותפות בנאמנות, להראל קרנות נאמנות ועדת דירקטוריון להשקעות אשר תפקידה בין היתר הינה לקבוע את דרך פעילות קרנות הנאמנות במסגרת מדיניות ההשקעות שקבע הדירקטוריון ולהנחות את המנכ"ל ביישום מדיניות ההשקעות של הקרנות

בהתאם להחלטות הדירקטוריון ולהחלטותיה. ועדת ההשקעות מורכבת משני הדירקטורים החיצוניים של הראל קרנות נאמנות ומנהל ההשקעות הראשי של הראל פיננסיים.

בקרנות מסוימות, מבוצע ניהול ההשקעות של הקרן על ידי על ידי מנהל השקעות חיצוני שאינו מקבוצת הראל פיננסיים, במודל הוסטינג. נכון לסוף שנת 2024 מנהלת הראל קרנות נאמנות 8 קרנות במודל הוסטינג כאמור, אשר שווי נכסיהן עומד על כ- 370 מיליוני ש"ח.

הסוגים העיקריים של הקרנות המנהלות על ידי הראל קרנות נאמנות הינם:

1. קרנות העוקבות אחרי מדדים (קרנות מחקות פתוחות וקרנות סל);
2. קרנות נאמנות בהן ניהול ההשקעות הוא אקטיבי לרבות קרנות כספיות (להלן: "קרנות אקטיביות"), בהתאם למדיניות ההשקעה של כל קרן. לקרנות האקטיביות מדיניות השקעות מגוונת (מט"ח, מנייתיות, שקליות, כספיות, גמישות, אג"ח, מעורבות, המרה וכו'), על מנת לספק למשקיעים מגוון אפשרויות השקעה, בהתאם לצרכיו של המשקיע;
3. קרנות גידור בנאמנות הפועלות במסגרת מפקחת של קרנות נאמנות, מכוח הוראה זמנית שפרסמה רשות ניירות ערך בנוגע לנכסים שמותר לרכוש ולהחזיק בקרן גידור בנאמנות תוקפה של ההוראה הזמנית הוא עד 01.10.2025. נכון למועד הדוח, להראל קרנות נאמנות 5 קרנות גידור בנאמנות.

להראל קרנות נאמנות הסכמי הפצה עם חברי בורסה רבים אשר במסגרתם מפיצים חברי הבורסה ללקוחותיהם את קרנות הנאמנות, ועבור שירותי הפצה כאמור הם מקבלים תמורה בהתאם לשיעורים שנקבעו בתקנות השקעות משותפות בנאמנות (עמלת הפצה), התשס"ו-2006, בהתאם לסיווג הקרן.

ניהול תיקי השקעות 2.6.8.2

ניהול תיקי השקעות בקבוצת הראל פיננסיים בוצע, בתקופת הדוח באמצעות הראל ניהול השקעות המנהלת תיקי לקוחות במגוון אפיקי השקעה עבור לקוחות פרטיים, גופים מוסדיים ותאגידי שונים. ביום 31.12.2023 מוזגה אלפא טק ניהול השקעות בע"מ, שעסקה בניהול השקעות של קרנות נאמנות באמצעות מודלים ממוחשבים, עם ולתוך הראל ניהול השקעות, וכוצאה מכך חוסלה לאחר מכן.

מדיניות ההשקעות בכל תיק המנוהל בהראל ניהול השקעות נקבעת בתיאום עם הלקוח, בהתאם להגדרותיו וצרכיו (כגון: אופי הלקוח ופעילותו, רמת הסיכון המבוקשת על ידו, מטרות ההשקעה וכיוצ"ב). להראל ניהול השקעות שיקול דעת מקצועי מלא באשר לקביעת ההשקעות בתוך המסגרת אשר הותוותה על ידי הלקוח.

הראל ניהול השקעות הייתה בתקופת הדוח, בעלת זיקה לנכסים פיננסיים (קרנות נאמנות) והייתה בתקופת הדוח "תאגיד הקשור לגופים מוסדיים" (מבטח, חברה מנהלת ומנהל קרן), ולכן היא נחשבת למנהל תיקים העוסק בשיווק השקעות (להבדיל מייעוץ השקעות).

כל העובדים העוסקים בניהול השקעות או בשיווק השקעות הינם בעלי רישיון ניהול תיקים או רישיון שיווק השקעות.

להראל ניהול השקעות ועדת השקעות פנימית שחבריה הינם עובדי קבוצת הראל פיננסיים, הקובעת באופן שוטף, בסיוע אנליסטים עובדי הקבוצה, את מדיניות ניהול ההשקעות עבור לקוחותיה, בהתאם לאסטרטגיות חשיפה שונות ולמאפייני הלקוחות.

בנוסף, קיימת ועדה מפקחת מטעם דירקטוריון הראל ניהול השקעות, אשר תפקידה להתוות את מדיניות ניהול ההשקעות ותפיסת ניהול ההשקעות של החברה, ולפקח באופן רבעוני על עמידה במגבלות שנקבעו על ידי ועדת ההשקעות הפנימית.

פעילות ניהול התיקים מתאפיינת בדרך כלל בקשר ישיר והיכרות עם הלקוחות, שרובם הינם לקוחות המחזיקים נכסים בהיקף העולה על מינימום מסוים. ניהול תיקי הלקוחות מתבצע באמצעות חשבוניות על שם הלקוחות, המנוהלים בבנקים ובחברי בורסה שאינם בנקים.

הכנסות הראל פיננסיים מפעילות ניהול תיקי השקעות על ידי הראל ניהול השקעות נובעות מדמי ניהול הנגבים מלקוחות ומפעילות ניהול תיקי ההשקעות שמבוצעת באמצעות קרנות הנאמנות של הקבוצה. במרבית המקרים הראל ניהול השקעות אינה גובה מלקוחותיה דמי ניהול בגין מרכיב תיק ההשקעות של הלקוח המושקע באמצעות קרנות נאמנות המנוהלות על ידי הראל קרנות נאמנות. הראל ניהול השקעות זכאית לעמלת שיווק וניהול מהראל קרנות נאמנות בגין שיווק וניהול קרנות הנאמנות של הראל קרנות נאמנות לתיקי הלקוחות של הראל ניהול השקעות, לרבות בגין קרנות נאמנות שאת השקעותיהן היא מנהלת.

2.6.8.3 קרנות השקעה פרטיות

הראל פיננסיים אלטרנטיב מנהלת חמש קרנות השקעה פרטיות הרשומות מחוץ לישראל: (1) קרן השקעות בנדל"ן; (2) קרן הלוואות מגובות נכסי נדל"ן בארה"ב; (3) קרן הלוואות מגובות נכסי נדל"ן באירופה; (4) קרן הלוואות מגובות נכסי נדל"ן בישראל; (5) קרן PE. בנוסף הראל קרנות השקעה, מנהלת כשותף כללי את קרן אשראי לא סחיר, הראל Co-Invest אשראי.

הקרנות הינן שותפויות מוגבלות אשר מוקמות על פי הסכם השקעה בין השותף הכללי (הראל אלטרנטיב או הראל קרנות השקעה, לפי העניין או חברה בבעלותן) לבין השותפים המוגבלים בשותפות ("הסכם ההשקעה"). בהסכם ההשקעה נקבעת מדיניות ההשקעות של הקרן, תקופת חיי הקרן, שיעור דמי הניהול ודמי ההצלחה לשותף הכללי, זכויות השותפים המוגבלים והשותף הכללי, הסדר החיוב בהוצאות הקרן והוראות נוספות המתייחסות לתנאי ההשקעה בקרן.

ניהול ההשקעות של הקרנות נעשה על ידי ועדות השקעה הכוללות נציגים חיצוניים ופנימיים להם ניסיון רב בתחומי ההשקעה של הקרנות.

2.6.8.4 הנפקת איגרות חוב מגובות פקדונות בריבית קבועה/משתנה, מגובות במלואן בשעבוד על פיקדונות בבנקים בישראל המדורגים Aaa.

נכון למועד הדוח, פעילות הנפקת איגרות חוב מגובות פקדונות מבוצעת באמצעות שתי חברות בת: הראל פיקדון סחיר והראל ריביות ופיקדונות.

למועד הדוח, הראל פיקדון סחיר מנהלת 3 סדרות המגובות בפקדונות בנקאיים המופקדים בבנקים בדירוג גבוה, כמפורט להלן:

א. הראל פיקדון סחיר (סדרה ב'), שהיקף הנכסים המנוהל בה עומד על סך של כ- 110 מיליון ש"ח נכון ליום 31.12.2024.

ב. הראל פיקדון סחיר (סדרה ג'), שהיקף הנכסים המנוהל בה עומד על סך של כ- 2.7 מיליארד ש"ח נכון ליום 31.12.2024.

ג. הראל פיקדון סחיר (סדרה ד'), שהיקף הנכסים המנוהל בה עומד על סך של כ- 3.7 מיליארד ש"ח נכון ליום 31.12.2024.

סדרות האג"ח מוצעות לציבור על פי תשקיף מדף ודוח הצעת מדף על פיו ניתן להנפיק סדרות נוספות של איגרות חוב וכן להרחיב איגרות חוב שיהיו קיימות במחזור, והכל בהתאם להוראות הדין.

בנוסף, במהלך שנת 2024, פעילות הנפקת איגרות חוב מגובות פקדונות הורחבה לחברה נוספת בקבוצת הראל פיננסיים, הראל ריביות ופיקדונות, שהנפיקה בחודש דצמבר 2024, אג"ח (סדרה א'). סך הנכס המנוהל של הסדרה, נכון ליום 31 בדצמבר 2024, עומד על כ- 1.44 מיליארדי ש"ח.

פדיון סדרות במהלך תקופת הדוח

יצוין כי ביום 5 באוגוסט, 2024 ביצעה הראל פיקדון סחיר פידיון סופי ומוחלט של כ- 720 מיליוני ש"ח אגרות חוב סדרה א' בהתאם ללוח הסילוקין.

2.6.8.5 ייעוץ במט"ח

הראל פיננסיים עוסקת, בין השאר, במתן שירותי ייעוץ במט"ח ללקוחות כשירים. פעילות לחשבון עצמי

הראל אסטרטגיות עוסקת בפעילות לחשבונה העצמי וזאת לצד חברות בנות נוספות בהראל פיננסיים העוסקות גם הן בפעילות לחשבון העצמי.

2.6.9 פילוח הכנסות ממוצרים ושירותים

סך ההכנסה הכוללת של מגזר שוק ההון ושירותים פיננסיים הסתכמה בשנת 2024 לסך של כ- 560 מיליוני ש"ח. מתוך סכום זה, הכנסת פעילות ניהול קרנות הנאמנות (כולל עשיית שוק) וניהול התיקים הינה כ-53.5% ; הכנסת המוצרים הפיננסיים האחרים הינה כ- 46.5%.

2.6.9.1 תנועה בנכסים המנוהלים ושיעור דמי הניהול הממוצעים במגזר שירותים פיננסיים ושוק ההון

להלן תנועה בנכסים המנוהלים ושיעור דמי הניהול הממוצעים במגזר שירותים פיננסיים ושוק ההון במיליוני ש"ח:

ניהול תיקים ואחר			קרנות נאמנות			תנועה בנכס (מיליוני ש"ח)
2022	2023	2024	2022	2023	2024	
15,885	14,962	14,889	42,950	43,211	67,714	יתרת פתיחה
1,041	(1,166)	1,734	3,834	20,160	11,874	צבירה נטו
(43)	(45)	(48)	(212)	(222)	(309)	הכנסות מדמי ניהול
(1,921)	1,138	1,467	(3,361)	4,565	8,629	שינויים אחרים
14,962	14,889	18,042	43,211	67,714	87,908	יתרת סגירה
0.24%	0.24%	0.24%	0.41%	0.33%	0.35%	דמי ניהול ממוצעים

- יצוין כי נכסי קרנות הנאמנות שנרכשו בתיקים המנוהלים בפעילות ניהול התיקים, מוצגים גם בעמודה שכותרתה "קרנות נאמנות" וגם בעמודה שכותרתה "ניהול תיקים ואחר".
- עוד יצוין כי ההכנסות מדמי ניהול בגין נכסי קרנות נאמנות שנרכשו בתיקים מנוהלים בפעילות ניהול התיקים, מוצגים במסגרת פעילות קרנות הנאמנות.

2.6.10 מוצרים חדשים

הראל פיננסיים פועלת בתנאי שוק משתנים ומתאימה את המוצרים לצרכים המשתנים של הלקוחות ולתנאי השוק. הראל פיננסיים שוקדת על פיתוח מכשירים פיננסיים נוספים באופן שיגווון את היצע אפיקי ההשקעה ללקוחותיה.

בהתאם, במהלך שנת 2024 הציעה הראל פיננסיים, באמצעות הראל קרנות נאמנות, 11 קרנות נאמנות חדשות, 2 קרנות גידור בנאמנות, מיזגה 3 קרנות נאמנות ופירקה 11 קרנות נאמנות. בנוסף, לאחר תקופת הדוח, הוקמו 3 קרנות נאמנות חדשות ופורקה קרן אחת.

במהלך תקופת הדוח הושקה קרן אשראי מגובה נכסי נדל"ן בישראל (הראל מגן ישראל) – וכן קרן Harel Finance Alternative PE, L.P. המשקיעה בקרן ELTIF 2023 של בית ההשקעות Schroders Capital - לפרטים נוספים ראו סעיפים 2.6.4.3, 2.6.8.3 לעיל.

2.6.11 לקוחות

הראל ניהול השקעות

סוגי הלקוחות של החברה הינם לקוחות פרטיים, תאגידים ולקוחות מוסדיים. ככלל, התקשרות הלקוחות עם הראל ניהול השקעות הינה בעלת אופי מתמשך, אך לכל אחד מהצדדים זכות לסיים את הסכם ההתקשרות בכל עת, בהתאם לתנאי הסכם ההתקשרות והוראות חוק ייעוץ השקעות.

הראל קרנות נאמנות

בפעילות קרנות הנאמנות בדרך כלל לא קיים בידי מנהל הקרן מידע באשר לזהות הלקוחות המחזיקים ביחידות הקרנות המנוהלות על ידיו, שכן חברי הבורסה הם שמפיצים את הקרנות. להערכת הראל פיננסיים, בין מחזיקי קרנות הנאמנות נמנים לקוחות פרטיים, תאגידים ולקוחות מוסדיים.

הראל פיקדון סחיר והראל ריביות ופיקדונות

כלל, המשקיעים הרוכשים את תעודות הפיקדון שהנפיקה הראל פיקדון סחיר והראל ריביות ופיקדונות הם בעיקר קרנות כספיות, קרנות מחקות וגופים מוסדיים.

קרנות השקעה

המשקיעים בקרנות ההשקעה הפרטיות הינם בדרך כלל מסוג "משקיעים כשירים, העומדים בתנאים הקבועים בתוספת הראשונה לחוק ניירות ערך.

עשיית שוק סטטוטורית

הלקוח היחיד של חברת עשיית השוק הינה הראל קרנות נאמנות עבור קרנות הסל שבניהולה.

תלות בלקוח בודד

אין בתחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון בקבוצה לקוח בודד, שאינו צד קשור, אשר ההכנסות ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות הראל פיננסיים.

2.6.12 שיווק והפצה

2.6.12.1 דרכי השיווק וההפצה

לחברות בהראל פיננסיים מספר ערוצי שיווק והפצה למוצריהן ושירותיהן, שהעיקריים שבהם:

(א) אנשי שיווק ומכירות שהינם עובדי קבוצת הראל פיננסיים, לרבות עובדים בעלי רישיון לשיווק השקעות ו/או לניהול תיקי השקעות המועסקים בחברה בעלת רישיון.

(ב) יועצי ההשקעות של הבנקים - ערוץ זה משמש כערוץ העיקרי להפצת קרנות נאמנות. עיקר הפעילות בתחום קרנות הנאמנות בערוץ זה, הוא להביא את הקרנות למודעות יועצי ההשקעות ולספק להם מידע ומסמכים שיווקיים בהתאם.

(ג) מנהלי תיקים ויועצי השקעות פרטיים.

(ד) קיום כנסים מקצועיים/ שיווקיים.

(ה) פרסום בתקשורת, באינטרנט וברשתות החברתיות.

(ו) משווקים ומפיצים שאינם נמנים על עובדי קבוצה.

(ז) סוכני הביטוח שמשווקים את מוצרי קבוצת הראל.

2.6.12.2 תלות בערוצי שיווק

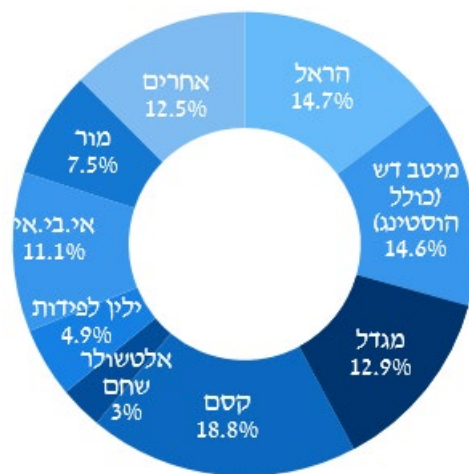
אין לקבוצה תלות בערוץ שיווק מסוים.

2.6.13 תחרות

2.6.13.1 מבנה התחרות בתחום הפעילות ושינויים החלים בו

בתחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון קיימת תחרות מתמדת וחריפה, הן מצד התאגידים הבנקאיים השונים והן מצד הגופים החוץ בנקאיים, ובכללם חברות המוחזקות על ידי חברות הביטוח. הגורמים שלגביהם מתקיימת התחרות הינם: התשואה המושגת (ביחס לרמת הסיכון), גובה דמי הניהול, גובה העמלות לסוגי הפעילות השונים, מגוון המוצרים ואיכות השירות.

להלן תרשים נתחי שוק (באחוזים) של החברות המנהלות קרנות נאמנות, נכון ליום 31 בדצמבר 2024:

2.6.13.2 תנאי התחרות בתחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון

פעילות הקבוצה בתחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון חשופה לתחרות ברמה גבוהה, אשר נמשכת למרות מגמת הקונסולידציה בין מספר שחקנים בשווקים הרלוונטיים.

בשנים האחרונות, התחליפיות בין מוצרי התחום גברה, כך שכל מוצרי תחום הפעילות מהווים מוצרים מתחרים ותחליפיים זה לזה.

2.6.13.3 לעניין ניהול תיקי השקעות וניהול קרנות נאמנות - התחרות הינה מול אפיקי חיסכון במוסדות פיננסיים, לרבות פיקדונות מובנים, פוליסות השקעה פיננסיות, קרנות נאמנות זרות או ניהול עצמי של השקעה בניירות ערך ללא הזדקקות לגורם מקצועי מיעץ או מנהל והשקעה באפיקי חיסכון פנסיונים. גורם מתחרה נוסף הינו האפשרות להשקיע בפוליסות חוזי חיסכון, קרנות השקעה או בקופות גמל להשקעה.

2.6.13.4 המתחרים העיקריים בתחום

ניהול תיקים

המתחרים העיקריים בענף זה הינם חברות לניהול תיקים, הנשלטות על-ידי גופים פרטיים וחברות ביטוח, כגון: הפניקס, מיטב-דש, אי.בי.אי, אלטשולר שחם, ילין לפידות, חברות ניהול השקעות המוחזקות על ידי הבנקים וגופים נוספים.

ניהול קרנות נאמנות

המתחרים העיקריים בענף זה הינם: מיטב-דש, קסם, פסגות, מגדל, ילין לפידות, מור, אלטשולר שחם, אי.בי.אי וגופים נוספים.

קרנות השקעה

המתחרים העיקריים בתחום זה הינם קרנות השקעה, הפועלות בתחום הפעילות של הקרנות מקבוצת הראל אלטרנטיב.

פקדונות סחירים

המתחרים של הראל פיקדון סחיר והראל ריביות ופיקדונות הינם אלה פקדונות בע"מ, גלעד פיקדונות בע"מ, גי.אס. אי פיקדונות בע"מ ופאי פיקדונות ומוצרים מובנים בע"מ, פאי פלוס פיקדונות בע"מ, אביעד פיקדונות בע"מ וספיר פקדונות בע"מ.

2.6.13.5 שיטות להתמודדות עם התחרות

השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודדות עם התחרות הן:

- (א) שימוש בכוח אדם איכותי ושימורו.
- (ב) מתן שירות מקצועי ואמין ללקוחות.
- (ג) העלאת המודעות לאיכות ההשקעה של חברות הקבוצה, בעיקר אצל יועצי ההשקעות שבבנקים.
- (ד) פעילות פרסום ושיווק וחיזוק מותג הקבוצה באמצעי התקשורת.
- (ה) התאמת סל המוצרים המוצע לצרכי הלקוחות ותנאי השוק.
- (ו) שימוש במערכות מידע המסייעות בניהול השקעות.
- (ז) שימוש בפלטפורמות דיגיטליות מתקדמות.

2.6.14 עונתיות

תחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון אינו מתאפיין בעונתיות.

2.6.15 ספקים

2.6.15.1 החברות בקבוצה הפועלות בתחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון קשורות בהסכמים עם ספקים שונים לצורך פעילותן השוטפת, ובכלל זה עם ספקים בתחום המידע הפיננסי, בנקים, ברוקרים זרים לשם ביצוע פעולות בני"ע זרים וכיוצ"ב.

2.6.15.2 ספקים של קבוצת הראל פיננסיים שקיימת בהם תלות:

- Intel trade - תוכנת Intel trade משמשת לצורך העברת ציטוטים בקרנות סל. למיטב ידיעת החברה, לא קיימות בשוק תוכנות מדף נוספות לציטוטים בקרנות סל.
- דנאל - להראל ניהול השקעות התקשרות עם חברת דנאל לקבלת שירותי תוכנה עליה מושתתת עיקר פעילותה של הראל ניהול השקעות. תוכנת הדנאל משמשת את הראל ניהול השקעות לניהול ותפעול תיקי ההשקעות של לקוחותיה, לרבות ניתוח השקעות ו-Back Office. למיטב ידיעת החברה, גם למרבית חברות ניהול התיקים בישראל קיימת תלות בספק זה.
- איי אונליין - להראל ניהול השקעות התקשרות עם חברת איי אונליין לקבלת זכות שימוש במערכת בקרת השקעות PAM.

- הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ - הראל קרנות נאמנות מקבלת שירותי תפעול עבור הקרנות הפאסיביות והאקטיביות מהבינלאומי. בתחום פעילות תפעול קרנות נאמנות קיימות חלופות מועטות של גורמים בשוק המעניקים שירותים מסוג זה.
- בלומברג – להראל קרנות נאמנות ולהראל מסחר מדדים התקשרות עם בלומברג בעיקר עבור זכות שימוש בנתונים לטובת קרנות סל העוקבות אחרי מדדים בחו"ל.

2.6.16 מגבלות ופיקוח בתחום הפעילות

להלן תמצית עיקרי המגבלות על פי דין והסדרים חוקיים אחרים, הנוגעים לפעילות הקבוצה בתחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון, שינויים שחלו בהם במהלך תקופת הדוח והוראות דין חדשות שהותקנו ו/או פורסמו בשנת הדוח.

2.6.16.1 ניהול השקעות

2.6.16.1.1 חוק ייעוץ השקעות

הפעילות בתחום ניהול השקעות מוסדרת בחוק ייעוץ השקעות.

על פי הוראות חוק ייעוץ השקעות, עיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקים מחייב רישיון, וזאת בכפוף למספר חריגים הנקובים בחוק ייעוץ השקעות.

בנוסף, חוק ייעוץ השקעות קובע כי מנהל תיקים הקשור לגוף מוסדי - מבטח, חברה מנהלת או מנהל קרן, אינו רשאי לעסוק בייעוץ השקעות אלא בשיווק השקעות. מנהל תיקים שהוא תאגיד הקשור לגוף מוסדי ועוסק בשיווק השקעות נדרש לתת ללקוח גילוי על דבר היותו משווק השקעות ובדבר היותו קשור לגופים מוסדיים וכן פירוט של הגופים המוסדיים אליהם יש לו זיקה. כמו כן, בכפוף להסכמת הלקוח, רשאי מנהל תיקים הקשור לגוף מוסדי והעוסק בשיווק השקעות להעדיף נכס פיננסי שיש לו זיקה אליו על פני נכס פיננסי דומה שאין לו זיקה אליו.

בנוסף, חוק ייעוץ השקעות מטיל על מנהלי תיקים, יועצי השקעות ומשווקי השקעות חובות אמון שונות ובהן, חובת נאמנות כלפי הלקוח, חובת זהירות כלפי הלקוח, חובת סודיות, חובה לערוך עם הלקוח הסכם בכתב, חובת קיום בטוחה והון עצמי מינימאלי וכן מסדיר את הפעולות שמנהל התיקים רשאי לבצע עבור הלקוח ודרכי ביצוען.

2.6.16.1.2 תקנות הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (הון עצמי וביטוח), התש"ס-2000, הקובעות דרישה להון עצמי מינימאלי וכן לקיום בטוחה לכיסוי חבותו של מנהל התיקים בשל מעשה או מחדל רשלני כלפי לקוח ובשל מעילה באמון של עובדיו כלפי לקוח. היקף הבטוחה ותנאיה יהיו לפי הנדרש לדעת מנהל התיקים בהתחשב בהיקף פעילותו, ויאושרו על ידי הדירקטוריון.

2.6.16.1.3 צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מנהל תיקים), התשע"א-2010, מסדיר את החובות המוטלות על מנהלי תיקים בנוגע לזיהוי הלקוח, הכרת הלקוח ודיווח על פעולות מסוימות של הלקוח לרשות לאיסור הלבנת הון.

2.6.16.1.4 תקנות הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (דוחות), תשע"ב-2012, מסדירות את חובת הדיווח של מנהל תיקים ללקוח וכן לרשות ניירות ערך.

2.6.16.2 ניהול קרנות נאמנות

2.6.16.2.1 חוק השקעות משותפות בנאמנות

הפעילות בתחום ניהול קרנות הנאמנות מוסדרת בחוק השקעות משותפות בנאמנות ובתקנות שהותקנו מכוחו.

חוק השקעות משותפות בנאמנות והתקנות שהותקנו מכוחו מסדירים נושאים שונים הקשורים לניהול קרנות הנאמנות, ובכלל זה: פרסום תשקיף קרן, אופן ביצוע השקעות הקרן, מגבלות השקעות בקרנות, שיערוך נכסי הקרן ופרסום מחירי היחידות, דיווחים לרשות ניירות ערך ולמחזיקי היחידות ועמלות הפצה. בנוסף, בתקנות ישנה דרישה להון עצמי מינימאלי ולחובת עריכת ביטוח אחריות מקצועית על ידי מנהל הקרן לכיסוי חבותו בשל מעשה או מחדל שלני כלפי בעלי היחידות ובשל מעילה באמון של עובדיו ושל המועסקים על-ידו המשתתפים בקבלת החלטות שעניינן ניהול ההשקעות של הקרן.

2.6.16.3 ניהול קרנות השקעה

2.6.16.3.1 חוק ניירות ערך

הצעת קרנות ההשקעה למשקיעים כפופה להוראות חוק ניירות ערך ולתקנות שהותקנו מכוחו. בנוסף, חלות על הקרנות והישויות המשפטיות הנלוות לפעילות הקרן חובות רגולטוריות בהתאם למדינת התאגדותן.

2.6.16.4 הנפקת תעודות פיקדון סחיר

2.6.16.4.1 חוק ניירות ערך

הפעילות בתחום הנפקת תעודות פיקדון סחיר מוסדרת בחוק ניירות ערך ובתקנות שהותקנו מכוחו. החוק והתקנות מסדירים, בין היתר, את נושא הצעת ניירות ערך לציבור.

2.6.17 גורמי סיכון

בטבלה שלהלן מוצגים גורמי הסיכון של הקבוצה בתחום השירותים הפיננסים ופעילות בשוק ההון, על פי טיבם ועל פי השפעתם האפשרית, לדעת הנהלת הקבוצה:

גורם סיכון	מידת השפעת גורם הסיכון על עסקי הראל פיננסים
• האטה כלכלית בישראל	גדולה
• סיכונים שוק:	
○ סיכון ריבית	בינונית
○ סיכון מרווח אשראי	בינונית
○ סיכון אינפלציה	בינונית
○ סיכון שערי חליפין	קטנה
○ סיכון מכשירים הונניים	בינונית
• סיכונים אשראי	גדולה
• סיכונים קיימות (ESG)	קטנה
• המשכיות עסקית	בינונית
• סיכונים תחרות	גדולה
• סיכונים חקיקה ורגולציה	בינונית
• סיכונים תפעוליים:	
○ סיכונים סייבר ואבטחת מידע	בינונית
○ סיכונים טכנולוגיות מידע	בינונית
○ סיכון מיקור חוץ והתקשרויות עם ספקים חיצוניים	קטנה
○ סיכונים תפעוליים אחרים	קטנה
• סיכונים נזילות	בינונית
• סיכונים ציות	בינונית
• סיכון מוניטין	בינונית

2.6.18 הסכמים מהותיים

לחברות בזרוע הפיננסים אין הסכמים מהותיים שאינם במהלך העסקים הרגיל, למעט ההסכמים המפורטים בסעיף 2.6.15.2 לעיל.

2.6.19 הסכמי שיתוף פעולה

נכון למועד דוח זה, החברות בזרוע הפיננסים אינן צד להסכמי שיתוף פעולה אסטרטגיים מהותיים, עם גופים שאינם מקבוצת הראל.

סעיף 2.6 זה, על תתי סעיפיו, בדבר מבנה תחום הפעילות ושינויים בו, כולל גם תחזיות, הערכות, אומדנים ומידע אחר המתייחסים לאירועים ועניינים עתידיים, שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה בלבד (מידע צופה פני עתיד). העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה בתחום (כגון היקפי מכירות ושיעורי רווחיות, כוח אדם, התקשרויות עסקיות ועוד), עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי בארץ ובעולם של תחום הפעילות (כגון התפתחויות כלכליות ענפיות, סביבה רגולטורית, מתחרים, התפתחויות טכנולוגיות, שוק מבטחי המשנה ועוד), ועובדות ונתונים מקרו כלכליים (כגון מצב כלכלי בישראל ובעולם, שיעורי תשואה בשוקי ההון, התפתחויות מדיניות וחברתיות ועוד), והכל כפי שידועים לחברה במועד דוח זה. המידע צופה פני עתיד הכלול בסעיף זה לעיל מבוסס במידה מהותית, בנוסף לאינפורמציה הקיימת בחברה, על ציפיות והערכות נוכחיות של החברה לגבי התפתחויות עתידיות בכל אחד מהפרמטרים האמורים, ועל השתלבותן של ההתפתחויות כאמור אלה באלה. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, ותוצאות הפעילות של החברה עלולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות מהאמור לעיל, בין היתר עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל.

3 חלק ג' - מידע ברמת כלל פעילות הקבוצה

3.1 מגבלות ופיקוח החלים על פעילות חברות הקבוצה

להלן תמצית ההסדרים החוקיים והוראות הדין העיקריים המשפיעים באופן מהותי על כלל פעילות הקבוצה.

ההסדרים וההוראות הנזכרים להלן אינם מהווים רשימה ממצה. קיימות הוראות דין רבות נוספות המסדירות את דרך פעולתה של הקבוצה והחברות הבנות שלה. להוראות דין נוספות ראו סעיפים 2.5.12, 2.6.3, 2.6.16 לעיל.

- (א) חוק ניירות ערך - לרבות התקנות שהותקנו מכוחו והנחיות רשות ניירות ערך.
- (ב) חוק החברות - לרבות התקנות שהותקנו על פיו.
- (ג) חוק הפיקוח - לרבות התקנות שהותקנו מכוחו והחוזרים שמפרסם הממונה מכוח סמכותו על פי חוק הפיקוח.
- (ד) חוק שירותי מידע פיננסי, התשפ"ב-2021.
- (ה) חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981.
- (ו) חוק השקעות משותפות בנאמנות.
- (ז) חוק ייעוץ השקעות.
- (ח) חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 - לרבות הצווים שפורסמו מכוחו (בעיקר צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות, למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ז-2017).
- (ט) חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981.
- (י) החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, תשע"ד-2013 ("חוק הריכוזיות").

חוק הריכוזיות פורסם בחודש דצמבר 2013, בהתבסס על המלצות הוועדה להגברת התחרותיות במשק. מטרת הוראות החוק הינן להפחית את המבנה הריכוזי הקיים במשק הישראלי ולהגביר את התחרות הענפית באמצעות מספר מישורי פעולה, שנועדו, בין היתר: להסדיר את חלוקת נכסי הציבור באופן שימנע פגיעה בתחרות ויפחית את הריכוזיות הכלל-משקית; להגביל את פעולתן של קבוצות עסקיות הבנויות בצורת 'פירמידה'; להביא להפרדה בין מי ששולט בנכס ריאלי משמעותי לבין מי ששולט בנכס פיננסי משמעותי.

בהתאם, במסגרת חוק הריכוזיות מבנה החזקות פירמידאלי הוגבל לשתי שכבות בלבד, וכן נקבעו מגבלות היוצרות הפרדה בין גופים פיננסיים משמעותיים לבין תאגידים ריאליים משמעותיים. במסגרת מגבלות אלה, נקבע כי השולט או המחזיק ב-5% בתאגיד ריאלי משמעותי אינו יכול להמשיך ולשלוט בגוף פיננסי משמעותי או להחזיק ביותר מ-10% בו. בגוף ללא גרעין שליטה שיעור ההחזקה לא יהיה יותר מ-5%.

בנוסף, נקבע כי גוף פיננסי משמעותי, תאגיד ריאלי משמעותי ומי שמשתתף לקבוצת מחזיקים הכוללת את אחד מהם, יוגדרו במסגרת חוק הריכוזיות כ- 'גורם ריכוזי'. הוועדה לצמצום הריכוזיות ("הוועדה") מפרסמת באתר משרד האוצר וברשומות רשימות של הגורמים הריכוזיים במשק וכן רשימות נפרדות של תאגידים ריאליים משמעותיים וגופים פיננסיים משמעותיים. במסגרת הרשימות שפורסמו נכללות גם מספר חברות בנות של הקבוצה, לרבות הראל ביטוח.

בחודש ספטמבר 2022 פורסם דוח הצוות לבחינת יישום הוראות פרק ד' לחוק הריכוזיות, שעניינו הפרדה בין תאגידים ריאליים משמעותיים ובין גופים פיננסיים משמעותיים. במסגרת הדוח המליצה

הוועדה לעדכן את רשימת הגופים הפיננסיים בחוק הריכוזיות ולהגדיר גם תאגיד הנפקה של מבטח כגוף פיננסי שיש להחיל לגביו את המגבלות לעניין ההפרדה בין גוף פיננסי לתאגיד ריאלי משמעותי. נכון למועד פרסום הדוח, טרם פורסמה הוראה מחייבת באשר לסיווג כאמור ולכן אין באפשרות הקבוצה להעריך את השלכות המלצת הוועדה.

(יא) תיקון מס' 227 לפקודת מס' הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (בסעיף זה: "התיקון לפקודת מס הכנסה"); תקנות מס הכנסה (יישום הסכם פטקא), התשע"ו-2016 ("תקנות ה-FATCA"); תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים) (תיקון), התשע"ג-2023 ("תקנות CRS").

בשנת 2014 נחתם הסכם בין ישראל לבין ארצות הברית לשיפור ציות מס בינלאומי ויישום ה-FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act) ("הסכם ה-FATCA"). בשנת 2015 פרסם הממונה הוראות להיערכות ליישום הסכם זה.

במסגרת התיקון לפקודת מס הכנסה עוגנו ההסדרים העיקריים ליישום של ההסכם בין ישראל לבין ארצות הברית לשיפור ציות מס בינלאומי ויישום ה-FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act).

תקנות ה-FATCA הגדירו הוראות ליישום הסכם ה-FATCA, בין היתר, זיהוי של בעלי החשבונות שהינם אזרחים ותושבי ארה"ב, הוראות לבדיקת נאותות לחשבונות שבתחולה ולהעברת המידע על חשבונות ברי דיווח לרשות המיסים לצורך העברת המידע לארצות הברית.

בנוסף, תקנות CRS מסדירות את יישום האמנה לחילופי מידע אוטומטיים, על פיהן, גוף מוסדי מחויב, בין היתר, לערוך זיהוי של בעלי חשבונות שבתחולת התקנות ולהעביר מידע על חשבונות ברי דיווח לרשות המיסים לצורך העברת המידע למדינה הרלוונטית.

אי-ציות לתקנות או אי דיווח כנדרש עלול להוביל להכרזה על הגוף הפיננסי כגוף שאינו מצייט ו/או לגרור הטלת סנקציות משמעותיות. בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

(א) חוק קופות גמל - לרבות התקנות שהותקנו מכוחו וההנחיות שמפרסם הממונה מכוח סמכותו על פי חוק קופות גמל.

(ב) חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), תשס"ה-2005.

(ג) תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), תשכ"ד-1964.

בתחום ביטוח בריאות

(א) חוק בריאות ממלכת, התשנ"ד-1994 - החוק קובע כי כל אזרח ישראלי זכאי לקבל מקופת החולים בה הוא רשום, את מלוא שירותי הבריאות שכלולים בסל שירותי הבריאות. שירותי הבריאות הכלולים בסל יינתנו בישראל, למעט מקרים חריגים בהם עשוי המבוטח לקבל מימון לשירותים רפואיים בחו"ל. בתיקון לחוק משנת 1998 נקבע, כי קופות החולים רשאיות להציע למבוטחיהן תוכנית שב"ן.

(ב) הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאים בחוזה ביטוח לפוליסת בריאות בסיסית), תשפ"ג-2022.

(ג) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאים בחוזה ביטוח לניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל), תשפ"ג-2022.

(ד) הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח בריאות קבוצתי), תשס"ט-2009.

(ה) תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאים בחוזה ביטוח) (הוראות לעניין מצב רפואי קודם), תשס"ד-2004.

(ו) הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים), תשע"ו-2015.

בתחום ביטוח כללי**רכב חובה ורכב רכוש**

(א) הוראות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 - ראו סעיף 2.3.1.1(א) לעיל.

(ב) חוק הפלתי"ד ותקנות מכוחו - ראו סעיף 2.3.1.2 לעיל.

(ג) פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970. תקנות ביטוח רכב מנועי (הקמה וניהול של מאגר מידע), התשס"ד-2004.

(ד) הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010 - ראו סעיף 2.3.1.2 לעיל.

ענפי רכוש ואחרים

(א) תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986 - ראו סעיף 2.3.1.4 לעיל.

(ב) תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות מרביים בביטוח מבנה אגב הלוואה לדירה), התשע"ב-2012 - ראו סעיף 3.7.3.4.

בתחום חברות ביטוח בחו"ל

חברות הביטוח בחו"ל כפופות לחוקים ולתקנות הפיקוח החלים במדינות בהן הן פעילות (יוון וטורקיה), ועל-פיהם הן נדרשות לרישיון לפעול בביטוח כללי ובביטוח בריאות.

במסגרת חוקים אלו, קיימות, בין היתר, הוראות לעניין אחזקת אמצעי שליטה במבטח, העברת אמצעי שליטה במבטח, הרכב דירקטוריון, הון עצמי מינימאלי, אופן השקעת העתודות, אופן חישוב העתודות והוראות לעניין התקשרויות עם מבטחי משנה.

להלן תמצית ההסדרים החוקיים והוראות הדין העיקריים שפורסמו בתקופת הדוח ועד למועד פרסום הדוח.

3.1.1 כללי

3.1.1.1 הוראות דין

3.1.1.1.1 ביום 29 בדצמבר 2024 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (קביעת ריבית מטבע חוץ לענפי הביטוח, שיעור הריבית ודרך חישובה), התשפ"ד-2024. במסגרתן נקבעו הוראות בדבר אופן חישוב הריבית שיש להוסיף על תגמולי ביטוח המשולמים במטבע חוץ או במטבע ישראלי המחושב לפי ערכו של מטבע חוץ.

3.1.1.1.2 ביום 23 בספטמבר 2024 אישרה ועדת החוקה של הכנסת את טיוטת הצעת צו פסיקת ריבית והצמדה (דחיית יום התחילה של חוק פסיקת ריבית והצמדה (תיקון 9) התשפ"ד - 2023), התשפ"ד - 2024, במסגרתה, נדחו בשלושה חודשים (מיום 1 באוקטובר 2024 ליום 1 בינואר 2025) מועד כניסתן לתוקף של הוראות התיקון לחוק פסיקת ריבית והצמדה, וזאת על מנת שניתן יהיה להשלים את ההיערכות התפעולית לקראת הרפורמה.

3.1.1.1.3 ביום 19 בספטמבר 2024 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשפ"ד - 2024, במסגרתן נמחקו, בין היתר, סעיפים שעסקו בסוגי התחייבויות של מבטח והגבלות על השקעות מבטח, בנוסף להוראות בנוגע לסוגי ההתחייבויות השונים, ועודכנו המגבלות החלות בקשר להשקעותיה של חברה מנהלת בצדדים קשורים שונים, או ביצוע עסקאות עימם. בנוסף נקבע כי חברה מנהלת אינה יכולה להשקיע או לבצע עסקה באדם השולט בה או אדם המחזיק למעלה משיעור של 20% מסוג מסוים של

אמצעי שליטה בחברה המנהלת.

- 3.1.1.1.4 ביום 14 באוגוסט 2024, פורסם תיקון לחוק הגנת הפרטיות (תיקון מס' 13) התשפ"ד - 2024, במסגרתו תוקנו הוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א - 1981, בין היתר, הורחבה הגדרת "מידע אישי" וכן הוגדר "מידע בעל רגישות מיוחדת", וצומצמה החובה לרשום מאגרי מידע כמו כן, התיקון קובע סמכויות המחזקות משמעותית את יכולות הפיקוח, האכיפה והענישה של הרשות להגנת הפרטיות, לרבות היכולת להטיל פיצויים ללא הוכחת נזק, קביעת סמכות לקיים פעולות אכיפה מנהלית וביצוע חקירות פליליות, וכן הטלת עיצומים כספיים בגין הפרות שונות.
- 3.1.1.1.5 ביום 22 ביולי 2024 פורסמה טיוטת הצעת חוק תובענות ייצוגיות (תיקון 16) התשפ"ד-2024, במסגרתה נקבע, בין היתר, כדלקמן: קביעת רשימת שיקולים אותם בית המשפט ידרש לשקול בבואו לאשר תובענה ייצוגית כנגד מבטח או חברה מנהלת, שעילתה היא הפרת חוזה ארוך טווח; הוספת עילות תביעה מכוח חוק הגנת הפרטיות מכוחן ניתן יהיה להגיש בקשה לאישור תובענה ייצוגית; עדכון אופן הגשת בקשות לאישור תובענה ייצוגית כך שאלו יוגשו ללא ציון סכום התביעה הכולל.
- כמו כן, טיוטת הצעת החוק כוללת מספר הסדרים פרטניים שמטרתם לתת מענה להתמודדות עם תופעת הליכי סרק, ובהם: עיגון רשימה של מקרים בהם תחול חובת פניה מוקדמת כתנאי מקדים להגשת הבקשה לתובענה ייצוגית; הגבלת מספר הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שתובע רשאי להגיש בשנה קלנדרית; לא לאפשר בקשות למתן סעד לפיצויים בבקשה לאישור תובענה ייצוגית מכוח חוק הספאם; שלילת גמול ושכר טרחה למבקש או תובע ייצוגי במקרים בהם הבקשה לאישור או התובענה עצמה הסתיימו בהסדר פשרה ללא פיצוי; מתן אפשרות להטלת הוצאות על מבקש או תובע ייצוגי במקרים בית המשפט סבור שההליך התנהל בחוסר תום לב.
- 3.1.1.2 הוראות ממנה וחוזרים בעניין אופן אימוץ תקן החשבונאות הבינלאומי מספר 17 (IFRS) בישראל ("התקן")
- 3.1.1.2.1 ביום 26 בינואר 2025 פורסם נייר שעניינו "מפת דרכים לאימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 (IFRS) - חוזי ביטוח – עדכון חמישי", במסגרתו, בין היתר, נקבע כי מועד היישום הראשונה של IFRS 17 לגבי חברות ביטוח בישראל, יחול החל מתקופות רבעוניות ושנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2025; וכן נקבעה מתכונת הגילוי שחברות ביטוח נדרשות לתת במסגרת הדוחות הכספיים השנתיים של 2024 במסגרת באור ייעודי ונפרד המתייחס ביחס לתקנים אלו.
- 3.1.1.2.2 ביום 22 בדצמבר 2024 פורסם עדכון לחוזר המאוחד לעניין מדידה "סוגיות מקצועיות ביישום תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 (IFRS) בישראל" ("החוזר"). החוזר מתייחס לנושאים מרכזיים המהווים חלק מליבת התקן לרבות חלוקת חוזי ביטוח לתיקים; הפרדת רכיבים בחוזי ביטוח מסוימים; צירוף של חוזי ביטוח; ריבית היוון לצורכי התקן לרבות הבהרות בקשר לחישוב פרמיית אי נזילות משוקללת מדידה במועד המעבר, לרבות אופן יישום גישת השווי ההוגן במועד המעבר ועוד.
- 3.1.1.3 מלחמת "חרבות ברזל"
- בתקופת הדוח ועד למועד פרסום הדוח פורסמו מספר הוראות רגולציה שנועדו להתאים את עבודתם של הגופים המוסדיים למצב הביטחוני בשל מלחמת "חרבות ברזל" והמצב המיוחד בעורף, בין היתר:
- 3.1.1.3.1 ביום 25 ביולי 2024 פורסם חוק לתיקון פקודת מס הכנסה התשפ"ד-2024 ("התיקון"), במטרה לסייע למשרתי המילואים העצמאיים ובני זוגם נוכח המצב הביטחוני. במסגרת התיקון נקבע,

בין היתר, כי לצרכי הטבות מס, עצמאי אשר שירת במילואים, תקופה כלשהי, החל מיום 7 באוקטובר 2023 ועד לסוף שנת המס 2023, יהיה רשאי לבקש מהגוף המוסדי לראות בכספים אשר הופקדו לקרן ההשתלמות או לקופת הגמל במהלך שנת 2024 ככספים אשר הופקדו במהלך שנת 2023; פעולה זו תוכל להתבצע גם עבור בן או בת זוג עצמאי של משרת מילואים.

3.1.1.3.2 ביום 7 בפברואר 2024 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כיסויים ביטוחיים בקופות גמל) (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024, הקובעת כהוראת שעה, הסדר שמטרתו מתן מענה למצב בו עובדים רבים הוצאו לחופשה ללא תשלום או הסתיימה העסקתם, ובעקבות זאת הופסקו ההפקדות לכיסויים הביטוחיים. בין היתר, מוצע כי חברה מנהלת תמשיך לנכות את עלות הכיסוי הביטוחי למשך 12 חודשים מהחודש בו נסתיימה תקופת ההפקדות, זאת אלא אם הורה העמית אחרת.

3.1.1.3.3 ביום 25 בינואר 2024 פורסם חוק ההתיישנות (תיקון מס' 8 - חרבות ברזל), התשפ"ד-2024, הקובע כהוראת שעה הסדרים שמטרתם לתת מענה לקושי האזרחי בטיפול בתביעות, נוכח מצב החירום. התיקון קובע כי תקופת התיישנות של עילות תביעה "יושעו" למשך חצי שנה, החל מיום 7 באוקטובר 2023 ועד 6 באפריל 2024 (בסעיף זה: "התקופה הקובעת"), ותקופה זו לא תבוא במניין הזמן לחישוב תקופת התיישנות. לגבי תביעות במקרקעין, נקבע כי ההסדר כאמור יחול רק אם התביעה היתה אמורה להתיישן במהלך התקופה הקובעת, וזאת בשל תקופות ההתיישנות הארוכות יחסית בתביעות אלה. לגבי תביעות שכבר התיישנו במהלך התקופה הקובעת, נקבע הסדר "החייאה" אוטומטית, לפי התקופה הקובעת לא תיספר כחלק מתקופת ההתיישנות, אלא אם בית המשפט קבע כי ההסדר לא יחול מטעמים מיוחדים שיירשמו.

3.1.2 תחום ביטוח בריאות, ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

3.1.2.1 חוזרים

3.1.2.1.1 ביום 22 בדצמבר 2024 פורסמו הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח קבוצתי לחברי קופת חולים) (תיקון) – התשפ"ה - 2024 במסגרתן תוקנו הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים), תשע"ו-2015, בין היתר בוטלה החובה החלה על חברות הביטוח לקלוט מבוטחים בפוליסת סיעוד המשך קבוצתית הדדית, עקב אי חידוש הפוליסה הסיעודית לכלל חברי אותה קופת חולים, כאשר יתרת הכספים בקרן המבוטחים תשמש לטובת המבוטחים באופן שיאושר על ידי הממונה. בנוסף עודכנו התנאים המזכים לדמי ביטוח סיעודי, כך שמצב סיעודי המזכה בתגמולי ביטוח יינתן רק למבוטחים שאינם מסוגלים לבצע בכוחות עצמם לפחות 4 פעולות יומיומיות, או לחלופין 3 פעולות יומיומיות שאחת מהן היא שליטה בסוגרים, כאשר שימוש עצמאי באביזרים לא ייחשב כחוסר יכולת לבצע פעולה מסוימת.

3.1.2.1.2 ביום 27 בנובמבר 2024 פורסם החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בבקורות הפנסיה, אשר מחליף את ומתקן את הוראות חוזר 9-2024-2024 באותו השם. במסגרתו מפורטות, בין היתר, הנחות דמוגרפיות מעודכנות לחישוב התחייבויות ומקדמים אקטואריים בבקורות הפנסיה, וכן האופן בו חושבו ההנחות, ואת השפעותיהן על קרנות הפנסיה ופוליסות ביטוח. לפי החוזר מגמת התארכות תוחלת החיים צפויה להשפיע הן על קרנות פנסיה והן על פוליסות ביטוח: בקרנות הפנסיה צפויה עליה בהתחייבויות כלפי פנסיונרים ושארים, עליה במקדמי ההמרה לקצבה בפנסיה זקנה. בנוסף כצפויה הפחתה בעלות כיסוי ריסק מוות בקרנות החדשות עקב השינויים בשיעור התמותה וגידול בעלות ריסק נכות בקרנות החדשות. בביטוח חיים, המגמה כאמור צפויה לחזק את עתודות הביטוח בגין פוליסות ביטוח חיים ישנות ולהביא לעלייה במקדם ההמרה לקצבה בפוליסות ביטוח חיים בהן אין מקדם מובטח.

- 3.1.2.1.3 ביום 14 באוקטובר 2024 פורסמו במקביל טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), (תיקון), התשפ"ד - 2024 וטיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת עמיתים במסלולי ברירת מחדל למסלול המותאם לגילם), התשפ"ד-2024, במסגרתן מוצע לשנות את אופן הקצאת הבטחת התשואה בקרנות הפנסיה החדשות המקיפות באופן בו החל מחודש ינואר 2026 הקצאת התשואה המבוטחת תהיה באופן הבא: (1) הקצאת 60% הבטחת תשואה למקבלי קצבאות; (2) הקצאת 30% הבטחת תשואה לבני 50 ומעלה במסלולי תלוי גיל ובמסלול הכללי (3); הקצאת יתרת הבטחת התשואה לעמיתים בני 50 ומטה במסלול תלוי ובמסלול הכללי וכן ליתר העמיתים (ללא תלות בגילם) במסלולים המתמחים. כמו כן, מוצע שלא לאפשר לעמית לבחור מסלול השקעה תלוי גיל שאינו מותאם לגילו. עוד מוצע כי במקרים בהם כספי העמית אינם מנוהלים במסלול התואם לגיל העמית, החברה המנהלת תעביר, באופן יזום, את הכספים למסלול השקעה התואם לגיל העמית, וזאת בכפוף לשליחת הודעה לעמית הכוללת מידע בנוגע להעברה הצפויה, ולאפשרות העומדת לעמית לבחור במסלול השקעה חלופי.
- 3.1.2.1.4 בהמשך לפרסום תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים) התשפ"ד – 2024, ביום 22 בספטמבר 2024 פורסם חוזר ביטוח שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין ניהול נכסי השקעה – כללי השקעת נכסי חברת ביטוח", הממזג את טיוטת חוזר ביטוח "כללי השקעות נכסי חברת ביטוח כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה" ו- "נספח 5.2.4.1.14 - ניהול נכסי השקעה עבור מבטח המיישם את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 (IFRS)". במסגרת החוזר עודכנו הגדרות סוגי הביטוח, כך שבין היתר, בוצעה אבחנה בין "ביטוח לטווח ארוך" ו-"ביטוח לטווח קצר", ועודכנו הכיסויים הנכללים בכל אחד מסוגי הביטוחים, וכן בוטלו הוראות בנוגע ל"נכס בלתי מוכר" ו-"תקנות הון עצמי". כמו כן נקבע כי חברת ביטוח תחזיק בנכסים כנגד התחייבויותיה, באופן שאינו חורג, באופן מהותי, מערך ההתחייבות, ועודכנו שיעורי ההשקעה המקסימליים שחברת ביטוח רשאית להשקיע בתאגידים, בחברות ביטוח אחרות ובצדדים קשורים.
- בנוסף, נקבע כי הוראות לעניין ניהול נכסי השקעה עבור מבטח המיישם את תקן 17 IFRS, יכנסו לתוקף החל ממועד יישום התקן, קרי החל מיום 1 בינואר 2025.
- 3.1.2.1.5 ביום 17 באפריל 2024 פורסם תיקון לרשימת מסלולי השקעה, במסגרתו תוקנו מסלולי ההשקעה שגוף מוסדי רשאי לנהל ולהוסיף מסלולי השקעה אג"ח עם חשיפה מוגבלת למניות בתקרה של עד 25% מנכסי המסלול. כן בוטל מסלול מתמחה גמיש ונוסף מסלול השקעה למקבלי קצבה קיימים. בנוסף, עודכנו התקנונים במסלול אשראי ואג"ח, כך שבין השאר, נוספה הבהרה כי השקעה בקרנות השקעה המתמחות בחוב ותאפשר רק בקרנות שבהתאם למדיניות ההשקעה שלהן שיעור החשיפה לחוב לא יפחת מ-75%. עוד עדכנה הרשימה את התקנונים של מסלולים עוקבי מדדים, כך שנקבע, בין היתר, כי נכסי מסלול יעקבו, לכל הפחות, אחר שלושה מדדים שאינם דומים, כאשר שיעור המעקב אחר כל אחד מהמדדים לא יפחת מ-10% ולא יעלה על 50% מנכסי המסלול, וזאת בכדי ליצור חשיפה מגוונת למדדי ההשקעה.
- 3.1.2.1.6 ביום 11 במרץ 2024 פורסם תיקון לחוזר המאוחד - שער 6 חלק 3 פרק 2 - חובת הצעת תוכנית בעלת כיסוי ביטוח משלים שב"ן, שמטרתו לקבוע כי חברת הביטוח תשפה מבוטח בפוליסת ניתוחים פרטיים בישראל מסוג "משלים שב"ן", בשל ניתוח פרטי בישראל, רק במקרים הבאים: תוכנית השב"ן שהמבוטח עמית בה אינה כוללת כיסוי ביטוחי להוצאות הניתוח או הרופא המנתח אינו נמצא בהסדר ניתוח עם קופת החולים ונמצא בהסדר ניתוח עם חברת הביטוח. בנוסף, התיקון הנזכר קובע כי חברת הביטוח תשפה מבוטח בשל ההשתתפות העצמית ששילם בעד ניתוח שמומן באמצעות תוכנית השב"ן, אף אם הרופא לא ברשימת ההסדר עם חברת הביטוח; וכי חברת הביטוח תשפה את המבוטח בגין רכישת אביזר במקרה בו קיים אביזר שלא נמצא בכיסוי השב"ן, אך נמצא בכיסוי פוליסת הביטוח בחברה.

3.1.3 תחום ביטוח כללי

3.1.3.1 חוזרים

3.1.3.1.1 ביום 22 בינואר 2025 פרסם הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, טיוטת נייר עמדה "איסור הפליה על בסיס מיקום גאוגרפי של מבטחים ומועמדים לביטוח רכב" במסגרתה מוצע, בין היתר, לאסור על חברת ביטוח לסרב לקבל מועמד לביטוח בענפי ביטוח רכב משיקולים גאוגרפיים או כתובת מגורים בלבד, וכן לאסור על חברות הביטוח לדרוש מהמועמד דרישות נוספות או לנקוט ב"חיתום קפדני" משיקולים גאוגרפיים בלבד.

3.1.3.1.2 ביום 7 בנובמבר 2024 פורסם חוזר ביטוח "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה", המעדכן את המשתנים והמקדמים בנוגע לקביעת דמי הביטוח נטו בביטוח השיווי במטרה להתאים את דמי הביטוח נטו בפול לסיכון המבוטח, וזאת בהתבסס על ההמלצות שפורסמו בדוח הסופי להערכת עלות הסיכון הטהור בענף ביטוח רכב חובה לשנת 2022. בהתאם להמלצות, עודכנו דמי הביטוח נטו של רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון בבעלות פרטית ובבעלות חברה, ודמי ביטוח נטו בפול עבור אופנועים בבעלות פרטית ובבעלות חברה.

3.1.3.1.3 ביום 15 במאי 2024 פורסם חוזר שעניינו הוראות בענף רכב רכוש, המתקן את הוראות החוזר המאוחד בנושא וקובע הסדרים חדשים בנוגע לאופן עבודת חברת הביטוח מול שמאים, סוכנים ומוסכים, שעיקריהם להלן: הגדלה הדרגתית של מספר המוסכים איתם מתקשרת חברת הביטוח, כך שמוסכים שיעמדו בקריטריונים יוכלו להיכלל ברשימת המוסכים המוסכמים; קביעת מנגנון אקראי לבחירת שמאי; איסור על סירוב לעבוד עם מוסך בעל מאפיינים דומים למוסך אחר עמו קיימת התקשרות בהסכם או הפליה על בסיס שיקולים כגון היקף פעילות וגודל פיזי; קביעת הוראות בנוגע להתקשרות עם מוסכים מוסכמים, זכויות המבוטח בבחירת מוסך והשפעה אסורה על מוסכים ושמאים; הוספת חובה לשיווק פוליסה המאפשרת למבוטח לבחור בכל מוסך ללא הבדל בהשתתפות העצמית; הוספת חובת גילוי למבוטח טרם כריתת חוזה הביטוח אודות המשמעויות הנגזרות מתיקון הרכב באמצעות מוסך מוסכם או מוסך אחר.

3.1.3.1.4 באותו מועד פורסם חוזר נוסף שעניינו הגשת תכניות ביטוח בענף רכב רכוש, במסגרתו נקבעו, הוראות בנוגע להקטנת נזק במצבים בהם המבוטח תיקן את רכבו במוסך שלא בהסדר, לפיהן, בין היתר, חברת הביטוח תקבע ותאשר מול רשות שוק ההון כללים להפחתת תגמולי ביטוח במקרה של הקטנת הנזק, אשר יעודכנו בנוסח הגילוי למבוטח בתכנית הביטוח, וכן תקבע בתכנית הביטוח כי היא תנכה מתגמולי הביטוח השתתפות עצמית כאילו המבוטח תיקן את רכבו במוסך הסדר, אם המבוטח: הודיע לחברת הביטוח על מקרה הביטוח טרם תיקון הרכב; נקט באמצעים סבירים שהורתה לו חברת הביטוח; המוסך הסכים לקבל את תנאי ההסדר של חברת הביטוח טרם תיקון הרכב. כמו כן, נקבע כי חברת ביטוח לא תכלול בתוכנית הביטוח פיצוי בגין אבדן גמור להלכה למעט בסוגי מקרים שהוגשו על ידי החברה לרשות שוק ההון במסגרת בקשה להנהגת תכנית הביטוח והרשות לא התנגדה להם.

3.2 חסמי כניסה ויציאה

3.2.1 חסמי כניסה

חסמי הכניסה המרכזיים הקיימים: קבלת היתרים או רישיונות על פי חוק הפיקוח ו/או חוק קופות הגמל ו/או חוק השקעות משותפות בנאמנות ו/או חוק ייעוץ השקעות ו/או חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, לפי העניין, ועמידה בדרישות ההון העצמי המינימלי שנקבעו בדיון.

3.2.1.1 היתרים ורישיונות

לממונה שיקול דעת רחב לגבי מתן רישיון מבטח, סוכן תאגיד או חברה מנהלת ו/או היתר שליטה במבטח או בחברה מנהלת. בין יתר השיקולים למתן רישיון מבטח, סוכן תאגיד, היתר החזקה והיתר שליטה מביא הממונה בחשבון מגוון רחב של שיקולים ובהם, בין היתר, הצגת תכניות הפעולה של המבקש, התאמת נושאי המשרה לתפקידם, האמצעים הכספיים, הניסיון והרקע העסקי של הגורמים המבקשים את הרישיון או ההיתרים, התחרות בשוק ההון, המדיניות הכלכלית של הממשלה, הסדרים לעניין ביטוח משנה, צוות העובדים וכו'.

בנוסף לאמור, בהתאם לסעיף 32(ב2) לחוק הפיקוח נקבע איסור על החזקה מהותית בתחום החיסכון ארוך הטווח. החזקה מהותית הוגדרה כהחזקת נתח שוק העולה על 15% מסך נכסי החיסכון לטווח הארוך.

לעניין מבנה השליטה בחברה - ראו סעיף 1.1.4 לעיל.

בעלי השליטה בחברה מחזיקים היתר שליטה מאת הממונה בגין שליטתם בגופים המוסדיים ובסוכני התאגיד השונים בקבוצה. היתר השליטה קובע מגבלות על שעבוד אמצעי שליטה בחברה או בחברות שבשרשרת השליטה, מגבלות על העברת אמצעי שליטה ועל שמירת גרעין השליטה כשהוא נקי וחופשי וכן התחייבות של החברה להשלמת הון של גופים מוסדיים שבשליטת החברה.

בנוסף, בעלי השליטה בחברה מחזיקים בהיתר שליטה מאת הממונה בגין שליטתם בחברת המצפן ובחברת גמלא הראל. היתרי השליטה קובעים, בין היתר, מגבלות על שינוי שיעור ההחזקה של בעלי השליטה בהמצפן ובגמלא הראל, על הסכמתם של בעלי השליטה להטלת עיקולים או כל פעולה אחרת שיש בה כדי לשנות בפועל את הזכויות הנלוות לאמצעי השליטה וביחס להמצפן גם מגבלות על שינוי ההסכמים בין בעלי השליטה לעניין השליטה בהמצפן.

בעלי השליטה בחברה מחזיקים היתר שליטה מאת רשות ניירות ערך לצורך שליטתם במנהל הקרן - הראל קרנות נאמנות. היתר השליטה קובע מגבלות על העברת אמצעי השליטה במנהל הקרן או שעבודם. להראל קרנות נאמנות היתר מרשות ניירות ערך לפעול כמנהל קרן נאמנות. להראל ניהול השקעות רישיון מרשות ניירות ערך לפעול כחברה לניהול תיקי השקעות.

3.2.1.2 הון עצמי

3.2.1.2.1 דרישות ההון הרגולטוריות מחברות בנות שהינן מבטחות, במיוחד בתחומי הפעילות ארוכי הטווח וכן ההון הרגולטורי הכלכלי הנדרש במשטר סולבנסי, מהווים חסם כניסה משמעותי לפעילות בתחומי הביטוח השונים בהם פועלת החברה. לעניין דרישות ההון מחברות בנות שהינן מבטח - ראו באור 8 בדוחות הכספיים.

3.2.1.2.2 לעיסוק במתן שירותי שיווק וניהול השקעות עבור לקוח ולהנפקה וניהול קרנות נאמנות נדרש הון עצמי מזערי, כקבוע בחוק ייעוץ השקעות ותקנותיו ובחוק השקעות משותפות בנאמנות ותקנותיו, בהתאמה.

3.2.1.3 מומחיות וניסיון

תחומי פעילותה של הקבוצה מחייבים ידע מקצועי, ניסיון והיכרות עם השווקים המקומיים, לרבות שוק ביטוחי המשנה הבינלאומי. ידע ספציפי נדרש בעיקר באקטואריה, בניהול סיכונים וניהול השקעות. לניסיון חשיבות מיוחדת בקביעת תעריפים ובחיתום של עסקים חדשים.

3.2.1.4 נפח פעילות

הפעילות בתחומי העיסוק של הקבוצה כרוכה בהוצאות קבועות מרובות, וזאת בעיקר על מנת לעמוד בדרישות הרגולטוריות הרבות. לפיכך, נדרש היקף פעילות גדול, על מנת שניתן יהיה לכסות את ההוצאות הקבועות המרובות.

3.2.1.5 מגבלה על נתח שוק בתחום החיסכון ארוך הטווח

בהתאם לחוזר שפורסם ביום 6 בינואר 2025, אדם לא יהיה רשאי להחזיק (החזקה כמשמעותה בסעיף 32 (ג) לחוק הפיקוח) יותר מ- 334.9 מיליארדי ש"ח מסך שווי כלל נכסי החיסכון לטווח ארוך. סכום זה כולל את סך שווי נכסי החיסכון לטווח ארוך המנוהלים בידי אותו אדם ובידי כל הגופים המוסדיים שבשליטתו. לעניין השולט יחד עם אחרים, ייוחס כל שווי הנכסים כאמור לכל אחד ואחד מהשולטים בנפרד.

3.2.2 חסמי היציאה

3.2.2.1

תחום הביטוח - חסמי היציאה העיקריים הקיימים בתחומי הביטוח הינם סילוק כל ההתחייבויות הביטוחיות. פירוק או חיסול של עסקי ביטוח של מבטח כפופים לפיקוחו של הממונה אשר רשאי להורות למבטח לפעול בדרך מסוימת בחיסול העסקים או לפנות לבית המשפט בבקשה למתן צו שהפירוק יהיה בפיקוח בית המשפט ולגבי חברות ביטוח בחו"ל - לאישור הרגולטור הרלוונטי בכל אחת מן המדינות בהן פועלות חברות הביטוח בחו"ל. בעסקי ביטוח החיים וכן בעסקי ביטוח כללי בענפים המאופיינים בזנב תביעות ארוך, לרבות בפעילותה של EMI, הפסקת הפעילות כרוכה בהסדר להמשך הטיפול במימוש כל זכויות המבוטחים או העמיתים.

3.2.2.2

קרנות פנסיה וקופות גמל - חסם היציאה העיקרי מניהול קרנות פנסיה וניהול קופות גמל הינו אישור הממונה להעברת ניהול הקרנות וקופות הגמל לניהול חברות מנהלות אחרות, לרבות מיזוג, פיצול, הפסקת ניהול או פירוק מרצון.

3.2.2.3

תחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון - ככלל, אין חסמי יציאה משמעותיים בתחום זה. יחד עם זאת, פירוק קרן נאמנות יכול להיעשות אך ורק בהתאם לתנאי הסכם הקרן או באמצעות בית משפט ובכפוף להוראות חוק השקעות משותפות בנאמנות. בנוסף, כל מכירת או העברת שליטה או אמצעי שליטה בשיעור מסוים במנהל קרן מחייבת את הרוכש לקבל היתר שליטה מאת רשות ניירות ערך. בפירוק קרן השקעות הפירוק יעשה בהתאם להוראות הקבועות בהסכם השותפות.

3.3 גורמי הצלחה קריטיים

את הגורמים הקריטיים להצלחת פעילות הקבוצה ניתן לחלק לגורמים כלליים המשפיעים על כלל תחומי הפעילות של הקבוצה ולגורמים בעלי השפעה ייחודית על תחומי פעילות ספציפיים של הקבוצה.

3.3.1 גורמי הצלחה כלליים

- 3.3.1.1 שינויים במצב המשק, שוק ההון ורמת התעסוקה.
- 3.3.1.2 שינויים רגולטוריים, לרבות פיקוח על מחירים - ראו סעיף 3.1 לעיל.
- 3.3.1.3 רמת התחרות בתחומי הפעילות של הקבוצה - ראו סעיפים: 2.1.4, 2.2.3, 2.3.3 לעיל.
- 3.3.1.4 היכולת לפתח כלים דיגיטליים מבוססי דאטא.
- 3.3.1.5 התקשרויות עם מבטחי משנה.
- 3.3.1.6 הצלחה בשימור תיק הלקוחות.
- 3.3.1.7 איכות ניהול ההשקעות.
- 3.3.1.8 איכות ניהול סיכונים.
- 3.3.1.9 איכות המחשוב והטכנולוגיה.
- 3.3.1.10 פיתוח כלים טכנולוגיים שירותיים ללקוחות ולסוכנים.
- 3.3.1.11 שילוב אמצעים דיגיטליים מתקדמים לצורך יעול תהליכים.
- 3.3.1.12 הצלחת ערוצי ההפצה, לרבות הצלחת ערוצי ההפצה בהגברת ביקושים ויצירת שווקים חדשים - ראו סעיפים 2.6.12 ו- 3.7 לעיל.
- 3.3.1.13 איכות השירות ללקוחות (מבוטחים, עמיתים ולקוחות אחרים).
- 3.3.1.14 איכות השירות לסוכנים.
- 3.3.1.15 יצירת פתרונות משולבים והתאמת מוצרים חדשים לביקושים משתנים בשוק.
- 3.3.1.16 שימור ופיתוח רמת ההון האנושי.
- 3.3.1.17 יעילות מערכי התפעול והשיווק.

3.3.2 גורמי הצלחה ספציפיים לזרוע הביטוח והחיסכון ארוך הטווח

- 3.3.2.1 רמת דמי הניהול הנגבים בפועל.
- 3.3.2.2 שיטות החיתום.
- 3.3.2.3 תמחור מוצרים.
- 3.3.2.4 מספר התביעות ואירועי קטסטרופה.
- 3.3.2.5 פרסום ומיתוג.
- 3.3.2.6 יעילות השירות ללקוח.

הסכמים עם ספקי שירותים.	3.3.2.7
שינויים בתוחלת החיים.	3.3.2.8
הטבות מס עבור מוצרי החיסכון ארוך הטווח השונים.	3.3.2.9
איכות השקעות נכסי המבוטחים והעמיתים.	3.3.2.10
גורמי הצלחה ספציפיים לתחום ביטוחי בריאות	3.3.3
איכות השירות ללקוחות ולסוכנים.	3.3.3.1
הסכמים עם ספקי שירותים איכותיים בארץ ובחו"ל.	3.3.3.2
פיתוח מוצרים חדשים המספקים מענה לצרכים משתנים בשוק.	3.3.3.3
מחירי השירותים הרפואיים.	3.3.3.4
מהימנות ויעילות הליכי החיתום.	3.3.3.5
גורמי הצלחה ספציפיים לתחום ביטוח כללי	3.3.4
חיתום ראוי ביחס לסוג הסיכון.	3.3.4.1
תמהיל הלקוחות.	3.3.4.2
מהימנות נתוני החיתום.	3.3.4.3
עלות התפעול והשיווק.	3.3.4.4
איכות ניהול ההשקעות.	3.3.4.5
יעילות ניהול התביעות ועלות סילוקן.	3.3.4.6
היקף ההונאות ומניעתן.	3.3.4.7
גורמי הצלחה ספציפיים לתחום אשראי	3.3.5
נזילות ויכולת גיוס הון וחוב.	3.3.5.1
מערך חיתום מקצועי ומיומן.	3.3.5.2
מערכות טכנולוגיות מתקדמות בתחום הפיננסי – בנקאי.	3.3.5.3
מערך עבודה מותאם לגיל השלישי (פעילות הראל 60+).	3.3.5.4
היכרות רחבה והבנה של שוק הנדל"ן בכללותו והשוק הישראלי בפרט (פעילות מימון נדל"ן יזמי).	3.3.5.5
יכולת ניהול משברים.	3.3.5.6
גורמי הצלחה ספציפיים לתחום שוק ההון והשירותים הפיננסיים	3.3.6
לגורמי הצלחה ספציפיים לתחום שוק ההון והשירותים הפיננסיים ראו סעיף 2.6.6 לעיל.	

3.4 השקעות

3.4.1 מבנה ניהול ההשקעות

דירקטוריון החברה מתווה את מדיניותה הכללית של הקבוצה בנושאים שונים. לחברהגם ועדת השקעות שמונתה על ידי דירקטוריון החברה.

דירקטוריון של כל חברה בת, שהינה מבטח או חברה מנהלת של קופות גמל, או חברה מנהלת של קרנות פנסיה או חברה מנהלת של קרנות נאמנות או חברה לניהול תיקי השקעות, מתווה את מדיניות ההשקעה בתחומי פעילותה. ועדות ההשקעה הפועלות בגופים המוסדיים בקבוצה הינן ועדות השקעה משותפות לגופים המוסדיים והן שקובעות את מדיניות ההשקעה הספציפית של כל אחד מהגופים בקבוצה.

בזרוע הפיננסיים, להראל קרנות נאמנות ועדת דירקטוריון להשקעות אשר תפקידה לקבוע את דרך פעילות קרנות הנאמנות במסגרת מדיניות ההשקעות שקבע הדירקטוריון ולהנחות את המנכ"ל ביישום מדיניות ההשקעות של הקרנות. להראל ניהול השקעות ועדת השקעות פנימית הקובעת את מדיניות ניהול ההשקעות עבור לקוחותיה, בהתאם לאסטרטגיות חשיפה שונות ולמאפייני הלקוחות, וכן ועדה מפקחת מטעם הדירקטוריון, אשר תפקידה להתוות את מדיניות ניהול ההשקעות ותפיסת ניהול ההשקעות של החברה. בהראל פיננסיים אלטרנטיב והראל קרנות השקעות המנהלות קרנות השקעה, נעשה הניהול על ידי ועדות השקעה המנהלות את הקרנות בהתאם למדיניות ההשקעות בקבוצה בהסכמי הקרנות.

פעילות ניהול ההשקעות מבוצעת, בעיקרה, בחטיבת ההשקעות בהראל ביטוח, המרכזת את פעילות ההשקעה עבור השקעות הנוסטרו של החברה, וכן מרכזת את פעילות ההשקעה כנגד התחייבויות תלויות תשואה (עמיתים) והן כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה (נוסטרו) של חברות הביטוח, קרנות הפנסיה וקופות הגמל המנוהלות בקבוצה. פעילות ניהול ההשקעה עבור קרנות הנאמנות המנוהלות על-ידי הראל קרנות נאמנות מבוצעת על-ידי הראל קרנות נאמנות.

היקף והתפלגות הנכסים המנוהלים (במיליוני ש"ח) ליום 31 בדצמבר 2024⁽¹⁾:

הגוף המוסדי/ החברה הבת	כספי נוסטרו	כספי עמיתים/ לקוחות (התחייבויות תלויות תשואה ונכסי קופות גמל וקרנות פנסיה)	סה"כ נכסים מנוהלים
הראל ביטוח	35,090	84,361	119,451
EMI	308	-	308
Interasco	147	-	147
Turk Nippon	194	-	194
הראל פנסיה וגמל	383	251,717	252,100
קחצ"ק	17	7,180	7,197
לעתיד	16	1,359	1,375
הראל פיננסיים אסטרטגיות	9,357	-	9,357
הראל קרנות נאמנות	17	87,908	87,925
הראל פיננסיים ניהול השקעות	9	16,617	16,626
הראל פיננסיים אלטרנטיב	16	1,425	1,441
הראל פיקדון סחיר	8,265	-	8,265
הראל השקעות	3,072	-	3,072
אחר	2,000	-	2,000
סה"כ	58,891	450,567	509,458

⁽¹⁾ הטבלה מתארת חברות מהותיות בלבד, אשר עיקר עיסוקן הוא ניהול כספים.

3.4.2 פעילויות השקעה מהותיות

לפרטים אודות השקעות החברה בחברות מוחזקות, ראו באור 8 בדוחות הכספיים.
לפרטים אודות השקעות הקבוצה בנכסי נדל"ן, ראו באור 9 בדוחות הכספיים.
לפרטים אודות השקעות פיננסיות אחרות, ראו באור 13 בדוחות הכספיים.

3.4.3 מדיניות ניהול ההשקעות

ביום 6 במרץ 2024 אישר דירקטוריון החברה את מדיניות ההשקעה של החברה לתקופת הדוח, וביום 11 בפברואר 2025 אושרה מדיניות ההשקעה של החברה לשנת 2025.

במקביל, אישרו הגופים המוסדיים בקבוצה, את מדיניות ההשקעות של החברות הבנות הרלוונטיות. בהתאם לחוזר הממונה מיום 26 ביולי 2009 שעניינו הצהרה מראש של גוף מוסדי על מדיניות ההשקעה שלו, מפרסמת החברה באתר האינטרנט שלה מידע ביחס למדיניות ההשקעה של החברות הבנות המנהלות קופות גמל, קרנות פנסיה והתחייבויות תלויות תשואה (לגבי חברות ביטוח), בכתובות שלהלן:

(א) הראל ביטוח:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel/investor-relations/Pages/investment-policy.aspx>

(ב) ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel-pensia-and-gemel/Pages/investment-policy.aspx>

(ג) לעתיד:

<https://www.harel-group.co.il/long-term-savings/pension/funds/Pages/atidit/investment-policy.aspx#2021>

(ד) קחצ"ק:

<https://www.harel-group.co.il/long-term-savings/study-funds/plans/regular-army/Pages/investment-policy.aspx>

קבוצת הראל, באמצעות הגופים המוסדיים שבשליטתה הינה אחד מהמשקיעים המוסדיים הגדולים במשק הישראלי ומשכך הינה בעלת השפעה על המשק הישראלי ושוק ההון המקומי. לפיכך ובהתאם להכרה הגוברת בעולם ובישראל בפרט בקשר לחשיבותן של "השקעות אחראיות", החליטה קבוצת הראל לאמץ מדיניות השקעות אחראיות (Responsible Investments) תוך שילוב שיקולים בנושאי סביבה, חברה וממשל תאגידי נאות (להלן "ESG") בניהול השקעותיה. זאת, מתוך הבנת החשיבות של נושאים אלו לכלל מחזיקי העניין של הראל, ובפרט מתוך תפיסה מהותית של ניהול סיכונים בתהליכי ניהול ההשקעות.

עוד בהקשר זה נקבע רף מהותיות להשקעות שייחשבו כהשקעות ESG בסיכון גבוה בישראל ומחוץ לישראל, כך שביצוע השקעות בחברות אלו יצריך בחינה נוספת בטרם ביצועה.

3.5 ביטוח משנה

ביטוח משנה הינו אמצעי שנועד לגדר את סיכויי של חברת הביטוח. כמו כן להגביר את יכולתה להגן על ההון שלה מפני אירועים יוצאים מן הכלל וכן לנהל את ההון בצורה אופטימאלית.

מטרות נוספות לרכישת ביטוח משנה הינן מינוף היקף ההתחייבויות הביטוחיות אשר חברת הביטוח רשאית לקחת על עצמה, לאור המגבלות באשר להונה העצמי וכן רכישת ידע ביטוחי ואקטוארי המבוסס על ניסיון והיקף פעילות נרחב של מבטחי המשנה בכל העולם.

באמצעות החוזים לביטוח משנה, הקבוצה מפזרת את הסיכונים ומעבירה למבטחי המשנה חלק מהסיכון הביטוחי אותו היא נוטלת (באופן שמבטחי המשנה מתחייבים לשלם לה את חלקם בנזק בו היא תחוב כלפי המבוטח), תמורת השתתפות בחלק של הפרמיה אותה היא גובה מהמבוטח, וזאת בכפוף להסכמים שנחתמים מראש.

ההגנות הנרכשות בקבוצה הינן כנגד שני סוגים עיקריים של סיכונים - סיכויי קטסטרופה וסיכונים בודדים. תוכניות ביטוח המשנה של החברות הבנות מאושרות מדי שנה על-ידי הדירקטוריונים של החברות הבנות.

3.5.1 הסבר כללי לגבי סוגי הסכמי ביטוח המשנה

הסכם ביטוח משנה חוזי Treaty (חוזים) - הסכם שנתי או רב שנתי עם מספר מבטחי משנה, בו מתחייבים מבטחי המשנה להשתתף בסיכונים, בדרך כלל, בענף מסוים. קיימים מספר סוגי הסכמי ביטוח משנה:

חוזים יחסיים מסוג Quota Share (מיכסה) - הסכם ביטוח משנה יחסי, לפיו מבטחי המשנה המשתתפים בחוזה זה מקבלים על עצמם חלק קבוע מהסיכון בכל הביטוחים מסוג מסוים שהמבטח הישיר קיבל על עצמו. מבטחי המשנה מקבלים חלק יחסי מהפרמיה נטו שמקבל המבטח הישיר, והם מתחלקים בתשלום תגמולי הביטוח וההוצאות בקרות מקרי הביטוח, בהתאם לאותו יחס שנקבע בהסכם ביטוח המשנה.

חוזים יחסיים מסוג Surplus (עודפים) - הסכם ביטוח משנה, לפיו המבטח הישיר נושא בסיכון הביטוחי עד לסכום מסוים שנקבע (ברובד ראשון - שייר), או לחילופין בחוזה Quota Share בו נושא המבטח הישיר בסיכון עד לסכום שנקבע ומבטח המשנה נושא בסיכון מעל רובד זה לפי ידוע (כפולות), עד לקיבולת שנקבעה בהסכם ביטוח המשנה.

חוזים יחסיים אלו קיימים בתחום ביטוח רכוש אחר (תעשייה, בתי עסק, דירות ועוד), תחום ביטוח חיים (לרבות אובדן כושר עבודה) וכן בתחום ביטוח הבריאות (מחלות ואשפוז, סיעוד ותאונות אישיות).

חוזים לא יחסיים מסוג Excess of Loss (עודף הפסדים) - הסכם ביטוח משנה בלתי יחסי, שבמסגרתו נקבע הנזק המקסימאלי שהמבטח הישיר יישא בענף מסוים, ומעבר לסכום זה יישא מבטח המשנה בנזק, וזאת תמורת פרמיית ביטוח משנה מוסכמת מראש (על פי מחזור הפרמיות ו/או מספר כלי הרכב ו/או סכומי הביטוח שמוגנים ע"י החוזה). בחוזי Excess of Loss המבטח משלם כל תביעה עד לסכום שנקבע בהסכם (שייר) ומבטח המשנה נושא בעלויות שמעבר לסכום שנקבע. המבטח הישיר יכול לרכוש את ביטוחי ה- Excess of Loss גם עבור המשתתפים בחוזה מיכסה וחוזי עודפים המעוניינים בכך.

חוזים אלו קיימים בתחום ביטוח חבויות (צד ג', חבות מעבידים, אחריות מקצועית ועוד), בתחום ביטוח רכב חובה וכיסוי רעידת אדמה בתחום ביטוח רכוש אחר.

בנוסף לביטוחי המשנה הרגילים, ישנו ביטוח משנה המהווה הגנה על השייר בפני מקרי קטסטרופות, בעיקר במקרה של נזקים מצטברים באירוע אחד בסכומים גדולים, כדוגמת נזקי רעידת אדמה בתחום ביטוח רכוש אחר, נזקי טבע אחרים ותאונות מרובות נפגעים. ביטוחי משנה אלה נעשים, במידת הצורך, בנוסף לביטוחי המשנה היחסיים.

הסכם פקולטטיבי Facultative (בררני) - הסכם ביטוח משנה לגבי ביטוחים ועסקים מיוחדים (בדרך כלל של לקוחות עסקיים גדולים או הכרוכים בסיכונים מיוחדים), אשר בהם גבולות האחריות חורגים מהסכומים של ההסכם החוזי, או שמסיבות אחרות אין אפשרות או רצון לערוך אותו במסגרת של

ההסכם החוזי, נרכש ביטוח משנה נפרד פרטני לעסק המכונה ביטוח פקולטטיבי. בהסכמים פקולטטיביים, מבטח המשנה מחליט בצורה פרטנית, לגבי כל עסק אם הוא מעוניין להשתתף בסיכון, ובאלו אחוזי השתתפות. במקרים מסוימים ניתנת ללקוח הזכות לדעת מיהם מבטחי המשנה של החברה ואף לפנות ישירות למבטח המשנה בהתקיים תנאים מסוימים (Cut-Through Provision).

לגבי הסכמי ביטוח המשנה שהינם מסוג Quota Share (מיכסה) ו-Surplus (עודפים), שיעור העמלות המתקבלות בקשר עם חוזי הביטוח כאמור, הינן מתוך הפרמיה נטו ורובן על בסיס Flat. לגבי הסכמי ביטוח המשנה שהינם מסוג Excess of Loss, לא משולמות להראל ביטוח עמלות. לגבי ההסכמים הפקולטטיביים, הראל ביטוח מקבלת ממבטחי המשנה עמלה, כפי שזו נקבעת במו"מ פרטני המתקיים לגבי כל עסקה, מול כל אחד ממבטחי המשנה.

3.5.1.1 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

הקבוצה רוכשת ביטוחי משנה בגין מרכיב הסיכון בפוליסות ביטוח חיים (סיכוני מוות, מחלות קשות, נכות, ואובדן כושר עבודה). בתחום פעילות זה, ביטוחי המשנה של החברה הינם מהסוגים הבאים: (א) חוזי מסגרת (treaty) מסוג עודפים יחסיים (Surplus); (ב) חוזים מסוג יחסי (Quota Share); (ג) חוזה לא יחסי למקרי קטסטרופות (Aggregate Excess of Loss).

הקבוצה מתקשרת בחוזה עם מבטחי משנה לכיסוי מקרי קטסטרופות. חוזה זה בא להגן על הקבוצה במקרה של נזקים מצטברים באירוע אחד בסכומים גדולים, כדוגמת תאונות מרובות נפגעים, וזאת כדי להגן על סה"כ שייר הקבוצה.

בנוסף לחוזים המתוארים לעיל, הקבוצה מתקשרת בהסכמי ביטוח משנה פרטניים - הסכמים פקולטטיביים (בדרך כלל של סכומי ביטוח גבוהים או הכרוכים בסיכונים מיוחדים).

בחוזים היחסיים ובחוזי העודפים היחסיים, העמלות להן זכאית הקבוצה הן משני סוגים: עמלות בשיעורים מתוך פרמיות המשנה נטו (flat) (ולעיתים עמלה מוגדלת בשנה הראשונה) ועמלות שנקבעות כשיעור מרווחי עסקי ביטוח המשנה.

בתחום הפנסיה, קיים חוזה מסוג יחסי (Quota Share) עבור קרן הפנסיה הכללית.

3.5.1.2 ביטוח בריאות

הקבוצה רוכשת ביטוחי משנה בגין מרכיב הסיכון בפוליסות ביטוח בריאות. בתחום פעילות זה, ביטוחי המשנה של הקבוצה הינם מהסוגים הבאים: (א) חוזים מסוג יחסי (Quota Share); (ב) חוזה לא יחסי למקרי קטסטרופות (Aggregate Excess of Loss).

הקבוצה מתקשרת בחוזים עם מבטחי משנה לכיסוי מקרי קטסטרופות. חוזים אלה באים להגן על הקבוצה במקרה של נזקים מצטברים באירוע אחד בסכומים גדולים, כדוגמת תאונות מרובות נפגעים וזאת כדי להגן על סה"כ שייר הקבוצה.

בחוזים היחסיים, העמלות להן זכאית הקבוצה הן משני סוגים: עמלות בשיעורים מתוך פרמיות המשנה (flat) (ולעיתים עמלה מוגדלת בשנה הראשונה) ועמלות שנקבעות כשיעור מרווחי עסקי ביטוח המשנה.

הקבוצה רכשה ביטוח משנה שמטרתו לספק הגנה חלקית מפני תרחיש ביטולים המוניים.

3.5.1.3 ביטוח כללי

3.5.1.3.1 רכב רכוש

חוזי ביטוח המשנה שנערכו בתת תחום זה מעניקים להראל ביטוח הגנה בפני אירועי קטסטרופה והם חוזים בלתי יחסיים (Excess of Loss). בנוסף, יש להראל ביטוח הסכם ביטוח משנה יחסי (Quota Share) על-פיו משתתפים מבטחי המשנה בביטוחי רכב רכוש מקיף בעלי ערך גבוה ובכללם מכוניות יוקרה, משאיות ואוטובוסים.

3.5.1.3.2 רכב חובה

הסכמי ביטוח המשנה בתת תחום פעילות זה הינם מסוג חוזים בלתי יחסיים (Excess of Loss). בחוזה מסוג זה נקבע סכום הנזק המרבי שהמבטח הישיר יישא בו בכל תביעה או אירוע אחד (שייר) ומבטח המשנה יישא בעלויות שמעבר לסכום שנקבע בהסכם וזאת עד לסכום המקסימלי שנקבע ובתמורה לפרמיית ביטוח משנה מוסכמת מראש.

בנוסף, ביום 1 בדצמבר 2021 הועברה הפעילות הביטוחית של שירביט להראל ביטוח. לשירביט קיים חוזה ביטוח משנה יחסי בתת תחום זה (MBI QS) המקנה לחברה שיעור עמלה קבועה מהפרמיה המועברת למבטחי המשנה וחווה זה היה בתוקף עד לסוף שנת 2022 בלבד. שייר החברה וחלקם של מבטחי המשנה מוגנים בחוזה "Excess of Loss".

3.5.1.3.3 ענפי חבויות אחרים

חוזי ביטוח המשנה של הראל ביטוח בתת תחום פעילות זה הינם מסוג חוזים בלתי יחסיים (Excess of Loss). בחוזה מסוג זה נקבע סכום הנזק המרבי שהמבטח הישיר יישא בו בכל תביעה או אירוע אחד (שייר) ומבטח המשנה יישא בעלויות שמעבר לסכום שנקבע בהסכם, וזאת עד לסכום המקסימאלי שנקבע ובתמורה לפרמיית ביטוח משנה מוסכמת מראש.

3.5.1.3.4 ענפי רכוש ואחרים

הסכמי ביטוח משנה של הראל ביטוח בתת תחום פעילות זה הינם מסוג חוזים יחסיים (Quota Share), וחוזי עודפים יחסיים (Surplus). בנוסף, מתקשרת הראל ביטוח בתחום זה בהסכמים פקולטטיביים עם מבטחי המשנה. במרבית המקרים ההתקשרויות הפקולטטיביות הינן על בסיס יחסי (Quota Share). עם זאת, קיימים מספר עסקים שההתקשרות הפקולטטיבית הינה על בסיס לא יחסי (Excess of Loss).

בחוזים היחסיים רוב העמלות להן זכאית הראל ביטוח הינן בשיעורים מתוך פרמיות המשנה נטו (flat). בהתייחס להסכם ה-Surety Business, העמלות להן זכאית הראל ביטוח הינן בשיעורים מתוך פרמיות המשנה נטו (flat) וכן משולמת להראל ביטוח עמלת רווח ממבטחי המשנה, המחושבת בסוף כל שנה קלנדרית.

בנוסף בתחום זה קיים לחברה הסכם ביטוח משנה המהווה הגנה בפני אירועי קטסטרופה רכוש והוא הסכם בלתי יחסי (Excess of Loss).

3.5.1.3.5 ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא

אין ל-EMI הסדרי ביטוח משנה.

3.5.1.4 חברות ביטוח בחו"ל

3.5.1.4.1 Interasco

בתחום רכב חובה, חוזי ביטוח המשנה הם חוזים בלתי יחסיים (Excess of Loss).

בתחום ענפי רכוש אחרים הסכמי ביטוח המשנה הינם מסוג חוזים יחסיים (Quota Share and Surplus). בנוסף, מתקשרת Interasco בתחום זה בהסכמים פקולטטיביים עם מבטחי משנה עבור כיסויים ביטוחיים לעסקים ספציפיים, הן בשל קיבולת חוזי הביטוח והן בשל עיסוקו של המבוטח. ההתקשרויות הפקולטטיביות הינן על בסיס פרופורציונאלי.

שיעור העמלות המתקבלות בקשר עם חוזי ביטוח המשנה בענפי רכוש אחרים הינן מתוך הפרמיה נטו. בהסכמים הפקולטטיביים Interasco מקבלת ממבטחי המשנה עמלה, כפי שנקבעת במו"מ פרטני לגבי כל עסקה.

בנוסף, בענפי רכוש אחרים, מעניקים החוזים הבלתי יחסיים (Excess of loss) הגנה לשייר מפני קטסטרופה, שבמסגרתם נקבע הנזק המקסימאלי שהמבטח יישא בו בגין אירוע אחד,

ומבטח המשנה יישא בעלויות שמעבר לסכום שנקבע בהסכם ועד לסכום המקסימאלי שנקבע ובתמורה לפרמיית ביטוח משנה מוסכמת מראש.

עבור ביטוח חבויות קיימים הסכים יחסיים ו- Excess of Loss.

בתחום הבראות: ל- Interasco הסכם לחוזה בלתי יחסי (Excess of loss), שבמסגרתו נקבע הנזק המקסימאלי ש- Interasco תישא בו בגין אירוע אחד ומבטח המשנה יישא בעלויות שמעבר לסכום שנקבע בהסכם ועד לסכום המקסימאלי שנקבע ובתמורה לפרמיית ביטוח משנה מוסכמת מראש.

3.5.1.4.2 Turk Nippon

בתחום הרכב יש לחברה חוזה ביטוח משנה בלתי יחסי (Excess of Loss).

בענפים לא מוטוריים: ל- Turk Nippon ישנו סל הסכמי ביטוחי משנה אשר מורכב מחוזי Quota Share ו- Surplus נפרדים לאש, הנדסי, חבויות וימי. בנוסף, ל- Turk Nippon יש שלושה הסכמי Quota Share לתאונות אישיות נוסעים, תאונות אישיות של כורים ותאונות אישיות של מטיילים. שיעור העמלות המתקבלות בקשר עם חוזי ביטוח המשנה הינן מתוך הפרמיה נטו על בסיס FLAT. לגבי ההסכמים הפקולטטיביים Turk Nippon מקבלת ממבטחי המשנה עמלה, כפי שזו נקבעת במו"מ פרטני לגבי כל עסקה.

ל- Turk Nippon יש שני הסכמי ביטוח משנה בלתי יחסיים (Excess of Loss) מלבד תחום הרכב. החשוב ביותר הוא ביטוח משנה CAT XoL לכיסוי מפני קטסטרופות אשר לא מוגבל רק לרעידת אדמה בלבד, שהיא האירוע הקטסטרופלי המהותי ביותר הצפוי בטורקיה. הסכם זה מכסה אירוע קטסטרופלי עבור קווי מוצרים רכוש, הנדסה, MOD ותאונות אישיות עד לגבול שנקבע באמצעות מודלים. קיים גם הסכם Risk XoL המכסה רכוש מפני סיכונים לא קטסטרופליים, בעיקר שריפה.

3.5.2 שינויים בהסדרי ביטוח משנה

בתקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח משנה בתחום ביטוח כללי, בריאות וחברות ביטוח בחו"ל.

בתקופת הדוח חודש הסכם ביטוח המשנה לכיסוי מקרי קטסטרופות בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח באופן שהחוזה לא יכול כלול כיסוי לאירועי טרור ומלחמה.

בנוסף חוזה טרור מסוג יחסי שהיה קיים בביטוח כללי, לא חודש גם הוא בשל המצב הביטחוני בישראל.

3.5.3 שינויים בהסדרי ביטוח משנה לאחר תקופת הדוח

בוצעו שינויים מהותיים בהסכמים בצורת הגדלת שיעורים והגדלת קיבולת חוזים. כמו כן, - ביטוח קטסטרופות לקרנות הפנסיה החדשות לא חודש לשנת 2025 והשייר בביטוח היחסי של הקרן הכללית עלה מ-10% ל-20%.

3.5.4 מדיניות החשיפה למבטחי משנה

כללי

בהתאם להוראות חוזר "דירקטוריון גוף מוסדי", דירקטוריון החברה נדרש לקבוע מדיניות ביטוח משנה, לרבות קביעת מסגרת החשיפה המרבית למבטח משנה בודד ולקבוצת מבטחי משנה בעלי זיקה כלכלית. בנוסף, חוזר ביטוח 2003/17 בנושא ניהול החשיפה למבטחי משנה קובע הוראות והנחיות בדבר אופן ניהול החשיפה למבטחי משנה, דרישה לקביעת מדיניות ותקורות חשיפה למבטחי משנה, וכן קביעת הוראות דיווח לממונה. לאור זאת, מדיניות החשיפה למבטחי משנה והיערכות החברה לניהול ולבקרת החשיפות מאושרת מידי שנה על-ידי דירקטוריון החברה.

מדיניות החשיפה של חברות הביטוח בקבוצה למבטחי משנה מבוססת על פיזור הסיכונים בקרב מספר גדול של מבטחי משנה בעלי חוסן כלכלי ודירוג גבוה, באופן ששיעור ההשתתפות של כל מבטח משנה בסיכון המועבר למבטחי משנה לא יהיה גדול. מדיניות זו מיושמת בעיקר לגבי ענפים בהם החשיפה המועברת הינה לסיכונים מהותיים. החברה מבצעת מעקב מתמיד אחר דירוג מבטחי המשנה ואחר נתונים נוספים המצביעים על חוסנם הכלכלי של מבטחי המשנה.

נחיצות ביטוח המשנה, הן לביטוחי פרט והן לביטוחי קולקטיבים, נקבעת על-ידי הנהלת החברה בהתבסס על תיאבון הסיכון הנגזר מהפרמטרים הבאים: הסתברות לתביעה אחת גדולה; הסתברות להצטברות של מספר תביעות לסכום גבוה הנובע ממקרה אחד; מקרים בהם קיים חשש לשינוי במגמת התביעות; מוצרים בהם קיימת תנודתיות אפשרית גבוהה; ענף או מוצר שהניסיון הביטוחי שהצטבר לגביו אינו מספק; ובעת כניסה לתחום פעילות חדש או לסוג כסויים חדש, בטרם קיים בידי החברה די ניסיון להעריך ברמת מובהקות מספקת את הכיסוי הביטוחי.

על-מנת להקטין את הסיכון הכרוך בחשיפה למבטחי המשנה, פועלת החברה בהתאם לעקרונות הבאים:

א. איתנות פיננסית - החברה בוחנת את רמת איתנותו הפיננסית של מבטח המשנה, כפי שזו באה לידי ביטוי בדירוג האשראי ומיישמת את המדיניות הבאה:

- ככלל, החברה תתקשר עם מבטחי משנה בדירוג (A-) ומעלה בלבד.
- נקבעו מגבלות חשיפה למבטחי משנה בשיעורים מהון הראל ביטוח בהתאם לדירוג מבטחי המשנה.

ב. פיזור החשיפה - פיזור הסיכונים בקרב מספר מבטחי משנה בעלי חוסן כלכלי, באופן ששיעור החשיפה הכוללת לכל מבטח משנה בסיכון המועבר לא יהיה גדול, ככל שניתן. לצורך כך נקבע, כי למעט במקרים מיוחדים שאישר הדירקטוריון, מדיניות החברה כוללת מגבלות על שיעור הפרמיות המשולמות למבטח משנה יחיד ולקבוצת מבטחי משנה מסך הפרמיות המשולמות למבטחי משנה במהלך השנה ומגבלות ברמת חשיפה למבטח משנה בודד מההון העצמי של הראל ביטוח, בהתאם לדירוגם של מבטחי המשנה. התקשרות לראשונה עם מבטח משנה - מבוססת על הפוטנציאל העסקי הגלום בשיתוף הפעולה, מומחיותו של מבטח המשנה בתחום הביטוח הרלוונטי, היקף פעילותו הרלבנטיים בארץ ובחו"ל ובחינת איתנותו הפיננסית ועמידתו במגבלת הדירוג (A-) כאמור לעיל. בהתקיים תנאים מסוימים שהוגדרו במדיניות החברה, תידרש גם חוות דעת של אגף ניהול סיכונים, טרום ההתקשרות.

מדיניות הפיזור מופעלת גם לגבי חשיפה לסיכונים רעידת אדמה. בהקשר זה נקבעו מגבלות נוספות ברמת סך חשיפה לאירוע נזק על בסיס MPL למבטח משנה בודד. שוקללה התחשבות בדירוג המבטח ומוזה נגזרה מגבלה לשיעור החשיפה מולו מסך החשיפה לאירוע רעידת אדמה.

ג. ניהול חשיפת האשראי למבטחי משנה בהתאם לנהלי החברה - החברה מבצעת מעקב אחרי יתרות והתחייבויות מבטח המשנה אל מול החברה, ובמידת הצורך מבצעת הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק, על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב. במקרה בו סבורה החברה כי קיים חשש לחדלות פירעון מצד מבטח המשנה, חלקו של אותו מבטח משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון.

3.5.5 היקף פרמיות בביטוחי משנה

3.5.5.1 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

3.5.5.1.1 בשנת 2024, היקף פרמיות ביטוח המשנה בביטוח חיים של הקבוצה הוא כ- 5.5% מהפרמיה ברוטו.

3.5.5.1.2 בחוזים יחסיים מסוג מכסה (Quota Share) לא קיימות מגבלות או תקרות כיסוי לגבי השתתפות של מבטח המשנה בתביעות מהותיות בתקופה המדווחת.

3.5.5.1.3 לאור אירועי הביטוח שנגרמו במסגרת מלחמת "חרבות ברזל" מתקיימת בחינה באם בחוזה למקרי קטסטרופה, הקבוצה הגיעה לתקרות שנקבעו בתקופות המדווחות. יצויין כי גם אם הקבוצה הגיעה לתקרות שנקבעו, הסכומים שיחויבו בהם מבטחי המשנה אינם מהותיים.

3.5.5.1.4 לקבוצה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות ביטוח המשנה בביטוח חיים מהווה 10% או

יותר, כמפורט להלן:

שם מבטח המשנה	דירוג S&P נכון למועד פרסום הדוח	פרמיות למבטח המשנה (מיליוני ש"ח)	אחוז מכלל הפרמיות למבטחי המשנה
Swiss Re	AA-	156	51%
Munich Reinsurance	AA	108	35%

3.5.5.2 ביטוח בריאות

3.5.5.2.1 בשנת 2024, היקף פרמיות ביטוח המשנה בביטוח בריאות של הקבוצה הוא כ-3.3% מהפרמיה ברוטו.

3.5.5.2.2 בחוזים יחסיים מסוג מכסה (Quota Share) קיימות מגבלות או תקרות כיסוי לגבי השתתפות של מבטח המשנה בתביעות באופן לא מהותי.

3.5.5.2.3 בחוזה מסוג בלתי יחסי למקרי קטסטרופה, הקבוצה לא הגיעה לתקרות שנקבעו בתקופות המדווחות ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

3.5.5.2.4 לקבוצה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות ביטוח המשנה בביטוח בריאות מהווה 10% או יותר, כמפורט להלן:

שם מבטח המשנה	דירוג S&P נכון למועד פרסום הדוח	פרמיות למבטח המשנה (מיליוני ש"ח)	אחוז מכלל הפרמיות למבטחי המשנה
Scor	A+	76	46%
Hannover	AA-	35	21%
Munich Reinsurance	AA	26	16%

3.5.5.3 ביטוח כללי

3.5.5.3.1 בשנת 2024, היקף פרמיות ביטוח המשנה בביטוח כללי של הקבוצה הוא כ- 33% מהפרמיה ברוטו.

3.5.5.3.2 לקבוצה מבטח משנה, שחלקו בפרמיות ביטוח המשנה בביטוח כללי מהווה 10% או יותר, כמפורט להלן:

שם מבטח המשנה	דירוג S&P נכון למועד פרסום הדוח	פרמיות למבטח המשנה (מיליוני ש"ח)	אחוז מכלל הפרמיות למבטחי המשנה
Zurich Insurance Co	AA	780	48%

3.5.5.3.3 בתת תחומי הפעילות רכב רכוש, רכב חובה וענפי חבויות אחרים: הראל ביטוח לא הגיעה לתקרות שנקבעו בהסכמי ביטוח המשנה בתקופה המדווחת וגם אין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

3.5.5.3.4 ענפי רכוש ואחרים: בחוזה אש (חוזה יחסי משולב מסוג Quota Share ועודפים יחסי מסוג Surplus) יש מגבלת חשיפה לכיסוי רעידת אדמה לסכום מרבי בסך של 65 מיליארדי דולר ארה"ב ותוספת כיסוי של 10% נוספים לסך הנ"ל וזאת באופן אוטומטי, בכפוף לדיווח למבטחי המשנה בהתאם. כמו כן, יש מגבלה לכיסוי באירוע רעידת אדמה בודד בסכום המהווה 4.52% בממוצע מהחשיפה המצוינת לעיל.

3.5.5.4 חברות ביטוח בחו"ל

3.5.5.4.1 Interasco

3.5.5.4.1.1 Interasco אינה קשורה בהסכם ביטוח משנה על פיו מועברים למבטח משנה למעלה מ- 10% מכלל הפרמיות של Interasco.

3.5.5.4.1.2 Interasco לא הגיעה לתקרות שנקבעו בהסכמי ביטוח המשנה בתקופה המדווחת וגם אין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו בהסכם ביטוח המשנה הבלתי יחסי.

3.5.5.4.2 Turk Nippon

3.5.5.4.2.1 נכון ליום 31 בדצמבר 2024 אין חברת ביטוח משנה עם פרמיות של יותר מ- 10% מסך המחזור של TNS.

3.5.5.4.2.2 Turk Nippon לא הגיעה לתקרות שנקבעו בהסכמי ביטוח המשנה בתקופה המדווחת וגם אין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו בהסכם ביטוח המשנה הבלתי יחסי.

3.5.6 חשיפת מבטחי המשנה לרעידת אדמה

מדיניות החברה לפיזור הסיכונים בין מספר גדול של מבטחי משנה בענפים בהם החשיפה המועברת למבטחי משנה הינה מהותית, כשלכל מבטח משנה שיעור השתתפות נמוך יחסית בסיכון, חלה גם על סיכויי רעידות אדמה. שיעור ה- Maximum Probable Loss (המייצג את ההערכה בדבר מקסימום הנזק העלול להיגרם מאירוע של רעידת אדמה) ("MPL"), הממוצע הינו כ- 2.06% לפני השתתפות עצמית. בהחלטותיה לגבי סכומי הכיסויים בביטוחי המשנה לגבי נזקי קטסטרופה, החברה הסתמכה על תוצאות ניתוח סיכונים שנעשה עבורה מספר פעמים בעבר על-ידי חברת Risk Management (Services) RMS, שהינה חברה בינלאומית בעלת ניסיון בהערכת סיכויי רעידות אדמה וחברת Air Worldwide Corporation שאף היא חברה בינלאומית בעלת ניסיון בנושא זה. התוכנה של Air

Worldwide Corporation נרכשה ע"י החברה והערכות החברה מתבססות גם על תוצאות ניתוח הסיכונים שנעשה באופן עצמאי ע"י המחלקה האקטוארית של החברה לפי מודל זה.

חשיפת מבטחי משנה לסיכוני רעידת אדמה: כאמור לעיל, מדיניות החברה בנושא ביטוח משנה היא פיזור הסיכונים בין כמה שיותר מבטחי משנה עם אחוזי השתתפות נמוכים. מדיניות זו מופעלת גם לגבי חשיפתם של מבטחי משנה לסיכוני רעידת אדמה. מבטחי המשנה משתתפים בסיכוני רעידת אדמה באופן יחסי ולא יחסי כדלקמן: חוזה יחסי לרכוש (חוזה יחסי משולב מסוג מכסה Quota ועודפים יחסי מסוג Surplus הכולל גם במסגרת הרכוש כיסוי לסיכוני רעידת אדמה באותו שיעור) ובנוסף, התקשרויות על בסיס פקולטטיבי לעסקי רכוש (בעיקר התקשרויות על בסיס יחסי), הכוללות גם כיסוי לסיכוני רעידת אדמה באופן יחסי ובאותו שיעור של השתתפות בסיכוני הרכוש. כמו כן, החברה רוכשת חוזה לא יחסי מסוג Excess of Loss לסיכוני רעידת אדמה רכוש בלבד המגן על שיר החברה. דירוגם של הרוב המכריע של מבטחי המשנה בסיכוני רעידת אדמה הם A- ומעלה, לפי דירוג של S&P ו-A.M.BEST. בחישוב ה-MPL שהחברה משתמשת, שהוא כאמור לעיל בממוצע כ- 2.06% לפני השתתפות עצמית, סכומי הביטוח בחשיפה של מבטחי המשנה היחסיים ברעידת אדמה נכון ליום 31 בדצמבר 2024 הוא 14,279 מיליוני ש"ח והלא יחסי הוא 2,503 מיליוני ש"ח. כל מבטח משנה מחשב לעצמו את ה-MPL ומבסס את הערכתו על הכלים המקצועיים שעומדים לרשותו וכן באמצעות חברות המתמחות בהערכת סיכוני רעידות האדמה בעולם. למבטח המשנה Zurich שוויץ, המדורג AA יש חשיפה לסיכון רעידת אדמה, במונחי MPL, בשיעור של 43.7% מסך החשיפה לרעידת אדמה בחישוב MPL.

לפרטים נוספים בדבר ביטוח משנה - ראו באור 36ט' בדוחות הכספיים.

3.5.7

תוצאות ביטוח המשנה בביטוח כללי במיליוני ש"ח⁽¹⁾

בשנת 2024 (במיליוני ש"ח)					
תתי תחומי פעילות:					
סה"כ	רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים	ענפי חבויות אחרים	סה"כ
סה"כ פרמיות ⁽²⁾	7	19	1,157	457	1,640
רווח (הפסד) ⁽³⁾⁽⁴⁾	(73)	4	451	(34)	348

בשנת 2023 (במיליוני ש"ח)					
תתי תחומי פעילות:					
סה"כ	רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים	ענפי חבויות אחרים	סה"כ
סה"כ פרמיות ⁽²⁾	6	25	1,123	460	1,614
רווח (הפסד)	(30)	(10)	424	(29)	355

בשנת 2022 (במיליוני ש"ח)					
תתי תחומי פעילות:					
סה"כ	רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים	ענפי חבויות אחרים	סה"כ
סה"כ פרמיות ⁽²⁾	115	55	1,011	435	1,616
רווח (הפסד)	(1)	(17)	295	115	392

⁽¹⁾ תוצאות ביטוח משנה מחושבות כאמור בבאור 36ט' בדוחות הכספיים. הנתונים מחושבים בעיקר על-פי פרמיות ביטוח משנה, בניכוי חלק מבטחי המשנה בתביעות (כולל עתודות). בהתאם לכך, לא נלקחו בחישוב תוצאות פעילות מבטחי המשנה הכנסותיהם מהשקעות, המהוות רכיב משמעותי מאוד בתוצאה הסופית של פעילותם ובמיוחד בענפי החבויות, שבהם קיימות רזרבות בסכומים מהותיים והתביעות מתאפיינות בזנב ארוך.

⁽²⁾ הקיטון בפרמיות ביטוח משנה בשנים 2023, 2024 למול שנת 2022 בענף רכב חובה נובע מאי חידוש הסכם ביטוח משנה שהיה בשנת 2022 לעסקי שירביט.

⁽³⁾ הקיטון ברווח מבטחי המשנה בשנת 2024 למול שנה קודמת נובע בעיקר מענף רכב חובה.

⁽⁴⁾ הגידול בהפסד של מבטחי משנה ברכב חובה נובע מעידכונים אומדן התביעות.

תוצאות פעילות מבטחי המשנה בתחום החבויות נובעות, ברובן, מענף צד ג'. רווחי מבטחי המשנה נבעו בעיקר מכיסוי רעידת אדמה, הן כביטוח קטסטרופה והן כרכיב בביטוחי רכוש ואחרים.

2022	2023	2024	תת תחום רכוש ואחרים (מיליוני ש"ח)
668	728	713	פרמיה בגין ביטוח משנה יחסי
16	18	26	פרמיה בגין ביטוח משנה לא יחסי
327	377	418	פרמיה בגין רעידת אדמה
1,011	1,123	1,157	סה"כ

3.5.8 תוצאות ביטוח המשנה במגזר חברות ביטוח בחו"ל:

2022	2023	2024	
123	131	157	סה"כ פרמיות
33	(130)	88	רווח

3.6 הון אנושי

הנהלת החברה מאמינה, כי עובדיה הינם הנכס האסטרטגי העיקרי שלה. למרות גודלה של החברה, הנהלת החברה עושה כל שביכולתה על מנת להקנות בקרב עובדיה אווירה של חברה משפחתית. החברה משקיעה רבות בהון האנושי שלה ודואגת ליצירת בית חם לעובדיה.

לתיאור המבנה הארגוני של הקבוצה - ראו סעיף 1.1.9 לעיל.

מצבת עובדי הקבוצה :

נכון ליום 31 בדצמבר 2024, בקבוצה (לרבות חברות שהינן, במישרין או בעקיפין, בשליטה של הראל השקעות) הועסקו כ-4,800 עובדים. בקבוצה מועסקים עובדים העוסקים בתחום פעילות ספציפי ועובדים המעניקים שירותים ליותר מאשר תחום פעילות אחד. כך, למשל, עובדי חטיבת כספים ומשאבים מעניקים שירותים ליותר מאשר תחום פעילות אחד.

מצבת עובדי הקבוצה, ליום 31 בדצמבר 2024, הינה כדלקמן :

מספר עובדים	חברה / חטיבה / אגף
3	הראל השקעות
	הראל ביטוח
83	הנהלה/מטה/אחרים
458	הראל המשמר מחשבים
41	חטיבת אקטואריה
447	חטיבת ביטוח כללי
1,104	חטיבת בריאות וחיים
88	חטיבת השקעות
393	חטיבת חסכון ארוך טווח
397	חטיבת כספים ומשאבים
29	חטיבת שיווק סוכנים
94	חטיבת משאבי אנוש
27	חטיבה משפטית
540	חטיבת ישרים ושת"פ
392	חטיבת הדיגיטל והשרות
4,093	סה"כ הראל ביטוח (כולל הראל פנסיה וגמל)
168	פיננסיים
6	EMI
8	60+
562	סוכנויות ביטוח בשליטה (וריסט, ידידים, תכנון מתקדם ודקלה)
4,840	סה"כ
59	Interasco
138	Turk Nippon
5,037	סה"כ לדוח

השינויים המהותיים במצבת העובדים אל מול התקופה המקבילה אשתקד נובעים בעיקר : (1) מניוד אגף דקלה מחטיבת ביטוח כללי לחטיבת בריאות וחיים ; (2) איחוד שני מוקדי שירות בחטיבת ישרים ושת"פ ; (3) ניוד הראל המשמר מחשבים לתוך הראל ביטוח (החטיבה הטכנולוגית).

מצבת עובדי הקבוצה, ליום 31 בדצמבר 2023 הייתה כדלקמן:

מספר עובדים	חברה / חטיבה / אגף הראל השקעות
3	הראל ביטוח
86	הנהלה/מטה/אחרים
40	חטיבת אקטואריה
591	חטיבת ביטוח כללי
994	חטיבת בריאות וחיים
86	חטיבת השקעות
386	חטיבת חסכון ארוך טווח
396	חטיבת כספים ומשאבים
30	חטיבת שיווק סוכנים
87	חטיבת משאבי אנוש
30	חטיבה משפטית
668	חטיבת ישירים ושת"פ
413	חטיבת הדיגיטל והשרות
3,807	סה"כ הראל ביטוח (כולל הראל פנסיה וגמל)
428	הראל המשמר מחשבים
162	פיננסיים
5	EMI
561	סוכנויות ביטוח בשליטה (ורייטס, ידידים, תכנון מתקדם ודקלה)
4,966	סה"כ
61	Interasco
131	Turk Nippon
5,158	סה"כ לדוח

3.6.1 שינויים במצבת נושאי המשרה הבכירה

במהלך תקופת הדוח, נפטר מר יוסף צ'חנובר אשר כיהן כדירקטור בחברה במשך למעלה מ-30 שנים. לפרטים נוספים אודות שינויים במצבת נושאי משרה הבכירה ראו סעיפים 1.1.7.3, 1.1.7.18 לעיל. לפירוט אודות שינויים בכהונת הדירקטורים החיצוניים בחברה במהלך תקופת הדוח, ראו סעיף 4.1 להלן.

3.6.2 תנאי ההתקשרות עם העובדים

כל עובדי הקבוצה מועסקים בהסדרים או בחוזים אישיים ולא בהסכמי עבודה קיבוציים. משכורתו ותנאי העסקתו של כל עובד נקבעים בהסכם ההעסקה האישי שלו. התגמול על-פי הסכמי ההעסקה הינו, בעיקרו, על בסיס משכורת קבועה ובתפקידי השיווק והשימור קיים, לעיתים, רכיב של תגמול על בסיס הצלחה. בתחום שוק ההון והשירותים הפיננסיים שכן חלק מהעובדים נקבע כשכר בסיס בתוספת תגמול הנגזר מפעילות תחום עיסוקם. בהתאם להסכמי ההעסקה, העובדים זכאים לביטוח פנסיוני, במסלול שנבחר על ידם (ביטוח, קרן פנסיה, שילוב של ביטוח ופנסיה וכיוצ"ב). בנוסף, מרבית העובדים זכאים לכך שהחברה תפריש עבורם לקרן השתלמות. תקופת ההודעה המוקדמת בפיטורים או התפטרות אינה עולה בדרך כלל על 30 ימים, אולם ביחס להנהלה הבכירה נקבעה תקופת הודעה מוקדמת ארוכה יותר.

הסכם העבודה האישי קובע, בין היתר, את מספר ימי החופשה להם זכאי כל עובד (בכל מקרה, מספר הימים אינו פחות מהמינימום הקבוע בחוק). העובדים זכאים לתנאים סוציאליים נוספים, בהתאם לחוק הישראלי: דמי הבראה וחופשת מחלה.

עובדים בכירים זכאים לשכר בסיס בתוספת תנאים נלווים כגון רכב צמוד, החזר הוצאות, אש"ל וכד', ובנוסף זכאים לבונוס שנתי, בהתאם למדיניות שאושרה על ידי דירקטוריון החברה. בנוגע לתגמול נושאי משרה בכירה ולנושאי משרה שעוסקים בתחום ניהול ההשקעות - ראו הפניות מתאימות להלן.

בנוסף לתנאים המפורטים לעיל, עובדי הקבוצה נהנים ממספר הטבות נוספות: (1) ביטוח בריאות קולקטיבי לעובדי הקבוצה, ללא תשלום פרמיה (העובד משלם רק את המס בגין שווי ההטבה); (2) אפשרות לצרף לביטוח הבריאות הקולקטיבי את בני משפחתו של העובד; (3) ביטוח שיניים קולקטיבי לעובדי הקבוצה (לעובד ובני משפחתו) במימון העובד; (4) דמי ניהול מופחתים בקרן הפנסיה בהראל (לעובד ובני משפחתו).

3.6.3 מידע אודות דירקטורים ונושאי משרה

למידע אודות דירקטורים ונושאי משרה ראו תקנות 26 ו-26א בפרק החמישי לדוח התקופתי - פרטים נוספים על החברה.

לעניין מדיניות תגמול לנושאי משרה בכירה - ראו תקנה 21 (א)(1) בפרק החמישי לדוח התקופתי - פרטים נוספים על החברה. בנוסף, החברה מפרסמת באתר האינטרנט שלה מידע בנושא, בכתובת הבאה:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/investor-relations/Pages/remuneration-policy.aspx>

למידע אודות תגמולים לנושאי משרה - ראו תקנה 21 בפרק החמישי לדוח התקופתי - פרטים נוספים על החברה.

למידע אודות שיפוי וביטוח - ראו תקנה 22 בפרק החמישי לדוח התקופתי - פרטים נוספים על החברה. למידע אודות תנאי כהונה והעסקה של בעלי שליטה - ראו תקנה 21 בפרק החמישי לדוח התקופתי - פרטים נוספים על החברה.

3.6.4 הדרכות לעובדים

הראל ביטוח מפעילה עבור החברות בקבוצה מערך הדרכה המקיים תכניות הדרכה חוצות ארגון לצד פתרונות למידה מותאמים לצרכי היחידות העסקיות. מדי שנה נקבעת על-ידי הראל ביטוח תוכנית הדרכה שנתית, הנגזרת מתכניות העבודה ומן היעדים העסקיים שהתוותה הנהלת החברה. תוכנית זו כוללת פעילויות למידה לפיתוח העובדים בתחומים, כגון: היכרות עם מוצרים חדשים, הוראות רגולטוריות בתחומים השונים, התמצאות בתהליכי עבודה חדשים/משותפים, הדרכות לשימוש במערכות ליבה, סדנאות לשיפור מיומנויות הנדרשות לביצוע התפקיד, סדנאות לפיתוח מנהלים וכד'. בנוסף מבוצע פיתוח כלים להכשרה ולחניכת עובדים חדשים, הכוללים לומדות וקורסים להגברת אוריינטציה עם הארגון.

במקביל לפעילויות ההדרכה הנגזרות מצרכים עסקיים כאמור, מקיימת החברה פעילויות רוחב המוצעות לעובדים לטובת העשרה ולפיתוח אישי. כמו כן, הראל ביטוח מקיימת שיתופי פעולה עם מכללות ועם מוסדות אקדמיים לצורך הכשרת עובדים במסגרת קורסים והשתלמויות בתחום הביטוח וכן לימודי BA בביטוח.

בעקבות משבר הקורונה העולמי, הותאם מערך הלמידה הארגוני לשם מתן מענה מהיר לאתגרים החדשים. בתוך כך נערכו המרות של הכשרות פרונטליות למרחב הווירטואלי, התקיימו סדנאות להכשרת עובדים ומנהלים ללמידה ולהדרכה און ליין והוגברו פתרונות למידה דיגיטליים המאפשרים למידה מרחוק. כמו כן, נערכה התאמה בתכנים ובשיטות ההדרכה של תכניות ארגוניות לפיתוח אישי. התאמות אלה, ושיטות הלמידה החדשות, נמצאות בשימוש עד היום ומאפשרות פיתוח וגיוון של תהליכי הלמידה.

בעקבות מלחמת חרבות ברזל, החברה קיימה מפגשי מנהלים מסוגים שונים כגון: מפגשים פרונטאליים עם ההנהלה המורחבת, מפגשי איתור צרכים, פיתוח עזרים ניהוליים דיגיטליים כמעטפת פרקטית תומכת ורלוונטית לשגרות היומיום, קיימה מפגשי מנהלים קבוצתיים בנושא התמודדות ניהולית בתקופה זו.

3.6.5 קוד אתי לעובדי הקבוצה

הנהלת הקבוצה דוגלת בתרבות עסקית נאותה של עובדיה ומנהליה (כולל דירקטורים) במסגרת מילוי תפקידם בחברה. בהתאם לכך אימצה החברה קוד אתי. כל עובד המתקבל לחברה מאשר בחתימתו, כי קרא את הקוד האתי וכי הוא מתחייב לפעול לפיו.

3.7 שיווק והפצה

3.7.1 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

ההפצה והשיווק של מוצרי הביטוח והחיסכון ארוך הטווח נעשים בעיקר באמצעות סוכנים וסוכנויות ובאמצעות מכירה ישירה ללקוחות, בין היתר, באמצעים דיגיטליים. בקופות הגמל ובקרנות הפנסיה פעילות ההפצה מתבצעת גם באמצעות מערך היעוץ הפנסיוני בבנקים השונים עמם חתומות החברות המנהלות על הסכמי הפצה. למעט מספר סוכנויות, החברה אינה מחזיקה בבעלות על הסוכנויות העוסקות בשיווק מוצרי הקבוצה. לקבוצה פריסה ארצית רחבה באמצעות מערך מקצועי ומיומן של אלפי סוכנים, הפועלים באמצעות המחוזות והסניפים של הקבוצה ומעניקים שירות אישי ברמה הגבוהה ביותר לכל אחד מלקוחותיה. הקבוצה רואה במערך סוכני הביטוח נכס אסטרטגי, אשר מהווה חלק בלתי נפרד מפעילותה.

3.7.1.1 ביטוח חיים

הקבוצה פועלת באמצעות אלפי סוכני ביטוח.

לחברה הסכמי שיווק עם סוכנויות ביטוח בנקאיות למכירת ביטוח חיים למשכנתא.

לחברה אין סוכן ששיעור מכירותיו החדשות בענף ביטוח חיים בשנת 2024 עולה על 10% מסך המכירות בתחום חיסכון ארוך טווח.

שיעור העמלות שמשולמות לסוכנים נקבע בהסכמים הפרטניים שנחתמים עם הסוכנים.

החברה משלמת עמלות שוטפות לאורך חיי הפוליסה. על חשבון עמלות אלו משולמות, במקרים מסוימים, מקדמות לתקופות שונות. מקדמות שאינן עומדות בכללים מסוימים שנקבעו בחוזר הממונה, הינן "נכס לא מוכר", המביא להגדלת סכום ההון העצמי המינימלי הנדרש. בנוסף, החברה משלמת לסוכניה עמלות אשר נקבעות בהתאם להיקף המכירות של פוליסות חדשות. כמו כן, החברה עורכת מעת לעת מבצעי שיווק במסגרתם מקבלים הסוכנים הטבות בכסף או בשווה כסף. חלק מעמלות אלו נרשם כהוצאות רכישה נדחות.

בשנת 2024 שיעור סך העמלות בביטוח חיים הוא 15.7% מסך הפרמיות בתחום, לעומת שיעור של 13.2% בשנת 2023 ושיעור של 12.4% בשנת 2022.

השיעור הממוצע של העמלה מהפרמיה המשונתת החדשה שנמכרה בשנת 2024 הינו כ- 57.8% לעומת שיעור של כ- 54.1% בשנת 2023 ושיעור של כ- 42.1% מהפרמיה המשונתת החדשה שנמכרה בשנת 2022.

3.7.1.2 קרנות פנסיה

הקבוצה משווקת את קרנות הפנסיה בעיקר באמצעות סוכני ביטוח וסוכנויות ביטוח או באופן ישיר, באמצעות יחידות השיווק של הראל ביטוח. בנוסף, מתבצעת גם הפצה של קרנות פנסיה באמצעות יועצים פנסיונים בבנקים השונים.

לעניין קרנות ברירת מחדל נבחרות בפנסיה ראו סעיף 2.1.2 לעיל.

בענף הפנסיה קיימת תחרות עזה בין החברות המנהלות של קרנות הפנסיה. התחרות מתבטאת, בעיקרה, בשיעור ההנחה בדמי הניהול.

נכון למועד הדוח, הראל פנסיה וגמל קשורה בהסכמי הפצה עם מרבית הבנקים.

עמלות לסוכני ביטוח בגין מכירת מוצרי פנסיה משולמות בדרך כלל בשיעור מדמי הגמולים על-פי הסכם פרטני בין הסוכן לחברה. החברה עורכת מעת לעת מבצעי שיווק במסגרתם מקבלים הסוכנים הטבות בכסף או בשווה כסף. חלק מעמלות אלו נרשם כהוצאות רכישה נדחות.

שיעור סך עמלות ההפצה לבנקים, עמלות סוכנים והוצאות שיווק ורכישה אחרות בקרנות הפנסיה, בגין תקופת הדוח, עמד על 0.08% מסך הנכסים המנוהלים בתחום.

3.7.1.3 קופות גמל

קופות הגמל של הקבוצה משווקות באמצעות סוכני וסוכנויות ביטוח, פעילות ישירה מול גופים וחברות שונות במשק, באמצעות יחידות השיווק של הראל ביטוח ומופצות באמצעות יועצים פנסיוניים בבנקים השונים.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), תשס"ו-2006 קובעות כי חברה מנהלת רשאית לשלם עמלת הפצה בשיעור חודשי שאינו עולה על החלק השנים עשר של 0.25% מסך כל הסכומים העומדים לזכות הלקוח בחשבונו בקופת הגמל, ביום העסקים האחרון של כל חודש.

הראל פנסיה וגמל קשורה בהסכמי הפצה עבור קופות הגמל עם מרבית הבנקים.

עמלות לסוכני ביטוח בגין מכירת מוצרי גמל משולמות בשיעור מהצבירה של לקוחות הסוכן. החברה עורכת מעת לעת מבצעי שיווק במסגרתם מקבלים הסוכנים הטבות בכסף או בשווה כסף.

שיעור עמלות ההפצה לבנקים ועמלות הסוכנים הממוצע בקופות הגמל, בגין תקופת הדוח, עמד על 0.18% מסך הנכסים המנוהלים בתחום.

3.7.2 ביטוח בריאות

ההפצה והשיווק של פוליסות הפרט בתחום ביטוח בריאות נעשית ברובה באמצעות סוכני וסוכנויות הביטוח המוכרים את מוצרי הקבוצה, בין היתר, גם באמצעים דיגיטליים. הביטוחים הקבוצתיים נמכרים באמצעות סוכני וסוכנויות ביטוח ובאופן ישיר מול הארגונים הרלוונטיים.

שיעורי העמלות שמשולמות על-ידי חברות הקבוצה לסוכנים עבור מכירת פוליסות נקבעים בהסכמים הפרטניים שנחתמים עם הסוכנים.

תשלום עמלות בביטוחי בריאות מתפרס לאורך חיי הפוליסה, אלא אם נקבע הסדר אחר. על חשבון עמלות אלו משולמות, במקרים מסוימים, מקדמות לתקופות שונות. כמו כן, החברות בקבוצה עורכות מעת לעת מבצעי שיווק במסגרתם מקבלים הסוכנים, בכפוף לעמידה ביעדים, תשלום כספי או הטבות בשווה כסף. חלק מעמלות אלו נרשמות כהוצאות רכישה נדחות.

בשנת 2024 שיעור העמלות הממוצע מהפרמיות בתחום ביטוחי הבריאות עמד על כ- 16.7% מסך הפרמיה, לעומת שיעור של כ- 12% בשנת 2023 ושיעור של 12.4% בשנת 2022.

3.7.3 ביטוח כללי

3.7.3.1 רכב רכוש

הראל ביטוח משווקת את מוצריה בתת תחום זה בעיקר באמצעות סוכני ביטוח וסוכנויות ביטוח וכן באמצעים דיגיטליים. כן פועלת הראל ביטוח לשיווק בתחום זה תוך שימוש במונח "UPGRADE", סוויץ' ו"שירביט מבית הראל חברה לביטוח".

בגין תיווך בעסקאות לביטוח רכב רכוש, משולמות לסוכני הביטוח עמלות בכסף ו/או בשווה כסף. העמלה נקבעת, בעיקרה, כאחוז מהפרמיות ובחלקה מותנית בהיקף הפעילות ו/או הרווחיות של הביטוחים שנעשו בתיווך הסוכן.

שיעור העמלות הממוצע בתת תחום רכב רכוש הסתכם בשנת 2024 בכ- 14.8% בדומה לשנת 2023 ושנת 2022.

אין להראל ביטוח סוכן ביטוח שהיקף פעילותו בתתי תחום ביטוח רכב רכוש וביטוח רכב חובה עולה על 10% מהיקף פעילותה בתחום.

3.7.3.2 רכב חובה

הראל ביטוח משווקת את מוצריה בתת תחום זה באמצעות סוכני וסוכנויות ביטוח וכן באמצעים דיגיטליים, באופן הזהה לשיווק המוצרים בתחום רכב רכוש (לפרטים לגבי אופן שיווק המוצרים באמצעות סוכני וסוכנויות ביטוח - ראו סעיף 3.7.3.1 לעיל).

שיווק של ביטוחי רכב חובה לקבוצות גדולות נעשה בדרך כלל באמצעות השתתפות במכרז שמפרסמים גופים מאוגדים.

שיעור העמלות הממוצע בתת תחום רכב חובה הסתכם בשנת 2024 בכ- 5.2% לעומת שיעור של כ- 5.3% בשנת 2023 ושיעור של כ- 4.5% בשנת 2022.

אין סוכן ביטוח שהיקף פעילותו בהראל ביטוח בתתי התחומים ביטוח רכב חובה וביטוח רכב רכוש עולה על 10% מהיקף הפעילות בתחום זה.

3.7.3.3 ענפי חבויות אחרים

הראל ביטוח משווקת את מוצריה בתת תחום ענפי חבויות אחרים באמצעות סוכני הביטוח ובאופן ישיר, בין היתר, בהשתתפות במכרזים שמפרסמים גופים עסקיים וכן באמצעים דיגיטליים. הפעילות הישירה הינה בעיקרה בפוליסות עבור עסקים גדולים במיוחד. להראל ביטוח מחוז נפרד המוגדר כמחוז תעשייה, המטפל בעסקאות גדולות מאוד ו/או ישירות וכן מחלקה ייעודית לביטוח סיכונים מיוחדים, המתמחה במתן פתרונות ביטוחיים עבור עסקים גדולים ומורכבים במיוחד מבחינת היקף וסוג הכיסויים הנדרשים על ידי הלקוח או יועציו וכן למצבים של מתן פתרונות לעסקים שלהם פריסה רב לאומית וזאת, בין היתר, באמצעות שיתופי פעולה עם מבטחי משנה וכן מבטחים זרים אותם מייצגת הקבוצה בישראל, ובכללם חברת ZURICH השוויצרית.

עמלות הסוכנים משולמות בכסף ו/או בשווה כסף. העמלות לסוכנים מושפעות לעיתים משיעור הדמים המתווסף לפוליסה וכן, לעיתים, מרווחיות התיק של הסוכן.

שיעור העמלות הממוצע בתת תחום חבויות אחרים הסתכם בשנת 2024 בכ- 13%, לעומת כ- 12% בשנת 2023 וכ- 11.7% בשנת 2022.

כ- 15% מסך הפרמיות בתת תחום ענפי חבויות אחרים משווק באמצעות סוכנות אחת, שהינה חברה כלולה של החברה. אובדן הפרמיות המשווקות באמצעות סוכנות זו לא ישפיע מהותית על רווחיות תחום זה.

3.7.3.4 ענפי רכוש ואחרים

הראל ביטוח משווקת את מוצריה בתת תחום זה באמצעות סוכני וסוכנויות ביטוח ובאופן ישיר, בין היתר, באמצעות השתתפות במכרזים עסקיים וכן באמצעים דיגיטליים. הפעילות הישירה הינה בעיקרה מול לקוחות עסקיים גדולים שבהם מערך הביטוחים הינו בדרך כלל מורכב יותר. להראל ביטוח מחוז נפרד המוגדר כמחוז תעשייה, המטפל בעסקאות גדולות מאוד ו/או ישירות, וכן מחלקה ייעודית לביטוח סיכונים מיוחדים המתמחה במתן פתרונות ביטוחיים עבור עסקים גדולים ומורכבים במיוחד, מבחינת היקף וסוג הכיסויים הנדרשים על ידי הלקוח או יועציו וכן למצבים של מתן פתרונות לעסקים שלהם פריסה רב לאומית, וזאת, בין היתר, באמצעות שיתופי פעולה עם מבטחי משנה וכן מבטחים זרים אותם מייצגת הקבוצה בישראל, ובכללם חברת ZURICH השוויצרית.

פוליסות ביטוח מבנה אגב משכנתא נמכרות ברובן אצל הבנקים למשכנתאות, באמצעות סוכנויות ביטוח ייעודיות אשר קשורות בהסכמים עם הראל ביטוח, ומיעוטן באמצעות סוכני הביטוח.

העמלה לסוכנים עבור התיווך בעסקאות ביטוח בתת תחום ענפי ביטוח רכוש ואחרים נקבעת, בעיקרה, כשיעור מהפרמיה נטו ובחלקה מותנית בהיקף המכירות של הסוכן. בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות מרביים בביטוח מבנה אגב הלוואה לדיוור), התשע"ב-2012, החל מיום 1 בינואר 2013 נקבעה מגבלה של 20% (כולל מע"מ) מדמי הביטוח שגבה המבטח מהמבוטח, על דמי העמילות עבור תיווך בפוליסות ביטוח מבנה אגב הלוואה לדיוור. בשנת 2021 הוקטן שיעור דמי העמילות כאמור ל-15% (כולל מע"מ).

שיעור העמלות הממוצע בתת תחום ענפי רכוש ואחרים הסתכם בשנת 2024 בכ- 13.4%. שיעור העמלות בביטוחי אובדן רכוש אחר עסקי (ללא ענף הדירות לרבות משכנתאות) הוא כ- 12.1% מהפרמיות ושיעור העמלות בענף מקיף דירות, לרבות משכנתאות הוא 15% מסך הפרמיות של ענף זה, בדומה לשנת 2023 וכ- 16.6% בשנת 2022.

3.7.3.5 ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא

כמפורט בסעיף 1.2.3.5 לעיל, בשל הוראות רגולטוריות של בנק ישראל, בתקופת הדוח לא שוקן פוליסות חדשות בתחום זה.

3.7.4 חברות ביטוח בחו"ל

Interasco ו-Turk Nippon מפיצות את מוצרי הביטוח השונים בעיקר באמצעות סוכני ביטוח ובורוקרים. לחברות אין הסכמי בלעדיות עם ערוצי הפצה כלשהם.

Turk Nippon פועלת כמייצגת של חברת הביטוח Royal & Sun Alliance Insurance PLC, כך שלקוחותיה בטורקיה מקבלים שירות מ-Turk Nippon. להתקשרות השפעה חיובית על היקף הפעילות של Turk Nippon.

3.7.5 שינויים מהותיים בדינים המתייחסים לערוצי ההפצה שפורסמו במהלך תקופת הדוח

לא חלו שינויים מהותיים בדינים המתייחסים לערוצי ההפצה במהלך תקופת הדוח.

3.7.6 הסוכנויות העיקריות שבשליטת הקבוצה

הסוכנויות העיקריות שבשליטת הקבוצה הינן: ידידים הסדרים פנסיוניים סוכנות לביטוח בע"מ (100%), וריטס סוכנויות לביטוח בע"מ (100%) – הפועלות בכל תחומי הביטוח והחיסכון ארוך טווח בהם פועלת הקבוצה; תכנון מתקדם – סוכנות לביטוח פנסיוני (2013) בע"מ (100%), הפועלת בתחומי החסכון ארוך הטווח וסה – פיי סוכנות לביטוח בע"מ (70%) הפועלות בתחומי הביטוח והחיסכון ארוך טווח.

3.7.7 תלות בגורם שיווק

בכל אחד מתחומי פעילותה אין לקבוצה תלות בגורם שיווק כלשהו, באופן שאובדנו עלול להשפיע השפעה מהותית לרעה על אחד מתחומי הפעילות או עלול לגרום לחברה תוספת עלות מהותית כתוצאה מהצורך להחליפם.

3.8 ספקים ונותני שירותים

3.8.1 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

הקבוצה קשורה במספר רב של הסכמים עם ספקים בקשר עם תחום פעילות זה. ההתקשרויות העיקריות הינן עם ספקים בתחומי תשלומי הקצבאות וספקים בתחום תפעול קופות הגמל המרכזיות.

לחברות בקבוצה אין תלות במי מספקי השירותים. לגבי מרבית השירותים להם זקוקה החברה בתחום הפעילות, החברה קשורה בהסכמים עם מספר ספקים, באופן שמאפשר לה גמישות תפעולית. קיומם של ספקים תחליפיים זמינים עבור מרבית השירותים המנויים לעיל מונעת תלות של החברה בספק זה או אחר.

3.8.2 ביטוח בריאות

בתחום ביטוחי בריאות הקבוצה קשורה במספר הסכמים עם ספקים בקשר עם הכיסויים הנכללים בפוליסות השונות, באופן שמאפשר לה גמישות תפעולית ומונעת תלות של הראל ביטוח בספק כזה או אחר. ההתקשרויות העיקריות הינן עם בתי חולים פרטיים, רופאים ונותני שירות רפואי וכן עם ספקי כתבי שירות. לפיכך, לחברות הקבוצה אין תלות במי מספקי השירותים.

3.8.3 ביטוח כללי

3.8.3.1 רכב רכוש

ההתקשרויות העיקריות הינן עם ספקי שירותי תיקון לכלי רכב, ספקי חלקי חילוף וספקים של כתבי שירות.

לא קיימת להראל ביטוח תלות בספקי השירות כאמור, שכן קיימים ספקים נוספים שאיתם ניתן להתקשר בלוח זמנים סביר, בהתחשב במהות ההתקשרויות השונות, הגם שהראל ביטוח קשורה מראש, במרבית המקרים, עם יותר מספק שירות אחד. לאור התחרות הקיימת בין ספקי השירותים כאמור, לשינוי בזהות ספק זה או אחר לא צפויה להיות השפעה שלילית על תוצאות הפעילות בתת תחום רכב רכוש.

3.8.3.2 רכב חובה

על מנת לייעל את הליך סילוק התביעות בביטוח חובה, תוך ניצול גודלה היחסי ורצונה לתת שירות איכותי ומקצועי, וכן להפחית את ההוצאות הכרוכות בסילוק התביעות ובמקביל לשלם את הפיצויים הנאותים, קשורה הראל ביטוח בהסכמים עם ספקים הכוללים בין היתר עורכי דין, רופאים וחוקרים פרטיים.

להראל ביטוח לא קיימת תלות בספק מסוים וזאת בזכות התקשרותה עם מגוון ספקים בפריסה ארצית רחבה.

3.8.3.3 ענפי חבויות אחרים

על מנת לייעל את הליך סילוק התביעות בתת תחום ביטוחי חבויות, התקשרה הראל ביטוח בהסכמים עם שורה ארוכה של ספקים, הכוללים, בין היתר, עורכי דין, שמאים, מוסדות רפואיים, חוקרים פרטיים ועוד. הטיפול בתביעות בגין פוליסות אחריות מקצועית רפואית נעשה בין היתר באמצעות חברת MCI, שהינה בשליטה מלאה של מדנס סוכנות לביטוח בע"מ (בה מחזיקה הראל השקעות כ- 25%). לא צפויה להיות השפעה שלילית על תוצאות הפעילות של תת התחום עקב שינוי בהתקשרויות עם ספקי שירות אלה או אחרים, וזאת בשל קיומם של ספקים נוספים שאיתם ניתן להתקשר בלוח זמנים סביר ובעלויות דומות (וזאת לאור התחרות הקיימת בין הספקים השונים בתחומים הרלוונטיים).

3.8.3.4 ענפי רכוש ואחרים

במסגרת ביטוח דירות, הראל ביטוח משווקת הרחבות שונות לפוליסה התקנית, באמצעות הסכמי שירותים עם ספקים שונים. הראל ביטוח חתמה על הסכמים עם ספקים ונותני שירות, בין היתר, בתחומים הבאים: שרברבים וחברות מוקד ניהול תביעות בנזקי מים.

לא קיימת להראל ביטוח תלות בספקי השירות בסעיף זה, שכן קיימים ספקים נוספים שאיתם ניתן להתקשר בלוח זמנים סביר בהתחשב במהות ההתקשרויות השונות. לאור התחרות שקיימת בין ספקי השירותים כאמור, לשינוי בזהות ספק זה או אחר לא צפויה להיות השפעה שלילית על תוצאות הפעילות בתת תחום הרכוש האחר, לרבות בענף הדירות והמשכנתאות.

במסגרת ביטוח רכוש עסקי, קיימים מספר סוקרים חיצוניים המבצעים לפי הזמנה סקרי סיכונים באתרים המבוטחים, בהתאם למדיניות הסיקור של החברה. לא קיימת תלות בספקים אלה, הרשימה דינמית ולא צפוי קושי להחליפם במידת הצורך.

להלן מידע אודות ספקים ונותני שירותים נוספים:

3.8.4 שירותי מחשוב ותוכנה

שירותי מחשוב ותוכנה מסופקים לרוב חברות הקבוצה על ידי הראל המשמר מחשבים, חברה בת בבעלות מלאה של החברה, האחראית על מתן שירותי המיכון השונים, אשר מפעילה במידת הצורך, ספקים וחברות תוכנה לצורך שירותי המחשוב אותם היא מספקת לחברות הקבוצה.

3.8.5 תלות בספקים

למעט הספקים שצוינו בסעיף 2.6.15.2 לעיל לגבי תחום השירותים הפיננסים, ותלות מסוימת ב-MCI (ראו סעיף 3.8.3.3 לעיל), אין לחברות הקבוצה תלות במי מספקיהן, ולגבי כל אחד מהם באפשרות הקבוצה למצוא ספקים או פתרונות חלופיים מבלי שתיווצר לה תוספת עלות משמעותית.

3.9 רכוש קבוע

3.9.1 משרדים ונכסי מקרקעין

משרדיה הראשיים של הקבוצה ממוקמים ב"בית הראל" וב"בית המ.א.ה.", הנמצאים במתחם הבורסה על גבול רמת-גן תל-אביב. כמו כן לקבוצה משרדים (בנכסי מקרקעין אשר בבעלותה ובבעלות חברות בנות בבעלות מלאה שלה) ב"בית הראל" בירושלים, בתל-אביב, בחיפה, בפתח-תקווה (שם גם ממוקם מרכז לוגיסטי של חברות הביטוח בקבוצה), ובמקומות נוספים ברחבי הארץ.

מעבר למשרדים כאמור, לחברה נכסי נדל"ן נוספים באזורים שונים בארץ. כמו כן, החברה הינה בעלת כ-55% מהזכויות במתחם בשטח כולל של 120,000 מ"ר באזור רוטשילד, אשר מתוכננים להיבנות בו מתחמים למגורים, משרדים, מלונאות ומסחר.

יתרת העלות המופחתת של נכסי המקרקעין האמורים, המשמשים את חברות הקבוצה, למועד הדוח הינה כ-1,233 מיליוני ש"ח לעומת כ-1,234 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2023. כמו כן שוכרות חברות הקבוצה חניות בסביבת בית הראל ושטחי משרדים בערים שונות בישראל.

לפרטים נוספים ראו באור 7 בדוחות הכספיים.

3.9.2 מערכות המיכון וניהול המידע

החברה הבת, הראל המשמר מחשבים אחראית על מתן שירותי המיכון השונים לרוב חברות הקבוצה, והיא אשר מפעילה במידת הצורך, ספקים וחברות תוכנה לצורך שירותי המחשוב אותם היא מספקת לחברות הקבוצה. בשנים האחרונות, עוסקת הראל המשמר מחשבים באופן אינטנסיבי ביישום התוכנית האסטרטגית של החברה.

לפרטים אודות היעדים והאסטרטגיה העסקית של הקבוצה - ראו סעיף 10 בפרק 2 "דוח הדירקטוריון" לדוח התקופתי של החברה.

הקבוצה רואה חשיבות רבה ביכולת הטכנולוגית שלה, כך שתוכל לתמוך ביעדי הקבוצה, והיא שמה לעצמה מטרה להוביל את השימוש במערכות מתקדמות בתחומי פעילותה השונים. בהמשך לאמור, החברה השקיעה בתקופת הדוח במוצרים וכלים טכנולוגיים שיאפשרו לקבוצה לפתח יכולות עסקיות חדשות הקשורות לעולמות דיגיטליים וחדשניים (כמו: SALESFORCE, תשתית CLOUD ועוד). כמו כן הקבוצה ממשיכה להשקיע רבות בתשתיות הטכנולוגיה והסייבר, כל זאת, לצד שדרוג מערכות הליבה המהוות את אבני הבסיס ליישום היכולות המתקדמות שלה.

לפרטים אודות התמודדות הקבוצה עם סיכון הסייבר – ראו סעיף 3.13 להלן.

השקעות הקבוצה בציוד מחשוב ותוכנה בשנת 2024 היו כ- 372 מיליוני ש"ח לעומת כ- 359 מיליוני ש"ח בשנת 2023.

לפרטים נוספים אודות השקעות הקבוצה בציוד מחשוב ותוכנה - ראו באור 5 בדוחות הכספיים.

3.10 עונתיות

אין השפעה מהותית לעונתיות על הרווחיות באף אחד מתחומי הפעילות של החברה. עם זאת, ראו האמור להלן:

3.10.1 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

בביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח לקראת סוף שנה קלנדרית ניכרת עליה בקצב המכירות עקב רכישת מוצרים המקנים הטבות מס והפקדות במוצרים אלו.

3.10.2 ביטוח בריאות

ככלל, בביטוח בריאות קיימת עלייה עונתית בכמות הפוליסות הנמכרות ליוצאים לחו"ל בתקופות הקיץ ובחופשות החגים.

3.10.3 ביטוח כללי

3.10.3.1 מחזור הפרמיות בתחומי הביטוח הכללי גדול יותר בתחילת כל שנה קלנדרית, עקב חידוש מספר רב של חוזי ביטוח שנתיים בתחילת השנה. לעונתיות זו אין השפעה על הרווחיות, מאחר שהיא מוסתת על ידי השינויים בעתודה לסיכונים שטרם חלפו.

3.10.3.2 בביטוחי רכב חובה ורכוש ישנה עלייה בהיקף התביעות בחודשי החורף, כתוצאה מריבוי תאונות הדרכים ומנזקי מזג האוויר.

3.10.3.3 בביטוח רכוש אחר ישנה עלייה בהיקף התביעות בחודשי החורף כתוצאה מפגעי מזג האוויר.

להלן התפלגות פרמיה שהורווחה בענפי הביטוח, דמי ניהול מקופות גמל וקרנות פנסיה וסך הכנסות ממגזר שוק ההון ושירותים פיננסיים ואשראי לפי רבעונים בשלוש השנים האחרונות (במיליוני ש"ח):

שנת 2024 (מיליוני ש"ח)				
תחום פעילות	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4
ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח				
ביטוח חיים	1,339	1,677	1,280	1,289
קופות גמל וקרנות פנסיה	202	210	222	232
בראות	1,178	1,191	1,276	1,251
רכב חובה	197	185	191	193
רכב רכוש	361	375	389	389
ענפי חבויות אחרים	268	269	277	283
ענפי רכוש ואחרים	350	356	367	384
ביטוח משכנתאות	2	-	-	2
שוק ההון ושירותים פיננסיים	113	119	145	184
אשראי	87	106	115	108
חברות ביטוח בחו"ל	189	87	163	173

שנת 2023 (מיליוני ש"ח)				
תחום פעילות	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4
ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח				
ביטוח חיים	1,520	1,851	1,523	1,392
קופות גמל וקרנות פנסיה	183	190	198	200
בראות	1,539	1,601	1,675	1,653
רכב חובה	179	198	200	202
רכב רכוש	275	301	323	345
ענפי חבויות אחרים	254	260	269	277
ענפי רכוש ואחרים	330	339	355	364
ביטוח משכנתאות	1	1	-	1
שוק ההון ושירותים פיננסיים	72	85	96	112
אשראי	69	79	84	85
חברות ביטוח בחו"ל	120	129	154	145

שנת 2022 (מיליוני ש"ח)				
תחום פעילות	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4
ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח				
ביטוח חיים	2,000	1,496	1,543	1,465
קופות גמל וקרנות פנסיה	174	177	180	182
בראות	1,407	1,456	1,538	1,527
רכב חובה	183	187	201	210
רכב רכוש	273	282	290	311
ענפי חבויות אחרים	297	306	325	335
ענפי רכוש ואחרים	260	250	261	271
ביטוח משכנתאות	1	1	1	-
שוק ההון ושירותים פיננסיים	58	63	65	78
אשראי	23	32	43	56
חברות ביטוח בחו"ל	91	102	124	131

3.11 נכסים בלתי מוחשיים

סימני מסחר/ לוגו

בבעלות חברות הקבוצה סימן מסחר על הלוגו של הקבוצה וכן על הלוגו עם הסיסמא, השם: "הראל ביטוח ופיננסים" הרשום ברשם סימני המסחר. כמו כן הראל מפעילה מספר מותגים, רשומים ולא רשומים, הנהנים מהמוניטין שיצרה הקבוצה לאורך השנים בשוק הביטוח והפיננסים, כגון "UPGRADE", "הראל סוויץ'", "הראל ביטוח ופיננסים בשביל השקט הנפשי שלך" ועוד.

חברות הקבוצה פועלות לרישום סימני המסחר: "שירביט מבית הראל חברה לביטוח בע"מ" וכן "הראל +60".

בבעלות EMI 5 סימני מסחר המתייחסים לשמה המסחרי של החברה - "EMI", לוגו החברה - "EMI" ו- שיטת החברה - "שיטת EMI".

מאגרי מידע

הקבוצה מנהלת מאגרי מידע חיוניים לניהול עסקי החברה על פי חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א 1981.

תוכנות וכתובות דומיין

חברות הקבוצה משתמשות לצורכי פעילותן בתוכנות בבעלות חברות הקבוצה ו/או תוכנות שרישיונותיהן נרכשו עבור השימוש בהן. בנוסף, החברה מפתחת באמצעות עובדיה ובאמצעות ספקים שונים תוכנות לשימוש עצמי, בהן יש לה זכויות יוצרים.

כתובת הדומיין של אתר האינטרנט של קבוצת הראל, נמצא בבעלות הקבוצה.

רישיונות

בידי הקבוצה רישיונות והיתרים לפעול כמבטח, חברה מנהלת, סוכן תאגיד, וכן רישיון פעילות מורחב למתן אשראי לפי העניין בהתאם להוראות כל דין.

לפרטים אודות נכסים בלתי מוחשיים - ראו באור 5 בדוחות הכספיים.

3.12 מימון

הקבוצה מממנת את פעילותה, בין היתר, ממקורות חיצוניים ובכלל זה הנפקת כתבי התחייבות, אגרות חוב ונטילת הלוואות בנקאיות וחוץ בנקאיות לטווח קצר וארוך. סך ההתחייבויות הפיננסיות ליום 31 בדצמבר 2024 הינו כ- 26,333 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ- 17,046 מיליוני ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2023. הגידול נובע בעיקרו מגיוסי חוב ונטילת הלוואות בנקאיות שבוצעו במהלך שנת הדוח, גידול בשיעורי ההצמדה וגידול בעסקאות שאילה ומכירה בחסר אשר קוזזו כנגד שינוי בנגזרים.

שיעור ריבית ממוצעת

שיעור הריבית הממוצעת הנקובה על הלוואות ממקורות בנקאיים וחוץ בנקאים שהיו בתוקף במהלך שנת 2024 מפורטות בטבלה שלהלן:

שיעור ריבית ממוצע		
שיעור ממוצע	כתבי התחייבויות נדחים	הלוואות לזמן ארוך
מקורות בנקאיים- שקלי	2.37	-
מקורות חוץ מאזניים- שקלי	1.95	1.95

לפרטים נוספים בדבר התחייבויות פיננסיות, ראו באור 24 בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

3.13 גורמי סיכון

3.13.1 טבלת גורמי הסיכון

בטבלה שלהלן מוצגים גורמי הסיכון של הקבוצה על פי טיבם ועל פי השפעתם האפשרית, לדעת הנהלת הקבוצה, על עסקי הקבוצה:

גורם הסיכון	מידת השפעת גורם הסיכון על החברה
סיכונים מאקרו	
• האטה כלכלית בישראל	גדולה
• סיכונים שוק:	
○ סיכון ריבית	גדולה
○ סיכון מרווח אשראי	בינונית
○ סיכון אינפלציה	בינונית
○ סיכון שערי חליפין	קטנה
○ סיכון מכשירים הונניים	גדולה
○ סיכון מחירי נכסים אחרים	בינונית
• סיכונים אשראי	בינונית
• סיכונים קיימות (ESG)	קטנה

גורם הסיכון		מידת השפעת גורם הסיכון על החברה
סיכונים ענפיים		
• סיכונים ביטוחיים:		
○ אריכות חיים לרבות מימוש גמלה	גדולה	
○ תחלואה	גדולה	
○ סיכוני ביטוח אחרים	בינונית	
• זמינות ויציבות מבטחי משנה		
• סיכוני קטסטרופות:		
○ מגפה	בינונית	
○ טרור או מלחמה	בינונית	
○ רעידת אדמה או אסון טבע גדול אחר בישראל	בינונית	
• סיכונים אסטרטגיים, כולל סיכוני תחרות, שימור תיק, שינויים בטעמי הציבור ובמודל העסקי		
○ סיכוני חקיקה ורגולציה	גדולה	
○ תקדימים משפטיים	גדולה	
סיכונים מיוחדים לחברה		
• סיכונים תפעוליים:		
○ סיכוני סייבר ואבטחת מידע	גדולה	
○ סיכוני טכנולוגיות מידע	גדולה	
○ סיכון מיקור חוץ והתקשרויות עם ספקים חיצוניים	בינונית	
○ סיכונים תפעוליים אחרים	בינונית	
• סיכוני נזילות		
• תובענות ייצוגיות והליכים משפטיים מהותיים		
• סיכוני ציות		
• סיכון מוניטין		

ייחוס מידת השפעת גורמי הסיכון לעיל לקבוצה מבוסס על הערכה סובייקטיבית איכותית של הנהלת הקבוצה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך דוח זה. מידת ההשפעה של כל אחד מגורמי הסיכון לעיל עשויה להיות מושפעת משינויים העשויים לחול במאפייני פעילות הקבוצה או בתנאי השוק לאחר תאריך דוח זה.

לפרטים נוספים בדבר ניהול סיכונים ראו באור 36 בדוחות הכספיים.

3.13.2 התמודדות עם סיכון הסייבר

הקבוצה חשופה לסיכון הסייבר נוכח היקף המידע הרגיש אשר ברשותה וכן בגין היקף הכספים אשר בניהולה.

סיכון סייבר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזהות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע.

תפיסת ההגנה של קבוצת הראל בניהול סיכונים סייבר ואבטחת מידע בנויה על שלוש שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה ביטוח קבוצתי כנגד פשעי מחשב, בכלל אירועי סייבר.

הקבוצה והחברות הבנות שלה פועלות בהתאם להוראות חוזר גופים מוסדיים בנושא: "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים", אשר מגדיר עקרונות לניהול סיכונים סייבר בגוף מוסדי ומחייב גוף כאמור לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי- תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשב בענן, אבטחה פיסית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכונים אלו ובהתאמה לחוזר כאמור, הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא. הקבוצה והחברות הבנות שלה מבצעות סקר חשיפות תקופתי בקשר לסיכונים סייבר.

הקבוצה מקצה משאבים רבים לניהול סיכונים סייבר. קיימת תוכנית עבודה שנתית ורב שנתית בתחום הסייבר ומבוצע מעקב אחר ביצוע בפועל.

כמו כן, החברה והחברות הבנות שלה מפעילות כלי סייבר שונים ומבצעות תהליכי בדיקות ובקרה נרחבים על מנת להקטין את סיכונים הסייבר.

הקבוצה מפעילה מערך הגנת סייבר ייעודי תוך הסתייעות בשירותי מיקור חוץ ומומחים בתחום אבטחת מידע. לקבוצה מוקד סייבר ייעודי הפועל במתכונת 24/7 לטיפול באירועי סייבר.

בקבוצה פועלת ועדת היגוי סייבר אשר מתכנסת לפחות אחת לרבעון. תפקידיה של הוועדה כוללים, בין היתר: ביצוע מעקב אחרי יישום תוכנית העבודה בתחום ניהול סיכונים סייבר; דיון בתוצאות הערכת סיכונים ובתוכנית להפחתתם, דיון בסיכונים אפשריים בהפעלת שימוש במערכות מבוססות ענן; תחקור והפקת לקחים לגבי כל אירוע סייבר משמעותי, דיווח לדירקטוריון הקבוצה והחברות הבנות שלה, לכל הפחות אחת לשנה, על פעילותה, מסקנותיה והמלצותיה בנושאים שהוסמכה לעסוק בהם.

דירקטוריון החברה, יחד עם הדירקטוריונים של החברות הבנות בקבוצה מפקח על ניהול סיכונים הסייבר ומקבל עדכונים מוועדת ההיגוי כאמור ומבעלי התפקידים הרלוונטיים בקבוצה.

הקבוצה הגדירה מנהל ייעודי, כמנהל הגנת הסייבר של הקבוצה, אשר לו מומחיות וניסיון מוכחים בתפקיד ניהולי בתחום הגנת הסייבר. מנהל הגנת הסייבר כפוף לחבר הנהלה.

כמו כן, מבקרת הפנים של הקבוצה מבצעת ביקורות בהתאם לתוכנית העבודה הרב שנתית בהתייחס להיבטים שונים של הגנת סייבר, כגון: ביקורת על חשיפות לסייבר במערכות ענן, סקרים ומבדקי חדירה, הרשאות, סיסמאות ועוד.

לצד מדיניות הגנת הסייבר, לחברה והחברות הבנות שלה נהלים מקיפים לניהול תהליכי הסייבר בתחומים שונים כגון: ניהול אירועי סייבר, ביצוע סקרים ומבדקי חדירה, דרישות אבטחת מידע בתהליכי משאבי אנוש וכודמה.

בהתאם לטבלת גורמי הסיכון של החברה, סיכון הסייבר מהווה תת סיכון תפעולי מיוחד לחברה.

לפרטים נוספים אודות סיכונים תפעוליים ראו באור 36 בדוחות הכספיים.

3.13.3 התמודדות עם סיכונים קיימות (ESG) - סיכונים סביבתיים

גורמי ESG בכלל, וסיכונים אקלים בפרט, מהווים סיכון מתפתח בחברות הביטוח, עקב הצפי ההולך וגובר לשינויים מהותיים בהעדפותיהם וציפיותיהם של בעלי עניין שונים, בהם לקוחות, משקיעים ורשויות פיקוחיות. הקבוצה רואה חשיבות בקידום הפעילות וניהול הסיכונים בהקשר זה ואימצה מדיניות השקעות ESG לניהול כלל תיקי ההשקעות, בהתאם לדרישות הממונה. בנוסף חברת הביטוח בחנה את החשיפות שלה לסיכונים ESG בפעילות הביטוחית. הקבוצה עוקבת אחר סיכונים ESG מתפתחים ואחר התפתחויות רגולטוריות בנושא ומעדכנת את ניהול הסיכונים בהתאם.

3.14 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

הסכם שיתוף פעולה עם עמותת 8200 ו-AWS ישראל – תוכנית החדשנות GUTS - מתוך מטרה לספק שירות ויכולות טכנולוגיות מיטביות עבור לקוחות וסוכני הקבוצה, קבוצת הראל הקימה בשנת 2022 תוכנית עסקית - טכנולוגית, בשיתוף פעולה עם AWS ישראל (ענקית הענן מבית אמזון) ועמותת בוגרי 8200.

בתוכנית משתתפים וישתתפו סטארטאפים ישראלים המפתחים פתרונות טכנולוגיים לעולמות הביטוח, פיננסים, בריאות ויעילות תפעולית בעולם התאגידים. הסטארטאפים כאמור יהנו, בין היתר, מגישה למומחים בתחומים שונים הרלוונטיים לפעילותם, לרבות בנושאי טכנולוגיה ואבטחת מידע, גישה לתשתיות, כלים ומוצרים טכנולוגיים מתקדמים וכן סביבת עבודה משרדית במתחם ייעודי שהוקם על ידי הקבוצה בבית מ.א.ה ברמת גן.

במסגרת התוכנית הקבוצה בוחנת הטמעת פתרונות טכנולוגיים של אילו מהסטארטאפים המשתתפים בתוכנית.

התקשרות בהסכם עם תאגיד ייעוץ בינלאומי בעניין תוכנית אסטרטגית רב שנתית – לפירוט ראו סעיף 10 בפרק 2 בדוח הדירקטוריון.

הסכמים בתחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון - ראו סעיף 2.6.15.2 לעיל.

3.15 יעדים ואסטרטגיה עסקית

לפרטים אודות היעדים והאסטרטגיה העסקית של הקבוצה - ראו סעיף 10 בפרק 2 "דוח הדירקטוריון" לדוח התקופתי של החברה.

4 חלק ד' - משטר תאגידי

4.1 דירקטורים חיצוניים

הדירקטורים החיצוניים המכהנים בחברה, נכון למועד פרסום הדוח הינם: מר נעים נג'אר, הגב' אפרת יעבץ, הגב' איילת בן עזר והגב' יוכי דביר.

לפרטים נוספים אודות הדירקטורים החיצוניים של החברה - ראו תקנה 26 בפרק החמישי לדוח התקופתי (פרטים נוספים על החברה).

שינויים בכהונת הדירקטורים החיצוניים בחברה במהלך שנת 2024 ועד למועד פרסום הדוח:

הגב' יוכי דביר החלה לכהן כדירקטורית חיצונית בחברה החל מיום 30.5.2024.

4.2 מבקר פנים

4.2.1 פרטי מבקר הפנים ותאריך תחילת כהונתו

בדצמבר 2013 מונתה רו"ח אסנת מנור זיסמן, על ידי דירקטוריון החברה וכהונתה החלה ביום 1 בפברואר 2014.

המבקר הפנימי עומד בהוראות סעיף 146(ב) לחוק החברות ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, תשנ"ב-1992.

המבקר הפנימי הינו עובד הראל ביטוח אשר מכהן כמבקר פנים גם בהראל השקעות. עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת באמצעות עובדי מערך הביקורת הפנימית של החברה וכן באמצעות שירותים הניתנים במיקור חוץ. הממונה הארגוני על מבקר הפנים הינו יו"ר דירקטוריון החברה. המבקר הפנימי של החברה משמש גם כמבקר פנימי של שתי חברות בנות בקבוצה (הראל ביטוח ו- EMI) ולפיכך ההתייחסות להלן לפעילותו של מבקר הפנים של החברה הינה (אלא אם כן צוין אחרת) הן לפעילותו בביקורת פנים בענייניה של החברה עצמה והן לביקורת פנים בעניינין של החברות הבנות כאמור.

בחברות בנות אחרות של החברה מכהנים מבקרי פנים נוספים. כך, למשל, בחברות בקבוצת הראל שעוסקות בתחום שוק ההון ופיננסים (הראל פיננסים והחברות הבנות שלה), מכהנת כמבקר פנים רו"ח לינור דלומי ממשרד דלויט. בהראל פנסיה וגמל, בקחצ"ק ובלעתיד מכהן כמבקר פנים רו"ח שי לוטרבך, כאשר חלק מהביקורת בחברות אלו מבוצעות על-ידי עובדי מערך הביקורת הפנימית בחברה.

בחלק מהחברות הבנות כהונת המבקרים הפנימיים מתחייבת מהוראות הדין החלות על אותן חברות, אף שאינן חברות ציבוריות. כך, למשל, חברות ביטוח וחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, מחויבות במינוי מבקר פנים וכהונה של ועדת ביקורת, אשר דנה בדוחות של מבקר הפנים. לפיכך, המבקרים הפנימיים שמכהנים במרבית החברות הבנות של החברה, פועלים בהתאם ובכפוף להחלטות של ועדות הביקורת של אותן חברות בנות.

בחברות בנות בהן לא מונה מבקר פנים, מבוצעת ביקורת על ידי מערך הביקורת של החברה.

4.2.2 תוכנית הביקורת

תוכנית הביקורת היא תוכנית שנתית, הנגזרת מתוכנית ביקורת רב שנתית. סבב הביקורות נשוא התוכנית הרב שנתית נועד ליצור מצב בו במהלך של ארבע שנים מבוקרים כל הנושאים הרלבנטיים לפעילותה של החברה. תוכן תוכנית העבודה נקבע, בין היתר, בהתבסס על סקר מוקדם וממצאיו באשר לבקורות הקיימות בתהליכים ובהתבסס על שינויים רגולטוריים.

4.2.3 התקנים המקצועיים

התקנים המקצועיים המקובלים על פיהם עורך המבקר הפנימי את עבודת הביקורת כאמור בסעיף 4(ב) לחוק הביקורת הפנימית הם כפי שנקבעו על ידי הלשכה הבינלאומית של המבקרים הפנימיים (IIA) ואומצו על ידי לשכת המבקרים הפנימיים - IIA ישראל.

4.2.4 היקף העסקה

היקף הביקורת הפנימית נקבע בתחילת השנה במסגרת אישור תוכנית הביקורת. בשנת 2024 בוצעו בקבוצה 35,495 שעות ביקורת (בשנת 2023 בוצעו 36,020 שעות ביקורת). היקף שעות הביקורת נקבע על בסיס תוכנית ארבע שנתית שבמסגרתה אמורים להיות מבוקרים כל הנושאים הנוגעים לפעילותה של החברה ושל החברות הבנות, כאמור לעיל. בהתאם לתוכנית הרב שנתית נקבעת תוכנית הביקורת השנתית ובהתאם נקבע היקף השעות הנדרשות לצורך ביצועה.

להלן נתונים אודות היקף שעות הביקורת בחברה ובחברות מוחזקות:

שעות שהושקעו	החברה
23,837	הראל ביטוח
5,033	חברות הפנסיה והגמל*
300	EMI
29,170	סך הכל בגופים המוסדיים
2,725	הראל פיננסיים וחברות בנות
3,100	Interasco ו-Turk Nippon
500	הראל השקעות
35,495	סה"כ

* הראל פנסיה וגמל, קחצ"ק ולעתיד

4.2.5 תגמול

מבקר הפנים הינו עובד הראל ביטוח.

שכרו של מבקר הפנים הינו שכר שנקבע בהסכם העסקה של מבקר הפנים, באופן שמונע חשש לפגיעה בשיקול הדעת המקצועי של מבקר הפנים או לפגיעה באי תלותו.

4.2.6 גישה למידע

למבקר הפנימי הוצגו כל המסמכים הרלוונטיים אשר נדרשו, לרבות גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של החברה ולכל מידע אחר ולרבות לנתונים כספיים.

4.2.7 דין וחשבון המבקר הפנימי

כל דוחות המבקר הפנימי בחברה הוגשו בכתב. כל דוח הוגש לשרשרת המבוקרים עד מנכ"ל ויו"ר ועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה המבוקרת. בגין כל דוח התקיימה ישיבה של ועדת הביקורת עם המבוקרים באשר לממצאים וכן הוגשה תגובת המבוקרים בכתב.

בסך הכל הוגשו לחברה בתקופת הדוח 4 דוחות ביקורת, והדיון בכולם התקיים בוועדת הביקורת שהתכנסה בסמוך למועד הגשתם.

4.2.8 הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

לדעת הדירקטוריון היקף עבודת הביקורת הפנימית, רציפות פעילותו ותוכנית העבודה של המבקר הינם מספקים בנסיבות העניין ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בחברה.

4.3 רואה חשבון מבקר

4.3.1 פרטי רואה חשבון מבקר

4.3.1.1 שם : משרד סומך חייקין KPMG

תאריך תחילת כהונתו : שנת 1999

4.3.1.2 שם השותף המטפל בחברה

גב' טלי ביסקר-אבישר, רו"ח.

ביקורת הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2024 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך נועלה על-ידי רו"ח טל זהרני, שותף, אשר ממלא את מקומה של הגב' טלי ביסקר-אבישר.

4.3.2 גילוי בדבר שכר רואה חשבון מבקר

להלן פירוט שכר רואי החשבון (לא כולל מע"מ), עבור שירותים שניתנו על ידם בשנים 2023-2024 :

שנת 2024				
שכר טרחה (באלפי ש"ח) ללא מע"מ				
סה"כ	שירותי מס מיוחדים	אחר	שירותי ביקורת	
1,236	4	626	606	החברה ¹
8,908	656	223	8,029	הראל ביטוח ¹
1,176	-	-	1,176	הראל פנסיה וגמל ¹
667	100	-	567	הראל פיננסים ²
1,473	121	-	1,352	חברות אחרות ¹
13,460	881	849	11,730	סה"כ
שנת 2023				
שכר טרחה (באלפי ש"ח) ללא מע"מ				
סה"כ	שירותי מס מיוחדים	אחר	שירותי ביקורת	
754	-	7	747	החברה ¹
8,338	1,108	886	6,344	הראל ביטוח ¹
1,301	-	-	1,301	הראל פנסיה וגמל ¹
589	65	4	520	הראל פיננסים ²
932	-	-	932	חברות אחרות ¹
11,914	1,173	897	9,844	סה"כ

(1) סומך חייקין KPMG - (מרבית הסכום).

(2) קוסט פורר גבאי- Ernst & Young - (מרבית הסכום)

* הסכום כולל ביקורת בגין IFRS 17 וסולבנסי

4.3.3 היערכות החברה ליישום של תקן דיווח כספי בינלאומי (IFRS) מספר 17, חוזי ביטוח ("התקן") החברה ממשיכה בהיערכות להטמעה של התקן בדוחותיה הכספיים של החברה ושל הראל ביטוח החל

מהתקופות הרבעוניות והשנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2025, וזאת בהתאם למפת דרכים לאימוץ התקן שפרסמה רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון ביום 12 באוגוסט 2024 ("מפת דרכים").

כחלק מההערכות האמורה, החברה נמצאת בתהליך יישום והטמעה של מערכת ממחושבת מתוצרת SAP לניהול חשבונאי של הוראות התקן, בסיוע של פירמת Ernst & Young כיועץ חיצוני אשר מלווה את החברה במהלך שלב היישום וההטמעה של התקן, וכן נמצאת בתהליך בחינה של מגוון ההשלכות של אימוץ התקן על דוחותיה הכספיים, לרבות עיצוב ובחינת הנאותות של כלל הבקורות הקשורות למערכות המידע ולתהליכים החדשים כתוצאה מיישום התקן.

לפרטים נוספים בנוגע ליישום של התקן ראו באור 41 בדוחות הכספיים.

4.4 אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

לפרטים אודות אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי - ראו פרק 6 לדוח התקופתי.

ניר כהן
מנכ"ל

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

25 במרץ 2025

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

פרק 2

דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1	תיאור החברה	3
2	מצב כספי ותוצאות הפעולות, נזילות ומקורות מימון	4
3	גילויי ייעודי למחזיקי אגרות החוב של החברה	30
4	חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם	31
5	היבטי אחריות תאגידית	36
6	ממשל תאגידי	39
7	הוראות גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של התאגיד	39
8	גילוי בנושא יחס כושר פירעון כלכלי	40
9	יעדים ואסטרטגיה עסקית	43

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

דוח הדירקטוריון לשנת 2024

דוח הדירקטוריון בפרק זה של הדוח התקופתי כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "צפויה" וכדו', אך ייתכן, כי הופעת מידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים.

דוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2024, מבטא את השינויים העיקריים במצב עסקי הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ ("הראל השקעות" או "החברה") בשנת 2024. דוח הדירקטוריון הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי, על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.

1 תיאור החברה

1.1 כללי

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ ("הראל השקעות" או "החברה") הינה חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב, החל משנת 1982. החברה יחד עם החברות הבנות שלה ("הקבוצה") פעילה, בעיקר, בתחומים הבאים:

א. בתחומי הביטוח השונים פועלת החברה באמצעות החברות הבנות: הראל חברה לביטוח בע"מ (בשליטה מלאה) ("הראל ביטוח"); Interasco Societe Anonyme General Insurance Company S.A.G.I; (בשליטה בשיעור של 94%) הפועלת ביוון בתחום הביטוח הכללי; Turk Nippon Sigorta A.S; (בשליטה מלאה) ("Turk Nippon"), הפועלת בטורקיה; אי.אם.אי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ (בשליטה מלאה) ("EMI"); ובססח - החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ (מוחזקת בשיעור 50%) ("בססח");

ב. בתחום החיסכון ארוך הטווח פועלת החברה באמצעות חברות בנות, שהינן חברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, כדלקמן: הראל פנסיה וגמל בע"מ (בשליטה מלאה) ("הראל פנסיה וגמל"), שהינה חברה מנהלת של קרנות פנסיה וקופות גמל; קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (בשליטה מלאה) ("קחצ"ק") המנהלת קרן השתלמות המיועדת למשרתי קבע וגמלאי צה"ל; לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ (בשליטה בשיעור 79%), המנהלת קרן פנסיה ותיקה ("לעתיד").

ג. בתחום השירותים הפיננסיים ושוק ההון - באמצעות החברה הבת הראל פיננסיים אחזקות בע"מ ("הראל פיננסיים") (בשליטה מלאה) והחברות הבנות העיקריות שלה: הראל קרנות נאמנות בע"מ ("הראל קרנות נאמנות") - חברה לניהול קרנות נאמנות; הראל פיננסיים ניהול השקעות בע"מ ("הראל פיננסיים השקעות") - בעלת רישיון ניהול תיקים ומבצעת פעילות ניהול תיקי השקעות; הראל מסחר מדדים בע"מ - חברה שתפקידה עשיית שוק לקרנות הסל המנוהלות בהראל קרנות נאמנות; הראל פיננסיים אלטרנטיב בע"מ, שהינה חברה המשמשת כשותף כללי וכמשקיעה בשותפויות הראל פיננסיים אלטרנטיב המגן (שותפות מוגבלת הרשומה בארצות הברית) והראל פיננסיים אלטרנטיב המגן אירופה (שותפות מוגבלת הרשומה בלוקסמבורג); הראל פיקדון סחיר בע"מ, שהינה חברה שהנפיקה אגרות חוב המגובות בפיקדונות והראל אלטרנטיב קרנות השקעה בע"מ, חברה הפועלת כשותף כללי בשותפויות מוגבלות שהינן קרנות השקעה פרטיות הפועלות בהשקעה משותפת עם הראל ביטוח.

ד. בתחום האשראי - באמצעות החברה הנכדה, המצפן - שותפים לדרך בע"מ (מוחזקת בשיעור של 70%) ("המצפן") אשר עוסקת ביצירת פתרונות מימון חדשניים ליזמים איכותיים בתחומי הניהול העסקי והאשראי לעסקים בינוניים, לרבות הענקת הלוואות מזוני; באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הראל ביטוח, הראל +60 בע"מ ("הראל +60") אשר עוסקת במתן הלוואות מסוג משכנתא רגילה, וכן במתן הלוואות מסוג "משכנתא הפוכה" שהינה הלוואה הניתנת ללווים בני 60 ומעלה, בשעבוד דירת מגורים; במסגרת פעילות מימון נדל"ן יזמי המבוצעת בהראל ביטוח; וכן במסגרת פעילות מתן ערבויות פיננסיות

ושירותי ייזום ותפעול לתיקי משכנתאות המבוטחים על ידי צדדים שלישיים באמצעות הראל ביטוח ו-EMI.

בנוסף, בחודש דצמבר 2024, החברה השלימה עסקה לרכישת מלוא מניותיה של גמלא הראל נדל"ן למגורים בע"מ ("גמלא") הפועלת בענף המימון ליזמים בתחום הנדל"ן למגורים. לפרטים נוספים ראו באור 39 ה' בדוחות הכספיים.

לפרטים אודות התקשרות החברה במוזכר הבנות בלתי מחייב עם חברת פמה ליסינג בע"מ – ראו באור 40 (1) בדוחות הכספיים.

פעילותה של החברה עצמה הינה בניהול, פיקוח ובקרה על החברות הבנות, תכנון שוטף של פעולות הקבוצה ויזום מהלכים והשקעות הן במישרין והן באמצעות חברות הקבוצה.

להרחבה אודות תחומי הפעילות של הקבוצה - ראו סעיף 1.2 בפרק הראשון בדוח התקופתי - "תיאור עסקי החברה".

1.2 בעלי המניות בחברה

יאיר המבורגר, גדעון המבורגר ונורית מנור הינם בעלי המניות העיקריים בחברה (בסעיף זה: "בעלי המניות"), המחזיקים בכ-46.3% מזכויות ההצבעה ומהון המניות המונפק של החברה.

ההחזקה של בעלי המניות בחברה הינה בעיקר באמצעות ג.י.ן ייעוץ כלכלי וניהול השקעות 2017 שותפות מוגבלת בשליטתם ובבעלותם המלאה של בעלי המניות, בה הם מחזיקים כשותפים מוגבלים, באמצעות חברות פרטיות בבעלותם המלאה ("השותפות ג.י.ן") וכן מחזיקים בשותף הכללי בשותפות ג.י.ן.

2 מצב כספי ותוצאות הפעולות, נזילות ומקורות מימון

2.1 שינויים עיקריים בעסקי התאגיד

לעניין עסקאות מהותיות ושינויים נוספים שחלו בתקופת הדוח - ראו סעיף 1.1.7 בפרק הראשון בדוח התקופתי - "תיאור עסקי החברה".

לעניין שינויים שאירעו לאחר תקופת הדוח - ראו סעיף 1.1.8 בפרק הראשון בדוח התקופתי - "תיאור עסקי החברה".

2.2 מלחמת "חרבות ברזל"

ביום 7 באוקטובר 2023 פתח ארגון הטרור חמאס במתקפת פתע רצחנית על מדינת ישראל שכללה ירי טילים וחדירת אלפי מחבלים מרצועת עזה לישראל. בעקבות המתקפה הנפשעת הכריזה ממשלת ישראל על מלחמת "חרבות ברזל" ("המלחמה"), בוצע גיוס מילואים נרחב והחלה מתקפה על ארגון החמאס הפועל מרצועת עזה. במקביל, התפתחה הסלמה ביטחונית משמעותית גם בגבול הצפון אל מול ארגון הטרור חיזבאללה, לצד מתיחות גוברת מול איראן ומול החותיים בתימן.

שנת 2024 הייתה שנה מטלטלת למדינת ישראל כולה ולמשק הישראלי בפרט. המלחמה התנהלה בשבע גזרות שונות, כולל עזה, לבנון, איראן וסוריה, ונתנה אותותיה בכל ענפי המשק. החל מחודש יולי 2024 החלה ישראל ליזום פעולות צבאיות מול לבנון, איראן ותימן, ובין היתר ביצעה חיסולים ממוקדים כנגד בכירים בחמאס ובחיזבאללה. החל ממועד זה ניתן היה להבחין בשינוי חיובי במשק. וכך, על אף הקשיים והאתגרים הרבים בסביבה העסקית, הכלכלה הישראלית הפגינה איתנות וחוסן, והחל מהמחצית השנייה של שנת 2024 כאמור, חלה התאוששות בפעילות הכלכלית, והתמודדות טובה יחסית עם אתגרי התקופה.

למצב הביטחוני השפעה ישירה על מצב המשק בישראל. השפעתם של אירועי ה-7 באוקטובר 2023 והאירועים שהתרחשו בעקבות כך על המשק הישראלי בכלל ועל ענף הביטוח והפיננסים בפרט ניכרת, אך היקפה ועומקה של השפעה זו משתנים ועדיין אינם ידועים ואינם ניתנים לאומדן מלא. חידושה של הלחימה לאחר הפסקות האש בחזיתות השונות, התעצמותה והתרחבותה לחזיתות אחרות, מעורבות מדינות נוספות בסכסוך, סוגיית החטופים - כל אלו ועוד עלולים להשפיע על המשק הישראלי. אין לחברה יכולת להעריך את ההשפעה העתידית כאמור, בסביבת אי הוודאות הרבה הקיימת במועד פרסום דוח זה.

להלן יפורטו השפעות המלחמה על היקף החשיפה לסיכונים הביטוח של הקבוצה:

תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח: עיקר החשיפה בעקבות המלחמה נובעת מביטוחי ריסק מוות, ככל שמתגבשות תביעות בתחום זה. הגידול בעלות התביעות בתקופת הדוח נאמד בסך של כ-53 מיליוני ש"ח לפני מס (כ-35 מיליוני ש"ח לאחר מס) (בשנת 2023 - כ-88 מיליוני ש"ח לפני מס (כ-58 מיליוני ש"ח לאחר מס)). כמו כן, לא זוהה שינוי מהותי בהיקף המשיכות והפדיונות בעקבות המלחמה.

תחום ביטוח בריאות כולל סיעוד: היקף החשיפה בעקבות המלחמה בתקופת הדוח אינו מהותי ונאמד בסך של כ-8 מיליוני ש"ח לפני מס (כ-5 מיליוני ש"ח לאחר מס) (בשנת 2023 - כ-9 מיליוני ש"ח לפני מס (כ-6 מיליוני ש"ח לאחר מס)).

תחום ביטוח כללי: ככלל, נזקי רכוש הנובעים מאירוע מלחמה אינם מכוסים במסגרת פוליסת רכוש ולפיכך, להערכת הראל ביטוח, היקף החשיפה בעקבות המלחמה אינו מהותי בשלב זה.

כמו כן, נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים לא קיימת השפעה מהותית בעקבות המלחמה על המשך מגמת הגידול בסך הנכסים המנוהלים של הקבוצה.

יודגש כי הערכות הנהלת הקבוצה בדבר ההשלכות האפשריות של המלחמה על פעילותה של הקבוצה אינן ודאיות ואינן בשליטת הקבוצה. הערכות אלה מבוססות על מיטב ידיעת הקבוצה בשלב זה. הערכות אלה עשויות שלא להתממש, כולן או חלקן, או להתממש באופן שונה, לרבות באופן שונה מהותי, מכפי שנצפה, ומהוות מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח - 1968, המבוסס על הערכות הקבוצה למיטב שיפוט על בסיס המידע הזמין לה בקשר לנושאים אלו. ההערכות עשויות שלא להתממש, כולן או חלקן, או להתממש באופן שונה בשל גורמים שאינם בשליטת הקבוצה ובפרט אירועים מקרו-כלכליים, בטחונים ומדיניים, לרבות חרפה משמעותית ו/או מתמשכת של מצב הלחימה המתקיים בימים אלו.

2.3 תוכנית אסטרטגית רב שנתית בקבוצה

בחודש אוגוסט 2022 התקשרה החברה עם תאגיד יעוץ אסטרטגי בינלאומי מוביל.

על בסיס בחינה ועבודה משותפת של החברה ותאגיד היעוץ כאמור, דירקטוריון החברה החליט בחודש פברואר 2023 על אימוץ תוכנית אסטרטגית רב שנתית בשם "הראל 2030".

אסטרטגיית "הראל 2030" מתמקדת בשלושה נדבכים מרכזיים בפעילות הקבוצה: (1) דיוק ביצועי מרכיבי ליבת תחומי הפעילות; (2) זיקה ללקוח - חיזוק ושיפור מנועי ההפצה בתחומי הפעילות; ו- (3) גיוון מקורות הרווח של הקבוצה. לפרטים נוספים ראו סעיפים 2.10 ו-9 להלן.

2.4 מדיניות חלוקת דיבידנד וחלוקת דיבידנדים

ביום 28 בפברואר 2021 אישר דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת דיבידנד לפיה החברה תחלק דיבידנד בשיעור של לפחות 30% מהרווח הכולל על פי הדוחות הכספיים המאוחדים השנתיים שלה.

בנוסף, ביום 28 בפברואר 2021, אישר דירקטוריון החברה הבת - הראל ביטוח, מדיניות חלוקת דיבידנד לפיה הראל ביטוח תחלק דיבידנד בשיעור של לפחות 35% מהרווח הכולל על פי הדוחות הכספיים המאוחדים השנתיים של הראל ביטוח וזאת כל עוד הראל ביטוח תעמוד ביעדים מינימאליים ליחס כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2 (בהתאם להחלטה מעודכנת של דירקטוריון הראל ביטוח מינואר 2025, יחס כושר פירעון מינימאלי נקבע על 135% בהתחשב בהוראות הפריסה ועל 115% ללא התחשבות בהוראות המעבר בתקופת הפריסה).

לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי של החברה מיום 28 בפברואר 2021 אסמכתא 2021-01-023829.

לפרטים אודות החלטות דירקטוריון החברה מיום 28 במרץ 2024, מיום 29 באוגוסט 2024 ומיום 23 בדצמבר 2024 בדבר חלוקת דיבידנד - ראו באור 15 בדוחות הכספיים.

2.5 תוכניות רכישה עצמית של מניות

ביום 30 בינואר 2024 אישר דירקטוריון החברה תוכנית רכישה עצמית של מניות החברה בהיקף של עד 100 מיליוני ש"ח, אשר תבוצע מעת לעת כפי שיקבע על ידי הנהלת החברה אשר הוסמכה על ידי הדירקטוריון לרכוש ניירות ערך, על פי שיקול דעתה וזאת במסגרת התקופה שנקבעה לביצוע התוכנית. נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים ניצלה החברה את התוכנית במלואה.

ביום 27 בנובמבר 2024 אישר דירקטוריון החברה תוכנית רכישה עצמית של מניות החברה בהיקף של עד 100 מיליוני ש"ח, אשר תבוצע מעת לעת כפי שיקבע על ידי הנהלת החברה אשר הוסמכה על ידי הדירקטוריון לרכוש ניירות ערך, על פי שיקול דעתה וזאת במסגרת התקופה שנקבעה לביצוע התוכנית. נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים החברה ביצעה רכישות עצמיות במסגרת התוכנית האמורה בסך כולל של כ-17.1 מיליוני ש"ח.

ביום 25 במרץ 2025, בד בבד עם אישור הדוחות הכספיים, אישר דירקטוריון החברה תוכנית רכישה עצמית נוספת של מניות החברה בהיקף של עד 100 מיליוני ש"ח, אשר תבוצע מעת לעת כפי שיקבע על ידי הנהלת החברה אשר הוסמכה על ידי הדירקטוריון לרכוש ניירות ערך, על פי שיקול דעתה וזאת במסגרת התקופה שנקבעה לביצוע התוכנית.

לפרטים נוספים אודות תוכניות הרכישה - ראו באור 15 בדוחות הכספיים.

לפרטים אודות תוכנית רכישה אשר אושרה על ידי החברה בחודש אוגוסט 2022 ואשר נכון ליום 31 בדצמבר 2024 נוצלה במלואה - ראו דיווח מיידי של החברה מיום 29 באוגוסט 2022 אסמכתא: 2022-01-088926.

2.6 אמות מידה פיננסיות בגין הנפקת אגרות חוב (סדרה א') של החברה

במסגרת הנפקת אגרות חוב (סדרה א') של החברה, התחייבה החברה לעמוד באמות מידה פיננסיות לפיהן ההון העצמי של החברה, על-פי הדוחות הכספיים סולו, השנתיים, המבוקרים, לא יפחת מ-3 מיליארדי ש"ח; וכן כי יחס החוב הפיננסי נטו של החברה לסך הנכסים של החברה על-פי הדוחות הכספיים סולו, השנתיים, המבוקרים, לא יעלה על 50%. נכון ליום 31 בדצמבר 2024, ונכון ליום פרסום הדוחות הכספיים, החברה עומדת באמות המידה הפיננסיות שנקבעו.

2.7 השפעות מהותיות צפויות של תקני דיווח כספי בינלאומיים IFRS 9 ו-IFRS 17 ("התקנים החדשים")

במסגרת הערכות הקבוצה ליישום התקנים החדשים בשנת 2025, בחנה החברה את ההשפעות אשר צפויות לנבוע לקבוצה כתוצאה מיישום התקנים החדשים. מידע בדבר עיקרי השינויים במדיניות החשבונאית וההשפעות על סעיפי הדוח על המצב הכספי (מאזן פרפורמה) ליום 1 בינואר 2024, מועד המעבר לתקנים החדשים כפי שנקבע על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, ניתן בבאור 41 בדוחות הכספיים.

יצוין כי, תהליך ההערכות של הקבוצה טרם הושלם במלואו. הנתונים המוצגים להלן חושבו על בסיס מצב ההערכות נכון למועד הדיווח. יודגש כי ייתכנו שינויים בנתונים המוצגים להלן, העשויים לנבוע מהמשך תהליך איסוף וטיוב המידע, תהליכי הטמעת בקורות וכן שינויים העשויים לנבוע מהתפתחויות ביחס לפרשנות יישום התקנים החדשים, לרבות בעקבות דיונים עם רואי החשבון המבקרים, הוראות הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון וכן לרבות בקשר עם הוראות רשות המיסים.

מאחר ופרסום הדוחות הכספיים לראשונה בהתאם לתקנים החדשים יחול ברבעון הראשון לשנת 2025 והחברה עדיין בתהליכי עיבוד ולימוד, ייתכנו שינויים גם במדיניות החשבונאית עליה מבוסס המידע.

החברה צפויה לדווח החל מהרבעון הראשון של שנת 2025 עם כניסתם לתוקף של התקנים החדשים, את רווחיה בהנחת תשואה המתבססת על ריבית חסרת סיכון נומינלית בתוספת מרווח, וזאת במטרה לשקף את רווחיה עם תנודתיות נמוכה (וזאת חלק חישוב על בסיס הנחת תשואה ריאלית של 3% כיום). בשלב זה, החברה טרם השלימה את הבחינה בכל הקשור לגובה המרווח והתאמתו לתקנים החדשים.

להלן פירוט של ההשפעות הצפויות של יישום התקנים החדשים על ההון, יתרת מרווח שירות חוזי (CSM) ויתרת התאמת סיכון עבור סיכון לא-פיננסי (RA), ליום 1 בינואר 2024 (מועד המעבר לתקנים החדשים כפי שנקבע על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון):

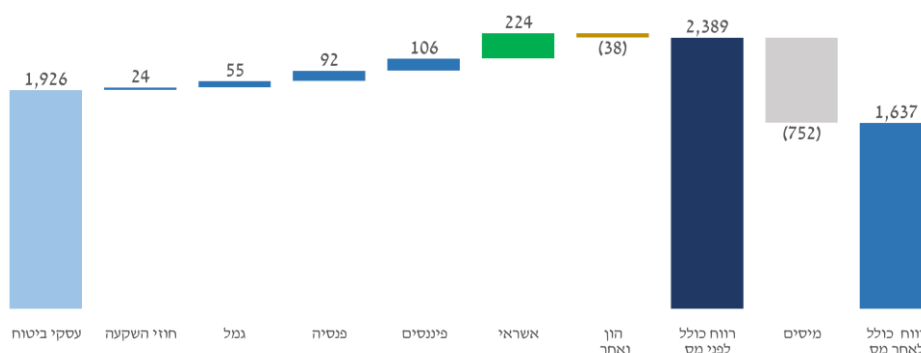
נתונים אלו בוקרו על ידי רואי החשבון המבקרים של החברה.

- סך ההון של הראל ביטוח ושל החברה למועד המעבר צפוי לגדול בכ-191 מיליוני ש"ח, ובכ-260 מיליוני ש"ח (מתוכם כ-68 מיליוני ש"ח בגין EMI), בהתאמה, לסך של כ-4.2 מיליארדי ש"ח וכ-9.2 מיליארדי ש"ח, בהתאמה;

- הראל ביטוח צפויה להכיר ביתרת מרווח שירות חוזי (CSM) (נטו מביטוח משנה) בסכום של כ-15.9 מיליארדי ש"ח לפני מס (כ-10.4 מיליארדי ש"ח לאחר מס);
- הראל ביטוח צפויה להכיר ביתרת התאמת סיכון עבור סיכון לא-פיננסי (RA) (נטו מביטוח משנה) בסכום של כ-3.4 מיליארדי ש"ח לפני מס (כ-2.2 מיליארדי ש"ח לאחר מס).

להלן פירוט של ההשפעות הצפויות של התקנים החדשים בפילוח לפי תחומי פעילות על הרווח הכולל ("דוח על הרווח הכולל פרופורמה") של החברה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024:

השפעת התקנים החדשים על הרווח הכולל לאחר מס של החברה הינה בסך של כ-490 מיליוני ש"ח (נתונים אלו אינם סקורים ואינם מבוקרים על ידי רואי החשבון המבקרים של החברה).

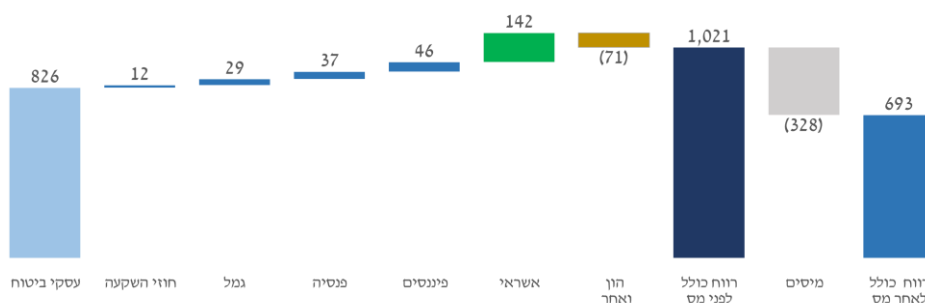

IFRS17 2024	1,926	24	55	92	106	224	(38)	2,389	(752)	1,637
IFRS4 2024	1,278	24	55	92	106	127	(42)	1,640	(493)	1,147
שינוי	780	0	0	0	0	97	4	749	(259)	490

תוצאות מגזר ביטוח כללי כוללות את תוצאות מגזר חו"ל

להלן פירוט של ההשפעות הצפויות של התקנים החדשים בפילוח לפי תחומי פעילות על הרווח הכולל ("דוח על הרווח הכולל פרופורמה") של החברה לתקופה של שישה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני 2024:

השפעת התקנים החדשים על הרווח הכולל לאחר מס של החברה הינה בסך של כ-561 מיליוני ש"ח (נתונים אלו אינם סקורים ואינם מבוקרים על ידי רואי החשבון המבקרים של החברה).

IFRS17 H1/24	826	12	29	37	46	142	(71)	1,021	(328)	693
IFRS4 H1/24	46	12	29	37	46	59	(67)	162	(30)	132
שינוי	780	0	0	0	0	83	(4)	859	(298)	561

תוצאות מגזר ביטוח כללי כוללות את תוצאות מגזר חו"ל

להלן סעיפים עיקריים מתוך הדוח על הרווח הכולל של פרופורמה של החברה לתקופה של שישה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני 2024, אשר חושבו בהתאם לתקנים החדשים:

מיליוני ש"ח	
983	רווח משירותי ביטוח בשייר (1)
192	רווח (הפסד) מהשקעות ומימון, נטו בשייר (2), (3)
(154)	רווח (הפסד) אחר, נטו
1,021	רווח כולל לתקופה, לפני מס
693	רווח כולל לתקופה, לאחר מס

(1) הרווח משירותי ביטוח בשייר כולל את סך הרווחיות החיתומית משירותי ביטוח. הרווח כולל בעיקר שחרור ממרווח השירות החוזי (CSM) ושחרור רכיב התאמת סיכון (RA).

הרווח משירותי ביטוח בשייר מורכב מ: רווח משירותי ביטוח בביטוח חיים, בביטוח בריאות ובביטוח כללי (כולל תוצאות מגזר חו"ל) בסך של כ-401 מיליוני ש"ח, כ-491 מיליוני ש"ח וכ-91 מיליוני ש"ח, בהתאמה;

(2) רווח (הפסד) מהשקעות ומימון, נטו בשייר כולל:

א. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין פוליסות חיסכון וחוזי השקעה בניכוי שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הנובע משינויים בשווי ההון של פריטי הבסיס ובניכוי השינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בשל מרכיב התשואה;

ב. רווחים מתיק הנוסטרו לרבות הכנסות מריבית וחלק ברווחי חברות כלולות המטופלת לפי שיטת השווי המאזני;

ג. הוצאות המימון בהתאם לריבית ההיוון בגין ערך הזמן הנובעות מחוזי ביטוח בניכוי הכנסות מימון הנובעות מחוזי ביטוח משנה;

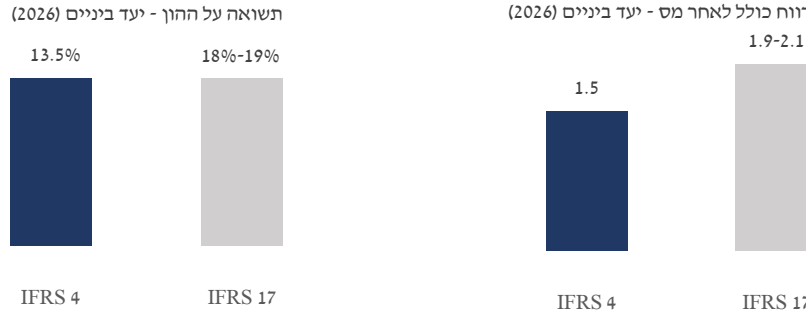
ד. השפעות שינויים לתקופה של הריבית חסרת הסיכון ופרמיית אי נזילות, שינויים בין המדד החוזי למדד בפועל, שינויים בין התשואה החזויה לתשואה בפועל על פוליסות החיסכון.

(3) להערכת החברה, ההשפעה של העלייה בריבית חסרת הסיכון ופרמיית האי הנזילות במחצית הראשונה של שנת 2024 הקטינה את ההתחייבויות הביטוחיות בשייר בסך של כ-491 מיליוני ש"ח לפני מס. מנגד, השפעת הריבית הביאה לקיטון בשווי ההון של ההשקעות הפיננסיות.

להערכת החברה, ההשפעה של הירידה בריבית חסרת הסיכון ופרמיית אי הנזילות במחצית השנייה של שנת 2024 הגדילה את ההתחייבויות הביטוחיות בשייר בסך של כ-(910) מיליוני ש"ח לפני מס. מנגד, השפעת הריבית הביאה לגידול בשווי ההון של ההשקעות הפיננסיות.

יצוין כי השפעות הריבית המתוארות לעיל אינן כולל השפעות ריבית בגין חברות חו"ל.

בתרשימים להלן מוצגים יעדי התוכנית האסטרטגית ונתוני הרווח הכולל לאחר מס (במיליארדי ש"ח) והתשואה על ההון של החברה כפי שחושבו בהתאם לעקרונות התוכנית האסטרטגית (כמפורט בסעיף 2.10 להלן) מותאמים לתקנים החדשים:

אופן היישום של התקן עשוי להיות כפוף לשינויים או להתאמות גם בעקבות הבהרות או עדכונים בתקני הדיווח הכספיים הבינלאומיים, שינויים בפרקטיקה הקיימת בחו"ל והפרקטיקה המתגבשת בישראל, שינויים רגולטוריים, שינויי מס או שינויים והתאמות באומדנים שונים שנערכו על ידי הראל ביטוח בהתאם לשיקול דעת מקצועי. לפיכך, אין לראות בנתונים שלעיל כנתונים או תוצאות סופיות. על כן, מלוא המידע שנכלל לעיל מהווה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח – 1968. יובהר כי הנתונים לעיל אינם מתייחסים ואינם מעידים על ההשפעות המלאות של התקנים החדשים, לרבות ככל שישנן, על משטר המס הרלוונטי וכן על יחס כושר הפירעון הכלכלי של הראל ביטוח מבוסס סולבנסי 2 (עם וללא הוראות מעבר). נכון למועד פרסום הדוח, עניינים אלה טרם הוסדרו במלואם, אינם בשליטתה המלאה של הראל ביטוח ומצויים בבחינה.

2.8 התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של הקבוצה

תוצאות הפעילות של הקבוצה מושפעות באופן מהותי מהתשואות המושגות בשוק ההון ומהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם. להלן התייחסות לגורמים המרכזיים בסביבה המקרו-כלכלית, אשר משפיעים על פעילות הקבוצה:

2.8.1 כללי

הכלכלה הגלובלית המשיכה לצמוח בשנת 2024 אך באופן שונה בין הגושים השונים. הפעילות הכלכלית בארה"ב נותרה איתנה בהובלת הצריכה הפרטית. באירופה החולשה בתעשייה העיבה על הצמיחה של הכלכלות הגדולות בדגש על גרמניה, כאשר התיירות הצומחת תרמה למדינות דרום היבשת, ובעיקר על ספרד. התכווצות הפעילות בשוק הנדל"ן בסין נמשכה, אך במחצית השנייה של השנה, נרשם שיפור בצמיחה, בהובלת היצוא.

סביבת האינפלציה בעולם המשיכה להתמתן במהלך שנת 2024 ובחלק ניכר מהמדינות היא התקרבה ליעדי הבנקים המרכזיים. לאור זאת, הבנקים המרכזיים המובילים בעולם החלו בתהליך הדרגתי של הפחתת הריבית, בעיקר במחצית השנייה של השנה.

2.8.2 התפתחויות במשק הישראלי

על פי האינדיקטורים הראשוניים התוצר בישראל צמח בשיעור מתון של 1% בשנת 2024. זו שנה שנייה ברציפות של צמיחה שלילית לנפש. למרות האמור, שוק העבודה ממשיך להיות הדוק, בחלקו על רקע מגבלות היצע העובדים, ושיעור האבטלה ירד במהלך השנה. במהלך שנת 2024 חברות הדירוג הבינלאומית מודייס, פיץ' ו-S&P הורידו את דירוג האשראי של ישראל.

2.8.3 שוק המניות

בסיכום שנתי מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים) עלה ב-19%, בהובלת עלייה של כ-23% במדד S&P500 בארה"ב. לעומת זאת, ביצועי מדדי המניות באירופה היו מתונים יותר כאשר מדד EuroStoxx600 עלה ב-5% ומדד MSCI של השווקים המתעוררים עלה ב-8%. בישראל ביצועי מדדי המניות היו בין הטובים בעולם, לאחר עלייה מהירה ברבעון האחרון של שנת 2024, ובסיכום שנתי מדד ת"א 125 עלה ב-29%.

2.8.4 שוק איגרות החוב

בסיכום 2024 מדדי האג"ח המרכזיים בישראל רשמו תשואה חיובית, במיוחד אג"ח של חברות, כאשר

עיקר העלייה במחיר נרשמה במחצית השנייה של שנת 2024. בסיכום שנתי, מדד אג"ח כללי עלה בכ-5%, כאשר מדד אג"ח ממשלתיות עלה ב-3% ומדד אג"ח הקונצרניות עלה ב-7%.

2.8.5 קרנות הנאמנות וקרנות הסל

בסיכום שנת 2024 קרנות הנאמנות והסל רשמו גיוסים נטו (עודף הנפקות על פדיונות בניכוי דיבידנד במזומן) של כ-79 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-56 מיליארדי ש"ח בשנת 2023. הגיוסים הבולטים בשנת 2024 היו כ-33 מיליארדי ש"ח בקרנות הכספיות, כ-23 מיליארדי ש"ח בקרנות המתמחות במניות חו"ל, וכ-7 מיליארדי ש"ח בקרנות המתמחות באג"ח חברות בארץ.

2.8.6 שוק המט"ח

בסיכום שנת 2024, השקל התחזק ב-4% מול סל המטבעות של בנק ישראל, עם פחות של 1% מול הדולר, וייסוף של 5% מול האירו ו-9% מול היין היפני. תרמו לכך העלויות בשוקי ההון, המשך העודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים והירידה בעצימות המלחמה ברבעון האחרון של השנה.

2.8.7 אינפלציה

במהלך שנת 2024 האינפלציה עמדה על 3.4% (מדד נובמבר האחרון הידוע האחרון בסוף שנת 2024). עלויות מחירים בולטות השנה נרשמו בסעיפי הדיור, המזון והתחבורה. ירידה נרשמה בסעיפי ההלבשה-הנעלה והריהוט-ציוד לבית.

2.8.8 ריבית בנק ישראל

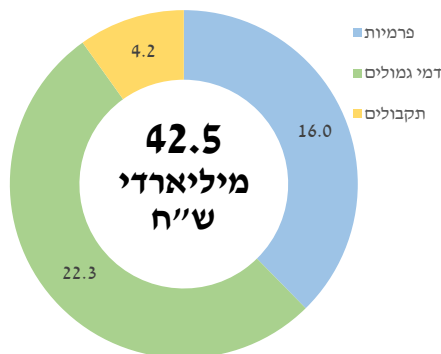
בנק ישראל הפחית את הריבית בתחילת שנת 2024 ברבע אחוז ל-4.5%, מאז הריבית נותרה ללא שינוי.

2.8.9 אירועים לאחר תאריך הדוח

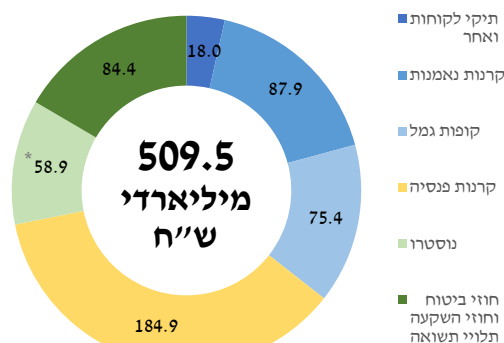
בתחילת שנת 2025 בנק ישראל הותיר את הריבית ללא שינוי על 4.5%, הבנק צופה צמיחה של 4% ב-2025. בתחילת שנת 2025 פורסם כי האינפלציה בשנת 2024 ירדה ל-3.2% אך בינואר 2025 האינפלציה עלתה ל-3.8%, בחלקה בשל עליית המע"מ.

2.9 תמצית נתונים מהדוחות הכספיים המאוחדים של הראל השקעות

נתוני פרמיות שהורווחו ברוטו, דמי גמולים ותקבולים בגין חוזי השקעה:

נכסים מנוהלים בקבוצה:

סך הנכסים המנוהלים בקופות הגמל, קרנות הפנסיה, קרנות הנאמנות ותיקי הלקוחות, אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה

* כולל תעודות פיקדון שהנפיקה הראל פיננסים בסך של כ-17.3 מיליארדי ש"ח וכ-9.4 מיליארדי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2024 ו-31 בדצמבר 2023, בהתאמה

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף הפרמיות, אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. בתקופת הדוח הסתכמו התקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות חוזי השקעה בסך של כ-4.2 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-2.9 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.9.1 רווח (הפסד) כולל לפי מגזרים (מיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	שינוי ב- %	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	הערות
2022	2023	2024		2023	2024	
מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח						
(793)	15	246	-	124	353	א ביטוח חיים
57	17	30	26	73	92	ב פנסיה
46	11	16	38	40	55	ב גמל
(690)	43	292	-	237	500	סך הכל מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
מגזר ביטוח כללי						
(32)	(47)	(66)	-	(48)	(121)	ג רכב חובה
(255)	39	61	-	(2)	158	רכב רכוש
102	61	38	-	154	155	ענפי רכוש ואחרים
164	10	106	-	142	303	ענפי חבויות אחרים
28	10	10	(3)	33	32	ביטוח משכנתאות
7	73	149	89	279	527	סך הכל מגזר ביטוח כללי
787	73	186	-	129	473	ד מגזר ביטוח בריאות
(25)	7	(21)	-	(5)	(51)	ה חברות ביטוח בחו"ל
64	27	36	23	103	127	ו מגזר אשראי
73	22	34	33	80	106	ז פיננסים
(415)	14	(16)	-	(2)	(42)	לא מיוחס למגזרי פעילות
(199)	259	660	100	821	1,640	סך הכל לפני מס
(129)	54	194	-	210	493	הוצאות מס (הטבת מס)
(70)	205	466	88	611	1,147	סך הכל רווח (הפסד) כולל לאחר מס
מיוחס ל:						
(77)	203	461		600	1,133	בעלים של החברה
7	2	5		11	14	זכויות שאינן מקנות שליטה
(1%)	9%	20%		7%	13%	תשואה להון עצמי במונחים שנתיים

תוצאות פעילות הקבוצה מושפעות במידה ניכרת משינויים בשוקי ההון, המשפיעים על הנכסים הפיננסיים של הקבוצה וכנגזרת גם על המרווח הפיננסי ועל דמי הניהול הנגבים בניהול נכסי העמיתים של פוליסות משתתפות ברווחים, עמיתי קרנות הפנסיה וקופות הגמל. בנוסף, תוצאות הקבוצה מושפעות בין היתר, גם משינויי ריבית, משינויים ורפורמות רגולטוריות, ומעדכונים ומחקרים אקטואריים.

התוצאות בתקופת הדוח וברבעון הרביעי, הושפעו מתשואות נוסטרו ריאליות חיוביות בשוק ההון שהיו גבוהות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד וברבעון המקביל אשתקד.

כמו כן, התוצאות בתקופת הדוח וברבעון הרביעי וכן בתקופה המקבילה אשתקד וברבעון המקביל אשתקד, הושפעו משינויים של עקום הריבית המשמש בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (שינויים של עקום הריבית חסרת הסיכון וירידה של פרמיית אי הנזילות), ומשינויים בפער בין השווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים לערכם בספרים. כמו כן, התוצאות בתקופת הדוח הושפעו גם מעדכון שיעור הריבית המשמש בחישוב העתודות לגמלה בתשלום אשר הביא לקיטון בהתחייבויות הביטוחיות (עודכן ברבעון השני).

בתקופה המקבילה אשתקד (ברבעון השלישי) עודכן שיעור הריבית המשמש בחישוב העתודות לגמלה ואובדן כושר עבודה בביטוח חיים, והעתודות לתביעות בתשלום בענף סיעוד אשר הביא לקיטון בהתחייבויות הביטוחיות האמורות.

ליתר פרוט בקשר עם השפעות מיוחדות על הרווח הכולל ראו סעיף 2.9.2.

א. ביטוח חיים - התוצאות בתקופת הדוח ובתקופה המקבילה אשתקד, הושפעו בעיקר מתשואות שוק ההון כפי שתואר לעיל.

ההכנסות מדמי ניהול הסתכמו בתקופת הדוח וברבעון הרביעי בסך של כ-529 מיליוני ש"ח וכ-137 מיליוני ש"ח, בהתאמה, לעומת סך של כ-502 מיליוני ש"ח וכ-124 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה וברבעון המקביל אשתקד, בהתאמה.

בהתאם למנגנון גביית דמי הניהול הקבוע בהסדר החוקתי, חברת ביטוח לא תגבה דמי ניהול משתנים בגין פוליסות משתתפות ברווחים שנמכרו בין השנים 2003-1991 עד להשגת רווחי השקעה בגין הנכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, שיכסו את הפסדי ההשקעה שנצברו. בתקופה המקבילה אשתקד לא גבתה הראל ביטוח דמי ניהול משתנים בגין פוליסות כאמור, אלא דמי ניהול קבועים בלבד, ואילו בשנת 2024 גבתה הראל ביטוח דמי ניהול משתנים בסך של כ-4 מיליוני ש"ח בגין פוליסות משתתפות ברווחים כאמור אשר התשואה הריאלית המצטברת בגין הינה חיובית. נכון ליום 31 בדצמבר 2024, אומדן דמי הניהול שלא יגבו בשל התשואה הריאלית השלילית המצטברת, עד להשגת תשואה חיובית מצטברת ("הבור") הסתכם בסך של כ-25 מיליוני ש"ח.

בנוסף, התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מגידול בכמות התביעות בתחום ריסק מוות בעקבות מלחמת חרבות ברזל ("המלחמה"). השפעת המלחמה בתקופת הדוח וברבעון הרביעי הסתכמה בסך של כ-53 מיליוני ש"ח וכ-11 מיליוני ש"ח, בהתאמה (פרט וקבוצתי). השפעת המלחמה על התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד וברבעון המקביל אשתקד הסתכמה בסך של כ-88 מיליוני ש"ח (פרט וקבוצתי) - ראו גם סעיף 2.2.

כמו כן, התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מגידול בכמות התביעות בכיסוי אובדן כושר עבודה ומגידול בעתודת ה-IBNR בכיסוי ריסק מוות לאור גידול בפעילות ובסכומי הביטוח. הגידול האמור קוּזז על ידי שיפור חיתומי שנובע מהמשך גידול בפעילות במוצרי סיכונים.

התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד הושפעו משיפור חיתומי שנובע בעיקרו מגידול ברווח ממוצרי סיכונים בשל המשך הגידול בפעילות וקיטון בכמות התביעות בכיסוי אובדן כושר עבודה.

בנוסף, התוצאות בתקופת הדוח ובתקופה המקבילה אשתקד הושפעו ממחקרים אקטואריים. התוצאות בתקופת הדוח הושפעו גם מיישום חוזר רגולטורי. לפירוט נוסף ראו סעיפים 2.9.2 (ב) ו-(ג).

ב. פנסיה וגמל - התוצאות הושפעו מתשואות שוק ההון כפי שתואר לעיל.

בנוסף, התוצאות בתקופת הדוח הושפעו בעיקר מגידול בדמי הניהול כתוצאה מגידול בתיק הנכסים המנוהלים אשר קוּזז בחלקו בשל גידול בהוצאות שיווק ורכישה אחרות.

ג. ביטוח כללי -

1. ענף רכב חובה וענפי חבויות - התוצאות הושפעו מתשואות שוק ההון ומעלייה בעקום הריבית בטווח הקצר המשמש בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות.

ענף רכב חובה - בתקופת הדוח וברבעון הרביעי חלה הרעה בתוצאות החיתומיות בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד, כתוצאה מהתפתחות שלילית בגין שנים קודמות, בין היתר, בגין קולקטיבים שההתקשרות עימם הסתיימה נכון לפברואר 2024. ההשפעה האמורה קוּזזה בחלקה מהמשך מגמה של ירידה בעלות התביעה הממוצעת.

ענפי חבויות - התוצאות בתקופת הדוח וברבעון הרביעי הושפעו משיפור בתוצאות החיתומיות בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד ולרבעון המקביל אשתקד, בין היתר, כתוצאה מהתפתחות חיובית בתביעות בגין שנים קודמות בעיקר בענף חבות מעבידים.

2. ענף רכב רכוש, ענפי רכוש ואחרים - התוצאות הושפעו מתשואות שוק ההון כפי שתואר לעיל.

ענף רכב רכוש - בתקופת הדוח וברבעון הרביעי חל שיפור חיתומי בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מעלייה בפרמיה הממוצעת וקיטון בעלות התביעה הממוצעת.

ענפי רכוש ואחרים - בתקופת הדוח חל שיפור חיתומי בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד בעיקר מהמשך גידול בפעילות בענף אובדן רכוש. התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד וברבעון המקביל אשתקד, הושפעו מעדכון אומדן ההתחייבויות הביטוחיות בענף ערבויות חוק המכר, כך

שהתחייבויות ישקפו את סיכוני האשראי המותאמים של המבוטחים. השפעת האמור הביאה לקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-15 מיליוני ש"ח לפני מס.

ד. מגזר בריאות - התוצאות הושפעו מתשואות שוק ההון כפי שתואר לעיל.

1. ענף סיעוד פרט וקבוצתי - תוצאות ענף זה, מושפעות בין היתר, משינוי בעתודת ה-LAT. השינוי בעתודת ה-LAT נובע, בין היתר, משינויים של עקום הריבית חסרת הסיכון משינויים בפרמיית אי הנזילות, משינויים בפער בין השווי ההון של הנכסים הלא סחירים לערכם בספרים, ומשינויים אחרים.

התוצאות בתקופת הדוח וברבעון הרביעי הושפעו משינויים של עקום הריבית המשמש בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות כפי שתואר לעיל, אשר הביאו לרישום עתודת LAT. לפירוט נוסף ראו סעיף 2.9.2 (ה).

בנוסף, התוצאות בענף סיעוד קבוצתי משקפות את סיום ההסכם עם חברי קופת חולים "כללית" במתווה הישן ויישומו במתווה החדש לפיו קרן העתודה נושאת במלוא הסיכון הביטוחי. לאור האמור, התוצאות בתקופת הדוח משקפות את ההכנסות התפעוליות נטו של החברה בגין המתווה החדש. לפירוט נוסף בדבר היתר הממונה למתווה מוסכם בגין הפוליסה כאמור לתקופה של 12 חודשים (החל מיום 1 בינואר 2024 ועד ליום 31 בדצמבר 2024) ראו סעיף 2.11.6.

התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מקיטון בהתחייבויות הביטוחיות (קיטון בעתודת ה-IBNR) לאור התקצרות משך הזמן ממועד קרות האירוע הביטוחי ועד למועד הגשת התביעה.

כמו כן, התוצאות בתקופת הדוח ובתקופה המקבילה אשתקד הושפעו ממחקרים אקטוארים בענף סיעוד פרט. לפירוט נוסף ראו סעיף 2.9.2 (ז).

2. ענף בריאות - בתקופת הדוח חל שיפור בתוצאות החיתומיות בכיסויים השתלתי, אמבולטורי ותאונות אישיות כתוצאה מקיטון בכמות התביעות וסכומי התביעות ששולמו. השפעה זו קוזה בחלקה בשל הרעה בכיסוי תרופות לאור עלייה בכמות התביעות ובסכום התביעות. כמו כן, השפעת המלחמה בתקופת הדוח הסתכמה בסך של כ-8 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף ראו סעיף 2.2.

התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד הושפעו משיפור בתוצאות החיתומיות בפוליסות קבוצתיות וכן בכיסוי תרופות עקב כניסת תרופות לסל הבריאות ומשיפור במוצר תאונות אישיות. השפעה זו קוזה בשל עלייה בכמות התביעות בכיסוי אמבולטורי ובשל גידול בכמות התביעות בכיסוי תאונות בעקבות מלחמת חרבות ברזל.

בנוסף, התוצאות בתקופת הדוח ובתקופה המקבילה אשתקד הושפעו ממחקרים אקטוארים. כמו כן, התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מיישום חוזר רגולטורי. לפירוט נוסף ראו סעיפים 2.9.2 (ב) ו-(ח).

ה. מגזר חברות חו"ל

Turk Nippon - התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מהרעה חיתומית שנובעת בעיקר מגידול משמעותי בתעריפי ביטוח המשנה בטורקיה ומגידול בתביעות IBNR. ההרעה החיתומית קוזה בחלקה מגידול בהכנסות מהשקעות בשל עלייה בשיעור הריבית על הפיקדונות בטורקיה. כמו כן, התוצאות הושפעו באופן מהותי מהמשך עליית האינפלציה בטורקיה, אשר הגיעה לשיעור שנתי של כ-44.38% בתקופת הדוח ומהמשך שחיקה בשער החליפין של הלירה הטורקית. גורמים מאקרו כלכליים אלה השפיעו באופן מהותי על התוצאות. בתקופת הדוח ובתקופה המקבילה אשתקד התוצאות כוללות התאמה של הדוחות הכספיים לאינפלציה לאור הפיכתה של כלכלת טורקיה להיפר-אינפלציונית, וכן היוון של חלק מההתחייבויות הביטוחיות לאור עליית האינפלציה והריבית בטורקיה.

1. מגזר אשראי - הגידול ברווחיות בתקופת הדוח וברבעון הרביעי נובע מהמשך הגידול בתיק האשראי המנוהל בכל אחת מפעילויות האשראי.

2. מגזר פיננסיים - התוצאות הושפעו מתשואות שוק ההון כפי שתואר לעיל. בנוסף, התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מגידול בהכנסות מדמי ניהול משתנים כתוצאה מעליה בתיק הנכסים המנוהלים.

2.9.2 השפעות מיוחדות על הרווח (ההפסד) הכולל בתקופת הדוח (מיליוני ש"ח):

החברה מתייחסת להשפעות מיוחדות כרווח או הפסד שאינו במהלך העסקים הרגיל של החברה, לרבות שינויים אקטואריים כתוצאה ממחקרים ושינויים במודלים האקטואריים, השפעות חריגות כתוצאה מהפחתת עודפי עלות שנוצרו במהלך צירופי עסקים והוצאות חריגות כתוצאה מיישום תוכנית אסטרטגית רב שנתית "הראל 2030" שמתמקדת בשלושה נדבכים מרכזיים בפעילות הקבוצה: (1) דיוק ביצועי מרכיבי תחומי הפעילות; (2) זיקה ללקוח - חיזוק ושיפור מנועי ההפצה בתחומי הפעילות; ו-(3) גיוון מקורות הרווח של הקבוצה.

הערות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		שינוי	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
	2024	2023		2024	2023	
הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה כפי שפורסם בדוח הכספי, לפני מס	1,640	821	819	660	259	(199)
מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח						
א עדכון שיעור הריבית המשמש בחישוב העתודות לגמלה ואובדן כושר עבודה	128	176	(48)	-	-	227
ב יישום חוזר בעניין עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי	(106)	-	(106)	-	-	(279)
ג עדכון הנחות בדבר האפשרות ללקיחת קצבה בהתאם למסלולי קצבה שונים	305	-	305	-	-	-
ד עדכון הנחות בעקבות מחקר בקשר עם שיעור התחלואה בענף מחלות קשות	-	90	(90)	-	90	-
ה עדכון מחקר בקשר עם שיעור פרישה ושיעור מימוש גמלה	-	-	-	-	-	(51)
ו עדכון בקשר עם התפתחות ההוצאות במודל האקטוארי	-	-	-	-	-	(23)
מגזר ביטוח בריאות						
ה בדיקת נאותות העתודות (LAT) - סיעוד פרט	(76)	-	(76)	(76)	-	764
ו עדכון שיעור הריבית המשמש בחישוב עתודות תביעות בתשלום - סיעוד פרט וקבוצתי	-	42	(42)	-	-	15
ז עדכון שיעור הריבית המשמש בחישוב עתודות פעילים - סיעוד פרט	-	-	-	-	-	763
ח עדכון הנחות בעקבות מחקרים - סיעוד	17	(50)	67	17	(50)	(358)
ט עדכון הנחות בעקבות מחקרים - בריאות פרט	(43)	(24)	(19)	(43)	(24)	28
י עדכון שיעור המע"מ בחישוב העתודות	(9)	-	(9)	-	-	-
יא עדכון בקשר עם התפתחות ההוצאות במודל האקטוארי	-	-	-	-	-	178
יב יישום חוזר בעניין עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי	(5)	-	(5)	-	-	(12)
מגזר ביטוח כללי						
השפעות ריבית	57	83	(26)	(42)	(93)	524
עדכונים אקטואריים	-	-	-	-	-	75
הוצאות חריגות כתוצאה מהפחתת עודפי עלות שנוצרו ברכישות של פעילויות ו/או חברות ומיישום תוכנית אסטרטגית רב שנתית "הראל 2030"	(159)	(98)	(61)	(102)	(21)	(35)
סה"כ השפעות, לפני מס	109	219	(110)	(246)	(98)	1,816
סה"כ רווח כולל לפני מס, בנטרול ההשפעות המיוחדות	1,531	602	929	906	357	(2,015)

א. התוצאות בתקופת הדוח (ברבעון השני) הושפעו מקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-128 מיליוני ש"ח לפני מס בשל עדכון שיעור הריבית המשמש בחישוב עתודת גמלאות בתשלום (קיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 1990 בסך של כ-63 מיליוני ש"ח וקיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון שאינו תלוי תשואה משנת 2004 בסך של כ-65 מיליוני ש"ח).

התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד הושפעו מקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-166 מיליוני ש"ח לפני מס בשל עדכון שיעור הריבית המשמש בחישוב עתודת גמלאות בתשלום והעתודה המשלימה לגמלה (קיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 1990 בסך של כ-91 מיליוני ש"ח וקיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון שאינו תלוי תשואה משנת 2004 בסך של כ-75 מיליוני ש"ח), ומקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-10 מיליוני ש"ח לפני מס בשל עדכון שיעור הריבית המשמש בחישוב עתודות לתביעות אובדן כושר עבודה בתשלום (עודכן ברבעון השלישי אשתקד).

התוצאות בשנת 2022 הושפעו מקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-222 מיליוני ש"ח לפני מס בשל עדכון שיעור הריבית המשמש בחישוב עתודת גמלאות בתשלום והעתודה המשלימה לגמלה (קיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 1990 בסך של כ-27 מיליוני ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 2003 בסך של כ-154 מיליוני ש"ח, וקיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון שאינו תלוי תשואה משנת 2004 בסך של כ-41 מיליוני ש"ח), ומקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-5 מיליוני ש"ח לפני מס בשל עדכון שיעור הריבית המשמש בחישוב עתודות לתביעות אובדן כושר עבודה בתשלום.

ב. התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מיישום חוזר (ברבעון השני) שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפיים בביטוח חיים ובקרנות הפנסיה" ("החוזר"). החוזר כולל עדכון של הנחות ברירות המחדל המשמשות לחישוב ההתחייבויות והמקדמים בפוליסות ביטוח חיים ובקרנות הפנסיה. בעקבות יישום התיקון בהוראת החוזר, נרשם במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח גידול בעתודה המשלימה לגמלה בסך של כ-108 מיליוני ש"ח לפני מס וקיטון בעתודה לגמלאות בתשלום בסך של כ-2 מיליוני ש"ח לפני מס (קיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 1990 בסך של כ-16 מיליוני ש"ח, גידול בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 2003 בסך של כ-71 מיליוני ש"ח, גידול בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון משנת 2004 שאינו תלוי תשואה בסך של כ-11 מיליוני ש"ח וגידול בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון משנת 2004 תלוי תשואה בסך של כ-40 מיליוני ש"ח). כמו כן, בעקבות יישום החוזר נרשם במגזר בריאות גידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-5 מיליוני ש"ח לפני מס.

התוצאות בשנת 2022 הושפעו מיישום חוזר ביטוח שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפיים בביטוח חיים ולקרנות הפנסיה" ("החוזר"). בעקבות יישום החוזר, נרשם גידול בהתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של כ-279 מיליוני ש"ח לפני מס (גידול בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 1990 בסך של כ-80 מיליוני ש"ח, גידול בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 2003 בסך של כ-134 מיליוני ש"ח, גידול בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון משנת 2004 שאינו תלוי תשואה בסך של כ-20 מיליוני ש"ח, וגידול בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון משנת 2004 תלוי תשואה בסך של כ-45 מיליוני ש"ח) וגידול בהתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח בריאות בסך של כ-12 מיליוני ש"ח לפני מס.

ג. התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מעדכון ההנחות האקטואריות (ברבעון השלישי) באופן שמשקף את ניסיון החברה בדבר האפשרות ללקיחת קצבה בהתאם למסלולי קצבה שונים. השפעת האמור הביאה לקיטון בעתודה המשלימה לגמלה בסך של כ-305 מיליוני ש"ח לפני מס (קיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 1990 בסך של כ-124 מיליוני ש"ח, וקיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 2003 בסך של כ-181 מיליוני ש"ח).

ד. בשנת 2022 נרשם גידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-51 מיליוני ש"ח לפני מס בשל עדכון מחקר בקשר עם גיל פרישה ושיעור מימוש גמלה (גידול בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 2003 בסך של כ-65 מיליוני ש"ח, וקיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 1990 בסך של כ-14 מיליוני ש"ח).

ה. מגזר בריאות, ענף סיעוד - התוצאות בתקופת הדוח וברבעון הרביעי הושפעו משינויים בעקום הריבית המשמש בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות אשר הביאו לרישום עתודת LAT בסך של כ-76 מיליוני ש"ח.

בשנת 2022 העלייה החדה של עקום הריבית המשמש בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות, הביאה לאיפוס עתודת ה-LAT בסך של כ-764 מיליוני ש"ח, זאת מבלי שהיה צורך להשתמש בעודף שווי הוגן של הנכסים הלא סחירים המוקצים לענף סיעוד פרט.

- ו. מגזר בריאות, ענף סיעוד - התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד הושפעו מקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-42 מיליוני ש"ח לפני מס בשל עדכון שיעור הריבית המשמש בחישוב עתודות תביעות בתשלום בענפי סיעוד פרט וקבוצתי. (עודכן ברבעון השלישי אשתקד).
- התוצאות בשנת 2022 הושפעו מקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-763 מיליוני ש"ח לפני מס בשל עדכון שיעור הריבית המשמש בחישוב עתודות פעילים בענף סיעוד פרט. כמו כן, התוצאות הושפעו מקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-15 מיליוני ש"ח לפני מס בשל עדכון שיעור הריבית המשמש בחישוב עתודות תביעות בתשלום בענף סיעוד פרט.
- ז. התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מעדכון הנחות בעקבות מחקרים שביצעה החברה (ברבעון הרביעי) בקשר עם שיעורי הביטולים בענף סיעוד פרט. השפעת האמור הביאה לקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-17 מיליוני ש"ח לפני מס.
- התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד וברבעון המקביל אשתקד הושפעו מעדכון הנחות בעקבות מחקרים שביצעה החברה (ברבעון המקביל אשתקד) בקשר עם הנחות התחלואה בענף סיעוד פרט. השפעת האמור הביאה לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-50 מיליוני ש"ח לפני מס.
- התוצאות בשנת 2022 הושפעו מעדכון הנחות בעקבות מחקרים שביצעה החברה בקשר עם שיעורי הביטולים, הנחות התחלואה והתמורות בענף סיעוד אשר הביאו לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-358 מיליוני ש"ח לפני מס (סך של כ-351 מיליוני ש"ח בסיעוד פרט, וסך של כ-7 מיליוני ש"ח בסיעוד קבוצתי).
- ח. התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מעדכון הנחות בעקבות מחקרים שביצעה החברה (ברבעון הרביעי) בקשר עם הנחות התחלואה בכיסויי ניתוחים, תרופות ואמבולטורי וכן בקשר עם שיעורי הביטולים בפוליסות הוצאות רפואיות אשר הביאו לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-43 מיליוני ש"ח לפני מס.
- התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד הושפעו מעדכון הנחות בעקבות מחקרים שביצעה החברה (ברבעון המקביל אשתקד) בקשר עם הנחות התחלואה המשמשות בחישוב עתודות פעילים בכיסוי אמבולטורי. השפעת האמור הביאה לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-24 מיליוני ש"ח לפני מס.
- התוצאות בשנת 2022 הושפעו מעדכון הנחות בעקבות מחקרים שביצעה החברה בקשר עם שיעורי הביטולים והנחות התחלואה בענף בריאות פרט אשר הביאו לקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-28 מיליוני ש"ח לפני מס.
- ט. התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשפ"ד-2024 ("הצו") שאושר על ידי הכנסת בחודש מרץ 2024, ופורסם ברשומות ביום 14 באפריל 2024. הצו קובע כי החל מיום 1 בינואר 2025, השיעור של מס השכר ומס הרווח שישולם על פעילות בישראל של מוסד כספי יהיה 18% מהשכר ששילם והרווח שהפיק וזאת במקום השיעור של 17% שקיים כיום. השפעת האמור הביאה לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-9 מיליוני ש"ח לפני מס (עודכן ברבעון הראשון).
- י. בשנת 2022 עודכן קצב התפתחות ההוצאות במודל האקטוארי. השפעת האמור הביאה לקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-155 מיליוני ש"ח לפני מס (ענף סיעוד פרט - קיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-120 מיליוני ש"ח, ענף בריאות פרט - קיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-58 מיליוני ש"ח, ענף מחלות קשות - גידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-23 מיליוני ש"ח).

יא. מגזר ביטוח כללי, ענף רכב חובה וענפי חבויות -

להלן פירוט ההשפעה בפילוח לפי ענפים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
2022	2023	2024	2023	2024
<u>שינויים של עקום הריבית ושל הפער בין השווי</u>				
<u>ההונג של הנכסים הלא סחירים לערכם</u>				
<u>בספרים:</u>				
218	(46)	(16)	13	12
רכב חובה				
-	(16)	-	(1)	(1)
רכב רכוש				
306	(31)	(26)	71	46
חבויות				
524	(93)	(42)	83	57
סה"כ השפעות על הרווח (הפסד), לפני מס				

התוצאות בשנת 2022 הושפעו מעדכונים אקטואריים אשר הביאו לקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-75 מיליוני ש"ח לפני מס.

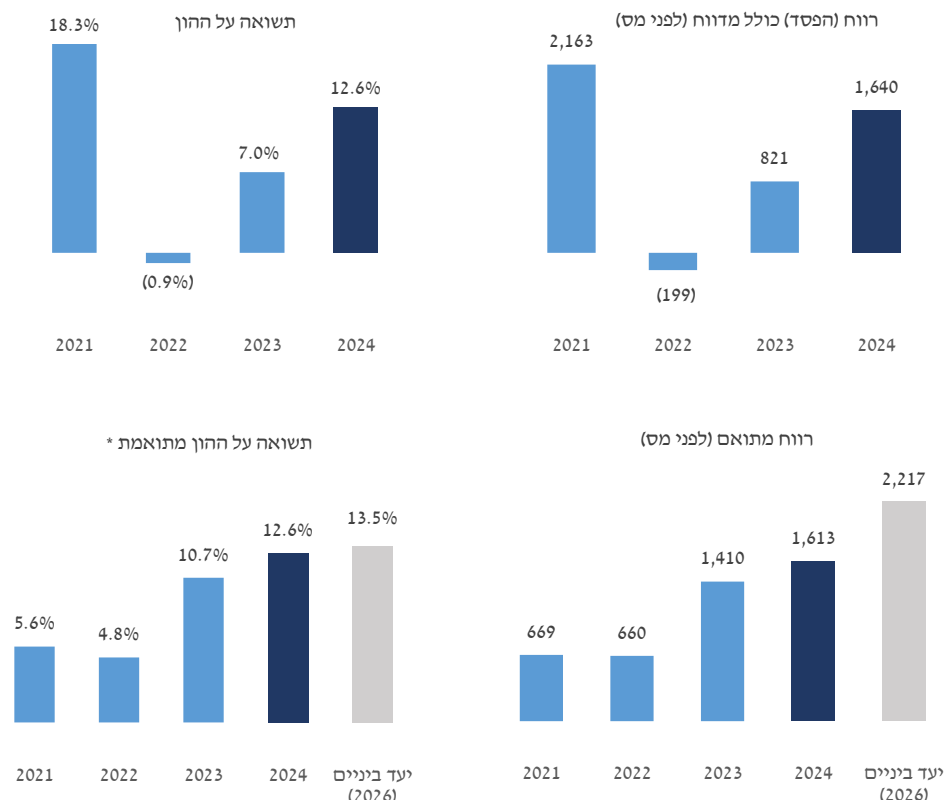
2.10 יישום התוכנית האסטרטגית

2.10.1 בחודש אוגוסט 2022 התקשרה החברה עם תאגיד יעוץ אסטרטגי בינלאומי מוביל. על בסיס בחינה ועבודה משותפת של החברה ותאגיד הייעוץ כאמור, דירקטוריון החברה החליט בחודש פברואר 2023 על אימוץ תוכנית אסטרטגית רב שנתית בשם "הראל 2030". ביום 2 באפריל 2024 הציגה החברה את עיקרי התוכנית האסטרטגית ואת היעדים של הקבוצה לשנת 2026.

2.10.2 אסטרטגיית "הראל 2030" מתמקדת בשלושה נדבכים מרכזיים בפעילות הקבוצה: (1) דיוק ביצועי מרכיבי ליבת תחומי הפעילות; (2) זיקה ללקוח - חיזוק ושיפור מנועי ההפצה בתחומי הפעילות; ו-(3) גיוון מקורות הרווח של הקבוצה.

מדידת ההתקדמות ביישום התוכנית האסטרטגית מבוססת על מספר עקרונות כמפורט להלן: (א) הנחת תשואת נוסטרו ריאלית של 3%; ו-(ב) לא נכללו השפעות מיוחדות שאינן במהלך העסקים הרגיל של החברה, לרבות השפעות ריבית, שינויים אקטואריים כתוצאה ממחקרים ושינויים במודלים האקטואריים, השפעות חריגות כתוצאה מהפחתת עודפי עלות שנוצרו במהלך צירופי עסקים, והוצאות חריגות כתוצאה מיישום התוכנית האסטרטגית ("השפעות מיוחדות").

בתרשימים להלן מוצגים יעדי התוכנית האסטרטגית ונתוני הרווח (ההפסד) הכולל (במיליוני ש"ח) והתשואה על ההון של החברה כפי שדווחו בדוחות הכספיים וכן נתוני הרווח הכולל (במיליוני ש"ח) והתשואה על ההון כפי שחושבו בהתאם לעקרונות התוכנית האסטרטגית ("רווח מתואם" ו"תשואה על ההון מתואמת", בהתאמה) לשנים 2021-2024.

* תשואה על ההון מתואמת מחושבת על בסיס הרווח המתואם לתקופה (מבוסס על הנחת תשואת נוסטרו ריאלית של 3% ואיננו כולל השפעות מיוחדות), ומחולק בממוצע ההון המתואם לתקופה

בדבר ההתאמות שבוצעו ליעדי התוכנית האסטרטגית כפי שמפורטים לעיל בעקבות השפעת היישום לראשונה של התקנים החדשים IFRS 9 ו-IFRS 17 החל משנת 2025 – ראו סעיף 2.7 לעיל.

2.10.3 על מנת שניתן יהיה למדוד את ההתקדמות ביישום התוכנית האסטרטגית, נתוני הרווח המתואם המוצגים בפרק זה הינם בהתאם לעקרונות התוכנית האסטרטגית כמפורט להלן:

- רווח מעסקי ביטוח:

כולל את רווחיות המגזרים חיים, בריאות וביטוח כללי (כולל חברות חו"ל) ומוצג בהתאם לעקרונות שפורטו לעיל, דהיינו הנחת תשואה ריאלית של 3% וללא השפעות מיוחדות ("רווח חיתומי").

הרווח במגזר ביטוח חיים כולל מרווח פיננסי בפוליסות מבטיחות תשואה הכולל הנחת תשואה ריאלית של 3% על החלק החופשי בתיק, והכנסות מדמי ניהול משתנים בתיק המשתתף ברווחים בשנים 1992-2003 על בסיס הנחת התשואה ריאלית כאמור. כמו כן, הרווח כולל דמי ניהול קבועים כפי שנרשמו בתקופה המדווחת. הרווח במגזר ביטוח חיים לא כולל את תוצאות פעילות חוזי השקעה אשר מוצגת במסגרת פעילות ניהול נכסים.

- מקורות רווח נוספים:

- ניהול נכסים - הרווח הינו בהתאם לתוצאות המדווחות בפועל של פעילויות הגמל והפנסיה, שירותים פיננסיים וחוזי השקעה, ללא השפעות מיוחדות (הוצאות חריגות שאינן במהלך העסקים הרגיל והפחתת עודפי עלות שנוצרו במהלך צירופי עסקים);

- אשראי - הרווח הינו בהתאם לתוצאות המדווחות בפועל של הפעילויות שנכללות תחת מגזר האשראי;

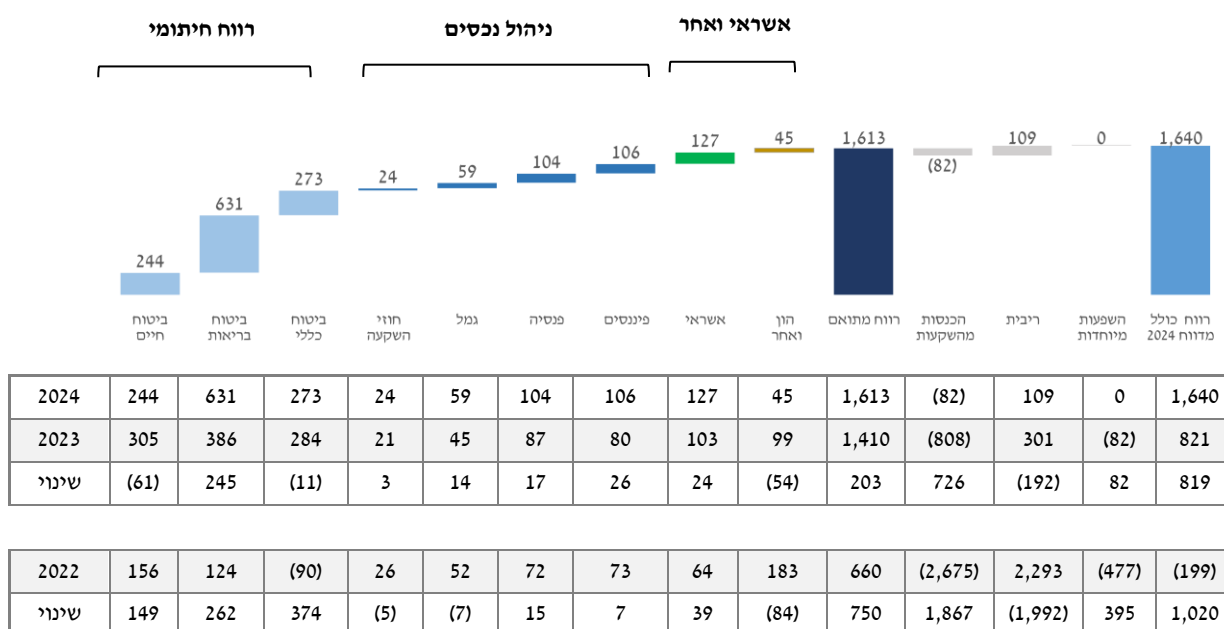
- הון ואחר (הון וסוכנויות) - הרווח כולל הכנסות מהשקעות של פעילות ההון על בסיס הנחת תשואה ריאלית של 3%, וכן את תוצאות פעילות סוכנויות הביטוח של הקבוצה, כפי שנרשמו

בפועל בתקופה המדווחת. הרווח כאמור אינו כולל השפעות מיוחדות (הפחתת עודפי עלות שנוצרו במהלך צירופי עסקים, והוצאות חריגות כתוצאה מיישום התוכנית האסטרטגית);

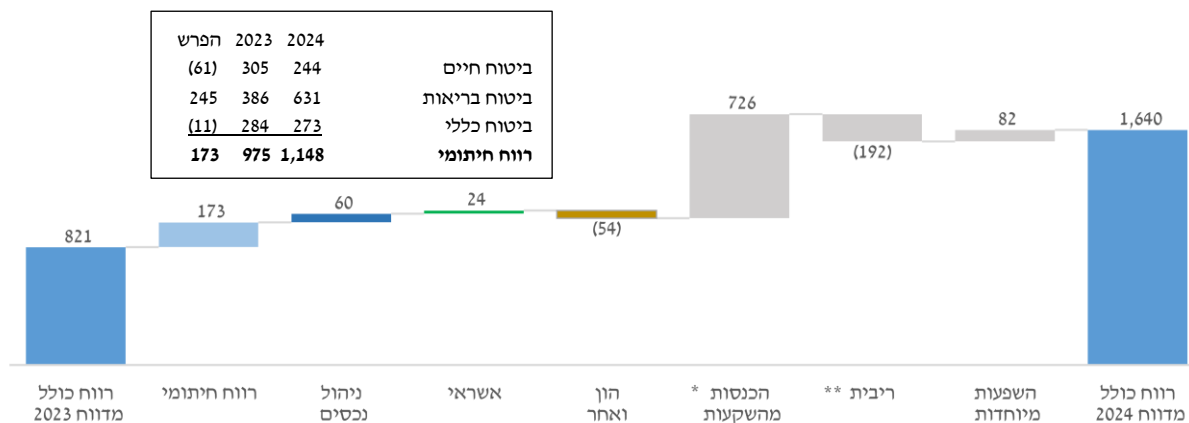
- הערות כלליות:

- הכנסות מהשקעות - הפער בין הנחת תשואה ריאלית כפי שתואר לעיל לבין התשואה שהושגה בפועל. כמו כן, ההכנסות מהשקעות כוללות התאמה של דמי הניהול המשתנים כפי שחושבו על בסיס הנחת התשואה כאמור, אל מול דמי הניהול המשתנים שנגבו בפועל בתקופת הדוח (ראו סעיף 2.9.1 (א));
- ריבית - לפירוט בקשר עם השפעות הריבית ראו סעיף 2.9.2;
- השפעות מיוחדות (למעט השפעות ריבית) - לפירוט בקשר עם השפעות מיוחדות ראו סעיף 2.9.2.
- הנתונים המוצגים להלן הינם לפני מס.

2.10.4 להלן פירוט מקורות הרווח המתואם של החברה לתקופת הדוח ולשנים 2022 ו-2023, והתאמה בינו לבין הרווח (ההפסד) הכולל המדווח של החברה:

2.10.5 להלן ניתוח השינוי ברווח הכולל המדווח של החברה בין השנים 2023 ל-2024:

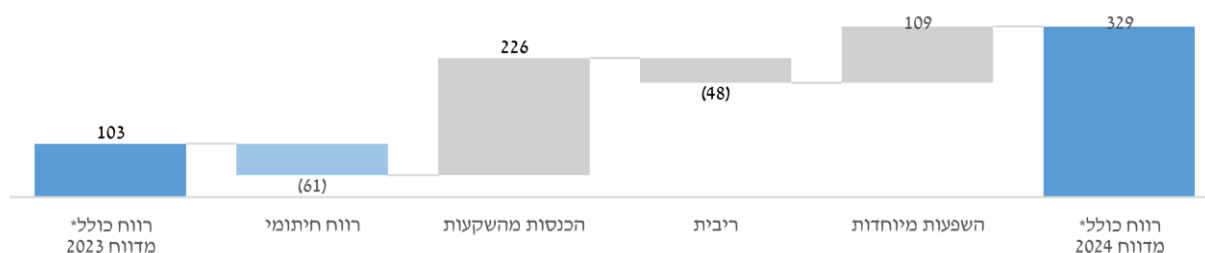

(*) בתקופת הדוח נרשמו תשואות נוסטרו ריאליות חיוביות בשוק ההון שהיו גבוהות מתשואות בתקופה המקבילה אשתקד

(**) השפעות הריבית בתקופת הדוח היו נמוכות בהשוואה להשפעות הריבית שהיו בתקופה המקבילה אשתקד

2.10.6 להלן ניתוח השינוי ברווח (הפסד) הכולל המדווח של החברה בין השנים 2024 ל-2023 לפי מגזרים:

2.10.6.1 ביטוח חיים:

2024	244	(242)	128	199	329
2023	305	(468)	176	90	103
שינוי	(61)	226	(48)	109	226

2022	156	(849)	227	(353)	(819)
שינוי	149	381	(51)	443	922

(*) לא כולל את רווחיות פעילות חוץ השקעה

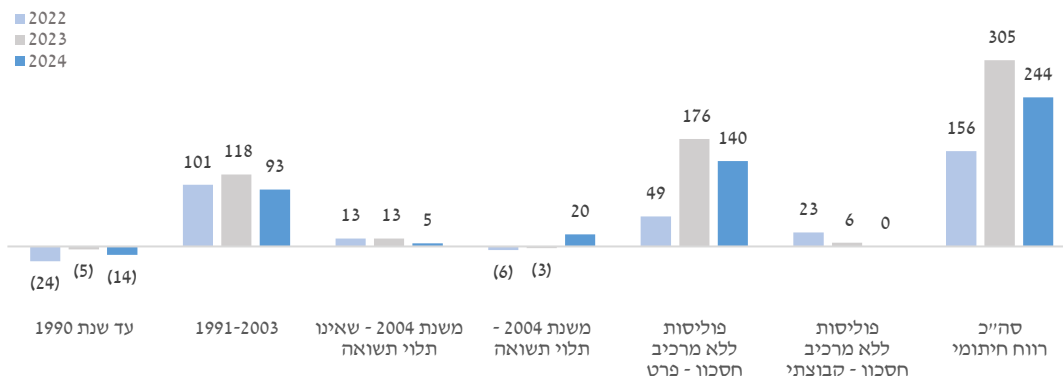
התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מעדכון ההנחות האקטואריות (ברבעון השלישי) באופן שמשקף את ניסיון החברה בדבר האפשרות ללקיחת קצבה בהתאם למסלולי קצבה שונים. השפעת האמור הביאה לקיטון בעתודה המשלימה לגמלה בסך של כ-305 מיליוני ש"ח לפני מס (קיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 1990 בסך של כ-124 מיליוני ש"ח, וקיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 2003 בסך של כ-181 מיליוני ש"ח). לפירוט נוסף ראו סעיף 2.9.2 (ג).

בנוסף, התוצאות בתקופת הדוח, הושפעו מיישום חוזר (ברבעון השני) שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ובקרנות הפנסיה" ("החוזר"). החוזר כולל עדכון של הנחות ברירות המחדל המשמשות לחישוב ההתחייבויות והמקדמים בפוליסות ביטוח חיים ובקרנות הפנסיה. השפעת האמור הביאה לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-106 מיליוני ש"ח לפני מס (גידול בעתודה המשלימה לגמלה בסך של כ-108 מיליוני ש"ח וקיטון בעתודה לגמלאות בתשלום בסך של כ-2 מיליוני ש"ח). לפירוט נוסף ראו סעיף 2.9.2 (ב).

כמו כן, בתקופת הדוח (ברבעון השני) עודכן שיעור הריבית המשמש בחישוב העתודות לגמלה בתשלום. ההשפעה הכוללת של האמור הביאה לקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-128 מיליוני ש"ח לפני מס. לפירוט נוסף ראו סעיף 2.9.2 (א).

התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד הושפעו מעדכון הנחות בעקבות מחקר שביצעה החברה בקשר עם הנחות התחלואה בענף מחלות קשות. השפעת האמור הביאה לקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-90 מיליוני ש"ח לפני מס. לפירוט נוסף ראו סעיף 2.9.2.

להלן הרכב הרווח החיתומי בביטוח חיים בתקופת הדוח ובתקופות המקבילות בשנים 2022 ו-2023, בחלוקה לענפים:

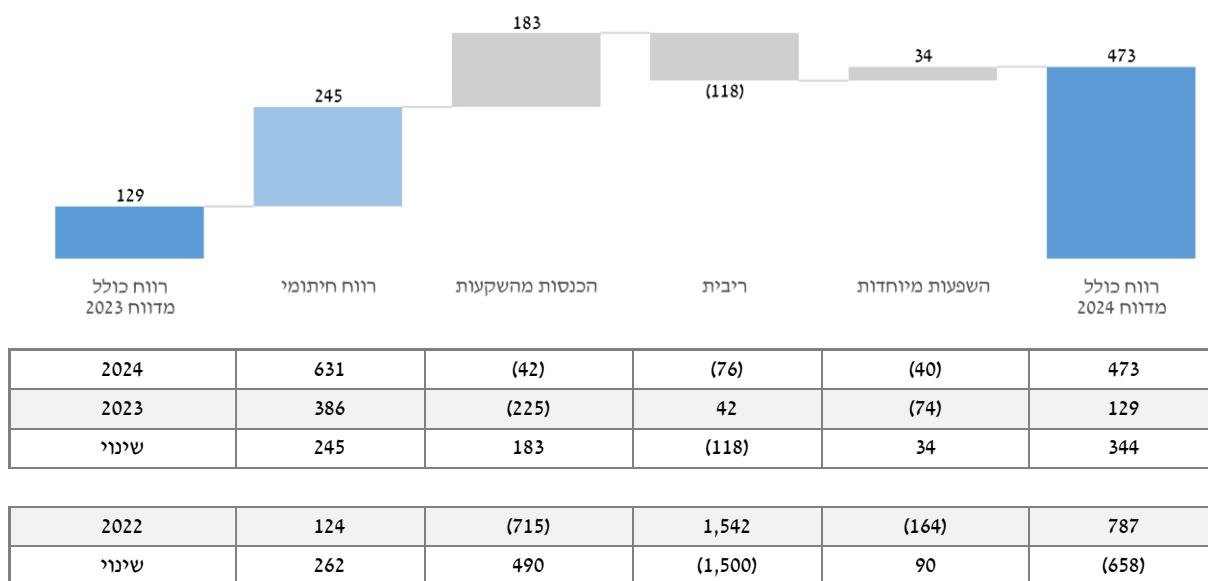

התוצאות בתקופת הדוח וברבעון הרביעי, הושפעו מגידול בכמות התביעות בתחום ריסק מוות בעקבות מלחמת חרבות ברזל. השפעת המלחמה בתקופת הדוח הסתכמה בסך של כ-53 מיליוני ש"ח. התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד כוללות תביעות בעקבות מלחמת חרבות ברזל בסך של כ-88 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף ראו סעיף 2.2. כמו כן, התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מגידול בעתודת ה-IBNR בכיסוי ריסק מוות לאור גידול בפעילות ובסכומי הביטוח.

כמו כן, התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מגידול בכמות התביעות בכיסוי אובדן כושר עבודה. הגידול האמור קוּזַז על ידי שיפור חיתומי שנובע מהמשך גידול בפעילות במוצרי סיכונים. לפירוט נוסף ראו סעיף 2.9.1.

התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד הושפעו משיפור חיתומי שנובע בעיקרו מגידול ברווח ממוצרי סיכונים בשל המשך הגידול בפעילות וקישון בכמות התביעות בכיסוי אובדן כושר עבודה.

2.10.6.2 ביטוח בריאות:

התוצאות בתקופת הדוח וברבעון הרביעי הושפעו משינויים בעקום הריבית המשמש בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות אשר הביאו לרישום עתודת LAT בסך של כ-76 מיליוני ש"ח.

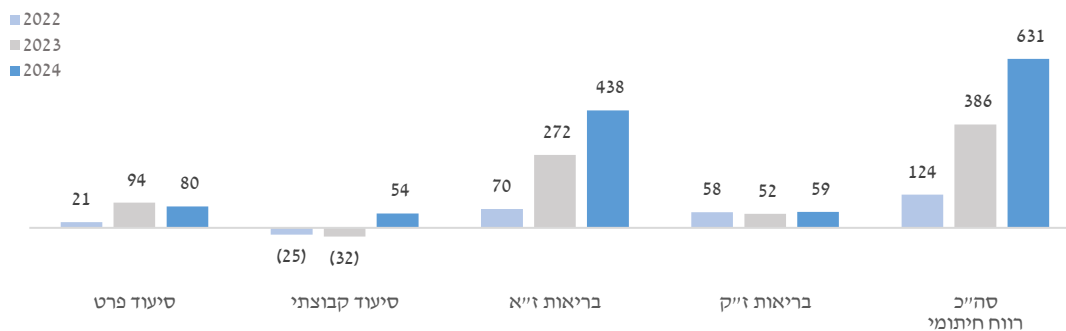
בנוסף, התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מעדכון הנחות בעקבות מחקרים שביצעה החברה (ברבעון הרביעי) בקשר עם שיעורי הביטולים בענף סיעוד פרט. השפעת האמור הביאה לקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-17 מיליוני ש"ח לפני מס. וכן מעדכון הנחות בעקבות מחקרים שביצעה החברה (ברבעון הרביעי) בקשר עם הנחות התחלואה בכיסויי ניתוחים, תרופות ואמבולטורי ובקשר עם שיעורי הביטולים בפוליסות הוצאות רפואיות אשר הביאו לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-43 מיליוני ש"ח לפני מס.

בנוסף, התוצאות בתקופת הדוח, הושפעו מיישום חוזר (ברבעון השני) שעניינו עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ובקרנות הפנסיה אשר הביא לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-5 מיליוני ש"ח לפני מס. לפירוט נוסף ראו סעיף 2.9.2.

התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד הושפעו מקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-42 מיליוני ש"ח לפני מס בשל עדכון שיעור הריבית (ברבעון השלישי אשתקד) המשמש בחישוב עתודות תביעות בתשלום בענפי סיעוד פרט וקבוצתי.

בנוסף, התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד הושפעו מעדכון הנחות בעקבות מחקרים שביצעה החברה (ברבעון המקביל אשתקד) בקשר עם הנחות התחלואה בענף סיעוד ומעדכון הנחות בעקבות מחקרים בקשר עם הנחות התחלואה המשמשות בחישוב עתודות פעילים בכיסוי אמבולטורי. השפעת האמור הביאה לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-50 מיליוני ש"ח וכ-24 מיליוני ש"ח לפני מס, בהתאמה. לפירוט נוסף ראו סעיף 2.9.2.

להלן הרכב הרווח החיתומי בביטוח בריאות בתקופת הדוח ובתקופות המקבילות בשנים 2022 ו-2023, בחלוקה לענפים:

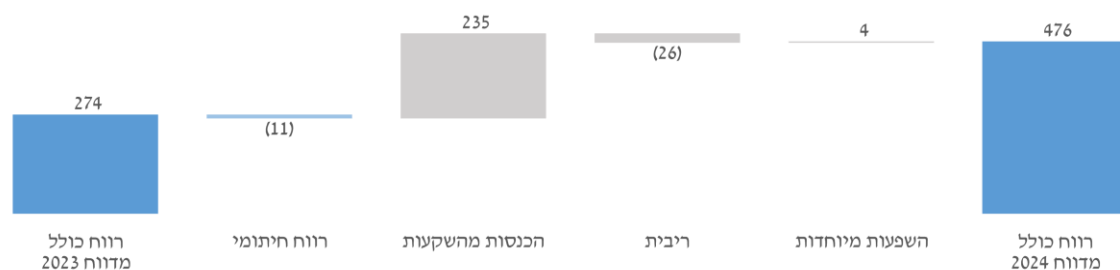
סיעוד פרט וקבוצתי - התוצאות בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, הושפעו מקיטון בהתחייבויות הביטוחיות (קיטון בעתודת ה-IBNR) לאור התקצרות משך הזמן ממועד קרות האירוע הביטוחי ועד למועד הגשת התביעה.

בנוסף, התוצאות בענף סיעוד קבוצתי משקפות את סיום ההסכם עם חברי קופת חולים "כללית" במתווה הישן ויישומה במתווה החדש לפיו קרן העתודה נושאת במלוא הסיכון הביטוחי. לאור האמור, התוצאות בתקופת הדוח משקפות את ההכנסות התפעוליות נטו של החברה בגין המתווה החדש. לפירוט נוסף בדבר היתר הממונה למתווה מוסכם בגין הפוליסה כאמור לתקופה של 12 חודשים (החל מיום 1 בינואר 2024 ועד ליום 31 בדצמבר 2024). לפירוט נוסף ראו סעיף 2.11.6.

בריאות ז"א - בתקופת הדוח חל שיפור בתוצאות החיתומיות בכיסויי השתלות, אמבולטורי ותאונות אישיות כתוצאה מקיטון בכמות התביעות וסכומי התביעות ששולמו. השפעה זו קוזה בחלקה בשל הרעה בכיסוי תרופות לאור עלייה בכמות התביעות ובסכום התביעות. כמו כן, השפעת המלחמה בתקופת הדוח הסתכמה בסך של כ-8 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף ראו סעיף 2.2.

התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד הושפעו משיפור חיתומי בפוליסות קבוצתיות וכן משיפור חיתומי בכיסוי תרופות עקב כניסת תרופות לסל הבריאות ומשיפור במוצר תאונות אישיות. השפעה זו קוזה בשל עלייה בכמות התביעות בכיסוי אמבולטורי ובשל גידול בכמות התביעות בכיסוי תאונות בעקבות מלחמת חרבות ברזל (ברבעון הרביעי אשתקד). לפירוט נוסף ראו סעיף 2.2.

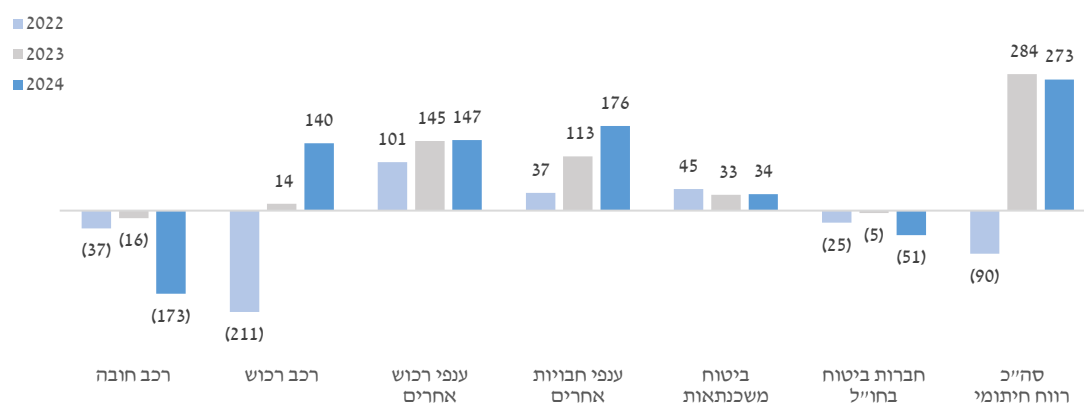
2.10.6.3 ביטוח כללי:

2024	273	158	57	(12)	476
2023	284	(77)	83	(16)	274
שינוי	(11)	235	(26)	4	202

2022	(90)	(517)	524	65	(18)
שינוי	374	440	(441)	(81)	292

להלן הרכב הרווח החיתומי בביטוח כללי בתקופת הדוח ובתקופות המקבילות בשנים 2022 ו-2023, בחלוקה לענפים:

רכב חובה - בתקופת הדוח חלה הרעה בתוצאות החיתומיות בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, כתוצאה מהתפתחות שלילית בגין שנים קודמות, בין היתר, בגין קולקטיבים שהתקשרות עימם הסתיימה נכון לפברואר 2024. ההשפעה האמורה קוזה בחלקה מהמשך מגמה של ירידה בעלות התביעה הממוצעת.

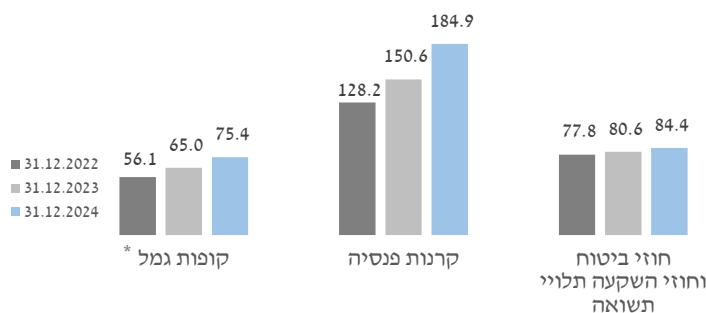
רכב רכוש - בתקופת הדוח חל שיפור חיתומי בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מעלייה בפרמיה הממוצעת וקישור בעלות התביעה הממוצעת.

ענפי רכוש ואחרים - בתקופת הדוח חל שיפור בתוצאות חיתומיות בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר מהמשך גידול בפעילות בענף אובדן רכוש. בנוסף, התוצאות בתקופה המקבילה אשתקד וברבעון המקביל אשתקד, הושפעו מעדכון אומדן ההתחייבויות הביטוחיות בענף ערבויות חוק המכר, כך שההתחייבויות ישקפו את סיכוני האשראי המותאמים של המבוטחים. השפעת האמור הביאה לקישור בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-15 מיליוני ש"ח לפני מס.

ענפי חבויות אחרים - התוצאות בתקופת הדוח וברבעון הרביעי הושפעו משיפור בתוצאות החיתומיות בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד ולרבעון המקביל אשתקד, בין היתר, כתוצאה מהתפתחות חיובית בתביעות בגין שנים קודמות בעיקר בענף חבות מעבידים.

2.11 פרטים עיקריים נוספים והשפעות עיקריות נוספות לפי מגזרים

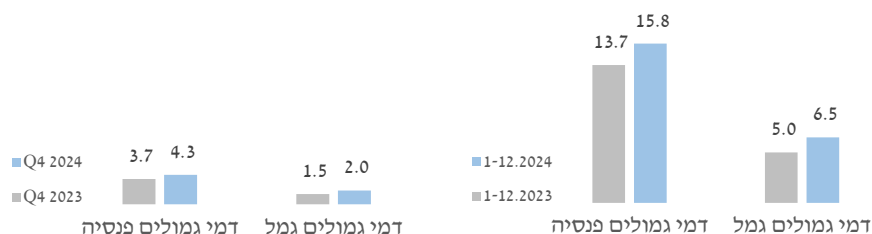
2.11.1 נכסים מנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה במגזר ביטוח חיים וחשכון ארוך טווח (מיליארדי ש"ח):

סך הנכסים המנוהלים בקופות הגמל ובקרנות הפנסיה, אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה

* קופות גמל, קרנות השתלמות, קופות מרכזיות ואישיות לפיצויים, קופת גמל לדמי מחלה וקופה לפנסיה תקציבית

2.11.2 נתוני דמי גמולים (מיליארדי ש"ח):

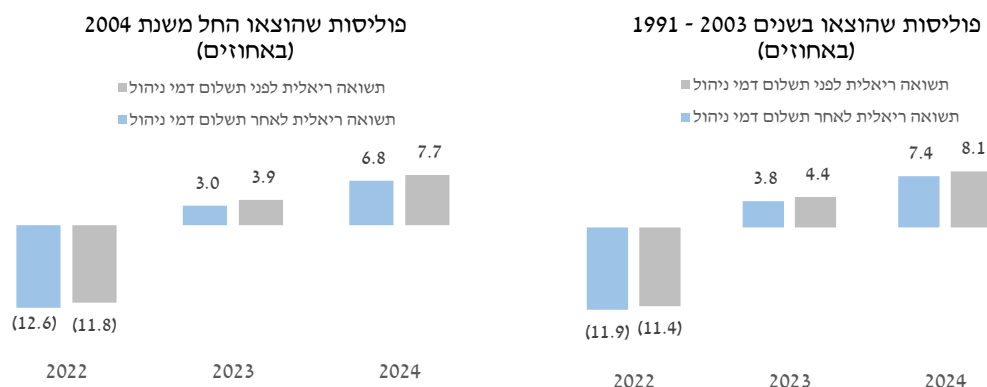
דמי הגמולים של קופות הגמל וקרנות הפנסיה אינם נכללים בדוחות המאוחדים של החברה

2.11.3 ביטוח חיים:

שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בתקופת הדוח הסתכם בכ-7.0% לעומת כ-5.6% בתקופה המקבילה אשתקד.

שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת ברבעון הרביעי הסתכם בכ-6.8% לעומת כ-5.5% ברבעון המקביל אשתקד.

פוליסות תלויות תשואה:

להלן פרטים בדבר אומדן סכום רווחי ההשקעה (הפסדי ההשקעה) אשר נזקפו לזכות המבוטחים בביטוח חיים וחוזי השקעה משותפים ברווחים ודמי ניהול המוחשבים בהתאם להנחיות שקבע הממונה, וזאת על בסיס התשואה והיתרות הרבעוניות של עתודות הביטוח בדוחות העסקיים של החברה (מיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2022	2023	2024	
(5,937)	4,818	7,729	רווחים (הפסדים) לאחר דמי ניהול
513	502	529	סך דמי ניהול

ביום 30 במאי 2021 התקשרה הראל ביטוח בהסכם עם מעסיק גדול לפיו תשולם תוספת לקצבה של עובדי המעסיק הגדול, באמצעות פוליסות ביטוח מסוג פרט קצבה משתתפות ברווחים שיופקו על ידי הראל ביטוח. ההפקדות לפוליסות יבוצעו כהפקדות חד פעמיות ונועדו לשלם לפורש (ולאחר פטירתו לשאריו) תוספת לקצבה החודשית. בתקופת הדוח וברבעון הרביעי התקבלו בגין ההסכם האמור הפקדות בסך של כ-528 מיליוני ש"ח וכ-51 מיליוני ש"ח, בהתאמה (בתקופה המקבילה אשתקד וברבעון המקביל אשתקד התקבלו בגין ההסכם האמור הפקדות בסך של כ-499 מיליוני ש"ח וכ-19 מיליוני ש"ח, בהתאמה).

במהלך תקופת ההסכם שתסתיים בשנת 2037 צפויות להתקבל הפקדות בסכום כולל של כ-3 מיליארדי ש"ח, כאשר נכון ליום 31 בדצמבר 2024, סך ההפקדות שהתקבלו במצטבר הסתכמו בכ-1.6 מיליארדי ש"ח (נכון ליום 31 בדצמבר 2023, סך ההפקדות שהתקבלו במצטבר הסתכמו בכ-1.1 מיליארדי ש"ח).

2.11.4 קרנות פנסיה:

ההכנסות מדמי ניהול שנגבו מקרנות הפנסיה המנוהלות בקבוצה, הסתכמו בתקופת הדוח בסך של כ-515 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-463 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההכנסות מדמי ניהול שנגבו מקרנות הפנסיה המנוהלות בקבוצה, הסתכמו ברבעון הרביעי בסך של כ-139 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-120 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

2.11.5 קופות גמל:

ההכנסות מדמי ניהול שנגבו מקופות הגמל המנוהלות בקבוצה, הסתכמו בתקופת הדוח בסך של כ-351 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-308 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההכנסות מדמי ניהול שנגבו מקופות הגמל המנוהלות בקבוצה, הסתכמו ברבעון הרביעי בסך של כ-93 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-80 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

2.11.6 ביטוח בריאות:

היתר הממונה למתווה המוסכם בעניין פוליסת הסיעוד הקבוצתית של חברי קופת חולים "כללית":

ביום 13 בדצמבר 2023 התקבל היתר הממונה להפעלת פוליסת הסיעוד הקבוצתית של חברי קופת חולים "כללית", לתקופה של 12 חודשים (החל מיום 1 בינואר 2024 ועד ליום 31 בדצמבר 2024), על פי מתווה מוסכם אליו הגיעו הראל ביטוח ושירותי בריאות כללית ("כללית").

ביום 22 בדצמבר 2024, פרסמה הרשות תיקון להוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים) (תיקון), התשפ"ה-2024. ההוראות כאמור קובעות, בין היתר, כי הגדרת מקרה הביטוח תתעדכן, כך שהזכאות תינתן רק למבוטחים שאינם מסוגלים לבצע בכוחות עצמם חלק מהותי של לפחות 4 מתוך 6 פעולות יומיומיות (Activities of Daily Living- ADL) או לחלופין 3 פעולות שאחת מהן היא שליטה בסוגרים; כי המבחנים לתחולתן של חלק מפעולות ה-ADL לא יתקיימו אם המבוטח יכול לבצע באופן עצמאי תוך שימוש באביזר או בגד מותאם; וכי הזכאות לקבלת תגמולי ביטוח למבוטח השוהה בבית כפופה להמצאת אישור המוכיח כי הוא מסתייע בפועל בטיפול אישי של שירותי סיעוד ברוב שעות היממה. בנוסף לכך, ההוראות קובעות כי החל משנת 2027, במקרה שבתום תקופת הביטוח הפוליסה לא תחודש לכלל המבוטחים אצל מבטח כלשהו, המבטח לא יחויב לצרף מבוטחים לפוליסת המשך קבוצתית או לפוליסה כלשהיא ויתרת קרן המבוטחים באותו מועד תשמש

לטובת המבוטחים באופן שיאושר על ידי הממונה.

בהמשך לכך, חתמו הראל והכללית על מתווה מוסכם להארכת תקופת הביטוח הקבוצתי של חברי קופת חולים "כללית" לתקופה של 24 חודשים (מיום 1 בינואר 2025 ועד יום 31 בדצמבר 2026). ביום 26 בדצמבר 2024 התקבל היתר הממונה להפעלת הפוליסה כאמור.

בנוסף לפוליסות הסיעוד הקבוצתית של חברי קופת חולים "כללית", הראל ביטוח מבטחת בביטוח סיעודי מספר קולקטיבים נוספים.

אומדן סכום רווחי (הפסדי) ההשקעות, אשר נזקפו לזכות המבוטחים בפוליסות ביטוח מסוג סיעוד משותף ברווחים, הנו כדלקמן (מיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2022	2023	2024	
(405)	348	295	רווחי (הפסדי) ההשקעה שנזקפו למבוטחים

2.11.7 ביטוח כללי:

לפרטים אודות נתונים כספיים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי, בפירוט לענפיו - ראו באור 4' בדוחות הכספיים.

להלן השינוי בכמות הפוליסות במונחי חשיפה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2022	2023	2024
כמות הפוליסות במונחי חשיפה - פעילות ביטוח כללי מאופיינת בפוליסות לתקופה של עד שנה. לאור אופיין של הפוליסות, הכמות מהווה מכפלה של מספר הפוליסות בתקופת הפוליסה במהלך השנה. משמע, אם בוצע חיתום לפוליסה לתקופה הקצרה משנה, היא מוכפלת בחלק היחסי של התקופה, כך שפוליסה לחצי שנה מהווה חצי יחידה.	26%	(6%)	3%
רכב חובה			
רכב רכוש	15%	(5%)	2%
ענפי רכוש ואחרים	12%	4%	7%
ענפי חבויות אחרים	9%	7%	(1%)

2.11.7.1 רכב חובה

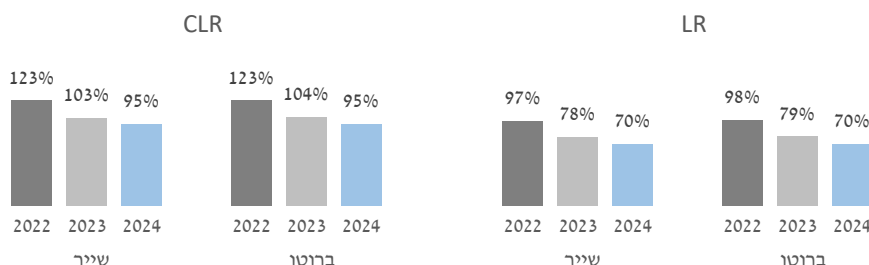
לפירוט נוסף בנוגע לתוצאות רכב חובה - ראו סעיפים 2.9.1 ו-2.9.2 לעיל.

מאחר שבעל רכב חייב לבטח את רכבו בהתאם לפקודת ביטוח רכב מנועי, בעלי רכב (בדרך כלל אופנועים) שנדחו על-ידי חברות הביטוח רשאים לרכוש ביטוח באמצעות ה"פול" (המאגר הישראלי לביטוח רכב) אשר פועל כחברת ביטוח לכל דבר. כל חברות הביטוח הפועלות בתחום ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול", וכל אחת נושאת בהפסדי ה"פול", על-פי חלקה היחסי בשוק ביטוח רכב חובה בשנה שחלפה. במכתב מאת מנכ"ל ה"פול" נקבע חלקה הזמני של הראל ביטוח בדמי הביטוח נטו לשנת 2024 בשיעור של 13.32% (מול 12.41% שמהווה את חלקה הסופי של החברה לשנת 2023).

2.11.7.2 רכב רכוש

לפירוט נוסף בנוגע לתוצאות ענף רכב רכוש - ראו סעיף 2.9.1 ו-2.9.2 לעיל.

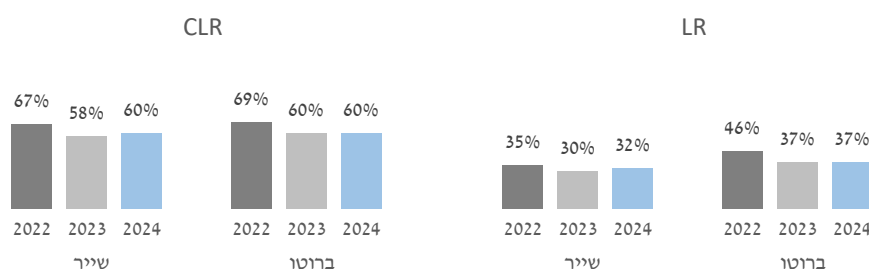
שיעור ה-Loss Ratio ו-Combined Loss Ratio בביטוח רכב רכוש:

2.11.7.3 ענפי רכוש ואחרים

לפירוט נוסף בנוגע לתוצאות ענף רכוש ואחרים ראו סעיף 2.9.1 לעיל.

שיעור ה-Loss Ratio ו-Combined Loss Ratio בענפי רכוש ואחרים:

2.11.7.4 ענפי חבויות אחרים

לפירוט בנוגע לתוצאות ענפי חבויות אחרים - ראו סעיפים 2.9.1 ו-2.9.2 לעיל.

2.11.7.5 ענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא (EMI)

הפרמיות שהורווחו בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא אינן בגין מכירות חדשות, אלא בגין מכירות שבוצעו בעבר ואשר הפרמיות בגינן מוכרות כפרמיה מורווחת בהתאם לתקופת הכיסוי. בענף ביטוח זה לא קיימים ל-EMI הסכמי ביטוח משנה.

בחודש פברואר 2024 קיבלה EMI מרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון ("הרשות") טיוטת רישיון מבטח מעודכנת ("הטייטה"). במסגרת הטייטה, בוטלו הדרישות הקיימות כיום ברישיון המבטח של EMI לחישוב התחייבויות הביטוחיות. נכון לתאריך הדוח, הטייטה עדיין לא עברה את כל התהליכים הפנימיים ברשות וטרם קיבלה אישור סופי. EMI והרשות הגיעו להבנה כי EMI תמשיך ותיישם את הדרישות הקיימות כיום ברישיון המבטח לחישוב התחייבויות הביטוחיות עד למועד כניסתם לתוקף של תקן IFRS 17 ו-IFRS 9 החל מיום 1 בינואר 2025.

2.11.8 חברות ביטוח בחו"ל

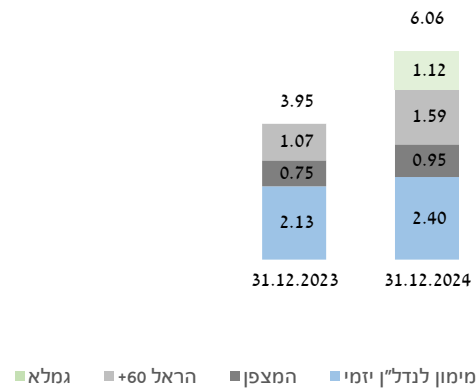
החברה הינה בעלת השליטה (בשיעור של 94%) ב-Interasco חברת ביטוח הפועלת ביוון ובעלת השליטה המלאה ב-Turk Nippon חברת ביטוח הפועלת בטורקיה ("חברות ביטוח בחו"ל"). עיסוקן של חברות הביטוח בחו"ל בתחומי הביטוח הכללי והבריאות.

מגזר אשראי 2.11.9

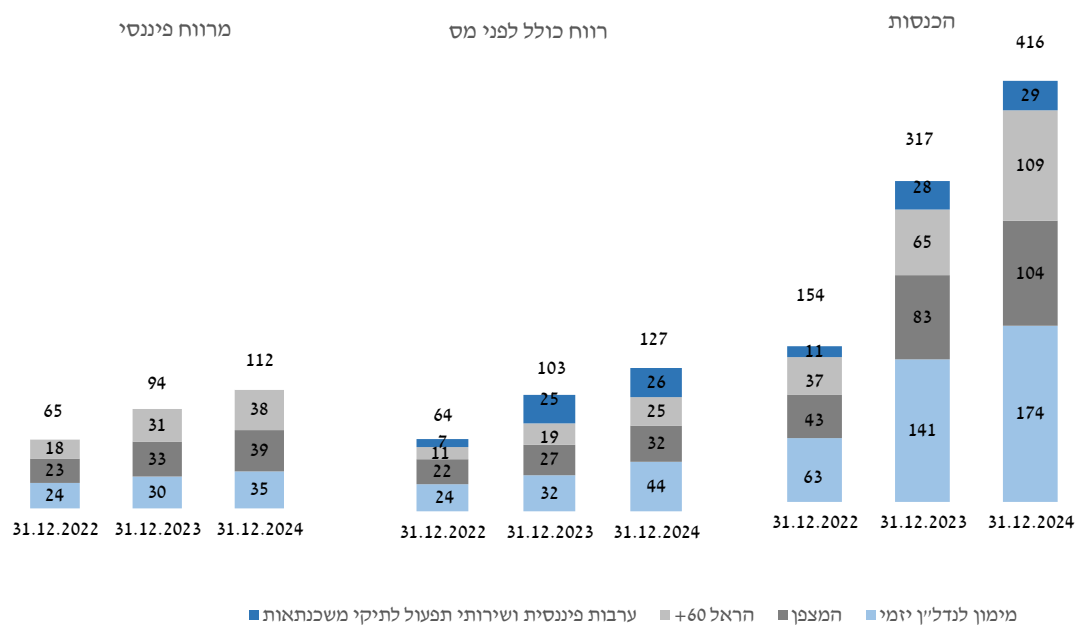
לפרטים נוספים אודות מגזר אשראי - ראו סעיף 1.1 (ד).

גודל תיק האשראי (מיליארדי ש"ח):

גודל תיק אשראי

היקף הכנסות, רווח כולל לפני מס ומרווח פיננסי בתחום האשראי (מיליוני ש"ח):

2.11.10 תחום שוק ההון והשירותים הפיננסיים

נכסים המנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה (מיליארדי ש"ח) :

הנכסים המנוהלים בתיקי לקוחות כוללים נכסים פיננסיים שהונפקו על ידי הקבוצה ומנוהלים בתיקים

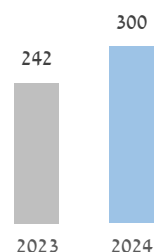
בתקופת הדוח הסתכמו ההכנסות במגזר שוק ההון והשירותים הפיננסיים בסך של כ-561 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-365 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד

סך הנכסים המנוהלים בקרנות הנאמנות ובתיקי לקוחות, אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה

נכסי קרנות נאמנות כוללים קרנות נאמנות, קרנות סל ופיקדון

דמי ניהול מגזר פיננסיים (מיליוני ש"ח) :

2.12 נזילות ומקורות מימון

2.12.1 תזרים מזומנים

סך תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות שוטפת הסתכם בתקופת הדוח בכ-3,059 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בכ-1,016 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון הסתכמו בכ-1,447 מיליוני ש"ח. השפעת התנודות בשער החליפין על יתרת המזומנים הסתכמה בסך חיובי של כ-20 מיליוני ש"ח. התוצאה של כל הפעילות הנ"ל מתבטאת בירידה ביתרות המזומנים בסך של כ-2,608 מיליוני ש"ח.

2.12.2 נזילות ומימון הפעילות

ככלל, החברה והחברות הבנות שלה מממנות את פעילותן השוטפת ממקורותיהן העצמאיים.

3 גילויי ייעודי למחזיקי אגרות החוב של החברה

א. נתוני אגרות חוב

סדרה/מועד הנפקה	אג"ח א'
מועד ההנפקה	יולי 2021 (הורחבה ביוני 2023)
שווי נקוב במועד ההנפקה (ש"ח)	250,000,000
	953,516,000 (נוספים הונפקו במסגרת הרחבה מחודש יוני 2023)
שווי בספרים ליום 31.12.24 (מיליוני ש"ח)	869
שווי שוק ליום 31.12.24 (מיליוני ש"ח)	866
סוג ריבית	קבועה
שיעור הריבית הנקובה	1.95%
רישום למסחר בבורסה	כן
מועדי תשלום קרן	הקרן תיפרע ב-28 תשלומים חצי שנתיים, כאשר התשלומים יהיו רצופים, וישולמו בתאריכים 30 ביוני וה-31 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2022-2035 (כאשר התשלום הראשון שולם ביום 30 ביוני 2022 והתשלום האחרון ישולם ביום 31 בדצמבר 2035) ובאופן שכל אחד מ-27 התשלומים הראשונים יהווה 3.57% מהערך הנקוב של הקרן והתשלום ה-28 והאחרון יהווה 3.61% מהערך הנקוב של הקרן
מועדי תשלום ריבית	הריבית על היתרה הבלתי מסולקת של קרן אגרות החוב תשולם בתשלומים חצי שנתיים, כאשר התשלומים יהיו רצופים וישולמו בתאריכים 30 ביוני וה-31 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2021-2035 (כאשר התשלום הראשון שולם ביום 31 בדצמבר 2021 והתשלום האחרון ישולם ביום 31 בדצמבר 2035)
ריבית לשלם ליום 31.12.24	-
האם תעודות ההתחייבות ניתנות להמרה	לא
בסיס ההצמדה ותנאיה	הקרן והריבית אינן צמודות
נכסים משועבדים	אין
זכות החברה לבצע פדיון מוקדם או המרה כפויה	לחברה קיימת זכות לפדיון מוקדם, החל מתום 60 ימים ממועד רישומן של אגרות החוב (סדרה א') למסחר (קרי: 27 ביולי 2021), וזאת באופן מלא או חלקי, בהתאם לתנאים המפורטים בסעיף 7.2 לשטר הנאמנות
מהותיות הסדרה	הסדרה מהותית כהגדרת מונח זה בתקנה 10(ב)(13)(א) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), תש"ל-1970
קיימת תנית הפרה צולבת (CROSS DEFAULT)	כן. בתנאים המנויים בסעיף 8.1.14 לשטר הנאמנות, ובכללם: העמדה לפירעון מידי של סדרה אחרת אשר רשומה למסחר בבורסה או חוב פיננסי אחר שניטל מבנקים או ממוסדות פיננסיים למעט במקרי (non-recourse) שהיקפו עולה על שיעור של 10% מסך החוב הפיננסי ברוטו של החברה, או מעל 125 מיליוני ש"ח, לפי הגבוה מבניהם. למעט במקרה של העמדת סדרה נסחרת לפירעון מידי, לחברה תעמוד תקופת ריפוי בת 30 יום

ב. פרטים בדבר דירוג

אג"ח א'	
מידרוג	שם חברה מדרגת
Aa2.il	דירוג ביום ההנפקה
Aa2.il	דירוג נוכחי

ג. גילוי לגבי הנאמן

הנאמן לאגרות חוב (סדרה א') הינו הרמטיק נאמנות (1975) בע"מ, דרך ששת הימים 30, בני ברק.

ד. מגבלות חוזיות ואמות מידה פיננסיות

לפרטים אודות המגבלות החוזיות ואמות המידה הפיננסיות - ראו באור 24' בדוחות הכספיים.

4 חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם**4.1 כללי**

הדיווח המובא להלן בדבר ניהול הסיכונים מתייחס להשקעות של החברה והחברות המאוחדות שלה, למעט חברות הביטוח בקבוצה, וזאת בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל - 1970, בנוגע לדיווח בדבר חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם.

למידע אודות ניהול הסיכונים בחברה ובחברות הבנות שלה, לרבות החברות הבנות שהינן מבטח - ראו באור 36 בדוחות הכספיים.

סיכוני שוק הינם סיכונים להכנסות החברה ולהונה העצמי כתוצאה משינויים במחירי ניירות ערך, מחירי נדל"ן, שערי ריבית, מרווחי אשראי, שערי חליפין ואינפלציה. למידע נוסף אודות סיכוני אשראי וריבית של הקבוצה - ראו באור 36 בדוחות הכספיים.

4.2 האחראי על ניהול סיכוני השוק בתאגיד

האחראית על ניהול סיכוני השוק בחברה היא גב' אדוה ענבר, מנהלת הסיכונים של קבוצת הראל.

4.3 תיאור סיכוני השוק

סיכוני שוק הינם סיכונים להכנסות החברה ולהונה העצמי כתוצאה משינויים של מחירים ושערים בשווקים הפיננסיים.

סיכוני השוק העיקריים להם חשופה החברה, הינם:

סיכון ריבית - הפסד שעלול להיגרם כתוצאה מהשפעתם האפשרית של שינויים בעקומות הריבית בארץ ובחו"ל על השווי ההוגן או תזרים המזומנים הנובע מהנכסים וההתחייבויות.

סיכוני מטבע - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי החליפין המשפיעים על חשיפות המט"ח בתיק ההשקעות של החברה.

סיכון מחירי מניות - החברה חשופה לירידה במחירי המניות הנסחרות בארץ ובחו"ל.

סיכוני אינפלציה - החברה חשופה להפסד כתוצאה משינויים במדד המחירים לצרכן. החברה מחזיקה מכשירים פיננסיים לא צמודים שערכם עלול להישחק כתוצאה מעליה באינפלציה.

סיכון מרווח אשראי - הפסד אפשרי כתוצאה מהתרחבות מרווחי האשראי מעל ריבית חסרת סיכון בנכסי חוב המשוערכים לפי שווי הוגן.

סיכון מחירי נדל"ן - סיכון להפסד אפשרי כתוצאה משחיקת מחירי הנדל"ן.

4.4 מדיניות הראל השקעות בניהול סיכוני שוק והפיקוח על מימושה

מדיניות ההשקעות וניהול סיכוני השוק של הקבוצה, היקף והרכב השקעותיה נקבעים במסגרת האורגנים המתאימים של כל אחת מחברות הקבוצה. באופן שוטף מתקיימים פורומים שונים המקבלים דיווחים ותחזיות שוטפות ובהתאם מגדירים את שיעורי החשיפה לאפיקי ההשקעות השונים.

בחברות השונות בזרוע שוק ההון והשירותים הפיננסיים נקבעה מדיניות ניהול סיכוני שוק ומגבלות חשיפה בקשר עם ניהול יתרות הנכסים הנזילות בחברות בתחום.

4.5 דוח בסיסי הצמדה ליום 31 בדצמבר 2024

נתונים בדבר בסיסי הצמדה - ראו באור 36' בדוחות הכספיים.

4.6 הפיקוח על מדיניות ניהול סיכונים שוק ואופן מימושה

לעניין הפיקוח על ניהול הסיכונים בחברות הבנות שהינן מבטח - ראו באור 36 בדוחות הכספיים. מנהלי הפעילויות השונות בזרוע שוק ההון והשירותים הפיננסיים אחראים לביצוע בקרה על הפעילות שמבוצעת ביחידה שבאחריותם.

בהראל פיננסים פועלת מחלקת בקרה וניהול סיכונים, המהווה קו הגנה שני ומקיימת בדיקות עתיות ויזומות על פי תוכנית שאושרה בדירקטוריונים השונים ובהתאם לאירועים המתרחשים בחברות, לרבות בנושא עמידה בנהלים שנקבעו לעניין סיכונים שוק. מחלקת הבקרה מעבירה דיווחיה באופן שוטף למנכ"לית החברה ומדווחת לדירקטוריונים הרלוונטיים ולוועדות הביקורת אודות הממצאים הרלוונטיים, ובהתאם לדרישות תקנון הבורסה.

פעילות בתחום קרנות הנאמנות מבוקרת באמצעות מערכת בקרה פנימית שכוללת תוכנה המגבילה, בין היתר, את יכולת אנשי ההשקעות לבצע פעולות חריגות, וזאת בהתחשב בסכום העסקה, פערי מחירים בין שער העסקה לשער התיאורטי ולשער מסחר אחרון, כמות נרכשת וכיו"ב. כמו כן, נערכת בקרה לגבי הפעולות המבוצעות על ידי כל אנשי ההשקעות.

הדירקטוריונים של חברות שונות בקבוצת הראל פיננסים מקבלים עדכונים תקופתיים לגבי שינויים מהותיים בחשיפות לסיכונים שוק בחברה הרלוונטית.

נציין כי חלה הרחבה של היקף הפעילות בהראל פיננסים אל מול אשתקד.

4.7 אירועים מהותיים בתקופת הדיווח

שנת 2024 הייתה בעיקרה שנה טובה בשווקים - שנה נוספת של עלייה במניות וירידה במרווחי האשראי. זאת, למרות עליה בעקומי הריבית בישראל על רקע עלייה בפרמיית הסיכון ומדיניות מוניטרית שנותרה מצמצמת. זאת בעת שהבנקים המרכזיים בעולם חותרים להורדת ריביות הבסיס, על רקע האטה בצמיחה ובאינפלציה. במדדי ארה"ב, בלטו גם השנה מניות הטכנולוגיה, סביב המשך ציפיות גבוהות מטכנולוגיית ה-AI ותוצאות החברות בפועל. מדד ה-S&P500 עלה ב-23.3% ומדד ה-Nasdaq ב-24.9% כאשר במקביל, מדד ת"א 35 עלה ב-28.4% ומדד ת"א 125 עלה ב-28.6%. חלק ניכר מהתשואה השנתית בישראל נרשם ברבעון הרביעי, אז התפתחה אופטימיות לסיום הלחימה בצפון ובדרום, אשר לוותה בהתחזקות של השקל וירידה בפרמיית הסיכון. ככלל, רף הסיכונים הפוליטיים בעולם ובישראל עדיין גבוה והיווה מקור לתנודתיות.

4.8 מבחני רגישות

בהתאם להנחיות הרשות לניירות ערך ביצעה החברה מבחני רגישות לגורמי סיכון שוק עיקריים. בחינת גורמי הסיכון והנכסים וההתחייבויות הפיננסיות נעשתה בהתאם להנחיות ועל בסיס מהותיות. מבחני הרגישות כוללים את חברות הקבוצה, למעט חברות הביטוח בקבוצה.

במסגרת מבחני הרגישות נבחנו שינויים של גורם הסיכון ב-5% ו-10% (יחסי). בחישוב הרגישות לגורמי הסיכון מכשירים הוניים ומט"ח, נבדק גם השינוי היומי המירבי בערכו המוחלט, ב-10 השנים שקדמו לתקופת הדיווח.

לאור אירועי 2020, נרשמו גם חשיפות למדדי מניות בהם התרחיש המירבי היומי עלה על 10%. בגורם סיכון מט"ח ובשערי החליפין הרלוונטיים לא נמצא שינוי יומי העולה על 10%.

מדד מניות	השינוי המירבי	תאריך
S&P 500	-12.2%	16.3.2020
מדד מניות טכנולוגיה	-13.6%	16.3.2020

בדומה לשנים קודמות, בהתאם להבהרה לגבי מבחני רגישות הנדרשים בהתאם לסעיף 12 לתוספת השנייה לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל - 1970, הופעל על גורם סיכון ריבית, מעבר לתרחישים המוגדרים בתקנות, גם תרחיש קיצון של שינוי אבסולוטי בגובה של 2%.

להלן תוצאות ניתוחי הרגישות לגורמי הסיכון העיקריים (באלפי ש"ח):

4.8.1

רגישות "מכשירים הוניים"

מכשיר רגיש	שינוי מירבי בגורם שוק	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 5% בגורם השוק	שוי הוגן	ירידה של 5% בגורם השוק	ירידה של 10% בגורם השוק	שינוי מירבי בגורם שוק
מניות בארץ	1,783	39,841	19,921	398,413	(19,921)	(39,841)	(1,783)
מניות בחו"ל	30,294	12,279	6,140	122,795	(6,140)	(12,279)	(30,294)
מניות דואליות	295	195	97	1,950	(97)	(195)	(295)
אופציות על מניות בארץ	(122)	(186)	(77)	622	46	81	65
קרנות PE	9,574	12,659	6,329	126,590	(6,329)	(12,659)	(9,574)
סה"כ	41,824	64,788	32,410	650,370	(32,441)	(64,893)	(41,881)

4.8.2

רגישות "נדל"ן"

מכשיר רגיש	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 5% בגורם השוק	שוי הוגן	ירידה של 5% בגורם השוק	ירידה של 10% בגורם השוק
נדל"ן	13,098	6,549	130,980	(6,549)	(13,098)
סה"כ	13,098	6,549	130,980	(6,549)	(13,098)

4.8.3

רגישות "בסיס מדד מחירים לצרכן"

מכשיר רגיש	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 5% בגורם השוק	שוי הוגן	ירידה של 5% בגורם השוק	ירידה של 10% בגורם השוק
זכאים	(260)	(130)	(2,603)	130	260
אג"ח ממשלתי	(257,995)	(128,997)	(2,579,777)	128,997	257,995
אג"ח קונצרני	16,352	8,176	163,525	(8,176)	(16,352)
חוזים עתידיים	(25,663)	(12,832)	(264,768)	12,832	25,663
פיקדונות	304,030	152,015	3,040,304	(152,015)	(304,030)
סה"כ	36,464	18,232	356,681	(18,232)	(36,464)

4.8.4

רגישות "בסיס דולר"

מכשיר רגיש	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 5% בגורם השוק	שוי הוגן	ירידה של 5% בגורם השוק	ירידה של 10% בגורם השוק
מזומנים	787	394	7,872	(394)	(787)
אג"ח ממשלתי זר	(245,427)	(122,713)	(2,454,269)	122,713	245,427
אג"ח קונצרני	(0)	(0)	(1)	0	0
מניות בארץ	4,832	2,416	48,318	(2,416)	(4,832)
מניות בחו"ל	168,929	84,464	1,689,506	(84,464)	(168,929)
חייבים	1,618	809	16,179	(809)	(1,618)
חוזים עתידיים	221,201	110,600	2,206,086	(110,600)	(221,201)
קרנות PE	8,168	4,084	81,684	(4,084)	(8,168)
הלוואות שניתנו	1,094	547	10,941	(547)	(1,094)
הלוואות שהתקבלו	(166,075)	(83,038)	(1,660,753)	83,038	166,075
פיקדונות	8,595	4,297	85,949	(4,297)	(8,595)
נדל"ן	9,458	4,729	94,580	(4,729)	(9,458)
סה"כ	13,180	6,589	126,092	(6,589)	(13,180)

4.8.5

רגישות "בסיס יורו"

מכשיר רגיש	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 5% בגורם השוק	שווי הוגן	ירידה של 5% בגורם השוק	ירידה של 10% בגורם השוק
מזומנים	39	19	386	(19)	(39)
חוזים עתידיים	(4,232)	(2,116)	(42,216)	2,116	4,232
מניות בחו"ל	51	25	505	(25)	(51)
אג"ח ממשלתי זר	4	2	38	(2)	(4)
קרנות PE	1,882	941	18,824	(941)	(1,882)
פיקדונות	1,962	981	19,618	(981)	(1,962)
סה"כ	(294)	(148)	(2,845)	148	294

4.8.6

רגישות "בסיס ליש"ט"

מכשיר רגיש	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 5% בגורם השוק	שווי הוגן	ירידה של 5% בגורם השוק	ירידה של 10% בגורם השוק
מזומנים	310	155	3,101	(155)	(310)
חייבים	1,115	558	11,155	(558)	(1,115)
זכאים	(1,235)	(618)	(12,354)	618	1,235
סה"כ	190	95	1,902	(95)	(190)

4.8.7

רגישות "בסיס אחר"

מכשיר רגיש	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 5% בגורם השוק	שווי הוגן	ירידה של 5% בגורם השוק	ירידה של 10% בגורם השוק
מזומנים	1	1	14	(1)	(1)
מניות בחו"ל	2,950	1,475	29,498	(1,475)	(2,950)
פיקדונות	8	4	79	(4)	(8)
סה"כ	2,959	1,480	29,591	(1,480)	(2,959)

4.8.8

רגישות "ריבית שקלית"

מכשיר רגיש	עליה אבסולוטית של 2% בגורם השוק	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 5% בגורם השוק	שווי הוגן	ירידה של 5% בגורם השוק	ירידה של 10% בגורם השוק	ירידה אבסולוטית של 2% בגורם השוק
אג"ח ממשלתי	49,107	10,685	5,362	(1,725,354)	(5,401)	(10,842)	(52,675)
אג"ח קונצרני	(18,769)	(4,424)	(2,233)	163,089	2,277	4,598	22,321
דיבידנד לקבל	0	1	0	192,758	(0)	(1)	(3)
הלוואות שניתנו	(1,298)	(280)	(140)	853,341	140	281	1,324
אג"ח שהונפק	78,020	18,050	9,101	(868,746)	(9,255)	(18,669)	(90,814)
פיקדונות	(108,168)	(23,569)	(11,824)	17,186,852	11,903	23,887	115,216
פיקדונות סחירים	81,141	17,323	8,678	(8,265,432)	(8,711)	(17,454)	(84,116)
חוזים עתידיים	8,737	1,877	940	(1,922,936)	(942)	(1,885)	(8,916)
גוזרי ריבית	(10,440)	(2,247)	(1,126)	(20,320)	1,132	2,271	10,986
סה"כ	78,330	17,416	8,758	5,593,252	(8,857)	(17,814)	(86,677)

4.8.9

רגישות "ריבית צמודת מדד"

מכשיר רגיש	עליה של אבסולוטית של 2% בגורם השוק	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 5% בגורם השוק	שווי הוגן	ירידה של 5% בגורם השוק	ירידה של 10% בגורם השוק	ירידה אבסולוטית של 2% בגורם השוק
אג"ח ממשלתי	172,063	16,022	8,032	(2,579,777)	(8,074)	(16,191)	(193,021)
אג"ח קונצרני	(16,580)	(1,670)	(839)	163,525	847	1,701	19,972
הלוואות שניתנו	(757)	(69)	(34)	12,334	35	69	837
פיקדונות	(188,585)	(17,402)	(8,724)	3,040,304	8,771	17,589	211,727
סה"כ	(33,859)	(3,119)	(1,565)	636,386	1,579	3,168	39,515

4.8.10

רגישות "ריבית דולרית"

מכשיר רגיש	עליה של אבסולוטית של 2% בגורם השוק	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 5% בגורם השוק	שווי הוגן	ירידה של 5% בגורם השוק	ירידה של 10% בגורם השוק	ירידה אבסולוטית של 2% בגורם השוק
אג"ח ממשלתי זר	13,906	3,466	1,736	(2,454,269)	(1,742)	(3,489)	(14,288)
אג"ח קונצרני	0	0	0	(1)	(0)	(0)	(0)
הלוואות שניתנו	(76)	(19)	(10)	10,941	10	19	78
חוזים עתידיים	(13,467)	(3,355)	(1,680)	2,206,086	1,686	3,377	13,838
פיקדונות	(69)	(18)	(9)	85,949	9	18	71
סה"כ	294	74	37	(151,294)	(37)	(75)	(301)

4.9 הנחות בבסיס החישובים

להלן יפורטו ההנחות ביישום מבחני הרגישות ובחישוב השווי ההוגן של מכשירים רגישים:

4.9.1 מכשירים לתקופה של פחות משלושה חודשים לפדיון הם נכסים בעלי חשיפה נמוכה יחסית לשינויים בריבית. לפיכך, נמדדה רגישותם רק לשינוי בבסיס ההצמדה (מדד ו/או מט"ח) והם לא נכללו בחישובי הרגישות לריבית.

4.9.2 השווי ההוגן של נכסי חוב חושב באמצעות מודל היוון תזרים המזומנים הנובע מאותם הנכסים, תוך שימוש בריבית המתאימה לתקופת תזרים המזומנים. ריבית ההיוון חושבה על פי ריבית השוק לתקופת תזרים המזומנים בתוספת פרמיית הסיכון המתאימה ללווה או לגוף המנפיק.

4.9.3 השווי ההוגן של אופציות למניות חושב על בסיס מודל B&S, בהתבסס על נתוני שוק. השינוי המחושב מדווח במונחי השפעה על שווי המכשיר ולא במונחי חשיפה.

4.9.4 השווי ההוגן של אג"ח להמרה חושב על ידי פירוק שווי האיגרת לשני רכיבים: (א) מרכיב האג"ח (אשר תומחר על פי סעיף 4.9.2 לעיל); (ב) מרכיב האופציה שהתבסס על המודל הבינומי לתמחור אופציות.

4.9.5 השווי ההוגן של מניות סחירות נלקח כשווי השוק של אותן מניות. בסיס ההצמדה של מניות דואליות נקבע בהתאם לזירת המסחר (ישראל או חו"ל), בה מתקיים עיקר המסחר במניה.

4.9.6 לגבי שינויים בגורמי סיכון מסוג ריבית, במקרים של שינויים של 5% או 10% הונח השינוי היחסי לאורך כל ריביות העקום.

4.9.7 שינוי של 5% או 10% בגורמי הסיכון של מכשירים הוניים (בכלל זה מניות) חושב כשינוי של 5% או 10% בשווי הנכס (זהה להנחת שינוי של 5% או 10% במדד המניות הרלוונטי ורגישות של מניה ביחס למדד מניות רלוונטי (ביתא) שווה ל-1).

4.9.8 השווי ההוגן של עסקאות מסוג חוזים עתידיים במטבעות חושב כהפרש בין השווי ההוגן של אג"ח שאינו נושא ריבית נקובה במטבע הנקוב של החוזה לבין השווי ההוגן של אג"ח שאינו נושא ריבית נקובה במטבע המקור.

4.10 הסברי הדירקטוריון

החברה חשופה לסיכוני שוק באופן ישיר דרך ההשקעות העצמיות ובאופן עקיף דרך ההשקעות של חברות הבנות והגופים המוסדיים המוחזקים ומנהלים על ידה. בהתחשב בהיקף ההשקעות העצמיות של החברה ואופיין הסולידי סבור הדירקטוריון, כי חשיפת החברה לסיכוני שוק אינה מהותית וכי קיימת התאמה בין מדיניות ניהול סיכוני שוק לבין ניהול הסיכונים בפועל.

4.11 תוצאות ניתוח חשיפה לסיכוני שוק וניהולם

בהתאם להנחיות רשות ניירות ערך ביצעה החברה מבחני רגישות לגורמי סיכון שוק עיקריים. מבחני הרגישות כוללים את חברות הקבוצה, למעט חברות הביטוח בקבוצה.

להלן סיכום תוצאות מבחני הרגישות לסיכוני שוק (באלפי ש"ח):

רגישות לגורמי סיכוני שוק:

גורם סיכון	עליה אבסולוטי של 2%	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 5% בגורם השוק	שווי הוגן	ירידה של 5% בגורם השוק	ירידה של 10% בגורם השוק	ירידה אבסולוטי של 2%
בסיס דולר ארה"ב	(1,597)	(796)	(15,892)	792	1,584		
בסיס יורו	728	364	7,288	(364)	(728)		
בסיס ליש"ט	161	80	1,612	(80)	(161)		
בסיס אחר	1,103	552	11,033	(552)	(1,103)		
מדד מחירים לצרכן	69,686	34,843	696,860	(34,843)	(69,686)		
ריבית שקלית	(92,159)	(15,175)	(7,609)	7,655	15,355	101,752	
ריבית צמודת מדד	(13,198)	(709)	(354)	358	717	15,090	
ריבית דולרית	113	36	19	(19)	(38)	(114)	
גורם סיכון	עליה מירבית בגורם השוק	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 5% בגורם השוק	שווי הוגן	ירידה של 5% בגורם השוק	ירידה של 10% בגורם השוק	ירידה מירבית בגורם השוק
מכשירים הונניים	17,184	17,774	8,895	178,987	(8,920)	(17,846)	(17,228)
נדל"ן	12,804	12,804	6,402	128,041	(6,402)	(12,804)	

בהתחשב בהיקף השקעות החברה ואופיין הסולידי סבור הדירקטוריון כי חשיפת החברה לסיכוני שוק אינה מהותית. לאור זאת סבור הדירקטוריון כי קיימת התאמה בין מדיניות ניהול סיכוני השוק לבין ניהול הסיכונים בפועל.

5 היבטי אחריות תאגידית

5.1 אחריות תאגידית

דירקטוריון החברה, ההנהלה ועובדי הקבוצה רואים באחריות תאגידית נדבך מרכזי בתפיסת הניהול וערכי הליבה של הקבוצה ומייחסים חשיבות רבה להטמעתה בכל רובד של עשייה, זאת מתוך ההכרה בכוחו של שילוב בין ערכים וניהול תקין ואתי להצלחה ומובילות עסקית תוך יצירת ערך לכל בעלי העניין. כביטוי לכך, בשנת 2024 דורגה הקבוצה בפעם העשירית ברציפות בדירוג "פלטינה פלוס" - הדירוג הגבוה בדירוג 'מעלה', המדרג כ- 150 מהחברות הגדולות במשק בהיבטים של אחריות תאגידית.

קבוצת הראל מפרסמת דוח אחריות תאגידית דו-שנתי אשר ערוך בהתאם לתקן GRI הבינלאומי המהווה את התקן המוביל בעולם לדיווחי אחריות תאגידית והמתאר את הנושאים המהותיים בתחומי ההשפעה של התאגידים על הסביבה ועל החברה. פרסום הדוח כאמור מבטא את המחויבות המתמשכת של דירקטוריון והנהלת הקבוצה לקידום תפיסת עולם הדוגלת בשילוב בין ניהול עסקי לאחריות תאגידית, ומאפשר לקבוצה להציג בשקיפות ובאופן מהימן וכוללני את פעילותה. דוח אחריות תאגידית מפורסם באתר האינטרנט של החברה.

5.2 מעורבות בקהילה - חסויות, תרומה לקהילה והתנדבות עובדים

בשנת 2024 המשיכה החברה בהרחבת פעילות התרומה לקהילה ובהעמקת הקשרים עם ארגונים הפועלים למען הקהילה והחברה במגוון תחומים, כאשר כ-81% מעובדי הקבוצה עסקו במהלך השנה בפעילות התנדבותית, בהתאם למדיניות הקבוצה.

5.2.1 הקבוצה ממשיכה בקידום שותפויות אסטרטגיות ארוכות טווח המבוססות על תרומה כספית ומעורבות עובדים. במסגרת זו התקיימו שיתופי פעולה עם עמותות וארגונים שונים ובהם: "איחוד הצלה", "אלון ואלה", "לקט ישראל", "נבט" "לשובע", "פתחון לב", "העמותה לקידום החינוך", "שיעור אחר", ארגון "אור שלום" ועוד. במסגרות שותפויות אלו הקבוצה פועלת לסיוע לאוכלוסיות מגוונות, לרבות אוכלוסיות במעמד סוציו-אקונומי נמוך, חיילים (פעילות למען חיילים הכוללת אימוץ שני גדודי הובלה של צה"ל במסגרת פרויקט "אמץ לוחם" של יחד למען החייל), תלמידים (תמיכה בבתי ספר ומועדוניות של ילדים) ואנשים עם מוגבלויות וצרכים מיוחדים.

5.2.2 תרומות וחסויות הקבוצה לעמותות ולארגונים לטובת הקהילה בשנת 2024 הסתכמו בכ-14.3 מיליוני ש"ח, זאת מול כ-15.5 מיליוני ש"ח בשנת 2023 וכ-11.5 מיליוני ש"ח בשנת 2022. מתוך הסכומים כאמור, כ-8 מיליוני ש"ח, כ-9.7 מיליוני ש"ח וכ-6.8 מיליוני ש"ח, בהתאמה, נתרמו באמצעות "קרן מ.א.ה." (על שם מרגוט וארנסט המבורגר ז"ל), שהינה חברה לתועלת הציבור שקיבלה את אישור רשויות המס לקבל תרומות מגופים שונים ולחלקן בין גופים נזקקים בהתאם לשיקול דעת הנהלת קרן מ.א.ה., שחבריה הינם בעלי עניין בחברה.

5.2.3 מדיניות התרומות של הנהלת קבוצת הראל והנהלת קרן מ.א.ה. הינה מערכתית - הוליסטית. במסגרת המדיניות כאמור, הקבוצה דוגלת במתן סיוע למספר רב של עמותות במגוון תחומים. במהלך 10 השנים האחרונות, קבוצת הראל תרמה למעלה מ-700 עמותות וארגונים שונים מכל רחבי הארץ. תחומי הפעילות העיקריים של העמותות להן תורמת קבוצת הראל הינם: מוסדות השכלה גבוהה, מוסדות לחינוך מיוחד, מוסדות תרבות ואומנות, מוסדות הפועלים לצמצום פערים בחברה הישראלית, מוסדות לעזרה רפואית לנזקקים, מוסדות תמיכה לאנשים עם מוגבלויות וצרכים מיוחדים וכן מוסדות לטיפול בהתמכרויות.

בשנת 2024 הסתכמו התרומות בשווה כסף, המבטאות שעות התנדבות של עובדי החברה על חשבון שעות עבודה, תרומת שימוש באמצעי החברה לטובת פעילות של עמותות שונות ומסירת ציוד לעובדי החברה או לעמותות, לסך של כ-900 אלפי ש"ח.

בשנה זו המשיכה הקבוצה לשלב עמותות אשר מספקות תעסוקה מותאמת לאנשים עם מוגבלות באירועי חברה וברכש (לדוגמה: "אנד ג'וי", "אופק לבן", "המלקט", "גדולים מהחיים").

5.3 קיימות (אחריות סביבתית)

גורמי ESG בכלל, וסיכונים אקלים בפרט, מהווים סיכון מתפתח בחברות הביטוח, עקב הצפי ההולך וגובר לשינויים מהותיים בהעדפותיהם וציפיותיהם של בעלי עניין שונים, בהם לקוחות, משקיעים ורשויות פיקוחיות. הקבוצה רואה חשיבות בקידום הפעילות וניהול הסיכונים בהקשר זה ואימצה מדיניות השקעות ESG לניהול כלל תיקי ההשקעות, בהתאם לדרישות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון. בנוסף חברת הביטוח בחנה את החשיפות שלה לסיכונים ESG בפעילות הביטוחית. הקבוצה עוקבת אחר סיכונים ESG מתפתחים ואחר התפתחויות רגולטוריות בנושא ומעדכנת את ניהול הסיכונים בהתאם.

קבוצת הראל המשיכה גם בשנת 2024 לדווח באופן וולונטרי על טביעת כף רגל פחמנית למשרד להגנת הסביבה ופעלה בקרב עובדים ומנהלים לצמצום צריכת האנרגיה, לשימוש בתחבורה ציבורית ולמעבר לנסיעה ברכבים ידידותיים לסביבה. בהמשך למהלכי צמצום צריכת נייר בשימוש משרדי בשנים האחרונות, הטמיעה הקבוצה שימוש בנייר ממוחזר במדפסות המשרדיות. כמו כן, בשנת 2024 המשיכה הקבוצה בהטמעת שיקולים סביבתיים בתהליכי הרכש.

בנוסף, פועלת הראל להעמקת פעילותה בתחום הסביבה, חברה וממשל תאגידי. כך למשל, גם בשנת 2024 פרסמו חברות הקבוצה מדיניות השקעות אחראיות המשלבת שיקולי ESG בתהליכי קבלת החלטות השקעה. כמו כן, פורטפוליו ההשקעות של הראל רחב ומגוון והוא כולל, בין היתר, גם פרויקטים סביבתיים רבים כגון חברות אנרגיה מתחדשות, פרויקט לטיהור קרקע והשמשותו לצרכי בנייה ועוד. בנוסף בשנת 2023 נפתחו

מסלולי קיימות (משקיעים בתעודת סל ובמניות אשר עיקר מטרתם לקדם את הגשמתם של היעדים לפיתוח בר קיימא של האו"ם (SDGs).

5.4 אתיקה

קיומה של תרבות עסקית נאותה המבוססת על כללי האתיקה נמצאת ביסוד העשייה וקבלת ההחלטות בהראל. הקוד האתי של הקבוצה מבטא את ערכי הליבה המהותיים המנחים את הקבוצה. הממונה על תחום האתיקה פועלת להטמעת הקוד האתי בקרב העובדים החדשים ועומדת לרשות העובדים, רבות באמצעות ערוץ לפנייה דיסקרטית.

5.5 סביבת עבודה

כקבוצה פיננסית, עובדי החברה מהווים את המשאב החשוב ביותר שלה, את המקור והעוצמה הארגונית ואת המפתח להצלחתה. על כן, הקבוצה מקפידה להעמיד את העובד במרכז, משקיעה בפיתוחו המקצועי וברוחותו ומבטיחה סביבת עבודה נעימה, מכילה ומאפשרת. כיום עובדים בהראל כ-5,000 עובדים מכל רחבי הארץ, מכלל הגילאים והמגזרים, כולל עובדים עם מוגבלות. החשיבות הרבה שהראל מייחסת לעובדים באה לידי ביטוי גם במדיניות השכר והתגמול. כך לדוגמא, עוד במהלך שנת 2016 הועלה השכר ההתחלתי המינימלי בקבוצה לכ-6,000 ש"ח. נכון לדצמבר 2024, שכר זה גבוה בכ-2% משכר המינימום במשק.

בשנת 2024, קבוצת הראל המשיכה לקדם פעילות למען רווחתם של העובדים. במסגרת זו הוטמעו שתי תכניות חדשות:

1) תהליך הערכה ומשוב למנהלים "מצוין לנהל. הראל." התהליך נועד לאפשר דיאלוג בין המנהל לממונה שלו במגוון נושאים ניהוליים, הגדרת ציפיות משותפות ותמונת הצלחה, תוך זיהוי נקודות חוזקה ונקודות לשיפור ולבנות ביחד יעדי פיתוח אישיים וניהוליים. תהליך כולל, המאפשר לפתח את המנהל בחיבור למודל הכשירויות הניהולי המאפשר הבנייה וסטנדרטיזציה, הגדרת יעדים מותאמים וניהול תהליך מדיד שיסייע להשיג את היעדים. תהליך ההערכה כולל חיבור לסקר הארגוני המאפשר למנהל להרחיב את נקודת המבט שלו גם על תמונת מצב הצוות. תכניות פיתוח המנהלים יהיו מותאמות ככלי פרקטי ומוכוון צורך כחלק מהיעדים/פיתוח אישי וניהולי שהוגדר לכל מנהל בשיחה משותפת של תהליך המשוב.

2) "הקמפוס" - הקמפוס מהווה שער למידה מכניסה לתפקיד ולאורך חיי העובדים בארגון ומאפשר שמירה על רמת כשירות מקצועית, שירותית, רגולטורית וארגונית וכולל 3 מסלולי למידה עיקריים: מסלול למקצוענות בביטוח; מסלול לחדשנות וכישורי עתיד; מסלול לניהול ומנהיגות. הקמפוס מהווה בית ללמידה, התפתחות וצמיחה עבור עובדי ומנהלי הארגון, במסגרת ההכשרות מקבלים העובדים והעבודות כלים, מיומנויות, ידע ותפיסות המשדרגות את יכולותיהם המקצועיות והניהוליות ותורמים להצלחה העסקית של הראל.

5.6 ניהול האחריות התאגידית בקבוצה

במסגרת תפקידו, דירקטוריון החברה מקבל דיווחים שוטפים על אודות ביצועים בתחום האחריות התאגידית בקבוצה באמצעות הגב' ליאורה קבורס-הדר, אשר מונתה מטעם הדירקטוריון בשנת 2011 לפעול לקידום ולפיתוח תחום האחריות התאגידית בהראל. בהתאם לכך, במהלך שנות הדיווח נפגשה הגב' קבורס-הדר באופן שוטף עם מר אדם פולצ'ק כנציג הממונה מטעם ההנהלה בתחום האחריות התאגידית וכן עם גורמים נוספים המעורבים בפעילות הקבוצה בתחום האחריות התאגידית, כדי לקבל מהם דיווח על פעילות הקבוצה בתחום ולסייע בקידומה. הפגישות שהתקיימו כללו דיווחי סטטוס על פעולות שנעשו בקבוצה במסגרת התכניות הקיימות לאחריות תאגידית וכן דיון בתכניות פעולה עתידיות בתחום ואישורן.

6 ממשל תאגידי

6.1 דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

דירקטוריון החברה קבע, על פי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט - 1999 (בסעיף זה: "החוק"), כי בהתחשב בין היתר בסוג החברה, בגודלה, בהיקף ומורכבות פעילותה, המספר המזערי הנדרש של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית לפי סעיף 240 לחוק, הוא ארבעה. לפרטים אודות הדירקטורים המכהנים בחברה שהדירקטוריון הכיר בהם כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית - ראו תקנה 26 בפרק 5 - "פרטים נוספים על החברה".

6.2 דירקטורים חיצוניים

לפרטים אודות הדירקטורים החיצוניים בחברה - ראו תקנה 26 בפרק החמישי בדוח התקופתי - "פרטים נוספים על החברה".

6.3 מבקר פנימי

לפרטים אודות מבקר הפנים בחברה - ראו סעיף 4.2 בפרק הראשון בדוח התקופתי - "תיאור עסקי החברה".

6.4 רואה חשבון מבקר

לפרטים אודות רואה חשבון מבקר של החברה - ראו סעיף 4.3 בפרק הראשון בדוח התקופתי - "תיאור עסקי החברה".

6.5 שינויים מהותיים במצבת נושאי המשרה הבכירה

6.5.1 מר מישל סיבוני, אשר כיהן כמנכ"ל החברה ויו"ר דירקטוריון הראל ביטוח, סיים את תפקידו ביום 31 בינואר 2024 וזאת לאחר למעלה מ-30 שנות עבודה בקבוצת הראל. מר סיבוני, ממשיך לכהן כדירקטור בהראל ביטוח וכיו"ר דירקטוריון המצפן וכן מונה לכהונה כדירקטור בחברה החל מיום 5 בפברואר 2024. בהמשך לסיום כהונתו של מר סיבוני כאמור, דירקטוריון החברה אישר את מינויו של מר ניר כהן, המכהן כמנכ"ל הראל ביטוח, גם לתפקיד מנכ"ל הראל השקעות.

6.5.2 מר יוסף צ'חנובר (ז"ל) אשר כיהן כדירקטור בחברה במשך קרוב לשלושה עשורים, נפטר בחודש ספטמבר 2024.

6.5.3 הגב' יוכי דביר החלה לכהן כדירקטורית חיצונית בחברה החל מיום 30 במאי 2024.

6.5.4 מר סמי בבקוב, המכהן כמנהל ההשקעות הראשי של קבוצת הראל, הודיע בחודש דצמבר 2024 על כוונתו לפרוש מתפקידו בסוף חודש יוני 2025.

6.5.5 הגב' חגית ציטיאט לוין, המכהנת כמנכ"לית החברה הבת – הראל פיננסים אחזקות, הודיעה בחודש ינואר 2025 על כוונתה לסיים את תפקידה כמנכ"לית הראל פיננסים בסוף חודש יוני 2025. לאחר סיום כהונתה, הגב' לוין צפויה להתמנות כיו"ר דירקטוריון הראל פיננסים אחזקות.

6.6 גילוי אודות סיכוני סייבר

לפרטים אודות היערכות החברה לסיכוני סייבר - ראו באור 36א' בדוחות הכספיים.

7 הוראות גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של התאגיד

7.1 דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים

באשר לאומדנים חשבונאיים קריטיים אשר שימוש בהם ו/או שינוי סביר בהם עלול להשפיע באופן מהותי על המצב הכספי ו/או תוצאות הפעילות של הקבוצה - ראו באור 2' בדוחות הכספיים.

האמור לעיל אינו מתייחס לחברות בנות שהינן מבטח, לרבות הנתונים המאוחדים על ידן.

8

גילוי בנושא יחס כושר פירעון כלכלי**הוראות לעניין יישום משטר כושר פירעון כלכלי:**

על הראל ביטוח חל משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II וזאת בהתאם להוראות יישום שפורסמו בחודש יוני 2017 ועודכנו בחודש אוקטובר 2020 ("הוראות משטר כושר פירעון כלכלי").

הוראות משטר כושר פירעון כלכלי כוללות הוראות מעבר המאפשרות פריסה עד שנת 2032 של הגידול בעתודות בגין מוצרי ביטוח ארוכי טווח אשר נמכרו בעבר. בהתאם להוראות המעבר, חברת ביטוח רשאית, לאחר שקיבלה אישור הממונה, לכלול בחישוב עתודות הביטוח בתקופת הפריסה ניכוי מעתודת הביטוח ("הניכוי"). הניכוי מחושב, בהתאם להנחיות במכתב עקרונות הניכוי והוא מופחת החל משיעור של 100% בחישוב עתודות הביטוח ליום 31 בדצמבר 2019 ועד לשיעור של 0% בחישוב עתודות הביטוח ליום 31 בדצמבר 2032. ביום 29 באוקטובר 2024 התקבל אישור הממונה לחישוב מחדש של הניכוי, המבוצע לפחות אחת לשנתיים. חישוב מחדש של הניכוי בוצע נכון ליום 30 ביוני 2024, על רקע ההשפעה המהותית של עליית הריבית במחצית הראשונה של שנת 2024 על גובה הניכוי. בנוסף, בוצעה הפחתה ליניארית מסכום הניכוי, בהתאמה לתקופת הפריסה. דירקטוריון הראל ביטוח אישר ביום 27 בנובמבר 2024 את סכום הניכוי שחושב מחדש, בהמשך להודעת הממונה, כי אין לו הערות לחישוב מחדש של הניכוי ליום 30 ביוני 2024. בנוסף, בתקופת המעבר קיימת מגבלת הכרה מקסימלית גבוהה יותר עבור הון רובד 2.

ביום 27 בנובמבר 2024, בד בבד עם אישור הדוחות הכספיים, אישרה הראל ביטוח את דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 30 ביוני 2024. הדוח כאמור מפורסם באתר האינטרנט שלה (כתובת האתר: [https://www.harel-](https://www.harel-https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel/investor-relations/Pages/repayment-ability.aspx) [group.co.il/about/harel-group/harel/investor-relations/Pages/repayment-ability.aspx](https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel/investor-relations/Pages/repayment-ability.aspx)).

עודף ההון של הראל ביטוח ליום 30 ביוני 2024, בהתאם להוראות המעבר הינו בסך של כ-7,607 מיליוני ש"ח וללא התחשבות בהוראות המעבר הינו בסך של כ-6,040 מיליוני ש"ח.

יצוין כי למודל במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה לשינויים במשתני שוק ואחרים, כגון שינויים בריבית, שינויים ברווחי השקעות, עדכוני הנחות אקטואריות ושינויים הקשורים בפעילות הראל ביטוח וכן בדבר אי הוודאות הגלומה בהנחות ובתחזיות האקטואריות והפיננסיות בהן נעשה שימוש במסגרת הכנת הדוח.

חישובי ההון הכלכלי הקיים וההון הנדרש מבוססים על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר, אשר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות.

קביעת האומדן המיטבי התבססה על תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה, ויש לראות בהם כ-"מידע צופה עתיד" כהגדרתו בסעיף 32 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. יתכן כי תחזיות, הערכות ואומדנים אלו, כולם או חלקם, לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שהונח בחישוב דוח כושר פירעון, ולפיכך התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מכפי שנחזה.

יחס כושר פירעון כלכלי וסף הון:

להלן נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון (MCR) ליום 30 ביוני 2024 בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי. יחס כושר פירעון כלכלי מחושב בהתאם להוראות מעבר, במסגרתן נקבעה תקופת פריסה.

א. יחס כושר פירעון כלכלי

ליום 30 ביוני 2024	ליום 31 בדצמבר 2023	
(בלתי מבוקר)*	(מבוקר)**	
מיליוני ש"ח		
16,566	15,841	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
8,959	9,428	הון נדרש לכושר פירעון
7,607	6,413	עודף
185%	168%	יחס כושר פירעון כלכלי

השפעת פעולות הונויות מהותיות שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום דוח יחס כושר פירעון:

גיוס (פדיון) הון	-	(182)
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון	16,566	15,659
עודף הון	7,607	6,231
יחס כושר פירעון כלכלי	185%	166%

* כל מקום בדוח זה בו מופיע "בלתי מבוקר" המונח מתייחס לסקירת רואה החשבון המבקר של החברה, שנערכה בהתאם לתקן 3000 ISAE - התקשרויות מסוג ASSURANCE שאינן ביקורת או סקירה של מידע כספי היסטורי ובהתאם להנחיות הממונה שנכללו בחוזר המאוחד בפרק 7 בחלק 1 של שער 5 שעניינו "רואה חשבון מבקר", המפרט הוראות לעניין סקירה על דוח יחס כושר פירעון כלכלי רבעוני.

** כל מקום בדוח זה בו מופיע "מבוקר" המונח מתייחס לביקורת רואה החשבון המבקר של החברה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE 3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי ובהתאם להנחיות הממונה שנכללו בחוזר המאוחד בפרק 7 בחלק 1 של שער 5 שעניינו "רואה חשבון מבקר", המפרט הוראות לעניין ביקורת על דוח יחס כושר פירעון כלכלי שנתי.

מצב ההון של הראל ביטוח מושפע מההתפתחות העסקית השוטפת של הראל ביטוח, שינויים במשתני שוק, עדכון הנחות דמוגרפיות ותפעוליות, עדכוני מודל שוטפים, עדכון הנחות רגולטוריות ופעולות הונויות. למידע בדבר שינויים עיקריים שחלו במהלך המחצית הראשונה של שנת 2024 לעומת מספרי השוואה ראו סעיף 2 בדוח יחס כושר פירעון כלכלי.

נתונים אלה בדבר יחס כושר הפירעון, בהתחשב בפעולות ההונויות, כפי שפורטו לעיל, אינם כוללים את השפעת הפעילות העסקית של הראל ביטוח לאחר 30 ביוני 2024, שינויים בתמהיל ובגודל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות, חלוקת דיבידנדים וגיוס חוב, עדכון הנחות אקטואריות, השפעות אקסוגניות ושינויים רגולטוריים המשפיעים על הסביבה העסקית. למידע בדבר שינויים עיקריים שחלו לאחר מועד החישוב ראו סעיף 2 בדוח יחס כושר פירעון כלכלי.

לתוצאות מבחני רגישות של יחס כושר פירעון כלכלי ביחס לגורמי סיכון שונים, לרבות רגישות לריבית, ראו סעיף 9 בדוח יחס כושר פירעון כלכלי של הראל ביטוח ליום 31 בדצמבר 2023.

ב. סף הון (MCR)

ליום 30 ביוני 2024	ליום 31 בדצמבר 2023
(בלתי מבוקר)	(מבוקר)
מיליוני ש"ח	
3,039	2,984
12,694	11,723

סף הון (MCR)

הון עצמי לעניין סף הון

ג. מגבלות על חלוקת דיבידנד

בהתאם למכתב שפרסם הממונה בחודש אוקטובר 2017 ("המכתב"), חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד רק אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס כושר פירעון לפי משטר כושר פירעון כלכלי בשיעור של לפחות 100%, כשהוא מחושב ללא התחשבות בהוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה. היחס האמור יחושב ללא ההקלה שניתנה בגין הפרש מקורי המיוחס לרכישת פעילות של קופות גמל וחברות מנהלות.

מדיניות הראל ביטוח היא להחזיק בסיס הון איתן להבטחת כושר הפירעון שלה ויכולתה לעמוד בהתחייבויותיה למבוטחים, לשמר את יכולתה להמשיך את פעילותה העסקית וכדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה. הראל ביטוח כפופה לדרישות ההון והרגולציה הנקבעת לעניין חלוקת דיבידנד.

ביום 14 בינואר 2025 אישר דירקטוריון הראל ביטוח את עדכון התוכנית לניהול הון ונקבעו בשלב זה, כללי סף לחלוקת דיבידנד, הכוללים יחס כושר פירעון כלכלי מינימאלי, בהתחשב בהוראות הפריסה, בשיעור של 135% ויחס כושר פירעון מינימאלי, ללא התחשבות בהוראות בתקופת הפריסה בשיעור של 115%.

ביום 28 בפברואר 2021 אישר דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת דיבידנד לפיה החברה תחלק דיבידנד בשיעור של לפחות 30% מהרווח הכולל על פי הדוחות הכספיים המאוחדים השנתיים שלה. בנוסף, ביום 28 בפברואר 2021 אישר דירקטוריון הראל ביטוח מדיניות חלוקת דיבידנד לפיה הראל ביטוח תחלק דיבידנד בשיעור של לפחות 35%

מהרווח הכולל על פי הדוחות הכספיים המאוחדים השנתיים של הראל ביטוח וזאת כל עוד הראל ביטוח תעמוד ביעדים המינימאליים ליחס כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2.

כללי הסף נועדו לאפשר להראל ביטוח התמודדות עם משברים מבלי לפגוע מהותית בפעילותה ובעמידתה בדרישות ההון החלות עליה. עם זאת, אין באמור כדי להבטיח שהראל ביטוח תעמוד בכללי הסף שנקבעו בכל עת.

ד. יחס כושר פירעון ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה

להלן נתונים על יחס כושר פירעון כלכלי של הראל ביטוח, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ועל יעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון הראל ביטוח בהתייחס ליחס כושר הפירעון המחושב ללא התחשבות בהוראות בתקופת הפריסה, כנדרש במכתב. יחס זה עומד ביחס כושר הפירעון הנדרש על פי המכתב.

ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 30 ביוני 2024	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח		
13,884	14,999	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
10,030	8,959	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
3,854	6,040	עודף הון
138%	167%	יחס כושר פירעון (באחוזים)

השפעת פעולות הוניות מהותיות שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום דוח יחס כושר פירעון:

-	-	גיוס (פדיון) הון
13,884	14,999	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
3,854	6,040	עודף הון
138%	167%	יחס כושר פירעון (באחוזים)

סטאטוס ההון לאחר פעולות הוניות ביחס ליעד הדירקטוריון:

110%	*110%	יעד יחס כושר הפירעון הכלכלי של הדירקטוריון
2,850	*5,144	עודף הון ביחס ליעד (במיליוני ש"ח)

* ב-14 בינואר 2025 אישר דירקטוריון הראל ביטוח העלאת כלל הסף לחלוקת דיבידנד בחישוב ללא הוראות המעבר לתקופת הפריסה מ-110% ל-115%. עודף ההון ביחס ליעד החדש הינו 4,696 מיליוני ש"ח.

ה. הערכה עצמית של הסיכונים וכושר הפירעון של חברת ביטוח (ORSA)

ביום 5 בינואר 2022 פרסם הממונה תיקון להוראות החוזר המאוחד שעניינו "דיווח לממונה על שוק ההון - הערכה עצמית של הסיכונים וכושר הפירעון של חברת ביטוח (ORSA)" ("התיקון"). בתיקון נקבע כי חברת ביטוח תדווח לממונה אודות הערכה עצמית של הסיכונים וכושר הפירעון (ORSA) אחת לשנה, בחודש ינואר. בהתאם לתיקון, הראל ביטוח תספק לממונה דיווח שיכלול את סיכום התוצאות, מצב עסקי וקשרי גומלין, חשיפה לסיכון, הערכת כושר פירעון ודרישת הון, הערכה צופה פני עתיד ותרחישים וניתוחי רגישויות. יישום החוזר הדרגתי ותחילתו ביום 1 בינואר 2023. הראל ביטוח העבירה את הדיווח הנדרש לממונה בחודש ינואר 2025.

9 יעדים ואסטרטגיה עסקית

סעיף 9 להלן בדבר יעדים ואסטרטגיה עסקית, כולל גם תחזיות, הערכות, אומדנים ומידע אחר המתייחסים לאירועים ועניינים עתידיים, שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתה של החברה בלבד (מידע צופה פני עתיד). העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע זה הינם עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי של החברה ועסקיה (כגון היקפי מכירות ושיעורי רווחיות, כוח אדם, התקשרויות עסקיות ועוד), עובדות ונתונים בנוגע למצב הנוכחי בארץ ובעולם של תחומי הפעילות בהם פועלת החברה (כגון התפתחויות כלכליות ענפיות, סביבה רגולטורית, מתחרים, התפתחויות טכנולוגיות, שוק מבטחי המשנה ועוד), ועובדות ונתונים מקרו כלכליים (כגון מצב כלכלי בישראל ובעולם, שיעורי תשואה בשוקי ההון, התפתחויות מדיניות וחברתיות ועוד), והכל כפי שידועים לחברה במועד דוח זה. המידע צופה פני עתיד הכלול בסעיף זה לעיל מבוסס במידה מהותית, בנוסף לאינפורמציה הקיימת בחברה, על ציפיות והערכות נוכחיות של החברה לגבי התפתחויות עתידיות בכל אחד מהפרמטרים האמורים, ועל השתלבותן של ההתפתחויות כאמור אלה באלה. אין לחברה כל ודאות כי ציפיותיה והערכותיה אכן יתממשו, ותוצאות הפעילות של החברה עלולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות מהאמור לעיל, בין היתר עקב שינוי בכל אחד מהגורמים דלעיל.

9.1 הסביבה העסקית והרגולטורית המאתגרת, דורשת, להערכת החברה, התאמה של ההתנהלות והאסטרטגיה העסקית של החברה, וזאת על מנת להמשיך לשמור על מעמדה בשוק ועל מגמת הצמיחה המרשימה שהציגה בשנים האחרונות. החברה תעשה כל מאמץ על מנת להמשיך ולהיות בתחומי פעילותה השונים גוף מוביל ודומיננטי, תוך שמירה על ערכי החברה המתבטאים בסיסמא "אש להבה":

אמינות, שרות לקוח, הון אנושי, בית חם והובלה.

9.2 המצב העסקי, הכלכלי והחברתי בארץ כמו גם סביבת הריבית השוררת בשוקי ההון בארץ ובחו"ל, מכתבים לקבוצה צורך בחשיבה מתמדת ובהתאמת האסטרטגיה העסקית למצבים המשתנים.

9.3 הקבוצה פועלת באסטרטגיה, לפיה הקבוצה מפתחת פעילות חוץ ביטוחית לצד פעילות ביטוחית יציבה.

9.4 במסגרת פעילותה הביטוחית, האסטרטגיה של הקבוצה הינה צמיחה בפעילות על ידי הרחבת מכירות ללקוחות חדשים, קידום מכירות נוספות ללקוחותיה הקיימים (מעל 4 מיליון לקוחות), וכן הרחבת סל המוצרים של הקבוצה, תוך דגש על פעילויות המותאמות לצורכי הלקוחות - כגון מוצרי ביטוח ייחודיים ומוצרי חסכון מתקדמים.

9.5 במסגרת פעילותה החוץ ביטוחית, הקבוצה מרכזת פעילויות שונות, המאפשרות לה תזרים הכנסות קבוע שאינו תלוי בפעילות הביטוחית המרכזית של הקבוצה. תזרים ההכנסות הקבוע לחברה, באמצעות הפעילויות כאמור, נועד לתרום ליציבותה של החברה וליכולתה לחלק דיבידנדים לבעלי מניותיה באופן קבוע מחד, לצד ביסוס יכולתה של החברה לתמוך בפעילותה של הראל ביטוח, ככל שתידרש תמיכה שכזו בעתיד.

במסגרת זו, רוכזה ישירות תחת החברה פעילותה הפיננסית של הקבוצה (הראל פיננסים וחברות הבת שלה), וכן פעילותה של EMI.

כמו כן, החברה מקדמת פעילויות נוספות בתחום האשראי: באמצעות חברה נכדה המצפן – העוסקת בתחום הניהול העסקי ומתן אשראי לעסקים בינוניים; באמצעות הראל 60+, העוסקת במתן הלוואות מסוג משכנתא, לרבות "משכנתא הפוכה" (המאפשרת לאוכלוסיית הגיל השלישי שבעלותה דירת מגורים, ליטול הלוואה המובטחת בדירת המגורים, אשר החזרה לא יידרש במהלך חייו הלוואה); באמצעות גמלא הראל נדל"ן למגורים בע"מ הפועלת בענף מימון הון משלים (מזנין) ליזמים בתחום הנדל"ן למגורים (אשר עסקה לרכישתה הושלמה בדצמבר 2024). כמו כן, הקבוצה פועלת בתחום פעילות ערבויות מכר ואשראי לפרויקטים בתחום הנדל"ן, וכן פעילויות השקעיות נוספות. החברה פועלת לאיתור הזדמנויות נוספות בתחום האשראי, ובהקשר זה חתמה על מזכר הבנות להשקעה בתמורה ל-30% בחברת פמה ליסינג בע"מ, הפועלת בתחום אשראי קמעונאי מגובה נכס.

9.6 הקבוצה גיבשה אסטרטגיה חדשה, הנקראת "הראל 2030", לפיה על מנת לתמוך בהגדלת הרווח של הקבוצה, הרי שלצד המשך השקעה בפיתוח עסקי ובבניית תשתיות טכנולוגיות, תשתיות דיגיטל ותשתיות דאטה, נדרש להשקיע בשלושה נדבכים מרכזיים:

- 9.6.1 **דיוק ביצועי מרכיבי ליבת תחומי הפעילות** - דיוק ושיפור חווית הלקוח בכל נקודות המגע, לרבות תהליכי חיתום, תמחור, ניהול התביעות ושירות הלקוחות, והכל באמצעות הוספה ושיפור של כלים מיכוניים ואוטומציה מוגברת בסביבת העבודה בחברה ובכלים הניתנים לסוכני הביטוח הפועלים עם הקבוצה.
- 9.6.2 **זיקה ללקוח** - על ידי חיזוק ושיפור מנועי ההפצה בתחומי הפעילות, מקסום ערוצי ההפצה באמצעות עבודה לפי מאפייני לקוח, בדגש על שיתוף סוכני הביטוח הפועלים עם הקבוצה, להטמעת כלים שיאפשרו סגמנטציה ופרסונליזציה והגברת פעילות Cross-sale, לצד המשך מינוף הזיקה ללקוחות הקיימים, שיפור השירות לסוכן וללקוח והגדלת כמות המוצרים של הלקוחות בהראל.
- 9.6.3 **גיוון מקורות הרווח של הקבוצה** - התרחבות מחוץ לליבת עסקי הביטוח על ידי הרחבת פעילויות קיימות ואיתור הזדמנויות עסקיות בעסקים המניבים תזרים יציב, לרבות בתחומי האשראי והפיננסים.
- 9.7 מדידת ההתקדמות ביישום התוכנית האסטרטגית מבוססת על מספר עקרונות. לפרוט נוסף ראו גם סעיף 2.10 לעיל. בדבר ההתאמות שבוצעו ליעדי התוכנית האסטרטגית בעקבות השפעת היישום לראשונה של התקנים החדשים IFRS 17 ו-IFRS 9 החל משנת 2025 – ראו סעיף 2.7 לעיל.
- 9.8 לצד כל אלה, הראל קיבלה החלטה אסטרטגית להשקיע משאבים בחדשנות ולצורך כך הקימה בשנת 2022 תוכנית עסקית – טכנולוגית, בשיתוף פעולה עם AWS ישראל (ענקית הענן מבית אמזון) ועמותת בוגרי 8200, כמו גם חברות ביטוח גלובאליות מהמובילות בעולם – ZURICH ו-TOKYO MARINE בתוכנית משותפת וישתתפו סטארטאפים ישראלים המפתחים פתרונות טכנולוגיים לעולמות הביטוח, פיננסים, בריאות ויעילות תפעולית בעולם התאגידים. הסטארטאפים כאמור יהנו, בין היתר, מגישה למומחים בתחומים שונים הרלוונטיים לפעילותם, לרבות בנושאי טכנולוגיה ואבטחת מידע, גישה לכלים ומוצרים טכנולוגיים מתקדמים וכן סביבת עבודה משרדית במתחם ייעודי שהוקם על ידי הקבוצה בבית מ.א.ה ברמת גן. בנוסף, במסגרת התוכנית הקבוצה תבחן הטמעת פתרונות טכנולוגיים של אילו מהסטארטאפים המשתתפים בתוכנית ותבחן אפשרויות שיתופי פעולה והשקעה
- 9.9 הקבוצה מאמינה, כי מעמדה בשוק הביטוח והחיסכון ארוך הטווח כמו גם בשוק השירותים הפיננסיים הושג רבות בשל השירות הייחודי שהיא מעניקה ללקוחותיה וסוכניה. הקבוצה תמשיך להקפיד על שירות ייחודי ללקוחות ולסוכנים, תוך הסתכלות ארוכת טווח על טובת הלקוח ומתוך אמונה ששירות שמבוטח צריך לקבל בעת תביעה בנוסף לתשלום סכום התביעה, גם סיוע וליווי בשעת המשבר. יישום האסטרטגיה החדשה של הקבוצה יעמיק את הקשרים ארוכי הטווח של הקבוצה עם לקוחותיה ויאפשר לקבוצה להעניק שירות מותאם לכל לקוח. קשרים אלו הם שימשיכו להעניק לקבוצה את היציבות ואת מנועי הצמיחה באמצעות שיווק כלל מוצרי הקבוצה ללקוחות הנאמנים של הקבוצה.
- 9.10 החברה פועלת להטמעת הפיתוחים הטכנולוגיים העדכניים ביותר, הן לצורך שיפור השירות ללקוחות ולסוכנים והן לצורך הגברת אבטחת המידע אודות לקוחותיה והגנה על זכויותיהם.
- 9.11 הקבוצה תמשיך להקפיד על הרחבת היקף העסקים בכל התחומים בהם היא פועלת - בביטוח ובפיננסים - תוך ניצול הזדמנויות עסקיות ובחינה קפדנית של הרווחיות והצמיחה מהעסקים החדשים לאורך ציר הזמן.
- 9.12 הקבוצה תמשיך במדיניות ניהול יעיל של ההון הרגולטורי שנדרש מהחברות הבנות של החברה, ובכלל זה בבחינת עסקאות תביא בחשבון את התשואה המצופה על ההון הנדרש בגין העסקאות.
- 9.13 הקבוצה תמשיך ותפעל באופן מתמיד לשיפור והגברת הבקורות וניהול הסיכונים השונים, לשם צמצום החשיפות הכרוכות בפעילות הקבוצה. כמו כן, הקבוצה תמשיך להקפיד על עמידה בהוראות הרגולציה, ולשם כך תשקוד על המשך הטמעת תכניות האכיפה.
- 9.14 לצד פיתוח הפעילות העסקית, הקבוצה תמשיך בפעילותה העקבית בתחום המעורבות החברתית ועזרה לקהילה - המשך מתן תרומות כספיות והמשך שילוב עובדי הקבוצה בפעילויות חברתיות שבהן הקבוצה תחליט להיות מעורבת.

9.15 הקבוצה מתאפיינת בהיותה בית חם לציבור עובדיה, ולמרות גודלה היא מצליחה לשמר את האווירה המשפחתית הייחודית ששוררת בה. הנהלת הקבוצה תמשיך ותשקוד באמצעים שונים לשמר את המאפיינים הייחודיים הללו, מתוך הכרה שהמשאב האנושי האיכותי שלה, מהווה את אחד מהיתרונות המובהקים של הקבוצה והינו חיוני להמשך הצלחתה.

הדירקטוריון מביע תודתו לעובדי וסוכני הקבוצה עבור הישגי הקבוצה

ניר כהן
מנכ"ל

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

25 במרץ 2025

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

פרק 3

דוחות כספיים

תוכן העניינים

עמוד

3-1	דין וחשבון רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות
	דוחות כספיים מאוחדים
3-7	דוחות על המצב הכספי מאוחדים
3-9	דוחות רווח והפסד מאוחדים
3-10	דוחות על הרווח הכולל מאוחדים
3-11	דוחות על השינויים בהון מאוחדים
3-13	דוחות על תזרימי המזומנים מאוחדים
3-17	באורים לדוחות הכספיים המאוחדים
	נספחים לדוחות הכספיים
3-249	נספח א' - הראל חברה לביטוח בע"מ, מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות
3-251	נספח ב' - אי.אם.איי. עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ, מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

ביקרנו את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן: "החברה") לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-12% וכ-7% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 בהתאמה, והכנסותיהן הכלולות באיחוד מהוות כ-2% כ-1% וכ-2% מכלל ההכנסות המאוחדות לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2024, 2023 ו-2022, בהתאמה. כמו כן, לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני אשר ההשקעה בה הינה כ-173 מיליוני ש"ח וכ-147 מיליוני ש"ח לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 בהתאמה, וחלקה של החברה ברווחיהן הינו כ-26 מיליוני ש"ח, כ-23 מיליוני ש"ח וכ-8 מיליוני ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2024, 2023 ו-2022, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים המאוחדים הני"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה והחברות המאוחדות שלה לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024 בהתאם להוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, המתייחסות לחברות החזקה של מבטחים, כמתואר בבאור א2.

מבלי לסייג את חוות דעתנו, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור א39 לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ענייני מפתח בביקורת

ענייני מפתח בביקורת המפורטים להלן הם העניינים אשר תוקשרו, או שנדרש היה לתקשרם, לדירקטוריון החברה ואשר, לפי שיקול דעתנו המקצועי, היו משמעותיים ביותר בביקורת הדוחות הכספיים המאוחדים לתקופה השוטפת. עניינים אלה כוללים, בין היתר, כל עניין אשר: (1) מתייחס, או עשוי להתייחס, לסעיפים או לגילויים מהותיים בדוחות הכספיים וכן (2) שיקול דעתנו לגבי היה מאתגר, סובייקטיבי או מורכב במיוחד. לעניינים אלה ניתן מענה במסגרת ביקורתנו וגיבוש חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם. התקשרו של עניינים אלה להלן אינו משנה את חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם ואין אנו נותנים באמצעותו חוות דעת נפרדת על עניינים אלה או על הסעיפים או הגילויים שאליהם הם מתייחסים.

מדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

מדוע העניין נקבע כעניין מפתח בביקורת

הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2024 כוללים התחייבויות מהותיות בגין חוזי ביטוח כללי בסך 10,742 מיליוני ש"ח, כמתואר בבאור 18 לדוחות הכספיים.

כמתואר בבאורים 2.3 ו-3.6.4. לדוחות הכספיים, התחייבויות אלה נמדדות בהתאם לעלות המשוערת ליישוב תביעות הביטוח וכוללות את העלות הצפויה של התביעות שאירעו ודווחו, תביעות שאירעו אך טרם דווחו או דווחו בחסר (IBNR ו-IBNER), הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, הפרשה לפרמיה בחסר והוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות.

מדידת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי מבוססת בעיקרה על אומדנים אקטואריים. ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדנים הסטטיסטיים מבוססים על הנחות שונות, אשר לא בהכרח תתממשנה. ההנחות שנעשה בהן שימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על מדידת ההפרשה. עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדנים הסטטיסטיים.

בחלק מענפי הביטוח אי הוודאות המובנית גבוהה יותר, במיוחד בתביעות רכב חובה וחבויות המתאפיינות ב"זנב ארוך", בהן לעיתים, חולף זמן רב ממועד קורות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה. בבאור 18 לדוחות הכספיים מוצגת התפתחות הערכת ההתחייבויות בענפי רכב חובה וחבויות.

בשל אי הוודאות המובנית באומדנים המשמשים לצורך מדידת התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי, קבענו כי המדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי הינה עניין מפתח בביקורת.

המענה שניתן לעניין המפתח בביקורת

נהלי הביקורת שביצענו לגבי בחינת המדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כללו בין היתר את הנהלים הבאים:

- בחנו את התכנון והיישום של בקורות פנימיות הקשורות לתהליך המדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי ובצענו נהלים לבדיקת האפקטיביות של אותן בקורות פנימיות לרבות, הבקורות בסביבת מערכות המידע המשמשות לעיבוד הנתונים ואת זרימת המידע לצרכי דיווח כספי.
- בחנו כי מתודולוגיית מדידת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי מיושמת בהתאם לדרישות של IFRS 4 בדבר "חוזי ביטוח" ובהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- בחנו, תוך הסתייעות במומחי אקטואריה מטעמנו, על בסיס מדגמי ובהתבסס על הערכת הסיכונים שלנו, את סבירות ההנחות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס במודלים שיושמו לצורך מדידת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי.
- יישמנו נהלים אנליטיים במטרה לזהות ולנתח שינויים מהותיים חריגים.

בנוסף, הערכנו את נאותות הגילויים העיקריים בדוחות הכספיים אודות התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי.

מדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות

מדוע העניין נקבע כעניין מפתח בביקורת

הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2024 כוללים התחייבויות מהותיות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות שאינם תלויי תשואה בסך 20,969 מיליוני ש"ח, והתחייבויות מהותיות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות תלויי תשואה בסך 61,990 מיליוני ש"ח, כמתואר בבאורים 16 ו-17 לדוחות הכספיים המאוחדים.

כמתואר בבאורים 3 ו-3.6.1. לדוחות הכספיים, ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות תלויי תשואה ושאינם תלויי תשואה נמדדות בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (תקנות וחוזרים), תקני דיווח כספי בינלאומיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות נמדדות, בין היתר, על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל ומין המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

חלק משמעותי מהעתודות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות מבוסס על אומדנים אקטואריים ועל הנחות שונות, ולפיכך מדידת העתודות כרוכה באי וודאות מובנית. עתודות אלה כוללות בעיקרן:

- עתודה משלימה לגמלאות.
- עתודת LAT (בדיקת נאותות ההתחייבויות – Liability Adequacy Test).
- עתודה בגין גמלה בתשלום ותביעות מתמשכות בתשלום בביטוח סיעודי ואכ"ע (אבדן כושר עבודה).

ההנחות העיקריות המשמשות בתהליך המדידה של ההתחייבויות לעיל כוללות הנחות בקשר לביטולים, הוצאות תפעול, תשואה, שיעורי ריבית, פרמיות אי נזילות, תמותה, נכות, שיעורי מימוש גמלה ותחלואה. ההנחות נבחנות על ידי האקטואר הממונה בחברה מדי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים.

בשל אי הוודאות המובנית באומדנים המשמשים לצורך מדידת התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות, קבענו כי המדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות הינה עניין מפתח בביקורת.

המענה שניתן לעניין המפתח בביקורת

נהלי הביקורת שביצענו לגבי בחינת המדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות כללו בין היתר את הנהלים הבאים:

- בחנו את התכנון והיישום של בקורות פנימיות הקשורות לתהליך המדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות ובצענו נהלים לבדיקת האפקטיביות של אותן בקורות פנימיות לרבות, הבקורות העיקריות בסביבת מערכות המידע המשמשות לעיבוד הנתונים ואת זרימת המידע לצורכי דיווח כספי.
- בחנו כי מתודולוגיית מדידת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות מיושמת בהתאם לדרישות של IFRS 4 בדבר "חוזי ביטוח" ולדרישות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- בחנו, תוך הסתייעות במומחי אקטואריה מטעמנו, על בסיס מדגמי ובהתבסס על הערכת הסיכונים שלנו, את סבירות ההנחות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס במודלים שיושמו לצורך חישוב אומדן תזרימי המזומנים העתידיים בהם השתמשה החברה בעת מדידת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות.
- יישמנו נהלים אנליטיים במטרה לזהות ולנתח שינויים מהותיים חריגים.
- בחנו, תוך הסתייעות במומחי אקטואריה מטעמנו, על בסיס מדגמי ובהתבסס על הערכת הסיכונים שלנו, מחקרים מהותיים שבוצעו על-ידי החברה במהלך תקופת הדיווח ואת יישומם בחישוב העתודות.

בנוסף, הערכנו את נאותות הגילויים העיקריים אודות התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות בדוחות הכספיים.

מדידת שווי הוגן של השקעות לא סחירות

מדוע העניין נקבע כעניין מפתח בביקורת

כמתואר בבאורים 12, 13 ו-9 לדוחות הכספיים המאוחדים, יתרת ההשקעות שאינן סחירות ויתרת הנדל"ן להשקעה ליום 31 בדצמבר 2024, מסתכמות ל-61,014 מיליוני ₪ ו-4,341 מיליוני ש"ח בהתאמה.

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן וכן של נכסי חוב שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד, נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן בע"מ.

השווי ההוגן של השקעות במניות שאינן סחירות מבוסס בעיקרו על הערכות שווי חיצוניות, ובקרנות השקעה וגידור מבוסס בעיקרו על השווי ההוגן של נכסי הבסיס או הערכות שווי. טכניקות הערכות שווי הינן סובייקטיביות באופיין ומשלבות הנחות שונות ושימוש באומדנים המשפיעים באופן משמעותי על השווי ההוגן.

השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה מבוסס על הערכות שווי שבוצעו על ידי מערכי שווי חיצוניים, אשר כוללת אומדנים והנחות כגון מחירי שכירות משוערים ושיעורי היוון.

בחלק מההשקעות הלא סחירות, בפרט אלו המסווגות לרמה 3 במדרג השווי ההוגן בהתאם ל-IFRS 13, כגון מניות שאינן סחירות, קרנות השקעה ונדל"ן להשקעה, אי הוודאות המובנית במדידת השווי ההוגן גבוהה, מאחר ומדידה זו מתבססת נתונים אשר אינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

לשינויים באומדנים, בהנחות או בהערכות בהם נעשה שימוש במסגרת הערכות השווי עשויה להיות השפעה משמעותית על קביעת השווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים.

בנוסף, למדידת השווי ההוגן השפעה על הקצאת הפער שבין הערך בספרים לבין השווי ההוגן של הנכסים שאינם נמדדים בדוח על המצב הכספי בשווי הוגן ("UGL"), לצורך חישוב בדיקת נאותות העתודה ("LAT").

בשל אי הוודאות המובנית ביחס לאומדנים, ההנחות וההערכות כאמור לעיל, קבענו כי מדידת השווי ההוגן של ההשקעות הלא סחירות הינה עניין מפתח בביקורת.

המענה שניתן לעניין המפתח בביקורת

נהלי הביקורת שביצענו לגבי בחינת מדידת השווי ההוגן של השקעות לא סחירות כללו בין היתר את הנהלים הבאים:

- בחנו את התכנון והיישום של בקורות פנימיות הקשורות לתהליך קביעת השווי ההוגן של השקעות לא סחירות ובצענו נהלים לבדיקת האפקטיביות של אותן בקורות פנימיות לרבות, בקורות לגבי נאותות הנתונים וההנחות ששימשו בהערכות השווי וסבירות הערכות השווי.
- בחנו את המתודולוגיה למדידת השווי הוגן של השקעות לא סחירות המיושמת על ידי החברה.
- ערכנו בירורים מול אנשי הכספים וגורמים באגף ההשקעות בחברה לצורך השגת הבנה ביחס לעסקאות, התפתחויות, ושערוכים מהותיים לתקופה וכן לגבי שינויים מהותיים, ככל שחלו, בנתונים, בהנחות ובמודלים בהשוואה לאלו ששימשו בשנה הקודמת.
- עבור הערכות שווי מסוימות, בחנו תוך הסתייעות במומחים מטעמנו את סבירות האומדנים וההנחות העיקריות בבסיס הערכות השווי.
- ביצענו בחינה מדגמית של השווי ההוגן של ההשקעות שאינן סחירות בדוחות הכספיים אל מול הערכות השווי שקיבלה החברה ממומחים חיצוניים, אל מול ציטוטי חברת מרווח הוגן בע"מ ואל מול הדוחות הכספיים ודיווחי קרנות ההשקעה לפי העניין.
- ביצענו בחינה מדגמית של מסד הנתונים ששימש לצורך קבלת ציטוט מחברת מרווח הוגן בע"מ אל מול הסכמי הלוואות.

גילוי בדבר ההשפעות הצפויות של אימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי 17 – "חוזי ביטוח" ותקן דיווח כספי בינלאומי 9 – "מכשירים פיננסיים" (ראה באור 41)

מדוע העניין נקבע כעניין מפתח בביקורת

עבור התקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2025, החברה תיישם לראשונה את תקן דיווח כספי בינלאומי 17 – "חוזי ביטוח" (להלן: "IFRS 17") אשר משפיע על ההכרה, המדידה, ההצגה והגילוי בקשר לחוזי ביטוח, ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא במסגרת תקן דיווח כספי בינלאומי 4 – "חוזי ביטוח" (להלן: "IFRS 4") והוראות רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "הרשות"). כמו כן, באותו מועד החברה תיישם לראשונה את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 – "מכשירים פיננסיים" (להלן: "IFRS 9") אשר מחליף את תקן חשבונאות בינלאומי 39 – "מכשירים פיננסיים" (להלן: "IAS 39").

כנדרש בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 8 – "מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות" (להלן: "IAS 8") כללה החברה גילוי בדבר ההשפעות הצפויות של אימוץ IFRS 9 ו-IFRS 17 במסגרת באור 41. בהתאם להוראות IAS 8 וכן הנחיות היישום של הרשות שנכללו במפת הדרכים אשר פורסמה ביום 26 בינואר 2025 מציגה החברה במסגרת הבאור מאון פרופורמה שנערך בהתאם להוראות IFRS 9 ו-IFRS 17 ליום 1 בינואר 2024 (מועד המעבר) לאימוץ מחדש של IFRS לרבות התקנים האמורים; להלן: "מועד המעבר") וכן גילוי לסכום מרווח השירות החוזי (להלן: "CSM") וסכום התאמת הסיכון בגין סיכון שאינו פיננסי (להלן: "RA") עבור כל אחד ממגזרי הפעילות. בנוסף, החברה כוללת גילוי במסגרת הבאור האמור לגבי מידע איכותי משלים שמתייחס, בין היתר, לשינויים העיקריים במדיניות החשבונאית שבכוונת החברה ליישם במסגרת יישום IFRS 9 ו-IFRS 17 ומידע על שיקולי דעת משמעותיים שהופעלו על ידה בתהליך יישום מדיניות חשבונאית זו. המידע כולל גם פירוט של הנושאים המהותיים ביישום התקנים האמורים והשפעתם הצפויה של התקנים על הדוחות הכספיים, מידע על אופן יישום הוראות המעבר של התקנים האמורים ומידע נוסף לפי דרישות מפת הדרכים (להלן: "באור היישום לראשונה").

יצוין כי הרשות קבעה במסגרת מספר חוזרים הוראות משמעותיות המתייחסות לאופן היישום של IFRS 17 ו-IFRS 9 ובכלל זה: הוראות המעבר, ריביות ההיוון, מרווח הסיכון, החלוקה לתיקים ולקבוצות, גבולות חוזה ועוד.

בשל השינויים המשמעותיים במדיניות החשבונאית של החברה בקשר לטיפול בחוזי ביטוח, אשר צפויים לחול בעקבות היישום לראשונה של IFRS 17, אשר כוללים שימוש בשיקול דעת ובאומדנים חדשים ביחס לאלו שנדרשו בעת יישומו של IFRS 4, ומאחר שהשלכותיו של IFRS 17 על הדוחות הכספיים עשויות להיות משמעותיות ובעלות חשיבות למשתמשים בדוחות הכספיים של החברה, קבענו כי הגילוי שניתן על ידי החברה במסגרת באור היישום לראשונה, הינו עניין מפתח בביקורת.

המענה שניתן לעניין המפתח בביקורת

נהלי הביקורת שביצענו לגבי בחינת הגילוי שניתן במסגרת באור היישום לראשונה:

- בחנו את התכנון והיישום של בקורות פנימיות הקשורות לתהליך המדידה של ההתחייבויות והנכסים בגין חוזי ביטוח, המטופלים על ידי IFRS 17, ותהליך קביעת השווי ההוגן של אגרות חוב מיועדות מסוג "חיים צמוד" למועד המעבר, ובצענו נהלים לבדיקת האפקטיביות של אותן בקורות פנימיות בכל הנוגע למידע הכמותי נכון למועד המעבר המופיע בבאור היישום לראשונה.
- בחנו באם שיקולי הדעת שהופעלו על ידי הנהלת החברה בבחירת המדיניות החשבונאית בנושאים המהותיים הנוגעים ליישום IFRS 17 ו-IFRS 9 הינם בהתאם להוראותיהם של התקנים האמורים והוראות הרשות.
- בחנו, תוך הסתייעות במומחי אקטואריה מטעמינו, באם המתודולוגיה, המודלים, וההנחות בהם עשתה החברה שימוש לשם קביעת ה-CSM, ה-RA, השווי ההוגן של התחייבויות או נכסים בגין חוזי ביטוח, האומדן המיטבי (Best Estimate) של תזרימי מזומנים בגין חוזי ביטוח והשווי ההוגן של אגרות חוב מיועדות מסוג "חיים צמוד", נכון למועד המעבר, הינם בהתאם להוראות IFRS 17 ו-IFRS 9 בנושאים האמורים, הוראות הרשות ופרקטיקות מקובלות. בחינה זו כללה גם בחינה, על בסיס מדגמי ובהתבסס על הערכת הסיכונים שלנו, של נאותות הנתונים וההנחות ששימשו בסיס במודלים שיושמו לצורך מדידת היתרות השונות נכון למועד המעבר וכן בחינה של שיקולי הדעת שהופעלו על ידי הנהלה או מומחים מטעמה במקרים הרלוונטיים.
- בחנו, תוך הסתייעות במומחי אקטואריה מטעמינו, על בסיס מדגמי ובהתבסס על הערכת הסיכונים שלנו, את תהליכי החישוב השונים שבוצעו על ידי החברה לשם מדידת היתרות השונות הנוגעות לחוזי הביטוח נכון למועד המעבר.
- בחנו את נאותות הגילויים השונים שניתנו על ידי החברה במסגרת באור היישום לראשונה.

ביקרנו גם, בהתאם לתקן ביקורת (ישראל) 911 של לשכת רואי חשבון בישראל "ביקורת של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי", רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2024, והדוח שלנו מיום 25 במרץ 2025 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על קיומם של אותם רכיבים באופן אפקטיבי.

סומך חייקין
רואי חשבון

25 במרץ 2025

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

**דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הראל השקעות בביטוח ושירותים
פיננסים בע"מ בדבר ביקורת של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי בהתאם לסעיף
9ב (ג) בתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל – 1970**

ביקרנו רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד: "החברה") ליום 31 בדצמבר 2024. רכיבי בקרה פנימית אלה נקבעו כמוסבר בפסקה הבאה. הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי המצורפת לדוח התקופתי לתאריך הנ"ל. אחריותנו היא לחוות דעה על רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי שבוקרו נקבעו בהתאם לתקן ביקורת (ישראל) 911 של לשכת רואי חשבון בישראל "ביקורת של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי" (להלן: "תקן ביקורת (ישראל) 911"). רכיבים אלה הינם: (1) בקרות ברמת הארגון, לרבות בקרות על תהליך העריכה והסגירה של דיווח כספי ובקרות כלליות של מערכות מידע; (2) בקרות על תהליכים שהינם מהותיים מאוד לדיווח הכספי ולגילוי של חברה מאוחדת - הראל חברה לביטוח בע"מ ושל חברות מאוחדות מהותיות נוספות אשר בוקרו על ידינו (להלן: "רכיבי הבקרה המבוקרים").

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקן ביקורת (ישראל) 911. על פי תקן זה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה לזהות את רכיבי הבקרה המבוקרים ולהשיג מידה סבירה של ביטחון אם רכיבי בקרה אלה קוימו באופן אפקטיבי מכל הבחינות המהותיות. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, זיהוי רכיבי הבקרה המבוקרים, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית ברכיבי הבקרה המבוקרים, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של אותם רכיבי בקרה בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו, לגבי אותם רכיבי בקרה, כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. ביקורתנו התייחסה רק לרכיבי הבקרה המבוקרים, להבדיל מבקרה פנימית על כלל התהליכים המהותיים בקשר עם הדיווח הכספי, ולפיכך חוות דעתנו מתייחסת לרכיבי הבקרה המבוקרים בלבד. כמו כן, ביקורתנו לא התייחסה להשפעות הדדיות בין רכיבי הבקרה המבוקרים לבין כאלה שאינם מבוקרים, ולפיכך, חוות דעתנו אינה מביאה בחשבון השפעות אפשריות כאלה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו בהקשר המתואר לעיל.

בשל מגבלות מובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי בכלל, ורכיבים מתוכה בפרט, עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה באופן אפקטיבי, מכל הבחינות המהותיות, את רכיבי הבקרה המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2024.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר 2024 ו- 2023 וכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024 והדוח שלנו, מיום 25 במרץ 2025, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים בהתבסס על ביקורתנו ועל דוחות רואי חשבון מבקרים אחרים וכן הפניית תשומת לב לאמור בביאור 39 לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

25 במרץ 2025

2023	2024		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	באור	
			נכסים
2,452	2,840	5	נכסים בלתי מוחשיים
20	41	34	נכסי מסים נדחים
3,114	3,373	6	הוצאות רכישה נדחות
1,391	1,394	7	רכוש קבוע
1,516	1,503	8	השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,898	1,834	9	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
2,548	2,507	9	נדל"ן להשקעה אחר
5,605	5,369		נכסי ביטוח משנה
76	24	34	נכסי מסים שוטפים
1,793	2,311	10	חייבים ויתרות חובה
1,699	1,486	11	פרמיה לגבייה
71,117	73,711	12	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
			השקעות פיננסיות אחרות
8,520	9,936	13ד	נכסי חוב סחירים
23,873	31,231	13ה	נכסי חוב שאינם סחירים
2,131	4,490	13ח	מניות
4,587	6,754	13ט	אחרות
39,111	52,411		סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
6,733	7,388	14א	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
5,733	2,470	14ב	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
144,806	158,662		סך כל הנכסים
80,608	84,361	12	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

2023	2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	באור
		הון והתחייבויות
		הון
		הון מניות ופרמיה על מניות
359	392	מניות באוצר
(304)	(430)	קרנות הון
540	699	עודפים
8,298	8,456	סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
8,893	9,117	זכויות שאינן מקנות שליטה
60	87	סך כל ההון
8,953	9,204	התחייבויות
		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
32,206	32,425	16
79,657	83,274	17
947	1,083	34
263	139	22
31	26	34
5,703	6,180	23
17,046	26,331	24
135,853	149,458	
144,806	158,662	

אריק פרץ
מנהל הכספיםניר כהן
מנהל כללייאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות : 25 במרץ 2025

2022	2023	2024		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	באור	
17,121	17,772	15,926		פרמיות שהורווחו ברוטו
2,250	2,377	2,223		פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
14,871	15,395	13,703	25	פרמיות שהורווחו בשייר
(4,052)	7,416	11,081	26	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,466	1,529	1,795	27	הכנסות מדמי ניהול
417	442	472	28	הכנסות מעמלות
53	92	110	29	הכנסות אחרות
12,755	24,874	27,161		סך כל ההכנסות
8,149	20,674	21,119		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
1,623	2,042	1,343		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
6,526	18,632	19,776	30	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
3,063	3,359	3,558	31	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,461	1,592	1,753	32	הוצאות הנהלה וכלליות
45	66	80	29	הוצאות אחרות
427	475	654	33	הוצאות מימון, נטו
11,522	24,124	25,821		סך כל ההוצאות
78	(108)	15	8	חלק החברה ברווחי (הפסדי) חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,311	642	1,355		רווח לפני מסים על ההכנסה
398	146	395	34	מסים על ההכנסה
913	496	960		רווח לשנה
				מיוחס ל:
906	485	946		בעלי המניות של החברה
7	11	14		זכויות שאינן מקנות שליטה
913	496	960		רווח לשנה
4.27	2.31	4.57	35	רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)
4.27	2.31	4.55	35	רווח מדולל למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)

דוחות על הרווח הכולל מאוחדים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2022	2023	2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
913	496	960	רווח לשנה
			פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
(1,657)	(195)	252	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(132)	189	(56)	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
85	84	59	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
134	38	(17)	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
579	(31)	(89)	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתניחים לנכסים פיננסיים זמינים למכירה
(36)	(14)	4	הטבת מס (מסים על ההכנסה) בגין פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
(1,027)	71	153	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לשנה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
			פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
21	53	33	קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע
39	10	14	מדידה מחדש של תוכנית הטבה מוגדרת
(16)	(19)	(13)	מסים על ההכנסה בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
44	44	34	סך רווח כולל אחר לשנה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
(983)	115	187	סך רווח (הפסד) כולל אחר לשנה
(70)	611	1,147	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לשנה
			מיוחס ל:
(77)	600	1,133	בעלים של החברה
7	11	14	זכויות שאינן מקנות שליטה
(70)	611	1,147	רווח (הפסד) כולל לשנה

מיוחס לבעלי המניות של החברה**										
הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרן הון בגין תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	קרן הון בגין שיערוך רכוש קבוע	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן שליטה	סך כל ההון	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
359	287	(130)	56	(304)	376	8,298	8,893	60	8,953	יתרה ליום 1 בינואר 2024
-	-	-	-	-	-	946	946	14	960	הרווח הכולל לשנה
-	166	(13)	-	-	22	12	187	-	187	רווח לשנה
-	166	(13)	-	-	22	958	1,133	14	1,147	סך רווח (הפסד) כולל אחר
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לשנה
-	-	-	-	-	-	(800)	(800)	-	(800)	עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון
-	-	-	17	-	-	-	17	-	17	דיבידנדים שהוכרזו
-	-	-	-	(126)	-	-	(126)	-	(126)	תשלום מבוסס מניות
33	-	-	(33)	-	-	-	-	-	-	רכישת מניות באוצר
-	-	-	-	-	-	-	-	(7)	(7)	מימוש אופציות
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	-	-	-	20	20	זכויות שאינן מקנות שליטה בגין חברות מאוחדות (ראו באורים 137 ו-139ה)
392	453	(143)	40	(430)	398	8,456	9,117	87	9,204	יתרה ליום 31 בדצמבר 2024

* קטן מ-1 מיליוני ש"ח
** לפרטים נוספים ראו באור 15

דוחות על השינויים בהון מאוחדים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

מיוחס לבעלי המניות של החברה**										
הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרן הון בגין תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	קרן הון בגין שיערוך רכוש קבוע	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
359	222	(154)	31	(237)	(49)	7,824	8,335	52	8,387	
-	18	-	-	-	-	(18)	-	-	-	
359	240	(154)	31	(237)	(49)	7,806	8,335	52	8,387	
-	-	-	-	-	-	485	485	11	496	
-	47	24	-	-	37	7	115	*-	115	
-	47	24	-	-	37	492	600	11	611	
-	-	-	25	-	-	-	25	-	25	
-	-	-	-	(67)	-	-	(67)	-	(67)	
-	-	-	-	-	-	-	-	(3)	(3)	
359	287	(130)	56	(304)	(49)	8,298	8,893	60	8,953	
359	1,347	(252)	6	(163)	(49)	7,292	8,861	32	8,893	
-	-	-	-	-	-	906	906	7	913	
-	(1,125)	98	-	-	18	26	(983)	*-	(983)	
-	(1,125)	98	-	-	18	932	(77)	7	(70)	
-	-	-	-	-	-	(400)	(400)	-	(400)	
-	-	-	25	-	-	-	25	-	25	
-	-	-	-	(74)	-	-	(74)	-	(74)	
-	-	-	-	-	-	-	-	13	13	
-	-	-	-	-	-	-	-	*-	-	
359	222	(154)	31	(237)	(49)	7,824	8,335	52	8,387	

יתרה ליום 1 בינואר 2023

השפעת היישום לראשונה של IFRS 9

יתרה ליום 1 בינואר 2023 לאחר היישום

לראשונה של IFRS 9

סך הרווח (ההפסד) הכולל לשנה

רווח לשנה

רווח כולל אחר לשנה

סך כל הרווח הכולל לשנה

עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון

תשלום מבוסס מניות

רכישת מניות באוצר

דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023

יתרה ליום 1 בינואר 2022

סך הרווח (ההפסד) הכולל לשנה

רווח לשנה

רווח (הפסד) כולל אחר לשנה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לשנה

עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון

דיבידנד לבעלים

תשלום מבוסס מניות

רכישת מניות באוצר

זכויות שאינן מקנות שליטה בגין חברה מאוחדת

דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022

* קטן מ-1 מיליוני ש"ח

** לפרטים נוספים ראו באור 15

דוחות על תזרימי המזומנים מאוחדים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2022	2023	2024		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	נספח	
				תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
2,494	3,602	(2,730)	א	לפני מסים על ההכנסה
(518)	(130)	(329)		מסים ששולמו
1,976	3,472	(3,059)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת
				תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
(35)	(51)	(562)	ב	רכישת חברות מאוחדות שאוחדו לראשונה
				השלמת תמורה בגין רכישת חברה מאוחדת שאוחדה לראשונה בשנת 2021
(9)	-	-		
-	-	(5)	ג	מזומנים שנגרעו עקב יציאת חברה מאיחוד
(187)	(87)	(101)		השקעה בחברות מוחזקות*
				תמורה מממוש השקעה בחברה כלולה המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
97	36	69		השקעה ברכוש קבוע
(35)	(81)	(45)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(337)	(370)	(421)		דיבידנד וריבית מחברות מוחזקות
134	30	48		תמורה מממוש רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים
1	12	1		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
(371)	(511)	(1,016)		תזרימי מזומנים מפעילות מימון
-	1,288	494		תמורה בגין הנפקת כתבי התחייבות, נטו
(248)	(374)	(385)		פירעון כתבי התחייבות
(74)	(67)	(126)		רכישת מניות באוצר
-	-	100		הנפקת נייר ערך מסחרי
(228)	27	1,898		אשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים, נטו
-	300	100		קבלת הלוואות מתאגידים בנקאיים ואחרים
(27)	(27)	(27)		פירעון הלוואות מתאגידים בנקאיים ואחרים
-	-	(12)		הלוואה שניתנה לצדדים קשורים
(34)	(37)	(38)		פירעון התחייבויות חכירה
-	(3)	(7)		דיבידנד לזכויות שאינן מקנות שליטה
(400)	(100)	(550)		דיבידנד לבעלים
(1,011)	1,007	1,447		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
148	119	20		השפעת התנודות בשער החליפין על יתרות המזומנים ושווי מזומנים
742	4,087	(2,608)		עליה (ירידה) נטו במזומנים ושווי מזומנים
7,637	8,379	12,466	ד	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
8,379	12,466	9,858	ה	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

* במהלך 2022 ביצעה הראל ביטוח השקעה שלא במזומן בשותפות כלולה (כנגד יתרת נכסי חוב שאינם סחירים) בסך של כ-20 מיליוני ש"ח

דוחות על תזרימי המזומנים מאוחדים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

2022	2023	2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
913	496	960	נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת (1), (2), (3)
			<u>רווח לשנה</u>
(78)	108	(15)	פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:
			חלק החברה בהפסדי (ברווחי) חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
7,168	(4,034)	(6,840)	הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
			<u>הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות</u>
(406)	(82)	(159)	נכסי חוב סחירים
(515)	(455)	(384)	נכסי חוב שאינם סחירים
(153)	86	(102)	מניות
414	98	(283)	השקעות אחרות
2,759	883	5,691	שינוי בהתחייבויות פיננסיות
(83)	(8)	(44)	שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
(123)	(118)	(15)	שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר
			<u>פחת והפחתות</u>
113	125	121	רכוש קבוע
272	303	330	נכסים בלתי מוחשיים
171	1,112	99	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
(4,266)	3,407	4,024	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
130	(515)	219	שינוי בנכסי ביטוח משנה
(256)	(220)	(269)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
25	25	17	הוצאות שכר בגין תשלום מבוסס מניות
398	146	395	הוצאות מסים על ההכנסה
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:
			<u>השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה</u>
(14)	(9)	-	רכישת נדל"ן להשקעה
-	179	108	תמורה ממכירת נדל"ן להשקעה
(1,445)	506	3,252	רכישות (מכירות), נטו של השקעות פיננסיות
-	-	(23)	שינוי במזומנים ושווי מזומנים (4)
			<u>השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר</u>
(21)	(22)	(58)	רכישת נדל"ן להשקעה
5	-	114	תמורה ממכירת נדל"ן להשקעה
(327)	(455)	(9,636)	מכירות, נטו של השקעות פיננסיות
(93)	(204)	190	פרמיות לגבייה
(1,721)	1,067	(482)	חייבים ויתרות חובה
(374)	1,173	70	זכאים ויתרות זכות
1	10	(10)	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
1,581	3,106	(3,690)	סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
2,494	3,602	(2,730)	סך הכל תזרימי מזומנים מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת לפני מסים על הכנסה

- (1) תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות, הנובעים מהפעילות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
- (2) במסגרת הפעילות השוטפת הוצגה ריבית שהתקבלה בסכום של 1,897 מיליוני ש"ח (לשנת 2023 ולשנת 2022 סכום של 1,826 מיליוני ש"ח ו-1,501 מיליוני ש"ח, בהתאמה) וריבית ששולמה בסכום של 298 מיליוני ש"ח (לשנת 2023 ולשנת 2022 סכום של 365 מיליוני ש"ח ו-119 מיליוני ש"ח, בהתאמה)
- (3) במסגרת הפעילות השוטפת הוצג דיבידנד שהתקבל מהשקעות פיננסיות אחרות בסכום של 515 מיליוני ש"ח (לשנת 2023 ולשנת 2022 סכום של 457 מיליוני ש"ח ו-626 מיליוני ש"ח, בהתאמה)
- (4) נובע מסיום ההסכם בענף סיעוד קבוצתי עם חברי קופת חולים "כללית" במתווה הישן ויישומו במתווה החדש לפיו קרן העתודה נושאת במלוא הסיכון הביטוחי. ראו גם באור 1.39.

דוחות על תזרימי המזומנים מאוחדים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
2022	2023	2024
(מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח

נספח ב' - רכישת חברות מאוחדות שאוחדו לראשונה (ראו באור 39ה)

נכסים והתחייבויות של החברות המאוחדות ליום הרכישה

(2)	(45)	(203)	מוניטין שנוצר ברכישה
-		(97)	נכסים בלתי מוחשיים שנוצרו ברכישה
(35)	(5)	-	עודף עלות – נכס בלתי מוחשי בגין קשרי לקוחות - שנוצר ברכישה
-	-	(6)	נכסי מסים נדחים
-	(1)	-	רכוש קבוע
-	-	(76)	חייבים ויתרות חובה
(5)	-	(1,002)	השקעות פיננסיות אחרות
1	-	-	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
-	-	787	התחייבויות פיננסיות
-	-	2	התחייבויות בגין מסים נדחים
2	-	26	זכאים ויתרות זכות
4	-	7	זכויות שאינן מקנות שליטה
(35)	(51)	(562)	סך הכל מזומנים שנגרעו בשל רכישת חברות מאוחדות שאוחדו לראשונה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
2022	2023	2024
(מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח

נספח ג' - מזומנים שנגרעו בשל יציאה מאיחוד (ראו באור 39ה)

-	-	1	נכסי מסים נדחים
-	-	6	נכסי מסים שוטפים
-	-	1	חייבים ויתרות חובה
-	-	2	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
-	-	(5)	התחייבויות מסים שוטפים
-	-	(9)	זכאים ויתרות זכות
-	-	(4)	נכסים בניכוי התחייבויות שנגרעו מהמאזן המאוחד של החברה עקב יציאה מאיחוד
-	-	(4)	השקעה בחברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני שנוצרה במועד המכירה עקב ירידה בשיעור אחזקה
-	-	3	רווח הון שנוצר במועד המכירה
-	-	(5)	מזומנים שנגרעו עקב יציאת חברה מאיחוד

2022	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
5,012	6,450	6,733
2,625	1,929	5,733
7,637	8,379	12,466
6,450	6,733	7,388
1,929	5,733	2,470
8,379	12,466	9,858

נספח ד' - יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה

נספח ה' - יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

באור 1 - כללי

א. הישות המדווחת

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן: "החברה") הינה חברה תושבת ישראל אשר התאגדה בישראל ומניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ. כתובתה הרשמית של החברה היא רחוב אבא הלל סילבר 3, רמת גן.

החברה הינה חברת החזקות שעיקר החזקותיה הן בחברות המאוחדות שהן חברות ביטוח ופיננסיים. הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2024 כוללים את הדוחות הכספיים של החברה ושל החברות הבנות שלה (להלן: "הקבוצה") וכן את זכויות הקבוצה בחברות כלולות ובהסדרים משותפים.

ב. מלחמת "חרבות ברזל"

ביום 7 באוקטובר 2023 פתח ארגון הטרור חמאס במתקפת פתע רצחנית על מדינת ישראל שכללה ירי טילים וחדירת אלפי מחבלים מרצועת עזה לישראל. בעקבות המתקפה הנפשעת הכריזה ממשלת ישראל על מלחמת "חרבות ברזל" (להלן: "המלחמה"), בוצע גיוס מילואים נרחב והחלה מתקפה על ארגון החמאס הפועל מרצועת עזה. במקביל, התפתחה הסלמה ביטחונית משמעותית גם בגבול הצפון אל מול ארגון הטרור חיזבאללה, לצד מתיחות גוברת מול איראן ומול החותמים בתימן.

שנת 2024 הייתה שנה מטלטלת למדינת ישראל כולה ולמשק הישראלי בפרט. המלחמה התנהלה בשבע גזרות שונות, כולל עזה, לבנון, איראן וסוריה, ונתנה אותותיה בכל ענפי המשק. החל מחודש יולי 2024 החלה ישראל ליזום פעולות צבאיות מול לבנון, איראן ותימן, ובין היתר ביצעה חיסולים ממוקדים כנגד בכירים בחמאס ובהיזבאללה. החל ממועד זה ניתן היה להבחין בשינוי חיובי במשק. וכך, על אף הקשיים והאתגרים הרבים בסביבה העסקית, הכלכלה הישראלית הפגינה איתנות וחוסן, והחל מהמחצית השנייה של שנת 2024 כאמור, חלה התאוששות בפעילות הכלכלית, והתמודדות טובה יחסית עם אתגרי התקופה.

למצב הביטחוני השפעה ישירה על מצב המשק בישראל. השפעתם של אירועי ה-7 באוקטובר 2023 והאירועים שהתרחשו בעקבות כך על המשק הישראלי בכלל ועל ענף הביטוח והפיננסיים בפרט ניכרת, אך היקפה ועומקה של השפעה זו משתנים ועדיין אינם ידועים ואינם ניתנים לאומדן מלא. חידושה של הלחימה לאחר הפסקות האש בחזיתות השונות, התעצמותה והתרחבותה לחזיתות אחרות, מעורבות מדינות נוספות בסכסוך, סוגיית החטופים - כל אלו ועוד עלולים להשפיע על המשק הישראלי. אין לחברה יכולת להעריך את ההשפעה העתידית כאמור, בסביבת אי הוודאות הרבה הקיימת במועד פרסום דוח זה.

להלן יפורטו השפעות המלחמה על היקף החשיפה לסיכוני הביטוח של הקבוצה:

תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח: עיקר החשיפה בעקבות המלחמה נובעת מביטוחי ריסק, מוות ככל שמתגבשות תביעות בתחום זה. הגידול בעלות התביעות בשנת 2024 נאמד בסך של כ-53 מיליוני ש"ח לפני מס (כ-35 מיליוני ש"ח לאחר מס) (בשנת 2023 – כ-88 מיליוני ש"ח לפני מס (כ-58 מיליוני ש"ח לאחר מס)). כמו כן, לא זוהה שינוי מהותי בהיקף המשיכות והפדיונות בעקבות המלחמה.

תחום ביטוח בריאות כולל סיעוד: היקף החשיפה בעקבות המלחמה בשנת 2024, אינו מהותי ונאמד בסך של כ-8 מיליוני ש"ח לפני מס (כ-5 מיליוני ש"ח לאחר מס) (בשנת 2023 – כ-9 מיליוני ש"ח לפני מס (כ-6 מיליוני ש"ח לאחר מס)).

תחום ביטוח כללי: ככלל, נזקי רכוש הנובעים מאירוע מלחמה אינם מכוסים במסגרת פוליסת רכוש ולפיכך, להערכת הראל ביטוח, היקף החשיפה בעקבות המלחמה אינו מהותי בשלב זה.

כמו כן, נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים לא קיימת השפעה מהותית בעקבות המלחמה על המשך מגמת הגידול בסך הנכסים המנוהלים של הקבוצה.

יודגש כי הערכות הנהלת הקבוצה בדבר ההשלכות האפשריות של המלחמה על פעילותה של הקבוצה אינן ודאיות ואינן בשליטת הקבוצה. הערכות אלה מבוססות על מיטב ידיעת הנהלת הקבוצה בשלב זה. הערכות אלה עשויות שלא להתממש, כולן או חלקן, או להתממש באופן שונה, לרבות באופן שונה מהותי, מכפי שנצפה.

באור 1 - כללי (המשך)

ג. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- בעלי עניין - כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968.
- דקלה - דקלה חברה לביטוח בע"מ, אשר החל מיום 1 בינואר 2016 בוטל רישיון המבטח שלה, התקבל רישיון לעסוק בתיווך בביטוח ובמקביל שונה שמה החל מיום 1 בינואר 2016 ל"דקלה סוכנות לביטוח כללי בע"מ". בחודש ספטמבר 2016 שינתה החברה את שמה ל"דקלה סוכנות לביטוח בע"מ".
- החברה - הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.
- הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- המצפן - המצפן שותפים לדרך בע"מ.
- הסדרים משותפים - הסדרים בהם לקבוצה שליטה משותפת אשר הושגה על ידי הסכם חוזי הדורש הסכמה פה אחד לגבי הפעילויות שמשפיעות באופן משמעותי על התשואות של ההסדר.
- הקבוצה - החברה והחברות המאוחדות שלה.
- הראל ביטוח - הראל חברה לביטוח בע"מ.
- הראל הנפקות - הראל ביטוח מימון והנפקות בע"מ.
- הראל פיננסיים - הראל פיננסיים אחזקות בע"מ.
- הראל +60 - חברה בבעלות מלאה של הראל ביטוח, העוסקת במתן הלוואות מסוג משכנתא, לרבות "משכנתא הפוכה" שהינה הלוואה הניתנת ללווים בני 60 ומעלה, בשעבוד דירת מגורים.
- התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה - עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי הפעילות ביטוח חיים, ביטוח כללי, ביטוח בריאות וחברות ביטוח בחו"ל.
- חברה כלולה - חברה, למעט חברה מאוחדת ולרבות שותפות או עסקה משותפת, שהשקעת החברה בה כלולה, במישרין או בעקיפין, בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.
- חברה מאוחדת/בת - חברה, לרבות שותפות, שדוחותיה מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות החברה.
- חברה מוחזקת - חברה מאוחדת או חברה כלולה.
- חוזי ביטוח - חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.
- חוזי השקעה - פוליסות שאינן מהוות חוזי ביטוח מאחר שאינן חושפות את החברה לסיכון ביטוחי משמעותי.

באור 1 - כללי (המשך)

ג. הגדרות (המשך)

חוזים תלויי תשואה	- חוזי ביטוח וחוזי השקעה בהם התחייבויות המבטח, בשל מרכיב החיסכון או הסיכון שבהן, צמודות ברובן לתשואת תיק ההשקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה) בנכסים עבור חוזים תלויי תשואה.
חוק הפיקוח	- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981, על תיקונו.
מרווח הוגן	- חברת מרווח הוגן בע"מ, המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית היוון לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.
נכסי ביטוח משנה	- חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות.
נכסים עבור חוזים תלויי תשואה	- סך כל הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות הנובעות מחוזים תלויי תשואה.
פרמיות	- פרמיות לרבות דמים.
פרמיות שהורווחו	- פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח.
צדדים קשורים	- כמשמעותם בתקן חשבונאות בינלאומי (2009) 24, בדבר צדדים קשורים.
תקנות כללי השקעה	- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב - 2012.
EMI	- אי.אמ.איי עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ.
Interasco	- Interasco Societe Anonyme General Insurance Company A.E.G.A - חברה מאוגדת ביוון בעלת רישיון מבטח ביוון.
Turk Nippon	- Turk Nippon Sigorta A.S - חברת ביטוח המאוגדת בטורקיה, אשר רישיון המבטח שלה בטורקיה חודש באפריל 2009.

באור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים**א. מסגרת הדיווח הכספי**

עד ליום 31 בדצמבר 2022, היו הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה ערוכים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים חשבונאיים (IFRS Accounting Standards) (להלן: "IFRS"), וזאת לרבות בהתייחס לנתונים המתייחסים לחברות בנות שאוחדו העונות להגדרת מבטח, כהגדרתו בחוק הפיקוח.

בהתאם להנחיות הממונה כפי שפורסמו במסמכים שעניינם "מפת דרכים לאימוץ תקן חשבונאות בינלאומי מספר 17 (IFRS) – חוזי ביטוח" (להלן: "מפת הדרכים"), מועד היישום לראשונה של IFRS 9 ו-IFRS 17 (להלן: "התקנים החדשים") לגבי חברות הביטוח בישראל (אשר מועד היישום המחייב שלהם על ידי החברות האמורות בהתאם ל-IFRS היה אמור להיות 1 בינואר 2023) עודכן ויחול החל מתקופות רבעוניות ושנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2025. בהתאם, מועד המעבר יחול ביום 1 בינואר 2024. בהתאם למפת הדרכים, אין אימוץ מוקדם של IFRS 17 בישראל.

בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2023 ועד למועד בו ייושמו לראשונה התקנים החדשים על ידי חברות הביטוח בישראל כאמור לעיל, ממשיכות חברות הביטוח בישראל ליישם את הוראות תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 4, "חוזי ביטוח" ותקן חשבונאות בינלאומי IAS 39, "מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה" אשר יושמו על ידן עד לאותו מועד, ואשר אותם החליפו התקנים החדשים. יתר תקני ה-IFRS מיושמים על ידי חברות הביטוח בישראל בהתאם למועדים הקבועים בהם.

לאור זאת, ובהתאם להוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע – 2010 (להלן: "תקנות עריכת דוחות"), בשילוב עם הוראות עמדת סגל חשבונאית מספר 99-10: "סוגיות יישומיות ביישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17" שפורסמה על ידי סגל רשות ניירות ערך (להלן: "עמדת סגל 99-10"), החל מיום 1 בינואר 2023, הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה אינם מצייתים באופן מלא לתקני ה-IFRS, כאשר הנתונים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה, המתייחסים לחברות בנות שאוחדו העונות להגדרת מבטח, כהגדרתו בחוק הפיקוח, ערוכים בהתאם להוראות שנקבעו על ידי הממונה בהתאם לחוק הפיקוח, ואילו הנתונים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה שאינם מתייחסים לחברות הבנות האמורות ערוכים בהתאם לתקני ה-IFRS.

הדוחות הכספיים המאוחדים נערכו בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע – 2010, המתייחסות לחברות החזקה של מבטחים.

הדוחות הכספיים המאוחדים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 25 במרץ 2025.

ב. מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של החברה, ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת. השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת החברה.

ג. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים נערכו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות הבאים:

- מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד;
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר;
- נדל"ן להשקעה הנמדד לפי שווי הוגן;
- קבוצת הרכוש הקבוע המתייחסת לקרקע ובנייני משרדים הנמדדים לפי שווי הוגן (מודל הערכה מחדש);
- השקעות בחברות כלולות ועסקאות משותפות הנמדדות לפי שיטת השווי המאזני;
- נכסי והתחייבויות מסים נדחים;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
- נכסי ביטוח משנה;
- התחייבויות ביטוחיות;
- הפרשות;
- התחייבויות בגין ערבויות פיננסיות.

למידע נוסף בדבר אופן המדידה של נכסים והתחייבויות אלו ראו באור 3, בדבר מדיניות חשבונאית מהותית.

באור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)**ד. שימוש באומדנים ושיקול דעת**

בעריכת הדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם ל-IFRS ו/או בהתאם לדרישות הממונה בהתאם לחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על פיו, נדרשת הנהלת החברה להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, אומדנים והנחות לרבות הנחות ואומדנים אקטואריים (להלן: "אומדנים"), אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל סכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה, בין היתר, עקב שינויים רגולטוריים שפורסמו או צפויים להתפרסם בתחומי הביטוח, הפנסיה והגמל ואשר קיימת אי וודאות באשר לאופן התאמתם והשלכותיהם. האומדנים העיקריים הכלולים בדוחות הכספיים מבוססים, בין היתר, על הערכות אקטואריות וכן על הערכות שווי חיצוניות.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים ואקטואריים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הקבוצה, נדרשת הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות, לרבות ציפיות לעתיד, ככל שניתנות להערכה, בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת. בהקשר זה ראו באור 3 ג' לעניין, עדכון שיעורי הריבית המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות וכן ראו באור 36 לעניין, השפעות עדכונים ומחקרים אקטואריים בביטוח חיים, ביטוח בריאות וביטוח כללי.

להלן מידע בדבר האומדנים הקריטיים של הקבוצה אשר קיים סיכון משמעותי ששינוי מהותי בהם, בפרט נוכח השינויים הרגולטוריים כאמור, עשוי לשנות באופן מהותי את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים במהלך השנה הכספית הבאה:

- התחייבויות בגין חוזי ביטוח - התחייבויות אלה מבוססות על שיטות הערכה אקטואריות ועל הערכות בדבר משתנים דמוגרפיים וכלכליים. ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. שינוי בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח (ראו באור 36).
- תביעות משפטיות - כנגד הקבוצה תלויות ועומדות תביעות משפטיות וכן בקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו כנגד החברה וחברות מוחזקות שלה, הסתמכו החברות על חוות דעת יועציהן המשפטיות. הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. יודגש כי, תוצאות התביעות שתקבענה בבתי המשפט עלולות להיות שונות מההערכות האמורות (ראו באור 39).
- השקעות במניות ובמכשירי חוב - השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים נקבע תוך התייחסות למחיר המכירה המצוטט שלהן (Quoted closing bid price) בסגירת המסחר, למועד המדידה. לגבי השקעות הנסחרות בשוק מעבר לדלפק (OTC), הקבוצה מקבלת ציטוטי מחירים מחברות תמחור מוכרות. בגין השקעות שאין להן שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע על ידי מעריכי שווי חיצוניים באמצעות שימוש בטכניקות הערכה. השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצורכי באור בלבד, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון וציטוטי המחירים נקבעים על ידי חברה המספקת אותם לגופים מוסדיים (ראו באור 13). השווי ההוגן של קרנות השקעה מתבסס על פי ערך נכסי נקי (NAV) אשר מדווח מהקרנות על פי רוב אחת לרבעון. דיווחי הקרן נסקרים ומאושרים על ידי מנהל ההשקעות.
- ירידת ערך מוניטין - הקבוצה בוחנת ירידת ערך מוניטין לפחות אחת לשנה. הבחינה מחייבת את ההנהלה לבצע אומדן של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע מממוש או משימוש מתמשך ביחידה מניבת המזומנים (או קבוצת יחידות מניבות מזומנים) שאליה (שאליהן) הוקצה המוניטין. כמו כן נדרשת ההנהלה לאמוד שיעורי ניכיון מתאימים לתזרימי מזומנים אלה. הפסד מירידת ערך אינו מבוטל. שינויים בהערכת הקבוצה כאמור, עשויים להוביל לשינויים מהותיים בערכם בספרים של הנכסים ובתוצאות הפעילות (ראו באור 5).

באור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)

ד. שימוש באומדנים ושיקול דעת (המשך)

- קביעת ברות ההשבה של הוצאות רכישה נדחות - ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות בביטוח חיים וסיעוד ובביטוח בריאות נבדקת מידי שנה תוך שימוש בהנחות לגבי שיעורי ביטולים, תמותה, תחלואה ומשתתפים נוספים (ראו באור ג3). בחינה באם חלה ירידת ערך של הוצאות הרכישה הנדחות בגין חוזים לניהול נכסים מבוצעת מידי שנה (ראו באור ג3).
- קביעת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה - נדל"ן להשקעה מוצג לפי השווי ההוגן לתאריך הדוח כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. השווי ההוגן נקבע על ידי מערכי שווי חיצוניים בלתי תלויים בהתאם להערכות שווי כלכליות הכוללות הנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מהנכס ואומדן שיעור היוון מתאים לתזרימי מזומנים אלה. השווי ההוגן נקבע בהתייחס לעסקאות שנעשו לאחרונה בנדל"ן בעל אופי ומיקום דומים לזה המוערך כאשר מידע זה זמין (ראו באור 9).
- קביעת השווי ההוגן של נדל"ן לשימוש עצמי - נדל"ן לשימוש עצמי מוצג לפי השווי ההוגן לתאריך הדוח כאשר שינויים בשווי ההוגן מעבר לעלות בניכוי פחת נזקפים לקרן הערכה מחדש. השווי ההוגן נקבע על ידי מערכי שווי חיצוניים בלתי תלויים בהתאם להערכות שווי כלכליות הכוללות הנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מנכסים דומים ואומדן שיעור היוון מתאים לתזרימי מזומנים אלה. השווי ההוגן נקבע בהתאם למספר מתודולוגיות שיערוך משולבות, לרבות, גישת ההשוואה והיוון דמי שכירות ראויים מנכסים דומים (ראו באור 7).

קביעת שווי הוגן

לצורך עריכת הדוחות הכספיים, נדרשת הקבוצה לקבוע את השווי ההוגן של נכסים והתחייבויות מסוימים. שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. מדידת שווי הוגן מבוססת על ההנחה כי העסקה מתרחשת בשוק העיקרי של הנכס או ההתחייבות, או בהיעדר שוק עיקרי, בשוק הכדאי ביותר (most advantageous). הקבוצה משתמשת בטכניקות הערכה שהן מתאימות לנסיבות ושקיימים מספיק נתונים שניתנים להשגה כדי למדוד שווי הוגן, תוך מקסום השימוש בנתונים רלוונטיים שניתנים לצפייה ומזעור השימוש בנתונים שאינם ניתנים לצפייה.

מידע נוסף אודות ההנחות ששימשו בקביעת שווי הוגן נכלל בבאורים הבאים:

- באור 7, בדבר רכוש קבוע;
 - באור 9, בדבר נדל"ן להשקעה;
 - באור 12, בדבר נכסים עבור חוזים תלויי תשואה;
 - באור 13, בדבר השקעות פיננסיות אחרות;
 - באור 24, בדבר התחייבויות פיננסיות.
- בקביעת השווי ההוגן של נכס או התחייבות, משתמשת הקבוצה בנתונים נצפים מהשוק ככל שניתן. מדידות שווי הוגן מחולקות לשלוש רמות במדרג השווי ההוגן בהתבסס על הנתונים ששימשו בהערכה, כדלקמן:
- רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים;
 - רמה 2: נתונים נצפים מהשוק, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל;
 - רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

באור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים (המשך)**ה. מיון מחדש**

בחלק מסעיפי הדוחות הכספיים ובחלק מהבאורים בוצעו מיונים מחדש לא מהותיים של מספרי השוואה. למיונים מחדש כאמור לא הייתה השפעה על ההון ו/או על הרווח והפסד ו/או על הרווח הכולל של החברה.

ו. פרטים על השינויים בממד ובשער החליפין היציג של הדולר של ארה"ב

שער חליפין יציג של הדולר בארה"ב	מדד המחירים לצרכן		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024
	מדד ידוע	מדד בגין	
%	%	%	
0.55	3.43	3.24	31 בדצמבר 2024
3.07	3.34	2.96	31 בדצמבר 2023
13.15	5.28	5.26	31 בדצמבר 2022

ז. תקופת המחזור התפעולי ומבנה הדיווח

פעילות הקבוצה, הכוללת בעיקר פעילות מוסדות כספיים, אינה מאופיינת במחזור תפעולי הניתן לזיהוי בבירור ובעיקרה עולה על שנה, במיוחד בהתייחס לעסקי ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח ולעסקי ביטוח כללי, לגביהם תקופת הדיווח נמשכת זמן רב לאחר תקופת הכיסוי הביטוחי.

הדוחות המאוחדים על המצב הכספי הוצגו לפי סדר נזילות, ללא חלוקה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו, התואמת את תקן חשבונאות בינלאומי (IAS) מספר 1, מספקת לדעת הקבוצה מידע מהימן ורלוונטי יותר, בשל האמור לעיל, והינה גם תואמת את הנחיות הממונה לגבי אופן ההצגה בדוחות הכספיים של חברות ביטוח.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית

עיקרי המדיניות החשבונאית המהותית המפורטים להלן יושמו בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים מאוחדים אלה על ידי ישויות הקבוצה, למעט אם נאמר אחרת.

א. בסיס האיחוד

1. צירופי עסקים

הקבוצה מיישמת לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (Acquisition method).

מועד הרכישה הינו המועד בו הרכשת משיגה שליטה על הנרכשת.

הקבוצה מכירה במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכות הונית בנרכשת שהוחזקה קודם לכן על ידי הקבוצה, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ולהתחייבויות שניטלו.

2. חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הקבוצה. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום אובדן השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הקבוצה.

הדוחות הכספיים של קרנות הפנסיה, קופות הגמל, קרנות הנאמנות, קרנות הסל ותיקי ההשקעות המנוהלים בקבוצה לא אוחדו מכיוון שלקבוצה אין שליטה בישויות אלו כמשמעותה ב-IFRS 10, דוחות כספיים מאוחדים.

3. השקעה בחברות כלולות ובעסקאות משותפות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה או שליטה משותפת. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. בבחינת קיומה של השפעה מהותית, מובאות בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאליות, הניתנות למימוש או להמרה באופן מיידי למניות החברה המוחזקת. עסקאות משותפות הינן הסדרים משותפים בהם לקבוצה יש זכויות לנכסים נטו של ההסדר.

השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות מטופלות בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרות לראשונה לפי עלותן. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה.

כאשר החברה משיגה השפעה מהותית או שליטה משותפת בעסקה משותפת לראשונה בהשקעה שטופלה כנכס פיננסי זמין למכירה עד למועד השגת ההשפעה המהותית או השליטה המשותפת, רווח כולל אחר שנצבר בגין ההשקעה מועבר לרווח והפסד באותו מועד.

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה בהכנסות ובהוצאות ברווח והפסד וברווח כולל אחר של חברות מוחזקות, המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר תיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הקבוצה מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית או השליטה המשותפת ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית או השליטה המשותפת.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

א. בסיס האיחוד (המשך)

4. זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם.

מדידת זכויות שאינן מקנות שליטה במועד צירוף העסקים

זכויות שאינן מקנות שליטה נמדדות במועד צירוף העסקים לפי חלקן היחסי בנכסים והתחייבויות המזוהים של הנרכשת.

הקצאת רווח או הפסד ורווח כולל אחר בין בעלי המניות

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של החברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח או ההפסד והרווח הכולל האחר מיוחס לבעלים של החברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לבין השינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק הבעלים של החברה ישירות לקרן הון.

ב. מטבע חוץ

1. עסקאות במטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות הרלוונטיים של חברות הקבוצה לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות.

הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים בדרך כלל ברווח והפסד, פרט להפרשים אשר מוכרים ברווח כולל אחר, הנובעים מתרגום של מכשירים פיננסיים הוניים המסווגים כזמינים למכירה (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר מסווגים מחדש לרווח והפסד).

2. פעילות חוץ

הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות של פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף במועדי העסקאות. הכנסות והוצאות של פעילות חוץ בכלכלה היפר-אינפלציונית מתורגמות לש"ח לפי שער החליפין למועד הדיווח. לפני עריכת תרגום הדוחות הכספיים של פעילות חוץ בכלכלה היפר-אינפלציונית, הוצגו מחדש הדוחות הכספיים לשנה השוטפת בכדי לשקף את השינויים בכוח הקניה של המטבע המקומי. ההצגה מחדש נערכה על בסיס מדד המחירים לצרכן המתאים למועד הדיווח.

הפרשי השער בגין התרגום מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בהון בקרן תרגום של פעילויות חוץ.

כאשר פעילות חוץ היא חברה בת שאינה בבעלות מלאה של הקבוצה, החלק היחסי של הפרשי השער בגין פעילות החוץ מוקצה לזכויות שאינן מקנות שליטה.

ככלל, הפרשי שער בגין הלוואות שנתקבלו או הועמדו לפעילויות חוץ, לרבות פעילויות חוץ שהינן חברות בנות, מוכרים ברווח והפסד בדוחות המאוחדים.

כאשר סילוקן של הלוואות שנתקבלו או שהועמדו לפעילות חוץ אינו מתוכנן ואינו צפוי בעתיד הנראה לעין, רווחים והפסדים מהפרשי שער הנובעים מפריטים כספיים אלה נכללים כחלק מההשקעה בפעילות החוץ, נטו, מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בהון כחלק מקרן תרגום.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)**ג. חוזי ביטוח**

IFRS 4 הדן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט טרם מועד המעבר ל-IFRS לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן לגבי חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש.

להלן תמצית המדיניות החשבונאית של הקבוצה בקשר לחוזי ביטוח:

1. ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח וביטוח סיעוד

א. הכרה בהכנסה - ראו באור 3ב להלן.

ב. עתודות ענפי ביטוח חיים:

עתודות הביטוח מחושבות בהתאם להוראות הממונה (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, מין המבוטח, ותק הכיסויים, תקופת הביטוח, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

עתודות ביטוח חיים, והוצאות הרכישה הנדחות בביטוח חיים על פוליסות שהונפקו עד ליום 31 בדצמבר 1998, נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטוארית הממונה על ביטוח חיים בהראל ביטוח, גב' עדי שמעוני F.I.L.A.A. האקטוארית האמורה הינה נושאת משרה בהראל ביטוח.

עתודות ביטוח סיעוד וחלקם של מבטחי המשנה בהן, נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה על ביטוח בריאות בהראל ביטוח, מר יונתן ברודי F.I.L.A.A. האקטואר האמור הינו נושא משרה בהראל ביטוח.

עתודות מגזר ביטוח חיים הצמודות למדד וההשקעות כנגד עתודות אלו, נכללו בדוחות הכספיים לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך הדוח (המדד בגין חודש נובמבר). עתודות ביטוח חיים בקשר לפוליסות שלפי תנאיהן צמודות הצמדה חצי שנתית, נכללו בדוחות הכספיים לפי המדד בגין חודש יוני או חודש דצמבר, לפי העניין.

ג. הנחיות הממונה בדבר התחייבויות לתשלום קצבה:

הממונה פרסם מעת לעת חוזרים בדבר חישוב התחייבויות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים, במסגרתם נקבעו הוראות לחישוב ההפרשות וזאת עקב קצב השיפור בתוחלת החיים המצריך מעקב אחר הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח המאפשרות קבלת קצבה והשלמתן באופן ראוי.

לפרטים נוספים ראו באור 36.

ד. הוצאות רכישה נדחות בגין חוזי ביטוח חיים וביטוח סיעוד:

הוצאות הרכישה הנדחות (להלן: "DAC") בגין פוליסות ביטוח חיים ופוליסות סיעוד, כוללות הוצאות ישירות של עמלות לסוכנים, לרבות פרסים ומענקים וכן הוצאות הנובעות מהפקת פוליסות חדשות, לרבות הוצאות לבדיקות רפואיות, חיתום, שיווק והוצאות הנהלה וכלליות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבוטלו, נמחק במועד הביטול.

האקטואר הממונה בודק מידי שנה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC, בגין הפוליסות שנמכרו החל משנת 1999, צפויות ליצור הכנסות עתידיות שיכסו את יתרת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה נערכת במקובץ ברמת כל מוצרי הפרט ולכל שנות החיתום ביחד. ההנחות המשמשות לבדיקה זו כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמורת ותחלואה, הנקבעות על ידי אקטואר של החברה מדי שנה על פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)**ג. חוזי ביטוח (המשך)****1. ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח וביטוח סיעוד (המשך)****ה. הוצאות רכישה נדחות בגין חוזים לניהול נכסים:**

הוצאות רכישה תוספתיות כגון: עמלות לסוכנים, מפקחי רכישה ומשווקים, המיוחסות במישורין לרכישת חוזים לניהול נכסים של קרנות פנסיה וקופות גמל, מהוונות כנכס הוצאות רכישה נדחות (DAC) אם ניתן לזהותן בנפרד ולמדוד אותן באופן מהימן ואם השבתן, באמצעות דמי ניהול, צפויה. ה-DAC מופחת על פני התקופה המשוערת לקבלת ההכנסות מדמי הניהול, לרבות התחשבות בביטולים. תקופת ההפחתה נבחנת מידי שנה לפחות.

יתרת ה-DAC שנצברה עד ליום 31 בדצמבר 2017 נבחנת מידי שנה לירידת ערך תוך השוואה בין סך התזרים המהווה הצפוי מהתיק בכללותו ליתרת ה-DAC למועד הדיווח. יתרת ה-DAC שנצברה מיום 1 בינואר 2018 נבחנת מידי שנה לירידת ערך בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IFRS 15 תוך השוואה בין סך התזרים הלא מהווה הצפוי ליתרת ה-DAC למועד הדיווח. הבחינה מתבצעת על בסיס קיבוץ עסקאות שבוצעו בתיווך סוכנים בנפרד מעסקאות שבוצעו בידי משווקים שכירים של החברה, ביחס לכל שנת עסקים (תפוקה) בנפרד פר עסק וסוכן לתפוקה החל משנת 2018. במידת הצורך מוכר הפסד מירידת ערך בדוח רווח והפסד.

ו. בדיקת נאותות העתודות (Liability Adequacy Test):

הראל ביטוח עורכת באופן שוטף בדיקה לגבי הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים וביטוח סיעוד (LAT). במידה שהבדיקה מעלה כי הפרמיות המתקבלות אינן מספיקות לכיסוי התביעות הצפויות בניכוי העתודות הביטוחיות למועד החישוב, נרשמת הפרשה מיוחדת בגין החוסר. הבדיקה נעשית בנפרד עבור פוליסות פרט ובנפרד עבור פוליסות קולקטיביות. במקרה של פוליסות פרט, הבדיקה נעשית ברמת תוכנית הביטוח בפוליסה לרבות הנספחים הרלוונטיים לאותה פוליסה. במקרה של פוליסות קולקטיביות, הבדיקה מתבצעת ברמת הקולקטיב הבודד. הבדיקה נעשית בנפרד לפי החלוקה הבאה: (א) תיק ביטוח כללי; (ב) תיק ביטוח בריאות; (ג) תיק ביטוח חיים, למעט סיעוד; (ד) תיק ביטוח סיעוד; וזאת בהתאם לקבוצות פוליסות כפי שהוגדרו על ידי הממונה בחוזר ביטוח 5-1-2020 שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות – בדיקת נאותות העתודות (LAT) מיום 29 במרץ 2020, הפרמטרים וההנחות המשמשים לבדיקות הנ"ל כוללים הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול ועמלות, תשואה מנכסים, שיעורי ריבית, פרמיות אי נזילות, תמותה, שיעורי מימוש גמלה ותחלואה, ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים בהשוואה לערכם בספרים. ההנחות נקבעות על ידי האקטואר מדי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים. עבור פוליסות קולקטיביות נעשות הבדיקות לגבי הלימות העתודות בהתאם לניסיון התביעות של הקולקטיבים.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

ג. חוזי ביטוח (המשך)

1. ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח וביטוח סיעוד (המשך)

ז. השפעות שינויים בריבית, בפרמיית אי הנזילות ובפער בין השווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים לערכם בספרים על ההתחייבויות הביטוחיות (כולל במגזר ביטוח כללי) מפורטות להלן:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
227	176	128
227	176	128
764	-	(76)
15	42	-
763	-	-
1,542	42	(76)
524	83	57
524	83	57
2,293	301	109
1,509	198	72

ביטוח חיים - קיטון בהתחייבויות הביטוחיות בעקבות:

עדכון שיעור הריבית המשמש בחישוב העתודות לגמלה ואובדן כושר עבודה (1)

סך הכל ביטוח חיים

ביטוח בריאות - קיטון (גידול) בהתחייבויות הביטוחיות בעקבות:

בדיקת נאותות העתודות (LAT) - סיעוד פרט (3)

עדכון שיעור הריבית המשמש בחישוב עתודות תביעות בתשלום - סיעוד פרט וקבוצתי (2)

עדכון שיעור הריבית המשמש בחישוב עתודת פעילים - סיעוד פרט (2)

סך הכל ביטוח בריאות

ביטוח כללי - קיטון בהתחייבויות הביטוחיות בעקבות:

השפעות ריבית (4)

סך הכל ביטוח כללי

סך הכל השפעות על הרווח והרווח הכולל לפני מס

סך הכל השפעות על הרווח והרווח הכולל לאחר מס

ביטוח חיים:

(1) בשנת 2024 (ברבעון השני), עודכן שיעור הריבית המשמש בחישוב העתודות לגמלה בתשלום. בעקבות העדכון האמור, נרשם קיטון בסך של כ-128 מיליוני ש"ח לפני מס בהתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח חיים (קיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 1990 של כ-63 מיליוני ש"ח וקיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון שאינו תלוי תשואה משנת 2024 בסך של כ-65 מיליוני ש"ח).

בשנת 2023 (ברבעון השלישי), עודכן שיעור הריבית המשמש בחישוב העתודות לגמלה והעתודות לתביעות אובדן כושר עבודה בתשלום. בעקבות העדכון האמור, נרשם קיטון בסך של כ-166 מיליוני ש"ח לפני מס בעתודות גמלאות בתשלום והעתודה המשלימה לגמלה (קיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 1990 בסך של כ-91 מיליוני ש"ח וקיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון שאינו תלוי תשואה משנת 2004 בסך של כ-75 מיליוני ש"ח), וקיטון בסך של כ-10 מיליוני ש"ח לפני מס בעתודות לתביעות אובדן כושר עבודה בתשלום.

בשנת 2022 (ברבעון השני), עודכן שיעור הריבית המשמש בחישוב העתודות לגמלה והעתודות לתביעות אובדן כושר עבודה בתשלום. בעקבות העדכון האמור, נרשם קיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-222 מיליוני ש"ח לפני מס בעתודות גמלאות בתשלום והעתודה המשלימה לגמלה (קיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 1990 בסך של כ-27 מיליוני ש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון עד שנת 2003 בסך של כ-154 מיליוני ש"ח, וקיטון בהתחייבויות בגין פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון שאינו תלוי תשואה משנת 2004 בסך של כ-41 מיליוני ש"ח), וקיטון בסך של כ-5 מיליוני ש"ח לפני מס בעתודות לתביעות אובדן כושר עבודה בתשלום.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

ג. חוזי ביטוח (המשך)

1. ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח וביטוח סיעוד (המשך)

ז. השפעות שינויים בריבית, בפרמיית אי הנזילות ובפער בין השווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים לערכם בספרים על ההתחייבויות הביטוחיות מפורטות להלן: (המשך)

ביטוח בריאות:

(2) בשנת 2023 (ברבעון השלישי), עודכן שיעור הריבית המשמש בחישוב עתודות תביעות בתשלום בענפי סיעוד פרט וקבוצתי. בעקבות העדכון האמור, נרשם קיטון בסך של כ-42 מיליוני ש"ח לפני מס בהתחייבויות הביטוחיות.

בשנת 2022 (ברבעון השני), עודכן שיעור הריבית המשמש בחישוב עתודות תביעות בתשלום בענפי סיעוד פרט. בעקבות העדכון האמור, נרשם קיטון בסך של כ-15 מיליוני ש"ח לפני מס בהתחייבויות הביטוחיות.

בשנת 2022 (ברבעון הרביעי), עודכן שיעור הריבית המשמש בחישוב עתודות פעילים בענפי סיעוד פרט. בעקבות העדכון האמור, נרשם קיטון בסך של כ-763 מיליוני ש"ח לפני מס בהתחייבויות הביטוחיות.

(3) בשנת 2024 (ברבעון הרביעי), בשל ירידה של עקום הריבית המשמש בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (שינויים של עקום הריבית חסרת הסיכון וירידה של פרמיית אי הנזילות), ושינויים בפער בין השווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים לערכם בספרים, נרשמה עתודת LAT בענפי סיעוד פרט בסך של כ-76 מיליוני ש"ח לפני מס.

בשנת 2022 (ברבעון הראשון), בשל עלייה חדה של עקום הריבית המשמש בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות אופסה עתודת ה-LAT בענפי סיעוד פרט בסך של כ-764 מיליוני ש"ח לפני מס, זאת מבלי שיהיה צורך להשתמש בעודף שווי הוגן של הנכסים הלא סחירים המוקצים לענפי סיעוד פרט.

ביטוח כללי:

(4) בשנת 2024, בשל שינויים של עקום הריבית המשמש בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (שינויים של עקום הריבית חסרת הסיכון וירידה של פרמיית אי הנזילות), ושינויים בפער בין השווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים לערכם בספרים, נרשם קיטון בהתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח כללי בסך של כ-57 מיליוני ש"ח לפני מס.

בשנת 2023, בשל השינויים של עקום הריבית המשמש בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (שינויים של עקום הריבית חסרת הסיכון וירידה של פרמיית אי הנזילות), ושינויים בפער בין השווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים לערכם בספרים, נרשם קיטון בהתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח כללי בסך של כ-83 מיליוני ש"ח לפני מס.

בשנת 2022, בשל העלייה של עקום הריבית המשמש בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (עלייה חדה של עקום הריבית חסרת הסיכון ועלייה של פרמיית אי הנזילות), ושינויים בפער בין השווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים לערכם בספרים, נרשם קיטון בהתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח כללי בסך של כ-524 מיליוני ש"ח לפני מס.

להלן טבלה המתייחסת לפער בין השווי ההוגן והערך בספרים של הנכסים הלא סחירים אשר שימש לקיזוז העתודות במסגרת בדיקת נאותות העתודות בביטוח בריאות וביטוח כללי. עיקר הפער הינו בגין נכסי חוב לא סחירים:

ליום 31 בדצמבר			
2023		2024	
בריאות	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח כללי
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
5	167	42	147
5	167	-	147
-	-	42	-

סך עודף השווי*

סכום הקיזוז במסגרת בדיקת נאותות העתודות
יתרת השווי ההוגן שטרם קוזז

* לא כולל עודף שווי בסך של כ-956 מיליוני ש"ח בגין אג"ח מיועדות (ליום 31 בדצמבר 2023 - לא כולל עודף שווי בסך של כ-1,174 מיליוני ש"ח בגין אג"ח מיועדות)

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

ג. חוזי ביטוח (המשך)

1. ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח וביטוח סיעוד (המשך)

ח. תביעות תלויות כוללות בעיקר הפרשות לתביעות תלויות עבור מקרי מוות בפוליסות פרט ובעסקי ביטוח חיים קבוצתי, על בסיס ההודעות שנתקבלו בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח.

ט. ההפרשות לתשלומי גמלאות והפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אובדן כושר עבודה ובביטוח סיעודי, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללות במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

י. הפרשה בגין השתתפות ברווחים שנצברה לזכות בעלי הפוליסה בביטוח חיים קבוצתי ובביטוח סיעודי קבוצתי נכללת בסעיף "זכאים ויתרות זכות".

יא. חוזי השקעה:

יב. תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף פרמיות שהורווחו אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. תשלומי פדיונות, מוות ותום תקופה, בגין חוזים אלה לא נזקפים לדוח רווח והפסד אלא נגרעים ישירות מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

יג. בדוח רווח והפסד נזקפים בשל חוזים אלה ההכנסות מהשקעות, שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בשל חלקם של המבוטחים בהכנסות מהשקעות, דמי ניהול, עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות.

יד. הצגת התחייבויות ביטוחיות בהתאם לחשיפה פיננסית:

בהתאם להנחיית הממונה, ההתחייבויות הביטוחיות המפורטות להלן מוצגות בהתאם לחשיפה הפיננסית הנובעת מהן:

1. תוכנית לביטוח סיעודי קבוצתי שבה מרבית סיכוני ההשקעה אינם מוטלים על המבטח.
2. חלק מההתחייבות בתוכנית מסוג סיעוד שבה מרבית סיכוני ההשקעה אינם מוטלים על המבטח.
3. חלק מההתחייבויות בתוכנית מסוג אובדן כושר עבודה אשר בהן החשיפה הפיננסית אינה מוטלת על המבטח.

טו. להתחייבויות הביטוחיות בגין עסקת רכישת תיק ביטוח החיים והבריאות של חברת הביטוח אליהו יוחס הפרש מקורי בגין רווחיות עתידית הגלומה בנכסים ובהתחייבויות שנרכשו. הפרש מקורי זה מופחת בהתאם לתקופת ההנאה הכלכלית.

טז. הסכם חדש לביטוח קולקטיב שנכנס לתוקף לגבי שנת 2024, שבמסגרתו הסיכון הביטוחי הבסיסי המתייחס לאירוע הביטוחי אינו מועבר מהקולקטיב להראל ביטוח, מטופל על ידי הקבוצה כמחויבות להעמדת הלוואה מהראל ביטוח לקולקטיב האמור בריבית נמוכה מריבית השוק. בהתאם להוראות IAS 39, ההכרה לראשונה במחויבות האמורה הינה בהתאם לשוויה ההוגן ובהמשך היא נמדדת לפי הגבוה מבין הסכום בו הוכרה לראשונה בניכוי הפחתה מצטברת לפי IFRS 15 לבין הסכום שנקבע לגביה, ככל שנדרש, בהתאם להוראות IAS 37.

יז. נכסי קרן הקולקטיב האמור, המוחזקים על ידי הראל ביטוח בנאמנות עבור הקולקטיב (client assets), אינם מוכרים בספרי הקבוצה מאחר שבהתאם לבחינת האינדיקטורים השונים המתייחסים אליהם הם אינם עונים להגדרת "נכס" שבמסגרת המושגית לדיווח כספי.

2. ביטוח כללי וביטוח בריאות למעט סיעוד

א. הכרה בהכנסה - ראו באור 3 יב להלן.

ב. הסעיפים שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח ברוטו ובשייר כוללים, בין היתר, תשלומים ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו ותלויות שאירעו בשנת הדוח, תשלומים ועדכון ההפרשה לתביעות התלויות שנרשמה בשנים קודמות וכן מרכיב הוצאות הנהלה וכלליות בגין ישוב התביעות.

ג. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות תלויות:

הפרשות לתביעות תלויות הכלולות בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כוללות הפרשות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

ג. חוזי ביטוח (המשך)

2. ביטוח כללי וביטוח בריאות למעט סיעוד (המשך)

ד. התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות:

העתודה לסיכונים שטרם חלפו והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, חלקם של מבטחי משנה בהם, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה, והוצאות הרכישה הנדחות בביטוח כללי וביטוח בריאות, חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, על תיקוניהן, הנחיות הממונה ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתם של האקטוארים.

ה. בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח נכללות ההתחייבויות הביטוחיות הבאות:

1. התחייבות לסיכונים שטרם חלפו המהווה יתרת פרמיה שטרם הורווחה (Unearned Premium Reserve), לתום תקופת הדוח. התחייבות זו אינה מחושבת בדרך אקטוארית ואינה תלויה בהנחות כלשהן. התחייבות זו משקפת את דמי הביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך הדוח ומחושבת על בסיס יומי.
2. הפרשה לפרמיה בחסר (ככל שהיא נדרשת), בענפי רכב רכוש, רכב חובה מקיף דירות ובריאות, שהינה הפרשה בגין הפסד צפוי המחושבת בשייר, על פי הערכה אקטוארית (Premium Deficiency).
3. התחייבות הביטוח בביטוח בריאות המחושבת בעיקרה על פי הערכות אקטואריות.
4. תביעות תלויות, ראו סעיף ו להלן.

השינוי בהתחייבות לסיכונים שטרם חלפו נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף פרמיות שהורווחו. השינוי ביתר ההתחייבויות הביטוחיות נכלל בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

ו. תביעות תלויות:

התביעות התלויות בדוחות הכספיים מחושבות לפי השיטות, כמפורט להלן:

1. תביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי הענפים המפורטים בסעיף 2 להלן. החישוב האקטוארי בביטוח כללי בהראל ביטוח, בוצע על-ידי האקטואר הממונה בביטוח כללי, מר יהונתן שוורץ F.I.L.A.A. החישוב האקטוארי בביטוח בריאות, בהראל ביטוח בוצע על ידי האקטואר הממונה בביטוח בריאות, מר יונתן ברודי F.I.L.A.A. האקטוארים האמורים הינם נושאי משרה בהראל ביטוח.
2. תביעות תלויות בענפי ביטוח שאינם סטטיסטיים כגון: קבלנים, נזקי טבע ואחרים נכללו על פי הערכה פרטנית של התביעות על ידי מומחי הקבוצה המטפלים בתביעות, בהתבסס בין היתר על חוות דעת שנתקבלו ממומחים חיצוניים. ההערכות כוללות הפרשה מתאימה לסילוק התביעות, והוצאות הטיפול אשר טרם שולמו לתאריך הדוחות הכספיים. כמו כן ההערכות כוללות הפרשות בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR) על פי ניסיון הקבוצה.

ז. עקרונות הנוהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי:

החל מיום 31 בדצמבר 2015, החברה יישמה את עמדת הממונה בהקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי. עמדת הממונה כאמור מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים:

1. עקרון הזהירות לפיו "עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" פירושה כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי ההתחייבות הביטוחית בשייר שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות, הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכוון לאומדן הסתברות של 75% לפחות. יחד עם זאת, ככל שיש מגבלות בניתוח הסטטיסטי, יפעיל האקטואר שיקול דעת ויתכן שימוש בשיטות אקטואריות מקובלות. במסגרת זו יש להתייחס לסיכון הרנדומלי ולסיכון הסיסטמי.
2. החברה בוחנת את נאותות העתודות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי המפורטים לעיל. כחלק מההערכה החברה מהוונת את תשלומי התביעות העתידיים לפי עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו.
3. קיבוץ – לצורך חישוב מרווחים בגין חוסר וודאות בענפים סטטיסטיים (כהגדרתם בעמדת הממונה), יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את הסיכונים מכל שנות החיתום (או נזק) בענף. בענפים שאינם סטטיסטיים, ניתן להתייחס לכולם כמקשה אחת.
4. קביעת גובה התחייבויות ביטוחיות בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים לתאריך הדוח ולסיכונים לאחר תאריך הדוח.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

ג. חוזי ביטוח (המשך)

2. ביטוח כללי וביטוח בריאות למעט סיעוד (המשך)

ח. שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. בענפים שאינם סטטיסטיים נלקחים השיבובים בחשבון בעת הערכת הסיכון הכלול בתיקי התביעה על בסיס פרטני.

ט. הוצאות רכישה נדחות :

1. הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים וחלק מהוצאות הנהלה וכלליות בקשר להפקת פוליסות, המתייחס לדמי ביטוח שטרם הורווחו, בשייר עצמי. הוצאות הרכישה מחושבות לפי הנמוך מבין שיעורי ההוצאות בפועל או שיעורים שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מדמי הביטוח שטרם הורווחו, לכל ענף בנפרד.
2. הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז כוללות הוצאות הנובעות מהפקת פוליסות חדשות לזמן ארוך לרבות הוצאות לבדיקות רפואיות, עמלות חיתום ושיווק והוצאות הנהלה וכלליות.
3. הוצאות הרכישה הנדחות מופחתות בשיעורים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר משש שנים. הוצאות הרכישה הנדחות המתייחסות לפוליסות שבוטלו נמחקות במועד הביטול.
4. בהתאם להוראות הממונה, האקטואר הממונה בודק מדי שנה את ברות ההשבה של ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שהעתודה בניכוי ה-DAC מספיקה, ושהפוליסות צפויות לייצר הכנסות עתידיות שיכסו את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. בדיקת ברות ההשבה לשנת הדוח העלתה כי סך ההכנסות העתידיות, מפוליסות ביטוח מפני מחלות ואשפוז שבגינן שולמו הוצאות הרכישה הנדחות, מכסות את יתרת ההוצאות הנדחות למועד הדיווח.
5. חלק מבטחי המשנה בהוצאות הרכישה הנדחות סווג לסעיף "זכאים ויתרות זכות".

י. עסקים המתקבלים מהמאגר הישראלי לביטוח רכב שליד איגוד חברות הביטוח בישראל (להלן: "הפול"), מחברות ביטוח אחרות (לרבות ביטוח משותף) וסוכנויות חיתום נכללים לפי חשבונות המתקבלים עד לתאריך הדוח בתוספת הפרשות לפי העניין, והכל בהתאם לשיעור השתתפות הקבוצה בהם.

יא. בסעיף פרמיות שהורווחו ברוטו כלולים כל הסכומים ששולמו על-ידי הלווים בקשר עם פוליסת ביטוח נכס באמצעות בנק למשכנתאות. הסכומים המשתלמים לבנק למשכנתאות בשל הוצאות נכללו בסעיף עמלות והוצאות מכירה ורכישה אחרות.

יב. הפרשה בגין השתתפות ברווחים שנצברה לזכות בעלי הפוליסה בביטוח בריאות קבוצתי, נרשמת על בסיס ההסכמים שבתוקף ונכללת בסעיף זכאים ויתרות זכות, התנועה בה מנוכה מהפרמיות.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

ג. חוזי ביטוח (המשך)

2. מגזר ביטוח כללי ומגזר ביטוח בריאות למעט סיעוד (המשך)

יג. עסקי ביטוח משכנתאות:

EMI, חברה מאוחדת, הינה חברה הפועלת בישראל כמבטח בענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא (כענף בודד - Monoline) וכפופה לתנאי רישיון המבטח שניתן לה על-ידי הממונה, הכולל הגדרת ענף הביטוח בו מורשית לעסוק EMI, תנאים בדבר ההון העצמי המינימאלי, ייחוד עסקי הביטוח, הצורך באישור הממונה לתנאי הפוליסה ולתנאי תוכנית הביטוח, הוראות בדבר עתודה לסיכונים שטרם חלפו (UPR), עתודה לתביעות תלויות (Loss Reserve), עתודה לסיכונים יוצאים מהכלל (Contingency Reserve), ביטוח משנה, הוראות בדבר אפשרות ביטול הפוליסה של EMI על-ידי מבטח, הוראות בדבר תשלום הפרמיות על ידי מבטח וכיו"ב.

להלן עיקרי המדיניות החשבונאית המהותית המיושמת לגבי עסקי ביטוח משכנתאות באמצעות EMI:

1. הפרמיות נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. פרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח לאורך חיי ההלוואות. פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך הדוח נרשמות כפרמיות מראש בסעיף זכאים ויתרות זכות.
2. פרמיות הברוטו שנרשמות הינן - הפרמיה שהתקבלה עבור כל תקופת הביטוח בניכוי החזר פרמיות למבוטחים בגין פוליסות שבוטלו לפני תום תקופת ההלוואה המקורית.
3. פרמיות שהורווחו - ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים בסעיף פרמיות שהורווחו הינן לאחר ניכוי ביטולים על בסיס קבלת הודעות מבעלי הפוליסה ובכפוף להוראות כל דין, ולאחר ניכוי או תוספת סך השינויים בעתודה לסיכונים שטרם חלפו, והמתייחסות לתקופת הדוח.
4. יצוין כי לאור האמור בסעיף קטן 11 להלן, EMI אינה רושמת פרמיות חדשות ובשל כך שסכומי הסילוקים נכללים בפרמיה ברוטו כסכום שלילי, הפרמיה ברוטו עלולה להסתכם לסכום שלילי.
5. סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כולל בין היתר, תשלומים בגין חוזי ביטוח לרבות הוצאות ישירות ליישוב התביעות וכן הוצאות עקיפות (הנהלה וכלליות) ליישובן וכן עדכון ההפרשות לתביעות תלויות ולעתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל שנרשמו בשנים קודמות.
6. העתודה לסיכונים שטרם חלפו, העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל והתביעות התלויות (להלן: "ההתחייבויות הביטוחיות") חושבו בהתאם לאמור ברישיון המבטח על תיקוניו, אשר ניתן ל-EMI לפי חוק הפיקוח על הביטוח (להלן: "רישיון המבטח"). בהתאם לרישיון המבטח לא נדרש חישוב אקטוארי בקביעת ההתחייבויות הביטוחיות, ולפיכך הן אינן תלויות בהנחות מיוחדות כלשהן.
7. להתחייבויות הביטוחיות יוחס הפרש מקורי אשר משקף את שווי ההון ליום הרכישה. ההפרש המקורי בגין ההתחייבויות הביטוחיות מופחת בהתאם לאורך החיים הכלכלי של ההתחייבויות.
8. העתודה לסיכונים שטרם חלפו משקפת את מרכיב הפרמיות ששולמו לחברה ושהינן בגין תקופות ביטוח שחלות לאחר תאריך הדוח (להלן: "פרמיה שטרם הורווחה"). בנוסף מועבר שיעור מסכומי הפרמיות בניכוי השינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו (להלן: "הפרמיה המורווחת"), לעתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל לכיסוי נזקים והוצאות העולים על שיעור מהפרמיה המורווחת נטו לאותה שנה.
9. בהתאם לאמור ברישיון המבטח של EMI, EMI אינה יכולה לחזור בתביעות שיבוב למבטח, למעט אם מקרה הביטוח נגרם על ידו בכוונה.
10. השינוי בעתודה לסיכונים שטרם חלפו נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף פרמיות שהורווחו. השינוי ביתר ההתחייבויות הביטוחיות נכלל בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח.
11. ביום 1 בנובמבר 2012 פרסם בנק ישראל הוראה, בנושא הגבלת שיעור המימון (LTV) בהלוואות לדיר, אשר תחול על הלוואות שניתן להן אישור עקרוני מיום 1 בנובמבר 2012 ואילך. ההוראה החדשה הינה המשך לצעדים קודמים שנקטו על ידי הפיקוח על הבנקים בשוק האשראי לדיר. ההוראה קובעת שתאגיד בנקאי לא יאשר הלוואה לדיר (משכנתא), בשיעור מימון גבוה מ-70%, למעט הלוואה לדיר לצורך רכישת דירה יחידה של לווה, לגביה יחול שיעור מימון מרבי של 75%. בנוסף קובעת ההוראה שתאגיד בנקאי לא יאשר הלוואה ללווה לצורך רכישת דירה להשקעה בשיעור מימון הגבוה מ-50%. לאור זאת, במהלך שנת 2013, מתכונת הפעילות של EMI הותאמה להיקף הפעילות הקיים בפועל, תוך המשך מתן מענה לפוליסות שבתוקף ושימור היכולות של החברה לשוב לפעילות של חיתום והפקת פוליסות. הכיסוי הביטוחי שמוכרת EMI הינו כיסוי ארוך טווח, כאשר הפרמיה כולה מתקבלת מראש במועד הפקת הפוליסה. בהתאם, ההכרה בהכנסה, כמו גם ברווח, נפרסת לאורך תקופת הסיכון הביטוחי ול-EMI ההתחייבויות ביטוחיות לעוד שנים רבות קדימה. EMI רשמה בשנת 2024 פרמיה חדשה בהיקף לא משמעותי ולא צפויה לרשום פרמיה משמעותית, כל זמן שההוראה תעמוד בתוקף.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

ג. חוזי ביטוח (המשך)

2. מגזר ביטוח כללי ומגזר ביטוח בריאות למעט סיעוד (המשך)

יג. עסקי ביטוח משכנתאות: (המשך)

12. הראל ביטוח קשורה בעסקאות מתן ערבויות פיננסיות למבטח משנה בינלאומי של תיקי משכנתאות שהועמדו על ידי מוסדות פיננסיים, בגובה של 50% מעלות התביעות, ככל שיוגשו כנגד אותו מבטח משנה. EMI מצידה, מעניקה שירותי ייזום ותפעול בקשר עם התיקים המבוטחים במתכונת של TPA – Third Party Administrator. בתמורה לערבויות הפיננסיות ולשירותי הייזום והתפעול כאמור, זכאיות הראל ביטוח ו-EMI לעמלה בשיעור של 50% מהפרמיה נטו שתתקבל אצל מבטח המשנה.

ד. הפרשה לחובות מסופקים

1. בגין פרמיות לגביה, הלוואות וחייבים אחרים - ההפרשה נקבעת באופן ספציפי בגין חובות שלדעת ההנהלה גבייתם מוטלת בספק.
2. בגין חובות מבטחי משנה שלדעת הנהלת החברה גבייתם מוטלת בספק, נקבעת הפרשה לחובות מסופקים על בסיס הערכות סיכון פרטניות. בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות ובעתודות הביטוח הנכללים בסעיף נכסי ביטוח משנה, מתחשבת הקבוצה בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. חלקם של מבטחי המשנה שבקשיים (ככל שישנם), מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כאשר מבטחי משנה נקלעים לקשיים, הם עשויים להעלות טיעונים שונים הנוגעים להכרה בחוב. במקרים אלו מתחשבת הקבוצה בנכונות מבטחי המשנה להגיע להסכמי "חתך" (Cut off). ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי הקבוצה אינה משחררת אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים לפי פוליסות הביטוח.

ה. מכשירים פיננסיים

1. נכסים פיננסיים שאינם נגזרים

א. הכרה לראשונה בנכסים פיננסיים:

הקבוצה מכירה לראשונה בהלוואות וחייבים ובפיקדונות במועד היווצרותם. יתר הנכסים הפיננסיים הנרכשים בדרך הרגילה (Regular way purchase), לרבות נכסים אשר יועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד, מוכרים לראשונה במועד בו התחייבה הקבוצה לקנות או למכור את הנכס. **נכסים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים השקעות במניות ובמכשירי חוב, פרמיה לגביה וחייבים אחרים ומזומנים ושווי מזומנים.**

ב. גריעת נכסים פיננסיים:

נכסים פיננסיים נגרעים כאשר הזכויות החוזיות של הקבוצה לתזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי פוקעות, או כאשר הקבוצה מעבירה את הזכויות לקבל את תזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי בעסקה בה כל הסיכונים וההטבות מהבעלות על הנכס הפיננסי עוברים למעשה.

כל זכות בנכסים פיננסיים שהועברו אשר נוצרה או נשמרה על ידי הקבוצה מוכרת בנפרד כנכס או התחייבות.

מכירות נכסים פיננסיים הנעשות בדרך הרגילה (Regular way sale), מוכרות במועד בו התחייבה הקבוצה למכור את הנכס.

לעניין קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות ראו סעיף 2 להלן.

ג. סיווג ומדידה של נכסים פיננסיים:

מדיניות חשבונאית המיושמת החל מיום 1 בינואר 2023, לגבי נכסים פיננסיים שאינם מתייחסים לחברות בנות העונות להגדרת מבטח – בהתאם להוראות IFRS 9:

במועד ההכרה לראשונה, נכסים פיננסיים מסווגים לאחת מקטגוריות המדידה הבאות: עלות מופחתת; שווי הוגן דרך רווח כולל אחר; או שווי הוגן דרך רווח או הפסד.

סיווג של נכסים פיננסיים המהווים נכסי חוב מתבצע על בסיס המודל העסקי של הקבוצה לניהול הנכסים הפיננסיים וכן על בסיס מאפייני תזרימי המזומנים החוזי של הנכס הפיננסי. כתוצאה מכך:

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

ה. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. נכסים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

ג. סיווג ומדידה של נכסים פיננסיים : (המשך)

מדיניות חשבונאית המיושמת החל מיום 1 בינואר 2023, לגבי נכסים פיננסיים שאינם מתייחסים לחברות בנות העונות להגדרת מבטח – בהתאם להוראות IFRS 9 : (המשך)

(1) נכסי חוב אשר מוחזקים במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק נכסים פיננסיים על מנת לגבות תזרימי מזומנים חוזיים וכוללים תשלומי קרן וריבית בלבד, נמדדים בעלות מופחתת; בדבר אופן ההכרה בהפסדים מירידת ערך בגין נכסים כאמור ראו באור 3 בדבר ירידת ערך;

(2) נכסי חוב שמאפייני תזרים המזומנים שלהם אינם כוללים תשלומי קרן וריבית בלבד, נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד;

(3) נכסי חוב שמאפייני תזרים המזומנים שלהם כוללים תשלומי קרן וריבית בלבד, אך הם מוחזקים במסגרת מודל עסקי שמטרתו גם מכירה, וגם גביית תזרימי מזומנים חוזיים, נמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר. בדבר אופן ההכרה בהפסדים מירידת ערך בגין נכסים כאמור ראו באור 3 בדבר ירידת ערך;

(4) נכסי חוב שמאפייני תזרים המזומנים שלהם כוללים תשלומי קרן וריבית בלבד, אך הם נכסים פיננסיים המוחזקים למסחר וכן נכסים אשר ביצועיהם מוערכים על בסיס השווי ההוגן, והם אינם מוחזקים במסגרת אחד משני המודלים העסקיים האמורים ב-(1) ו-(3) לעיל, נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד;

הקבוצה מעריכה את מטרת המודל העסקי שבו מוחזק הנכס הפיננסי ברמת התיק, שכן הדבר משקף בצורה הטובה ביותר את האופן שבו מנוהל העסק ומסופק המידע להנהלה. בקביעת המודל העסקי של הקבוצה, נלקחו בחשבון שיקולים הכוללים את:

- המדיניות והמטרות המוצהרות לגבי התיק ויישום המדיניות בפועל, ובכלל זה, האם האסטרטגיה של ההנהלה מתמקדת בקבלת ריבית חוזית, בשמירה על פרופיל ריבית מסוים, בהתאמת משך חיי הנכסים למשך חיי התחייבויות קשורות כלשהן או תזרימי מזומנים צפויים, או מימוש תזרימי מזומנים באמצעות מכירת הנכסים;
- האופן שבו מוערכים ומדווחים לאנשי מפתח בהנהלה הביצועים של המודל העסקי ושל הנכסים הפיננסיים המוחזקים במודל זה;
- הסיכונים המשפיעים על ביצוע המודל העסקי (והנכסים הפיננסיים המוחזקים באותו מודל עסקי) וכיצד מנוהלים אותם סיכונים;
- האופן שבו מתוגמלים המנהלים של העסק (לדוגמה, אם התגמול מבוסס על השווי ההוגן של הנכסים המנוהלים או על תזרימי המזומנים החוזיים שנגבו); וכן
- תדירות, הערך והעיתוי של מכירות של נכסים פיננסיים בתקופות קודמות, הסיבות למכירות וציפיות לגבי פעילות מכירה עתידית.

לצורך הבחינה האם תזרימי המזומנים כוללים קרן וריבית בלבד, "קרן" הינה השווי ההוגן של הנכס הפיננסי במועד ההכרה לראשונה. "ריבית" מורכבת מתמורה עבור ערך הזמן של הכסף, עבור סיכון האשראי המיוחס לסכום הקרן שטרם נפרעה במהלך תקופת זמן מסוימת ועבור סיכונים ועלויות בסיסיים אחרים של הלוואה, כמו גם מרווח רווח. בבחינה האם תזרימי מזומנים חוזיים הם תזרימים של קרן וריבית בלבד, הקבוצה בוחנת את התנאים החוזיים של המכשיר, ובמסגרת זו מעריכה האם הנכס הפיננסי כולל תנאי חוזי שעשוי לשנות את העיתוי או הסכום של תזרימי המזומנים החוזיים כך שהוא לא יקיים את התנאי האמור.

(5) במועד ההכרה לראשונה הקבוצה עשויה לייעד נכסים פיננסיים לשווי הוגן דרך רווח או הפסד כאשר יעוד כאמור מבטל או מקטין באופן משמעותי חוסר הקבלה חשבונאית (accounting mismatch);

השקעות במכשירים הונניים נמדדות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, למעט השקעות שאינן מוחזקות למסחר שהקבוצה תבחר לייעד לשווי הוגן דרך רווח כולל אחר לגביהן הסכומים שייקפו להן לא יסווגו לרווח או הפסד, גם במקרה של מכירת ההשקעה (למעט במקרה של חלוקת דיבידנדים שלא מהווים החזר של ההשקעה). **הקבוצה לא בחרה ביעוד כאמור. כתוצאה מכך, השקעות במכשירים הונניים אשר עד ליום 1 בינואר 2023 סווגו כזמינים למכירה, נמדדות החל ממועד זה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.**

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

ה. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. נכסים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

ג. סיווג ומדידה של נכסים פיננסיים: (המשך)

מדיניות חשבונאית המיושמת לגבי נכסים פיננסיים שמתייחסים לחברות בנות העונות להגדרת מבטח – בהתאם להוראות IAS 39:

נכסים פיננסיים שמתייחסים לחברות בנות העונות להגדרת מבטח, מסווגים לקבוצות כדלהלן:

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

נכס פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם הוא מוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה הראשונית בו. נכסים פיננסיים מיועדים לשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם הקבוצה מנהלת השקעות מסוג זה ומקבלת החלטות קניה ומכירה בהתבסס על שוויים ההוגן, בהתאם לאופן שבו תיעדה הקבוצה את ניהול הסיכונים או אסטרטגיית ההשקעה. אם הייעוד נועד למנוע חוסר עקביות חשבונאית, או אם מדובר במכשיר משולב הכולל נגזר משובץ. עלויות העסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. נכסים פיננסיים אלה נמדדים לפי שווי הוגן והשינויים בהם נזקפים לרווח והפסד.

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים, בעלי תשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינם סחירים בשוק פעיל. נכסים אלו מוכרים לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות וחייבים נמדדים בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית ובניכוי הפסדים מירידת ערך.

הלוואות וחייבים כוללים מזומנים ושווי מזומנים, פרמיה לגביה, חייבים אחרים והשקעות באגרות חוב לא סחירות.

מזומנים ושווי מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מידי ופיקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר כאשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפדיון הינו עד שלושה חודשים, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי ואשר אינן מוגבלות בשעבוד.

השקעות המוחזקות לפדיון

כאשר לקבוצה יש כוונה מפורשת ויכולת להחזיק מכשירי חוב עד למועד פדיונם, מכשירי החוב מסווגים כמוחזקים לפדיון. השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לפי עלות מופחתת בשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים מירידת ערך.

נכסים פיננסיים זמינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים אשר יועדו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה או אשר לא סווגו לאף אחת מהקטגוריות האחרות.

השקעות הקבוצה במניות וכן במכשירי חוב מסוימים, מסווגות כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

במועד ההכרה לראשונה נכסים פיננסיים זמינים למכירה נמדדים בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. בתקופות עוקבות נמדדות השקעות אלה לפי שווי הוגן, כאשר השינויים בהן, פרט להפסדים מירידת ערך, לרווחים או הפסדים הנובעים משינויים בשער החליפין ולצבירת הריבית האפקטיבית של מכשירי חוב המסווגים כזמינים למכירה, נזקפים ישירות לרווח כולל אחר ומוצגים בקרן הון בגין נכסים פיננסיים המסווגים זמינים למכירה. דיבידנד המתקבל בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה נזקף לדוח רווח והפסד במועד הזכאות לתשלום. כאשר ההשקעה נגרעת, הרווחים או ההפסדים שנצברו בקרן ההון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מועברים לרווח והפסד.

בדבר אופן ההכרה בהפסדים מירידת ערך ברווח והפסד בגין קטגורית נכסים זו, ראו באור 3ט בדבר ירידת ערך.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

ה. מכשירים פיננסיים (המשך)

2. התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים

לקבוצה התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים כדלקמן: הלוואות ואשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים, מכשירי חוב סחירים ושאינם סחירים, ספקים וזכאים אחרים, וערבויות פיננסיות.

א. הכרה לראשונה בהתחייבויות פיננסיות:

הקבוצה מכירה לראשונה במכשירי חוב שהונפקו במועד היווצרותם. יתר ההתחייבויות הפיננסיות מוכרות לראשונה במועד קשירת העסקה (Trade date) בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר.

התחייבויות פיננסיות (למעט התחייבויות פיננסיות אשר יועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד) מוכרות לראשונה בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות פיננסיות, למעט ערבויות פיננסיות, נמדדות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית. התחייבויות פיננסיות מיועדות לשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם הקבוצה מנהלת התחייבויות אלה וביצועיהן מוערכים בהתבסס על שוויין ההוגן, וזאת בהתאם לאופן שבו תיעדה הקבוצה את ניהול הסיכונים, אם הייעוד נועד למנוע חוסר עקביות חשבונאית, או אם מדובר במכשיר משולב הכולל נגזר משותף. באשר למדידה העוקבת של ערבויות פיננסיות ראו סעיף 5 להלן.

עלויות עסקה המיוחסות באופן ישיר להנפקה צפויה של מכשיר אשר יסווג כהתחייבות פיננסית, מוכרות כנכס במסגרת סעיף הוצאות נדחות בדוח על המצב הכספי. עלויות עסקה אלו מנוכות מההתחייבות הפיננסית בעת ההכרה לראשונה בה, או מופחתות כהוצאות מימון בדוח רווח והפסד כאשר ההנפקה אינה צפויה עוד להתקיים.

ב. גריעת התחייבויות פיננסיות:

התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות הקבוצה, כמפורט בהסכם, פוקעת או כאשר היא סולקה או בוטלה.

ג. שינוי תנאים של מכשירי חוב:

החלפת מכשירי חוב, בעלי תנאים שונים באופן מהותי, בין לווה לבין מלווה קיימים מטופלת כסילוק ההתחייבות הפיננסית המקורית והכרה בהתחייבות פיננסית חדשה בשווי הוגן. כמו כן, שינוי משמעותי בתנאים של התחייבות פיננסית קיימת או של חלק ממנה, מטופל כסילוק ההתחייבות הפיננסית המקורית והכרה בהתחייבות פיננסית חדשה.

במקרים כאמור כל ההפרש בין העלות המופחתת של ההתחייבות הפיננסית המקורית לבין השווי ההוגן של ההתחייבות הפיננסית החדשה מוכר ברווח והפסד בסעיף הכנסות או הוצאות מימון.

התנאים שונים באופן מהותי אם הערך הנוכחי המהווה של תזרימי המזומנים לפי התנאים החדשים, כולל עמלות כלשהן ששולמו, בניכוי עמלות כלשהן שהתקבלו ומהווה באמצעות שיעור הריבית האפקטיבי המקורי, הינו שונה לפחות בעשרה אחוזים מהערך הנוכחי המהווה של תזרימי המזומנים הנוטרים של ההתחייבות הפיננסית המקורית.

בנוסף למבחן הכמותי כאמור, הקבוצה בוחנת, בין היתר, האם חלו שינויים גם בפרמטרים כלכליים שונים הגלומים במכשירי החוב המוחלפים, לפיכך, ככלל, החלפות של מכשירי חוב צמודים למדד במכשירים שאינם צמודים למדד נחשבות כהחלפות בעלות תנאים שונים באופן מהותי גם אם אינן מקיימות את המבחן הכמותי שבוצע לעיל.

ד. קיזוז מכשירים פיננסיים:

נכס פיננסי והתחייבות פיננסית מקוזזים והסכומים מוצגים בנטו בדוח על המצב הכספי כאשר לקבוצה קיימת באופן מיידי (Currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו וכן כוונה לסלק את הנכס וההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית.

3. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים מוכרים לראשונה בשווי הוגן. עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה לראשונה, נמדדים הנגזרים בשווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן נזקפים מיידית לרווח והפסד, כהכנסות או הוצאות מימון.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

ה. מכשירים פיננסיים (המשך)

4. הקבוצה קיבלה החלטות לסיווג נכסים כדלקמן:

א. נכסים הכלולים בתיקי השקעה של חוזים תלויי תשואה:

נכסים אלו, הכוללים מכשירים פיננסיים סחירים ומכשירים פיננסיים לא סחירים (כולל השקעות בחברות כלולות), יועדו לקטגוריית שווי הוגן דרך רווח או הפסד, וזאת מהנימוקים הבאים: מדובר בתיקים מנוהלים, נפרדים ומזוהים, אשר הצגתם לפי שווי הוגן מקטינה באופן משמעותי חוסר עקביות חשבונאית של הצגת נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות לפי בסיסי מדידה שונים, כמו כן הניהול מתבצע לפי שווי הוגן וביצועי התיק נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לאסטרטגיית ניהול סיכונים מתועדת, והמידע לגבי המכשירים הפיננסיים מדווח להנהלה (וועדת ההשקעות הרלוונטיות) באופן פנימי על בסיס שווי הוגן.

נכסים לא סחירים (לא כולל מניות) העומדים כנגד תיק סיעוד קבוצתי תלוי תשואה סווגו לקטגוריית הלוואות וחייבים.

ב. נכסים שאינם סחירים הנכללים בתיקי השקעות כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (נוסטרו):

נכסים אלו, הכוללים אג"ח מיועדות (הסכמי ח"צ), אג"ח לא סחיר אחר, תעודות מסחריות, פיקדונות בבנקים והלוואות ויתרות חובה לקבל, נכללו בדוח על המצב הכספי במסגרת נכסי חוב שאינם סחירים. נכסים אלו סווגו לקטגוריית הלוואות וחייבים.

מניות שאינן סחירות מסווגות כנכסים פיננסיים זמינים למכירה. לגבי נגזרים או נגזרים משובצים - ראו להלן.

ג. נכסים סחירים הנכללים בתיקי השקעות כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (נוסטרו) שאינם כוללים נגזרים משובצים או נגזרים (לרבות קרנות השקעה):

הנכסים הסחירים העומדים כנגד התחייבויות מבטיחות תשואה שהופקו משנת 2004 סווגו עד ליום 31 בדצמבר 2013 לקטגוריית שווי הוגן דרך רווח או הפסד. החל משנת 2014, נכסים שסווגו לקטגוריית שווי הוגן דרך רווח או הפסד ממשיכים להיות מטופלים באותו אופן עד למימושם, ואילו נכסים חדשים נכללים במסגרת תיק הנוסטרו הכולל ומטופלים כזמינים למכירה.

ד. נגזרים ונכסים פיננסיים הכוללים נגזרים משובצים שנדרש להפרידם:

נכסים אלו, סחירים ושאינם סחירים, יועדו לקטגוריית שווי הוגן דרך רווח או הפסד.

ה. מוחזק לפדיון:

נכסים אלו כוללים אגרות חוב סחירות צמודות מדד המוחזקות כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה. נכסים אלו סווגו לקטגוריית "מוחזק לפדיון" מהנימוקים הבאים: בכוונת וביכולת החברה להחזיק בנכסים אלו עד למועד פדיונם הסופי. כמו כן, עומדים נכסים אלו כנגד התחייבויות ביטוחיות שבמרביתן הינן צמודות מדד. סיווג הנכסים לקטגוריה זו יוצר התאמה חשבונאית ברגישות לשינויים במדד המחירים לצרכן בין הנכסים להתחייבויות שכנגדן הם עומדים.

5. ערבויות פיננסיות

עסקאות במסגרתן מעניקה הראל ביטוח ערבויות למבטח משנה בינלאומי של תיקי משכנתאות שהועמדו על ידי מוסדות פיננסיים, מטופלות כעסקאות למתן ערבויות פיננסיות. במועד ההכרה הראשונה, ערבות פיננסית מוכרת לפי שוויה ההוגן. בתקופות עוקבות ערבות פיננסית נמדדת לפי הסכום הגבוה מבין הסכום ככל שנדרש להיות מוכר בהתאם להוראות IAS 37 לבין ההתחייבות שהוכרה לראשונה לאחר שהופחתה בהתאם להוראות IFRS 15. כל עדכון של התחייבות בהתאם לאמור נזקף לרווח והפסד.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)**ו. רכוש קבוע****1. הכרה ומדידה**

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מצטברים מירידת ערך, למעט נדל"ן בשימוש עצמי, המוצג לפי שווי הוגן, כאשר השינויים בשווי ההוגן נרשמים בהון במסגרת סעיף קרן הערכה מחדש ונזקפים לרווח כולל אחר.

עלייה בערכו של נכס נדל"ן לשימוש עצמי כתוצאה מהערכה מחדש, מוכרת ברווח או הפסד עד לסכום שבו היא מבטלת ירידה כתוצאה מהערכה מחדש של אותו נכס, שהוכרה קודם לכן ברווח או הפסד. כל עלייה נוספת לאחר מכן נזקפת לקרן הערכה מחדש. בעת ביצוע הערכה מחדש, פחת שנצבר במועד ההערכה מחדש מבוטל מול הערך בספרים ברוטו של הנכס, והסכום נטו מוצג מחדש לפי הסכום המשוער של הנכס. קרן הערכה מחדש מועברת ישירות לעודפים כאשר הנכס נגרע, אך לא לפני כן.

2. פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד (אלא אם נכלל בערך בספרים של נכס אחר) לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. קרקעות בבעלות אינן מופחתות.

שיעור ההפחתה, המתבסס על אומדן אורך החיים השימושי לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואתיות, הינו כדלקמן:

• בניינים	2% - 4%
• רהוט וציוד משרדי	6%-20%
• מחשבים וציוד היקפי	14%-33%
• שיפורים במושכר	10%-25%
• כלי רכב	15%

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי הקבוצה שבכוונתה לממשה), או בהתאם לתקופת החיים השימושיים המשוערת של הנכסים, לפי הקצר שבהם.

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנה ומותאמים בעת הצורך.

ז. נכסים בלתי מוחשיים

- עודפי עלות, המתייחסים לדמי ניהול עתידיים כפי שהיו צפויים להתקבל מופחתים בהתאם לתקופה החזויה לקבלת דמי ניהול, המשקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס.**
- עלויות פיתוח תוכנה לשימוש עצמי מהווות לאחר ששלב התכנון המקדמי הושלם וצפוי שהפריקט יושלם והתוכנה תשמש לביצוע המטרות שיועדו לה. ההיוון מופסק במועד בו התוכנה הושלמה מהותית והיא מוכנה לשימושה המיועד. עלויות כאמור מופחתות בקו ישר על פני תקופת צריכת ההטבות הכלכליות הצפויה.
- עלויות הטמעה של הסדרי מחשוב ענן מהווות לנכס ככל שהנכס עומד בהגדרת נכס בלתי מוחשי, ובפרט ככל שהקבוצה שולטת בנכס. ככל שהחברה אינה מכירה בנכס בלתי מוחשי, בוחנת החברה האם השירותים שהתקבלו מובחנים משירות מחשוב הענן. ככל שהשירותים שהחברה מקבלת הינם מובחנים משירותי מחשוב הענן או מסופקים על ידי ספק צד שלישי שאינו ספק מחשוב הענן, מכירה הקבוצה בהוצאה עם אספקת שירותי הטמעה. ככל שהשירותים אינם מובחנים, עלויות ההטמעה מוכרות כהוצאה בקצב צריכת שירותי מחשוב הענן.
- מוניטין ומותג שהוכרו במסגרת רכישה של חברות בנות או רכישה של פעילות, נכללים במסגרת סעיף נכסים בלתי מוחשיים.
- בתקופות עוקבות מוניטין ומותג נמדדים לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו. מוניטין ומותג אינם מופחתים באופן שיטתי, אלא נבחנים מידי שנה לירידת ערך. באשר ליתר הנכסים הבלתי מוחשיים, האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנה דיווח ומותאמים בעת הצורך.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

ח. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה - או חלק ממבנה - או שניהם) המוחזק (על ידי הקבוצה כבעלים או על-ידי חוכר בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך שימוש או מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

הקבוצה מודדת את הנדל"ן להשקעה שלה לפי מודל השווי ההוגן ולפיכך, מודדת את הנדל"ן בהקמה שלה כלהלן:

1. לפי שווי הוגן, כאשר ניתן לאמוד באופן מהימן את השווי ההוגן של נדל"ן בהקמה; ו-
 2. כאשר לא ניתן למדוד את השווי ההוגן באופן מהימן, לפי עלות בתקופת ההקמה עד למועד המוקדם מבין מועד סיום ההקמה והמועד בו ניתן למדוד את שווי ההוגן באופן מהימן.
- במעבר מנדל"ן להשקעה, הנמדד לפי שווי הוגן, לרכוש קבוע (נדל"ן בשימוש הבעלים), מתקבע השווי ההוגן למועד זה כעלות הרכוש הקבוע, לצורך הטיפול החשבונאי העוקב.
- כאשר נדל"ן להשקעה שסווג בעבר כפריט רכוש קבוע נמכר, קרן ההערכה מחדש, הנכללת בהון בהתייחס לנדל"ן להשקעה, מועברת ישירות לעודפים.

ט. ירידת ערך

1. נכסים פיננסיים שאינם נגזרים

מדיניות חשבונאית המיושמת החל מיום 1 בינואר 2023, לגבי נכסים פיננסיים שאינם מתייחסים לחברות בנות העונות להגדרת מבטח – בהתאם להוראות IFRS 9:

הקבוצה מיישמת את מודל הפסדי האשראי החזויים (expected credit loss model) לגבי נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת והשקעות בנכסי חוב הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר, והוא אינו חל על השקעות במכשירים הוניים.

הקבוצה בחרה למדוד את ההפרשה להפסדי אשראי חזויים בגין לקוחות וחייבים בגין חכירה בסכום השווה להפסדי האשראי החזויים לאורך כל חיי המכשיר. לגבי נכסי חוב אחרים, הקבוצה מודדת את ההפרשה להפסדי אשראי חזויים בסכום השווה להפסדי האשראי החזויים לאורך כל חיי המכשיר, פרט להפרשות להלן, אשר נמדדות בסכום השווה להפסדי האשראי החזויים בגין אירוע כשל בתקופה של 12 חודשים:

- מכשירי חוב אשר נקבע כי הם בעלי סיכון אשראי נמוך במועד הדיווח; וכן
- מכשירי חוב אחרים ופיקדונות, עבורם סיכון האשראי לא עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה.

בעת ההערכה האם סיכון האשראי של נכס פיננסי עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה וההערכה של הפסדי אשראי חזויים, הקבוצה מביאה בחשבון מידע סביר וניתן לביסוס, שהינו רלוונטי וניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים. מידע כאמור כולל מידע כמותי ואיכותי, וכן ניתוח, בהתבסס על ניסיון העבר של הקבוצה ועל הערכת האשראי המדווחת, והוא כולל מידע צופה פני עתיד.

הפסדי אשראי חזויים מהווים אומדן משוקלל-הסתברויות של הפסדי אשראי. הפסדי אשראי נמדדים לפי הערך הנוכחי של הפער בין תזרימי המזומנים שהקבוצה זכאית להם לפי החוזה לבין תזרימי המזומנים שהקבוצה צופה לקבל. הפסדי האשראי החזויים מהווים לפי שיעור הריבית האפקטיבית של הנכס הפיננסי. סכום ההפרשה להפסדי אשראי בהתאם למודל האמור, הסתכם נכון ליום 31 בדצמבר 2024 לסך של כ-32 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2023 – כ-3 מיליוני ש"ח).

בכל מועד דיווח, הקבוצה מעריכה האם נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת ומכשירי חוב הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר, ככל שקיימים, הפכו לפגומים עקב סיכון אשראי. נכס פיננסי הינו פגום עקב סיכון אשראי כאשר התרחש אחד, או יותר, מהאירועים שיש להם השפעה שלילית על תזרימי המזומנים העתידיים שנאמדו בגין נכס פיננסי זה. לגבי נכסים פיננסיים פגומים עקב סיכון אשראי – הכנסות הריבית מחושבות תוך יישום שיעור הריבית האפקטיבי לעלות המופחתת של הנכס הפיננסי (לגבי נכסים שאינם פגומים מיושם שיעור הריבית האפקטיבי לערך ברוטו של הנכס הפיננסי).

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)**ט. ירידת ערך (המשך)****1. נכסים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)**

מדיניות חשבונאית המיושמת לגבי נכסים פיננסיים שמתייחסים לחברות בנות העונות להגדרת מבטח – בהתאם להוראות IAS 39

ירידת ערך של נכס פיננסי שאינו מוצג בשווי הוגן דרך רווח והפסד נבחנת כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית לכך שאירוע הפסד התרחש לאחר מועד ההכרה לראשונה בנכס אשר השפיע באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של הנכס הניתן לאמידה מהימנה. **ראייה אובייקטיבית לכך שחלה ירידת ערך של נכסים פיננסיים עשויה לכלול הפרת חוזה על ידי חייב, ארגון מחדש של סכום המגיע לקבוצה בתנאים אשר הקבוצה לא הייתה שוקלת במקרים אחרים, קיום סממנים לכך שחייב או מנפיק חוב יפשוט רגל, שינויים שליליים בסטאטוס התשלומים של לוויים, היעלמות שוק פעיל עבור נייר ערך או שינויים בסביבה הכלכלית שמעידים על חדלות פירעון של מנפיקי חוב ומידע נצפה שמצביע על כך שקיימת ירידה הניתנת למדידה בתזרים מזומנים צפוי מקבוצה של נכסים פיננסיים.**

בבחינת ירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירים הוניים, נבחן גם הפער שבין השווי ההוגן של הנכס לעלותו המקורית, תוך התייחסות לסטיית התקן של שער המכשיר, למשך הזמן בו השווי ההוגן של הנכס נמוך מעלותו המקורית ולשינויים בסביבה הטכנולוגית, הכלכלית או המשפטית או בסביבת השוק בה פועלת החברה שהנפיקה את המכשיר, בנוסף ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן מתחת לעלות המקורית הינה ראייה אובייקטיבית לירידת ערך.

בהתאם למדיניות הקבוצה, ירידת ערך של למעלה מ- 20% מתחת לעלות המקורית של המכשיר, או ירידת ערך מתחת לעלות המקורית הנמשכת למעלה מתשעה חודשים, נחשבת ירידה משמעותית או מתמשכת בהתאמה.

ראיות לירידת ערך של מכשיר חוב

הקבוצה בוחנת ראיות לירידת ערך של נכסים פיננסיים הן ברמת הנכס הבודד והן ברמה קולקטיבית. עבור נכסים פיננסיים מהותיים, נבחן הצורך בירידת ערך על בסיס כל נכס בנפרד. בנוסף, עבור נכסים פיננסיים מהותיים אשר בגינם לא זוהתה ירידת ערך ספציפית, נבחן הצורך בירידת ערך באופן קולקטיבי, במטרה לאתר ירידת ערך שהתרחשה וטרם זוהתה. לגבי יתר הנכסים הפיננסיים, נבחן הצורך בירידת ערך באופן קולקטיבי, לפי קבוצות בעלות מאפייני סיכוני אשראי דומים.

טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים

הפסד מירידת ערך של נכס פיננסי, הנמדד לפי עלות מופחתת, מחושב כהפרש בין ערך הנכס בספרים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, מהוון בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית. הפסדים מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת נזקפים לדוח רווח והפסד ומוצגים כהפרשה להפסד כנגד יתרת הנכסים. הכנסת ריבית בגין נכסים שערכם נפגם מוכרת באמצעות שימוש בשיעור הריבית ששימש להיוון תזרימי המזומנים העתידיים לצורך מדידת ההפסד מירידת ערך. הפסדים מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים על ידי העברת ההפסד המצטבר שנזקף לקרן הון בגין נכסים זמינים למכירה, לרווח והפסד. ההפסד המצטבר אשר מסווג מהרווח הכולל האחר לרווח והפסד הינו ההפרש בין עלות הרכישה בניכוי החזרי קרן והפחתות, לבין השווי ההוגן הנוכחי בניכוי ירידות ערך אשר הוכרו בעבר דרך רווח והפסד. כל ירידת ערך נוספת מוכרת ברווח והפסד. שינויים בהפרשה לירידת ערך כתוצאה מיישום שיטת הריבית האפקטיבית מוצגים כמרכיב של רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון.

ביטול הפסד מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן ליחסו באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך (כגון פירעון על ידי החייב). ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים הנמדדים לפי עלות מופחתת ובגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי חוב, נזקף לרווח והפסד. בנוסף, בגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי חוב, במידה ולא קיימת עוד ראייה אובייקטיבית לירידת ערך, ההפסד מירידת ערך מבוטל במלואו ונזקף לרווח והפסד וההפרש המצטבר הנוכחי (ההפרש שבין השווי ההוגן והעלות) מוכר בהון ברווח כולל אחר.

ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי הון, נזקף ישירות לרווח הכולל האחר.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

ט. ירידת ערך (המשך)

2. נכסים שאינם פיננסיים

א. עיתוי בחינת ירידת הערך :

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הקבוצה, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נדל"ן להשקעה ונכסי מס נדחים, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים, כאמור, מחושב אומדן סכום בר ההשבה של הנכס.

מידי שנה בתאריך קבוע עבור כל יחידה מניבת מזומנים הכוללת מוניתין או נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר או שאינם זמינים לשימוש, מבצעת הקבוצה הערכה של הסכום בר ההשבה, או באופן תכוף יותר, אם קיימים סימנים לירידת ערך.

ב. קביעת יחידות מניבות מזומנים :

למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים אחרים ובקבוצות אחרות (להלן: "יחידה מניבת מזומנים").

ג. הקצאת מוניתין ליחידות מניבות מזומנים :

יחידות מניבות מזומנים אליהן הוקצה מוניתין מקובצות כך שהרמה בה נבחנת ירידת ערך של מוניתין משקפת את הרמה הנמוכה ביותר בה המוניתין נתון למעקב למטרת דיווח פנימי, אך בכל מקרה אינה גדולה ממגזר פעילות (לפני קיבוץ מגזרים דומים).

מוניתין שנרכש במסגרת צירוף עסקים מוקצה למטרת בחינת ירידת ערך ליחידות מניבות מזומנים, לרבות אלו הקיימות בקבוצה גם ערב צירוף העסקים, אשר צפויות להניב הטבות מהסינרגיה של הצירוף.

ד. הכרה בהפסד מירידת ערך :

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד. לגבי יחידות מניבות מזומנים הכוללות מוניתין, הפסד מירידת ערך מוכר כאשר הערך בספרים של היחידה מניבת מזומנים, לאחר גילום יתרת המוניתין, עולה על הסכום בר ההשבה שלה. הפסדים מירידת ערך שהוכרו לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניתין שיוחס ליחידות אלה ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי.

ה. ביטול הפסד מירידת ערך :

הפסד מירידת ערך מוניתין אינו מבוטל. כאשר לנכסים אחרים, הפסדים מירידת ערך שהוכרו בתקופות קודמות נבדקים מחדש בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

ט. ירידת ערך (המשך)

3. השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות

הקבוצה קובעת, לאחר יישום שיטת השווי המאזני, באם יש צורך להכיר בהפסד בגין ירידת ערך של ההשקעה בחברות כלולות או בעסקאות משותפות. הקבוצה קובעת בכל תאריך דיווח אם קיימת ראיה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך של ההשקעה בחברה כלולה. במידה ויש צורך בכך, מוכר הפסד מירידת ערך, בסכום ההפרש בין הסכום בר ההשבה של ההשקעה בחברה הכלולה לבין עלותה בספרים. ההפסד מירידת ערך נזקף לדוח רווח והפסד בסעיף חלק החברה ברווחי (הפסדי) החברות המוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

מוניטין המהווה חלק מחשבון השקעה בחברה כלולה או בעסקה משותפת אינו מוכר כנכס בנפרד ולכן אינו נבחן בנפרד בבחינת ירידת ערך. הפסד מירידת ערך אינו מוקצה לנכס כלשהו, לרבות למוניטין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה כלולה או בעסקה משותפת.

הפסד מירידת ערך יבוטל אם ורק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר ההשבה של ההשקעה מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת ערך. הערך בספרים של ההשקעה, אחרי ביטול ההפסד מירידת ערך, לא יעלה על הערך בספרים של ההשקעה שהיה נקבע לפי שיטת השווי המאזני אילולא הוכר הפסד מירידת ערך.

י. הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לטווח ארוך והטבות בגין פיטורין.

1. הטבות לאחר סיום העסקה

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את החברה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית הפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 כמתואר להלן. התחייבויות החברה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה.

חישוב התחייבות החברה בשל הטבות לעובדים מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על משכורת העובד אשר, לדעת ההנהלה, יוצרת את הזכות לקבלת הפיצויים.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות המסווגות כתוכנית הטבה מוגדרת או כתוכנית הפקדה מוגדרת כמפורט להלן:

א. תוכנית הפקדה מוגדרת:

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, על-פיו הפקדותיה השוטפות של החברה בקרנות פנסיה ו/או בפוליסות בחברות ביטוח, פוטרות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכנית הפקדה מוגדרת. מחויבויות הקבוצה להפקיד בתוכנית הפקדה מוגדרת, נזקפות כהוצאה לרווח והפסד בתקופות שבמהלכן סיפקו העובדים שירותים קשורים.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

י. הטבות לעובדים (המשך)

1. הטבות לאחר סיום העסקה (המשך)

ב. תוכנית הטבה מוגדרת:

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתוכנית הפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי הקבוצה כתוכנית הטבה מוגדרת לפיה נרשמת התחייבות בגין הטבות עובדים ובגינה הקבוצה מפקידה סכומים בקופות מרכזיות לפיצויים ובפוליסות ביטוח מתאימות. מחויבות נטו של הקבוצה, המתייחסת לתוכנית הטבה מוגדרת בגין הטבות לאחר סיום העסקה, מחושבת לגבי כל תוכנית בנפרד על ידי אומדן הסכום העתידי של ההטבה שתגיע לעובד בתמורה לשירותיו, בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הטבה זו מוצגת לפי ערך נוכחי בניכוי השווי ההוגן של נכסי התוכנית. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה שהמטבע שלהן הינו שקל ומועד פירעון דומה לתנאי המחויבות של הקבוצה. החישובים נערכים מידי שנה על ידי אקטואר מוסמך לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה.

מדידה מחדש של ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת כוללת רווחים והפסדים אקטואריים, תשואה על נכסי תוכנית (למעט ריבית), וכן שינוי כלשהו בהשפעה על תקרת הנכסים (ככל שרלוונטי, למעט ריבית). מדידות מחדש נזקפות דרך רווח כולל אחר ישירות לעודפים. עלויות ריבית בגין מחויבויות להטבה מוגדרת והכנסות ריבית בגין נכסי התוכנית שנזקפו לרווח והפסד, מוצגות בסעיף שכר עבודה במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות.

נכסי התוכנית

נכסי התוכנית כוללים נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות לעובד לזמן ארוך (קופ"ג לשכירים וקרנות פנסיה) וכן פוליסות ביטוח מתאימות. פוליסות ביטוח בגין סיום יחסי עובד-מעביד, שהונפקו על ידי צד קשור, אינן מהוות נכסי תוכנית ומקוזזות מההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

2. הטבות עובדים לטווח קצר

מחויבויות בגין הטבות לעובדים לזמן קצר נמדדות על בסיס לא מהוון, וההוצאה נזקפת בעת שניתן השירות המתייחס או במקרה של היעדרויות שאינן נצברות (כמו חופשת לידה) - בעת ההיעדרות בפועל.

הפרשה בגין הטבות לעובדים לטווח קצר בגין בונוס במזומן או תוכנית השתתפות ברווחים, מוכרת בסכום הצפוי להיות משולם כאשר לקבוצה יש מחויבות נוכחית משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד בעבר וניתן לאמוד באופן מהימן את המחויבות.

סיווג הטבות לעובדים לצרכי מדידה, כהטבות לטווח קצר או כהטבות אחרות לטווח ארוך נקבע בהתאם לתחזית החברה לסילוק המלא של ההטבות.

3. עסקאות תשלום מבוסס מניות

השווי ההוגן במועד ההענקה של מענקי תשלום מבוסס מניות לעובדים נזקף כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות בלתי מותנית למענקים. הסכום שנזקף כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות מותאם על מנת לשקף את מספר המענקים אשר צפויים להבשיל. עבור מענקי תשלום מבוסס מניות המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי ביצוע המהווים תנאי שוק, הקבוצה מביאה בחשבון תנאים אלו באמידת השווי ההוגן של המכשירים ההוניים המוענקים, ולכן הקבוצה מכירה בהוצאה בגין מענקים אלו ללא קשר להתקיימותם של תנאים אלה.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשד)

יא. הפרשות

הפרשה בגין תביעות משפטיות מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת ההפרשה בהתאם לערכה הנוכחי.

יב. הכרה בהכנסות

1. פרמיות

א. פרמיות בביטוח חיים וסיעוד, לרבות פרמיות חיסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה מוכרות בעיקרן כהכנסות בהגיע מועד גבייתן. ביטולים מוכרים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על ידי הקבוצה עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין. השתתפות ברווחים למבוטחים מנוכה מהפרמיות.

ב. פרמיות בביטוח כללי מוכרות בעיקרן כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. דמי הביטוח מתייחסים בעיקרם לתקופת ביטוח של שנה.

חלק מדמי הביטוח בענפי ביטוח מחלות ואשפוז ונסיעות לחו"ל מוכר כהכנסה על בסיס חודשי או יומי.

דמי הביטוח בענף רכב חובה מוכרים כהכנסה בעת פירעון דמי הביטוח הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

דמי ביטוח מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך הדוח או דמי ביטוח המתייחסים לתקופה העולה על שנה מהפקת הפוליסה וכן פרמיות ביטוח חיים שנתקבלו בטרם הגיע מועד גבייתן, מוצגים בדוח על המצב הכספי בסעיף זכאים ויתרות זכות.

ההכנסות מדמי ביטוח לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות ובניכוי הפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין ולאחר ניכוי או תוספת סך השינויים בפרמיה שטרם הורווחה, נרשמים בדוח רווח והפסד בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.

השתתפות ברווחים בביטוח קבוצתי, מנוכה מדמי הביטוח.

2. דמי ניהול, עמלות ושירותים פיננסיים אחרים

א. דמי ניהול בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:

דמי הניהול מחושבים על פי תנאי החוזים ובהתאם להנחיות הממונה על בסיס התשואה וצבירת החיסכון של בעלי הפוליסות.

דמי ניהול בשל חוזי ביטוח וחוזי השקעה שנמכרים החל מ-1 בינואר 2004, הינם דמי ניהול קבועים בלבד.

דמי ניהול בשל חוזי ביטוח שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר 2003 כוללים דמי ניהול קבועים ומשתנים.

דמי הניהול הקבועים מחושבים בשיעורים קבועים מצבירת החיסכון ונרשמים על בסיס צבירה.

דמי הניהול המשתנים מחושבים כשיעור מהרווח הריאלי השנתי (מה-1 בינואר ועד ה-31 בדצמבר) שנוקף לפוליסה בניכוי דמי הניהול הקבועים שנגבו מאותה פוליסה. ניתן לגבות דמי ניהול משתנים רק מתשואה ריאלית חיובית ובניכוי הפסדים ריאליים שנצברו בשנים הקודמות.

במהלך השנה נרשמים דמי הניהול המשתנים על בסיס צבירה בהתאם לתשואה החודשית הריאלית, ככל שהיא חיובית. בחודשים בהם התשואה הריאלית שלילית מוקטנים דמי הניהול המשתנים עד לגובה סך דמי הניהול המשתנים שנגבו במצטבר מתחילת השנה. תשואה שלילית שלא בוצעה בגינה הקטנה של דמי הניהול במהלך השנה השוטפת, תנוכה, לצורך חישוב דמי הניהול מתשואה חיובית בשנה העוקבת (ראו גם באור 27).

דמי ניהול בגין תביעות והפעלת תוכניות ביטוח עבור שירותי בריאות כללית, מחושבים בהתאם להסכמים שנחתמו ונקבעו כשיעור מסך הנכסים והרווחיות הנובעת מהנכסים העומדים כנגד התחייבות התוכנית.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

יב. הכרה בהכנסות (המשך)

2. דמי ניהול, עמלות ושירותים פיננסיים אחרים (המשך)

- ב. הכנסות מדמי ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל מחושבות בשיעור מערך נכסיהן לתום כל חודש ו/או מסך דמי הגמולים שנגבו על ידם מדי חודש ומוכרות כהכנסה על בסיס צבירה, וזאת מאחר שלקבוצה יש זכות לתמורה מהלקוח בסכום שמקביל במישרין לערך ללקוח של ביצועי הקבוצה שהושלמו עד לאותו מועד.
- ג. דמי ניהול מחברות כלולות מוכרים כהכנסה על פני תקופת מתן השירותים המתייחסים.
- ד. דמי ניהול (מקרנות נאמנות, מתיקי השקעות ועוד), הכנסות מיעוץ, מוכרים כהכנסה על בסיס מצטבר על פני תקופת מתן השירות (במחויבות ביצוע שמתקיימת על פני זמן) או עם ביצוע מחויבות הביצוע המתייחסת (במחויבות ביצוע שמתקיימת בנקודה בזמן).
- ה. דמי הצלחה מבוססי תשואה תקופתית נרשמים כהכנסה בתום התקופה המתייחסת וזאת מאחר שלאורך התקופה לא קיימת וודאות גבוהה (highly probable) שתשואה, ככל שהתהוותה עד לאותו מועד, לא תתהפך בהמשך התקופה.
- ו. הכנסות מעמלות ביטוח כללי בסוכנויות ביטוח נזקפות בעת התהוותן.
- ז. הכנסות מעמלות ביטוח חיים נזקפות על בסיס מועדי הזכאות לקבלת העמלות עם מתן השירות המתייחס על פי ההסכמים עם חברות הביטוח, בניכוי הפרשות להחזרי עמלות בהתאם לגובה העמלות שבהתאם לביטולים צפויים של פוליסות ביטוח לא קיימת לגביהן וודאות גבוהה (highly probable) שלא יוחזרו.
- ח. הכנסות מעמלות מביטוח משנה בביטוח כללי, חיים ובריאות נזקפות בעת התהוותן.
- ט. הכנסות משירותי תפעול לתיקי משכנתאות המבוססים על ידי צדדים שלישיים מוכרות לאורך תקופת השירות.

יג. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית בגין סכומים שהושקעו (לרבות נכסים פיננסיים זמינים למכירה), הכנסות מדיבידנדים, רווחים (הפסדים) ממכירת נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, שערך נדל"ן להשקעה, שינויים בשווי ההון של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הון דרך רווח או הפסד, רווחים (הפסדים) מהפרשי שער בגין נכסים ורווחים (הפסדים) ממימוש השקעות הנמדדות בעלות מופחתת המחושבים כהפרש בין תמורת המימוש נטו ובין העלות המקורית או העלות המופחתת ומוכרים בקרות אירוע המכירה. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית. הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לחברה הזכות לקבלת תשלום. באם מתקבל הדיבידנד בגין מניות סחירות, מכירה החברה בהכנסות מדיבידנד ביום האקס.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית על הלוואות שנתקבלו, רווחים והפסדים מהפרשי שער בגין התחייבויות ושינויים בגין ערך הזמן בגין הפרשות. עלויות האשראי נזקפות לדוח רווח והפסד.

בדוחות על תזרימי מזומנים, ריבית שהתקבלה ושולמה ודיבידנדים שהתקבלו מוצגים במסגרת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת. דיבידנדים ששולמו מוצגים במסגרת תזרימי מזומנים מפעילות מימון.

יד. עלויות והוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות המיוחסות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות מסווגות לסעיף תשלומים ושינויים בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה והוצאות הנהלה וכלליות המיוחסות לעלויות רכישה מסווגות לסעיף "עמלות והוצאות רכישה אחרות". הסיווג נערך בהתאם למודלים פנימיים של הקבוצה המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

טו. הוצאות מסים על הכנסה

הוצאות מסים על הכנסה כוללות הוצאות מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים נזקפים לדוח רווח והפסד או ברווח כולל אחר או ישירות בהון במידה והמס נובע מפריטים אשר מוכרים ברווח כולל אחר או ישירות בהון, אלא אם המס נובע מצירוף עסקים.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח, וכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

טו. הוצאות מסים על הכנסה (המשך)

עמדות מס לא וודאיות

הפרשה בגין עמדות מס לא וודאיות, לרבות הוצאות מס וריבית נוספות, מוכרת כאשר יותר צפוי מאשר לא כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות.

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. הקבוצה לא מכירה במסים נדחים לגבי ההפרשים הזמניים הבאים: ההכרה לראשונה במוניטין, ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס, וכן הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות, בהסדרים משותפים ובחברות כלולות, במידה והקבוצה שולטת במועד היפוך ההפרש וכן, צפוי שהם לא יתהפכו בעתיד הנראה לעין בין אם בדרך של מימוש השקעה ובין אם בדרך של חלוקת דיבידנדים בגין השקעה.

המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הקבוצה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות. עבור נדל"ן להשקעה הנמדד תוך שימוש במודל השווי ההוגן, קיימת הנחה הניתנת להפרכה שהערך בספרים של הנדל"ן להשקעה יושב באמצעות מכירה.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה למועד הדיווח.

נכס מס נדחה מוכר בספרים בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי, כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל תאריך דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתחייבות תתממשנה, הם מופחתים.

טז. רווח למניה

הקבוצה מציגה נתוני רווח בסיסי ומדולל למניה לגבי הון המניות הרגילות שלה.

יז. חכירות

הקבוצה מטפלת בחוזה כחוזה חכירה כאשר בהתאם לתנאי החוזה מועברת לחברות בקבוצה זכות לשלוט בשימוש בנכס מזוהה לתקופת זמן בתמורה לתשלום. עבור חוזה חכירה הכוללים רכיבים שאינם רכיבי חכירה, כגון שירותים או תחזוקה, הקשורים לרכיב חכירה, הקבוצה בחרה לטפל בחוזה כרכיב חכירה אחד ללא הפרדת הרכיבים.

בעת ההכרה לראשונה הקבוצה מכירה בהתחייבות בסכום הערך הנוכחי של תשלומי החכירה העתידיים (תשלומים אלו אינם כוללים תשלומי חכירה משתנים מסוימים), ובמקביל מכירה הקבוצה בנכס זכות שימוש בגובה ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו, ובתוספת עלויות ישירות שהתהוו בחכירה. מכיוון ששיעור הריבית הגלום בחכירה לא ניתן לקביעה בנקל, נעשה שימוש בשיעור הריבית התוספתי של החוכר.

לאחר ההכרה לראשונה, מטופל נכס זכות השימוש בהתאם למודל העלות ומופחת על פני אורך חייו השימושיים או תקופת החכירה, כמוקדם מבניהם. הפחת מחושב על בסיס קו ישר כדלקמן:

• כלי רכב: 2-5 שנים.

• מבנים: 2-7 שנים.

כאשר מתקיימים סימנים לירידת ערך, בוחנת הקבוצה ירידת ערך לנכס זכות השימוש בהתאם להוראות IAS 36.

הקבוצה בחרה ליישם את ההקלה הפרקטית לפיה חכירות לטווח קצר של עד שנה ו/או חכירות בהן נכס הבסיס הוא בעל ערך נמוך, מטופלות באופן בו דמי החכירה נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה, ללא הכרה בנכס ו/או התחייבות בדוח על המצב הכספי.

נכסים המוכחרים לאחרים על ידי הקבוצה:

חכירות שבהן הקבוצה מחכירה נכסים לאחרים, אשר אינן מעבירות למעשה את כל הסיכונים וההטבות הנלווים לבעלות על נכס הבסיס, מסווגות כחכירות תפעוליות. הקבוצה מכירה בתשלומי חכירה מחכירות תפעוליות בהכנסה על בסיס קו ישר לאורך תקופת החכירה.

באור 3 - מדיניות חשבונאית מהותית (המשך)

יח. תקנים חדשים שטרם אומצו על ידי חברות הביטוח הישראליות בקבוצה בהתאם להוראות רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח (להלן: "IFRS 17") ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, מכשירים פיננסיים (להלן: "IFRS 9")

לפרטים בדבר IFRS 17 ו-IFRS 9, ראו באור 41.

יט. תקנים חדשים אחרים שטרם אומצו על ידי הקבוצה

תקן דיווח כספי בינלאומי 18, הצגה וגילוי דוחות הכספיים (להלן: "התקן" או "IFRS 18")

תקן זה מחליף את תקן חשבונאות בינלאומי IAS 1, הצגת דוחות כספיים. מטרת התקן הינה לספק מבנה ותוכן משופרים לדוחות הכספיים, בפרט דוח רווח והפסד. התקן כולל דרישות גילוי והצגה חדשות וכן דרישות אשר הובאו מתקן חשבונאות בינלאומי IAS 1, עם שינויי נוסח קלים. כחלק מדרישות הגילוי החדשות, חברות יידרשו להציג שני סיכומי ביניים בדוח על הרווח או ההפסד: רווח תפעולי ורווח לפני מימון ומס. בנוסף, עבור מרבית החברות, התוצאות בדוח על הרווח או ההפסד יסווגו לשלוש קטגוריות: רווח תפעולי, רווח מהשקעות, ורווח ממימון. בנוסף לשינויים במבנה הדוחות על הרווח והפסד, התקן כולל גם דרישה למתן גילוי נפרד בדוחות הכספיים בנוגע לשימוש במדדי ביצוע המוגדרים על ידי ההנהלה (מדדי "Non-GAAP").

כמו כן, במסגרת התקן נוספו הנחיות ספציפיות לקיבוץ ופיצול של פריטים בדוחות הכספיים ובבאורים. התקן יעודד חברות להימנע מסיווג פריטים כ'אחרים' (למשל, הוצאות אחרות) וסיווג כזה יגרור דרישות גילוי נוספות.

מועד היישום הראשונה של התקן הינו לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2027, עם אפשרות ליישום מוקדם. ביום 4 באוגוסט 2024, פרסמה רשות ניירות ערך החלטה לפיה יישום מוקדם של התקן יתאפשר רק החל מהתקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2025. הקבוצה בוחנת את השלכות התקן על הדוחות הכספיים ללא כוונה ליישום מוקדם.

תיקונים ל-IFRS 9, מכשירים פיננסיים ול-IFRS 7, מכשירים פיננסיים: גילויים: תיקונים לסיווג ולמדידה של מכשירים פיננסיים (להלן: "התיקונים")

התיקונים מתייחסים לנושאים הבאים:

- מוסיפים הבהרות לעניין מועד ההכרה והגרירה של מכשירים פיננסיים, והוספת חריג לעניין מועד גריעתן של התחייבויות פיננסיות המסולקות בהעברות אלקטרוניות של מזומנים;
- סיווג נכסים פיננסיים:
- עדכון הנחיות היישום לעניין אופן ההערכה האם תזרימי מזומנים חוזיים של נכס פיננסי הם רק תשלומי קרן וריבית (SPPI) כאשר התנאים החוזיים של הנכס כוללים מאפיינים מותנים (למשל, הצמדה למדדי ESG), והוספת דוגמאות בנושא;
- הבהרה לגבי מתי מכשירים פיננסיים הינם צמודים לפי חוזה (contractually linked) ומתי מהווים נכסים פיננסיים ללא זכות חזרה (non-recourse) לצורך קביעה האם הם כוללים רק תשלומי קרן וריבית (SPPI).
- עדכון דרישות הגילוי עבור מכשירים פיננסיים בעלי מאפיינים מותנים שאינם קשורים במישרין לשינוי בסיכונים/עלויות בסיסיים/בסיסיות של המכשיר; וכן,
- עדכון דרישות הגילוי עבור השקעות במכשירים הוניים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר (FVOCI).

התיקונים ייושמו החל מתקופות דיווח שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2026. יישום מוקדם אפשרי. ניתן לבחור ליישם ביישום מוקדם את כלל התיקונים או רק את התיקונים לעניין סיווגם של נכסים פיננסיים (לרבות התיקון ל-IFRS 7 הכולל את דרישות הגילוי הקשורות). התיקון ל-IFRS 9 ייושם למפרע ללא חובת הצגה מחדש של מספרי השוואה. בעת יישום התיקון ל-IFRS 7, לא נדרש לספק גילויים על התקופות הקודמות למועד היישום הראשונה של התיקונים.

כאמור בבאור 2א, חברות הביטוח בקבוצה טרם יישמו את הוראות IFRS 9 בכללותם. הקבוצה בוחנת את השלכות התיקונים על הדוחות הכספיים ללא כוונה ליישום מוקדם.

באור 4 - מגזרי פעילות

באור מגזרי פעילות כולל מספר מגזרים המהווים יחידות עסקיות אסטרטגיות של הקבוצה. יחידות עסקיות אלה כוללות מגוון מוצרים ומנוהלות בנפרד לצורך הקצאת משאבים והערכת ביצועים. המוצרים בבסיס כל מגזר דומים בעיקרם לעניין מהותם, אופן הפצתם, תמהיל הלקוחות, מהות הסביבה המפקחת וכן במאפיינים כלכליים ודמוגרפיים ארוכי טווח הנגזרים מחשיפה בעלת מאפיינים דומים לסיכונים ביטוחיים. כמו כן, לתוצאות תיק ההשקעות המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות עשויה להיות השפעה ניכרת על הרווחיות.

ביצועי המגזר נמדדים בהתבסס על רווחי המגזר לפני מסים על ההכנסה. תוצאות עסקאות בינחברתיות מבוטלות במסגרת ההתאמות לצורך עריכת הדוחות הכספיים המאוחדים. יצוין כי לא נותרת יתרת חו"ז במסגרת העברות של נכסים סחירים בין המגזרים השונים, ככל שמתבצעות העברות כאמור.

הקבוצה פועלת במגזרים הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפי ביטוחי החיים וכן את פעילות הקבוצה בניהול קרנות פנסיה וקופות גמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפים מחלות ואשפוז, תאונות אישיות, סיעוד, עובדים זרים, נסיעות לחו"ל ושיניים. הפוליסות הנמכרות במסגרת ענפי ביטוח אלה מכסות את מגוון הנזקים הנגרמים למבוטח כתוצאה ממחלות ו/או מתאונות, לרבות מצב סיעודי וטיפול שניניים. פוליסות ביטוחי בריאות מוצעות הן לפרטים והן לקולקטיבים.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר זה מורכב מחמישה תתי תחומים:

רכב רכוש: כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות ביטוח בענף ביטוח רכב מנועי (להלן: "רכב רכוש"), המכסות נזקים הנגרמים לבעל רכב כתוצאה מתאונה ו/או גניבה ו/או את חבות בעל הרכב או הנהג לנזק רכוש שנגרם לצד שלישי בתאונה.

רכב חובה: כולל את פעילות הקבוצה בענף ביטוח לפי דרישת פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל-1970 (להלן: "רכב חובה"), המכסה נזקי גוף כתוצאה משימוש ברכב מנועי בהתאם לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.

ענפי חבויות אחרים: כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות המכסות את חבות המבוטח כלפי צד שלישי (למעט כיסוי חבויות בתחום רכב חובה כמתואר לעיל). במסגרת זו נכללים, בין היתר, ענפי הביטוח הבאים: ביטוח מפני אחריות מעבידים, ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי, ביטוח אחריות מקצועית, ביטוח אחריות לדירקטורים ולנושאי משרה וביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים.

ענפי רכוש ואחרים: תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בכל ענפי הרכוש למעט רכב רכוש (כגון: מתן ערבות חוק מכר, דירות וכדומה).

עסקי ביטוח משכנתאות: תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית בענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא (כענף בודד - MONOLINE). ביטוח זה נועד לתת שיפוי בגין הנזק הנגרם כתוצאה מאי פירעון של הלוואות שניתנו כנגד שעבוד במשכון ראשון של נכס נדל"ן יחיד למגורים בלבד ולאחר מימוש הנכס המשמש כבטוחה להלוואות כאמור.

4. מגזר חברות ביטוח בחו"ל

מגזר חו"ל כולל את פעילות Interasco ו-Turk Nippon, חברות ביטוח בחו"ל שנמצאות בשליטת החברה.

5. מגזר שירותים פיננסיים

פעילות הקבוצה בשוק ההון והפיננסיים מתבצעת בהראל פיננסיים. הראל פיננסיים עוסקת, באמצעות חברות בשליטתה, בפעילויות הבאות:

– ניהול קרנות נאמנות.

– ניהול תיקי ניירות ערך עבור לקוחות פרטיים, תאגידיים ולקוחות מוסדיים בשווקי ההון בארץ ובחו"ל.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

6. מגזר אשראי

הפעילויות הנכללות במסגרת מגזר האשראי כוללות את הפעילויות להלן:

- ליווי עסקי ואשראי לעסקים בינוניים – הפעילות מבוצעת באמצעות חברה נכדה של החברה (מוחזקת בשיעור של 70%), המצפן – שותפים לדרך בע"מ אשר עוסקת ביצירת פתרונות מימון חדשניים ליזמים איכותיים בתחום העסקים הבינוניים, לרבות הענקת הלוואות מזנין;
- הלוואות מסוג משכנתא ו"משכנתא הפוכה" – הפעילות מבוצעת באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הראל ביטוח, הראל +60 בע"מ (להלן: "הראל +60"), אשר עוסקת במתן הלוואות מסוג משכנתא רגילה, וכן במתן הלוואות מסוג "משכנתא הפוכה" שהינה הלוואה הניתנת ללווים שהינם בני 60 ומעלה, בשעבוד דירת מגורים;
- ליווי ומימון נדל"ן יזמי - פעילות זו מבוצעת בהראל ביטוח תחת אגף מימון נדל"ן יזמי, העוסק בעיקר במימון פרויקטים של בניה למגורים, משרדים ומסחר בישראל. במסגרת פעילות זו, הראל ביטוח מעמידה ליזמים חבילת מימון מלאה הכוללת אשראי כספי ופוליסת ערבות על פי חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה – 1974 (להלן: "חוק המכר"). יצוין כי, תוצאות פעילות מתן פוליסת ערבות על פי חוק המכר נכללות במסגרת מגזר ביטוח כללי;
- מתן ערבויות פיננסיות ושירותי ייזום ותפעול לתיקי משכנתאות - פעילות זו מבוצעת באמצעות הראל ביטוח ו-EMI. לפירוט נוסף, ראו באור 12ג2ג3.

בנוסף, בחודש דצמבר 2024, החברה השלימה עסקה לרכישת מלוא מניותיה של גמלא הראל נדל"ן למגורים בע"מ הפועלת בענף המימון ליזמים בתחום הנדל"ן למגורים - ראו באור 39ה.

תוצאות המגזר כוללות, מחד, את תרומת ההשקעות של נכסי חוב שהועמדו במסגרת פעילויות הראל +60 ומימון נדל"ן יזמי ומאידך, מאחר שהשקעות אלו מומנו על ידי מגזר ביטוח בריאות וביטוח כללי, בהתאמה נכללו במסגרת תוצאות המגזר הוצאות מימון שמשקפות את עלויות גיוס האשראי הרעיוניות בגין פעילויות אלו (ובמקביל, נכללו הכנסות מימון רעיוניות בגין העמדת נכסי החוב כאמור לטובת פעילויות אלו במגזר ביטוח בריאות ובמגזר ביטוח כללי, בהתאמה). בדומה, בגין המימון הבין-מגזרי הרעיוני האמור, התחייבויות המגזר כוללות התחייבויות פיננסיות רעיוניות בין-מגזריות מול מגזר ביטוח בריאות ומגזר ביטוח כללי ומנגד, נכסי מגזר ביטוח בריאות ונכסי מגזר ביטוח כללי כוללים נכסי חוב פיננסיים רעיוניים מקבילים.

7. לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר

פעילויות אשר לא יוחסו למגזרי פעילות כוללות בעיקר פעילויות של סוכנויות ביטוח וכן את פעילות ההון בחברות הביטוח המאוחדות.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח

ליום 31 בדצמבר 2024

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	חברות ביטוח בחו"ל	שירותים פיננסיים	אשראי	לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר*	התאמות וקיזוזים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
533	-	103	2	427	52	1,723	-	2,840
2,122	776	400	76	-	-	-	(1)	3,373
357	-	520	-	-	-	626	-	1,503
1,738	96	-	-	-	-	-	-	1,834
1,350	-	454	-	-	-	703	-	2,507
70,761	3,126	-	-	-	-	-	(176)	73,711
4,054	2,397	1,830	106	81	-	1,468	-	9,936
5,752	2,324	1,022	88	15,344	6,056	878	(233)	31,231
507	420	622	-	2,922	-	19	-	4,490
1,071	972	1,389	34	178	-	3,110	-	6,754
11,384	6,113	4,863	228	18,525	6,056	5,475	(233)	52,411
384	1,604	3,262	124	-	-	-	(5)	5,369
137	263	917	169	-	-	-	-	1,486
7,058	330	-	-	-	-	-	-	7,388
1,022	-	654	113	35	38	608	-	2,470
1,095	1,664	3,105	72	87	226	2,127	(4,606)	3,770
97,941	13,972	14,278	784	19,074	6,372	11,262	(5,021)	158,662
80,833	3,704	-	-	-	-	-	(176)	84,361
12,433	8,644	10,742	611	-	-	-	(5)	32,425
79,698	3,576	-	-	-	-	-	-	83,274
942	3	11	-	17,361	1,688	6,735	(409)	26,331
1,662	973	2,096	107	179	4,061	2,957	(4,607)	7,428
94,735	13,196	12,849	718	17,540	5,749	9,692	(5,021)	149,458

נכסים

נכסים בלתי מוחשיים

הוצאות רכישה נדחות

השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

נדליין להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה

נדליין להשקעה אחר

השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

השקעות פיננסיות אחרות

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

אחרות

סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות

נכסי ביטוח משנה

פרמיה לגבייה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

מזומנים ושווי מזומנים אחרים

נכסים אחרים

סך כל הנכסים

סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

התחייבויות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

התחייבויות פיננסיות

התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

* מרבית הנכסים המוצגים מוחזקים כנגד ההון העצמי של הגופים המוסדיים בקבוצה. סך הנכסים וההתחייבויות של פעילות סוכנויות הביטוח הינו זניח

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024								
ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	חברות ביטוח בחו"ל	שירותים פיננסיים	אשראי	לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר	התאמות וקיזוזים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
5,585	4,896	4,838	612	-	-	-	(5)	15,926
306	164	1,620	138	-	-	-	(5)	2,223
5,279	4,732	3,218	474	-	-	-	-	13,703
8,965	701	590	81	260	388	*314	(218)	11,081
1,395	94	-	-	300	-	10	(4)	1,795
55	18	313	22	-	-	**139	(75)	472
29	-	-	-	1	28	52	-	110
15,723	5,545	4,121	577	561	416	515	(297)	27,161
13,315	3,825	3,535	447	-	-	-	(3)	21,119
236	123	959	28	-	-	-	(3)	1,343
13,079	3,702	2,576	419	-	-	-	-	19,776
1,380	1,076	1,003	159	-	-	***15	(75)	3,558
803	271	53	40	227	50	***315	(6)	1,753
17	-	12	3	2	1	45	-	80
34	87	18	(1)	226	238	268	(216)	654
15,313	5,136	3,662	620	455	289	643	(297)	25,821
(8)	(10)	(22)	-	-	-	55	-	15
402	399	437	(43)	106	127	(73)	-	1,355
98	74	90	(8)	-	-	31	-	285
500	473	527	(51)	106	127	*****(42)	-	1,640

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
הכנסות אחרות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי
בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק ברווחי (בהפסדי) חברות מוחזקות
המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

*
**

סך הרווחים מהשקעות הינם בגין הנכסים העומדים כנגד ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה
הכנסות מעמלות כוללות עמלות המשולמות לסוכנויות ביטוח בבעלות הקבוצה. כ-73 מיליוני ש"ח מתוכן הינן עמלות המשולמות לסוכנויות אלו מגופים מוסדיים בקבוצה
בגין פעילות סוכנויות הביטוח שהינן בבעלות מלאה של הקבוצה
מתוך סך הוצאות הנהלה וכלליות, סכום של כ-102 מיליוני ש"ח הינו בגין הוצאות של פעילות סוכנויות ביטוח של הקבוצה
סך ההפסד הכולל לפני מסים על הכנסה בגין פעילות סוכנויות הביטוח של הקבוצה הסתכם לכ-2 מיליוני ש"ח

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דווח (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2023								
ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	חברות ביטוח בח"ל	שירותים פיננסיים	אשראי	לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר*	התאמות וקיזוזים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
נכסים								
נכסים בלתי מוחשיים	540	-	114	3	428	54	1,313	2,452
הוצאות רכישה נדחות	1,878	799	368	70	-	-	-	3,114
השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני	373	-	579	-	-	-	564	1,516
נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה	1,799	99	-	-	-	-	-	1,898
נדל"ן להשקעה אחר	1,402	-	508	-	-	-	638	2,548
השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה	66,341	4,776	-	-	-	-	-	71,117
השקעות פיננסיות אחרות								-
נכסי חוב סחירים	3,319	2,079	1,435	**125	81	-	**1,481	8,520
נכסי חוב שאינם סחירים	5,153	2,603	1,802	**92	9,404	3,960	**1,178	23,873
מניות	463	375	602	-	673	-	18	2,131
אחרות	1,019	779	1,363	**43	122	-	**1,261	4,587
סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות	9,954	5,836	5,202	260	10,280	3,960	3,938	39,111
נכסי ביטוח משנה	328	1,892	3,209	182	-	-	-	5,605
פרמיה לגבייה	149	535	895	120	-	-	-	1,699
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה	6,289	444	-	-	-	-	-	6,733
מזומנים ושווי מזומנים אחרים	1,197	-	946	46	49	30	3,465	5,733
נכסים אחרים	973	1,144	2,748	62	117	108	1,773	3,280
סך כל הנכסים	91,223	15,525	14,569	743	10,874	4,152	11,691	144,806
סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה	75,069	5,539	-	-	-	-	-	80,608
התחייבויות								-
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	12,414	8,389	10,834	575	-	-	-	32,206
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	74,290	5,367	-	-	-	-	-	79,657
התחייבויות פיננסיות	**523	18	22	-	9,546	688	**6,568	17,046
התחייבויות אחרות	1,587	952	2,050	88	150	3,288	2,475	6,944
סך כל ההתחייבויות	88,814	14,726	12,906	663	9,696	3,976	9,043	135,853

* מרבית הנכסים המוצגים מוחזקים כנגד ההון העצמי של הגופים המוסדיים בקבוצה. סך הנכסים וההתחייבויות של פעילות סוכנויות הביטוח הינו זניח
 ** מוין מחדש

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023								
ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	חברות ביטוח בחו"ל	שירותים פיננסיים	אשראי	לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר	התאמות וקיזוזים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,286	6,468	4,474	548	-	-	-	(4)	17,772
283	377	1,606	115	-	-	-	(4)	2,377
6,003	6,091	2,868	433	-	-	-	-	15,395
5,929	692	339	69	122	289	*140	(164)	7,416
1,273	5	-	-	242	-	12	(3)	1,529
60	17	303	20	-	-	**104	(62)	442
29	-	-	-	1	28	34	-	92
13,294	6,805	3,510	522	365	317	290	(229)	24,874
11,127	5,812	3,193	545	-	-	-	(3)	20,674
196	675	949	225	-	-	-	(3)	2,042
10,931	5,137	2,244	320	-	-	-	-	18,632
1,264	1,046	942	161	-	-	***8	(62)	3,359
760	325	59	39	189	32	****193	(5)	1,592
19	-	17	2	2	-	26	-	66
26	72	22	(3)	94	182	244	(162)	475
13,000	6,580	3,284	519	285	214	471	(229)	24,124
(28)	(42)	(66)	-	-	-	28	-	(108)
266	183	160	3	80	103	(153)	-	642
(29)	(54)	119	(8)	-	-	151	-	179
237	129	279	(5)	80	103	*****(2)	-	821

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
הכנסות אחרות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי
בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק ברווחי (בהפסדי) חברות מוחזקות
המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

*
**

סך הרווחים מהשקעות הינם בגין הנכסים העומדים כנגד ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה
הכנסות מעמלות כוללות עמלות המשולמות לסוכנויות ביטוח בבעלות הקבוצה. כ-60 מיליוני ש"ח מתוכן הינן עמלות המשולמות לסוכנויות אלו מגופים מוסדיים בקבוצה
בגין פעילות סוכנויות הביטוח שהינן בבעלות מלאה של הקבוצה
מתוך סך הוצאות הנהלה וכלליות, סכום של כ-76 מיליוני ש"ח הינו בגין הוצאות של פעילות סוכנויות ביטוח של הקבוצה
סך הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה בגין פעילות סוכנויות הביטוח של הקבוצה הסתכם לכ-16 מיליוני ש"ח

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	חברות ביטוח בח"ל	שירותים פיננסיים	אשראי	לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר	התאמות וקיזוזים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,504	5,928	4,245	448	-	-	-	(4)	17,121
213	352	1,588	101	-	-	-	(4)	2,250
6,291	5,576	2,657	347	-	-	-	-	14,871
(4,705)	(63)	168	26	38	143	*408	(67)	(4,052)
1,226	4	-	-	226	-	13	(3)	1,466
56	19	281	19	-	-	**121	(79)	417
29	-	-	-	-	11	13	-	53
2,897	5,536	3,106	392	264	154	555	(149)	12,755
1,402	3,440	2,964	346	-	-	-	(3)	8,149
136	526	915	49	-	-	-	(3)	1,623
1,266	2,914	2,049	297	-	-	-	-	6,526
1,164	1,000	862	107	-	-	***9	(79)	3,063
710	329	62	24	174	20	****147	(5)	1,461
21	-	10	2	4	-	8	-	45
23	82	70	(8)	13	70	242	(65)	427
3,184	4,325	3,053	422	191	90	406	(149)	11,522
(5)	(1)	15	-	-	-	69	-	78
(292)	1,210	68	(30)	73	64	218	-	1,311
(398)	(423)	(61)	5	-	-	(633)	-	(1,510)
(690)	787	7	(25)	73	64	*****(415)	-	(199)

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

הכנסות אחרות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות (הכנסות) מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי (בהפסדי) חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

* סך הרווחים מהשקעות הינם בגין הנכסים העומדים כנגד ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה
 ** הכנסות מעמלות כוללות עמלות המשולמות לסוכנויות ביטוח בבעלות הקבוצה. כ-77 מיליוני ש"ח מתוכן הינן עמלות המשולמות לסוכנויות אלו מגופים מוסדיים בקבוצה
 *** בגין פעילות סוכנויות הביטוח שהינן בבעלות מלאה של הקבוצה

**** מתוך סך הוצאות הנהלה וכלליות, סכום של כ-80 מיליוני ש"ח הינו בגין הוצאות של פעילות סוכנויות ביטוח של הקבוצה
 ***** סך הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה בגין פעילות סוכנויות הביטוח של הקבוצה הסתכם לכ-20 מיליוני ש"ח

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות ואחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
769	1,542	1,499	1,121	(1)	4,930
7	19	1,157	457	-	1,640
762	1,523	342	664	(1)	3,290
3	31	17	26	(5)	72
759	1,492	325	638	4	3,218
219	73	22	269	7	590
-	5	243	65	-	313
978	1,570	590	972	11	4,121
1,043	1,064	541	907	(20)	3,535
80	13	439	427	-	959
963	1,051	102	480	(20)	2,576
131	349	320	203	-	1,003
13	15	13	10	2	53
5	4	2	1	-	12
12	1	-	5	-	18
1,124	1,420	437	699	(18)	3,662
(8)	(3)	(1)	(10)	-	(22)
(154)	147	152	263	29	437
33	11	3	40	3	90
(121)	158	155	303	32	527
3,207	1,048	1,188	5,191	108	10,742
2,804	1,033	256	3,279	108	7,480

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2024

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2024

פרמיות ברוטו

פרמיות ביטוח משנה

פרמיות בשייר

שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון, נטו

סך כל ההוצאות (ההכנסות)

חלק ברווחי (בהפסדי) חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו

** ענפי חבויות ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 69% מסך הפרמיות בענפים אלו

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023						
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
723	1,402	1,437	1,087	(1)	4,648	פרמיות ברוטו
6	25	1,123	460	-	1,614	פרמיות ביטוח משנה
717	1,377	314	627	(1)	3,034	פרמיות בשייר
(16)	166	9	11	(4)	166	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
733	1,211	305	616	3	2,868	פרמיות שהורווחו בשייר
127	34	24	149	5	339	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
5	5	232	61	-	303	הכנסות מעמלות
865	1,250	561	826	8	3,510	סך כל ההכנסות
808	980	518	911	(24)	3,193	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו
72	37	427	413	-	949	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
736	943	91	498	(24)	2,244	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
160	291	300	191	-	942	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
18	16	14	9	2	59	הוצאות הנהלה וכלליות
8	5	3	1	-	17	הוצאות אחרות
9	2	1	10	-	22	הוצאות מימון, נטו
931	1,257	409	709	(22)	3,284	סך כל ההוצאות (ההכנסות)
(27)	(7)	(2)	(30)	-	(66)	חלק ברווחי (בהפסדי) חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(93)	(14)	150	87	30	160	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
45	12	4	55	3	119	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
(48)	(2)	154	142	33	279	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
3,425	973	1,148	5,155	133	10,834	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2023
2,956	953	227	3,356	133	7,625	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2023

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו

** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 69% מסך הפרמיות בענפים אלו

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
843	1,189	1,310	1,063	(2)	4,403
115	55	1,011	435	-	1,616
728	1,134	299	628	(2)	2,787
62	38	21	14	(5)	130
666	1,096	278	614	3	2,657
57	13	20	67	11	168
7	6	205	63	-	281
730	1,115	503	744	14	3,106
673	1,140	587	592	(28)	2,964
108	71	486	250	-	915
565	1,069	101	342	(28)	2,049
132	272	279	179	-	862
19	18	16	8	1	62
5	3	2	-	-	10
28	5	2	35	-	70
749	1,367	400	564	(27)	3,053
6	1	-	7	1	15
(13)	(251)	103	187	42	68
(19)	(4)	(1)	(23)	(14)	(61)
(32)	(255)	102	164	28	7
3,450	878	1,115	5,147	162	10,752
2,905	836	216	3,497	162	7,616

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2022

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2022

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 71% מסך הפרמיות בענפים אלו

** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 71% מסך הפרמיות בענפים אלו

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024			
סה"כ	ביטוח חיים	פנסיה	גמל	סה"כ	ביטוח חיים	פנסיה	גמל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,286	6,286	-	-	5,585	5,585	-	-
283	283	-	-	306	306	-	-
6,003	6,003	-	-	5,279	5,279	-	-
5,929	5,919	7	3	8,965	8,950	10	5
1,273	502	463	308	1,395	529	515	351
60	60	-	-	55	55	-	-
29	29	-	-	29	29	-	-
13,294	12,513	470	311	15,723	14,842	525	356
11,127	11,107	17	3	13,315	13,294	18	3
196	196	-	-	236	236	-	-
10,931	10,911	17	3	13,079	13,058	18	3
1,264	958	166	140	1,380	1,032	182	166
760	446	193	121	803	472	207	124
19	-	14	5	17	-	13	4
26	14	9	3	34	15	14	5
13,000	12,329	399	272	15,313	14,577	434	302
(28)	(28)	-	-	(8)	(8)	-	-
266	156	71	39	402	257	91	54
(29)	(32)	2	1	98	96	1	1
237	124	73	40	500	353	92	55

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

הכנסות אחרות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי

השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות

בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק בהפסדי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי

המאזני

רווח לפני מסים על ההכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	6,504	6,504
-	-	213	213
-	-	6,291	6,291
2	4	(4,711)	(4,705)
283	430	513	1,226
-	-	56	56
-	-	29	29
285	434	2,178	2,897
3	17	1,382	1,402
-	-	136	136
3	17	1,246	1,266
114	147	903	1,164
110	186	414	710
6	15	-	21
-	-	23	23
233	365	2,586	3,184
-	-	(5)	(5)
52	69	(413)	(292)
(6)	(12)	(380)	(398)
46	57	(793)	(690)

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות בשייר

רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

הכנסות אחרות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק בהפסדי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

מוניטין	הפרשים מקוריים המיוחסים לשווי תיקי ביטוח	דמי ניהול עתידיים	מותג	תוכנות מחשב *	קשרי לקוחות	אחר	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,353	337	551	29	2,987	103	42	5,402
3	10	-	-	372	36	-	421
-	-	-	-	(9)	-	-	(9)
203	-	-	9	-	88	-	300
-	-	-	-	(3)	-	-	(3)
1,559	347	551	38	3,347	227	42	6,111
289	335	402	13	1,851	33	27	2,950
-	-	18	-	283	28	1	330
-	-	-	-	(6)	-	-	(6)
-	-	-	-	(3)	-	-	(3)
289	335	420	13	2,125	61	28	3,271
1,270	12	131	25	1,222	166	14	2,840

עלות

יתרה ליום 1 בינואר 2024

תוספות

גריעות

רכישה במסגרת צירוף עסקים

יציאה מאיחוד

יתרה ליום 31 בדצמבר 2024

הפחתות והפסדים מירידת ערך

יתרה ליום 1 בינואר 2024

הפחתות שוטפות במהלך השנה

גריעות

יציאה מאיחוד

יתרה ליום 31 בדצמבר 2024

ערך בספרים, נטו, ליום 31 בדצמבר 2024

* תוספות בגין תוכנות מחשב בשנת 2024 כוללות תוספות בגין פיתוח עצמי שהסתכמו לסך של כ-350 מיליוני ש"ח

באור 5 - נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

א. ההרכב והתנועה (המשך)

מוניטין מיליוני ש"ח	הפרשים מקוריים המיוחסים לשווי תיקי ביטוח	דמי ניהול עתידיים	מותג	תוכנות מחשב *	קשרי לקוחות	אחר	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,308	337	551	29	2,629	98	42	4,994
-	-	-	-	359	-	-	359
-	-	-	-	(1)	-	-	(1)
45	-	-	-	-	5	-	50
1,353	337	551	29	2,987	103	42	5,402
עלות							
יתרה ליום 1 בינואר 2023							
תוספות							
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים במטבע חוץ							
רכישה במסגרת צירוף עסקים							
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023							
הפחתות והפסדים מירידת ערך							
יתרה ליום 1 בינואר 2023							
הפחתות שוטפות במהלך השנה							
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים במטבע חוץ							
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023							
289	335	383	13	1,593	10	25	2,648
-	-	19	-	259	23	2	303
-	-	-	-	(1)	-	-	(1)
289	335	402	13	1,851	33	27	2,950
1,064	2	149	16	1,136	70	15	2,452
ערך בספרים, נטו, ליום 31 בדצמבר 2023							

* תוספות בגין תוכנות מחשב בשנת 2023 כוללות תוספות בגין פיתוח עצמי שהסתכמו לסך של כ-342 מיליוני ש"ח

באור 5 - נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

ב. הפחתת נכסים בלתי מוחשיים

סך ההפחתה השנתית נכללת בסעיף הוצאות אחרות.

להלן פירוט ההפחתות של נכסים בלתי מוחשיים למעט תוכנות מחשב – בהתאם ליחידות מניבות מזומנים שאליהן הנכסים משויכים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6	5	4
15	14	12
3	2	2
10	16	12
-	-	1
-	-	12
1	7	4
35	44	47

יחידה מניבת מזומנים:

פעילות גמל

פעילות פנסיה

הראל פיננסיים

פעילות ביטוח כללי

פעילות ייעוץ פיננסי

פעילות סוכנויות הביטוח

אחר

בדבר אופן הפחתת הנכסים הבלתי מוחשיים ראו באור 3ז'.

ג. בחינת ירידת ערך מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר

להלן הערך בספרים של המוניטין, דמי ניהול עתידיים ומותג שהוקצו לכל אחת מיחידות המניבות המזומנים להלן ושלגביהם בוצעה בחינת ירידת ערך:

מוניטין		דמי ניהול עתידיים ומותג	
2023	2024	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
366	366	35	30
145	145	113	100
421	421	-	-
20	20	-	-
56	56	-	-
-	44	-	-
1,008	1,052	148	130

יחידה מניבת מזומנים:

פעילות הגמל (1)

פעילות הפנסיה (2)

פעילות קרנות נאמנות (3)

פעילות עסקי ביטוח משכנתאות (4)

פעילות ביטוח כללי (5)

פעילות ייעוץ פיננסי (6)

באור 5 - נכסים בלתי מוחשיים (המשך)**ג. בחינת ירידת ערך מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר (המשך)**

1. פעילות הגמל
הסכום בר השבה של פעילות הגמל התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים של דמי הניהול בניכוי עלויות הניהול, בעזרת סיוע של מעריך שווי חיצוני. הנחות המפתח ששימשו לחישוב הסכום בר השבה הינן: שיעור היוון לאחר מס של 10.5% (בשנת 2023 - 10.0%); ושיעור צמיחה לטווח ארוך של 1.75% (בדומה לשנת 2023).
2. פעילות הפנסיה
הסכום בר השבה של פעילות הפנסיה התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים של דמי הניהול בניכוי החזרים ועלויות הניהול, בעזרת סיוע של מעריך שווי חיצוני. הנחות המפתח ששימשו לחישוב הסכום בר השבה הינן: שיעור היוון לאחר מס של 10.5% (בשנת 2023 - 10.0%) ביטולים לפי ניסיון החברה והערכת דמי ניהול והקפאות תוך התחשבות בחוזר איחוד חשבונות.
3. פעילות קרנות נאמנות
הסכום בר השבה של פעילות קרנות הנאמנות התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים מיחידה מניבת מזומנים זו, בעזרת סיוע של מעריך שווי חיצוני. הנחות המפתח ששימשו לחישוב הסכום בר השבה הינן: שיעור היוון לאחר מס של 11.3% (בשנת 2023 - 10.1%); שיעור צמיחה לטווח ארוך של 2% (בדומה לשנת 2023).
4. פעילות עסקי ביטוח משכנתאות
הסכום בר ההשבה של פעילות עסקי ביטוח משכנתאות התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים של פעילות הביטוח בתיק הקיים בלבד, בעזרת סיוע של מעריך שווי חיצוני. הנחות המפתח ששימשו לחישוב הסכום בר השבה הינן: שיעור היוון בתיק הקיים שהינו עקום הריבית חסרת הסיכון צמודה למדד בתוספת פרמיית אי נזילות; שיעור סילוקים; אומדן לתביעות עתידיות; שיעור ההוצאות ותשואה עתידית.
5. פעילות ביטוח כללי
הסכום בר ההשבה של פעילות ביטוח כללי התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים נטו ממס הצפויים מיחידה מניבה מזומנים זו, בעזרת סיוע של מעריך שווי חיצוני. הנחות המפתח ששימשו לחישוב הסכום בר השבה הינן: שיעור היוון נומינלי של 12.5% (בשנת 2023 - 11.5%); שיעור צמיחה נומינלי של 2% לשנה (בדומה לשנת 2023).
6. פעילות ייעוץ פיננסי
הסכום בר ההשבה של פעילות ייעוץ פיננסי התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים נטו ממס הצפויים מיחידה מניבה מזומנים זו, בעזרת סיוע של מעריך שווי חיצוני. הנחות המפתח ששימשו לחישוב הסכום בר השבה הינן: שיעור היוון לאחר מס של 10%; שיעור צמיחה לטווח ארוך של 3% לשנה.

באור 6 - הוצאות רכישה נדחות

א. הרכב

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,878	2,122
799	776
368	400
70	76
(1)	(1)
3,114	3,373

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
 ביטוח בריאות
 ביטוח כללי
 חברות ביטוח בחו"ל
 התאמות בגין עסקאות בין מגזרי פעילות

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ובביטוח בריאות

		ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח		
סה"כ	ביטוח בריאות	סה"כ	פנסיה וגמל	ביטוח חיים
מיליוני ש"ח				
2,513	839	1,674	416	1,258
562	139	423	191	232
354	158	196	-	196
916	297	619	191	428
(458)	(255)	(203)	(62)	(141)
(294)	(82)	(212)	-	(212)
2,677	799	1,878	545	1,333
650	141	509	298	211
331	163	168	-	168
981	304	677	298	379
(463)	(252)	(211)	(79)	(132)
(297)	(75)	(222)	-	(222)
2,898	776	2,122	764	1,358

יתרה ליום 1 בינואר 2023

תוספות:

עמלות רכישה

הוצאות רכישה אחרות

סך כל התוספות

הפחתה שוטפת

הפחתה בגין ביטולים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023

תוספות:

עמלות רכישה

הוצאות רכישה אחרות

סך כל התוספות

הפחתה שוטפת

הפחתה בגין ביטולים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2024

באור 7 - רכוש קבוע**א. קביעת השווי ההוגן**

נדל"ן בשימוש עצמי מוצג על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכת שווי שבוצעה על ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים שהינם בעלי כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. הערכות שווי חיצוניות מבוצעות באופן סדיר על מנת לוודא שהיתרה בדוחות הכספיים אינה שונה באופן מהותי מהערך שהיה נקבע לפי השווי ההוגן בתאריך הדוח.

השווי ההוגן מסווג לרמה 3 במדרג השווי ההוגן. השווי ההוגן נקבע בהתאם למספר מתודולוגיות שיערוך משולבות, לרבות, גישת ההשוואה והיוון דמי שכירות ראויים מנכסים דומים. התקבולים הראויים המתקבלים מנכסים דומים הונו בשיעורי היוון הנעים בין 6.6% - 7% וזאת בהתאם לרמת הסיכון המתאימה בנכס.

הערכת שווי לנדל"ן מבוססת על אמידת השווי ההוגן של הנדל"ן לשימוש עצמי לאחר הקמתו, בניכוי הערך הנוכחי של אומדן עלויות ההקמה הצפויות לנבוע לצורך השלמתו ובניכוי רווח יזמי סביר כאשר רלוונטי, תוך התחשבות בשיעור ההיוון אשר מותאם לסיכונים הרלוונטיים והמאפיינים של הנכס.

בשנת 2024 שיערכה הראל ביטוח נדל"ן בשימוש עצמי בסך של 33 מיליוני ש"ח לפני מס ו-24 מיליוני ש"ח לאחר מס (בשנת 2023 - 54 מיליוני ש"ח, לפני מס ו-38 מיליוני ש"ח, לאחר מס) בהתאם לעיקרי המדיניות החשבונאית המהותית של החברה המפורטת בבאור 3, השינוי בשווי ההוגן כאמור נרשם בהון במסגרת סעיף קרן הערכה מחדש ונזקף לרווח כולל אחר בתקופה.

באור 7 - רכוש קבוע (המשך)

ב. תנועה ברכוש קבוע

קרקע ובנייני משרדים*	מחשבים ותוכנה	כלי רכב	ריהוט וציוד	שיפורים במושכר	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,301	619	75	173	170	2,338
4	31	6	2	-	43
9	-	33	-	-	42
(1)	(1)	(1)	-	-	(3)
(4)	-	-	-	-	(4)
-	-	(4)	-	-	(4)
(11)	-	(21)	-	-	(32)
-	1	1	1	-	3
-	(8)	-	(3)	(12)	(23)
1,298	642	89	173	158	2,360
67	574	34	143	129	947
38	33	2	5	3	81
12	-	27	-	-	39
(1)	-	-	-	-	(1)
(37)	-	-	-	-	(37)
-	-	(3)	-	-	(3)
(14)	-	(25)	-	-	(39)
-	1	-	-	-	1
-	(8)	-	(3)	(11)	(22)
65	600	35	145	121	966
51	1	36	1	-	89
1,233	42	54	28	37	1,394

עלות

יתרה ליום 1 בינואר 2024

תוספות במשך השנה

תוספות לנכסי זכות שימוש

התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ

הערכה מחדש

גריעות במשך השנה

גריעות עלות נכסי זכות שימוש

רכישה במסגרת צירוף עסקים

יציאה מאיחוד

יתרה ליום 31 בדצמבר 2024

פחת נצבר

יתרה ליום 1 בינואר 2024

תוספות במשך השנה

פחת בגין נכסי זכות שימוש

התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ

הערכה מחדש

גריעות במשך השנה

גריעות פחת נכסי זכות שימוש

רכישה במסגרת צירוף עסקים

יציאה מאיחוד

יתרה ליום 31 בדצמבר 2024

יתרת עלות מופחתת של נכסי זכות שימוש ליום 31 בדצמבר 2024

יתרת עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2024

* הקרקעות נמצאות בבעלות מלאה של הקבוצה. חלק מזכויות הבעלות טרם נרשמו על שם החברה או החברות הבנות במסגרת רישום המקרקעין, לרוב בשל הסדרי רישום או בעיות טכניות

באור 7 - רכוש קבוע (המשך)

ב. תנועה ברכוש קבוע (המשך)

קרקע ובנייני משרדים*	מחשבים ותוכנה	כלי רכב	ריהוט וציוד	שיפורים במושכר	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,256	572	64	169	166	2,227
14	49	10	4	4	81
12	-	32	-	-	44
(1)	-	(2)	-	-	(3)
19	-	-	-	-	19
-	(2)	(4)	-	-	(6)
-	-	(25)	-	-	(25)
1	-	-	-	-	1
1,301	619	75	173	170	2,338
52	537	32	136	125	882
36	38	2	7	4	87
13	-	25	-	-	38
(34)	-	-	-	-	(34)
-	(1)	(2)	-	-	(3)
-	-	(23)	-	-	(23)
67	574	34	143	129	947
51	-	25	-	-	76
1,234	45	41	30	41	1,391

עלות

יתרה ליום 1 בינואר 2023

תוספות במשך השנה

תוספות לנכסי זכות שימוש

התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ

הערכה מחדש

גריעות במשך השנה

גריעות עלות נכסי זכות שימוש

רכישה במסגרת צירוף עסקים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023

פחת נצבר

יתרה ליום 1 בינואר 2023

תוספות במשך השנה

פחת בגין נכסי זכות שימוש

הערכה מחדש

גריעות במשך השנה

גריעות פחת נכסי זכות שימוש

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023

יתרת עלות מופחתת של נכסי זכות שימוש ליום 31 בדצמבר 2023

יתרת עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2023

* הקרקעות נמצאות בבעלות מלאה של הקבוצה. חלק מזכויות הבעלות טרם נרשמו על שם החברה או החברות הבנות במסגרת רישום המקרקעין, לרוב בשל הסדרי רישום או בעיות טכניות

באור 8 - השקעות בחברות מוחזקות

א. הרכב ההשקעה בחברות כלולות ובעסקאות משותפות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

חברות כלולות	
ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
836	899
341	304
(12)	(25)
1,165	1,178
351	325
1,516	1,503

עלות המניות

חלק החברה ברווחים שנצברו ממועד הרכישה, נטו

חלק החברה בקרנות הון שנצברו ממועד הרכישה, נטו

הלוואות ויתרות חובה לזמן ארוך*

לקבוצה זכויות נוספות בישויות אלו במסגרת תיק המשתתף, הנכללות תחת סעיף השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה. ההשקעה בגין הזכויות הנוספות כאמור הסתכמה לסך של כ-1,296 מיליוני ש"ח וכ-1,550 מיליוני ש"ח לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023, בהתאמה. הכנסות (הוצאות) החברה מהשקעות אלו הסתכמו לסך של כ-(57) מיליוני ש"ח, כ-(309) מיליוני ש"ח וכ-218 מיליוני ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2024, 2023 ו-2022, בהתאמה. לחברה השקעה נוספת בסכום של כ-2,343 מיליוני ש"ח וכ-2,107 מיליוני ש"ח לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023, בהתאמה, המוחזקת על-ידי קרנות הפנסיה והגמל של החברה ואשר אינה נכללת בדוחות הכספיים של החברה.

ב. הרכב ההשקעה בחברות כלולות ובעסקאות משותפות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני לפי פילוח גיאוגרפי ולפי סוגי ההשקעה העיקריים

1. פילוח לפי סוגי השקעה עיקריים:

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
81%	77%
11%	13%
8%	10%
100%	100%

תחום נדל"ן

תחום ביטוח

תחומים אחרים

סה"כ

תחום נדל"ן:

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
67%	66%
18%	18%
15%	16%
100%	100%

נדל"ן למשרדים

נדל"ן למגורים

נדל"ן מסחרי

סה"כ

באור 8 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ב. הרכב ההשקעה בחברות כלולות ובעסקאות משותפות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני לפי פילוח גיאוגרפי ולפי סוגי ההשקעה העיקריים (המשך)

2. פילוח לפי מיקום גיאוגרפי:

2022		2023		2024		
רווח (הפסד)		רווח (הפסד)		רווח (הפסד)		
מיליוני ש"ח	באחוזים	מיליוני ש"ח	באחוזים	מיליוני ש"ח	באחוזים	
(19)	50	(157)	44	(74)	40	צפון אמריקה
30	22	(4)	24	21	24	מערב אירופה
67	28	53	32	68	36	ישראל
78	100	(108)	100	15	100	סה"כ

3. שיעור המס החל על הרווח בגין חברות מוחזקות הינו בדומה לשיעור המס הסטטוטורי בישראל.

ג. תמצית נתונים מהדוחות הכספיים לגבי חברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני שאינן מהותיות כל אחת בפני עצמה, בהתאמה לשיעורי ההחזקה בהן לתאריך הדוח

ליום 31 בדצמבר			
2022	2023	2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
3,048	3,073	3,033	נכסים*
1,492	1,557	1,530	התחייבויות
1,556	1,516	1,503	ערך בספרים של ההשקעה
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2022	2023	2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
78	(108)	15	חלק הקבוצה ברווח הנקי (בהפסד) מפעילות נמשכת
128	45	(10)	חלק הקבוצה ברווח (בהפסד) כולל אחר
206	(63)	5	חלק הקבוצה בסך הרווח (ההפסד) הכולל
232	252	252	חלק הקבוצה בהכנסות החברות הכלולות

* כולל יתרת עודפי עלות ומוניטין

באור 8 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ד. מידע נוסף בגין חברות מוחזקות

1. רשימת חברות מאוחדות מהותיות:

היקף ההשקעה בחברה מאוחדת במיליוני ש"ח	הלוואות ושטרי הון שהעמידה החברה לחברות מאוחדות במיליוני ש"ח	זכויות בעלות של הקבוצה בחברה הבת	מיקום עיקרי של פעילות החברה	
2024				
4,522	404	100%	ישראל	הראל חברה לביטוח בע"מ
638	202	100%	ישראל	הראל פיננסיים אחזקות בע"מ
1,090	100	100%	ישראל	הראל פנסיה וגמל בע"מ
43	-	94%	יוון	Interasco A.E.G.A
18	-	100%	טורקיה	Turk Nippon Sigorta Anonim Sirketi
230	-	100%	ישראל	אי.אם.איי עזר למשכנתאות בע"מ
106	72	70%	ישראל	סה פיי סוכנות לביטוח בע"מ
710	560	100%	ישראל	הראל החזקות באשראי בע"מ
2023				
4,436	390	100%	ישראל	הראל חברה לביטוח בע"מ
589	202	100%	ישראל	הראל פיננסיים אחזקות בע"מ
919	-	100%	ישראל	הראל פנסיה וגמל בע"מ
42	-	94%	יוון	Interasco A.E.G.A
35	-	100%	טורקיה	Turk Nippon Sigorta Anonim Sirketi
233	-	100%	ישראל	אי.אם.איי עזר למשכנתאות בע"מ

2. דיבידנדים שהתקבלו מהראל ביטוח

א. ביום 29 באוגוסט 2024, אישר דירקטוריון הראל ביטוח חלוקת דיבידנד בסך של 200 מיליוני ש"ח (1.92 ש"ח למניה). הדיבידנד שולם במזומן ביום 26 בספטמבר 2024.

ב. ביום 5 בדצמבר 2024, אישר דירקטוריון הראל ביטוח חלוקת דיבידנד בסך של 500 מיליוני ש"ח (4.79 ש"ח למניה). הדיבידנד שולם במזומן ביום 17 בדצמבר 2024.

החלטות הדירקטוריון בדבר חלוקת הדיבידנדים כאמור לעיל, התקבלו לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות של הראל ביטוח, סכום העודפים הראויים לחלוקה של הראל ביטוח ונבחנו עודפי ההון ועמידה בהוראות הסולבנסי. כמו כן דירקטוריון הראל ביטוח בחן את עמידתה במבחן הרווח ובמבחן יכולת הפירעון הקבועים בסעיף 203 (א) לחוק החברות, ולאחר בחינה זו אישר הדירקטוריון של הראל ביטוח את העמידה במבחן החלוקה.

3. דיבידנד שהתקבל מהחזקות במשכנתאות בע"מ

בחודש אוגוסט 2024, אישר דירקטוריון החזקות במשכנתאות בע"מ חלוקת דיבידנד בסך של 50 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם במזומן ביום 1 בספטמבר 2024.

באור 8 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ה. דרישות הון בחברות מאוחדות

1. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

על הראל ביטוח חל משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II וזאת בהתאם להוראות יישום שפורסמו בחודש יוני 2017 ועודכנו בחודש אוקטובר 2020 (להלן: "הוראות משטר כושר פירעון כלכלי").

יחס כושר פירעון כלכלי:

יחס כושר פירעון כלכלי מחושב כיחס שבין ההון העצמי הכלכלי המוכר של הראל ביטוח לבין ההון הנדרש לכושר פירעון (SCR).

ההון העצמי הכלכלי המוכר נקבע כסיכום ההון העולה מהמאזן הכלכלי ומכשירי חוב הכוללים מנגנונים לספיגת הפסדים (הון רובד 1 נוסף, מכשיר הון רובד 2, הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישי).
סעיפי המאזן הכלכלי מחושבים לפי שווי כלכלי, כאשר ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על בסיס הערכה מיטבית של מכלול התזרימים העתידיים הצפויים מהעסקים הקיימים, ללא מרווחי שמרנות, ובתוספת מרווח סיכון (Risk Margin).

ההון הנדרש לכושר פירעון (SCR) נועד לאמוד את החשיפה של ההון העצמי הכלכלי לסדרת תרחישים שנקבעה בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי המשקפים סיכונים ביטוחיים, סיכונים שוק ואשראי וכן סיכונים תפעוליים.
משטר כושר פירעון כלכלי כולל, בין היתר, הוראות מעבר בקשר לעמידה בדרישות ההון המאפשרות את הגדלת ההון הכלכלי באמצעות ניכוי מעודדות הביטוח של סכום המחושב בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי (להלן: "הניכוי").
הניכוי ילך ויקטן בצורה הדרגתית, עד לשנת 2032 (להלן: "תקופת הפריסה"). בנוסף קיימת מגבלת הכרה מקסימלית שונה עבור הון רובד 2.

בהתאם לחוזר המאוחד ייכלל דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר ו-30 ביוני של כל שנה במסגרת הדוח התקופתי העוקב למועד החישוב.

ביום 27 בנובמבר 2024, בד בבד עם אישור הדוחות הכספיים, אישרה הראל ביטוח את דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 30 ביוני 2024. הדוח כאמור מפורסם באתר האינטרנט שלה (כתובת האתר: [https://www.harel-](https://www.harel-https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel/investor-relations/Pages/repayment-ability.aspx) <https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/harel/investor-relations/Pages/repayment-ability.aspx>).

בהתאם לדוח, להראל ביטוח יש עודף הון גם ללא התחשבות בהוראות המעבר.

החישוב שערכה הראל ביטוח בגין נתוני 30 ביוני 2024, נבדק בהתאם לעקרונות תקן בינלאומי ISAE 3000 (Revised) – התקשרויות מסוג Assurance שאינן ביקורת או סקירה של מידע כספי היסטורי (להלן: "תקן זה") שפורסם ע"י IAASB ובהתאם להנחיות הממונה, כפי שנכללו בחוזר המאוחד בפרק 7 שער 5, בחלק 1 שעניינו "רואה חשבון מבקר", המפרט הוראות לעניין סקירה על דוח יחס כושר פירעון כלכלי רבעוני. תקן זה רלוונטי לסקירת דוח יחס כושר פירעון של הראל ביטוח ואיננו מהווה חלק מתקני הביקורת החלים על דוחות כספיים. התחזיות וההנחות מבוססות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות. המידע מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים, על פעולות ההנהלה וכן על דפוס ההתפתחות העתידי של מרווח הסיכון, שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס למידע. כמו כן, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מהמידע, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות במידע.

בסקירת רואי החשבון המבקרים צוין כי הם לא בדקו את נאותות סכום הניכוי בתקופת הפריסה ליום 30 ביוני 2024, פרט לבדיקה כי סכום הניכוי אינו עולה על הסכום המהוון הצפוי של מרווח הסיכון וההון הנדרש לכושר פירעון בגין סיכונים חיים ובריאות בשל עסקים קיימים במשך תקופת הפריסה בהתאם לדפוס ההתפתחות העתידי של ההון הנדרש המשפיע הן על חישוב שחרור ההון הצפוי והן על שחרור מרווח הסיכון הצפוי כמפורט בהוראות לעניין חישוב מרווח הסיכון. כמו כן, מופנית תשומת לב לאמור בדוח יחס כושר פירעון בדבר אי הודאות הנגזרת משינויים רגולטוריים וחשיפה לתלויות שלא ניתן להעריך את השפעתן על יחס כושר הפירעון.

באור 8 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)**ה. דרישות הון בחברות מאוחדות (המשך)**

1. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II (המשך)
יצוין כי למודל במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה לשינויים במשתני שוק ואחרים, כגון שינויים בריבית, שינויים ברווחי השקעות, עדכוני הנחות אקטואריות ושינויים הקשורים בפעילות הראל ביטוח וכן בדבר אי הוודאות הגלומה בהנחות ובתחזיות האקטואריות והפיננסיות בהן נעשה שימוש במסגרת הכנת הדוח.
2. הערכה עצמית של הסיכונים וכושר הפירעון של חברת ביטוח (ORSA)
ביום 5 בינואר 2022 פרסם הממונה תיקון להוראות החוזר המאוחד - "דיווח לממונה על שוק ההון" – הערכה עצמית של הסיכונים וכושר הפירעון של חברת ביטוח (ORSA) (להלן: "התיקון"). בתיקון נקבע כי חברת ביטוח תדווח לממונה אודות הערכה עצמית של הסיכונים וכושר הפירעון (ORSA) אחת לשנה, במהלך חודש ינואר. בהתאם לתיקון החברה תספק לממונה דיווח שיכלול את סיכום התוצאות, מצב עסקי וקשרי גומלין, חשיפה לסיכון, הערכת כושר פירעון ודרישת הון, הערכה צופה פני עתיד ותרחיש וניתוחי רגישות.
הראל ביטוח העבירה את הדיווח הנדרש לממונה בחודש ינואר 2025.
3. מדיניות ניהול ההון של הראל ביטוח
מדיניות הראל ביטוח היא להחזיק בסיס הון איתן להבטחת כושר הפירעון שלה ויכולתה לעמוד בהתחייבויותיה למבוטחים, לשמר את יכולת הראל ביטוח להמשיך את פעילותה העסקית וכדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה. הראל ביטוח כפופה לדרישות ההון והרגולציה הנקבעת לעניין חלוקת דיבידנד.
לאחר תאריך הדוח, ביום 14 בינואר 2025 אישר דירקטוריון הראל ביטוח את עדכון התוכנית לניהול הון ונקבעו בשלב זה, כללי סף לחלוקת דיבידנד, הכוללים יחס כושר פירעון כלכלי מינימאלי, בהתחשב בהוראות הפריסה, בשיעור של 135% יחס כושר פירעון מינימאלי, ללא התחשבות בהוראות בתקופת הפריסה בשיעור של 115%.
לפרטים בדבר מדיניות חלוקת דיבידנד שאושרה על ידי דירקטוריון החברה ודירקטוריון הראל ביטוח ביום 28 בפברואר 2021, ראו באור 15.
4. דרישות הון בחברות מנהלות
 - א. חברות מאוחדות המנהלות קרנות נאמנות ותיקי השקעות מחויבות בהון מזערי בהתאם להנחיות רשות ניירות ערך. החברות פועלות באופן שוטף לעמידה בדרישה זאת. נכון ליום 31 בדצמבר 2024, עומדות החברות המאוחדות בדרישות אלו.
 - ב. חברות מאוחדות המנהלות קרנות פנסיה וקופות גמל כפופות לדרישות הון הנקבעות על ידי הממונה. נכון ליום 31 בדצמבר 2024, עומדות החברות המאוחדות בדרישות אלו.

באור 9 - נדל"ן להשקעה (לרבות נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה)**א. הרכב ותנועה**

נדל"ן להשקעה			
אחר		עבור חוזים תלויי תשואה	
2023	2024	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
2,408	2,548	2,060	1,898
22	58	9	-
-	-	-	-
22	58	9	-
-	114	179	108
-	114	179	108
118	15	8	44
2,548	2,507	1,898	1,834

יתרה ליום 1 בינואר**תוספות במהלך השנה**

רכישות ותוספות לנכסים קיימים

רכישה במסגרת צירוף עסקים

סך כל התוספות**גריעות במהלך השנה**

מימושים

סך כל הגריעות

התאמה לשווי הוגן

יתרה ליום 31 בדצמבר**ב. קביעת השווי ההוגן**

נדל"ן להשקעה מוצג על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכת שווי שבוצעה על ידי מערכי שווי חיצוניים בלתי תלויים שהינם בעלי כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. הערכות שווי חיצוניות מבוצעות מידי שנה, במועדים שונים עבור נכסים שונים בתיק הנדל"ן להשקעה. בשאר תקופות הדיווח מתבצעת בחינה פנימית, במטרה לוודא שלא חל שינוי מהותי בשווי הנכס בהתאם לפרמטרים שעל בסיסם נערכה הערכת השווי.

הערכות כאמור מסווגות לרמה 3 בהיררכית השווי ההוגן.

הערכת שווי הנדל"ן מתבססת על תזרימי המזומנים השנתיים נטו, המהווים בשיעור היוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם. כאשר קיימים בפועל הסכמי שכירות, אשר התשלומים בגינם שונים מדמי שכירות ראויים, מבוצעות התאמות בכדי לשקף את תשלומי השכירות בפועל בתקופת החוזה.

הערכות השווי מתחשבות בסוג הדיירים הנמצאים בפועל בנכס המושכר או האחראים למילוי התחייבויות השכירות או אלה העשויים להיות במושכר לאחר השכרת מושכר פנוי, לרבות הערכה כללית לגבי מהימנות האשראי שלהם; חלוקת האחריות בין הקבוצה והשוכר לגבי אחזקת וביטוח הנכס; ויתרת אורך החיים הכלכלי של הנכס, באותם מקומות שבהם פרמטרים אלו רלוונטיים.

השווי ההוגן נקבע בהתאם למספר מתודולוגיות שיערוך, לרבות, גישת ההשוואה, נכסים דומים והיוון תזרימי המזומנים העתידיים הנובעים מהנכס. שוויים של מרבית הנכסים נקבע בהתאם לאומדן תזרימי המזומנים ולגביהם מובאים בחשבון הסיכון המובנה שלהם. מרבית נכסי הנדל"ן המסחרי ונדל"ן המשרדים מהווים בשיעורי היוון הנעים בין 6.15%-8.5% לנדל"ן בחו"ל ובין 5%-10% לנדל"ן בישראל וזאת בהתאם לרמת הסיכון המתאימה בנכס.

הערכת השווי לנדל"ן בהקמה מבוססת על אמידת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה לאחר הקמתו, בניכוי הערך הנוכחי של אומדן עלויות ההקמה הצפויות לנבוע לצורך השלמתו ובניכוי רווח יזמי סביר כאשר רלוונטי, תוך התחשבות בשיעור ההיוון אשר מותאם בגין הסיכונים הרלוונטיים והמאפיינים של הנכס.

הנדל"ן להשקעה מורכב בעיקר מבנייני משרד ונדל"ן מסחרי.

באור 9 - נדל"ן להשקעה (לרבות נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה) (המשך)

ג. תנועה בנדל"ן להשקעה הנמדד ברמה 3

ליום 31 בדצמבר 2024

עבור חוזים שאינם תלויי תשואה				עבור חוזים תלויי תשואה				
נדל"ן מסחרי	נדל"ן משרדים	נדל"ן בהקמה	סה"כ	נדל"ן מסחרי	נדל"ן משרדים	נדל"ן בהקמה	סה"כ	
מיליוני ש"ח				מיליוני ש"ח				
1,058	1,486	4	2,548	1,139	754	5	1,898	יתרה ליום 1 בינואר 2024
1	57	-	58	(1)	-	1	-	רכישות
(62)	(52)	-	(114)	(58)	(50)	-	(108)	מימושים
4	-	(4)	-	6	-	(6)	-	שינויים אחרים
10	5	-	15	42	2	-	44	סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד*:
1,011	1,496	-	2,507	1,128	706	-	1,834	שינויים בשווי הוגן
								יתרה ליום 31 בדצמבר 2024

ליום 31 בדצמבר 2023

עבור חוזים שאינם תלויי תשואה				עבור חוזים תלויי תשואה				
נדל"ן מסחרי	נדל"ן משרדים	נדל"ן בהקמה	סה"כ	נדל"ן מסחרי	נדל"ן משרדים	נדל"ן בהקמה	סה"כ	
מיליוני ש"ח				מיליוני ש"ח				
1,042	1,363	3	2,408	1,136	921	3	2,060	יתרה ליום 1 בינואר 2023
8	11	3	22	5	-	4	9	רכישות
-	-	-	-	-	(179)	-	(179)	מימושים
8	112	(2)	118	(2)	12	(2)	8	סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו ברווח והפסד*:
1,058	1,486	4	2,548	1,139	754	5	1,898	שינויים בשווי הוגן
								יתרה ליום 31 בדצמבר 2023

* בסעיף רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון

ד. באשר להתקשרויות המתייחסות לחכירה של נדל"ן להשקעה, ראו באור 39.

באור 9 - נדל"ן להשקעה (לרבות נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה) (המשך)

ה. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כנדל"ן להשקעה

חלק מהמקרקעין בבעלות או בחכירה בישראל טרם נרשם על שם החברה או החברות הבנות בלשכת רישום המקרקעין לרוב בשל הסדרי רישום או בעיות טכניות.

להלן פרטים בדבר נדל"ן להשקעה שהקבוצה חוכרת מרשות מקרקעי ישראל ומגורמים אחרים:

		ערך בספרים ליום 31 בדצמבר*			
		2024		2023	
גורם מחכיר	אופציה לתקופת חכירה נוספת	חכירה מהוונת עד לשנת	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
רשות מקרקעי ישראל	לא קיימת לקבוצה אופציה לתקופת חכירה נוספת ל- 49 שנה החל מתום תקופת החכירה	2032	22	22	רחוב המרד בתל אביב
רשות מקרקעי ישראל	לא קיימת	2050	310	311	רחוב התקווה באר שבע רחוב חיים בר לב נווה סביון
רשות מקרקעי ישראל	לא קיימת	2041	71	73	מרכז מסחרי שוהם רחוב עם ועולמו ירושלים
רשות מקרקעי ישראל	לא קיימת	2042	106	113	רחוב יגאל אלון תל אביב
רשות מקרקעי ישראל	לא קיימת	2039	15	15	רחוב ויצמן פינת הסדנא ופינת המנופים כפר סבא
רשות מקרקעי ישראל	לא קיימת	2060			שדרות גיבורי ישראל נתניה
עיריית תל אביב	לא קיימת	2059	483	500	רחוב תובל רמת גן רחוב גלגלי הפלדה פינת יהלום בנימין, כפר סבא
רשות מקרקעי ישראל	לא קיימת לקבוצה אופציה לתקופת חכירה נוספת ל- 49 שנה החל מתום תקופת החכירה	2058	154	155	רחוב זלמן שז"ר נתניה
רשות מקרקעי ישראל	לא קיימת	2037	230	232	סך הכל
מחכירים שונים	חכירה לדורות		27	28	
רשות מקרקעי ישראל	לא קיימת לקבוצה אופציה לתקופת חכירה נוספת ל- 49 שנה החל מתום תקופת החכירה	2067	30	33	
רשות מקרקעי ישראל	לא קיימת	2064	715	751	
			2,163	2,233	

* לרבות המבנה

באור 10 - חייבים ויתרות חובה

א. הרכב

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
12	18
11	61
3	13
226	231
163	188
24	15
87	70
22	28
548	624
1	1
577	308
578	309
9	7
8	8
24	16
16	16
435	1,158
20	6
56	63
110	121
678	1,395
(11)	(17)
1,793	2,311

צדדים קשורים
חייבים בקשר לרכישת מקרקעין
מוסדות ורשויות ממשלתיות
הכנסות לקבל (ראו גם באור 23ג)
דמי חכירה והוצאות מראש
מקדמות לספקים
מקדמות על חשבון עמלות לסוכני ביטוח
הלוואות שניתנו לחיצוניים

חברות ביטוח ותוכני ביטוח:

פיקדונות
חשבונות אחרים
סך כל חברות ביטוח ותוכני ביטוח

הכנסות לקבל מדמי ניהול
השתתפות עצמית
שיבובים ושרידים
פיקדונות לתשלום תביעות
חייבים בגין ניירות ערך *
מבוטחים
הפקדות לקופת דמי מחלה
אחרים

בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
סך כל חייבים ויתרות חובה

* כולל בעיקר בטחונות לנגזרים פיננסיים

ב. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים

2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
2	11
9	6
11	17

יתרה ליום 1 בינואר
שינוי בהפרשה בתקופה
יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 11 - פרמיה לגביה

א. הרכב

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,716	1,505
(17)	(19)
1,699	1,486
556	426

פרמיות לגביה*
 בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
 סה"כ פרמיה לגביה
 * כולל המחאות לגביה והוראות קבע

ב. גיול

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,440	1,265
90	101
78	54
56	37
1,664	1,457
35	29
1,699	1,486

פרמיה לגביה שערכה לא נפגם
 ללא פיגור
 בפיגור * :
 מתחת ל- 90 ימים
 בין 90 ל- 180 ימים
 מעל 180 ימים
 סה"כ פרמיה לגביה שערכה לא נפגם
 פרמיה לגביה שערכה נפגם
 סה"כ פרמיה לגביה

* כולל בעיקר חובות בפיגור במגזר ביטוח חיים. חובות אלו מגובים בעיקרם בערך הפדיון של הפוליסות. בדבר תנאי ההצמדה של הפרמיה לגביה, ראו באור 36

ג. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים בגין הפרמיות לגביה

מיליוני ש"ח
20
(5)
15
2
17
2
19

יתרה ליום 1 בינואר 2022
 שינוי בהפרשה בתקופה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
 שינוי בהפרשה בתקופה

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023
 שינוי בהפרשה בתקופה
 יתרה ליום 31 בדצמבר 2024

באור 12 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

א. פירוט הנכסים המוצגים בשווי הוגן

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1,898	1,834	נדל"ן להשקעה
		השקעות פיננסיות
23,014	23,862	נכסי חוב סחירים
11,332	10,083	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
12,069	13,499	מניות
24,702	26,267	השקעות פיננסיות אחרות
71,117	73,711	סך הכל השקעות פיננסיות
6,733	7,388	מזומנים ושווי מזומנים
860	1,428	אחר
80,608	84,361	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה**
560	470	זכאים
232	529	התחייבויות פיננסיות***
792	999	התחייבויות פיננסיות בגין חוזים תלויי תשואה
384	296	(*) מתוכם נכסי חוב שנמדדים בעלות מופחתת
383	296	שווי הוגן של נכסי חוב שנמדדים בעלות מופחתת

** כולל נכסים בסך 3,004 מיליוני ש"ח ובסך 4,750 מיליוני ש"ח לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023, בהתאמה, בגין התחייבות הנובעת מתיק סיעוד קבוצתי, בו מרבית סיכוני ההשקעה אינם מוטלים על המבטח

*** בעיקר נגזרים וחוזים עתידיים

לעניין החשיפה בגין הנכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, ראו באור 36.

לעניין שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן של נכסים פיננסיים שאינם סחירים, ראו באור 13.

באור 12 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ב. נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן לצורכי גילוי בלבד בחלוקה לפי רמות

ליום 31 בדצמבר 2024		
רמה 2	רמה 3	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
271	20	291
5	-	5
276	20	296

נכסי חוב אחרים המטופלים כהלוואות וחייבים, למעט פיקדונות בבנקים
פיקדונות בבנקים
סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2023		
רמה 2	רמה 3	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
352	25	377
6	-	6
358	25	383

נכסי חוב אחרים המטופלים כהלוואות וחייבים, למעט פיקדונות בבנקים
פיקדונות בבנקים
סך הכל

ג. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה להלן מציגה ניתוח של הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד :

ליום 31 בדצמבר 2024			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
21,280	2,582	-	23,862
-	9,064	723	9,787
11,309	53	2,137	13,499
14,533	352	11,382	26,267
47,122	12,051	14,242	73,415

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
אחרות
סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2023			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
20,366	2,648	-	23,014
-	10,068	880	10,948
9,626	35	2,408	12,069
13,759	299	10,644	24,702
43,751	13,050	13,932	70,733

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
אחרות
סך הכל

באור 12 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ד. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדדת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
נכסי חוב	מניות	אחרות	סה"כ
שאינם סחירים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
880	2,408	10,644	13,932
17	(82)	629	564
(62)	(46)	(479)	(587)
181	94	1,563	1,838
-	(237)	(975)	(1,212)
(286)	-	-	(286)
3	-	-	3
(10)	-	-	(10)
723	2,137	11,382	14,242
(6)	(63)	626	557

יתרה ליום 1 בינואר 2024

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברווח והפסד (*)

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות אל רמה 3*

העברות מתוך רמה 3*

יתרה ליום 31 בדצמבר 2024

(*) סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2024

מדדת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
נכסי חוב	מניות	אחרות	סה"כ
שאינם סחירים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
779	2,754	9,563	13,096
83	(292)	551	342
(65)	(87)	(427)	(579)
634	400	1,486	2,520
-	(367)	(514)	(881)
(551)	-	(15)	(566)
880	2,408	10,644	13,932
82	(297)	548	333

יתרה ליום 1 בינואר 2023

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברווח והפסד (*)

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023

(*) סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2023

* בעיקר בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה

באור 13 - השקעות פיננסיות אחרות

א. ההרכב

ליום 31 בדצמבר 2024				
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
סך הכל	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	סך הכל	
9,936	-	9,258	678	נכסי חוב סחירים
31,231	22,736	-	8,495	נכסי חוב שאינם סחירים
4,490	-	2,043	2,447	מניות
6,754	-	4,371	2,383	אחרות
52,411	22,736	15,672	14,003	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2023				
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
סך הכל	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	סך הכל	
8,520	-	8,041	479	נכסי חוב סחירים
23,873	18,020	-	5,853	נכסי חוב שאינם סחירים
2,131	-	1,931	200	מניות
4,587	-	4,060	527	אחרות
39,111	18,020	14,032	7,059	סך הכל

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה דלהלן מציגה ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים על-פי שוויים ההוגן.

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים ושווי מזומנים, פרמיות לגביה, חייבים ויתרות חובה ונכסי מסים שוטפים, תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר 2024				
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	רמה 1
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
9,936	-	425	9,511	נכסי חוב סחירים
8,495	-	8,495	-	נכסי חוב שאינם סחירים
4,490	1,014	19	3,457	מניות
6,754	4,232	355	2,167	אחרות
29,675	5,246	9,294	15,135	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2023				
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	רמה 1
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
8,520	-	470	8,050	נכסי חוב סחירים
5,853	-	5,853	-	נכסי חוב שאינם סחירים
2,131	675	9	1,447	מניות
4,587	3,857	336	394	אחרות
21,091	4,532	6,668	9,891	סך הכל

באור 13 - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה		
מניות	אחרות	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
675	3,857	4,532
5	146	151
(19)	33	14
(9)	(152)	(161)
503	623	1,126
(141)	(275)	(416)
1,014	4,232	5,246
יתרה ליום 1 בינואר 2024		
סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו :		
ברווח והפסד (*)		
ברווח כולל אחר		
תקבולי ריבית ודיבידנד		
רכישות		
מכירות		
יתרה ליום 31 בדצמבר 2024		
(7)	188	181
(*) סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2024		

מניות	אחרות	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
577	3,293	3,870
4	141	145
5	46	51
(8)	(146)	(154)
115	652	767
(18)	(124)	(142)
-	(5)	(5)
675	3,857	4,532
יתרה ליום 1 בינואר 2023		
סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו :		
ברווח והפסד (*)		
ברווח כולל אחר		
תקבולי ריבית ודיבידנד		
רכישות		
מכירות		
פדיונות		
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023		
4	143	147
(*) סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2023		

באור 13 - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ד. נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
336	379
4,907	6,441
5,243	6,820
143	299
3,134	2,817
3,277	3,116
8,520	9,936
9	-

אגרות חוב ממשלתיות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

זמינות למכירה

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

יתרות ירידות ערך שהוכרו ברווח והפסד בגין נכסי חוב המוצגים כזמינים למכירה

באור 13 - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ה. נכסי חוב שאינם סחירים

שווי הוגן		ערך בספרים	
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
2023	2024	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,405	6,240	5,232	5,285
6,405	6,240	5,232	5,285
8,885	10,451	8,906	10,323
9,749	15,632	9,735	15,623
18,634	26,083	18,641	25,946
25,039	32,323	23,873	31,231
		82	105
		5,853	8,495

אגרות חוב ממשלתיות

מטופלות כהלוואות וחייבים :

אגרות חוב מיועדות

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

מטופלים כהלוואות וחייבים, למעט פיקדונות בבנקים

פיקדונות בבנקים (*)

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

יתרות ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד

(*) מתוכם נכסי חוב שנמדדים בשווי הוגן

ו. נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן לצורכי גילוי בלבד בחלוקה לפי רמות

ליום 31 בדצמבר 2023			ליום 31 בדצמבר 2024		
סך הכל	רמה 3	רמה 2	סך הכל	רמה 3	רמה 2
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,405	-	6,405	6,240	-	6,240
8,885	590	8,295	10,451	420	10,031
3,896	-	3,896	7,137	20	7,117
19,186	590	18,596	23,828	440	23,388

אגרות חוב מיועדות*

נכסי חוב אחרים המטופלים כהלוואות וחייבים, למעט

פיקדונות בבנקים

פיקדונות בבנקים

סך הכל

* השווי ההוגן של אגרות חוב מיועדות חושב על פי מועד הפירעון החוזי שלהן

באור 13 - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

ריבית אפקטיבית		בסיס הצמדה
ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
%	%	
2.2	2.4	צמוד מדד
4.4	4.8	שקלי
5.7	6.0	צמוד למטבע חוץ
4.3	3.5	צמוד מדד
5.6	3.9	שקלי
14.2	14.6	צמוד למטבע חוץ

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

ח. מניות

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
83	2,072
1,373	1,404
1,456	3,476
117	375
558	639
675	1,014
2,131	4,490
194	195

סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

זמינות למכירה

סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

זמינות למכירה

סך הכל מניות שאינן סחירות

סך הכל

יתרות ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד

באור 13 - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ט. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר			
2023	2024		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
82	1,822	סחירות	
306	344	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד	
6	2	זמינות למכירה	
394	2,168	מכשירים נגזרים (ראו סעיף י' להלן)	
		סך הכל השקעות פיננסיות סחירות	
103	204	שאינן סחירות	
3,754	4,027	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד	
336	355	זמינות למכירה	
4,193	4,586	מכשירים נגזרים (ראו סעיף י' להלן)	
4,587	6,754	סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות	
200	212	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות	
97	350	יתרות ירידת ערך שנזקפו לרווח והפסד בגין השקעות פיננסיות אחרות שהוצגו כזמינות למכירה	
		מכשירים נגזרים המוצגים בהתחייבויות פיננסיות	

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים. השווי ההוגן של השקעות שאינן סחירות בקרנות השקעה וקרנות גידור מבוסס בעיקרו על השווי ההוגן של נכסי הבסיס או על הערכות שווי.

לעניין התחייבות הקבוצה להשקעה בקרנות השקעה, ראו באור 39.

י. מכשירים נגזרים

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות ליום הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר			
2023	2024		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
303	(1,851)	מניות	
5,263	5,370	מדד	
(5,017)	(2,985)	מטבע זר	
(36)	(11)	ריבית	

באור 13 - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)**יא. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים**

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.

עקום התשואה המוצג להלן והריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגים בטבלה הינם בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג.

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
% ריבית	% ריבית	
0.8	0.7	AA ומעלה
5.6	3.7	A
7.7	7.6	BBB
15.5	6.0	נמוך מ - BBB
4.4	3.8	לא מדורג

המקורות לרמת דירוג מקומי הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מידרוג". נתוני חברת מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים.

קיים שוני בין רמת הדירוג בארץ לזו של חו"ל. המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על ידי הממונה, S&P, Moody's ו-Fitch. לעניין דירוג פנימי, ראו באור 36.

באור 13 - השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

יב. גיול השקעות בנכסי חוב פיננסיים לא סחירים

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
מיליוני ש"ח	
5,232	5,285

אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב שערכם לא נפגם

ללא פיגור

בפיגור:

מעל 180 ימים

סך הכל נכסי חוב שערכם לא נפגם

18,491	20,730
-	-
18,491	20,730

נכסי חוב שערכם נפגם

נכסים שערכם נפגם, ברוטו

הפרשה להפסד

נכסי חוב שערכם נפגם, נטו

סך הכל נכסי חוב לא סחירים

207	5,721
57	505
150	5,216
23,873	31,231

באור 14 - מזומנים ושווי מזומנים

א. עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,733	7,388

מזומנים ופיקדונות למשיכה מיידיית בתאגידים בנקאיים

המזומנים בתאגידים בנקאיים לימים 31 בדצמבר 2024 ו-31 בדצמבר 2023 נושאים ריבית יומית בשיעור שנתי של 4.15% ו-4.34% בהתאמה, במונחים שנתיים.

ב. אחרים

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
2,572	2,210
3,161	260
5,733	2,470

מזומנים ופיקדונות למשיכה מיידיית

פיקדונות לזמן קצר

מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים בנקאיים לימים 31 בדצמבר 2024 ו-31 בדצמבר 2023 נושאים ריבית יומית בשיעור שנתי של 4.15% ו-4.34%, בהתאמה, במונחים שנתיים.

פיקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. הפיקדונות נושאים ריבית בשיעור של 4.33% ו-4.64% במונחים שנתיים לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023, בהתאמה.

באשר לתנאי הצמדה וריבית של המזומנים ופיקדונות לזמן קצר, ראו באור 36.

באור 15 - הון

א. הרכב הון המניות

ליום 31 בדצמבר 2023		ליום 31 בדצמבר 2024	
מונפק ונפרע	רשום	מונפק ונפרע	רשום
222,836,923	500,000,000	224,148,312	500,000,000

מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כ"א

ב. מניות באוצר

1. מניות החברה המוחזקות על ידי החברה וחברות מאוחדות

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
6%	8%
304	430

שיעור מההון המונפק

עלות (במיליוני ש"ח)*

* לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 כלל המניות באוצר מוחזקות בידי החברה

2. תוכניות רכישה עצמית של מניות

א. ביום 29 באוגוסט 2022 אישר דירקטוריון החברה תוכנית רכישה עצמית של מניות החברה בהיקף של עד 100 מיליוני ש"ח, אשר תבוצע מעת לעת כפי שיקבע על ידי הנהלת החברה אשר הוסמכה על ידי הדירקטוריון לרכוש ניירות ערך, על פי שיקול דעתה וזאת במסגרת התקופה שנקבעה לביצוע התוכנית. במהלך תקופת הדוח רכשה החברה סך של 591,775 מניות בעלות של כ-18 מיליוני ש"ח. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 ניצלה החברה את התוכנית במלואה על ידי רכישה של 3,408,006 מניות.

ב. ביום 30 בינואר 2024 אישר דירקטוריון החברה תוכנית רכישה עצמית של מניות החברה בהיקף של עד 100 מיליוני ש"ח, אשר תבוצע מעת לעת כפי שיקבע על ידי הנהלת החברה אשר הוסמכה על ידי הדירקטוריון לרכוש ניירות ערך, על פי שיקול דעתה וזאת במסגרת התקופה שנקבעה לביצוע התוכנית. במהלך תקופת הדוח רכשה החברה סך של 2,941,855 מניות בעלות של כ-97.5 מיליוני ש"ח. נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים, ניצלה החברה את התוכנית במלואה על ידי רכישה של 3,009,955 מניות.

ג. ביום 27 בנובמבר 2024, אישר דירקטוריון החברה תוכנית רכישה עצמית של מניות החברה בהיקף של עד 100 מיליוני ש"ח, אשר תבוצע מעת לעת כפי שיקבע על ידי הנהלת החברה אשר הוסמכה על ידי הדירקטוריון לרכוש ניירות ערך, על פי שיקול דעתה וזאת במסגרת התקופה שנקבעה לביצוע התוכנית. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 רכשה החברה סך של 169,155 מניות בעלות של כ-7.8 מיליוני ש"ח. נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים, רכשה החברה 342,967 מניות בעלות של כ-17 מיליוני ש"ח.

ד. ביום 25 במרץ 2025, בד בבד עם אישור הדוחות הכספיים, אישר דירקטוריון החברה תוכנית רכישה עצמית נוספת של מניות החברה בהיקף של עד 100 מיליוני ש"ח, אשר תבוצע מעת לעת כפי שיקבע על ידי הנהלת החברה אשר הוסמכה על ידי הדירקטוריון לרכוש ניירות ערך, על פי שיקול דעתה וזאת במסגרת התקופה שנקבעה לביצוע התוכנית.

ג. זכויות הנלוות למניות

1. זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

2. סחירות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

ד. דיבידנדים

1. מדיניות חלוקת דיבידנד:

ביום 28 בפברואר 2021 אישר דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת דיבידנד לפיה החברה תחלק דיבידנד בשיעור של לפחות 30% מהרווח הכולל על פי הדוחות הכספיים המאוחדים השנתיים שלה.

בנוסף, ביום 28 בפברואר 2021, אישר דירקטוריון החברה הבת - הראל ביטוח, מדיניות חלוקת דיבידנד לפיה הראל ביטוח תחלק דיבידנד בשיעור של לפחות 35% מהרווח הכולל על פי הדוחות הכספיים המאוחדים השנתיים של הראל ביטוח וזאת כל עוד הראל ביטוח תעמוד ביעדים מינימאליים ליחס כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2 (בהתאם להחלטה המעודכנת של דירקטוריון הראל ביטוח מינואר 2025, יחס כושר פירעון מינימאלי נקבע על 135% בהתחשב בהוראות הפריסה ועל 115% ללא התחשבות בהוראות המעבר בתקופת הפריסה).

חלוקת הדיבידנד על ידי החברה עשויה להיות מושפעת, בין היתר, מהיכולת של הראל ביטוח לחלק דיבידנד בפועל.

יובהר כי אין לראות במדיניות זו התחייבות של החברה לבצע חלוקת דיבידנד וכי כל חלוקה בפועל תהיה כפופה לאישור פרטני של הדירקטוריון לביצוע החלוקה על פי שיקול דעתו הבלעדי. הדירקטוריון יהיה רשאי להחליט לחלק בפועל שיעורים שונים (גבוהים או נמוכים יותר) של דיבידנד או שלא לחלק דיבידנד כלל. כמו כן, ביצוע כל חלוקה בפועל יהיה כפוף לעמידה בהוראות הדין החלות על חלוקת דיבידנד, בין היתר על פי חוק החברות, התשנ"ט-1999 ולהתנאים הפיננסיים שנטלה על עצמה החברה ו/או שיתול על עצמה החברה בעתיד, לקיומם של סכומים מספיקים של רווחים ראויים לחלוקה במועדים הרלבנטיים ומידת הזדקקותה של החברה למזומנים למימון פעילותה לרבות השקעה עתידית, כפי שתהיה מעת לעת, ו/או פעילותה העתידית הצפויה ו/או המתוכננת.

הדירקטוריון יהיה רשאי לבחון מעת לעת את מדיניות חלוקת הדיבידנד, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין והרגולציה החלות על החברה, על שינויים במדיניות הדיבידנד, לרבות שיעור הדיבידנד שיחולק.

2. חלוקות דיבידנדים

א. ביום 28 במרץ 2024, אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד במזומן בסך של 350 מיליוני ש"ח (כ-1.69 ש"ח למניה). החלטת הדירקטוריון בדבר חלוקת הדיבידנד, התקבלה לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות של החברה בהתאם לדוחות הכספיים. בפני הדירקטוריון הוצגו הרווחים הראויים לחלוקה, עודפי ההון בחברות הבנות של החברה וצרכי המזומנים של הקבוצה, בתרחיש שונים. הדירקטוריון בחן את עמידת החברה במבחן הרווח ובמבחן יכולת הפירעון הקבועים בסעיף 203 (א) לחוק החברות. לאחר בחינה זו אישר הדירקטוריון את עמידת החברה במבחן החלוקה. הדיבידנד שולם ביום 16 באפריל 2024.

ב. ביום 29 באוגוסט 2024, אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד במזומן בסך של 200 מיליוני ש"ח (כ-0.97 ש"ח למניה). החלטת הדירקטוריון בדבר חלוקת הדיבידנד, התקבלה לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות של החברה בהתאם לדוחות הכספיים. בפני הדירקטוריון הוצגו הרווחים הראויים לחלוקה, עודפי ההון בחברות הבנות של החברה וצרכי המזומנים של הקבוצה, בתרחיש שונים. הדירקטוריון בחן את עמידת החברה במבחן הרווח ובמבחן יכולת הפירעון הקבועים בסעיף 203 (א) לחוק החברות. לאחר בחינה זו אישר הדירקטוריון את עמידת החברה במבחן החלוקה. הדיבידנד שולם במזומן ביום 29 בספטמבר 2024.

ג. ביום 23 בדצמבר 2024, אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד במזומן בסך של 250 מיליוני ש"ח (כ-1.21 ש"ח למניה). החלטת הדירקטוריון בדבר חלוקת הדיבידנד, התקבלה לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות של החברה בהתאם לדוחות הכספיים. בפני הדירקטוריון הוצגו הרווחים הראויים לחלוקה, עודפי ההון בחברות הבנות של החברה וצרכי המזומנים של הקבוצה, בתרחיש שונים. הדירקטוריון בחן את עמידת החברה במבחן הרווח ובמבחן יכולת הפירעון הקבועים בסעיף 203 (א) לחוק החברות. לאחר בחינה זו אישר הדירקטוריון את עמידת החברה במבחן החלוקה. הדיבידנד שולם במזומן ביום 9 בינואר 2025.

ה. זכויות שאינן מקנות שליטה

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
60	87

החלק בשווי המאזני*
* כולל החלק ביתרת עודפי עלות מיוחסים

באור 15 - הון (המשך)

ו. רווח כולל אחר

קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרן הון בגין שיערוך רכוש קבוע	שינויים אקטואריים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
252	-	-	-	252	-*	252
(56)	-	-	-	(56)	-*	(56)
59	-	-	-	59	-	59
-	(17)	-	-	(17)	-	(17)
-	-	33	-	33	-	33
-	-	-	14	14	-	14
(89)	4	(11)	(2)	(98)	-	(98)
166	(13)	22	12	187	-	187

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024

שינוי נטו, בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שינוי נטו, בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שהועבר לדוח רווח והפסד
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שהועבר לדוח רווח והפסד
הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע
מדידה מחדש של תוכנית הטבה מוגדרת
הטבת מס (מסים על הכנסה) המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד)
כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

שינוי נטו, בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שינוי נטו, בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שהועבר לדוח רווח והפסד
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שהועבר לדוח רווח והפסד
הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע
מדידה מחדש של תוכנית הטבה מוגדרת
מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח כולל אחר לתקופה, נטו ממס

* קטן מ-1 מיליוני ש"ח

באור 15 - הון (המשך)

ו. רווח כולל אחר (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022

קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרן הון בגין שיערוך רכוש קבוע	שינויים אקטואריים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
(1,657)	-	-	-	(1,657)	*-	(1,657)
(132)	-	-	-	(132)	*-	(132)
85	-	-	-	85	-	85
-	134	-	-	134	-	134
-	-	21	-	21	-	21
-	-	-	39	39	-	39
579	(36)	(3)	(13)	527	*-	527
(1,125)	98	18	26	(983)	-	(983)

שינוי נטו, בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שינוי נטו, בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שהועבר לדוח רווח והפסד
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
שהועבר לדוח רווח והפסד
הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע
מדידה מחדש של תוכנית הטבה מוגדרת
הטבת מס (מסים על הכנסה) המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד)
כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממס

* קטן מ-1 מיליוני ש"ח

באור 16 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר					
2023	2024	2023	2024	2023	2024
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
12,148	12,118	209	254	12,357	12,372
143	108	-	-	143	108
12,291	12,226	209	254	12,500	12,480
(86)	(47)	-	-	(86)	(47)
12,205	12,179	209	254	12,414	12,433
6,528	7,078	1,861	1,566	8,389	8,644
7,625	7,480	3,209	3,262	10,834	10,742
393	487	182	124	575	611
-	-	(6)	(5)	(6)	(5)
26,751	27,224	5,455	5,201	32,206	32,425

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

חוזי ביטוח

חוזי השקעה

בניכוי סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי החברה

סך הכל ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח בריאות

חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

חוזי ביטוח הכלולים במגזר חברות ביטוח בחו"ל

התאמות וקיצוזים בין מגזרי פעילות

סך כל ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

החלוקה בין התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלוי תשואה להתחייבויות שאינן תלוי תשואה הינה בהתאם לאופן ההצמדה של זכויות המבוטחים בפוליסה.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר					
2023	2024	2023	2024	2023	2024
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
55,192	58,354	119	130	55,311	58,484
19,122	21,284	-	-	19,122	21,284
74,314	79,638	119	130	74,433	79,768
(143)	(70)	-	-	(143)	(70)
74,171	79,568	119	130	74,290	79,698
5,336	3,538	31	38	5,367	3,576
79,507	83,106	150	168	79,657	83,274

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

חוזי ביטוח

חוזי השקעה

בניכוי סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי החברה

סך הכל ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח בריאות

סך כל ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

החלוקה בין התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה להתחייבויות שאינן תלויי תשואה הינה בהתאם לאופן ההצמדה של זכויות המבוטחים בפוליסה.

באור 18 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

א. הרכב ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

1. לפי סוגים

ליום 31 בדצמבר					
2023	2024	2023	2024	2023	2024
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
526	556	177	176	703	732
5,786	5,527	2,091	2,139	7,877	7,666
6,312	6,083	2,268	2,315	8,580	8,398
2,956	2,804	469	403	3,425	3,207
778	821	438	459	1,216	1,280
535	576	503	488	1,038	1,064
1,313	1,397	941	947	2,254	2,344
7,625	7,480	3,209	3,262	10,834	10,742
77	98	26	25	103	123
177	189	88	88	265	277
254	287	114	113	368	400
2,924	2,758	469	403	3,393	3,161
3,311	3,227	1,773	1,887	5,084	5,114
1,136	1,208	853	859	1,989	2,067
7,371	7,193	3,095	3,149	10,466	10,342

ענפי רכב חובה וחבויות

הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה

תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר

סך ענפי רכב חובה וחבויות (ראו סעיף ב1 להלן)

מתוך זה - סך ההתחייבויות בגין ענף רכב חובה (ראו סעיף ג3 להלן)

ענפי רכוש ואחרים (לרבות רכב רכוש)

הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה

תביעות תלויות ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

סך ענפי רכוש ואחרים (לרבות רכב רכוש) (ראו סעיף ב2 להלן)

סך כל ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי

הוצאות רכישה נדחות

ענפי רכב חובה וחבויות

ענפי רכוש ואחרים (לרבות רכב רכוש)

סך כל הוצאות הרכישה הנדחות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות

רכב חובה

ענפי חבויות אחרים

ענפי רכוש ואחרים (לרבות רכב רכוש)

סה"כ התחייבויות בחוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות

באור 18 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

א. הרכב ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

2. לפי שיטת חישוב

ליום 31 בדצמבר					
2023	2024	2023	2024	2023	2024
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,205	6,008	2,454	2,524	8,659	8,532
25	24	140	103	165	127
91	71	-	-	91	71
1,304	1,377	615	635	1,919	2,012
7,625	7,480	3,209	3,262	10,834	10,742

הערכות אקטואריות

מר יהונתן שוורץ (שנת 2023 – מר ג'פרי כהן)

הפרשות על בסיס הערכות אחרות

הערכת מחלקת תביעות בגין התביעות התלויות הידועות

עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה

סך כל ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

באור 18 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב. התנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות

1. ענפי רכב חובה וחבויות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2023	2024	2023	2024	2023	2024
ש"ח		ביטוח משנה		ברוטו	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,322	6,235	2,167	2,242	8,489	8,477
937	1,045	265	295	1,202	1,340
255	285	90	102	345	387
42	122	107	110	149	232
1,234	1,452	462	507	1,696	1,959
9	10	2	2	11	12
1,312	1,692	385	457	1,697	2,149
1,321	1,702	387	459	1,708	2,161
6,235	5,985	2,242	2,290	8,477	8,275

יתרה לתחילת השנה

עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת
שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה מהצמדה למדד ושינוי בשער החליפין ורווח
השקעתי לפי הנחות ההיוון הגלומה בהתחייבויות
שינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות (א)

סך השינוי בעלות התביעות המצטברת

תשלומים לישוב תביעות במהלך השנה :

בגין שנת חיתום שוטפת

בגין שנות חיתום קודמות

סך תשלומים לתקופה

יתרה לסוף השנה

(א) השינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות, בשנת 2024, הושפע בין היתר משינויים של עקום הריבית המשמש בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות ומשינויים בפער בין השווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים לערכם בספרים. השינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות, בשנת 2024, כולל סך של כ-146 מיליוני ש"ח בברוטו (כ-64 מיליוני ש"ח, בשייר) בגין תפוקה המשוויכת לשנות חיתום קודמות אשר נרשמה בשנת 2024 (בשנת 2023 כולל סך של כ-128 מיליוני ש"ח בברוטו (כ-61 מיליוני ש"ח, בשייר) בגין תפוקה המשוויכת לשנות חיתום קודמות אשר נרשמה בשנת 2023).

יתרות הפתיחה והסגירה כוללות : תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, עתודה לסיכונים יוצאים מהכלל, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות
עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות לישוב תביעות
התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות החיתום

באור 18 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב. התנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך)

2. ענפי רכוש ואחרים (לרבות רכב רכוש)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2024	2023	2024	2023	2024	2023
ברוטו		ביטוח משנה		שייר	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,989	1,937	853	866	1,136	1,071
1,567	1,533	420	446	1,147	1,087
37	24	33	21	4	3
1,604	1,557	453	467	1,151	1,090
1,033	1,040	212	245	821	795
526	537	255	252	271	285
1,559	1,577	467	497	1,092	1,080
33	133	20	20	13	113
-	(61)	-	(3)	-	(58)
2,067	1,989	859	853	1,208	1,136

יתרה לתחילת השנה

עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח

שינוי בעלות התביעות המצטברת בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח

סך השינוי בעלות התביעות המצטברת

תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה :

בגין אירועים של שנת הדוח

בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח

סך תשלומים לתקופה

שינוי בעתודה לסיכונים יוצאים מהכלל ובהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות רכישה נדחות

שינוי בהפרשה לפרמיה בחסר

יתרה לסוף השנה

* יתרות הפתיחה והסגירה כוללות : תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, עתודה לסיכונים יוצאים מהכלל, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות

** עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות

*** התשלומים לשוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות הנזק

באור 18 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות

1. ברוטו בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

ליום 31 בדצמבר 2024									
שנת חיתום									
סה"כ	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
במיליוני שקלים מותאמים למדד*									
	12	11	15	14	25	16	19	16	18
		74	80	88	97	104	105	95	92
			321	242	271	275	251	245	228
				547	450	528	531	444	390
					686	735	775	659	650
						1,047	969	887	862
							1,226	1,070	1,038
								1,267	1,199
									1,366
									1,325
									1,447
	1,340	1,243	1,555	1,793	1,387	1,638	1,648	1,528	1,398
		1,308	1,565	1,515	1,526	1,555	1,641	1,537	1,446
			1,609	1,526	1,431	1,725	1,614	1,534	1,466
				1,587	1,401	1,713	1,787	1,530	1,470
					1,439	1,698	1,718	1,673	1,480
						1,719	1,712	1,627	1,613
							1,713	1,630	1,567
								1,653	1,604
									1,642
									1,609
									(301)
(781)		(65)	(54)	206	(52)	(81)	(65)	(125)	(244)
5.79%		5.23%	3.47%	11.49%-	3.75%	4.95%	3.94%	8.18%	17.45%
15,619	1,340	1,308	1,609	1,587	1,439	1,719	1,713	1,653	1,642
7,993	12	74	321	547	686	1,047	1,226	1,267	1,366
7,626	1,328	1,234	1,288	1,040	753	672	487	386	276
649									
8,275									
8,398									
123									
8,275									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה (1)

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה** (1)

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה***

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2024

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2024

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת החיתום 2014

סך כל ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות

בניכוי הוצאות רכישה נדחות

סך הכל ליום 31 בדצמבר 2024

(1) נתוני השנה האחרונה ושלוש השנים שקדמו לה שנוספו לכל שנת חיתום, כוללים גם את נתוני התביעות התלויות והתביעות המשולמות של שירביט מתאריך רכישת פעילותה ביום 1 בדצמבר 2021

* הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים

** אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות

*** הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח

באור 18 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך)

2. בשייר עצמי בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

ליום 31 בדצמבר 2024										
שנת חיתום										
סה"כ	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
במיליוני שקלים מותאמים למדד*										
	10	10	13	9	23	14	15	14	16	8
		64	62	65	83	85	89	82	78	58
			269	202	222	237	243	221	210	173
				453	372	440	465	392	382	298
					561	626	670	580	549	434
						880	836	769	735	578
							1,056	924	879	721
								1,090	1,015	899
									1,145	977
										1,054
	1,046	969	1,143	1,300	1,122	1,391	1,394	1,310	1,169	904
		1,021	1,158	1,114	1,155	1,305	1,379	1,318	1,208	962
			1,167	1,131	1,073	1,380	1,364	1,319	1,240	1,010
				1,179	1,064	1,365	1,476	1,325	1,235	1,010
					1,082	1,358	1,419	1,387	1,236	1,022
						1,359	1,416	1,345	1,309	1,032
							1,420	1,348	1,282	1,094
								1,367	1,309	1,131
									1,333	1,136
										1,144
(370)		(52)	(24)	121	40	32	(26)	(57)	(164)	(240)
3.46%		5.37%	2.10%	9.31%-	3.57%-	2.30%-	1.87%	4.35%	14.03%	26.55%
12,118	1,046	1,021	1,167	1,179	1,082	1,359	1,420	1,367	1,333	1,144
6,582	10	64	269	453	561	880	1,056	1,090	1,145	1,054
5,536	1,036	957	898	726	521	479	364	277	188	90
449										
5,985										
6,083										
98										
5,985										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה (1)

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה** (1)

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה***

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2024

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2024

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת החיתום 2014

סך כל ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות

בניכוי הוצאות רכישה נדחות

סך הכל ליום 31 בדצמבר 2024

(1) נתוני השנה האחרונה ושלוש השנים שקדמו לה שנוספו לכל שנת חיתום, כוללים גם את נתוני התביעות התלויות והתביעות המשולמות של שירביט מתאריך רכישת פעילותה ביום 1 בדצמבר 2021

* הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים

** אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות

*** הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח

באור 18 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך)

3. ברוטו בענפי ביטוח רכב חובה

ליום 31 בדצמבר 2024										
שנת חיתום										
סה"כ	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
במיליוני שקלים מותאמים למד"ד*										
	7	7	9	5	8	12	12	10	10	7
		50	44	54	43	67	72	62	57	49
			243	177	158	187	195	169	152	154
				424	256	345	344	288	259	252
					415	443	472	388	345	330
						618	547	479	423	408
							694	528	489	460
								633	551	569
									634	590
										648
	658	589	799	915	603	706	740	646	561	517
		614	767	760	679	638	694	632	574	552
			825	777	639	802	703	625	606	586
				857	631	838	880	654	610	605
					660	824	855	769	621	602
						859	832	744	726	601
							827	720	693	647
								727	697	685
									717	675
										690
(700)		(25)	(26)	58	(57)	(153)	(87)	(81)	(156)	(173)
11.52%		4.24%	3.25%	(6.34%)	9.45%	21.67%	11.76%	12.54%	27.81%	33.46%
7,434	658	614	825	857	660	859	827	727	717	690
4,366	7	50	243	424	415	618	694	633	634	648
3,068	651	564	582	433	245	241	133	94	83	42
93										
3,161										
3,207										
46										
3,161										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה (1)

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה ** (1)

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה***

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2024

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2024

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת החיתום 2014

סך כל ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה

בניכוי הוצאות רכישה נדחות

סך הכל ליום 31 בדצמבר 2024

(1) נתוני השנה האחרונה ושלוש השנים שקדמו לה שנוספו לכל שנת חיתום, כוללים גם את נתוני התביעות התלויות והתביעות המשולמות של שירביט מתאריך רכישת פעילותה ביום 1 בדצמבר 2021

* הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים

** אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות

*** הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח

באור 18 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך)

4. בשייר עצמי בענפי ביטוח רכב חובה

ליום 31 בדצמבר 2024										
שנת חיתום										
סה"כ	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
במיליוני שקלים מותאמים למדד*										
	7	7	9	5	8	12	12	10	10	6
		50	40	47	42	67	72	62	57	45
			220	164	140	186	195	169	152	139
				374	237	317	343	288	259	228
					377	424	454	387	345	298
						576	534	466	421	369
							669	514	479	416
								607	536	516
									604	534
										588
	658	589	679	739	602	706	740	646	561	466
		614	657	630	588	638	694	632	574	499
			693	652	544	706	700	625	604	530
				714	550	725	813	654	603	546
					569	736	787	709	611	544
						751	779	690	665	544
							783	678	641	589
								688	647	624
									661	612
										627
(372)		(25)	(14)	25	33	(45)	(43)	(42)	(100)	(161)
6.49%		4.24%	2.06%	(3.38%)	(5.48%)	6.37%	5.81%	6.50%	17.83%	34.55%
6,758	658	614	693	714	569	751	783	688	661	627
4,072	7	50	220	374	377	576	669	607	604	588
2,686	651	564	473	340	192	175	114	81	57	39
72										
2,758										
2,804										
46										
2,758										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה (1)

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה** (1)

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה***

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2024

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2024

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת החיתום 2014

סך כל ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה

בניכוי הוצאות רכישה נדחות

סך הכל ליום 31 בדצמבר 2024

(1) נתוני השנה האחרונה ושלוש השנים שקדמו לה שנוספו לכל שנת חיתום, כוללים גם את נתוני התביעות התלויות והתביעות המשולמות של שירביט מתאריך רכישת פעילותה ביום 1 בדצמבר 2021

* הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים

** אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות

*** הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח

באור 18 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך)

5. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענף ביטוח רכב חובה

שנת חיתום						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
מיליוני ש"ח						

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר :

פרמיות ברוטו

רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר

השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

778	726	837	643	554	631	652
(2)	10	(49)	(62)	6	(61)	(30)
30	61	76	90	97	120	133

6. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח חבויות אחרות

שנת חיתום						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
מיליוני ש"ח						

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר :

פרמיות ברוטו

רווח כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר

השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

953	1,057	1,101	990	909	985	970
73	116	108	110	43	101	83
20	45	64	86	105	150	161

באור 18 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך)

7. הרכב הרווח (הפסד) כולל בענף ביטוח רכב חובה

רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנות חיתום קודמות	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת
שייר		ברוטו	
מיליוני ש"ח			

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:

2024	1	(196)	(2)	(119)
2023	30	(108)	25	(73)
2022	(55)	24	(46)	15

8. הרכב הרווח (הפסד) כולל בענפי ביטוח חבויות אחרות

רווח כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח (הפסד) כולל בגין שנות חיתום קודמות	רווח כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח כולל בגין שנות חיתום קודמות
ברוטו		שייר	
מיליוני ש"ח			

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:

2024	99	171	73	230
2023	138	(27)	71	69
2022	91	188	31	133

באור 18 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ד. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח

1. ברוטו בענפי רכוש ואחרים (לרבות רכב רכוש)

ליום 31 בדצמבר										
שנת נזק										
סה"כ	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
במיליוני שקלים מותאמים למדד נובמבר 2024*										
תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה**:										
לאחר שנה ראשונה	842	750	695	764	755	898	945	920	1,076	1,033
לאחר שנתיים	1,180	1,014	894	1,068	1,043	1,183	1,300	1,335	1,435	
לאחר שלוש שנים	1,238	1,074	954	1,109	1,088	1,235	1,377	1,408		
לאחר ארבע שנים	1,263	1,087	981	1,116	1,130	1,265	1,404			
לאחר חמש שנים	1,265	1,093	991	1,138	1,150	1,274				
לאחר שש שנים	1,265	1,094	993	1,156	1,153					
לאחר שבע שנים	1,267	1,093	997	1,161						
לאחר שמונה שנים	1,272	1,093	998							
לאחר תשע שנים	1,279	1,098								
לאחר עשר שנים	1,323									
תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף שנה**:										
לאחר שנה ראשונה	1,286	1,152	1,054	1,194	1,147	1,274	1,378	1,374	1,586	1,567
לאחר שנתיים	1,341	1,165	1,047	1,235	1,176	1,311	1,455	1,518	1,623	
לאחר שלוש שנים	1,365	1,164	1,037	1,204	1,165	1,313	1,454	1,519		
לאחר ארבע שנים	1,370	1,141	1,020	1,185	1,174	1,307	1,450			
לאחר חמש שנים	1,340	1,134	1,006	1,188	1,186	1,301				
לאחר שש שנים	1,331	1,113	1,005	1,177	1,178					
לאחר שבע שנים	1,324	1,126	1,006	1,169						
לאחר שמונה שנים	1,327	1,128	1,004							
לאחר תשע שנים	1,331	1,135								
לאחר עשר שנים	1,325									
אומדן עלויות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2024	1,325	1,135	1,004	1,169	1,178	1,301	1,450	1,519	1,623	1,567
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2024	1,323	1,098	998	1,161	1,153	1,274	1,404	1,408	1,435	1,033
יתרת התביעות התלויות	2	37	6	8	25	27	46	111	188	534
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת החיתום 2014										9
סך הכל ליום 31 בדצמבר 2024										993

* אומדן התביעות לכל אחת מהשנים חושב על פי שנות נזק. הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים

** נתוני השנה האחרונה ושלוש השנים שקדמו לה שנוספו לכל שנת נזק כוללים גם את נתוני התביעות התלויות והתביעות המשולמות של שירביט מתאריך רכישת פעילותה ביום 1 בדצמבר 2021

באור 18- התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ד. בדיקת ההתפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

2. בשייר עצמי בענפי רכוש ואחרים (לרבות רכב רכוש)

ליום 31 בדצמבר										
שנת נזק										
סה"כ	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
במיליוני שקלים מותאמים למדד נובמבר 2022*										
	821	824	705	706	603	553	519	511	507	578
		1,039	960	907	732	701	655	623	634	732
			999	936	744	713	669	634	651	734
				946	751	717	670	638	656	736
					753	721	672	640	659	736
						722	674	641	658	735
							674	642	659	735
								642	658	736
									660	737
										739
	1,147	1,125	969	946	764	720	722	705	696	778
		1,126	1,040	961	760	723	713	694	697	787
			1,038	959	761	724	694	671	690	772
				961	765	729	686	655	673	764
					762	728	687	648	672	748
						729	681	646	664	745
							679	646	663	741
								644	665	739
									666	740
										740
8,492	1,147	1,126	1,038	961	762	729	679	644	666	740
7,995	821	1,039	999	946	753	722	674	642	660	739
497	326	87	39	15	9	7	5	2	6	1
8										
505										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה**:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה**:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן עלויות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2024

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2024

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת החיתום 2014

סך הכל ליום 31 בדצמבר 2024

* אומדן התביעות לכל אחת מהשנים חושב על פי שנות נזק. הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים

** נתוני השנה האחרונה ושלוש השנים שקדמו לה שנוספו לכל שנת נזק כוללים גם את נתוני התביעות התלויות והתביעות המשולמות של שירביט מתאריך רכישת פעילותה ביום 1 בדצמבר 2021

באור 19 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות

נתונים ליום 31 בדצמבר 2024

פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			פוליסות ללא מרכיב חסכון		
משנת 2004			סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		
עד שנת 1990*	עד שנת 2003	שאינו תלוי תשואה	תלוי תשואה	פרט	קבוצתי
סה"כ					
מיליוני ש"ח					
11	171	-	6,533	-	6,715
5,001	17,567	-	-	-	22,568
-	3,288	15	14,306	-	17,609
3,131	3,352	1,084	3,814	-	11,381
1,010	3,262	-	4,054	-	8,326
472	626	-	9	-	1,107
29	414	-	639	1,758	3,033
9,654	28,680	1,099	29,355	1,758	70,739
-	-	108	21,284	-	21,392
9,654	28,680	1,207	50,639	1,758	92,131
184	28,559	-	50,385	532	79,698
9,470	121	1,207	254	1,226	12,433
9,654	28,680	1,207	50,639	1,758	92,131

לפי חשיפה ביטוחית

התחייבויות בגין חוזי ביטוח

קצבה ללא מקדמים מובטחים

קצבה עם מקדמים מובטחים :

עד חודש מאי 2001

מחודש יוני 2001

קצבה בתשלום

הוני (ללא אופציה לקצבה)

עתודה משלימה לגמלאות **

מרכיבי סיכון אחרים

סך הכל בגין חוזי ביטוח

התחייבויות בגין חוזי השקעה

סך הכל

לפי חשיפה פיננסית

תלוי תשואה

שאינו תלוי תשואה ***

סך הכל

* המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות

** בנוסף לעתודה משלימה לגמלאות הכלולה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, קיימת התחייבות עתידית בגובה כ-1,018 מיליוני ש"ח אשר תיזקף לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים

עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראו באור 36

*** התחייבויות אשר מהוות חשיפה לחברה בגין הבטחת תשואה מינימאלית

באור 19 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות (המשך)

נתונים ליום 31 בדצמבר 2023

פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			פוליסות ללא מרכיב חסכון		עד שנת *1990	עד שנת 2003
משנת 2004		סיכון הנמכר כפוליסה בודדת				
שאינו תלוי תשואה	תלוי תשואה	פרט	קבוצתי			
מיליוני ש"ח						
13	160	1	6,439	-	-	6,613
4,943	16,078	-	-	-	-	21,021
-	3,185	14	13,635	-	-	16,834
2,882	2,808	1,159	3,447	-	-	10,296
1,061	3,310	-	4,084	-	-	8,455
595	636	-	1	-	-	1,232
38	429	-	652	1,679	190	2,988
9,532	26,606	1,174	28,258	1,679	190	67,439
-	-	143	19,122	-	-	19,265
9,532	26,606	1,317	47,380	1,679	190	86,704
175	26,474	-	47,098	504	39	74,290
9,357	132	1,317	282	1,175	151	12,414
9,532	26,606	1,317	47,380	1,679	190	86,704

לפי חשיפה ביטוחית

התחייבויות בגין חוזי ביטוח

קצבה ללא מקדמים מובטחים

קצבה עם מקדמים מובטחים :

עד חודש מאי 2001

מחודש יוני 2001

קצבה בתשלום

הוני (ללא אופציה לקצבה)

עתודה משלימה לגמלאות **

מרכיבי סיכון אחרים

סך הכל בגין חוזי ביטוח

התחייבויות בגין חוזי השקעה

סך הכל

לפי חשיפה פיננסית

תלוי תשואה

שאינו תלוי תשואה***

סך הכל

* המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות

** בנוסף לעתודה משלימה לגמלאות הכלולה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, קיימת התחייבות עתידית בגובה כ-839 מיליוני ש"ח אשר תיזקף לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראו באור 36

*** התחייבויות אשר מהוות חשיפה לחברה בגין הבטחת תשואה מינימאלית

באור 19 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024

			פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
פוליסות ללא מרכיב חסכון			משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת (1) 1990
סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			שאינו תלוי תשואה	תלוי תשואה		
סה"כ	קבוצתי	פרט	מיליוני ש"ח			
19	-	-	-	-	13	6
3,225	-	-	2,572	-	609	44
2,345	106	1,849	195	-	184	11
5,589	106	1,849	2,767	-	806	61
(4)						
5,585						
462	-	-	357	(14)	172	(53)
11,262	99	966	5,787	14	3,812	584
2,032	-	-	2,033	(1)	-	-
257	(5)	84	(8)	42	82	62
96	1	19	6	(10)	2	78
353	(4)	103	(2)	32	84	140
145						
2						
500	-	-	-	-	-	-
4,216	-	-	4,216	-	-	-
276	-	254	22	-	-	-
1,392	-	-	1,391	-	1	-
85	-	-	85	-	-	-
3,917	-	-	3,917	-	-	-
568	-	-	568	-	-	-
4,048	-	-	3,094	-	931	23

פרמיות ברוטו:

מסורת/מעורב

מרכיב החיסכון

אחר

סך הכל

פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה (3)

רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים

רווח (הפסד) כולל אחר מעסקי ביטוח חיים

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים

רווח מפנסיה וגמל

רווח כולל אחר מפנסיה וגמל

סה"כ רווח כולל מביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש (4)

פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח

פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש (4)

פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה

העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (5)

העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (5)

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות

2. המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי ההיוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההון של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח

3. השורה "תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה" כוללת רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה

4. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשולמת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית

5. לא כולל ניוד פינמי

באור 19 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		פוליסות ללא מרכיב חסכון				
		סיכון הנמכר כפוליסה בודדת				
		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)	סה"כ
תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	קבוצתי	פרט	מיליוני ש"ח		
7	15	-	-	22	-	
48	636	-	-	4,094	-	
12	192	-	1,657	2,178	113	
67	843	-	1,657	6,294	113	
				(8)		
				6,286		
(208)	159	(58)	343	236	-	
656	2,889	(12)	5,536	9,877	100	708
-	-	(1)	1,231	1,230	-	-
(106)	(4)	52	10	156	(3)	207
(3)	-	(31)	1	(32)	-	1
(109)	(4)	21	11	124	(3)	208
				110		
				3		
-	-	-	-	237	-	-
-	-	-	2,865	2,865	-	-
-	-	-	51	304	-	253
-	3	-	2,000	2,003	-	-
-	-	-	51	51	-	-
-	-	-	2,601	2,601	-	-
-	-	-	1,171	1,171	-	-
26	657	1	2,142	2,826	-	-

פרמיות ברוטו:

מסורתי/מעורב

מרכיב החיסכון

אחר

סך הכל

פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה (3)

רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים

רווח (הפסד) כולל אחר מעסקי ביטוח חיים

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים

רווח מפנסיה וגמל

רווח כולל אחר מפנסיה וגמל

סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש (4)

פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח

פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש (4)

פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה

העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (5)

העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (5)

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות

2. המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי ההיוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההון של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח

3. השורה "תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה" כוללת רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה

4. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשולמת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית

5. לא כולל ניוד פינמי

באור 19 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה		משנת 2004	
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה מיליוני ש"ח	תשואה תלוי תלוי	עד שנת 2003	עד שנת (1) 1990
26	-	-	-	-	17	9
4,480	-	-	3,781	-	649	50
2,008	108	1,476	210	-	200	14
6,514	108	1,476	3,991	-	866	73
(10)						
6,504						
(71)	-	-	353	(190)	159	(393)
2,826	82	787	1,837	74	(887)	933
(1,444)	-	-	(1,442)	(2)	-	-
(413)	5	(51)	(19)	44	(65)	(327)
(380)	(2)	(21)	(4)	(232)	(1)	(120)
(793)	3	(72)	(23)	(188)	(66)	(447)
121						
(18)						
(690)	-	-	-	-	-	-
3,936	-	-	3,936	-	-	-
366	-	245	121	-	-	-
2,231	-	-	2,228	-	3	-
45	-	-	45	-	-	-
3,674	-	-	3,674	-	-	-
1,111	-	-	1,111	-	-	-
2,069	-	-	1,548	-	496	25

פרמיות ברוטו :
מסורת/מעורב
מרכיב החיסכון
אחר
סך הכל
פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה
סך הכל
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה (3)
רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
רווח מפנסיה וגמל
הפסד כולל אחר מפנסיה וגמל
סך כל ההפסד הכולל מביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח
פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש (4)
פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש (4)
פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (5)
העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (5)

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בניגוד) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות.
2. המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי ההיוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההון של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.
3. השורה "תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה" כוללת רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה.
4. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשולמת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
5. לא כולל ניווד פנימי

באור 20 - פירוט ההתחייבויות הביטוחיות הכלולות במגזר ביטוח בריאות

א. פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי חשיפה פיננסית

נתונים ליום 31 בדצמבר 2024

סה"כ	אחר		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
3,576	-	-	2,956	620	תלוי תשואה
8,644	178	1,861	717	5,888	אחר
12,220	178	1,861	3,673	6,508	סך הכל

נתונים ליום 31 בדצמבר 2023

סה"כ	אחר		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
5,367	-	-	4,793	574	תלוי תשואה
8,389	158	1,792	1,215	5,224	אחר
13,756	158	1,792	6,008	5,798	סך הכל

ב. פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי חשיפה ביטוחית

נתונים ליום 31 בדצמבר 2024

סה"כ	אחר		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
5,165	-	-	3,613	1,552	קצבה בתשלום
7,055	178	1,861	60	4,956	מרכיבי סיכון אחרים
12,220	178	1,861	3,673	6,508	סך הכל

נתונים ליום 31 בדצמבר 2023

סה"כ	אחר		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
7,327	-	-	5,894	1,433	קצבה בתשלום
6,429	158	1,792	114	4,365	מרכיבי סיכון אחרים
13,756	158	1,792	6,008	5,798	סך הכל

הכיסויים העיקריים הכלולים בביטוח בריאות אחר זמן קצר הינם עובדים זרים, נסיעות לחו"ל, תאונות אישיות עד 12 חודשים וכד'.

הכיסויים העיקריים הכלולים בביטוח בריאות אחר זמן ארוך הינם הוצאות רפואיות, תאונות אישיות מעל 12 חודשים, מחלות קשות, שיניים וכד'.

באור 20 - פירוט ההתחייבויות הביטוחיות הכלולות במגזר ביטוח בריאות (המשך)

ג. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024

סה"כ	אחר*		סיעודי	
	ז"ק***	ז"א**	קבוצתי*	פרט
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
4,914	514	3,333	241	826
3,825	329	2,044	358	1,094
399	47	389	26	(63)
74	1	25	2	46
473	48	414	28	(17)
155	-	155	-	-

פרמיות ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
רווח כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
פרמיה פרט משוננת – עסק חדש

* התוצאות בענף סיעודי קבוצתי בשנת 2024 משקפות את סיום ההסכם עם חברי קופת חולים "כללית" ויישומן במתווה החדש לפיו קרן העתודה נושאת במלוא הסיכון הביטוחי. לאור האמור, התוצאות בשנת 2024 משקפות את ההכנסות התפעוליות נטו בגין המתווה החדש. לפירוט נוסף בדבר היתר הממונה למתווה מוסכם בגין הפוליסה כאמור לתקופה של 12 חודשים (החל מיום 1 בינואר 2024 ועד ליום 31 בדצמבר 2024), ראו באור 139.

** מתוך זה פרמיות פרט בסך של כ-2,429 מיליוני ש"ח ופרמיות קבוצתיות בסך של כ-1,418 מיליוני ש"ח

*** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בבריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ובבריאות אחר לז"ק הינו נסיעות לחו"ל

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

סה"כ	אחר*		סיעודי	
	ז"ק**	ז"א**	קבוצתי	פרט
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,461	522	3,098	2,023	818
5,812	337	1,990	2,420	1,065
183	50	208	(52)	(23)
(54)	1	29	(12)	(72)
129	51	237	(64)	(95)
153	-	153	-	-

פרמיות ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
רווח (הפסד) כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
פרמיה פרט משוננת – עסק חדש

* מתוך זה פרמיות פרט בסך של כ-2,268 מיליוני ש"ח ופרמיות קבוצתיות בסך של כ-1,352 מיליוני ש"ח

** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בבריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ובבריאות אחר לז"ק הינו נסיעות לחו"ל

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022

סה"כ	אחר*		סיעודי	
	ז"ק**	ז"א**	קבוצתי	פרט
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
5,922	534	2,846	1,756	786
3,440	343	1,905	1,510	(318)
1,210	52	63	(66)	1,161
(423)	1	(4)	(56)	(364)
787	53	59	(122)	797
128	-	128	-	-

פרמיות ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
רווח (הפסד) כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
פרמיה פרט משוננת – עסק חדש

* מתוך זה פרמיות פרט בסך של כ-2,142 מיליוני ש"ח ופרמיות קבוצתיות בסך של כ-1,238 מיליוני ש"ח

** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בבריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ובבריאות אחר לז"ק הינו נסיעות לחו"ל

באור 21 - תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים תלויי תשואה ושאינם תלויי תשואה, חוזי השקעה וביטוח בריאות

ביטוח חיים וחשבון ארוך טווח				יתרה ליום 1 בינואר 2023
ביטוח בריאות	סה"כ	חוזי השקעה	חוזי ביטוח	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
12,659	83,756	19,294	64,462	
711	5,924	1,268	4,656	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה (1)
(608)	7,599	2,858	4,741	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות (2)
-	(502)	(147)	(355)	קיטון בגין דמי ניהול מצבירה
-	(8,701)	(4,008)	(4,693)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותוס תקופה
130	(90)	-	(90)	שינויים בגין שינוי בהנחות (4) (5)
864	(1,053)	-	(1,053)	שינויים אחרים (3)
13,756	86,933	19,265	67,668	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023
789	8,780	2,033	6,747	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה (1)
223	6,951	4,206	2,745	גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות (2)
-	(529)	(156)	(373)	קיטון בגין דמי ניהול מצבירה
-	(8,738)	(3,956)	(4,782)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותוס תקופה
36	(199)	-	(199)	שינויים בגין שינוי בהנחות (4) (5)
(2,584)	(950)	-	(950)	שינויים אחרים (3)
12,220	92,248	21,392	70,856	יתרה ליום 31 בדצמבר 2024

(1) סעיף זה כולל ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי (הפסדי) השקעות בגין היתרה לתחילת השנה, בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי (הפסדי) השקעות בגין הפרמיות לחיסכון בלבד שנרשמו בשנת 2024.

(2) פרמיה זו איננה כוללת את כל הפרמיה שנרשמה כהכנסה בקבוצה. הפרמיה כוללת את הפרמיה לחיסכון וחלק מהפרמיה במוצרים בעלי פרמיה קבועה, בניכוי דמי ניהול הנגבים כשיעור מהפרמיה. במגזר בריאות, הפרמיה כוללת את הפרמיה שנזקפה לעתודה, בניכוי עלות הסיכון.

(3) הסעיף כולל שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות, רזרבה לתביעות עתידיות, IBNR, קצבאות בתשלום וכדומה (על פי ההנחות שהיו בשימוש בסוף השנה הקודמת). בנוסף הסעיף כולל גם את השפעת הריבית, הפרשי ההצמדה ורווחי ההשקעה שלא נכללו בסעיף "ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות", כגון: ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה על תשלומי תביעות ועל פרמיות שאינן חיסכון, וכן הפחתת רווחיות עתידית שיוחסה להתחייבויות הביטוחיות בגין רכישת תיק ביטוח של אליהו.

(4) מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח - השינויים בשנת 2024 הושפעו מיישום חוזר ביטוח שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ולקרנות פנסיה", אשר הביא לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-106 מיליוני ש"ח לפני מס. בנוסף, השינויים הושפעו מעדכון ההנחות האקטואריות באופן שמשקף את ניסיון החברה בדבר האפשרות לקיחת קצבה בהתאם למסלולי קצבה שונים. השפעת האמור הביאה לקיטון בעתודה המשלימה לגמלה בסך של כ-305 מיליוני ש"ח לפני מס.

השינויים בשנת 2023 הושפעו מעדכון הנחות בעקבות מחקר שביצעה החברה בקשר עם שיעור התחלואה בענף מחלות קשות, אשר הביא לקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-90 מיליוני ש"ח לפני מס.

(5) מגזר בריאות - השינויים בשנת 2024 הושפעו מהגורמים להלן:

(6) בענף בריאות פרט: עדכון הנחות בעקבות מחקרים שביצעה החברה בקשר עם הנחות התחלואה בכיסויי ניתוחים, תרופות ואמבולטורי וכן בקשר עם שיעורי הביטולים בפוליסות הוצאות רפואיות אשר הביאו לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-43 מיליוני ש"ח לפני מס. בנוסף, השינויים הושפעו מיישום חוזר ביטוח שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ולקרנות פנסיה", אשר הביא לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-5 מיליוני ש"ח לפני מס. כמו כן, עדכון שיעור המע"מ הביא לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-4 מיליוני ש"ח לפני מס.

בענף סיעוד פרט: עדכון הנחות בעקבות מחקרים שביצעה החברה בקשר עם שיעורי הביטולים אשר הביאה לקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-21 מיליוני ש"ח לפני מס. כמו כן, עדכון שיעור המע"מ הביא לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-5 מיליוני ש"ח לפני מס.

השינויים בשנת 2023 הושפעו מהגורמים להלן:

בענף בריאות פרט: עדכון הנחות בעקבות מחקרים שביצעה החברה בקשר עם הנחות התחלואה המשמשות בחישוב עתודות פעילים בכיסוי אמבולטורי. השפעת האמור הביאה לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-24 מיליוני ש"ח לפני מס.

בענף סיעוד פרט: עדכון הנחות בעקבות מחקרים שביצעה החברה בקשר עם הנחות התחלואה. השפעת האמור הביאה לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-105 מיליוני ש"ח לפני מס.

באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים**א. תוכניות הפקדה מוגדרת**

ההוצאות בגין תוכניות ההפקדה המוגדרת הסתכמו בשנים 2024, 2023 ו-2022 לסך של 57 מיליוני ש"ח, 55 מיליוני ש"ח ו-51 מיליוני ש"ח, בהתאמה, ונכללו במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות.

ב. הרכב ההתחייבות בשל הטבות לעובדים נטו

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
345	318
27	29
109	208
263	139

התחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת ממומנת

התחייבויות בגין תוכנית הטבה מוגדרת שאיננה ממומנת - ראו סעיף ג' להלן

בניכוי שווי הוגן של נכסי התוכנית

סך כל ההתחייבות, נטו בגין תוכניות הטבה מוגדרות

ג. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות**1. התנועה בערך הנוכחי של ההתחייבות ובשווי ההוגן של הנכסים בגין תוכנית הטבה מוגדרת**

סך ההתחייבות (הנכס), נטו שהוכרו בגין תוכנית הטבה מוגדרת		שווי הוגן של נכסי תוכניות		מחויבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת	
2023	2024	2023	2024	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
264	263	112	109	376	372
יתרה ליום 1 בינואר					
הוצאות (הכנסות) שנזקפו לרווח והפסד					
11	15	4	5	15	20
18	17	-	(1)	18	16
1	*-	-	-	1	*-
הוצאות (הכנסות) שנזקפו לרווח כולל אחר					
(3)	(8)	(1)	*-	(4)	(8)
(4)	(6)	*-	1	(4)	(5)
(3)	(11)	(1)	12	(4)	1
תנועות נוספות					
(20)	(14)	(7)	(17)	(27)	(31)
(3)	(8)	3	8	-	-
2	1	(1)	(1)	1	*-
-	(113)	-	113	-	-
*-	1	-	(1)	*-	*-
-	2	-	(20)	-	(18)
263	139	109	208	372	347

* קטן מ-1 מיליוני ש"ח

באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ג. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות (המשך)

2. שינויים אפשריים באופן סביר בתאריך הדוח לאחת מההנחות האקטואריות בהנחה שיתר ההנחות נותרות ללא שינוי, משפיעים על המחויבות להטבה מוגדרת כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר 2024	
גידול באחוז אחד	קיטון באחוז אחד
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
4	(4)
1	(1)
(5)	6

שיעור עליות שכר עתידיות

שיעורי עזיבה

שיעור היוון

ליום 31 בדצמבר 2023	
גידול באחוז אחד	קיטון באחוז אחד
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
7	(6)
(2)	3
(6)	8

שיעור עליות שכר עתידיות

שיעורי עזיבה

שיעור היוון

3. ההנחות האקטואריות העיקריות בקביעת ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת

2022	2023	2024
%	%	%
4.95	5.43	5.57
4.91	4.93	2.60

שיעור היוון נומינלי

שיעור עליית שכר נומינלי צפויה (ממוצע משוקלל)

4. נתונים נוספים

א. תשואה בפועל על נכסי התוכנית בשנת 2024 הינה 8.57% (בשנת 2023 - 3.55% ובשנת 2022 - 2.23%).

ב. אומדן הקבוצה להפקדות הצפויות בשנת 2025 בתוכנית הטבה מוגדרת ממומנת הינו בסך כ-6 מיליוני ש"ח.

ג. אומדן הקבוצה לאורך חיי התוכנית לסוף תקופת הדיווח הינו 8.5 שנים ולשנת 2023 הינו 5.41 שנים.

ד. התחייבויות בגין תוכנית הטבה מוגדרת שאינה ממומנת

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
8	8
19	21
27	29

התחייבות בגין פרישה מוקדמת

התחייבות בגין הסתגלות

באור 23 - זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
136	148	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
236	344	הוצאות לשלם
-	250	דיבידנד לשלם
218	134	ספקים ונותני שירותים
94	415	מוסדות ורשויות ממשלתיות
9	-	צדדים קשורים
122	123	חלקם של מבטחי משנה בהוצאות רכישה נדחות
76	91	התחייבויות בגין חכירה
891	1,505	
		חברות ביטוח ותוכני ביטוח:
2,550	2,289	פיקדונות של מבטחי משנה
537	447	חשבונות אחרים
3,087	2,736	סך כל חברות הביטוח ותוכני הביטוח
443	550	סוכני ביטוח
464	317	מבוטחים ועמיתים
32	32	השתתפות ברווחים למבוטחים
212	262	פרמיה מראש
3	4	ריבית וקרן לשלם - כתבי התחייבויות נדחים
366	515	התחייבויות בגין השקעה בניירות ערך
205	259	אחרים
1,725	1,939	
5,703	6,180	סך כל הזכאים ויתרות הזכות

לפירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה, ראו באור 36.

באור 24 - התחייבויות פיננסיות

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של התחייבויות פיננסיות. מידע נוסף בדבר החשיפה של הקבוצה לסיכונים ריבית, מטבע חוץ ונזילות, ניתן בבאור 36, בדבר ניהול סיכונים.

א. פירוט התחייבויות פיננסיות

שווי הוגן		ערך בספרים	
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
2023	2024	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
578	882	621	917
-	200	-	200
66	166	67	166
446	2,362	446	2,362
9,370	14,336	9,705	14,610
-	100	-	100
37	33	39	39
-	20	-	20
10,497	18,099	10,878	18,414
330	879	330	879
5,838	7,038	5,838	7,038
6,168	7,917	6,168	7,917
16,665	26,016	17,046	26,331
		5,236	5,475

התחייבויות פיננסיות הנמדדות בעלות מופחתת וערבויות פיננסיות

הלוואות מתאגידים בנקאיים
הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים
הלוואות מצדדים קשורים
אשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים ואחרים
אגרות חוב *
נייר ערך מסחרי
ערבויות פיננסיות
אחר

התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד

נגזרים (1)
מכירה בחסר (2)

סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
* לרבות כתבי התחייבות נדחים שהונפקו לצורך עמידה בדרישות ההון

(1) מכשירים נגזרים המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות במסגרת מדיניות ניהול נכסים מול התחייבויות ("ALM") של הקבוצה. מתוך הני"ל, סך של כ-350 מיליוני ש"ח וכ-97 מיליוני ש"ח לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023, בהתאמה, נכללים במסגרת התחייבויות שאינן תלויות תשואה והיתרה נכללת במסגרת ההתחייבויות תלויות התשואה של הקבוצה. מרבית הסכום נובע מניהול חשיפה באמצעות נגזרים למטבע חוץ ולמדד. כנגד ההתחייבויות כאמור, הפקידו הגופים המוסדיים בטחונות בהתאם לתנאים שנקבעו בחוזה. לגופים המוסדיים בקבוצה מסגרות אשראי מאושרות לצורך פעילותם בנגזרים. בהתאם לאמור, הפקידו הגופים המוסדיים בקבוצה סך של כ-1,010 מיליוני ש"ח וכ-287 מיליוני ש"ח לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023, בהתאמה, כבטוחות לכיסוי התחייבויותיה הנובעות מפעילות זו.

(2) הראל פיננסים, חברה בת של החברה, פועלת באמצעות חברות בנות למכירה בחסר של אג"ח ממשלתיות (ישראליות וזרות) והפקדת תמורת המכירות בפקדונות עד למועד פדיון האג"ח. בשנת 2024 מכרו החברות בחסר סך של כ-4.5 מיליארדי ש"ח במסגרת פעילות זו. יתרת הסכומים המגבים נכון ליום 31 בדצמבר 2024 עומדת על סך של כ-6.7 מיליארדי ש"ח.

ב. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
5.77*	5.74
4.89	4.63
2.31*	3.03

באחוזים

הלוואות
אגרות חוב
ערבות פיננסית

*הוצג מחדש

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות הנמדדות בעלות מופחתת וערבויות פיננסיות – פרטים נוספים

ערך נקוב במועד ההנפקה (מ"ח/מ)																	
סוג ההתחייבות	סוג הון	מועד הנפקה	ערך נקוב במועד ההנפקה (מ"ח/מ)	גורם לווח	חברה מדרגת	דירוג	תנאי הצמדה	סחיר/לא סחיר	סוג ריבית	אחוז ריבית	ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2024 (מ"ח/מ)	שווי הונו ליום 31 בדצמבר 2024 (מ"ח/מ)	מועדי תשלום הקרן	מועדי תשלום הריבית	מועד מירעון סופי	זכות למדיון מוקדם	עמידה באמות מידה פיננסיות
הלוואות מתאגידים בנקאיים																	
הלוואה	-	5/9/2021	375	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	קבועה	2.37%	294	-	חצי שנתי	חצי שנתי	5/9/2035	-	-
הלוואה	-	15/6/2022	30	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	ריבית בנק ישראל+ 2.67%	30	-	שנתי	רבעוני	15/6/2026	-	-
הלוואה	-	23/6/2022	30	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	ריבית בנק ישראל+ 2.67%	30	-	שנתי	רבעוני	23/6/2025	-	-
הלוואה	-	6/7/2022	33	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	ריבית בנק ישראל+ 2.67%	33	-	שנתי	רבעוני	6/7/2025	-	-
הלוואה	-	8/8/2022	30	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	ריבית בנק ישראל+ 2.67%	30	-	שנתי	רבעוני	8/8/2025	-	-
הלוואה	-	3/10/2022	25	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	ריבית בנק ישראל+ 2.67%	25	-	שנתי	רבעוני	3/10/2025	-	-
הלוואה	-	18/12/2022	25	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	ריבית בנק ישראל+ 2.67%	25	-	שנתי	רבעוני	18/12/2025	-	-
הלוואה	-	3/5/2023	300	בנק	מעלות	AA-	שקלי	לא סחיר	קבועה	0.89%	300	-	שנתי	חצי שנתי	1/1/2026	-	-
הלוואה	-	10/3/2024	100	בנק	בנק	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	ריבית בנק ישראל+ 2.6%	50	-	שנתי	רבעוני	10/3/2026	-	-
הלוואה	-	31/12/2024	100	בנק	מעלות	AA-	שקלי	לא סחיר	קבועה	1.00%	100	-	שנתי	חצי שנתי	1/1/2027	-	ראו באור 15ח24
											917	882					
סך הלוואות מתאגידים בנקאיים																	
אשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאים ואחרים																	
הלוואה או-קול	-	28/2/2022	1,738	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	0.70%	1,737	1,737	און קול	און קול	-	-	-
הלוואה	-	2/12/2022	294	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	מריים + 0.26%	294	294	חודשי	חודשי	-	-	ראו באור 4ח25(ג)
הלוואה	-	30/12/2022	290	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	מריים + 0.26%	290	290	חודשי	חודשי	-	-	ראו באור 4ח25(ג)
הלוואה	-	30/12/2024	15	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	7.00%	15	15	און קול	און קול	-	-	-
הלוואה	-	30/12/2024	22	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	6.95%	22	22	און קול	און קול	-	-	-
הלוואה	-	29/12/2024	4	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	6.92%	4	4	און קול	און קול	-	-	-
											2,362	2,362					
סך הלוואות מתאגידים בנקאיים																	
הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים																	
הלוואה	-	31/12/2024	200	משקיע מוסדי	-	NR	שקלי	לא סחיר	משתנה	6.50%	200	200	-	-	31/12/2025	-	-
											-	200					
סך הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים																	
הלוואות מצדדים קשורים																	
הלוואה	-	1/8/2022	240	בעל עניין	-	NR	שקלי	לא סחיר	משתנה	6.95%	54	54	שנתי	שנתי	-	-	-
הלוואה	-	29/12/2024	100	בעל עניין	-	AA	שקלי	לא סחיר	משתנה	ריבית 3י מ"ה	-	-	שנתי	שנתי	1/1/2027	-	-
הלוואה משותפת Harel Alternative Credit Co-invest Fund I.P	-	2023-2024	70	בעל עניין	-	NR	שקלי/מט"ח	לא סחיר	משתנה	4.5%-8.75%	63	63	חודשי/רבעוני/חצי שנתי/שנתי	חודשי/רבעוני/חצי שנתי/שנתי	2025-2031	-	-
הלוואה משותפת Harel Alternative Credit Co-invest Fund I.P	-	2022-2024	98	בעל עניין	-	NR	שקלי / שקלי צמוד/מט"ח	לא סחיר	קבועה	0.25%-8.35%	49	49	רבעוני/חצי שנתי/שנתי	רבעוני/חצי שנתי/שנתי	2025-2031	-	-
											166	166					
סך הלוואות מצדדים קשורים																	

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת וערבויות פיננסיות – פרטים נוספים (המשך)

סוג ההתחייבות	סוג הון	מועד הנפקה	ערך נקוב במועד ההנפקה (מ"ח)	גורם לווח	חברה מדרגת	דירוג	תנאי הצמדה	סחיר/לא סחיר	סוג ריבית	אחוז ריבית	ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2024 (מ"ח)	שווי הוון ליום 31 בדצמבר 2024 (מ"ח)	מועדי תשלום הקרן	מועדי תשלום הריבית	מועד פירעון סופי	זכות למדיון מוקדם	עמידה באמות מידה פיננסיות
אג"ח																	
אג"ח סדרה ט'	משני מורכב	07/01/2015 19/01/2017	295	הראל מימון והנפקות	S&P	AA-	שקלי צמוד	סחיר	קבועה	2.40%	336	340	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2028	30/06/2025 31/12/2025	-
אג"ח סדרה י'	משני מורכב	07/01/2015 19/01/2017	295	הראל מימון והנפקות	S&P	AA-	שקלי צמוד	סחיר	קבועה	2.40%	333	341	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2029	30/06/2025 31/12/2026	-
אג"ח סדרה יא'	משני מורכב	02/09/2015 21/09/2015	300	הראל מימון והנפקות	S&P	AA-	שקלי	סחיר	קבועה	4.36%	299	299	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2030	30/06/2025 31/12/2027	-
אג"ח סדרה יב'	משני מורכב	03/04/2016 25/07/2016	240	הראל מימון והנפקות	S&P	AA-	שקלי	סחיר	קבועה	3.95%	237	234	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2031	30/06/2025 31/12/2028	-
אג"ח סדרה יג'	משני מורכב	03/04/2016 25/07/2016	240	הראל מימון והנפקות	S&P	AA-	שקלי	סחיר	קבועה	3.95%	237	233	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2032	30/06/2025 31/12/2029	-
אג"ח סדרה יד'	רובד 2	25/01/2018 05/12/2018 02/12/2019	729	הראל מימון והנפקות	S&P	AA-	שקלי	סחיר	קבועה	3.05%	728	661	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2033	30/06/2025 31/12/2030	-
אג"ח סדרה טו'	רובד 2	25/01/2018 05/12/2018 13/12/2020	683	הראל מימון והנפקות	S&P	AA-	שקלי	סחיר	קבועה	3.05%	681	603	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2034	30/06/2025 31/12/2031	-
אג"ח סדרה טז'	רובד 2	18/4/2019	600	הראל מימון והנפקות	S&P	AA-	שקלי	סחיר	קבועה	2.91%	599	584	במועד הפירעון	חצי שנתי	30/6/2029	30/06/2025 30/06/2026	-
אג"ח סדרה יז'	רובד 2	2/12/2019	350	הראל מימון והנפקות	S&P	AA-	שקלי	סחיר	קבועה	1.79%	348	322	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2030	31/12/2025 31/12/2027	-
אג"ח סדרה יח'	רובד 2	14/12/2021	694	הראל מימון והנפקות	S&P	AA-	שקלי	סחיר	קבועה	2.63%	687	576	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2035	31/12/2030 31/12/2032	-
אג"ח סדרה יט'	רובד 2	22/1/2023	500	הראל מימון והנפקות	S&P	AA-	שקלי	סחיר	קבועה	4.38%	496	490	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2032	31/12/2027 31/12/2029	-
אג"ח סדרה כ'	רובד 2	30/6/2024	500	הראל מימון והנפקות	S&P	AA-	שקלי	סחיר	קבועה	6.02%	494	527	שנתי	חצי שנתי	31/12/2033	31/12/2033 31/12/2028	-
הראל פיקדון אג"ח סדרה ב'	-	23/1/2020	110	הראל פיקדון סחיר בע"מ	מידרג	NR	שקלי	סחיר	קבועה	1.20%	117	108	במועד הפירעון	במועד הפירעון	24/1/2027	-	-
הראל פיקדון אג"ח סדרה ג'	-	01/12/2022 24/05/2023 29/10/2023 27/06/2024	2,689	הראל פיקדון סחיר בע"מ	מידרג	AAA	שקלי	סחיר	משתנה	בנק ישראל + 0.15%	2,953	2,958	במועד הפירעון	במועד הפירעון	1/12/2028	בכל רגע נתון בהתראה מוקדמת של 37 ימים.	-
הראל פיקדון אג"ח סדרה ד'	-	22/07/2024 15/08/2024 11/09/2024	3,675	הראל פיקדון סחיר	מידרג	AAA	שקלי	סחיר	משתנה	בנק ישראל + 0.12%	3,745	3,747	במועד הפירעון	במועד הפירעון	21/7/2032	בכל רגע נתון בהתראה מוקדמת של 60 ימים.	-
הראל פיקדון אג"ח סדרה א	-	22/07/2024 15/08/2024 11/09/2024	1,448	הראל ריביות ופיקדונות	מידרג	AAA	שקלי	סחיר	משתנה	בנק ישראל + 0.15%	1,451	1,453	במועד הפירעון	במועד הפירעון	2/12/2034	בכל רגע נתון בהתראה מוקדמת של 63 ימים.	-
אנח א הראל השקעות	-	26/07/2021 04/06/2023	1,094	הראל השקעות	מידרג	AA	שקלי	סחיר	קבועה	1.95%	869	860	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2035	30/6/2025	-
											14,610	14,336					
נייר ערך מסחרי																	
נייר ערך מסחרי	-	18/12/2024	100	המצפן שותפים לדרך בע"מ	-	NR	שקלי	לא סחיר	משתנה	5.2%	100	100	חודשי	חודשי	18/12/2025	-	-
											100	100					
סך נייר ערך מסחרי																	
ערבות פיננסית																	
ערבות פיננסית 1	-	1/4/2022	-	מבטח משנה בינלאומי	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	-	8	7	-	-	1/4/2037	1/4/2030	-
ערבות פיננסית 2	-	1/7/2022	-	מבטח משנה בינלאומי	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	-	10	8	-	-	1/7/2037	1/7/2030	-
ערבות פיננסית 3	-	1/10/2022	-	מבטח משנה בינלאומי	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	-	7	6	-	-	סיום חיי חתיק	כאשר חתיק יגיע ליתרה של 12%	-
ערבות פיננסית 4	-	1/1/2023	-	מבטח משנה בינלאומי	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	-	7	6	-	-	סיום חיי חתיק	כאשר חתיק יגיע ליתרה של 12%	-
ערבות פיננסית 5	-	1/7/2023	-	מבטח משנה בינלאומי	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	-	7	6	-	-	סיום חיי חתיק	כאשר חתיק יגיע ליתרה של 15%	-
											39	33					
סך ערבות פיננסית																	
אחר																	
הלוואה	-	6/11/2022	20	בעל עניין	-	NR	שקלי	לא סחיר	משתנה	5.18%	20	20	שנתי	שנתי	1/7/2029	-	-
											20	20					
											18,414	18,099					
סך אחר																	
סה"כ																	

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות הנמדדות בעלות מופחתת וערבויות פיננסיות – פרטים נוספים (המשך)

סוג ההתחייבות	סוג הון	מועד הנפקה	ערך נקוב במועד ההנפקה (מ"ח)	גורם לווה	חברה מדרגת	דירוג	תנאי הצמדה	סחיר/לא סחיר	סוג ריבית	אחוז ריבית	ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2023 (מ"ח)	שווי הון ליום 31 בדצמבר 2023 (מ"ח)	מועדי תשלום הקרן	מועדי תשלום הריבית	מועד פירעון סופי	זכות לפדיון מוקדם
הלוואות מתאגידים בנקאיים																
הלוואה	-	5/9/2021	375	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	קבועה	2.37%	321	278	חצי שנתי	חצי שנתי	5/9/2035	-
הלוואה	-	3/5/2023	300	בנק	מעלות	-AA	שקלי	לא סחיר	קבועה	5.57%	300	300	שנתי	חצי שנתי	1/1/2026	-
סך הלוואות מתאגידים בנקאיים																
אשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאים ואחרים																
הלוואה	-	2/12/2022	199	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	פריים + 0.26%	199	198	חודשי	חודשי	30/1/2023	-
הלוואה	-	30/12/2022	130	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	פריים + 0.26%	130	130	חודשי	חודשי	30/1/2023	-
הלוואה או-קול	-	28/2/2022	117	בנק	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	0.7%	117	117	און קול	און קול	27/1/2023	-
סך אשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאים ואחרים																
הלוואות מצדדים קשורים																
הלוואה משותפת Harel Alternative Credit Co-invest Fund I.P	-	2023	33	בעל עניין	פנימי/מידורג	NR	שקלי	לא סחיר	משתנה	8.45%-6.9%	33	33	חודשי/רבעוני/שנתי	חודשי/רבעוני/חצי שנתי	2024-2028	-
הלוואה משותפת Harel Alternative Credit Co-invest Fund I.P	-	2023	60	בעל עניין	פנימי/מעלות	NR	שקלי/שקלי צמוד	לא סחיר	קבועה	0.32%-8.35%	34	34	רבעוני/שנתי	חודשי/רבעוני/חצי שנתי	2025-2028	-
סך הלוואות מצדדים קשורים																
אג"ח																
אג"ח סדרה ז'	שלישוני מורכב	04/04/2012 01/01/2013 20/07/2013 29/01/2014 05/06/2014	250	הראל מימון והנפקות	מעלות	-AA	שקלי צמוד	סחיר	קבועה	3.85%	288	288	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/5/2026	31/5/2024
אג"ח סדרה ט'	משני מורכב	07/01/2015 19/01/2017	295	הראל מימון והנפקות	מעלות	-AA	שקלי צמוד	סחיר	קבועה	2.40%	321	334	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2028	30/06/2024 31/12/2025
אג"ח סדרה י'	משני מורכב	07/01/2015 19/01/2017	295	הראל מימון והנפקות	מעלות	-AA	שקלי צמוד	סחיר	קבועה	2.40%	319	334	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2029	30/06/2024 31/12/2026
אג"ח סדרה יא'	משני מורכב	02/09/2015 21/09/2015	300	הראל מימון והנפקות	מעלות	-AA	שקלי	סחיר	קבועה	4.36%	298	301	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2030	30/06/2024 31/12/2027
אג"ח סדרה יב'	משני מורכב	03/04/2016 25/07/2016	240	הראל מימון והנפקות	מעלות	-AA	שקלי	סחיר	קבועה	3.95%	237	234	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2031	30/06/2024 31/12/2028
אג"ח סדרה יג'	משני מורכב	03/04/2016 25/07/2016	240	הראל מימון והנפקות	מעלות	-AA	שקלי	סחיר	קבועה	3.95%	236	232	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2032	30/06/2024 31/12/2029
אג"ח סדרה יד'	רובד 2	25/01/2018 05/12/2018 02/12/2019	729	הראל מימון והנפקות	מעלות	-AA	שקלי	סחיר	קבועה	3.05%	728	646	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2033	30/06/2024 31/12/2030
אג"ח סדרה טו'	רובד 2	25/01/2018 05/12/2018 13/12/2020	683	הראל מימון והנפקות	מעלות	-AA	שקלי	סחיר	קבועה	3.05%	681	591	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2034	30/06/2024 31/12/2031
אג"ח סדרה טז'	רובד 2	18/4/2019	600	הראל מימון והנפקות	מעלות	-AA	שקלי	סחיר	קבועה	2.91%	598	582	במועד הפירעון	חצי שנתי	30/6/2029	30/06/2024 30/06/2026
אג"ח סדרה יז'	רובד 2	2/12/2019	350	הראל מימון והנפקות	מעלות	-AA	שקלי	סחיר	קבועה	1.79%	348	316	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2030	31/12/2025 31/12/2027
אג"ח סדרה יח'	רובד 2	14/12/2021	694	הראל מימון והנפקות	מעלות	-AA	שקלי	סחיר	קבועה	2.63%	686	568	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2035	31/12/2030 31/12/2032

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת וערבויות פיננסיות – פרטים נוספים (המשך)

סוג ההתחייבות אנ"ח (המשך)	סוג הון	מועד הנפקה	ערך נקוב במועד ההנפקה (מש"ח)	גורם לווה	חברה מדרגת	דירוג	תנאי הצמדה	סחיר/לא סחיר	סוג ריבית	אחוז ריבית	ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2023 (מש"ח)	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2023 (מש"ח)	מועדי תשלום הקרן	מועדי תשלום הריבית	מועד פירעון סופי	זכות לפדיון מוקדם
אג"ח סדרה יט'	רובד 2	22/1/2023	500	הראל מימון והנפקות	מעלות	-AA	שקלי	סחיר	קבועה	4.38%	496	490	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2032	31/12/2027 31/12/2029
הראל פיקדון אג"ח סדרה א'	-	05/08/2019 11/09/2019 07/11/2019 10/02/2020 07/02/2021 09/03/2022	1,754	הראל פיקדון סחיר בע"מ	מידרוג	AAA	שקלי	סחיר	משתנה	ריבית בנק ישראל+ 4.99% = 0.24%	772	772	במועד הפירעון	שנתי	4/8/2024	בכל רגע נתון בהתראה מוקדמת של 37 ימים.
הראל פיקדון אג"ח סדרה ב'	-	23/1/2020	110	הראל פיקדון סחיר בע"מ	מידרוג	AAA	שקלי	סחיר	קבועה	1.20%	115	105	במועד הפירעון	שנתי	24/1/2027	-
הראל פיקדון אג"ח סדרה ג'	-	1/12/2022	2526	הראל פיקדון סחיר בע"מ	מידרוג	AAA	שקלי	סחיר	משתנה	ריבית בנק ישראל+ 4.9% = 0.15%	2,645	2,649	במועד הפירעון	שנתי	1/12/2028	בכל רגע נתון בהתראה מוקדמת של 37 ימים.
אנח א הראל השקעות	-	26/7/2021	1094	הראל השקעות	מידרוג	AA	שקלי	סחיר	קבועה	1.95%	937	928	במועד הפירעון	חצי שנתי	31/12/2035	6/30/2024
סך אנ"ח												9,705	9,370			
ערבות פיננסית																
ערבות פיננסית 1	-	1/4/2022	-	מבטח משנה בינלאומי	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	-	9	8	-	-	1/4/2037	1/4/2030
ערבות פיננסית 2	-	1/7/2022	-	מבטח משנה בינלאומי	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	-	9	9	-	-	1/7/2037	1/7/2030
ערבות פיננסית 3	-	1/10/2022	-	מבטח משנה בינלאומי	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	-	7	7	-	-	סיום חיי התיק	כאשר התיק יגיע ליתרה של 12%
ערבות פיננסית 4	-	1/1/2023	-	מבטח משנה בינלאומי	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	-	7	6	-	-	סיום חיי התיק	כאשר התיק יגיע ליתרה של 12%
ערבות פיננסית 5	-	1/7/2023	-	מבטח משנה בינלאומי	-	-	שקלי	לא סחיר	משתנה	-	7	7	-	-	סיום חיי התיק	כאשר התיק יגיע ליתרה של 15%
סך ערבות פיננסית												39	37			
סה"כ												10,878	10,497			

אגרות החוב כוללות תנאי לפיו רשאית הראל הנפקות לפרוע בפירעון מוקדם את אגרות החוב או חלק מהן. הפעלת זכות זו כפופה, להתקיימות אחד מהתנאים, כדלקמן: (א) קבלת אישור הממונה; או (ב) בידי הראל ביטוח יהיו עודפי הון כך שההון המוכר יעמוד לאחר הפירעון על 120% מההון הנדרש; או (ג) במקביל לפירעון המוקדם תנפיק הראל הנפקות מכשיר הוני בעל איכות זהה או עדיפה.

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ד. התחייבויות פיננסיות שנמדדות בשווי הוגן לצרכי גילוי בלבד בחלוקה לפי רמות

ליום 31 בדצמבר 2024			
סך הכל	רמה 2	רמה 1	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
14,336	-	14,336	אגרות חוב
166	166	-	הלוואות מצדדים קשורים
2,362	2,362	-	אשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים ואחרים
882	882	-	הלוואות מתאגידים בנקאיים
200	200	-	הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים
100	100	-	נייר ערך מסחרי
33	33	-	ערבויות פיננסיות
20	20	-	אחר
18,099	3,763	14,336	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2023			
סך הכל	רמה 2	רמה 1	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
9,370	-	9,370	אגרות חוב
66	66	-	הלוואות מצדדים קשורים
446	446	-	אשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים ואחרים
578	578	-	הלוואות מתאגידים בנקאיים
37	37	-	ערבויות פיננסיות
10,497	1,127	9,370	סך הכל

ה. התחייבויות פיננסיות הנמדדות בעלות מופחתת - פרטים בדבר ריבית והצמדה

ריבית אפקטיבית		
ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	בסיסי הצמדה
3.4%	3.2%	צמוד מדד
3.7%	4.4%	שקלי

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

- ו. שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד בחלוקה לרמות הטבלה שלהלן מציגה ניתוח התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:
- רמה 1 – שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2 – שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3 – שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

ליום 31 בדצמבר 2024		
רמה 1	רמה 2	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
411	468	879
4,584	2,454	7,038
4,995	2,922	7,917

נגזרים
מכירה בחסר
סך ההתחייבויות הפיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד

ליום 31 בדצמבר 2023		
רמה 1	רמה 2	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
76	254	330
4,895	943	5,838
4,971	1,197	6,168

נגזרים
מכירה בחסר
סך ההתחייבויות הפיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד

ז. התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן - שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של הנגזרים נמדד באמצעות טכניקת הערכה הכוללת את שיטת היוון תזרימי המזומנים העתידיים אשר נקבעת ע"י חברה המספקת ציטוטים של שיעורי ריבית.

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ח. פרטים נוספים

1. דירוג מידרוג

א. ביום 8 בפברואר 2024, הודיעה חברת מידרוג על אשרור דירוג איתנות פיננסית של הראל ביטוח Aa1.il באופק דירוג יציב ועל דירוגים של Aa2.il(hyb) לכתבי התחייבות נדחים (הון שלישוני מורכב) אג"ח סדרה ז' שהונפקו על ידי הראל הנפקות, ודירוגים של Aa3.il(hyb) לכתבי התחייבות נדחים (הון משני והון רובד 2) שהונפקו על ידי הראל הנפקות במסגרת אג"ח סדרות ט'-י"ח. אופק דירוג יציב.

ב. ביום 13 במרץ 2024, הודיעה חברת מידרוג על אשרור דירוג החברה Aa2.il באופק דירוג יציב ועל אשרור דירוג Aa2.il לאג"ח סדרה א' שהונפקו על ידי החברה.

ג. ביום 16 בפברואר 2025, לאחר תקופת הדוח, הודיעה חברת מידרוג על אשרור דירוג איתנות פיננסית של הראל ביטוח Aa1.il באופק דירוג יציב ועל דירוגים של Aa3.il(hyb) לכתבי התחייבות נדחים (הון משני והון רובד 2) שהונפקו על ידי הראל הנפקות במסגרת אג"ח סדרות ט'-י"ח. אופק דירוג יציב.

ד. ביום 23 במרץ 2025, לאחר תקופת הדוח, הודיעה חברת מידרוג על אשרור דירוג החברה Aa2.il באופק דירוג יציב ועל אשרור דירוג Aa2.il לאג"ח סדרה א' שהונפקו על ידי החברה.

2. ביום 2 בדצמבר 2024 הודיעה מעלות על אשרור דירוג ilAA+/stable להראל ביטוח. במסגרת הודעת הדירוג אושרר דירוג ilAA- להון רובד 2 שהונפק על ידי הראל הנפקות במסגרת אג"ח סדרות ט'-כ'. תחזית הדירוג נותרה יציבה.

3. הנפקת אג"ח (סדרה כ') של הראל הנפקות בחודש יוני 2024, גייסה הראל הנפקות סך של 500 מיליוני ש"ח, במסגרת הנפקה לציבור של סדרה חדשה של אגרות חוב (אגרות חוב (סדרה כ')), על פי דוח הצעת מדף של הראל הנפקות מיום 26 ביוני 2024 שפורסם על פי תשקיף מדף של הראל הנפקות הנושא תאריך של ה- 27 בפברואר 2023 (להלן: "דוח הצעת המדף" ו-"תשקיף המדף", בהתאמה). בהתאם לתנאים שפורטו בתשקיף המדף ובדוח הצעת המדף - סכום הגיוס הופקד בהראל ביטוח, לשימושה על פי שיקוליה ובאחריותה, והראל ביטוח מחויבת כלפי הנאמן לאגרות החוב למלא אחר תנאי התשלום של אגרות החוב. כמו כן, אגרות החוב שהונפקו הוכרו על ידי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון כמכשיר הון רובד 2 בידי הראל ביטוח, הכל כמפורט בתשקיף המדף ובדוח הצעת המדף. לצורך ההנפקה כאמור, מעלות S&P הודיעה על מתן דירוג 'ilAA-' לאגרות חוב (סדרה כ').

4. אמות מידה פיננסיות

א. ביום 5 בספטמבר 2021, נטלה החברה הלוואה מבנק בסך של כ-375 מיליוני ש"ח אשר ערכה בספרים הינו כ-295 מיליוני ש"ח. במסגרת הסכם הלוואה האמור, התחייבה החברה לעמוד באמות מידה פיננסיות מסוימות כדלקמן: (1) התחייבות שלא לשעבד נכסים מהותיים; (2) אי העברת שליטה בחברות מהותיות; (3) היחס בין החוב הפיננסי נטו להשקעה בחברות מוחזקות לא יעלה על 0.35; (4) היחס בין החוב הפיננסי נטו להון העצמי לא יעלה על 0.5; (5) שמירה על יתרת מזומנים, השקעות מסוג מק"מ, קרנות שקליות ו/ממשלתיות ואג"ח ממשלתי, בגובה של 100 מיליוני ש"ח; במידה והחברה תרד מהסכום כאמור, היא מתחייבת להפקיד בתוך שבעה ימי עסקים מיום הפרת ההתחייבות האמורה, פיקדונות כספיים שקליים שסכום הקרן שלהם לא יפחת בכל עת מהסכום השווה לסף החלויות השוטפות (קרן וריבית) ל-12 החודשים העוקבים למועד ההפרה. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 ונכון ליום פרסום הדוחות הכספיים, החברה עומדת באמות המידה הפיננסיות שנקבעו.

ב. במסגרת שטר הנאמנות של אגרות החוב (סדרה א') של החברה, החברה התחייבה, כי כל זמן שאגרות החוב (סדרה א') טרם נפרעו במלואן, היא לא תיצור שעבוד שוטף על כלל נכסיה, אלא אם קיבלה מראש את הסכמת מחזיקי אגרות החוב או, לחילופין, החברה תיצור באותו מועד שעבוד כאמור גם למחזיקי אגרות (סדרה א'), באותה דרגה. כמו כן, נטלה על עצמה החברה, לעניין אגרות החוב (סדרה א'), מגבלות הנוגעות לחלוקת דיבידנד, הרחבת סדרת אגרות החוב (סדרה א') וכן התחייבה לעמוד באמות מידה פיננסיות לפיהן ההון העצמי של החברה, על-פי הדוחות הכספיים סולו, השנתיים, המבוקרים, לא יפחת מ-3 מיליארדי ש"ח; וכן וכי יחס החוב נטו של החברה לסך הנכסים של החברה, על-פי הדוחות הכספיים סולו, השנתיים, המבוקרים, לא יעלה על 50%. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 ונכון ליום פרסום הדוחות הכספיים, החברה עומדת באמות המידה הפיננסיות שנקבעו.

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ח. פרטים נוספים (המשך)

4. אמות מידה פיננסיות (המשך)

ג. במהלך חודש דצמבר 2024 נטלה חברה נכדה של החברה הלוואות לזמן קצר מבנק בסכום כולל של כ-265 מיליוני ש"ח, נושאות ריבית משתנה והלוואה לזמן קצר מבנק בסך של כ-264 מיליוני ש"ח, מתחדשת בכל חודש ונושאת ריבית משתנה. במסגרת הסכמי ההלוואות האמורות, התחייבה החברה הנכדה לעמוד באמות מידה פיננסיות מסוימות כדלקמן: (1) ההון העצמי המוחשי של החברה הנכדה, כהגדרתו בהסכם ההלוואה, לא יפחת בכל עת מסכום של 25 מיליוני ש"ח; (2) שיעור ההון העצמי המוחשי של החברה הנכדה, כהגדרתו בהסכם ההלוואה, לא יפחת בכל עת מ-15%; (3) שיעור הפרשה לנזקי אשראי לא יעלה בכל עת על 2.5%; (4) שיעור החוב הפיננסי של החברה הנכדה לבנק מתוך החוב הפיננסי של החברה הנכדה, כהגדרתו בהסכם ההלוואה, לא יעלה בכל עת על 40%. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 ונכון ליום פרסום הדוחות הכספיים, החברה הנכדה עומדת באמות המידה הפיננסיות שנקבעו.

ד. במהלך חודש פברואר 2022 התקשרה הראל פיננסיים, שהינה חברה בת בבעלות מלאה של החברה, בהסכם מסגרת אשראי מול בנק בסכום של עד 50 מיליוני ש"ח בריבית משתנה, סכום המסגרת התעדכן במהלך שנת 2024 לעד 80 מיליוני ש"ח. במסגרת הסכם מסגרת האשראי האמורה, התחייבה הראל פיננסיים לעמוד באמות מידה פיננסיות מסוימות כדלקמן: (1) הונה העצמי של הראל פיננסיים לא יפחת מסכום של 450 מיליוני ש"ח; (2) סכום הכנסות מדמי ניהול קרנות נאמנות ותיקי השקעות כפי שמוצגים בדוחות הכספיים המאוחדים של הראל פיננסיים לא יפחת מ-150 מיליוני ש"ח; (3) היחס בין החוב הפיננסי נטו של הראל פיננסיים כפי שמוצג בדוחות הסולו שלה לבין הרווח הנקי של הראל קרנות נאמנות בע"מ, שהינה חברה בת בבעלות מלאה של הראל פיננסיים, לא יעלה בכל עת על 5. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 הראל פיננסיים ניצלה סכום של 77 מיליוני ש"ח מתוך מסגרת האשראי האמורה. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 ונכון ליום פרסום הדוחות הכספיים, הראל פיננסיים עומדת באמות המידה הפיננסיות שנקבעו.

ה. במסגרת ההלוואות ומסגרות האשראי שהעניקו מספר בנקים וגופים מוסדיים (ביניהם הראל ביטוח) לגמלא הראל נדל"ן למגורים בע"מ (להלן: "גמלא") שהינה חברה נכדה של החברה, התחייבה גמלא לעמוד באמות המידה הפיננסיות להלן: (1) שיעור ההון העצמי מסך המאזן לא יפחת מ-18%; (2) סך ההון העצמי כולל הלוואות בעלים לא יפחת מ-150 מיליוני ש"ח; (3) הסך הכולל של ההלוואות שגמלא תעמיד לכל אחד מהפרויקטים לא יעלה, בכל עת, על הנמוך מבין: א) 7% מהיקף תיק פוטנציאלי, כהגדרתו בהסכם; או ב) 70 מיליוני ש"ח. על אף האמור לעיל, במקרה בו הסך המהווה 7% מהיקף תיק פוטנציאלי נמוך מסך של 70 מיליוני ש"ח, גמלא תהא רשאית לחרוג מהאמור לעיל ולאפשר, בכל עת, בפרויקט אחד מתוך כלל הפרויקטים כי הסך הכולל של ההלוואות בגינו יעמוד על סך שלא יעלה על 70 מיליוני ש"ח. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 ונכון ליום פרסום הדוחות הכספיים, גמלא עומדת באמות המידה הפיננסיות שנקבעו.

5. במהלך חודש דצמבר 2024 נטלה חברה בקבוצה הלוואה לזמן קצר מבנק בסכום של 25 מיליוני ש"ח הנושאת ריבית קבועה.

6. במהלך חודש דצמבר 2024 הנפיקה חברה נכדה של החברה נייר ערך מסחרי לתקופה של עד חמש שנים בריבית משתנה.

7. פדיון מוקדם מלא של אגרות חוב (סדרה ז') של הראל הנפקות

ביום 31 במאי 2024, הראל הנפקות, שהינה חברה בת בבעלות מלאה של הראל ביטוח, ביצעה ביוזמתה פדיון מוקדם מלא של אגרות החוב (סדרה ז') שהונפקו על ידה.

8. פדיונות חלקיים של אגרות חוב (סדרה א') של החברה

בשנת 2024 ביצעה החברה פדיונות חלקיים בסך כולל של 91,165,790 אגרות חוב סדרה א' של החברה וזאת בהתאם לתנאי אגרות החוב.

9. פירעונות חלקיים של הלוואה מבנק פועלים של החברה

בימים 5 במרץ 2024 ו-5 בספטמבר 2024, ביצעה החברה פדיונות חלקיים בסך כולל של כ-27 מיליוני ש"ח של הלוואה מבנק פועלים של החברה וזאת בהתאם ללוח סילוקין.

10. הרחבת אגרות חוב (סדרה ג') של הראל פיקדון סחיר בע"מ

ביום 26 ביוני 2024, הרחיבה הראל פיקדון סחיר בע"מ, חברה בת של הראל פיננסיים, חברה בבעלות מלאה של החברה, את אגרות חוב סדרה ג' בהיקף של כ-163 מיליוני ש"ח ערך נקוב, באמצעות דוח הצעת המדף על פי תשקיף מיום 17 באוגוסט 2022. התמורה שהתקבלה בגין הנפקת אגרות החוב הסתכמה לסך של כ-175 מיליוני ש"ח.

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ח. פרטים נוספים (המשך)

11. הנפקת אגרות חוב (סדרה ד') על ידי הראל פיקדון סחיר בע"מ
ביום 21 ביולי 2024, הנפיקה הראל פיקדון סחיר בע"מ (חברה נכדה בבעלות מלאה של הראל פיננסים) כ-1,300 מיליוני ש"ח ערך נקוב אגרות חוב סדרה ד' לציבור, באמצעות דוח הצעת המדף על פי תשקיף מיום 17 באוגוסט 2022. התמורה שהתקבלה בגין הנפקת אגרות החוב הסתכמה לסך של כ-1,300 מיליוני ש"ח.
 12. פירעון אגרות חוב (סדרה א') של הראל פיקדון סחיר בע"מ
ביום 5 באוגוסט 2024 נפרעו במלואן אגרות חוב סדרה א' של הראל פיקדון סחיר בע"מ, חברה בת של הראל פיננסים, חברה בבעלות מלאה של החברה.
 13. הרחבת אגרות חוב (סדרה ד') של הראל פיקדון סחיר בע"מ (חברה בת של הראל פיננסים, חברה בבעלות מלאה של החברה)
א. ביום 15 באוגוסט 2024, הרחיבה הראל פיקדון סחיר בע"מ את אגרות חוב סדרה ד' בהיקף של כ-1,670 מיליוני ש"ח ערך נקוב, באמצעות דוח הצעת המדף על פי תשקיף מיום 17 באוגוסט 2022. התמורה שהתקבלה בגין הנפקת אגרות החוב הסתכמה לסך של כ-1,674 מיליוני ש"ח.
ב. ביום 11 בספטמבר 2024, הרחיבה הראל פיקדון סחיר בע"מ את אגרות חוב סדרה ד' בהיקף של כ-705 מיליוני ש"ח ערך נקוב, באמצעות דוח הצעת המדף על פי תשקיף מיום 17 באוגוסט 2022. התמורה שהתקבלה בגין הנפקת אגרות החוב הסתכמה לסך של כ-708 מיליוני ש"ח.
 14. הנפקת אגרות חוב (סדרה א') על ידי הראל ריביות ופיקדונות בע"מ
ביום 2 בדצמבר 2024, הנפיקה הראל ריביות ופיקדונות בע"מ (חברה נכדה בבעלות מלאה של הראל פיננסים) כ-1,448 מיליוני ש"ח ערך נקוב אגרות חוב סדרה א' לציבור, באמצעות תשקיף מדף מיום 27 בנובמבר 2024, התמורה שהתקבלה בגין הנפקת אגרות החוב הסתכמה לסך של כ-1,447 מיליוני ש"ח.
 15. נטילת חוב בנקאי על-ידי חברה בת הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן: "הראל פנסיה וגמל")
ביום 31 בדצמבר 2024 נטלה הראל פנסיה וגמל הלוואה בסך של 100 מיליוני ש"ח מתאגיד בנקאי. ההלוואה נושאת ריבית משתנה המשולמת פעמיים בשנה. מועד פירעון ההלוואה יחול ביום 1 בינואר 2027. יתרת ההלוואה כאמור ליום 31 בדצמבר 2024 הינה כ-100 מיליוני ש"ח.
- עמידה באמות מידה פיננסיות
- להבטחת פירעון ההלוואה, התחייבה הראל פנסיה וגמל לשמור על יחסים פיננסיים מסוימים. בין היתר, התחייבה הראל פנסיה וגמל כי יחס החוב הפיננסי שלה ל-EBITDA במהלך ארבעת הרבעונים העוקבים הקודמים לסוף הרבעון לא יעלה על 3 ושווי הנכסים המנוהלים של הקרנות והקופות המנוהלות על ידיה לא יפחת מ-150 מיליארדי ש"ח. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 ונכון ליום פרסום הדוחות הכספיים, הראל פנסיה וגמל עומדת באמות המידה שנקבעו.
16. אישור עקרוני להנפקת אגרות חוב (סדרה כא') באמצעות החברה הנכדה – הראל הנפקות
ביום 20 במרץ 2025, לאחר תקופת הדוח, דירקטוריון הראל הנפקות ודירקטוריון הראל ביטוח, אישרו באופן עקרוני, ביצוע הנפקה לציבור של סדרה חדשה של אגרות חוב חדשות של הראל הנפקות אשר תמורתה תוכר כמכשיר הון רובד 1 נוסף של הראל ביטוח. היקף ההנפקה, תנאי אגרות החוב וכן הריבית ו/או ההצמדה שיישאו, אם וככל שיישאו, יהיו כפי שייקבע בדוח הצעת המדף על פיו יונפקו אגרות החוב, אם וככל שיונפקו.

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ט. הוצאות הנפקה שטרם הופחתו

יתרת כתבי ההתחייבות ליום 31 בדצמבר 2024 ו-2023 הנה בניכוי הוצאות הנפקה וניכיון נטו שיתרתם מסתכמת לסך של כ- 184 וכ-204 מיליוני ש"ח, בהתאמה (הוצאות ההנפקה והניכיון מופחתים לפי שיטת הריבית האפקטיבית).

י. מועדי פירעון

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
מיליוני ש"ח		
1,555	2,491	שנה ראשונה
455	1,464	שנה שנייה
713	725	שנה שלישית
541	779	שנה רביעית
7,614	12,955	שנה חמישית ואילך
10,878	18,414	סה"כ

לעניין מועדי פירעון של התחייבויות פיננסיות בלתי מהוונות, ראו באור 36.

באור 25 - פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024

ברוטו	משנה	שייר
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
5,585	306	5,279
4,914	164	4,750
4,930	1,640	3,290
729	157	572
(5)	(5)	-
16,153	2,262	13,891
(227)	(39)	(188)
15,926	2,223	13,703

פרמיות בביטוח חיים
פרמיות בביטוח בריאות
פרמיות בביטוח כללי
פרמיות בביטוח בחו"ל
התאמות וקיצוזים בגין פעילות בין מגזרי פעילות

סך כל הפרמיות

בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה

סך כל הפרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

ברוטו	משנה	שייר
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,286	283	6,003
6,461	375	6,086
4,648	1,614	3,034
657	131	526
(4)	(4)	-
18,048	2,399	15,649
(276)	(22)	(254)
17,772	2,377	15,395

פרמיות בביטוח חיים
פרמיות בביטוח בריאות
פרמיות בביטוח כללי
פרמיות בביטוח בחו"ל
התאמות וקיצוזים בגין פעילות בין מגזרי פעילות

סך כל הפרמיות

בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה

סך כל הפרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022

ברוטו	משנה	שייר
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,504	213	6,291
5,922	352	5,570
4,403	1,616	2,787
559	123	436
(4)	(3)	(1)
17,384	2,301	15,083
(263)	(51)	(212)
17,121	2,250	14,871

פרמיות בביטוח חיים
פרמיות בביטוח בריאות
פרמיות בביטוח כללי
פרמיות בביטוח בחו"ל
התאמות וקיצוזים בגין פעילות בין מגזרי פעילות

סך כל הפרמיות

בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה

סך כל הפרמיות שהורווחו

באור 26 - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
203	128	156
(694)	984	1,076
(148)	758	682
(1,484)	196	2,479
(3,934)	3,301	3,903
282	347	275
(5,775)	5,714	8,571
123	118	15
133	101	119
256	219	134
123	(152)	154
(28)	(27)	188
7	(52)	(23)
102	(231)	319
1,653	1,804	1,907
-	26	115
(354)	(167)	34
66	51	1
(4,052)	7,416	11,081
1	4	(18)

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה

נדל"ן להשקעה

השקעות פיננסיות:

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

אחר

מזומנים ושווי מזומנים

סך כל הרווחים (ההפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, נטו

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה, הון ואחרים

הכנסות מנדל"ן להשקעה:

שערוך נדל"ן להשקעה

הכנסות שוטפות בגין נדל"ן להשקעה

סך כל ההכנסות מנדל"ן להשקעה

רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית והפרשי הצמדה, הפרשי שער ודיבידנד בגין:

נכסים זמינים למכירה (א)

נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (ב)

נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים (ג)

סך כל הרווחים (ההפסדים) מהשקעות פיננסיות למעט ריבית והפרשי הצמדה, הפרשי שער ודיבידנד

הכנסות ריבית ¹ והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

הכנסות ריבית הפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

רווח (הפסד) מהפרשי שער*

הכנסות מדיבידנד

סך כל הרווחים (ההפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

¹ בהכנסות הנ"ל כלולה ריבית בגין נכסים פיננסיים אשר אינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד שערכם נפגם

* לעניין הפרשי שער בגין התחייבויות פיננסיות, ראו באור 33

באור 26 - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון (המשך)

א. רווחים (הפסדים) נטו מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
221	(82)	159
(98)	(70)	(5)
123	(152)	154

רווחים (הפסדים) נטו מניירות ערך שמומשו

ירידות ערך נטו שנזקפו לרווח והפסד

סך כל הרווחים (ההפסדים) מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

ב. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
(43)	(36)	(59)
15	9	247
(28)	(27)	188

שינויים בשווי ההוגן נטו, לרבות רווח ממימוש:

בגין נכסים שיועדו בעת ההכרה הראשונית

בגין נכסים מוחזקים למסחר

סך כל הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

ג. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות וחיובים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
7	(52)	(23)
7	(52)	(23)

עלויות (ירידות) ערך נטו שנזקפו לרווח והפסד

סך כל הרווחים (ההפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות ויתרות חובה

ד. תנועה בקרן הון בגין נכסים זמינים למכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,347	222	287
-	18	-
1,347	240	287
(1,657)	(195)	252
(132)	189	(56)
85	84	59
579	(31)	(89)
222	287	453

יתרת פתיחה

השפעת היישום לראשונה של IFRS 9

יתרה ליום 1 בינואר 2023 לאחר היישום לראשונה של IFRS 9

רווחים (הפסדים) שטרם מומשו

הפסדים (רווחים), נטו ממימוש ניירות ערך

הפסדים מירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד

השפעת המס

יתרת סגירה

באור 27 - הכנסות דמי ניהול

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2022	2023	2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
283	308	351	דמי ניהול בענף הגמל
430	463	515	דמי ניהול בענף הפנסיה
182	189	252	דמי ניהול קרנות נאמנות
361	355	369	דמי ניהול קבועים בגין חוזי ביטוח חיים
-	-	4	דמי ניהול משתנים בגין חוזי ביטוח חיים *
152	147	156	דמי ניהול בגין חוזי השקעה
1,408	1,462	1,647	סך דמי הניהול מעמיתים וממבוטחים
58	67	148	דמי ניהול אחרים
1,466	1,529	1,795	סך כל ההכנסות מדמי ניהול

* בהתאם למנגנון גביית דמי הניהול הקבוע בהסדר החוקתי, חברת ביטוח לא תגבה דמי ניהול משתנים בגין פוליסות משתתפות ברווחים שנמכרו בין השנים 1991-2003 עד להשגת רווחי השקעה בגין הנכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, שיכסו את הפסדי ההשקעה שנצברו. נכון ליום 31 בדצמבר 2024, אומדן דמי הניהול שלא יגבו בשל התשואה הריאלית השלילית המצטברת, עד להשגת תשואה חיובית מצטברת, הסתכם בסך של כ-25 מיליוני ש"ח. בשנת 2024 נגבו דמי ניהול משתנים בסך של כ-4 מיליוני ש"ח בגין פוליסות משתתפות ברווחים שנמכרו בין השנים 1991-2003 ואשר התשואה הריאלית המצטברת בגין הינה חיובית. לפרטים נוספים ראו באור 3(ב2)

באור 28 - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2022	2023	2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
375	401	430	עמלת ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
37	37	38	עמלת סוכנויות ביטוח
5	4	4	עמלות אחרות
417	442	472	סך כל ההכנסות מעמלות

באור 29 - הכנסות (הוצאות) אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2022	2023	2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
29	29	29	הכנסות אחרות
10	28	28	הכנסות משירותי תפעול
13	32	43	הכנסות בגין עסקאות מתן ערבויות פיננסיות
-	-	7	הכנסות משירותי וטרינריה של חברה מאוחדת
1	3	3	רווח הון ממכירת חברה מאוחדת (ראו באור 39ה2)
53	92	110	אחר
			סך כל ההכנסות האחרות
35	44	47	הוצאות אחרות
8	18	25	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
-	-	4	הוצאות עבור שירותי וטרינריה של חברה מאוחדת
2	4	4	הפסד הון מגריעת נכסים בלתי מוחשיים
45	66	80	אחר
			סך כל ההוצאות האחרות

באור 30 - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2022	2023	2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1,394	1,454	1,626	בגין חוזי ביטוח חיים
137	126	193	תביעות ששולמו ותלויות, מקרי מוות, נכות ואחרים
1,257	1,328	1,433	בניכוי ביטוח משנה
3,006	3,965	5,040	פוליסות שנפדו
201	206	212	פוליסות שמועדן תם
668	754	807	גמלאות
5,132	6,253	7,492	סך כל התביעות והתשלומים אחרים
(2,271)	3,595	3,710	גידול (קיטון) בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (למעט שינוי בתלויות) בשייר
(1,595)	1,083	1,877	גידול (קיטון) בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בשל מרכיב התשואה והוצאות נלוות
1,266	10,931	13,079	סך כל השינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
2,964	3,193	3,535	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי :
915	949	959	ברוטו
2,049	2,244	2,576	משנה
			בשייר
3,440	5,812	3,825	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות :
526	675	123	ברוטו
2,914	5,137	3,702	משנה
			בשייר
346	545	447	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חו"ל :
49	225	28	ברוטו
297	320	419	משנה
6,526	18,632	19,776	בשייר
			סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

באור 31 - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,139	1,274	1,397
765	803	776
(249)	(198)	(259)
1,655	1,879	1,914
1,226	1,277	1,428
182	203	216
3,063	3,359	3,558

עמלות רכישה

הוצאות רכישה אחרות

שינוי בהוצאות רכישה נדחות

סך כל הוצאות הרכישה

עמלות שוטפות אחרות

הוצאות שיווק אחרות

סך כל העמלות, הוצאות השיווק והוצאות הרכישה האחרות**באור 32 - הוצאות הנהלה וכלליות**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,557	1,645	1,680
174	173	167
103	99	102
350	384	403
32	29	33
93	84	90
111	159	253
2	2	2
50	64	81
53	55	65
58	57	3
127	155	156
2,710	2,906	3,035
302	308	290
947	1,006	992
1,461	1,592	1,753
495	505	512

שכר עבודה ונלוות

הוצאות מחשוב

אחזקת מבנים וציוד

פחת והפחתות

הוצאות תפעול משרד

שיווק ופרסום

ייעוץ משפטי ומקצועי

הוצאות תפעול

עמלות בורסה ועמלות הפצה

הוצאות בנק

הוצאות תפעול בגין פוליסה קבוצתית

אחרות

סה"כ הוצאות הנהלה וכלליות

בניכוי :

סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח

סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

סך כל הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות בגין מיכון בסך

באור 33 - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
258	371	528
109	90	115
67	18	5
2	3	4
(9)	(7)	2
427	475	654

הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין כתבי התחייבות נדחים והתחייבויות לבנקים

הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין מבטחי משנה

הפרשי שער, נטו בגין התחייבויות*

הוצאות ריבית בגין התחייבויות חכירה

עמלות והוצאות מימון אחרות

סך כל הוצאות המימון, נטו

* לעניין הפרשי שער בגין השקעות פיננסיות, ראו באור 26

באור 34 - מסים על הכנסה**א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה****כללי**

הראל ביטוח, דקלה, EMI, החברות המנהלות של קופות גמל, החברות המנהלות של קרנות פנסיה, החברה המנהלת של קרנות הנאמנות, וחברות אחרות בקבוצה הינן "מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף התשל"ו 1975 (להלן: "חוק מס ערך מוסף"). המס החל על הכנסות של מוסדות כספיים מורכב ממס חברות וממס רווח, כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף. על הכנסות החברה ויתר החברות המוחזקות חל מס חברות, כהגדרתו בפקודת מס הכנסה.

הסדרי מס ייחודיים לענף הביטוח**1. הסכם עם שלטונות המס**

ביום 21 בפברואר 2024, נחתמו ההסכמים הענפיים לשנים 2020-2022 בין התאחדות חברות הביטוח לבין רשות המסים (להלן: "ההסכמים הענפיים"). ההסכמים הענפיים הינם ללא שינוי ביחס להסכמים משנים קודמות, פרט לנושא הקשור לעתודה לסיכונים מיוחדים בביטוח חיים, כמפורט להלן:

במסגרת הסכם המס הענפי לשנת 2006, נקבע כי ביטול יתרת העתודה לסיכונים מיוחדים בביטוח חיים ליום 31 במרץ 2007 (להלן: "העתודה"), וסיווגה מחדש כהון עצמי כנגד העמדת דרישת הון בגינה כהגדרתה באותו הסכם (להלן: "דרישת ההון הישנה"), נעשה בפטור ממס, במסגרת חקיקת הוראת שעה. עוד נקבע, כי היה ותבטל או תקטן דרישת ההון, ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך, ככל שישנן. ביום 1 ביוני 2017 פורסם חוזר ביטוח 9-1-2017 של רשות שוק ההון בדבר "יישום כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II" אשר נכנס לתוקף ביום 30 ביוני 2017 (להלן: "תקנות ההון החדשות"), תוך ביטול דרישת ההון הישנה בגין העתודה. בעניין השלכת המס הנובעת מביטול דרישת ההון הישנה משנת 2007 והחלפתה בתקנות ההון החדשות משנת 2017 הוסכם כי בשנת 2020 תירשם הכנסה בגין קיטון בתקנות ההון החדשות לעומת דרישת ההון הישנה בשיעור של 0.01% מהסכום בסיכון. עוד הוסכם כי במקרה בו יבוטלו או יוקטנו תקנות ההון החדשות ביחס לרכיבים המתייחסים לסיכונים מיוחדים בביטוח חיים, ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך, ככל שישנן. להסכמים הענפיים הללו לא הייתה ולא צפויה להיות השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של הקבוצה.

2. לעניין אישור צו מס ערך מוסף, סעיף ב' להלן.

3. יישום IFRS 17 ו-IFRS 9

בהמשך לאמור בבאורים 2 ו-41, החל מיום 1 בינואר 2025, תיישם החברה לראשונה את תקני דיווח IFRS 17 ו-IFRS 9. נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים, טרם הוסדר אופן הטיפול בדוחות המס של חברות הביטוח בעקבות יישום תקני הדיווח כאמור.

רפורמת המס הבינלאומית של ה-OECD ("Pillar Two")

הוראות ה-Pillar Two - חלות על קבוצות רב לאומיות שמחזור הכנסותיהן בדוח המאוחד של החברה האם המאחדת שווה או עולה על 750 מיליון אירו בשנתיים לפחות מתוך ארבע השנים שקדמו לשנת המס הנבחרת. מתוקף כך, הקבוצה בוחנת את ההשפעות של רפורמת המס הבינלאומית על הדוחות הכספיים שלה.

ישויות החברה אשר פועלות בישראל- החברה טרם החלה ליישם את הפטור הזמני לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024 מכיוון שחקיקת כללי ה-Pillar Two טרם נחקקו או אשר חקיקתם טרם הושלמה למעשה.

ישויות החברה אשר פועלות מחוץ לישראל- ישנה אי בהירות האם כללי ה-Pillar Two יוצרים הפרשים זמניים נוספים שבגינם יש ליצור מיסים נדחים ובפרט באיזה שיעור מס יש להשתמש במדידת המסים הנדחים. בתגובה לאי ודאות זו, במאי 2023 פרסם ה-IASB תיקון ל-IAS 12, מסים על הכנסה, אשר נותן פטור זמני מנדטורי מיישום הוראות התקן עבור ההכרה והגילוי של נכסים והתחייבויות מיסים נדחים הנובעים מאימוץ כללי ה-Pillar Two. הקבוצה מיישמת את הפטור הזמני ולכן לא ניתן גילוי ולא הוכרו נכסים והתחייבויות מיסים נדחים הנובעים מאימוץ כללי ה-Pillar Two – בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2024.

באור 34 - מסים על הכנסה (המשך)**ב. שיעורי המס החלים על ההכנסות של חברות הקבוצה**

המסים השוטפים לתקופה המדווחת מחושבים בהתאם לשיעורי המס להלן.

ביום 14 באפריל 2024 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשפ"ד-2024 אשר קובע כי החל מיום 1 בינואר 2025, השיעור של מס השכר ומס הרווח שישולם על פעילות בישראל של מוסד כספי יהיה 18% מהשכר ששילם והרווח שהפיק וזאת במקום השיעור של 17% שהיה קיים עד ליום 31 בדצמבר 2024. בעקבות השינוי בשיעור המע"מ נרשם בשנת 2024 גידול ביתרות ההתחייבות למסים נדחים בסך של כ-13 מיליוני ש"ח, מתוכן נזקף סך של כ-6 מיליוני ש"ח לרווח או הפסד וסך של כ-7 מיליוני ש"ח לרווח הכולל האחר.

שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם על חברות הבנות של החברה שהינם מוסדות כספיים הינם כדלקמן:

שנה	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס במוסדות כספיים
2018-2024	23%	17%	34.19%
2025 ואילך	23%	18%	34.75%

ג. שומות מס סופיות

לחברה ולחברות מאוחדות נוספות הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2019

ד. הפסדים מועברים לצרכי מס

לחברות מאוחדות הפסדים עסקיים לצורכי מס המועברים לשנים הבאות ומסתכמים לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 לסך של כ-54 מיליוני ש"ח וכ-133 מיליוני ש"ח, בהתאמה. בגין יתרות אלה נרשמו בדוחות הכספיים לשנת 2024 מסים נדחים בסך כ-14 מיליוני ש"ח. לחברה ולחברות מאוחדות הפסדי הון לצורכי מס המועברים לשנים הבאות ומסתכמים ליום 31 בדצמבר 2024 לסך של כ-99 מיליוני ש"ח. בגין יתרות אלה נרשמו בדוחות הכספיים לשנת 2024 מסים נדחים בסך כ-8 מיליוני ש"ח.

באור 34 - מסים על הכנסה (המשך)

ה. מרכיבי הוצאות (הכנסות) מסים על הכנסה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
375	201	408
30	(34)	10
(7)	(21)	(29)
-	-	6
398	146	395

מסים שוטפים
מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים זמניים (ראו גם סעיף ח' להלן)
מסים בגין שנים קודמות
התאמת יתרות המסים הנדחים בעקבות שינוי בשיעורי המס

ו. שינוי מבנה המצפן - שותפים לדרך בע"מ

ביום 29 באוגוסט 2024 העבירה הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ 70% מהון מניות חברת המצפן - שותפים לדרך בע"מ (להלן: "המצפן") לחברת הבת הראל החזקות אשראי בע"מ, כך שחלף החזקה ישירה בשיעור של 70% בהמצפן על ידי החברה, המצפן מוחזקת באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של החברה - "הראל אחזקות אשראי בע"מ". העברת המניות כאמור של המצפן ל"הראל אחזקות אשראי בע"מ" התבצעה בתמורה להקצאת מניות, בהתאם להוראות סעיף 104א' לפקודת מס הכנסה.

ז. לעניין רכישת גמלא הראל נדליין למגורים בע"מ, ראו באור 39ה.

באור 34 - מסים על הכנסה (המשך)

ח. מסים נדחים
1. ההרכב והתנועה במסים הנדחים

הוצאות רכישה נדחות	הטבות לעובדים	מכשירים פיננסיים	נכסים בלתי מוחשיים	הפסדים לצרכי מס	הפסדי הון מועברים	נדל"ן אחרים	סה"כ
מיליוני ש"ח							
(129)	29	(34)	(219)	29	-	(579)	(903)
-	5	40	5	(4)	9	(21)	34
-	(3)	(31)	-	-	-	(24)	(58)
(129)	31	(25)	(214)	25	9	(624)	(927)
(5)	4	(6)	(3)	(16)	(1)	17	(10)
-	(3)	(89)	-	-	-	(4)	(96)
-	-	-	(2)	-	-	6	4
(2)	(2)	2	(3)	-	-	(1)	(6)
-	(3)	(4)	-	-	-	-	(7)
(136)	27	(122)	(222)	9	8	(606)	(1,042)

יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2023

שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד

שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר

יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2023

שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד

שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר

רכישה במסגרת צירוף עסקים

שינויים שנזקפו כתוצאה מירידה בשיעורי המס- רווח והפסד

שינויים שנזקפו כתוצאה מירידה בשיעורי המס- רווח כולל אחר

יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2024

באור 34 - מסים על הכנסה (המשך)

ח. מסים נדחים (המשך)

2. המסים הנדחים מוצגים בדוח על המצב הכספי כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר	
2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
20	41
947	1,083
(927)	(1,042)

נכסי מסים נדחים

התחייבות בגין מסים נדחים

ט. התאמה בין המס התיאורטי לרווח לפני מסים על הכנסה לבין הוצאות המסים

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח רווח והפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים, לבין סכום מסים על הכנסה שנוקף בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,311	642	1,355
34.19%	34.19%	34.19%
448	219	463
(18)	(27)	(23)
430	192	440
25	21	22
(27)	36	(5)
22	(53)	(15)
(45)	(29)	(18)
-	-	6
(1)	(1)	(3)
(7)	(21)	(29)
1	1	(3)
398	146	395
30.36%	22.74%	29.15%

רווח לפני מסים על ההכנסה

שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים

מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי

הפחתה בגין אי החלת מס רווח על חברות שאינן מוסד כספי

עלייה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:

הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצרכי מס

חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות

מסים בגין שותפויות וחברות זרות

הפרשים בבסיס המדידה

עדכון יתרות מסים נדחים בגין שינויים בשיעורי המס

קיטון בהפסדים לצרכי מס בגינם לא נזקפו מסים נדחים בעבר

מסים בגין שנים קודמות

אחרים

מסים על ההכנסה

שיעור מס אפקטיבי ממוצע

באור 35 – רווח למניה

א. רווח בסיסי ומדולל למניה

חישוב הרווח הבסיסי והמדולל למניה לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2024, 2023 ו-2022 התבסס על הרווח המיוחס לבעלי המניות הרגילות בסך של 946 מיליוני ש"ח, 485 מיליוני ש"ח ו-906 מיליוני ש"ח, בהתאמה, מחולק במוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור בכל אחת מהשנים כדלהלן:

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	2024
מספר מניות באלפים		
214,114	212,107	210,113
(2,007)	(1,994)	(3,093)
212,107	210,113	207,020

יתרה ליום 1 בינואר

השפעת רכישה עצמית של מניות, נטו

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב רווח בסיסי למניה

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות (מדולל)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	2024
מספר מניות באלפים		
212,107	210,113	207,020
-	-	840
212,107	210,113	207,860

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב רווח בסיסי למניה

השפעת כתבי אופציה למניות

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב רווח המדולל למניה

באור 36 - ניהול סיכונים

כללי

פעילויות הקבוצה חושפות אותה למגוון סיכונים שהעיקריים בהם הינם:

- סיכוני מאקרו, לרבות מצב המשק ורמת התעסוקה;
 - סיכוני שוק, לרבות התאמת נכסים להתחייבויות (ALM);
 - סיכוני נזילות;
 - סיכוני אשראי וצד נגדי;
 - סיכונים ביטוחיים, לרבות סיכוני תמחור וחיתום, סיכונים דמוגרפיים וסיכוני אקלים וסביבה;
 - סיכונים תפעוליים, לרבות סיכוני סייבר, מערכות מידע, ספקים ומיקור חוץ ומעילות והונאות;
 - סיכונים משפטיים, לרבות תקדימים משפטיים ותובענות ייצוגיות;
 - סיכוני רגולציה וציות;
 - סיכון מוניטין;
 - סיכונים עסקיים ואסטרטגיים, לרבות סיכוני תחרות, שינוי בטעמי הציבור ורמת שימור תיק, סיכוני רגולציה ושינויים בסביבה העסקית בה פועלת החברה.
- לאירועי קטסטרופה שונים, כגון רעידת אדמה, מגפה ומלחמה, השלכות רוחביות על הסיכונים השונים. הקבוצה חשופה גם לסיכונים מתפתחים, אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושם לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על הקבוצה, כגון סיכוני ESG הנובעים בין היתר מסיכוני אקלים וסביבה.

באור זה כולל בין היתר תיאור תמציתי של מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי העבודה לזיהוי הסיכונים, למדידתם ולניהולם והבקורת הקיימות בקשר לסיכונים אליהם חשופה הקבוצה.

א. מדיניות ותהליכים לניהול הסיכונים

מדיניות הקבוצה בתחום ניהול הסיכונים מבוססת על תפיסת ניהול סיכונים כוללת (Enterprise Risk Management) המבטיחה קיומם של תהליכים לזיהוי, הערכה ומדידה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח של הסיכונים באופן יזום ומתוכנן מבעוד מועד על מנת להגן על הקבוצה מפני הפסדים לא צפויים ולהבטיח חשיפה מבוקרת לסיכונים אלה, תוך עמידה בדרישות הרגולטוריות ושמירה על יעדיה העסקיים של הקבוצה, על המוניטין שלה ועל איתנותה הפיננסית.

מדיניות ניהול הסיכונים בקבוצה מושתתת על:

- ממשל תאגידי הבנוי על שלושה קווי הגנה: הנהלות התחומים העסקיים, גורמי בקרה וניהול סיכונים וביקורת פנימית;
- תרבות ניהול סיכונים המשקפת איתגור מתמיד של תהליכי קבלת החלטות מהותיות על ידי גורמי בקרה וניהול סיכונים;
- קביעת מגבלות ותקרות חשיפה לסיכונים;
- קביעת תוכנית לניהול ההון, כולל כרית בטחון מעבר לדרישות ההון;
- יישום מסגרת ניהול סיכונים הכוללת פעולות לזיהוי, מדידה, הערכה וניטור סיכונים ומוקדי סיכון חדשים;
- קיום סביבת בקרה פנימית נאותה המעוגנת בנהלים ברורים והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה על הסיכונים, המאפשרים פיזור, קיזוז ו/או העברת הסיכונים לגורם אחר והגבלתם לרמה שנקבעה מראש.

ניהול הסיכונים בהראל נעשה בראייה קבוצתית ומנהלת הסיכונים אחראית על ניהול הסיכונים של הראל ביטוח והגופים המוסדיים שבשליטתה ועל ניהול הסיכונים בהראל פיננסיים. מנהלת הסיכונים פועלת באופן עצמאי מהיחידות העסקיות, תוך ראייה אובייקטיבית של הסיכונים, ועובדת בשיתוף עם יחידות תומכות אחרות.

תפקידי מנהלת הסיכונים כוללים, בין היתר, אחריות לוודא קיומם של תהליכי עבודה לזיהוי, הערכה, מדידה ודיווח של סיכונים, והתייחסות לסיכונים הגלומים בתחומי פעילות ומוצרים חדשים ובעסקאות משמעותיות.

דירקטוריון החברה והדירקטוריונים של החברות הבנות מפקחים על פעולות עסקיות המערבות נטילת סיכונים וכן על תהליכי ניהול הסיכונים באמצעות הגדרת מדיניות ואסטרטגיות בתחום ניהול הסיכונים, כולל, בין היתר, נהלים בעניין ניהול סיכונים ומגבלות חשיפה לסיכונים, וכן אופן הציות לנהלים ולגבולות החשיפה שנקבעו.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

א. מדיניות ותהליכים לניהול הסיכונים (המשך)

הדירקטוריון מקבל דיווחים ובוחן באופן תקופתי מידע ביחס לניהול הסיכונים בתחומים השונים. מידע זה כולל, בין היתר, סקרי סיכונים ובקורות, מצב החשיפות לסיכונים השונים מול מגבלות ושינויים מהותיים בפרופיל הסיכון של החברה. כמו כן, מקבל הדירקטוריון דיווח לגבי מדדים כמותיים של הסיכונים והערכת השפעתן הפוטנציאלית של החשיפות לסיכונים המהותיים על המצב הכספי העתידי של החברה וההון העצמי הנדרש כנגד סיכונים אלו. השפעות אלה עבור סיכונים שונים מחושבות באמצעות מודלים פנימיים, מבחני קיצון וניתוחי רגישות.

בקבוצה פועלות ועדות דירקטוריון לניהול סיכונים נפרדות לביטוח ולפנסיה וגמל, אשר דנות בנושאים הקשורים לניהול סיכונים וניהול ההון ומגבשות המלצות לדירקטוריון. הועדות פועלות בהתאמה לדרישות סעיפי סימן י"א בחוזר גופים מוסדיים 9-2018-31 בנושא "דירקטוריון גוף מוסדי".

גופים המוסדיים בקבוצה קיים תהליך דיווח רבעוני על ידי בעלי תפקידים בתחומי הפעילות השונים בדבר שינויים מהותיים בפרופיל הסיכונים של הקבוצה למנהלת הסיכונים, להנהלה ולדירקטוריונים.

השיטות ונהלי העבודה בתחום ניהול הסיכונים נבחנים ומתעדכנים באופן שוטף, תוך התחשבות במדיניות ניהול הסיכונים בקבוצה, בשינויים החלים בסביבה העסקית בארץ ובעולם ובהנחיות ודרישות הרגולציה.

על חברות הביטוח בקבוצה חלות דרישות הון מתוקף משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס סולבנסי 2. במסגרת כללי סף לחלוקת דיבידנד, הדירקטוריון קבע כרית הון מעבר לדרישות ההון הרגולטוריות, על מנת לספוג הפסדים בלתי צפויים שעשויים לחול בהון ובדרישת ההון כתוצאה משינויים בגורמי הסיכון המרכזיים אליהם חשופה החברה. כרית ההון נקבעה, בהתחשב במאפייני הפעילות של הראל ביטוח, הניסיון שנצבר בתקופות משבר וכן בהתחשב בתרחישים שונים של הפסד.

תהליך הערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון (להלן: "תהליך ה-ORSA") מבוצע על רקע דרישת הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון שפורסמה בשני חוזרים ב-5 בינואר 2021. תהליך ה-ORSA מהווה חלק בלתי נפרד ממסגרת ניהול הסיכונים הכוללת של החברה והוא כולל חמישה נושאים מרכזיים: פרופיל הסיכון, מסגרת תיאבון הסיכון, הלימות הנוסחה הסטנדרטית לחישוב ההון הנדרש, תחזית יחס כושר פירעון צופה פני עתיד ותרחישים וניתוחי רגישות. החשיבה בבסיס נושאי ה-ORSA נעשית מתוך ראייה עקבית ככל שניתן, באופן שמאפשר קשרי גומלין בין האסטרטגיה העסקית, פרופיל הסיכון, תיאבון הסיכון וצרכי ההון של החברה.

הקבוצה משקיעה באמצעים לשיפור כלי הבקרה בתחומי הסיכון השונים ותהליכי עבודה רבים בקבוצה הוסדרו באמצעות נהלים מפורטים. כמו כן, הקבוצה משקיעה משאבים נכבדים בהקצאת והכשרת כוח אדם, במחשוב ובתהליכי עבודה בתחום ניהול הסיכונים, תוך ציות לרגולציה שפורסמה והינה מחייבת ויישום מטרות ומדיניות הקבוצה בתחום ניהול הסיכונים.

להלן יתוארו מדיניות ותהליכי עבודה המתייחסים לזיהוי, מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח של הסיכונים השונים להם חשופה הקבוצה.

סיכוני שוק ונזילות

החברה פועלת בהשקעותיה בכפוף להוראות הדין ולמדיניות ההשקעות הנקבעת על ידי הדירקטוריון. הסיכונים הפיננסיים מנוהלים באמצעות פיזור בין אפיקי השקעה, ענפים, מנפיקים ובין נכסים בארץ לנכסים בחו"ל, בחינה וניתוח של הנכסים טרום קבלת החלטת ההשקעה ובמהלך חיי ההשקעה ועמידה במגבלות חשיפה.

מגבלות שונות לחשיפות לסיכוני שוק, אשר נועדו לצמצם את ההפסד שעלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בשווקים, מתייחסות, בין היתר, לתקורות השקעה במניות, קרנות ונדל"ן, לחשיפה מרבית לאגרות חוב קונצרניות בהתאם לדירוג, לחשיפה מרבית להשקעה בודדת, לחשיפה למגזרי הצמדה ולחשיפה לריבית. מדיניות ניהול סיכוני השוק כפופה גם לתקנות ההשקעה.

כימות ובחינת סיכוני שוק נעשים באמצעות מערכת ממוכנת באגף ניהול סיכונים. החישובים מתייחסים לסיכוני שוק בתיקי עמיתים ובתיקי השקעות הנוסטרו של הגופים המוסדיים בקבוצה בראייה כלכלית וחשבונאית. הכלי המרכזי למדידת סיכוני השוק נעשה בעיקר באמצעות תרחישי קיצון שונים, המהווים אינדיקציה להפסד אפשרי בתיקי ההשקעות של הנוסטרו ובתיקי עמיתים. תרחישים אלה מבוססים על אירועים היסטוריים או היפותטיים וההנחות בבסיסם מתעדכנות תקופתית בהתאמה לשינויים בסביבה הכלכלית, בגורמי הסיכון ובמאפייני התיקים.

בתיקי עמיתים, נבחנים תיקי ההשקעות השונים ביחס לתיקי סמן, באמצעות מדדי סיכון שונים.

בתיקי הנוסטרו קיימת התייחסות נפרדת לחשיפות הנובעות ממאפייני הנכסים לעומת ההתייבויות (ALM). הבחינה והניהול של המתאם בין הנכסים וההתייבויות כוללים ניתוח רגישות לתרחישי שוק שונים.

דיווחים בדבר מדדי הסיכון והחשיפות אל מול המגבלות שנקבעו מוצגים בפני ועדות ההשקעה ותומכים בתהליכי קבלת ההחלטות וניהול ההשקעות.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

א. מדיניות ותהליכים לניהול הסיכונים (המשך)

סיכוני שוק ונזילות (המשך)

סיכון הנזילות מנוהל ברמת תיק השקעות באמצעות מגבלות מותאמות לסוג וגודל התיק ומדדי נזילות הכוללים ספי התראה. הערכת החשיפה לסיכוני נזילות מבוססת על בחינת מקורות נזילים את מול צרכי נזילות בתרחישים שונים. בנוסף, נערכות בקורות שוטפות ביחידת הבקרה בחטיבת ההשקעות, בהתייחס לעמידה בתקנות ההשקעה ובמדיניות ההשקעות של תיקי ההשקעות השונים. מדיניות ההשקעה ומגבלות ביחס להשקעות הנוסטרו של חברות בזרוע שוק ההון והשירותים הפיננסיים המנהלים תיקי נוסטרו, נקבעת על ידי הדירקטוריונים הרלוונטיים ומפוקחת על ידי גורמי הבקרה השונים. כמו כן ביחס לחברות בזרוע שוק ההון והשירותים הפיננסיים, מדיניות ההשקעה נקבעת בהתחשב, בין היתר בזיהוי צרכי הלקוחות, רגולציה והתחייבויות תשקיפיות. לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני שוק, ראו סעיף ג' להלן. לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני נזילות, ראו סעיף ד' להלן.

סיכוני אשראי

סיכוני אשראי בפעילות השקעות

מדיניות ניהול סיכוני האשראי של החברה מתבססת על פיזור וגיוון תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר, באופן שיתרום להשגת תשואה הולמת עבור הסיכון הניטל, בהתאם למגבלות שהוגדרו, תוך הבנת פרופיל סיכון האשראי של החברה ופירוט תחומי אחריותם של הגורמים המעורבים בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון האשראי. המסגרת למתן ניהול אשראי כוללת גם נהלים ומתודולוגיות, על פיהם יש לפעול. פעילות האשראי של חטיבת ההשקעות נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי הממונה בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצות לוויים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיצ"ב. חוזרי הממונה בנושא ניהול סיכוני אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכוני אשראי להם חשוף הגוף המוסדי. הערכה ספציפית של סיכון האשראי לגבי חוב לא סחיר מבוצעת במערך האשראי בחטיבת ההשקעות באמצעות מודלי דירוג שהינו מודל מונחה מומחה המבוססים על מתודולוגיה דומה לזאת הנמצאת בשימוש חברות הדירוג. המודל אושר על ידי משרד האוצר. בהתאם לתיקון הוראות החוזר המאוחד פרק 4 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה" מיום 26 בנובמבר 2020, גוף מוסדי אשר מקיים את התנאים המפורטים בהוראה, יראו את מודל הדירוג שלו כמודל דירוג פנימי שאושר ע"י הממונה, למעט סוגי אשראי לגביהם לא יוכר מודל דירוג פנימי. ההוראה מחייבת את הדירקטוריון או ועדה ייעודית שהוסמכה על ידי הדירקטוריון, לאשר את מודל הדירוג הפנימי ולפקח עליו. תוקפו של אישור למודל דירוג פנימי שניתן ע"י הממונה לפני פרסום החוזר יפקע ביום 31 בדצמבר 2022, אולם גוף מוסדי יהיה רשאי להמשיך ולדרג אשראי גם לאחר מועד זה ועד לפירעונו הסופי של אותו אשראי, ובלבד שלא שונו תנאי האשראי באופן המגדיל את סכום האשראי או מאריך את התקופה לפירעון. במהלך 2022 הושלם תהליך תיקון חיצוני אשר אישר את עיקרי המודל לדירוג חברות תוך מספר שיפורים והתאמות, לצד ארבעה מודלים נוספים לדירוג אשראי (של פרויקטי תשתית, תחנות כוח, פרויקט ליווי נדל"ן יומי ועבור חברת נדל"ן יומי). המודלים השונים, נבדקו כעומדים בדרישות החוזר המאוחד פרק 4 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה" חוזר האוצר ואושרו ע"י ועדת אשראי אשר הוסמכה לכך ע"י הדירקטוריון. אגף ניהול סיכונים בוחן ומאגד את הדירוג של הלוואות חדשות המבוצעות בחטיבת ההשקעות. ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא ממשלתי בתיקים האמורים והערכת ההפסד הצפוי (Expected Loss) וההפסד הלא-צפוי (Unexpected Loss) בגין סיכוני האשראי הלא סחיר. ברמת עסקה פרטנית – מתקבלת חוות דעת ניהול סיכונים לתחומי פעילות חדשים ולעסקאות משמעותיות, גדולות או מורכבות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו. קיימת הפרדה בחטיבת ההשקעות בין יחידת ניהול האשראי הלא סחיר אשר נוטלת את הסיכון ובין יחידה עצמאית המנהלת בקרה על הפעילות. תהליכי מעקב אחר יכולת הפירעון של לוויים ואיכות הבטוחות מבוצעים במסגרת נהלי עבודה למתן אשראי שאושרו בדירקטוריון. לגבי אשראי סחיר, מתנהל מעקב אחר יכולת הפירעון, איכות הבטוחות וחובות בעייתיים. **סיכוני צד נגדי בחשיפה למבטחי משנה** בהתייחס לסיכוני אשראי בחשיפה למבטחי משנה, מדיניות החשיפה למבטחי משנה מאושרת מדי שנה על-ידי הדירקטוריונים של חברות הביטוח בקבוצה, וזאת בהתאם לחוזר הממונה בעניין זה. המדיניות כוללת מגבלות המבטיחות פיזור נאות בין מבטחי משנה כתלות בדירוגם. אגף ניהול סיכונים נותן חוות דעת למבטחי משנה חדשים, בהתאם לקריטריונים שקבע הדירקטוריון. לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני אשראי, ראו סעיף ז' להלן.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

א. מדיניות ותהליכים לניהול הסיכונים (המשך)

סיכונים ביטוחיים

הסיכונים הביטוחיים מנוהלים בכפוף למדיניות ניהול הסיכונים שקבע הדירקטוריון. פיזור, הקטנה או הגבלה של הסיכונים הביטוחיים מיושמים, בין היתר, באמצעות נהלי חיתום, תמחור וכללים לקבלת עסקים וכן באמצעות הסדרי ביטוח משנה.

תהליכי ניהול הסיכונים השונים בתחום הביטוח כוללים, בין היתר: תמחור אקטוארי והערכת התחייבויות ביטוחיות, תמחור מוצרים חדשים והסכמים קולקטיביים, נהלים ומגבלות חיתום ביחידות העסקיות השונות, נהלים לטיפול בתביעות, קביעת וניהול ביטוח משנה ומעקב אחרי רווחיות הכיסויים בפוליסות. תהליכי זיהוי ובקרה של סיכונים אקטואריים חדשים וקיימים, מבוצעים באמצעות סקרי סיכונים ודיווחים תקופתיים מהאקטוארים הממונים.

בנוסף, מתבצעים מחקרים ובדיקות תקופתיות מקיפות לבחינת חשיפת הקבוצה לסיכונים שונים כגון, רעידת אדמה בתחום ביטוח כללי, ומחקרי ניסיון לגבי סיכונים כמו תמותה, תחלואה, ביטולים וכיו"ב בתחום ביטוח חיים ובריאות.

הערכה כמותית של הסיכונים הביטוחיים מתבצעת באמצעות בחינת תרחישים לגורמי הסיכון המרכזיים להם חשופה החברה. הערכת חשיפת הקבוצה לסיכון רעידת אדמה בישראל מתבצעת באמצעות מודל בינלאומי וחברת הביטוח רוכשת הגנה לסיכון בהתבסס על הערכה זו.

עסקאות ביטוח משמעותיות ומוצרי ביטוח חדשים נבחנים על ידי אגף ניהול סיכונים טרום אישורם.

לפירוט בדבר החשיפה לסיכונים ביטוחיים, ראו סעיף ה' להלן.

סיכונים תפעוליים

הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות.

הדירקטוריונים בקבוצה קבעו מדיניות פרטנית לקטגוריות שונות של סיכונים תפעוליים, בהן מעילות והונאות, סיכונים סייבר, המשכיות עסקית, מיקור חוץ וציות. מסמכי המדיניות מביאים בחשבון הנחיות רגולטוריות רלוונטיות.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי גורמי בקרה נוספים, כגון אגף SOX, אכיפה וציות, אגף טכנולוגיות והגנת הסייבר ותחום המשכיות עסקית. בנוסף, הביקורת הפנימית מבצעת ביקורות בתחומי פעילות שונים, החשופים לסיכונים תפעוליים ובוחנת את איכות ויעילות הבקורות המיושמות.

החברה בוחנת באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקטת באמצעים להפחתת רמתם. אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיות מידע וסייבר וסיכונים המשכיות עסקית.

מערכת מידע לניהול הסיכון התפעולי תומכת בכל תהליכי ניהול הסיכון: ניהול תהליך דיווח אירועים ותחקורים, ביצוע סקרי סיכונים בהתאם למתודולוגית הערכת סיכונים, עדכון שוטף של מפות סיכונים, ניהול תוכניות הפחתה ובקרה באמצעות דוחות.

מעבר לפעילויות בקרה שוטפות בתהליכי העבודה, פועלות בקבוצה יחידות בקרה ייעודיות, אשר בודקות עמידת הגורמים השונים בנהלים, במגבלות שהוגדרו ובהוראות הדין ומסייעות למנהלי הפעילויות למלא אחריותם בהקשר לסיכונים תפעוליים.

קיימות גם בקרות ממוכנות במערכות תפעוליות שמטרתן להגביל חשיפה לסיכון תפעולי.

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהלים על ידה, חושפים אותה גם לאפשרות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה וגורמים מחוץ לחברה. בנושא ניהול סיכונים מעילות והונאות פועלת החברה בהתאם להוראות שער 5 חלק 3 פרק 1 בחוזר המאוחד בעניין הונאות ומעילות. החברה הגדירה מדיניות הכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה. הרחבת השימוש בדיגיטל עלולה להביא לעלייה בחשיפה לסיכונים הונאות ביטוח. הקבוצה משקיעה משאבים רבים בזיהוי והפחתה של סיכונים אלו בפעילות שוטפת ובפעילות ניטור ממוקדת.

בהתייחס לסיכונים משפטיים, כולל סיכונים ציות, היועץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסתייע במידת הצורך ביועץ משפטי חיצוני ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשורת ופוליסות ביטוח, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, ובריכוז התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)**א. מדיניות ותהליכים לניהול הסיכונים (המשך)****סיכונים תפעוליים (המשך)**

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא את דרישות החוק פועל בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייע לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. החברה הגדירה תוכנית אכיפה ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ויפקחו על ביצועה.

בהתאם להוראות צו איסור הלבנת הון וחוזר גופים מוסדיים בנושא ניהול סיכונים הלבנת הון, החברה קבעה מדיניות ניהול סיכונים בנושא ומינתה אחראי למילוי חובות, בהתאם לדרישות הרגולציה, באופן שיבטיח קיומה של תשתית ארגונית מתאימה ואמצעים להפחתת הסיכון. כמו כן, החברה גיבשה נהלים ליישום מדיניות ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, ועדכנה נהלים רלבנטיים, כך שיתייחסו, בין היתר, להליך של זיהוי והכרת הלקוח, לסיווג של חשבון בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור, לקיום בקרה שוטפת, לניהול רישומים ולדיווח. בנוסף, החברה אימצה גישה מבוססת סיכון, על מנת לזהות, להעריך ולהתמודד באפקטיביות עם סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, במסגרתה בוצע סקר לזיהוי והערכה של סיכונים הלבנת הון ומימון הטרור בפעילויותיה השונות.

מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של החברה. דירקטוריון החברה אישר מסמך מדיניות בנושא ניהול טכנולוגיות המידע.

בחינת סיכונים ה-IT מתבצעת באופן שוטף, הן ברמת תהליכי ה-IT המהותיים המנוהלים בחברה והן ברמת מערכות המידע והתשתיות. הטיפול בסיכונים הנובעים מתהליכי IT מהותיים מבוצע כחלק מתפישת הבקרה המיושמת בהראל המשמר מחשבים, בהתאם לחוזר גופים מוסדיים בנושא "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים". אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר סיכונים תקופתי להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכונים טכנולוגיות המידע על תהליכי הליבה בחברה.

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזהות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפיסת ההגנה של החברה בניהול סיכונים סייבר ואבטחת מידע בנויה על שלוש שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כיסוי ביטוחי כנגד נזקים מאירועי סייבר. החברה פועלת בהתאם להוראות חוזר גופים מוסדיים בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים", אשר מגדיר עקרונות לניהול סיכונים סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי-תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשוב בענן, אבטחה פיסית וסביבתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכונים אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים", הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכונים סייבר. אגף ניהול סיכונים בשיתוף עם הראל המשמר מחשבים מבצעים סקר תקופתי על חשיפות החברה לסיכונים סייבר.

בהתאמה לחוזר גופים מוסדיים בנושא "מיקור חוץ", החברה קבעה מדיניות וגיבשה נהלי עבודה, הכוללים בין היתר קווים מנחים וקריטריונים לקביעתה של פעילות כמהותית, עקרונות להתקשרות בהסכם למיקור חוץ ומנגנוני פיקוח, מעקב ובקרה אפקטיביים על פעילויות מהותיות שהוצאו למיקור חוץ.

היערכות הקבוצה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני מישורים: הערכות לנפילת מערכות המחשוב, הערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים והיערכות למצב של אי זמינות עובדים. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים ועסקיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

לחברה יכולת מיכונית ותפעולית לאפשר המשכיות עסקית ועבודה מהבית בהיקף נרחב.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)**א. מדיניות ותהליכים לניהול הסיכונים (המשך)****סיכונים עסקיים ואחרים**

ענף הביטוח פועל בסביבה תחרותית מאוד, המחייבת ניהול דינאמי ואסטרטגיה עסקית מתאימה. החברה חשופה לרמת תחרות גבוהה בכל תחומי פעילותה, לרבות כתוצאה משינויים מבניים בשוק, ובכלל זה כניסת מתחרים חדשים הן יצרנים והן ערוצי הפצה. חיזוק התחרות מושפע גם מהשינויים ברגולציה והורדת חסמי כניסה. שינויים אלה עלולים לפגוע ברווחיות החברה הן בשל השפעתם הישירה על רווחיות מוצרים ושירותים שהקבוצה עוסקת בהם והן בשל התייקרות עלויות התפעול, השיווק וההפצה. האסטרטגיה העסקית של הראל נועדה לתת מענה גם לסיכונים עסקיים.

החברה פועלת בסביבה רגולטורית מורכבת ורב תחומית. סיכון רגולציה הוא הסיכון השינויים ברגולציה ישפיעו על היקף ההכנסות וההוצאות של החברה, ההון, תחומי הפעילות של החברה או הסביבה העסקית בה היא פועלת. שינויים מהותיים ומתמשכים בתחומי רגולציה מגוונים מחייבים היערכות מתאימה ומתמשכת בפעילות החברה.

סיכון עסקי אסטרטגי הינו סיכון שעלול לנבוע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של ההחלטות, או התאמה לא נאותה של החברה לשינויים בסביבה העסקית בה היא פועלת. החברה נערכת לשינויים אלה, בין השאר, באמצעות התאמת תהליכי עבודה, לרבות באמצעות השקעות מוגברות בטכנולוגיה באופן שישמר את מיצובה המוביל של החברה.

סיכון מוניטין הינו הסיכון לפגיעה באמון של בעלי עניין שונים בחברה, זאת כתוצאה מהתנהגות, פעולה, או הימנעות מפעולה של החברה, נושאי משרה בחברה, העובדים או מעורבים אחרים. המסגרת לניהול סיכון המוניטין תומכת בניהול רוחבי, תוך תיאום בין הגורמים השונים בחברה המנהלים את הסיכון מול קבוצות בעלי העניין השונות יחידת הדוברות מנטרת באופן שוטף את השיח התקשורתי על החברה ומנהלת ממשק שוטף עם כלל יחידות החברה על מנת לאפשר טיפול תקשורתי מיטבי בעת התממשות אירועים אשר יש להם פוטנציאל השפעה שלילי על מוניטין החברה.

גורמי ESG בכלל, וסיכונים אקלים בפרט, מהווים סיכון מתפתח בחברות הביטוח, עקב הצפי ההולך וגובר לשינויים מהותיים בהעדפותיהם וציפיותיהם של בעלי עניין שונים, בהם לקוחות, משקיעים ורשויות פיקוחיות. הקבוצה רואה חשיבות בקידום הפעילות וניהול הסיכונים בהקשר זה ואימצה מדיניות השקעות ESG לניהול כלל תיקי ההשקעות, בהתאם לדרישות הממונה. בנוסף חברת הביטוח בחנה את החשיפות שלה לסיכונים ESG בפעילות הביטוחית. הקבוצה עוקבת אחר סיכונים ESG מתפתחים ואחר התפתחויות רגולטוריות בנושא ומעדכנת את ניהול הסיכונים בהתאם.

ב. דרישות חוקיות

ניהול הסיכונים בקבוצה מונחה על-ידי דרישות רגולטוריות אשר פורסמו במהלך השנים האחרונות, הכוללות, בין היתר:

- הוראות החוזר המאוחד, פרק 10 - ניהול סיכונים;
- הוראות חוזר גופים מוסדיים בנושא דירקטוריון גוף מוסדי הכוללות דרישה לקביעת מדיניות חשיפה לסיכונים, תקרות חשיפה, נהלים וכלים למדידת ולבקרת הסיכונים;
- הוראות החוזר המאוחד בנושא ניהול סיכונים אשראי ונושא ניהול החשיפה למבטחי משנה;
- הוראות משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II בישראל
- חוזר הממונה בעניין עקרונות ליישום הערכה עצמית של סיכונים והון (ORSA);
- הוראות לעניין טיפול בקטגוריות פרטניות של סיכונים תפעוליים: מעילות והונאות, ניהול סיכונים סייבר וסיכונים טכנולוגיות מידע, ניהול המשכיות עסקית, סיכונים ציות, הלבנת הון, מיקור חוץ ובקרה על דיווח כספי (SOX);
- תקנות וכללי השקעת נכסים;
- הוראות שונות בתקנון הבורסה.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)**ג. סיכוני שוק**

סיכון שוק הוא הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במרווחי אשראי, במחירי נדל"ן, במדד מחירים לצרכן ובמטבע חוץ.

1. חוזים תלויי תשואה

התחייבויות תלויות תשואה הינן התחייבויות בגין חוזים בהם תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים בתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה, בניכוי דמי ניהול כמפורט להלן:

- לגבי פוליסות שהונפקו עד שנת 2004 דמי ניהול קבועים וכן דמי ניהול משתנים בשיעור 15% מהתשואה הריאלית לאחר ניכוי דמי הניהול הקבועים;
- בפוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך - דמי ניהול קבועים.

לגבי הנכסים וההתחייבויות בגין מוצרים אלו לא קיימת לחברות הביטוח חשיפה ישירה בגין שינויים בריבית, בשווי ההוגן של ההשקעות או במדד, למעט השפעה אפשרית על פקטור K בפוליסות משתתפות ברווחים. השפעה כאמור נכללה בטבלה בסעיף 2 שלהלן. השפעת התוצאות הכספיות על רווחי חברת הביטוח מצטמצמת לחשיפה הנגזרת מדמי הניהול המשתנים בהתאם לתנודתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים, וזאת רק לגבי פוליסות שהוצאו עד 2004, ומן ההיקף הכולל של ההתחייבות ממנה נגזרים דמי הניהול הקבועים של המבטח לגבי כלל המוצרים תלויי התשואה.

לאור האמור, מבחני הרגישות ומועדי הפירעון של ההתחייבויות המפורטים בסעיפים הבאים אינם כוללים חוזים תלויי תשואה.

כל שינוי של 1% בתשואה הריאלית על ההשקעות במסגרת חוזים תלויי תשואה בגין פוליסות שהונפקו עד שנת 2004, שהיקף ההתחייבויות בגינם ליום 31 בדצמבר 2024 הינו כ-25 מיליארדי ש"ח, משפיע על דמי הניהול בסך של כ-37 מיליוני ש"ח. השפעת שינוי כאמור על פוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך איננה מהותית.

2. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח (הפסד) לתקופה ועל ההון. ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על השווי הכלכלי.

ניתוח הרגישות הינו ביחס לנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי ההשקעה בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה, שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. ניתוח הרגישות אינו כולל כאמור את השפעתם של חוזים תלויי תשואה כמפורט לעיל. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך משמעותית או מתמשכת של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמינים למכירה ולפיכך, בניתוח הרגישות לעיל, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.

ניתוח הרגישות, מביא לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות.

יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

יצוין כי יישום התקנים החדשים IFRS 17 ו-IFRS 9 החל משנת 2025 צפוי לשנות את תוצאות מבחני הרגישות.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

2. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2024

שיעור השינוי בשע"ח של מט"ח (6)		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן (8)		השקעות במכשירים הוניים (4,7)		שיעורי הריבית (1,2,3)		רווח והפסד הכנסה כוללת (הון) (5)
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
241	(241)	47	(47)	(1)	1	(1,994)	624	רווח והפסד הכנסה כוללת (הון) (5)
(52)	52	47	(47)	(541)	541	(1,263)	11	

ליום 31 בדצמבר 2023 (*)

שיעור השינוי בשע"ח של מט"ח (6) (*)		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן (8)		השקעות במכשירים הוניים (4,7)		שיעורי הריבית (1,2,3)		רווח והפסד הכנסה כוללת (הון) (5)
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
214	(214)	52	(52)	(21)	21	(1,507)	535	רווח והפסד הכנסה כוללת (הון) (5)
(51)	51	52	(52)	(503)	503	(818)	(59)	

(*) הוצג מחדש

- (1) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה ניתוחי הרגישות הינם ביחס לערך בספרים של המכשירים וביחס למכשירים עם ריבית משתנה ניתוחי הרגישות הינם ביחס להשפעה על התוצאות הכספיות במהלך השנה השוטפת.
- (2) לפי הנחיית חוזר בדיקת נאותות העתודה (LAT), עקומי הריבית ששימשו בחישוב הרגישות, מתבססים על עקום ריבית חסרת סיכון לתאריך הדוח. עקום זה מבוסס תשואות לפדיון של אג"ח ממשלתיות סחירות, המפורסמות ע"י חברת מרווח הוגן, אשר זכתה במכרז לציטוט מחירים. עקומי הריבית הינם זהים למפורסם ע"י חברה זו, עד לנקודת ה-LLP בשנה ה-25. מעבר לנקודה זו, נקבעים עקומי הריבית על פי אקסטרפולציה בהתאם לשיטת Smith Wilson עד לשיעור הריבית האחרונה, UFR, שנקבעה על 60 שנה. מנקודה זו, הריבית העתידית הינה קבועה.
- (3) בניתוח הרגישות לשיעור ריבית נכללה גם השפעה אפשרית על ההתחייבויות הביטוחיות. ההשפעה של ירידה של 1% בשיעור הריבית על הרווח והרווח הכולל בגין התחייבויות ביטוחיות הכלולה בניתוח הרגישות מוערכת ב-1,970 מיליוני ש"ח (1,482 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023). השפעת עלייה של 1% בשיעור הריבית על הרווח והרווח הכולל בגין התחייבויות ביטוחיות הכלולה בניתוח הרגישות מוערכת ב-599 מיליוני ש"ח (510 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023) במסגרת חישוב ההתחייבויות הביטוחיות בוחנת החברה מעת לעת, את שיעורי הריבית המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות וזאת ביחס למאפייני ההתחייבות, המח"מ הרלוונטי, והריבית המתאימה לכל אחת מסוגי ההתחייבויות. כמו כן, קיימת חשיפה לשינוי בשיעורי הריבית להיוון בשל בחינת נאותות העתודות הנכללת בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים ובריאות ויישום נוהג מיטבי בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי בניתוח הרגישות לשינוי בשיעור הריבית נכללו השפעות השינוי בשיעורי הריבית להיוון כאמור. בניתוח הרגישות נכללו גם אגרות חוב סחירות בריבית קבועה ומשתנה, נכסי חוב לא סחירים והתחייבויות פיננסיות בריבית משתנה, מכשירים נגזרים ומוצרים מובנים. בבאור סיכון ישיר שלהלן נכללו מזומנים, נכסי חוב, התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה אחרים והתחייבויות פיננסיות.
- שיעור הנכסים מתוך סך הנכסים עבור חוזים שאינם תלויי תשואה שהופעל עליהם ניתוח הרגישות הינו כ-28.5%
- (4) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או שלחילופין, לחברה אין מידע ביחס לתזרים זה (בהתאם להגדרות ב-IFRS 7 אינן כוללות השקעות בחברות כלולות)
- (5) ניתוחי הרגישות ביחס להון מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על רווח והפסד לתקופה
- (6) מטבע זר עיקרי הינו דולר ארה"ב, כמפורט במאזן הצמדה בסעיף י' להלן
- (7) לאור הנחיות האוצר בחוזר ביטוח 2011-1-1, קרנות נאמנות שמשקיעות בנכסי חוב, נכללו ברגישות להשקעות במכשירים הוניים
- (8) בהתאם להנחיות האוצר בחוזר ביטוח 2011-1-1, מבחן הרגישות למדד המחירים לצרכן אינו כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

3. סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההון או בתזרים המזומנים הנובע מהנכס או ההתחייבות. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

להלן יוצג פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית :

ליום 31 בדצמבר 2024		
סך הכל	תלוי תשואה	שאינו תלוי (1) תשואה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
33,798	23,862	9,936
5,402	117	5,285
35,912	9,966	25,946
982	568	414
9,858	7,388	2,470
5,369	168	5,201
91,321	42,069	49,252
67,341	42,292	25,049
158,662	84,361	74,301
26,326	529	25,797
115,699	83,274	32,425
139	-	139
142,164	83,803	58,361
7,294	470	6,824
9,204	-	9,204
158,662	84,273	74,389
-	88	(88)
3,962	1,740	2,222

נכסים עם סיכון ריבית ישיר

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים :

אג"ח ח"ץ

אחר

השקעות פיננסיות אחרות

מזומנים ושווי מזומנים

נכסי ביטוח משנה

סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר

נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (2)

סך הכל נכסים

התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

התחייבויות פיננסיות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (3)

אחרים

סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (4)

הון

סך הכל הון והתחייבויות

סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות והון

סיכון חוץ מאזני

- (1) בביטוח חיים שאינו תלוי תשואה מרבית ההתחייבות הינה בגין פוליסות מבטיחות תשואה המגובות חלקית באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי בנק ישראל לכל אורך תקופת הפוליסה. לפיכך קיים לחברה כיסוי פיננסי חופף על חלק מההתחייבויות מבחינת ריבית והצמדה למשך חיי הפוליסות. ליום 31 בדצמבר 2024 כיסו אגרות החוב המיועדות כ- 55.9% מכלל ההתחייבויות שאינן תלויות תשואה בביטוח חיים שהונפקו עד שנת 1990
- (2) בגין יתר השקעות החברה במסגרת עסקי ביטוח חיים, קיימת חשיפה לשערי הריבית שישררו בעת מחזור ההשקעות אשר משך החיים שלהן עשוי להיות נמוך מאורך החיים הממוצע של ההתחייבויות הביטוחיות. בגין מוצרים אלה וכן בגין תביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אי-כושר עבודה, מבוסס חישוב ההתחייבות הביטוחית על שיעור ריבית תעריפית נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים מניות, קרנות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים שסיכון הריבית בגינם הינו נמוך יחסית (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחייבים ויתרות חובה)
- (3) אופן קביעת ריביות ההיוון המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות הן בביטוח חיים והן בביטוח כללי מפורטות בסעיף ה' בבאור זה בחלק המתייחס להנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית
- (4) התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר כוללות עתודות למס, יתרות חובה וזכות למיניהן וכו'

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

- ג. סיכוני שוק (המשך)
 3. סיכון ריבית ישיר (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2023		
סך הכל	תלוי תשואה	שאינו תלוי (1)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
31,534	23,014	8,520
5,340	108	5,232
29,865	11,224	18,641
986	621	365
12,466	6,733	5,733
5,605	150	5,455
85,796	41,850	43,946
59,010	38,758	20,252
144,806	80,608	64,198
16,522	232	16,290
111,863	79,657	32,206
263	-	263
128,648	79,889	48,759
7,205	561	6,644
8,953	-	8,953
144,806	80,450	64,356
-	158	(158)
3,950	1,814	2,136

נכסים עם סיכון ריבית ישיר

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים:

אג"ח ח"ץ

אחר

השקעות פיננסיות אחרות

מזומנים ושווי מזומנים

נכסי ביטוח משנה

סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר

נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (2)

סך הכל נכסים

התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

התחייבויות פיננסיות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה (3)

אחרים

סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (4)

הון

סך הכל הון והתחייבויות

סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות והון

סיכון חוץ מאזני

- (1) בביטוח חיים שאינו תלוי תשואה מרבית ההתחייבויות הינה בגין פוליסות מבטיחות תשואה המגובות חלקית באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי בנק ישראל לכל אורך תקופת הפוליסה. לפיכך קיים לחברה כיסוי פיננסי חופף על חלק מההתחייבויות מבחינת ריבית והצמדה למשך חיי הפוליסות. ליום 31 בדצמבר 2023 כיסו אגרות החוב המיועדות כ- 56.1% מכלל ההתחייבויות שאינן תלויות תשואה בביטוח חיים שהונפקו עד שנת 1990
- בגין יתר השקעות החברה במסגרת עסקי ביטוח חיים, קיימת חשיפה לשערי הריבית שישררו בעת מחזור ההשקעות אשר משך החיים שלהן עשוי להיות נמוך מאורך החיים הממוצע של ההתחייבויות הביטוחיות. בגין מוצרים אלה וכן בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי ובביטוח אי-כושר עבודה, מבוסס חישוב ההתחייבויות הביטוחיות על שיעור ריבית תעריפית
- (2) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים מניות, קרנות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים שסיכון הריבית בגינם הינו נמוך יחסית (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחייבים ויתרות חובה)
- (3) אופן קביעת ריביות ההיוון המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות הן בביטוח חיים והן בביטוח כללי מפורטות בסעיף ה' בבאור זה בחלק המתייחס להנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית
- (4) ההתחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר כוללות עתודות למס, יתרות חובה וזכות למיניהן וכו'

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה.

הקבוצה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש הקבוצה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד. אולם, חלק ניכר מהתחייבויותיה הביטוחיות במגזר ביטוח חיים אינן חשופות לסיכון הנזילות בשל אופיים של חוזי הביטוח כמתואר להלן. יצוין, עם זאת, כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.

חוזים תלויי תשואה, בביטוח חיים – על פי תנאי החוזים זכאים בעליהם לקבל את שווי ההשקעות האמורות ותו לא. לפיכך, אם ערך ההשקעות ירד מכל סיבה שהיא, תהיה במקביל ירידה זהה בגובה התחייבויות החברה. לאור האמור, הקבוצה אינה חשופה לסיכון נזילות בהקשר זה.

חוזים שאינם תלויי תשואה, בביטוח חיים – 11.9% מתיק ביטוח החיים הינו בגין חוזים שאינם תלויי תשואה אך מבטיחים תשואה מוסכמת. חוזים אלו מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי בנק ישראל. החברה זכאית לממש אג"ח אלו, בעת שנדרש פדיון הפוליסות האמורות.

סיכון הנזילות של הקבוצה נובע, אפוא, בעיקר מיתרת הנכסים שאינם אגרות חוב מיועדות ואינם כנגד חוזים תלויי תשואה. נכסים אלו מהווים לתאריך הדוח כ-26.1% (42 מיליארדי ש"ח) מכלל נכסי הקבוצה. מתוך יתרת נכסים אלו, סך של כ-6.3 מיליארדי ש"ח הינם נכסים סחירים, הניתנים למימוש מיידי.

1. ניהול נכסים והתחייבויות

הקבוצה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של הקבוצה. היות ומדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות בדוח על המצב הכספי.

מועדי הפירעון של ההתחייבויות בביטוח חיים ובריאות נכללו בטבלאות כדלקמן :

- כספי חיסכון בהתאם למועדי הפירעון החוזיים, דהיינו גיל הפרישה, ללא הנחות ביטולים, בהנחה שכל החיסכון יימשך כסכום הוני ולא כקצבה ;
- התחייבויות בגין גמלאות בתשלום, אובדן כושר עבודה בתשלום, סיעודי בתשלום ובריאות בהתאם למועדי התשלום החוזיים על בסיס אומדן אקטוארי ;
- התחייבויות בגין תביעות תלויות ועתודות הסיכון בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות מדווחות בעמודה "ללא מועד פירעון מוגדר" ;
- מועדי הפירעון של ההתחייבויות בביטוח כללי נכללו בטבלאות בהתאם למועדי התשלום החוזיים ע"פ האומדנים האקטואריים של הקבוצה ;
- התחייבויות ביטוחיות בענפי רכוש המקובצים ובענפים בהם האקטואר לא חותם, נכללו בעמודה של זמן פירעון "עד 3 שנים" ;
- מועדי הפירעון של התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה נכללו על בסיס מועדי הפירעון החוזיים. בחוזים בהן הצד שכנגד רשאי לבחור את עיתוי התשלום של סכום, ההתחייבות נכללת על בסיס של המועד המוקדם ביותר שבו הקבוצה יכולה להידרש לשלם את ההתחייבות.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני נזילות (המשך)

2. התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים* ובריאות

עד שנה	מזל שנה ועד 5 שנים	מזל 10 שנים ועד 15 שנים	מזל 15 שנים	ללא מועד פירעון מוגדר	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
4,347	5,239	3,166	1,453	7,587	22,696
4,323	5,117	3,072	1,436	6,967	21,879
ליום 31 בדצמבר 2024					
ליום 31 בדצמבר 2023					

* לא כולל תזרים בגין חוזים תלויי תשואה.

3. התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

עד 3 שנים	מזל 3 שנים ועד 5 שנים	מזל 5 שנים	ללא מועד פירעון מוגדר	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,732	2,005	2,666	108	11,511
6,957	2,023	2,468	133	11,581
ליום 31 בדצמבר 2024				
ליום 31 בדצמבר 2023				

4. התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה

עד שנה	מזל שנה ועד 5 שנים	מזל 10 שנים ועד 15 שנים	מזל 15 שנים	מזל 15 שנים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
11,695	4,853	3,471	-	-	20,019
21,392	-	-	-	-	21,392
ליום 31 בדצמבר 2024					
התחייבויות פיננסיות					
התחייבויות בגין חוזי השקעה*					
ליום 31 בדצמבר 2023					
התחייבויות פיננסיות					
התחייבויות בגין חוזי השקעה*					
6,636	3,883	3,717	86	-	14,322
19,267	-	-	-	-	19,267

* התחייבויות עד שנה כוללות התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה. יתרת ההתחייבויות האמורות נכון לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 הסתכמה לסך של כ-21,284 מיליוני ש"ח וכ-19,122 מיליוני ש"ח, בהתאמה, העומדות לפירעון לפי דרישה. התחייבויות אלו סווגו כעומדות לפירעון עד שנה למרות שמועדי פירעון בפועל עשויים להיות בשנים מאוחרות יותר

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני נזילות (המשך)

5. התחייבויות בגין חוזי חכירה

סה"כ מיליוני ש"ח	מעל 5 שנים מיליוני ש"ח	1-5 שנים מיליוני ש"ח	עד שנה מיליוני ש"ח	שיעור ריבית אפקטיבית ממוצע
				%
84	-	53	31	1.4% - 6.07%
77	4	44	29	1.4% - 6.07%

ליום 31 בדצמבר 2024

התחייבויות חכירה

ליום 31 בדצמבר 2023

התחייבויות חכירה

ה. סיכונים ביטוחיים

סיכון הביטוח כולל, בין היתר:

סיכוני חיתום:

הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים

סיכוני זרבה:

הסיכון להערכה לא נכונה של התחייבויות הביטוחיות אשר עלולה לגרום לכך שהזרבות האקטואריות אינן מספקות לכיסוי כל התחייבויות והתביעות. המודלים האקטואריים על פיהם בין היתר מעריכה הקבוצה את התחייבויות הביטוחיות, מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות. חשיפת החברה מורכבת מהסיכונים הבאים:

1. סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות;
2. סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים ובניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

סיכון קטסטרופה:

חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה) כגון אסון טבע, טרור, נזקי טבע או רעידת אדמה, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה הקבוצה בארץ הינו רעידת אדמה

לתאריך הדוח ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מרבי (MPL) של כ-2.1% הינה כ-16,957 מיליוני ש"ח ברוטו וכ-176 מיליוני ש"ח בשייר עצמי. בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים של החברה, החברה רוכשת כיסוי ביטוח משנה רחב יותר לכיסוי נזק גדול במיוחד בהסתברות נזק מרבי ובהתאם, הכיסוי בפועל עולה על הנזק המירבי המפורט לעיל.

לעניין נתונים בדבר מוצרי הביטוח השונים אשר בגינם נוצר למבטח חשיפה לסיכון ביטוחי, ראו פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סיכוני ביטוח בבאור 36 - נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות

א. כללי

להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

באופן כללי, בהתאם להוראות הממונה, ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות ובאופן עקבי לשנה קודמת. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל ומין המבוטח, תקופת הביטוח, מועד תחילת הביטוח, סוג הביטוח, פרמיה תקופתית וסכום הביטוח.

ב. השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

1. תוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה":
בתוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה" קיים מרכיב חיסכון מזוהה. העתודה הבסיסית והעיקרית היא בגובה החיסכון שנצבר בתוספת תשואה בהתאם לתנאי הפוליסה כדלקמן:
– קרן צמודה לתשואת תיק השקעות (חוזים תלויי תשואה);
– קרן צמודה למדד בתוספת ריבית קבועה מובטחת או מזוכה בתשואה מובטחת כנגד נכסים מותאמים (חוזים מבטיחי תשואה).
בגין מרכיבים ביטוחיים המצורפים לתוכניות ביטוח אלו (קצבה, אובדן כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי וכו') מחושבת ההתחייבות ביטוחית בנפרד כאמור להלן.
2. תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה (תוכניות מסוג "מסורתית"):
תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה משלבות מרכיב של סכום חיסכון במקרה שהמבוטח נשאר בחיים בתום תקופת התוכנית, עם מרכיב של סיכון מוות במשך תקופת התוכנית. בגין מוצרים אלה מחושבת ההתחייבות ביטוחית לכל כיסוי כהיוון של תזרים המזומנים בגין התביעות הצפויות, כולל תשלום בתום התקופה, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על ההנחות לפיהן תומחרו המוצרים ו/או על הנחות שהופקו מניסיון התביעות, כולל שיעורי הריבית (להלן – "ריבית תעריפית"), לוח התמורות או התחלואה, (ראו גם סעיף 2 להלן). החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve", אשר אינה כוללת בזרם התקבולים הצפוי את המרכיב שהועמס בתעריף הפרמיות לכיסוי העמלות וההוצאות, ומנגד אינה מנכה את ההוצאות והעמלות הצפויות. בגין מוצרים מסורתיים תלויי תשואה מחושבת העתודה בהתאם לתשואה שהושגה בפועל בניכוי דמי ניהול.
3. התחייבויות לגמלאות בתשלום מחושבות בהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמורות עדכניים אשר נבנו לאחר בחינת ניסיון הקבוצה ובסיוע נתונים אשר פורסמו על-ידי אקטואר האוצר בחוזר הממונה. לפרטים נוספים ראו באור 33 לעיל.
4. התחייבויות בגין קצבאות המשולמות לכל החיים בגין פוליסות בתוקף (משולמות ומסולקות) שטרם הגיעו לשלב מימוש הגמלה או הגיעו לגיל פרישה וטרם התחיל התשלום בפועל, מחושבות בהתאם להסתברות למשיכת הגמלה ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמורות עדכניים. בעת עדכון לוחות התמורות נעשית הגדלה הדרגתית של ההתחייבויות לגמלה בהתחשב ברווחים הצפויים מהפוליסות עד הגיע המבוטחים למועד הפרישה בהתאם לחוזרי הממונה. ככל שמקדמי הקצבה המובטחים בפוליסות נמוכים יותר, ההגדלה הנדרשת גבוהה יותר. לפרטים נוספים ראו באור 33 לעיל.
5. תוכניות ביטוח חיים אחרות ותוכניות בריאות כוללות מוצרי סיכון טהור (אובדן כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי, מחלות קשות, נכויות וכו') הנמכרות כפוליסות עצמאיות או שהן מצורפות לפוליסות עם תוכנית יסודית מסוג "עדיף", "מסלולי השקעה" או "מסורתית". בגין תוכניות אלו מחושבת ההתחייבות אקטוארית. בגין חלק מהתוכניות האלה החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Gross Premium Reserve" אשר כוללת בזרם התקבולים הצפוי את כל מרכיבי הפרמיות ומנכה את ההוצאות והעמלות הצפויות. בגין תביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אובדן כושר עבודה, מחושבת ההתחייבות ביטוחית בהתאם למשך תקופת התשלום הצפויה, כשהיא מהוונת לפי שיעור ריבית תעריפית.
6. ההתחייבויות הביטוחיות בתוכנית הביטוח הסיעודי שנרכשו במסגרת עסקת רכישת פעילות אליהו מחושבת בשיטת "Net Premium Reserve" לאור המאפיינים השונים של תוכנית זו, ביחס לתוכניות הקיימות בהראל.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

- 1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)**
- ב. השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)**
7. התחייבויות בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי ובביטוח אובדן כושר עבודה, מחושבות על בסיס הערכה פרטנית לכל תביעה המבוססת על הפרמטרים הבאים: סכום הפיצוי החודשי, תקופה המכסימלית לתשלום התביעה, ותק התביעה וסטטוס התביעה. לסכום זה מתווספת עתודה בגין IBNR המחושבת באופן סטטיסטי על בסיס ניסיון העבר.
8. ההתחייבות הביטוחית בגין ביטוח קבוצתי מורכבת מעתודה ל-IBNR (תביעות אשר אירעו אך טרם דווחו), עתודה להמשכיות והפרשה להפסדים עתידיים, ככל שנדרשת.
9. התחייבויות בגין תביעות תלויות בביטוח בריאות מחושבות בהתאם לניסיון החברה.
10. ההתחייבות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים כוללות בעיקר הפרשות לתביעות תלויות עבור מקרי מוות בהתאם לסכום בסיכון.
11. ההתחייבויות בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR) בביטוח חיים ובביטוח בריאות מחושבות בדרך כלל בהתאם לניסיון החברה.
12. הפרשה מיוחדת נרשמת במידה ובדיקת נאותות העתודה (Liability Adequacy Test) המתוארת בבאור 3 ג מעלה שיש צורך בכך.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

ג. ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

1. שיעור ההיוון

בגין תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית") (ראו 1ב לעיל) ומוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה הריבית המשמשת להיוון הינה כדלקמן:

- בתוכניות ביטוח המגובות בחלקן באגרות חוב מיועדות - ריבית תעריפית בשיעורים של בין 3% ל-5% צמודה;
- בגין מוצרים תלויי תשואה, שהונפקו בשנים 1991 ואילך - ריבית תעריפית בשיעור 2.5%, צמודה. בהתאם לתנאי התוכנית שינויים בריבית יזקפו למבוטחים;
- בגין עתודת פעילים במוצרי בריאות וסיעוד פרט לטווח ארוך – ריבית תעריפית בשיעור 2.5% לבריאות, 3% לסיעוד, צמודה.

שיעור ההיוון יכול להשתנות כתוצאה משינויים מהותיים בשיעור ריבית השוק לטווח ארוך.

בדבר עדכון שיעורי ההיוון והשפעות על הדוחות הכספיים, ראו סעיף ה2.

2. שיעורי תמותה ותחלואה

א. שיעורי התמותה ששימשו לחישוב ההתחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה (כלומר לא כולל תמותה של מבוטחים מקבלי קצבאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי אי כושר עבודה או סיעוד) זהים, בדרך כלל, לשיעורים אשר שימשו לקביעת התעריף.

ב. ההתחייבות לקצבאות המשולמות לכל החיים למבוטחים המקבלים קצבה, מחושבת בהתאם ללוחות תמותה עדכניים שפורסמו על ידי אקטואר האוצר. לוחות אלה משמשים גם בחישובי התמותה למבוטחים שטרם החלו לקבל קצבה החל מהמועד הצפוי לקבלת הקצבה. עד המועד הצפוי לקבלת הקצבה מבוצע שימוש בלוח תמותה עדכני המחושב על בסיס ניסיון החברה.

ג. לוחות התמותה שפורסמו על ידי אקטואר האוצר, משמשים גם בעת ביצוע בדיקת נאותות העתודה (Liability Adequacy Test) המתוארת בבאור 33.

ד. עליה בהנחה של שיעור התמותה, עקב עליה בשיעור התמותה בפועל לרמה העולה על ההנחה הקיימת, תביא לקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בגין קצבאות המשולמות לכל החיים. יצוין כי בעשורים האחרונים קיימת מגמה הפוכה של הגדלת תוחלת החיים וקיטון בשיעור התמותה. הנחת התמותה המשמשת לחישוב ההתחייבות לקצבה לוקחת בחשבון הנחה בגין גידול עתידי בתוחלת החיים.

ה. שיעורי התחלואה מתייחסים לשכיחות של מקרי תביעה בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכיוצ"ב. שיעורים אלה נקבעו על בסיס ניסיון החברה.

ו. ככל שההנחה לגבי שיעור התחלואה תעלה כך תגדל ההתחייבות הביטוחית בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה.

3. שיעורי לקיחת גמלה

חוזי ביטוח חיים, הכוללים מרכיב חיסכון, התנהלו, בגין כספים שהופקדו עד שנת 2008 בשני מסלולים: מסלול הוני או מסלול קצבתי. החל משנת 2008 כל התוכניות הן לקצבה. בחלק מהחוזים המבוטח רשאי לבחור את המסלול במועד הפרישה. היות וסכום ההתחייבות הביטוחית שונה בכל אחד משני מסלולים אלו, מוטל על החברה לקבוע את שיעור תוכניות הביטוח בהן יבחרו המבוטחים במסלול הגמלה. שיעור זה נקבע על פי הנחיות רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון תוך התאמה לניסיון החברה.

מעת לעת מבצעת הראל ביטוח מחקר לגבי גיל פרישה ומימוש קצבה בשילוב מודל תלוי גיל. לפרטים נוספים ראו סעיף ה2 להלן.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות (המשך)

ג. ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

4. פקטור K

העתודה המשלימה לגמלה נצברת באופן הדרגתי בגין הכספים שנצברו בפוליסות עד לתום תקופת הדיווח, בהתחשב ברווחים הצפויים מהפוליסות עד הגעת המבוטחים לגיל פרישה.

ההפרשה ההדרגתית נעשית על ידי שימוש בפקטור K הנגזר משיעור ההכנסות העתידיות. ככל שפקטור K גבוה יותר, ההתחייבות להשלמת עתודה לקצבה שתוכר בדוח הכספי תהיה נמוכה יותר והסכום שיידחה וירשם בעתיד יהיה גבוה יותר.

בהתאם להנחיות הממונה, אקטואר הראל ביטוח קובע שני ערכי K נפרדים, אחד בגין התחייבויות בשל מרכיב החיסכון תלוי תשואה ושני בגין התחייבויות בשל מרכיב החיסכון מבטיח תשואה.

מדיניות החברה הינה שערך ה-K הינו קבוע וכי יש להפחית ערך זה רק במידה ולא ניתן להצדיקו. לימים 31 בדצמבר 2024 ו-31 בדצמבר 2023, ערך ה-K עבור פוליסות מבטיחות תשואה הינו בשיעור של 0% ועבור פוליסות משתתפות ברווחים הינו בשיעור של 0.935%. יתרת העתודה להשלמת גמלה הכלולה בדוחות הכספיים לימים 31 בדצמבר 2024 ו-31 בדצמבר 2023 הסתכמה לסך של כ-1,106 מיליוני ש"ח וכ-1,233 מיליוני ש"ח, בהתאמה. העתודה הצפויה להיזקף לדוחות הכספיים על ידי שימוש בפקטור K לימים 31 בדצמבר 2024 ו-31 בדצמבר 2023 הסתכמה לסך של כ-1,018 מיליוני ש"ח וכ-839 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

5. שיעורי ביטולים

שיעור הביטולים משפיע על ההתחייבויות הביטוחיות, בגין חלק מביטוחי הבריאות וכן על קצבאות המשולמות לכל החיים בתקופה שלפני התחלת התשלומים. ביטולי חוזי ביטוח יכולים לנבוע מביטול היזום על ידי החברה עקב הפסקת תשלומי הפרמיות או פדיונות לבקשת בעליהן. ההנחות לגבי שיעורי הביטולים מבוססות על ניסיון החברה והן מבוססות על סוג המוצר, משך החיים של המוצר ומגמות מכירה.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

2. השפעת השינויים בהנחות העיקריות (למעט השפעות ריבית) ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח חיים ובמגזר ביטוח בריאות

2022	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	90	305
(51)	-	-
(23)	-	-
(279)	-	(106)
(353)	90	199

מגזר ביטוח חיים

עדכון הנחות אקטואריות (א)

עדכון מחקר בקשר עם שיעור פרישה ושיעור מימוש גמלה

עדכון בקשר עם התפתחות ההוצאות במודל האקטוארי

יישום חוזר בעניין עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי (ב)

סך הכל השפעת השינויים בהנחות העיקריות במגזר ביטוח חיים

מגזר ביטוח בריאות**בריאות פרט**

עדכון הנחות בעקבות מחקרים ובעקבות עדכון שיעור המע"מ (ג)

עדכון בקשר עם התפתחות ההוצאות במודל האקטוארי

יישום חוזר בעניין עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי (ב)

סיעוד

עדכון הנחות בעקבות מחקרים ובעקבות עדכון שיעור המע"מ (ד)

עדכון בקשר עם התפתחות ההוצאות במודל האקטוארי

סך הכל השפעת השינויים בהנחות העיקריות במגזר ביטוח בריאות

סך הכל השפעת השינויים בהנחות העיקריות במגזרים חיים ובריאות לפני מס

סך הכל השפעת השינויים בהנחות העיקריות במגזרים חיים ובריאות לאחר מס

שינויים בשנת 2024 :

א. התוצאות בשנת 2024 הושפעו מעדכון ההנחות האקטואריות (ברבעון השלישי) באופן שמשקף את ניסיון החברה בדבר האפשרות ללקיחת קצבה בהתאם למסלולי קצבה שונים. השפעת האמור הביאה לקיטון בעתודה המשלימה לגמלה בסך של כ-305 מיליוני ש"ח לפני מס.

ב. התוצאות בשנת 2024 הושפעו מיישום חוזר (ברבעון השני) שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ובקרנות הפנסיה" (להלן: "החוזר"). החוזר כולל עדכון של הנחות ברירות המחדל המשמשות לחישוב ההתחייבויות והמקדמים בפוליסות ביטוח חיים ובקרנות הפנסיה. בעקבות יישום התיקון בהוראת החוזר, נרשם במגזר ביטוח חיים גידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-106 מיליוני ש"ח לפני מס. כמו כן, בעקבות יישום החוזר נרשם במגזר בריאות גידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-5 מיליוני ש"ח לפני מס.

ג. התוצאות בשנת 2024 הושפעו מעדכון הנחות בעקבות מחקרים שביצעה החברה (ברבעון הרביעי) בקשר עם הנחות התחלואה בכיסויי ניתוחים, תרופות ואמבולטורי וכן בקשר עם שיעורי הביטולים בפוליסות הוצאות רפואיות אשר הביאו לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-43 מיליוני ש"ח לפני מס. כמו כן, עדכון שיעור המע"מ הביא לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-4 מיליוני ש"ח לפני מס.

ד. התוצאות בשנת 2024 הושפעו מעדכון הנחות בעקבות מחקרים שביצעה החברה (ברבעון הרביעי) בקשר עם שיעורי הביטולים בענף סיעוד פרט. השפעת האמור הביאה לקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-17 מיליוני ש"ח לפני מס. כמו כן, עדכון שיעור המע"מ הביא לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-5 מיליוני ש"ח לפני מס.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

3. ניתוחי רגישות בביטוח חיים ובריאות

ניתוחי הרגישות מתייחסים להנחות העומדות בבסיס חישוב ההתחייבויות הביטוחיות בספרים.

ליום 31 בדצמבר 2024

שיעור לקיחת גמלא'		שיעור תמורה		שיעור תחלואה		שיעור הביטולים (פדיונות, סילוקים והקטנות)		רווח (הפסד)
-5%	+5%	-10%	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%	
מיליוני ש"ח								
72	(68)	(1,161)	871	435	(476)	(77)	65	

ליום 31 בדצמבר 2023

שיעור לקיחת גמלא'		שיעור תמורה		שיעור תחלואה		שיעור הביטולים (פדיונות, סילוקים והקטנות)		רווח (הפסד)
-5%	+5%	-10%	+10%	-10%	+10%	-10%	+10%	
מיליוני ש"ח								
74	(75)	(991)	838	327	(368)	(73)	64	

* לסכום העתודה המשלימה לגמלאות, ראו באור 19א

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)**ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)****4. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי**

להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים, השיטות וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

לקבוצה חוזי ביטוח בתחומי הביטוח הכללי בעיקר בענפי רכב חובה, חבויות, רכב קסקו וביטוח רכוש.

פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה את בעל הפוליסה והנוהג מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג ברכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. תביעות ברכב חובה מתאפיינות ב"זנב ארוך" דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו של מבוטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי. סוגי הביטוח העיקריים הינם: ביטוח אחריות כלפי צד ג', ביטוח אחריות מעבידים, ביטוח חבויות אחרות כגון אחריות מקצועית, חבות מוצר ואחריות דירקטורים ונושאי משרה. עיתוי הגשת תביעות וסילוקן מושפע ממספר גורמים כגון סוג הכיסוי, תנאי הפוליסה, חקיקה ותקדימים משפטיים. בדרך כלל תביעות בתחום החבויות מתאפיינות ב"זנב ארוך".

פוליסה לביטוח נזקי רכב ולנזקי רכב רכוש צד ג' מעניקים למבטוח כיסוי לנזק רכוש. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב שניזוק. התעריף לביטוח רכב רכוש מחייב אישור, כמו גם אישור הפוליסה בכללותה, על ידי הממונה והינו תעריף אקטוארי ובחלקו דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבטוחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבטוח בפוליסה (כגון סוג הרכב, שנת ייצור, וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבטוח (גיל הנהג, ניסיון תביעות וכו'). תהליך החיתום מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מערכת נהלים שנועדו לבדוק את ניסיון התביעות של המבטוח הכוללים הצגת אישור העדר תביעות ממבטח קודם במשך שלוש שנים אחרונות, הצגת אישור מיגון עדכני וכו', ומשולבים באופן ממוכן בתהליך ההפקה של הפוליסות.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

ביטוחי רכוש מיועדים להעניק למבטוח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו ואובדן רווחים עקב הנזק לרכושו.

הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכונים אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזקי אובדן רווחים עקב הנזק הפיזי שנגרם לרכוש. ביטוחי רכוש מהווים נדבך חשוב בביטוחי דירות, ביטוחי בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'. במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

4. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

א. עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי

כללי

א. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה;
- פרמיה בחסר;
- תביעות תלויות;
- ובניכוי - הוצאות רכישה נדחות.

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה והוצאות הרכישה הנדחות מחושבים בדרך שאינה תלויה בהנחות כל שהן ולכן אינן חשופות לסיכון הרזרבה. לעניין האופן בו מחושבות הפרשות אלה, ראו באור 3.

ב. בהתאם להוראות הממונה, בענפים המקובצים ובענפים שאינם מקובצים התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר ממונה בביטוח כללי, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות באופן עקבי לשנה הקודמת. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח ולכל שנת אירוע/חיתום, נקבעת על סמך שיקול דעת לפי מידת ההתאמה של השיטה לענף ולעיתים נעשה שילוב בין השיטות השונות. ההערכות מתבססות בעיקרן על ניסיון העבר של התפתחות תשלומי התביעות ו/או התפתחות סכום התשלומים וההערכות הפרטניות. ההערכות כוללות הנחות בדבר עלות התביעה הממוצעת, עלויות הטיפול בתביעות ושכיחות התביעות. הנחות נוספות יכולות להתייחס לשינויים בשערי הריבית, ובעיתוי ביצוע התשלומים. תשלומי התביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות, בניכוי שיבובים והשתתפויות עצמיות.

ג. השימוש בשיטות אקטואריות המבוססות על התפתחות התביעות מתאים בעיקר כאשר קיים מידע יציב ומספק בתשלומי התביעות ו/או בהערכות הפרטניות כדי להעריך את סך עלות התביעות הצפויה. כאשר המידע הקיים בניסיון התביעות בפועל אינו מספק, משתמש האקטואר לעיתים, בחישוב המשקלל בין אומדן ידוע (בחברה ו/או בענף) כגון L/R לבין התפתחות התביעות בפועל. משקל גדול יותר ניתן להערכה המבוססת על ניסיון. ככל שהזמן עובר מצטבר מידע נוסף על התביעות.

ד. כן נכללות הערכות איכותיות ושיקול דעת באשר לאפשרות שמגמות העבר לא ימשכו בעתיד. לדוגמה: עקב אירוע חד פעמי, שינויים פנימיים, כגון שינוי בתמהיל התיק, במדיניות החיתום ונוהלי הטיפול בתביעות וכן בגין השפעת גורמים חיצוניים כגון פסיקה משפטית, חקיקה וכו'. כאשר שינויים כאמור לעיל, לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר, האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות לפי העניין.

ה. בענפים אחרים שבהם לא יושם מודל אקטוארי, העתודה נקבעת (בברוטו ובשייר) על סמך חוות דעת מומחי החברה, ובהתאם להמלצות יועציהם המשפטיים.

ו. חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי /בלתי יחסי), ניסיון התביעות בפועל והפרמיה שהועברה למבטחי משנה.

ז. הערכת התביעות התלויות עבור חלק החברה בפול, בעסקים נכנסים וביטוחים משותפים המתקבלים מחברות ביטוח אחרות (מבטחים מובילים) התבססה על חישוב שבוצע על ידי הפול או על ידי המבטחים האחרים.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

4. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

ב. פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים

הערכות האקטואריות מבוססות בעיקרן על מסדי הנתונים בגין התביעות המשולמות וההערכות הפרטניות הכוללות גם הוצאות ישירות ליישוב תביעות, בניכוי שיבובים והשתתפות עצמית. יצוין כי בהתאם להוראות הממונה תיכללנה בהפרשות גם עלויות עקיפות ליישוב תביעות בגין כל שנות החיתום.

א. ענף אובדן רכוש (למעט ביטוח עבודות קבלניות ונזקי טבע וטרור) ומקיף דירות (כולל בנקים למשכנתאות)

המודלים בהם משתמשת הקבוצה הינם: מודל התפתחות תשלומים, התפתחות תשלומים ותלויות ומודל התפתחות כמות התביעות תוך שימוש בשיטות: Link Ratios, Chain Ladder, וממוצעים לתקופת התפתחות עד שנתיים וחצי בתוספת זנב לתקופות התפתחות מעבר לזה. בגין תביעות פתוחות ישנות (עם שנת נזק קודמת לשנתיים וחצי), לוקחת הקבוצה את התביעות התלויות כפי שהוערכו באגף התביעות בביטוח כללי. קיימת התייחסות נפרדת לאירועים חריגים.

בענף מקיף דירות (כולל בנקים למשכנתאות) מתבצע שימוש במודל סטוכסטי להערכת הרזרבה (מודל Bootstrap) וזאת לצורך עמידה בדרישות עמדת הממונה לגבי הנוהג המיטבי לחישוב עתודות בביטוח כללי.

ב. ענף רכב רכוש

(1) תאונות

המודלים בהם משתמשת הקבוצה הינם: מודל התפתחות תשלומים ומודל התפתחות כמות התביעות תוך שימוש בשיטות: Link Ratios, Chain Ladder, וממוצעים לתקופת התפתחות עד שנתיים וחצי בתוספת זנב לתקופות התפתחות מעבר לזה. בגין תביעות פתוחות ישנות (עם שנת נזק קודמת לשנתיים וחצי), לוקחת הקבוצה את התביעות התלויות כפי שהוערכו באגף התביעות בביטוח כללי. קיימת התייחסות נפרדת לאירועים חריגים.

(2) נזק טוטלי/גניבות

לגבי תביעות ידועות, התביעות התלויות כפי שהוערכו באגף התביעות בביטוח כללי. לגבי תביעות שטרם דווחו, כמות התביעות שטרם דווחה נקבעת לפי שיטות Link Ratios, Chain Ladder. עלות התביעות נקבעת לפי שיטת הממוצעים. החישוב נעשה בברוטו לפני חלק מבטחי משנה. חלק מבטחי משנה בחוזים היחסיים מחושב בהתאם להסכמים.

בענף רכב רכוש מתבצע שימוש במודל סטוכסטי להערכת הרזרבה (מודל Bootstrap) וזאת לצורך עמידה בדרישות עמדת הממונה לגבי הנוהג המיטבי לחישוב עתודות בביטוח כללי.

ג. ענף רכב חובה

המודלים בהם משתמשת הקבוצה הינם: מודל התפתחות תשלומים, התפתחות תשלומים ותלויות ומודל התפתחות כמות התביעות תוך שימוש בשיטות: Link Ratios, Chain Ladder, וממוצעים לתקופת התפתחות של עד 17 שנה בתוספת זנב לתקופות התפתחות מעבר לזה. עבור שנות החיתום המאוחרות משתמשת החברה בשיטת Bornhuetter - Ferguson (BF). כמו כן מחושבות סטיות תקן לפי שיטת Thomas Mack.

בגין תביעות פתוחות ישנות, לוקחת החברה את סכום התביעות התלויות כפי שהוערכו באגף התביעות בביטוח כללי. העתודה עבור חלק החברה בגין הסדר ביטוח שיוירי (הפול) מבוססת על החישוב שבוצע ע"י הפול.

שימוש במודל סטוכסטי להערכת הרזרבה (מודל Bootstrap) וזאת לצורך עמידה בדרישות עמדת הממונה לגבי הנוהג המיטבי לחישוב עתודות בביטוח כללי.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

4. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

ב. פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

ד. ענפי חבויות - אחריות מעבידים, אחריות כלפי צד ג' (כולל תביעות פקולטיביות), אחריות מקצועית (כולל אחריות רופאים ואחריות מנהלים) ואחריות למוצרים פגומים.

המודלים בהם משתמשת הקבוצה הינם: מודל התפתחות תשלומים, התפתחות תשלומים ותלויות ומודל התפתחות כמות התביעות תוך שימוש בשיטות: Link Ratios, Chain Ladder, וממוצעים לתקופת התפתחות עד 17 שנה בתוספת זנב לתקופות התפתחות מעבר לזה. עבור שנות החיתום המאוחרות משתמשת החברה בשיטת Bornhuetter - Ferguson (BF). כמו כן מחושבות סטיות תקן לפי שיטת Thomas Mack.

בגין תביעות פתוחות ישנות, נלקח סכום התביעות התלויות כפי שהוערכו באגף התביעות בביטוח כללי. בענפי החבויות, למעט אחריות כלפי צד ג', ההפרשה בגין תביעות פקולטיביות הינה המקסימום מבין סכום התביעות התלויות שהוערכו פרטנית באגף התביעות בביטוח כללי ובין סכום התביעות התלויות לפי המודל האקטוארי הנ"ל. בענף צד ג' מתבצעת ההפרשה בגין תביעות פקולטיביות בהתאם למודל אקטוארי נפרד.

החישוב נעשה בברוטו לפני חלק מבטחי משנה. חלק מבטחי משנה מחושב בהתאם להסכמים. בביטוח משנה מסוג XOL מתחשבת החברה בהערכות של התביעות הגדולות הידועות וכן בפרמיה ששולמה למבטחי משנה בשנים האחרונות.

שימוש במודל סטוכסטי להערכת הרזרבה (מודל Bootstrap) וזאת לצורך עמידה בדרישות עמדת הממונה לגבי הנוהג המיטבי לחישוב עתודות בביטוח כללי.

ה. הפרשות על בסיס הערכות אחרות (לא אקטואריות)

בהתאם להנחיות הממונה בחנה הראל ביטוח חישוב הפרשות אקטואריות גם בענפים הבאים: עבודות קבלניות, נזקי טבע, נזקי טרור וערבויות מכר, עקב העדר מובהקות סטטיסטית לא יושם מודל אקטוארי בענפים אלו. התביעות התלויות בענפים אלו נכללו על בסיס הערכות הכוללות את המרכיבים הבאים:

- (1) תביעות תלויות ידועות הכוללות הפרשה מתאימה לסילוק והוצאות הטיפול עד לסוף התקופה ואשר טרם שולמו לתאריך הדוחות הכספיים. הפרשה זו מתבססת בעיקרה על הערכה פרטנית לכל תביעה לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין ומומחי החברה שמטפלים בתביעות;
- (2) הפרשה בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו לחברה (IBNR) והפרשות בגין תביעות שדווחו בחסר (IBNER) על פי ניסיון בפועל של הראל ביטוח.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

4. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

ג. ההנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית

(1) המודלים האקטואריים מבוססים על נתונים מותאמים ליום הדוח תחת ההנחה הבסיסית של גידול עתידי בעלות התביעות בגובה העלייה במדד והיוון ההפרשות בהתאם להוראות הנוהג המיטבי ולפי עקום הריבית חסרת הסיכון המותאם לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות, ובהתחשב בפער בין השווי ההוגן והערך בספרים של הנכסים הלא סחירים;

(2) נכללת תוספת בגין מרווח לסיכון בענפי החבויות המבוססת על חישוב סטיות תקן לפי שיטת Thomas Mack ;

(3) זנב התפתחות התביעות - שימוש בזנב כפי שתואר לעיל.

ד. הסדר עם ביטוח לאומי לעניין פיצויים מכוח חוק הביטוח הלאומי

בחודש אוגוסט 2024, נחתם הסדר בין הראל ביטוח לבין המוסד לביטוח לאומי (להלן בהתאמה: "ההסדר", ו-"המל"ל"), לפיו הוסכם בין הצדדים הסכום שעל הראל ביטוח לשלם למל"ל בגין תאונות דרכים שאירעו ושהתרחשו בתקופה שמיום 1 בינואר 2016 עד ליום 31 בדצמבר 2022. הדוחות הכספיים של החברה משקפים את ההסדר שנחתם.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)**ו. סיכונים במסגרת פעילות הפיננסיים**

פעילות הפיננסיים חושפת את הקבוצה לסיכונים פיננסיים שונים, המרכזיים בהם הינם: סיכון שוק (לרבות סיכון מטבע וסיכון שווי הוגן בגין שיעור ריבית וסיכון מדד), סיכון אשראי, סיכון נזילות וסיכון תפעולי.

1. סיכון שוק

חברות הבנות בתחום הפיננסיים, עוסקות במישרין או בעקיפין בתחום ניהול ההשקעות, ניהול תיקים, מוצרים פיננסיים ניהול קרנות נאמנות וניהול קרנות גידור, בשוק ההון המתאפיין בתנודתיות, בין היתר, בשל השפעות גורמים מדיניים, פוליטיים, ביטחוניים וכלכליים בארץ ובעולם, אשר לחברות הקבוצה אין שליטה עליהם. לתנודתיות כאמור, כמו גם לעובדה כי חלק מהחברות פועלות לכיסוי התחייבויותיהן באמצעות נגזרים, אשר הינם תנודתיים יותר, השפעה על היקף פעילות הציבור בשוק ההון ועל מחירי ניירות הערך. סיכון שוק מוגדר כ"סיכון להפסדים על פוזיציות מאזניות וחוף מאזניות הנובעים משינויים במחירי השוק".

2. סיכון אשראי

החברות חשופות לסיכונים אשראי של גופים שונים הכוללים גופים בהם מופקדים מזומנים, ניירות ערך ובאמצעותם מבוצעת השאלות ניירות ערך, אשר הינם נכסי החברות המאוחדות, או נכסי לקוחותיהן, וכן של גופים אשר הנפיקו נגזרים הנרכשים על ידי חברה מאוחדת. במקרה בו מפקידות חברות מאוחדות ניירות ערך בתאגיד בנקאי או ברוקר זר, קיימת חשיפה כי במקרה של חדלות פירעון של התאגיד הבנקאי או הברוקר זר, עלול לחלוף פרק זמן משמעותי עד שיעלה בידי החברות המאוחדות לקבל לידיהן את ניירות הערך שהופקדו כאמור, אם בכלל.

3. סיכונים תפעוליים

סיכון תפעולי מוגדר כ"סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או ממשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים".

הסיכון התפעולי שלוב בכלל הפעילויות, המוצרים, המערכות ותהליכי העבודה המבוצעים בחברה. לפיכך, קיימת חשיבות למודעות ולניהול הסיכון התפעולי בכל הרמות.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלים בדרגות הניהול השונות בחברה, בתמיכה מקצועית של מחלקת בקרה וניהול סיכונים. חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי גורמי בקרה נוספים, כגון קצינת הציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי הערכות לשעת משבר.

החברה בוחנת באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקטת באמצעים להפחתת רמתם.

4. סיכון נזילות

קבוצת הראל פיננסיים פועלת לשמר את היחס הקיים בין קבלת מימון מתמשך לבין הגמישות הקיימת, באמצעות שימוש במשיכות יתר והלוואות מבנקים ואחרים.

סיכון נזילות משקף חשיפה למצב בו ישנו מחסור במזומן או במקורות אשראי זמינים לצורך ביצוע פעולות, בעיתות בהן נדרש המנפיק באופן מיידי לנכסים נזילים.

5. סיכון שיעור ריבית

כמו כן בתחומי הפעילות במכשירים פיננסיים קיימים סיכונים הנובעים משינויים בשיעורי הריבית. שיעורי הריבית הינם לעיתים פרמטרים בתמחור מכשירים פיננסיים נגזרים, בהם עשויה הקבוצה להשתמש לניהול השקעותיה. שינוי בלתי צפוי בשיעורי הריבית עשוי לגרום לקבוצה רווח או הפסד הנובע מהחזקתה במכשירים פיננסיים אשר מחיריהם השתנו בעקבות השינוי האמור בריבית.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

1. סיכונים במסגרת פעילות הפיננסיים (המשך)

6. סיכון בגין שינויים בנכסי הבסיס ובמדדים

החברה והחברה הבת שואפות בפעילותן בניירות ערך, בסחורות, במכשירים פיננסיים ובנכסים נגזרים לגדר את החשיפה לשינויים בנכסי הבסיס (מדדי מניות, מדדי אגרות חוב, מניות, סחורות ו/או חוזים עתידיים), אולם כאמור פעילות זו אינה נטולת סיכונים. כאמור לעיל, חשופה החברה בפעילותה לשינויים בנכסי הבסיס כאמור, אשר תמציתם מפורטת להלן:

שינוי בשערי נכסי הבסיס - שינוי בשערי נכסי הבסיס חושף את החברה ו/או חברת הבת להפסדים או רווחים על סכומים בהם תהיה חשופה החברה מעת לעת לאותם נכסי בסיס.

תנודות חדות בנכס הבסיס - תנודות חדות בנכס הבסיס לנכסים הנגזרים בזמן קצר גוררות עליה בפרמיות המשולמות בגין רכישת אופציות, המשקפות את אי הוודאות הקיימת בשוק ועלולות להשפיע על היקף נכסיה והתחייבויותיה של החברה ו/או החברה הבת בגין אופציות שתצורנה ו/או שתרכושנה, דבר העלול להשפיע לחיוב או לשלילה, על התוצאות העסקיות הנובעות מפעילות זו.

הפסקת מסחר וקשיי סחירות - הפסקת המסחר ו/או קשיי סחירות אחרים בנכסי הבסיס או באופציות או בחוזים עתידיים, כגון היקפי מסחר נמוכים, עלולים למנוע אפשרות של ביצוע עסקאות ו/או המרות ועלולים ליצור מצב שבו לא ניתן לסגור פוזיציות פתוחות ולא ניתן לבצע פעולות איזון יומיות.

7. שינויים בשערי ריבית

בתחומי הפעילות במכשירים פיננסיים קיימים סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית בישראל ו/או בחו"ל ומשינויים בגובה הריבית על פיקדונות בישראל ו/או בחו"ל. שיעורי הריבית משמשים כפרמטרים בתמחור מכשירים פיננסיים ונגזרים בהם עשויה החברה להשתמש לניהול השקעותיה. שינויים בלתי צפויים בשיעורי הריבית עשויים לגרום לחברה ו/או לחברת הבת רווח או הפסד הנובע מהחזקה במכשירים פיננסיים, אשר מחיריהם השתנו בעקבות השינוי האמור בריבית. לצורך צמצום חשיפת החברה לשינויים בשערי הריבית, שמרה לעצמה החברה את הזכות לשנות את שערי הריבית המופחתים ממחירי התעודות או המתווספים למחירי התעודות אותן הנפיקה החברה לציבור.

8. שינויים בסטיית תקן

שינויים בסטיית התקן הגלומה באופציות על המדדים אחריהם עוקבות התעודות שהונפקו על ידי החברה או על כל מרכיב ממרכיביהם או על החוזים העתידיים או על מניות אחריהם עוקבות התעודות שהונפקו על ידי החברה, עלולים להשפיע, הן במקרים של רכישה והן במקרים של מכירה, על התוצאות העסקיות הנובעות מפעילות זו. שינויים אלו נגרמים לעיתים, מעודף או חוסר תנודתיות בנכס הבסיס. לצורך צמצום חשיפתה של החברה לשינויים בסטיית התקן כאמור מגדרת החברה ומצמצמת את חשיפתה בפעילותה באמצעות אופציות שאינן חלק מחוזים מלאים.

9. פגיעה במעקב אחר השינויים בנכס הבסיס

פגיעה ביכולת המעקב של החברה אחר השינויים בנכס הבסיס או בניירות הערך הכלולים בנכס הבסיס, לפי העניין, עלולה ליצור מצב שבו החברה לא תצליח לגדר את החשיפה לשינויים בנכס הבסיס האמור. לאור העובדה שפגיעה כאמור לעיל עלולה להתרחש, בין היתר, כתוצאה מכשל במערכות המחשוב בהם עושה החברה שימוש, פועלת החברה לצמצום החשיפה כאמור, בין היתר, על ידי מערכות גיבוי אותם מפעילה החברה.

10. שינוי משקל ניירות במדד במסגרת אירועי מדדים

במועדים ידועים מראש הבורסה מבצעת התאמת משקולות ושינוי תמהיל המדד על-פי קריטריונים ידועים מראש. כאשר החברה לא מבצעת התאמת משקל כנדרש, עשויה להיווצר לחברה חשיפה אשר עלולה לגרום להפסדים.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)**ו. סיכונים במסגרת פעילות הפיננסיים (המשך)****11. שינויים בתשואה על עודפי מזומנים**

שימוש במכשירים נגזרים לצורך כיסוי התחייבויות החברה כלפי מחזיקי התעודות, יוצר עודפי מזומנים המושקעים במכשירים פיננסיים המספקים תשואה שונה בהתאם לתמחור הנכסים הנגזרים. שינוי בתשואה המתקבלת על עודפי המזומנים בין אם כתוצאה מהפחתה ו/או העלאה של שערי הריבית בישראל ו/או בחו"ל, או בין אם כתוצאה משינוי מרווחי הריבית הנהוגים בישראל ו/או בחו"ל, עלולים להשפיע לחיוב או לשלילה על התוצאות העסקיות של החברה וכן על יכולת תשלום תמורת ההמרה או תמורת המימוש למחזיקי התעודות מסדרה כלשהי. לצורך צמצום חשיפת החברה לשינויים בשערי הריבית, שמרה לעצמה החברה את הזכות לשנות את שערי הריבית המופחתים ממחירי התעודות או המתווספים למחירי התעודות אותן הנפיקה החברה לציבור.

12. שינויים בשחקנים ושכלול שוק ההון

בכפוף למגבלות המוטלות על פעילות החברה ו/או החברה הבת, בתחום המכשירים הפיננסיים, פועלת החברה ו/או החברה הבת לניצול הזדמנויות מסוג של פערי מחירים הנובעים מאי שכלולו של שוק ההון. כניסתם הצפויה של גורמים נוספים למסחר במכשירים פיננסיים ושכלולו של שוק ההון, עלולים לצמצם הזדמנויות כאמור, דבר שעלול להשפיע לרעה על תוצאותיה העסקיות של החברה.

13. פערי מחירים בין נכסים נגזרים לבין נכסי הבסיס

לעניין מוצרי מדדים אשר ביחס אליהם (ולנכסי הבסיס שלהם) קיימים נכסים נגזרים והחברה מתכסה באופן מלא או חלקי ביחס למוצרי מדדים אלו באמצעות הנגזרים האמורים, קיים סיכון להיווצרות פערי מחירים בין הנכסים הנגזרים על נכסי הבסיס הרלוונטיים לבין נכסי הבסיס הרלוונטיים, וכפועל יוצא, הדבר עלול להשפיע לרעה על התוצאות העסקיות של החברה וכן על יכולת תשלום סכומי ההמרה או המימוש או תמורת ההמרה למחזיקי מוצרי המדדים האמורים.

14. ביצוע פעולות במסחר בחסר

ביצוע פעולות במסחר בחסר (short) מגביר את חשיפתה של החברה לגבי ניירות ערך בהם קיימת סחירות נמוכה, הפסקת מסחר או קשיי סחירות אחרים. כדי לצמצם את הסיכון לחברה כאמור לעיל אימצה החברה מדיניות לצמצום חשיפתה לניירות ערך ונכסי הבסיס.

15. המרה לא צפויה או מימוש לא צפוי על ידי חלק ניכר ממחזיקי התעודות

במקרה בו חלק ניכר ממחזיקי תעודות מסדרה מסוימת יבקשו להמיר/לממש את התעודות במועד בו החברה לא תצפה זאת מראש, קיים סיכון באשר ליכולת החברה להמיר/לממש את מלוא הנכסים ולהעביר למחזיקי התעודות את מלוא תמורת ההמרה/תמורת המימוש באותו מועד.

16. אירוע הפרה הקשור לתעודות מסדרה אחת

קיים סיכון כי אירוע הפרה הקשור לתעודות מסדרה אחת ישפיע על מחזיקי התעודות מהסדרות האחרות. לצורך צמצום החשיפה החמורה פועלת החברה ליצירת הפרדה משפטית בין התחייבויות החברה כלפי מחזיקי כל אחת מסדרות מוצרי המדדים המונפקים על ידה, בין היתר באמצעות שעבוד הנכסים הרלוונטיים לכל אחת מהסדרות לטובת התחייבויות החברה בקשר עם אותה סדרה.

17. רישיונות

הואיל ופעילות החברה הינה בהחזקת מכשירים העוקבים אחר מדדים או חוזים עתידיים, טעון השימוש במדד או בחוזה העתידי רישיון. הפסקת תוקף הרישיון לשימוש במדד או בחוזה עתידי כלשהו, עשויה לגרום לכך שהחברה תבצע המרה כפויה או מימוש כפוי, לפי העניין, של התעודה הרלוונטית.

18. שינוי במינוף תעודות מורכבות

בתעודות ממונפות בנקודות, אחוז השינוי הינו תנודתי - מופחת עם עליית נכס הבסיס ועולה בירידתו. תעודות מורכבות אלו עלולות ליצור חשיפת שוק ולגרום להפסדים כתוצאה משינוי חד בנכס הבסיס. בנוסף, בתעודות המורכבות ממספר נכסי בסיס, עליה בנכס אחד עלולה לגרום לעליה במשקלו היחסי מסך התעודה ולהקטין את משקל שאר נכסי הבסיס, ולהיפך, דבר שיכול ליצור תמהיל שונה מהתמהיל הבסיסי של התעודה ולפיכך, לסיכון שונה בהחזקתה. בנוסף, בעת מועד האיוון הרבעוני החברה נדרשת לביצוע פעולות להתאמת המשקולות של הנכס המגבה בהתאם למשקולות הבסיס. אי ביצוע פעולה זו במועד, יצור חשיפה לנכס הבסיס.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ו. סיכונים במסגרת פעילות הפיננסיים (המשך)

19. סיכון כתוצאה משינויים רגולטוריים

פרסומם והפצתם של מוצרי החברה בקרב ציבור המשקיעים כפופים למגבלות רגולטוריות, אשר עשויות לעכב את הרחבת פעילות החברה והחדרת מוצריה לנתח השוק של המשקיעים הפרטיים. כמו כן, לשינויים בחקיקה ותקינה בתחום ניירות הערך בכלל ובתחום המוצרים הפיננסיים בפרט עלולה להיות השפעה לרעה על יכולת החברה לפעול בתחום פעילותה ועל רווחיות פעילות החברה בתחום זה, לרבות כתוצאה מעלויות אשר יוצרו לחברה כתוצאה משינויים רגולטוריים אלו, כגון במקרה של דרישה להעמדת הון עצמי נוסף.

20. חשיפה מטבעית

בתעודות בהן נכס הבסיס אינו נסחר בש"ח, תיתכן חשיפה מט"חית עודפת או חסרה, אשר יכולה לגרום להפסדים או רווחים (במונחי ש"ח) כתוצאה מתנודה בשער חליפין. בנוסף, תעודות מנוטרלות מטבע מאופיינות בסיכון קוואנטו – לפרטים ראו סעיף 21 להלן.

21. סיכון חשיפה בגין קוואנטו

במקרים בהם הנכס המגבה אינו צמוד למטבע התעודה, שינויים בשער הנכס המגבה או במטבע אליו צמוד הנכס המגבה יצרו פוזיציות בנכס הבסיס או במטבע אליו צמוד הנכס המגבה.

ז. מידע בדבר סיכוני אשראי

1. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2024		
סחירים	שאינם סחירים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
9,629	30,771	40,400
307	460	767
9,936	31,231	41,167

בארץ

בחו"ל

סך כל נכסי החוב

ליום 31 בדצמבר 2023		
סחירים	שאינם סחירים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
8,051	23,015	31,066
469	858	1,327
8,520	23,873	32,393

בארץ

בחו"ל

סך כל נכסי החוב

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ז. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים

1. נכסי חוב בארץ

דירוג מקומי*				
ליום 31 בדצמבר 2024				
AA- ומעלה	A+ עד BBB-	נמוך מ-BBB-	לא מדורג	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,677	-	-	-	6,677
2,533	419	-	-	2,952
9,210	419	-	-	9,629
נכסי חוב בארץ				
נכסי חוב סחירים				
אגרות חוב ממשלתיות				
אגרות חוב קונצרניות				
סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ				
נכסי חוב שאינם סחירים				
אגרות חוב ממשלתיות				
אגרות חוב קונצרניות				
פיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים				
נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:				
משכנתאות				
הלוואות על פוליסות				
הלוואות בשעבוד מניות המקנות שליטה				
בטחונות אחרים				
ללא בטחונות				
22,936	4,616	155	3,064	30,771
32,146	5,035	155	3,064	40,400
1,090	2,863	87	-	4,040

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה- נכסי חוב בדירוג פנימי**

* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

** בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בקבוצה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי הקבוצה, ראו סעיף 33 להלן.

נכסי החוב המוצגים בטבלאות שלהלן כנכסים מדורגים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ז. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

1. נכסי חוב בארץ (המשך)

דירוג מקומי*				
ליום 31 בדצמבר 2023				
ס"ב	לא מדורג	נמוך מ-BBB	A+ עד BBB-	AA- ומעלה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
5,119	-	-	-	5,119
2,932	21	-	385	2,526
8,051	21	-	385	7,645
נכסי חוב בארץ				
נכסי חוב סחירים				
אגרות חוב ממשלתיות				
אגרות חוב קונצרניות				
סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ				
נכסי חוב שאינם סחירים				
אגרות חוב ממשלתיות				
אגרות חוב קונצרניות				
פיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים				
נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:				
משכנתאות				
הלוואות על פוליסות				
הלוואות בשעבוד מניות המקנות שליטה				
בטחונות אחרים				
לא מובטחים				
23,015	2,474	177	3,596	16,768
31,066	2,495	177	3,981	24,413
1,673	-	88	877	708

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי**

* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

** בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בקבוצה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי הקבוצה, ראו סעיף 32 להלן.

נכסי החוב המוצגים בטבלאות שלהלן כנכסים מדורגים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)
2. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)
2. נכסי חוב בחו"ל

דירוג בינלאומי*				
ליום 31 בדצמבר 2024				
A- ומעלה	עד BBB+ BBB	נמוך מ- BBB-	לא מדורג	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
87	44	12	-	143
29	135	-	-	164
116	179	12	-	307
נכסי חוב בחו"ל				
נכסי חוב סחירים				
אגרות חוב ממשלתיות				
אגרות חוב קונצרניות				
סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל				
נכסי חוב שאינם סחירים				
אגרות חוב קונצרניות				
פיקדונות בבנקים ומוסדות פיננסיים				
נכסי חוב אחרים				
סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל				
סך הכל נכסי חוב בחו"ל				
מזה- נכסי חוב בדירוג פנימי**				

דירוג בינלאומי*				
ליום 31 בדצמבר 2023				
A- ומעלה	עד BBB+ BBB	נמוך מ- BBB-	לא מדורג	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
116	7	-	-	123
34	256	56	-	346
150	263	56	-	469
נכסי חוב בחו"ל				
נכסי חוב סחירים				
אגרות חוב ממשלתיות				
אגרות חוב קונצרניות				
סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל				
נכסי חוב שאינם סחירים				
אגרות חוב קונצרניות				
פיקדונות בבנקים ומוסדות פיננסיים				
נכסי חוב אחרים				
סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל				
סך הכל נכסי חוב בחו"ל				
מזה- נכסי חוב בדירוג פנימי**				

* המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה S&P, Moody's ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמה: דירוג A כולל A- ועד A+.

** בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בקבוצה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי הקבוצה, ראו סעיף 31 להלן.

נכסי החוב המוצגים בטבלאות שלהלן כנכסים מדורגים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ז. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

3. סיכון אשראי בגין נכסים אחרים בארץ

דירוג מקומי*				
ליום 31 בדצמבר 2024				
AA- ומעלה	A+ עד BBB-	נמוך מ-BBB-	לא מדורג	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	-	35	35
768	-	102	1,128	1,998
41	-	-	-	41
24	-	-	-	24
276	1	-	2,833	3,110
2,292	29	-	1	2,322
3,401	30	102	3,997	7,530

הלוואות לחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני **
חייבים ויתרות חובה (1)
נכסי מסים נדחים
נכסי מסים שוטפים
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים

דירוג מקומי*				
ליום 31 בדצמבר 2023				
AA- ומעלה	A+ עד BBB-	נמוך מ-BBB-	לא מדורג	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	-	42	42
250	-	114	1,372	1,736
20	-	-	-	20
76	-	-	-	76
301	-	-	988	1,289
5,600	37	-	-	5,637
6,247	37	114	2,402	8,800

הלוואות לחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני **
חייבים ויתרות חובה (1)
נכסי מסים נדחים
נכסי מסים שוטפים
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים

* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+

** כלול בסעיף השקעה בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

(1) מתוך הסכום האמור, סך של כ-919 מיליוני ש"ח וסך של כ-424 מיליוני ש"ח לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023, בהתאמה, הינו בגין נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ז. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

4. סיכון אשראי בגין נכסים אחרים בחו"ל

דירוג בינלאומי*				
ליום 31 בדצמבר 2024				
A- ומעלה	עד BBB + BBB	נמוך מ- BBB-	לא מדורג	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	-	290	290
242	-	-	71	313
137	-	-	3,507	3,644
18	-	107	23	148
397	-	107	3,891	4,395

הלוואות לחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני **
חייבים ויתרות חובה (1)
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים

דירוג בינלאומי*				
ליום 31 בדצמבר 2023				
A- ומעלה	עד BBB + BBB	נמוך מ- BBB-	לא מדורג	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	-	309	309
37	-	(8)	28	57
58	-	-	3,240	3,298
56	1	39	-	96
151	1	31	3,577	3,760

הלוואות לחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני **
חייבים ויתרות חובה
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים

* המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה S&P, Moody's ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+

** כלול בסעיף השקעה בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

(1) מתוך הסכום האמור, סך של כ-242 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2024 הינו בגין נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ז. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

5. סיכוני אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים בארץ

דירוג מקומי*				
ליום 31 בדצמבר 2024				
AA- ומעלה	A+ עד BBB-	נמוך מ-BBB-	לא מדורג	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
161	1,933	-	120	2,214
**5,344	10	-	-	5,354
5,505	1,943	-	120	7,568

מסגרות אשראי בלתי מנוצלות***
 ערבויות שניתנו שלא מטופלות כחוזי
 ביטוח****
 סך הכל חשיפת אשראי בגין ערבויות
 ומסגרות אשראי בלתי מנוצלות

דירוג מקומי*				
ליום 31 בדצמבר 2023				
AA- ומעלה	A+ עד BBB-	נמוך מ-BBB-	לא מדורג	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
275	1,641	43	127	2,086
**5,921	36	-	-	5,957
6,196	1,677	43	127	8,043

מסגרות אשראי בלתי מנוצלות***
 ערבויות שניתנו שלא מטופלות כחוזי
 ביטוח****
 סך הכל חשיפת אשראי בגין ערבויות
 ומסגרות אשראי בלתי מנוצלות

* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

בקשר עם חשיפת אשראי חוץ מאזני יצוין כי הטבלה לעיל אינה כוללת ערבויות אשר הנפיקו תאגידים בנקאיים, לבקשת חברות הקבוצה, לטובת צד ג', לשם קיום מחויבויותיה במסגרת מכרזים בהם השתתפו החברות ובמסגרת פעילותן השוטפת.

** בגין התקשרות של הראל ביטוח בעסקאות מתן ערבות פיננסית ושירותי תפעול לתיקי משכנתאות שהועמדו על ידי מוסדות פיננסיים בישראל ומבוטחים על ידי חברת ביטוח משנה זרה, ראו גם באור 23ג. החשיפה המקסימלית מגובה בנכסי נדל"ן בשיעור Loan to value של כ-50%

*** עיקר הניירות הינם בדירוג פנימי

**** אין ערבויות שהועמדו לחברות בחו"ל

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ז. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

6. סיכוני אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים בחו"ל

דירוג בינלאומי*				
ליום 31 בדצמבר 2024				
A- ומעלה	עד BBB + BBB	נמוך מ- BBB-	לא מדורג	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	7	1	-	8
-	7	1	-	8

מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

דירוג בינלאומי*				
ליום 31 בדצמבר 2023				
AA- ומעלה	A + עד BBB-	נמוך מ- BBB-	לא מדורג	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1	47	1	1	50
1	47	1	1	50

מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

* המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה Moody's, S&P ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+

3. מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי

- בהמשך לאישור הממונה מיום 11 בנובמבר 2015 תוכל הראל ביטוח להקצות הון בשל נכסי חוב בלתי סחירים אשר דורגו על פי המודל הפנימי לדירוג אשראי לפי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח - 1998, וזאת החל מהרבעון הרביעי לשנת 2015. עוד נקבע באישור הממונה מיום 11 בנובמבר 2015 כי הדירוג הפנימי של החברה אינו תקף להערכת אשראי לא סחיר למוסדות פיננסיים לרבות בנקים וחברות ביטוח; אשראי מגובה נכס בסיס; אשראי לחברות העוסקות בנדל"ן יזמי ואשראי לא סחיר למימון פרויקטים וכי בגין כל הנ"ל לא תהא רשאית הראל ביטוח להפחית את הקצאת ההון העודפת. עוד נקבע באישור כי אם קיים להלוואה דירוג חיצוני, יש להקצות הון לפי הנמוך מבין הדירוגים
- קיים שוני בסולמות דירוג בין נכסי חוב בארץ לבין נכסי חוב בחו"ל. במהלך שנת 2009 פורסם סולם המרה בין הדירוג המקומי לבין סולם הדירוג הבינלאומי על-ידי חברות הדירוג
- מידע בדבר סיכוני אשראי בבאור זה אינו כולל את הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה המוצגים בבאור נפרד
- לעניין יתרות מבטחי משנה, ראו סעיף ט' נכסי ביטוח משנה
- לעניין יתרות פרמיה לגביה, ראו באור 11
- ביום 26 בנובמבר 2020 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2020-9-19 שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק 4 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה" – מודל דירוג פנימי (להלן: "החוזר") שעיקר תיקונו מטרם לעודד את שיפור איכות ההערכה והניהול של סיכוני האשראי בגין השקעות בנכסי חוב ועל מנת לקדם התמחות בדירוג אשראי בגוף המוסדי. במסגרת החוזר נקבע, בין היתר, כי גוף מוסדי המקיים את תנאי החוזר, יראו את המודל שלו כמודל דירוג פנימי שאישר הממונה. זאת למעט סוגי אשראי אשר לגביהם לא יוכר מודל דירוג פנימי, משום שנדרשת רמת מיומנות גבוהה לדירוגם או מאחר שהם בעלי רמת סיכון מוגברת (בין היתר, אשראי לבנק, גוף מוסדי אחר והלוואה לעמית או למבטח). עוד קובע החוזר כי דירקטוריון הגוף המוסדי יוכל להסמיך ועדה שתהיה אחראית על אישור מודל הדירוג הפנימי ופיקוח על השימוש בו. הגופים המוסדיים בקבוצה פיתחו ואישרו מספר מודלים לדירוג פנימי כאמור, ויכול וימשיכו לפתח ולאשר מודלים נוספים

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ז. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

4. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2023			ליום 31 בדצמבר 2024			ענף משק
חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני		חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני		
מיליוני ש"ח	% מסה"כ	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	% מסה"כ	מיליוני ש"ח	
3	1.5%	472	16	0.9%	373	תעשייה
1,944	20.2%	6,557	2,111	16.4%	6,732	בינוי ונדל"ן
37	2.5%	822	37	2.1%	872	חשמל ומים
29	0.4%	144	1	0.3%	114	מסחר
6	0.3%	97	-	0.2%	76	מלונאות ותיירות
4	0.3%	91	3	0.2%	75	תחבורה ואחסנה
13	0.4%	141	13	0.4%	182	תקשורת ושירותי מחשב
-	33.1%	10,720	-	39.6%	16,299	בנקים
36	2.1%	686	15	4.0%	1,650	שירותים פיננסיים
64	1.9%	610	24	1.5%	617	שירותים עסקיים אחרים
-	0.3%	95	-	0.2%	79	שירותים ציבוריים
-	4.5%	1,465	-	4.7%	1,918	אנשים פרטיים
-	0.2%	18	2	0.1%	75	אחר
2,136	67.7%	21,918	2,222	70.6%	29,062	
-	32.3%	10,475	-	29.4%	12,105	אג"ח מדינה
2,136	100%	32,393	2,222	100%	41,167	

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ז. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

5. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

ליום 31 בדצמבר 2024						
נסחרות במדד ת"א 125	נסחרות במדד המניות היתר	לא סחיר	בחו"ל	סך הכל	% מסה"כ	
מיליוני ש"ח						
179	-	133	18	330	7.3%	ענף משק
225	15	351	67	658	14.7%	תעשיה
359	29	-	5	393	8.8%	בינוי ונדל"ן
16	-	-	-	16	0.4%	חשמל ומים
233	-	92	1,764	2,089	46.5%	מסחר
588	-	-	-	588	13.1%	תקשורת ושירותי מחשב
139	25	-	14	178	4.0%	בנקים
19	7	211	-	237	5.2%	שירותים פיננסים
-	1	-	-	1	0.0%	שירותים עסקיים אחרים
1,758	77	787	1,868	4,490	100%	אחר
						סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2023						
נסחרות במדד ת"א 125	נסחרות במדד המניות היתר	לא סחיר	בחו"ל	סך הכל	% מסה"כ	
מיליוני ש"ח						
190	18	138	11	357	16.8%	ענף משק
192	26	122	72	412	19.3%	תעשיה
121	7	-	15	143	6.7%	בינוי ונדל"ן
66	4	-	-	70	3.3%	חשמל ומים
201	-	110	122	433	20.3%	מסחר
377	-	-	-	377	17.7%	תקשורת ושירותי מחשב
156	10	5	14	185	8.7%	בנקים
41	17	96	-	154	7.2%	שירותים פיננסים
1,344	82	471	234	2,131	100%	שירותים עסקיים אחרים
						סך הכל

ח. סיכונים גיאוגרפיים

ליום 31 בדצמבר 2024									
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות סל	קרנות נאמנות	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות (*)	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ
מיליוני ש"ח									
-	112	2,022	25	354	21	3,804	6,338	(1,457)	4,881
11,999	3,382	2,138	4	1,701	2,387	28,569	50,180	(207)	49,973
106	58	330	31	3	99	7,464	8,091	-	8,091
12,105	3,552	4,490	60	2,058	2,507	39,837	64,609	(1,664)	62,945

פירוט מדינות/ אזורים שהחשיפה להם עולה על 1% מסך ההשקעות:

ארה"ב

ישראל

אחר

סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2023									
אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות סל	קרנות נאמנות	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות (*)	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ
מיליוני ש"ח									
-	43	**-	-	1	**108	**446	**598	**8	606
**-	**106	**430	-	**277	38	**4,029	**4,880	**220	5,100
**10,352	**3,480	**1,473	17	**14	**2,402	**23,895	**41,633	-	41,633
123	**128	**228	21	**36	-	**7,142	**7,678	**68	7,746
10,475	3,757	2,131	38	328	2,548	35,512	54,789	296	55,085

פירוט מדינות/ אזורים שהחשיפה להם עולה על 1% מסך ההשקעות:

בריטניה

ארה"ב

ישראל

אחר

סך הכל

* השקעות אחרות כוללות נכסי ביטוח משנה, השקעות בחברות כלולות, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים

** הוצג מחדש

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ט. ביטוח משנה

1. כללי

הקבוצה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שרובו נעשה באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את המבטחים הישירים מחובתם כלפי מבטחיהם על פי פוליסות הביטוח.

הקבוצה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה) ואת חובותיהם בגין תביעות ששולמו. חשיפה זו מנוהלת על ידי מעקב שוטף אחר מצבו של מבטח המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיו הכספיות.

הקבוצה חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד, עקב מבנה שוק ביטוח המשנה והכמות המוגבלת של מבטחי משנה בעלי דירוג מספק.

בהתאם להנחיית הממונה קובעים דירקטוריונים של חברות הביטוח בקבוצה, מידי שנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר הקבוצה, המבוססות על דירוגם הבינלאומי. חשיפות אלו מנוהלות בקבוצה על ידי הערכה פרטנית של כל אחד ממבטחי המשנה באופן נפרד.

כמו כן, חשיפות החברה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים בינלאומיים גבוהים.

ט. ביטוח משנה (המשך)

2. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה

ליום 31 בדצמבר 2024

[illegible]

קבוצת דירוג (ד)

AA - ומעלה

Zurich Insurance Company

Swiss Re

National Indemnity

Hannover Re

אחרים

A

Scor

Korean Re

Lexington

Somers Re

אחרים

BBB

נמוך מ- BBB – או לא מדורג

* קטן מ-1 מיליוני ש"ח

(א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפיקדונות ובניכוי סכום כתבי האשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם. היתרות אינן כוללות יתרות של חברות ביטוח בגין ביטוח משותף.

(ב) לאחר הפחתת הפרשה לחובות מסופקים בסך של כ-1.8 מיליוני ש"ח.

(ג) סך-כל ההפרשות לחובות מסופקים בתוספת הקטנת חלקם של מבטחי משנה בתביעות התלויות ובעתודות מסתכם בסך של כ-1.8 מיליוני ש"ח המהווים 0.06% מסך החשיפה.

(ד) הדירוגים נקבעו בהתאם לדירוג שניתן על ידי חברות דירוג מוכרות, כגון S&P, Moody's וכו', הדירוגים השונים הומרו לסולם הדירוג של S&P לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי ההשקעה.

(ה) סך-כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בהסתברות נזק של כ-2.1% (MPL) הינה כ-16,782 מיליוני ש"ח. ממנה חלקו של מבטח המשנה המשמעותי ביותר בחשיפה זו הינו 43.7%.

לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפר

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

ט. ביטוח משנה (המשך)

2. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2023

סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2023										דירוג
נכסי ביטוח משנה								יתרות בחובה (זכות)		
חובות בפיגור		סה"כ חשיפה	פיקדונות מבטחי	בביטוח	בביטוח	בביטוח	בביטוח	נטו(ב)		
מפלג	בין חצי שנה לשנה	(א) (ג)	משנה	חביות	רכוש	בראות	חיים			
מיליוני ש"ח										
קבוצת דירוג (ד)										
AA- ומעלה										
-	-	1,230	72	1,013	332	3	-	(46)	643	AA
-	24	229	405	77	53	279	152	73	275	AA-
-	-	110	31	142	1	-	-	(2)	9	AA+
-	-	52	1	46	16	-	-	(9)	36	AA+
-	1	217	551	161	148	416	162	(119)	440	אחרים
-	25	1,838	1,060	1,439	550	698	314	(103)	1,403	
A										
-	-	387	1,119	79	7	1,179	-	241	216	A+
-	-	102	69	82	111	1	-	(23)	157	A
-	-	90	-	81	-	-	-	9	-	A+
-	-	72	-	63	-	-	-	9	-	A-
-	1	409	180	370	283	12	13	(89)	449	אחרים
-	1	1,060	1,368	675	401	1,192	13	147	822	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	1	180	122	187	133	2	1	(21)	174	BBB
-	27	3,078	2,550	2,301	1,084	1,892	328	23	2,399	נמוך מ- BBB – או לא מדורג

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפיקדונות ובניכוי סכום כתבי האשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם. היתרות אינן כוללות יתרות של חברות ביטוח בגין ביטוח משותף.
- (ב) לאחר הפחתת הפרשה לחובות מסופקים בתוספת הקטנת חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות ובעתודות מסתכם בסך של כ-4.1 מיליוני ש"ח.
- (ג) סך-כל ההפרשות לחובות מסופקים בתוספת הקטנת חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות ובעתודות מסתכם בסך של כ-4.1 מיליוני ש"ח המהווים 0.13% מסך החשיפה.
- (ד) הדירוגים נקבעו בהתאם לדירוג שניתן על ידי חברות דירוג מוכרות, כגון S&P, Moody's וכו', הדירוגים השונים הומרו לסולם הדירוג של S&P לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי ההשקעה.
- (ה) סך-כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בהסתברות נזק של כ-2.6% (MPL) הינה כ-20,323 מיליוני ש"ח, ממנה חלקו של מבטח המשנה המשמעותי ביותר בחשיפה זו הינו 32.1%.
- (ו) לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2023.
- (ז) בקבוצה הלא מדורגת נכללות יתרות בגין תביעות תלויות באמצעות ברוקרים עד וכולל שנת 2003 אשר החשיפה בגינם הנה כ-5 אלפי ש"ח.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

י. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2024					
בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	פריטים לא פיננסיים ואחרים	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	-	2,840	-	2,840
-	-	-	41	-	41
-	-	76	3,296	1	3,373
-	-	-	1,394	-	1,394
-	-	-	1,503	-	1,503
-	-	-	-	1,834	1,834
-	-	-	2,507	-	2,507
635	4,447	119	-	168	5,369
884	125	124	-	1,178	2,311
-	24	-	-	-	24
-	1,179	226	-	81	1,486
-	-	-	-	73,711	73,711
4,104	5,472	360	-	-	9,936
17,908	12,617	706	-	-	31,231
-	-	-	4,490	-	4,490
156	163	10	6,425	-	6,754
22,168	18,252	1,076	10,915	-	52,411
-	-	-	-	7,388	7,388
2,122	-	348	-	-	2,470
25,809	24,027	1,969	22,496	84,361	158,662

נכסים

נכסים בלתי מוחשיים

נכסי מסים נדחים

הוצאות רכישה נדחות

רכוש קבוע

השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה

נדל"ן להשקעה אחר

נכסי ביטוח משנה

חייבים ויתרות חובה

נכסי מסים שוטפים

פרמיות לגבייה

השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

השקעות פיננסיות אחרות:

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

אחרות

סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

מזומנים ושווי מזומנים אחרים

סך כל הנכסים

* מרבית הביטוחים שמבצעת הקבוצה נקובים בשקלים וחשיפתה לשינויים בשערי החליפין איננה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

י. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2024					
בש"ח לא צמוד	בש"ח צמוד למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	פריטים לא פיננסיים ואחרים	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	-	9,204	-	9,204
2,083	29,634	708	-	-	32,425
-	-	-	-	83,274	83,274
-	-	-	1,083	-	1,083
139	-	-	-	-	139
3,144	1,995	571	-	470	6,180
-	26	-	-	-	26
19,636	3,413	2,486	267	529	26,331
25,002	35,068	3,765	1,350	84,273	149,458
25,002	35,068	3,765	10,554	84,273	158,662
807	(11,041)	(1,796)	11,942	88	-
(2,224)	5,226	(1,338)	(1,664)	-	-
(1,417)	(5,815)	(3,134)	10,278	88	-

סך כל ההון התחייבויות
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
התחייבויות מסים נדחים
התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
זכאים ויתרות זכות
התחייבויות בגין מסים שוטפים
התחייבויות פיננסיות
סך כל ההתחייבויות
סך כל ההון וההתחייבויות
סך כל חשיפה מאזנית, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
סה"כ חשיפה

* מרבית הביטוחים שמבצעת הקבוצה נקובים בשקלים וחשיפתה לשינויים בשערי החליפין איננה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

י. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2023					
סה"כ	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה	פריטים לא פיננסיים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו*	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
2,452	-	2,452	-	-	-
20	-	20	-	-	-
3,114	1	3,043	70	-	-
1,391	-	1,391	-	-	-
1,516	-	1,516	-	-	-
1,898	1,898	-	-	-	-
2,548	-	2,548	-	-	-
5,605	150	-	176	4,664	615
1,793	462	-	**85	140	**1,106
76	-	-	-	76	-
1,699	247	-	170	1,282	-
71,117	71,117	-	-	-	-
8,520	-	-	533	5,355	2,632
23,873	-	-	736	11,705	11,432
2,131	-	2,131	-	-	-
4,587	-	4,286	-	193	108
39,111	-	6,417	1,269	17,253	14,172
6,733	6,733	-	-	-	-
5,733	-	-	398	-	5,335
144,806	80,608	17,387	2,168	23,415	21,228

נכסים

נכסים בלתי מוחשיים

נכסי מסים נדחים

הוצאות רכישה נדחות

רכוש קבוע

השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה

נדל"ן להשקעה אחר

נכסי ביטוח משנה

חייבים ויתרות חובה

נכסי מסים שוטפים

פרמיות לגבייה

השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

השקעות פיננסיות אחרות:

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

אחרות

סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

מזומנים ושווי מזומנים אחרים

סך כל הנכסים

* מרבית הביטוחים שמבצעת הקבוצה נקובים בשקלים וחשיפתה לשינויים בשערי החליפין איננה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו

** מוין מחדש

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

י. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2023					
התחייבויות					
סה"כ	תשואה	פריטים לא		בש"ח	
		תלוי	בגין חוזים	בש"ח	לא צמוד
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
8,953	-	8,953	-	-	-
32,206	-	-	663	29,535	2,008
79,657	79,657	-	-	-	-
947	-	947	-	-	-
263	-	-	-	-	263
5,703	560	-	512	2,319	2,312
31	-	-	-	31	-
17,046	233	531	975	3,426	11,881
135,853	80,450	1,478	2,150	35,311	16,464
144,806	80,450	10,431	2,150	35,311	16,464
-	158	6,956	18	(11,896)	4,764
-	-	296	(5,281)	5,093	(108)
-	158	7,252	(5,263)	(6,803)	4,656

סך כל ההון

התחייבויות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

התחייבויות מסים נדחים

התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו

זכאים ויתרות זכות

התחייבויות בגין מסים שוטפים

התחייבויות פיננסיות

סך כל ההתחייבויות

סך כל ההון וההתחייבויות

סך כל חשיפה מאזנית, נטו

חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא

סה"כ חשיפה

* מרבית הביטוחים שמבצעת הקבוצה נקובים בשקלים וחשיפתה לשינויים בשערי החליפין איננה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

יא. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

1. הרכב ההשקעות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2024					
בש"ח	בש"ח	במטבע חוץ	פריטים לא פיננסיים	סה"כ	
לא צמוד	צמוד למדד	או בהצמדה אליו	ואחרים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	-	1,834	1,834	נדל"ן להשקעה
5,678	-	1,710	-	7,388	מזומנים ושווי מזומנים
8,205	13,012	2,645	-	23,862	נכסי חוב סחירים
3,510	4,891	1,682	-	10,083	נכסי חוב בלתי סחירים
-	-	-	13,499	13,499	מניות
448	97	13	25,709	26,267	השקעות פיננסיות אחרות
1,259	168	-	1	1,428	אחר
19,100	18,168	6,050	41,043	84,361	סך כל הנכסים
10,702	50	(24,709)	13,957	-	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
ליום 31 בדצמבר 2023					
בש"ח	בש"ח	במטבע חוץ	פריטים לא פיננסיים	סה"כ	
לא צמוד	צמוד למדד	או בהצמדה אליו	ואחרים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	-	1,898	1,898	נדל"ן להשקעה
3,966	-	2,767	-	6,733	מזומנים ושווי מזומנים
7,228	13,029	2,757	-	23,014	נכסי חוב סחירים
4,489	4,778	2,065	-	11,332	נכסי חוב בלתי סחירים
-	-	-	12,069	12,069	מניות
296	66	7	24,333	24,702	השקעות פיננסיות אחרות
708	151	-	1	860	אחר
16,687	18,024	7,596	38,301	80,608	סך כל הנכסים
12,845	240	(21,638)	8,553	-	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

יא. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ

דירוג מקומי*				
ליום 31 בדצמבר 2024				
AA- ומעלה	A+ עד BBB-	נמוך מ-BBB-	לא מדורג	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
15,901	-	-	-	15,901
4,022	1,503	-	31	5,556
3,393	3,554	117	1,714	8,778
23,316	5,057	117	1,745	30,235
2,965	1,981	117	-	5,063

נכסי חוב בארץ:

אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים – סחירים

נכסי חוב אחרים – בלתי סחירים

סך כל נכסי החוב בארץ

מזה – נכסי חוב בדירוג פנימי

דירוג מקומי*				
ליום 31 בדצמבר 2023				
AA- ומעלה	A+ עד BBB-	נמוך מ-BBB-	לא מדורג	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
14,764	-	-	-	14,764
4,148	1,567	-	42	5,757
3,539	3,905	84	2,077	9,605
22,451	5,472	84	2,119	30,126
2,861	2,140	84	-	5,085

נכסי חוב בארץ:

אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים – סחירים

נכסי חוב אחרים – בלתי סחירים

סך כל נכסי החוב בארץ

מזה – נכסי חוב בדירוג פנימי

הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מידרוג". נתוני חברת מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 36 - ניהול סיכונים (המשך)

יא. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל

דירוג בינלאומי*				
ליום 31 בדצמבר 2024				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד +BBB	A- ומעלה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
3,710	351	645	1,910	804
886	-	186	626	74

נכסי חוב בחו"ל:

סך כל נכסי החוב בחו"ל

מזה- נכסים מדורגים בדירוג פנימי

דירוג בינלאומי*				
ליום 31 בדצמבר 2023				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד +BBB	A- ומעלה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
4,220	367	754	2,250	849
1,252	-	241	656	355

נכסי חוב בחו"ל:

סך כל נכסי החוב בחו"ל

מזה- נכסים מדורגים בדירוג פנימי

הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

* המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה S&P, Moody's ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. בעלי שליטה וחברות בנות

נכון לתאריך הדוח, בעלי השליטה בחברה, ה"ה יאיר המבורגר, גדעון המבורגר ונורית מנור (להלן: "בעלי השליטה"), מחזיקים בכ-46.3% מזכויות ההצבעה ומהון המניות המונפק של החברה. בעלי השליטה מחזיקים בחברה באמצעות "ג.י.ן ייעוץ כלכלי וניהול השקעות 2017 שותפות מוגבלת" אשר נמצאת בשליטתם ובעלותם המלאה, בה הם מחזיקים, כשותפים מוגבלים, באמצעות חברות פרטיות בבעלותם המלאה של כל אחד מבעלי השליטה (להלן: "השותפות ג.י.ן") וכן מחזיקים בשותף הכללי בשותפות ג.י.ן.

במהלך העסקים הרגיל שלה, החברה וחברות המוחזקות על ידה, מבצעות עסקאות עם מי שנחשבים בעלי השליטה או שלמי שנחשבים בעלי השליטה יש בהן עניין אישי לרבות עסקאות עם חברות שבעלי השליטה בחברה הם בעלי עניין בהן, וכן התחייבויות לביצוע עסקאות שהינן בתנאים מסחריים רגילים, במסגרת אספקת שירותי הקבוצה לבעלי השליטה ולחברות המוחזקות על ידם (כגון: ביטוחים, מוצרי חיסכון ארוך טווח ושירותים פיננסיים). ככל שעסקאות אלו מהוות עסקאות זניחות בהתאם לנוהל שאימצה החברה, כקבוע בתקנה 41 (א) (1) לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, הרי שאינן מתוארות בנפרד בדוחות אלה.

ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה קבעו ביום 20 במרץ 2025 וביום 25 במרץ 2024, בהתאמה, כי עסקת בעל שליטה, תחשב כעסקה זניחה, אם יתקיימו בה כל התנאים הבאים:

- א. היא איננה עסקה חריגה (כמשמעות המונח בחוק החברות).
 - ב. לגבי עסקאות ביטוח, חסכון ארוך טווח ופיננסיים: הן נעשו תחת אותם כללי הטבות שניתנים לכלל עובדי הקבוצה, כפי שאושרו ע"י דירקטוריון החברה.
 - ג. סכום הביטוח בשייר עצמי של החברה בכל פוליסה אינו עולה על 10 מיליוני ש"ח, וסכום הביטוח ברוטו בכל פוליסה אינו עולה על 50 מיליוני ש"ח. המגבלה האמורה לא תחול על פוליסות חיסכון.
 - ד. התקשרויות אחרות שעלותן השנתית המצטברת לקבוצה אינה עולה על 100,000 ש"ח.
- מובהר בזאת, כי כל עסקה למתן שירותים על ידי בעל שליטה או קרובו, לא תסווג כעסקה זניחה. עוד יובהר, כי עסקאות נפרדות, אשר מתקיימת ביניהן תלות, כך שבפועל הינן חלק מאותה התקשרות, יבחנו כעסקה אחת. עסקאות שתעמודנה בפרמטרים של זניחות כאמור לא תידרשנה לאישורים מיוחדים.

ב. תגמולים והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים)

נושאי המשרה הבכירים בקבוצה זכאים בנוסף לשכר, להטבות שלא במזומן (רכב וכדומה). הקבוצה מפקידה עבורם כספים במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת ותוכנית הפקדה מוגדרת לצורך תשלומים אחר סיום העסקה.

במסגרת אישור מדיניות התגמול של החברה ע"י האסיפה הכללית ביום 30 בנובמבר 2023 נקבע כי המדיניות חלה על דירקטורים המכהנים בחברה ו/או בחברות בנות שלה, כך שהם זכאים לתגמול עבור כהונתם בדירקטוריון ובוועדות שממונות על ידי הדירקטוריון, בהתאם לקבוע בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס – 2000 (להלן: "תקנות גמול דח"צים") והם אינם זכאים למענקים או לתגמול נוסף. בנוסף להוצאות הקבועות בתקנות גמול דח"צים, התגמול לדירקטורים חיצוניים המכהנים בחברה ובחברות בנות שלה, כפוף גם להוצאות הקבועות בתקנה 2 לתקנות החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה), תשס"ז-2006 (להלן: "תקנות הזיקה"). לגבי דירקטורים שמכהנים בחברה ובחברות הבנות שלה ושאיןם דירקטורים חיצוניים, לא חלה המגבלה הקבועה בתקנה 2 לתקנות הזיקה. במקרה שבו דירקטור ימונה לתפקיד נוסף שאינו חברות בדירקטוריון ו/או בוועדות שממונות על ידי הדירקטוריון, ייקבע התגמול בהתאם לאופי התפקיד ויובא לאישור האסיפה הכללית.

שכרם של הדירקטורים שאינם דירקטורים חיצוניים, לא יעלה על שכרם של הדירקטורים החיצוניים בחברה, למעט דירקטורים אשר הינם מבעלי השליטה בחברה ותנאי העסקתם מאושרים באסיפה הכללית של החברה, כמפורט בסעיף 3 להלן.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. תגמולים והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים) (המשך)

1. מדיניות התגמול של החברה

לאור ניסיון צבור עם יישום מדיניות התגמול של החברה, ביום 30 בנובמבר 2023 אישרה האסיפה הכללית של החברה, לאחר שאישרו זאת ועדת התגמול ודירקטוריון החברה, את מדיניות התגמול המעודכנת של החברה (להלן: "מדיניות תגמול"). מדיניות התגמול עומדת במגבלות שנקבעו בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 (להלן: "חוק הגבלת השכר").

מדיניות התגמול נועדה לשמש לצורך הנעת המנהלים הבכירים והכוונתם בהתאם ליעדי החברה ותוכניתה האסטרטגית, מתוך דגש על הגברת התחרותיות בגיוס ובשימור כוח אדם איכותי בתפקידי ניהול בכירים בקבוצה. כל זאת, במטרה ליצור ערך כלכלי ארוך טווח לחברה ולבעלי מניותיה. מדיניות התגמול נערכה בהתחשב, בין היתר, בגודל החברה ואופי פעילותה, בקידום מטרות החברה, האסטרטגיה, תוכנית העבודה לטווח הארוך ומדיניות ניהול הסיכונים, וכן בתנאי ההעסקה והמענקים שהיו נהוגים בחברה לנושאי המשרה בשנים קודמות, רמות שכר ותגמול מקובלות בתאגידי ביטוח ופיננסיים בישראל ובחברות גדולות אחרות במשק הישראלי, וכן על בסיס שיקולים ארגוניים נוספים.

מדיניות התגמול מתייחסת לסוגים שונים של נושאי משרה, ביניהם גם לאופן התגמול של הדירקטורים המכהנים בחברה. מדיניות התגמול עוסקת במכלול תנאי ההעסקה של נושאי המשרה שאינם דירקטורים ובכלל זה ברכיבים הבאים: (א) התגמול הקבוע שייקבע לגבי כל נושא משרה בהתאם לוותק, הידע, הניסיון, הכישורים שלו והתרומה שלו לתוצאות של הקבוצה, ובהתבסס על קבוצת ההשוואה שנקבעה; (ב) נקבע כי יישמר פער בין השכר של מנכ"ל החברה לשכר של יתר נושאי המשרה שכפופים למנכ"ל; (ג) נקבעו יחסים מינימאליים בין הרכיבים הקבועים בתנאי ההעסקה לבין סך תנאי ההעסקה; (ד) נקבע כי ניתן לשלם רכיב שכר קבוע שאינו מזכה בתנאים סוציאליים; (ה) נקבעו הוראות לעניין המענקים השנתיים מותני הביצועים, לרבות היקף מקסימאלי של מענקים לגבי המנכ"ל ולגבי נושאי המשרה הכפופים למנכ"ל; (ו) נקבעו הוראות לעניין אפשרות לתשלום של מענקים מיוחדים, שאינם קשורים למענקים השנתיים, וזאת עבור ביצועים יוצאים מן הכלל בפרויקטים ייחודיים; (ז) נקבעו הוראות לעניין מענק הוני, שנועד לעודד המשך עבודת נושאי המשרה וליצור זהות אינטרסים עם החברה; (ח) נקבעו הוראות לעניין ביטוח ושיפוי לנושאי משרה ודירקטורים; (ט) מדיניות התגמול כוללת מגבלת עלות העסקה מקסימלית של נושאי משרה בחברה. (י) נקבעו הוראות לעניין סיום תנאי העסקה, הכוללות התייחסות לרכיבים הבאים: (i) פיצויים, שיהיו בשיעור מקסימאלי של עד 200% (100% מעבר למתחייב על פי דין), בכפוף להשלמת ותק ותנאים נוספים. (ii) תקופת הודעה מוקדמת שלא תעלה על 6 חודשים. (iii) מענק הסתגלות של עד 6 משכורות. (iv) תגמול עבור התחייבות לאי תחרות. נקבע, כי התקשרות בהסכם אי תחרות תיעשה במקרים חריגים בלבד ובכפוף לתנאים שנקבעו במדיניות התגמול.

פרטים לגבי המענקים השנתיים: תוכנית המענקים השנתיים מותני הביצועים תתחשב במצב הפיננסי של החברה. בהתאם, תשלום המענק השנתי יותנה בהתקיימותם של תנאי הסף המפורטים במדיניות התגמול. כמו כן, על מנת למנוע נטילת סיכונים קצרי טווח, הוגבל היקף המענקים מותני התוצאות, לפי מכפלה של משכורות. בנוסף נקבע, כי המענק השנתי מותנה הביצועים יתבסס, בין היתר, על מדידת ארוכת טווח. לשם כך נקבע במדיניות התגמול, כי המדידה בחלק מהפרמטרים, כפי שייקבע מראש, תיערך הן בגין שנת המענק השוטפת (50%) והן בגין השנתיים שקדמו לה (30% שנה קודמת ו-20% השנה שלפניה).

במסגרת המענק השנתי תלוי הביצועים, קיים רכיב של שיקול דעת, המאפשר תוספת של עד 20% מהסכום הנורמטיבי של המענק. סכומו של רכיב זה לא יעלה על 3 משכורות חודשיות וניתן יהיה לשלמו גם במקרה שבו לא יתקיימו תנאי הסף לתשלום המענק מותנה הביצועים.

במסגרת מדיניות התגמול נקבעה הוראה, לפיה ככלל החברה תכבד הסכמים קיימים, אפילו במקום שבו הם סוטים ממדיניות התגמול, אלא אם כן נקבעה הוראה מפורשת שונה במדיניות התגמול.

במדיניות התגמול של החברה נקבע, כי היא תשמש כמדיניות מנחה (אך לא מחייבת) גם בחברות הבנות העיקריות של החברה. לפרטים בדבר מדיניות התגמול שאומצה בגופים המוסדיים בקבוצה, ראו סעיף 2 להלן.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)**ב. תגמולים והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים) (המשך)****2. מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה**

החברות הבנות של החברה, שהינן גופים מוסדיים (להלן: "הגופים המוסדיים"), אימצו מדיניות תגמול המבוססת על מדיניות התגמול של החברה. מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה עודכנה מספר פעמים לאורך השנים בהתאם להוראות רגולטוריות מעודכנות אשר פורסמו לרבות פרסומי של חוזר הממונה שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד חלק 1 שער 5, פרק 5 שכתרתו "תגמול" (להלן: "החוזר"), המעדכן ומבטל את חוזר "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים" וחוזר "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים- תיקון" (להלן: "חוזר מדיניות תגמול"), ומשלבים בחוזר המאוחד, בהתאם לאסדרה רלוונטית שהתגבשה בתחום ובכלל זה בהתאם להוראות חוק הגבלת השכר ובתקנות לפיו, והוראות המפקח על הבנקים שעודכנו על רקע זה.

מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים חלה גם על חלק מנושאי המשרה בחברה אשר מכהנים גם כנושאי משרה בחברות הבנות שהינן גופים מוסדיים.

להלן עיקרי מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים:

מדיניות התגמול עוסקת במכלול תנאי ההעסקה של נושאי המשרה ובעלי תפקיד מרכזי ובכלל זה ברכיבים הבאים: (א) התגמול הקבוע שייקבע לגבי כל נושא משרה ובעל תפקיד מרכזי יהיה בהתאם לוותק, הידע, הניסיון, הכישורים שלו והתרומה שלו לתוצאות של החברה, ובתבסס על קבוצת ההשוואה שנקבעה; (ב) התגמול יכול שיהיה מורכב ממספר רכיבים עיקריים: שכר קבוע, מענק שנתי מותנה ביצועים, מענק מובטח, מענק הוני, מענקים מיוחדים וכן עלויות שיפוי וביטוח; (ג) נקבעו יחסים מינימאליים בין הרכיבים הקבועים בתנאי ההעסקה לבין סך תנאי ההעסקה; (ד) נקבעו הוראות לעניין הרכב המענק השנתי אשר מורכב מרכיב מבוסס מדידה וכן מרכיב של שיקול דעת המאפשר תוספת של עד 20% מהסכום הנורמטיבי של המענק; (ה) נקבעו הוראות לעניין אפשרות לתשלום של מענקים מיוחדים, שאינם קשורים למענקים השנתיים, וזאת עבור ביצועים יוצאים מן הכלל בפרויקטים ייחודיים; (ו) נקבעו הוראות לעניין מענק הוני, שנועד לעודד המשך עבודת נושאי המשרה וליצור זהות אינטרסים עם החברה; (ז) נקבעו הוראות לעניין ביטוח ושיפוי לנושאי משרה ודירקטורים; (ח) המדיניות כוללת הוראות לעניין אופן הפריסה והדחיה של המענק השנתי וכן הוראות לעניין השבה לחברה של סכומים ששולמו כמענקים שנתיים; (ט) מדיניות התגמול כוללת מגבלת עלות העסקה מקסימלית של נושאי משרה ובעלי תפקיד מרכזי בחברה; (י) נקבעו הוראות לעניין סיום תנאי העסקה, הכוללות התייחסות לרכיבים הבאים: (1) פיצויים- שיהיו בשיעור מקסימאלי של עד 200% (100% מעבר למתחייב על פי דין), בכפוף להשלמת ותק ותנאים נוספים (2) תקופת הודעה מוקדמת שלא תעלה על 6 חודשים (3) מענק הסתגלות של עד 6 משכורות ו- (4) תגמול עבור התחייבות לאי תחרות.

פרטים לגבי המענקים השנתיים: תוכנית המענקים השנתיים מותני הביצועים תתחשב במצב הפיננסי של החברה. בהתאם, תשלום המענק השנתי יותנה בהתקיימותם של תנאי הסף המפורטים במדיניות התגמול. כמו כן, על מנת למנוע נטילת סיכונים קצרי טווח, הוגבל היקף המענקים מותני התוצאות, לפי מכפלה של משכורות. בנוסף נקבע, כי המענק השנתי מותנה הביצועים יתבסס, בין היתר, על מדידת ארוכת טווח. לשם כך נקבע במדיניות התגמול, כי המדידה בחלק מהפרמטרים, כפי שייקבע מראש, תיערך הן בגין שנת המענק השוטפת (50%) והן בגין השנתיים שקדמו לה (30% שנה קודמת ו-20% השנה שלפניה).

בנוסף, המדיניות כוללת הוראות גם לעניין תגמול הדירקטורים בחברה וכן תגמול עובדים בחברה שאינם נושאי משרה או בעלי תפקיד מרכזי.

במסגרת מדיניות התגמול נקבעה הוראה, לפיה ככלל החברה תכבד הסכמים ותנאי העסקה קיימים, אפילו במקום שבו הם סוטים ממדיניות התגמול, אלא אם כן נקבעה הוראה מפורשת שונה במדיניות התגמול.

לאור ניסיון צבור עם יישום מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים, במהלך שנת 2023 אישרו ועדת התגמול של הגופים המוסדיים והדירקטוריונים של הגופים המוסדיים עדכונים למדיניות התגמול של הגופים המוסדיים. מדיניות התגמול המעודכנת של הגופים המוסדיים מפורסמת באתר האינטרנט של הראל.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)**ב. תגמולים והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים) (המשך)****3. תנאי העסקה של בעלי השליטה**

במסגרת האסיפה הכללית של החברה אשר התקיימה ביום 30 בנובמבר 2023, אושרו מחדש תנאי העסקתם של בעלי השליטה בחברה. לאישורה של האסיפה קדמו אישורים בוועדת התגמול ובדירקטוריון החברה ביום 23 באוקטובר 2023 וביום 25 באוקטובר 2023, בהתאמה. במסגרת האישור מחדש, לא בוצע כל שינוי בתנאי העסקתם של בעלי השליטה. תנאי העסקה שאושרו תואמים את מדיניות התגמול של החברה. הוראות הסכמי העסקה החדשים של בעלי השליטה בתוקף החל מיום 1 בדצמבר 2023, לתקופה בלתי קצובה. על אף האמור, הצדדים רשאים לסיים את ההסכם בכל עת, בהודעה מוקדמת של 30 יום מראש.

בהתאם לדין הקיים במועד דוח זה, יהא צורך באישור מחדש של ההתקשרות עם מר יאיר המבורגר, מר גדעון המבורגר ומר יואב מנור בחלוף שלוש שנים ממועד תחילת ההתקשרות (1 בדצמבר 2023), וזאת בשל היותם בעלי שליטה בחברה, למעט ככל וישונה הדין/או מר יאיר המבורגר, מר גדעון המבורגר ומר יואב מנור לא ימנו על בעלי השליטה בחברה.

א. תנאי העסקה - מר יאיר המבורגר :

מר יאיר המבורגר עומד בראש קבוצת הראל ביטוח ופיננסים, מאז היווסדה. מר יאיר המבורגר מכהן כיו"ר דירקטוריון החברה, מיום היווסדה וכדירקטור בהראל ביטוח. בנוסף, מכהן מר יאיר המבורגר בתפקידים הבאים בקבוצת הראל: חבר בדירקטוריון Interasco Societe Anonyme General Insurance Company S.A.G.I (חברת ביטוח בעלת רישיון מבטח ביוון שעוסקת בעיקר בתחומי הביטוח האלמנטרי והבריאות); חבר בדירקטוריון Turk Nippon Sigorta S.A (חברת ביטוח בעלת רישיון מבטח בטורקיה שעוסקת בעיקר בתחום הביטוח האלמנטרי, לרבות ביטוח אלמנטרי עסקי); יו"ר דירקטוריון הראל הנפקות; חבר דירקטוריון הראל פיננסים אחזקות בע"מ; חבר דירקטוריון הראל קרנות נאמנות בע"מ; חבר בוועדת השקעות שאינן תלויות תשואה (נוסטר) של הגופים המוסדיים בקבוצה ודירקטור בחברות נוספות בקבוצה. מר יאיר המבורגר מכהן בחברה ובחברות הבנות שלה במשרה מלאה, ואינו עוסק בתפקידים עסקיים אחרים מעבר לתפקידיו בקבוצת הראל.

שכרו של מר יאיר המבורגר : בגין כהונתו של מר יאיר המבורגר בחברה, הוא זכאי, על פי תנאי העסקתו שאושרו באסיפה הכללית של החברה ביום 30 בנובמבר 2023, למשכורת חודשית בסך של כ- 160,000 ש"ח (סך של 179,634 ש"ח נכון למועד הדוח). המשכורת החודשית צמודה למדד המחירים לצרכן ומעודכנת בהתאם לגובה עליית המדד אחת לשנה בגין שכר ינואר בכל שנה. ההצמדה למדד מתאפשרת בכפוף למגבלות חוק תגמול נושאי משרה. השכר הנוכחי אינו משקף את מלוא עליית המדד כתוצאה ממגבלות חוק תגמול נושאי משרה.

תנאים נלווים : מר יאיר המבורגר זכאי על חשבון החברה לרכב בעלות של עד 650,000 ש"ח, צמוד למדד דצמבר 2011 (סך של 771,329 ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2024). ככל שיבחר לרכוש רכב בעלות גבוהה יותר, יישא מר יאיר המבורגר ביתרת העלות. מר יאיר המבורגר אינו זכאי לגילום מלא של עלות החזקת רכבו. החברה מפרישה בגין המשכורת החודשית הפרשות סוציאליות כמקובל לתגמולים, פיצויים ואובדן כושר עבודה או משלמת, בהתאם לבחירתו, את שווי ההפרשות הסוציאליות כאמור. כמו כן, מר יאיר המבורגר זכאי להפרשות לקרן השתלמות בגין המשכורת (7.5% מהמשכורת על חשבון המעסיק ו-2.5% על חשבון העובד). מר יאיר המבורגר זכאי ל-13 ימי הבראה בשנה. מר יאיר המבורגר זכאי לחופשה בת 22 ימי עבודה בשנה. ימי חופשה שלא נוצלו, לרבות בגין תקופת העסקתו של מר יאיר המבורגר החל ממועד העסקתו בחברה, ייצברו וייפדו בתום העסקתו בחברה. מר יאיר המבורגר זכאי ל 30 ימי מחלה בשנה, וכן יהיה זכאי לצבור ימים אלו, אולם הוא לא יהיה זכאי לפדותם במועד סיום העסקתו בחברה. מר יאיר המבורגר אינו זכאי להשתתף בתוכניות להענקת אופציות על ידי החברה. בנוסף, מובהר, כי מר יאיר המבורגר אינו זכאי לתגמול נוסף בגין כהונתו כדירקטור בחברות הקבוצה. מר יאיר המבורגר זכאי לכתב שיפוי, אשר הוענק לו לראשונה במסגרת החלטות החברה כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית של החברה בחודש יולי שנת 2006 וכפי יתר נושאי המשרה בחברה, והוא כלול בביטוח נושאי המשרה ודירקטורים אשר החברה עורכת, בתנאים זהים ליתר הדירקטורים ונושאי המשרה של החברה.

מענק שנתי : מר יאיר המבורגר אינו זכאי למענק שנתי.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. תגמולים והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים) (המשך)

3. תנאי העסקה של בעלי השליטה (המשך)

א. תנאי העסקה - מר יאיר המבורגר: (המשך)

תנאי סיום העסקה: עם סיום יחסי עובד-מעביד מכל סיבה שהיא, יהא מר יאיר המבורגר זכאי לפיצויים בגובה הפיצויים המגיעים על פי דין במקרה של פיטורים, בניכוי הסכומים שנצברו לטובת מר יאיר המבורגר בגין פיצויי פיטורים בקופות הגמל/ביטוח המנהלים וכן תועבר למר יאיר המבורגר הבעלות בקופות הגמל/ביטוח המנהלים אשר בהן נעשו ההפרשות כאמור לזכותו (להלן: "פיצויי פרישה"). מר יאיר המבורגר זכאי במועד סיום העסקתו בחברה לכפל פיצויי פרישה, דהיינו פיצויים בשיעור של 100% נוספים (מעבר לפיצויים המחויבים על פי דין). בהתאם להוראות מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, תבוצע פרישה של חלק מהפיצויים הנוספים (מעבר ל-100%) (להלן: "מענק הפרישה"), אשר יצברו בגין תקופת העסקה שלאחר 31 בדצמבר 2016, בהתאם להוראות מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, כאשר הפרישה תעשה כדלקמן: שליש מהסכום שנדחה ישולם 12 חודשים מתום השנה שבה יפרוש מר יאיר המבורגר; שליש מהסכום שנדחה ישולם 24 חודשים מתום השנה שבה יפרוש מר יאיר המבורגר; שליש מהסכום שנדחה ישולם 42 חודשים מתום השנה שבה יפרוש מר יאיר המבורגר. סכומים שנדחו ישולמו במועדים הקבועים לעיל, בכפוף להתקיימות התנאים המצטברים הבאים: (1) לא התגלו טעויות בחישוב סכום המענק וכן לא התגלה שהמענק ניתן בהתבסס על רמת סיכון שבדיעבד התברר שלא שיקפה באופן מהותי את החשיפה בפועל של הגוף המוסדי או של כספי העמיתים; (2) בהתאם לדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו לפני מועד התשלום, הראל ביטוח עומדת בדרישות ההון החלות עליה; (3) הראל ביטוח הציגה רווח כולל בדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה (רבעוני או שנתי) בטרם מועד התשלום. אם לא התקיים איזה מבין שני התנאים האחרונים האמורים, יידחה התשלום עד המועד בו יתקיימו שני התנאים כאמור. מובהר, כי תקופת ההודעה המוקדמת תהא 30 יום בלבד. מר יאיר המבורגר לא יהיה זכאי לתקופת הסתגלות או לדמי הסתגלות כלשהם.

התחייבות לאי תחרות: מר יאיר המבורגר התחייב לאי תחרות בחברה ובעסקי החברה, לרבות באמצעות העסקה או מתן שירותים לתאגיד המתחרה בעסקי החברה, וזאת לתקופה בת 36 חודשים, מתום העסקתו בחברה.

ב. תנאי העסקה - מר גדעון המבורגר:

מר גדעון המבורגר מכהן בקבוצת הראל בתפקידים בכירים מאז היווסדה. מר גדעון המבורגר מכהן כיום בקבוצת הראל בתפקידים העיקריים הבאים: חבר בדירקטוריון החברה ונשיא החברה; חבר בדירקטוריון Interasco Societe Anonyme (חברת ביטוח בעלת רישיון מבטח ביוון שעוסקת בעיקר בתחומי הביטוח האלמנטרי והבריאות); חבר דירקטוריון General Insurance Company S.A.G.I (חברת ביטוח בעלת רישיון מבטח ביוון שעוסקת בעיקר בתחומי הביטוח האלמנטרי והבריאות); חבר דירקטוריון הראל פיננסיים אחזקות בע"מ; חבר דירקטוריון הראל הנפקות. בנוסף, מר גדעון המבורגר עוסק בנושאי ביטוח משנה, וזאת הן עבור הראל ביטוח והן עבור חברות הביטוח האחרות בקבוצה. מר גדעון המבורגר מכהן בחברה ובחברות הבנות שלה במשרה מלאה, ואינו עוסק בתפקידים עסקיים אחרים מעבר לתפקידיו בקבוצת הראל.

שכרו של מר גדעון המבורגר: בגין כהונתו של מר גדעון המבורגר בחברה, הוא זכאי, על פי תנאי העסקתו שאושרו באסיפה הכללית של החברה ביום 30 בנובמבר 2023, למשכורת חודשית בסך של כ-127,000 ש"ח (סך של 145,524 ש"ח נכון למועד הדוח). המשכורת החודשית צמודה למדד המחירים לצרכן ומעודכנת בהתאם לגובה עליית המדד מידי שנה בגין שכר ינואר בכל שנה. ההצמדה למדד מתאפשרת בכפוף למגבלות חוק תגמול נושאי משרה.

תנאים נלווים: מר גדעון המבורגר זכאי על חשבון החברה לרכב בעלות של עד 650,000 ש"ח, צמוד למדד דצמבר 2011 (סך של 771,329 ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2024). ככל שיבחר לרכוש רכב בעלות גבוהה יותר, יישא מר גדעון המבורגר ביתרת העלות. מר גדעון המבורגר אינו זכאי לגילום מלא של עלות החזקת רכבו. החברה מפרישה בגין המשכורת החודשית הפרשות סוציאליות כמקובל לתגמולים, פיצויים ואובדן כושר עבודה או משלמת, בהתאם לבחירתו, את שווי ההפרשות הסוציאליות כאמור. כמו כן, מר גדעון המבורגר זכאי להפרשות לקרן השתלמות בגין המשכורת (7.5% מהמשכורת על חשבון המעסיק ו-2.5% על חשבון העובד). מר גדעון המבורגר זכאי ל-13 ימי הבראה בשנה. מר גדעון המבורגר זכאי לחופשה בת 22 ימי עבודה בשנה. ימי חופשה שלא נוצלו, לרבות בגין תקופת העסקתו של מר גדעון המבורגר החל ממועד העסקתו בחברה, ייצברו וייפדו בתום העסקתו בחברה. מר גדעון המבורגר זכאי ל-30 ימי מחלה בשנה, וכן יהיה זכאי לצבור ימים אלו, אולם הוא לא יהיה זכאי לפדותם במועד סיום העסקתו בחברה. מר גדעון המבורגר אינו זכאי להשתתף בתוכניות להענקת אופציות על ידי החברה. בנוסף, מובהר, כי מר גדעון המבורגר אינו זכאי לתגמול נוסף בגין כהונתו כדירקטור בחברות הקבוצה. למר גדעון המבורגר הוענק כתב שיפוי, במסגרת החלטות החברה כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית של החברה בחודש יולי שנת 2006 והוא כלול בביטוח נושאי המשרה ודירקטורים אשר החברה עורכת, בתנאים זהים ליתר הדירקטורים ונושאי המשרה של החברה.

המענק השנתי: מר גדעון המבורגר אינו זכאי למענק שנתי.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. תגמולים והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים) (המשך)

3. תנאי העסקה של בעלי השליטה (המשך)

ב. תנאי העסקה - מר גדעון המבורגר: (המשך)

תנאי סיום העסקה: עם סיום יחסי עובד-מעביד מכל סיבה שהיא, יהא מר גדעון המבורגר זכאי לפיצויים בגובה הפיצויים המגיעים על פי דין במקרה של פיטורים, בניכוי הסכומים שנצברו לטובת מר גדעון המבורגר בגין פיצויי פיטורים בקופות הגמל/ביטוח המנהלים וכן תועבר למר גדעון המבורגר הבעלות בקופות הגמל/ביטוח המנהלים אשר בהן נעשו ההפרשות כאמור לזכותו (להלן: "פיצויי פרישה"). מר גדעון המבורגר זכאי במועד סיום העסקתו בחברה לכפל פיצויי פרישה, דהיינו פיצויים בשיעור של 100% נוספים (מעבר לפיצויים המחויבים על פי דין). בהתאם להוראות מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, תבוצע פרישה של חלק מהפיצויים הנוספים (מעבר ל-100%) (להלן: "מענק הפרישה"), אשר יצברו בתקופת העסקה שלאחר 31 בדצמבר 2016, בהתאם להוראות מדיניות התגמול המעודכנת של הגופים המוסדיים בקבוצה, כאשר הפרישה תיעשה כדלקמן: שליש מהסכום שנדחה ישולם 12 חודשים מתום השנה שבה יפרוש מר גדעון המבורגר; שליש מהסכום שנדחה ישולם 24 חודשים מתום השנה שבה יפרוש מר גדעון המבורגר; שליש מהסכום שנדחה ישולם 42 חודשים מתום השנה שבה יפרוש מר גדעון המבורגר. סכומים שנדחו ישולמו במועדים הקבועים לעיל, בכפוף להתקיימות התנאים המצטברים הבאים: (1) לא התגלו טעויות בחישוב סכום המענק וכן לא התגלה שהמענק ניתן בהתבסס על רמת סיכון שבדיעבד התברר שלא שיקפה באופן מהותי את החשיפה בפועל של הגוף המוסדי או של כספי העמיתים; (2) בהתאם לדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו לפני מועד התשלום, הראל ביטוח עומדת בדרישות ההון החלות עליה; (3) הראל ביטוח הציגה רווח כולל בדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה (רבעוני או שנתי) בטרם מועד התשלום. לא התקיים איזה מבין שני התנאים האחרונים האמורים, יידחה התשלום עד המועד בו יתקיימו שני התנאים כאמור. מובהר, כי כאמור לעיל תקופת ההודעה המוקדמת תהא 30 יום בלבד. מר גדעון המבורגר לא יהיה זכאי לתקופת הסתגלות או לדמי הסתגלות כלשהם.

התחייבות לאי תחרות: מר גדעון המבורגר התחייב לאי תחרות בחברה ובעסקי החברה, לרבות באמצעות העסקה או מתן שירותים לתאגיד המתחרה בעסקי החברה, וזאת לתקופה בת 36 חודשים, מתום העסקתו בחברה.

ג. תנאי העסקה - מר יואב מנור:

מר יואב מנור מכהן בתפקידים בכירים בקבוצת הראל מאז היווסדה. מר יואב מנור מכהן בתפקידים הבאים בקבוצת הראל: יו"ר פעיל של דירקטוריון הראל המשמר מחשבים בע"מ; חבר בדירקטוריון החברה; חבר בדירקטוריון הראל ביטוח בע"מ; חבר דירקטוריון הראל פיננסיים אחזקות בע"מ; חבר דירקטוריון הראל הנפקות ודירקטור בחברות נוספות בקבוצה. מר יואב מנור מכהן בחברה ובחברות הבנות שלה במשרה מלאה, ואינו עוסק בתפקידים עסקיים אחרים מעבר לתפקידיו בקבוצת הראל.

שכרו של מר יואב מנור: בגין כהונתו של מר יואב מנור בחברה, הוא זכאי, על פי תנאי העסקתו שאושרו באסיפה הכללית של החברה מיום 30 בנובמבר 2023, למשכורת חודשית בסך של כ-127,000 ש"ח (סך של 145,524 ש"ח נכון למועד הדוח). המשכורת החודשית צמודה למדד המחירים לצרכן ומעודכנת בהתאם לגובה עליית המדד מידי שנה בגין שכר ינואר בכל שנה. ההצמדה למדד מתאפשרת בכפוף למגבלות חוק תגמול נושאי משרה.

תנאים נלווים: מר יואב מנור זכאי על חשבון החברה לרכב בעלות של עד 650,000 ש"ח, צמוד למדד דצמבר 2011 (סך של 771,329 ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2024). ככל שיבחר לרכוש רכב בעלות גבוהה יותר, יישא מר יואב מנור ביתרת העלות. מר יואב מנור אינו זכאי לגילום מלא של עלות החזקת רכבו. החברה מפרישה בגין המשכורת החודשית הפרשות סוציאליות כמקובל לתגמולים, פיצויים ואובדן כושר עבודה או משלמת, בהתאם לבחירתו, את שווי ההפרשות הסוציאליות כאמור. כמו כן, מר יואב מנור זכאי להפרשות לקרן השתלמות בגין המשכורת (7.5% מהמשכורת על חשבון המעסיק ו-2.5% על חשבון העובד). מר יואב מנור זכאי ל-13 ימי הבראה בשנה. מר יואב מנור זכאי לחופשה בת 22 ימי עבודה בשנה. ימי חופשה שלא נוצלו, לרבות בגין תקופת העסקתו של מר יואב מנור החל ממועד העסקתו בחברה, ייצברו ויפדו בתום העסקתו בחברה. מר יואב מנור זכאי ל-30 ימי מחלה בשנה, וכן יהיה זכאי לצבור ימים אלו, אולם הוא לא יהיה זכאי לפדותם במועד סיום העסקתו בחברה. מר יואב מנור לא יהיה זכאי להשתתף בתוכניות להענקת אופציות על ידי החברה. בנוסף, מובהר, כי מר יואב מנור לא יהיה זכאי לתגמול נוסף בגין כהונתו כדירקטור בחברות הקבוצה. למר יואב מנור הוענק כתב שיפוי, במסגרת החלטות החברה כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית של החברה בחודש יולי שנת 2006 והוא כלול בביטוח נושאי המשרה ודירקטורים אשר החברה עורכת, בתנאים זהים ליתר הדירקטורים ונושאי המשרה של החברה.

המענק השנתי: מר יואב מנור אינו זכאי למענק השנתי.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. תגמולים והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים) (המשך)

3. תנאי העסקה של בעלי השליטה (המשך)

ג. תנאי העסקה - מר יואב מנור: (המשך)

תנאי סיום העסקה: עם סיום יחסי עובד-מעביד מכל סיבה שהיא, יהא מר יואב מנור זכאי לפיצויים בגובה הפיצויים המגיעים על פי דין במקרה של פיטורים, בניכוי הסכומים שנצברו לטובת מר יואב מנור בגין פיצויי פיטורים בקופות הגמל/ביטוח המנהלים וכן תועבר למר יואב מנור הבעלות בקופות הגמל/ביטוח המנהלים אשר בהן נעשו ההפרשות כאמור לזכותו (להלן: "פיצויי פרישה"). מר יואב מנור זכאי במועד סיום העסקתו בחברה לכלל פיצויי פרישה, דהיינו פיצויים בשיעור של 100% נוספים (מעבר לפיצויים המחויבים על פי דין). בהתאם להוראות מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, תבוצע פרישה של חלק מהפיצויים הנוספים (מעבר ל-100%) (להלן: "מענק הפרישה"), אשר יצברו בתקופת העסקה שלאחר 31 בדצמבר 2016, בהתאם להוראות מדיניות התגמול המעודכנת של הגופים המוסדיים בקבוצה, כאשר הפרישה תיעשה כדלקמן: שליש מהסכום שנדחה ישולם 12 חודשים מתום השנה שבה יפרוש מר יואב מנור; שליש מהסכום שנדחה ישולם 24 חודשים מתום השנה שבה יפרוש מר יואב מנור; שליש מהסכום שנדחה ישולם 42 חודשים מתום השנה שבה יפרוש מר יואב מנור. סכומים שנדחו ישולמו במועדים הקבועים לעיל, בכפוף להתקיימות התנאים המצטברים הבאים: (1) לא התגלו טעויות בחישוב סכום המענק וכן לא התגלה שהמענק ניתן בהתבסס על רמת סיכון שבדיעבד התברר שלא שיקפה באופן מהותי את החשיפה בפועל של הגוף המוסדי או של כספי העמיתים; (2) בהתאם לדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו לפני מועד התשלום, הראל ביטוח עומדת בדרישות ההון החלות עליה; (3) הראל ביטוח הציגה רווח כולל בדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה (רבעוני או שנתי) בטרם מועד התשלום. לא התקיים איזה מבין שני התנאים האחרונים האמורים, יידחה התשלום עד המועד בו יתקיימו שני התנאים כאמור. מובהר, כי כאמור לעיל תקופת ההודעה המוקדמת תהא 30 יום בלבד. מר יואב מנור לא יהיה זכאי לתקופת הסתגלות או לדמי הסתגלות כלשהם.

התחייבות לאי תחרות: מר יואב מנור התחייב לאי תחרות בחברה ובעסקי החברה, לרבות באמצעות העסקה או מתן שירותים לתאגיד המתחרה בעסקי החברה, וזאת לתקופה בת 36 חודשים, מתום העסקתו בחברה.

4. תנאי העסקה של מר מישל סיבוני אשר כיהן כמנכ"ל החברה ויו"ר הראל ביטוח עד ליום 31 בינואר 2024:

מר מישל סיבוני כיהן כמנכ"ל החברה ויו"ר דירקטוריון הראל ביטוח עד ליום 31 בינואר 2024. תקופת ההודעה המוקדמת החלה ביום 1 בפברואר 2024. בחודש דצמבר 2023 אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה את כלל התשלומים אשר שולמו למר סיבוני לאחר סיום כהונתו כמנכ"ל החברה. מר סיבוני, ממשיך לכהן כדירקטור בהראל ביטוח וכיו"ר דירקטוריון המצפן - שותפים לדרך בע"מ, חברה בת העוסקת באשראי לעסקים בינוניים, וכן מר סיבוני מונה לכהן כדירקטור בחברה החל מיום 5 בפברואר 2024. ביום 5 בפברואר 2024, האסיפה הכללית של החברה אישרה עדכון לתנאי סיום כהונתו של מר סיבוני במסגרתו הוארכה תקופת ההודעה המוקדמת לתשעה חודשים (חלף ששה חודשים שהיו קבועים בהסכם העסקתו של מר סיבוני). ביתר תנאי סיום הכהונה של מר סיבוני (המפורטים להלן) לא חל כל שינוי. בנוסף, מר סיבוני זכאי לגמול דירקטורים עבור כהונתו כדירקטור בחברה ובהראל ביטוח, וזאת החל ממועד סיום העסקתו כמנכ"ל החברה בפועל (1 בפברואר 2024).

תנאי העסקתו של מר סיבוני אושרו על ידי האסיפה הכללית של החברה ביום 30 ביוני 2021, וזאת עבור כהונתו בתקופה שתחילתה ביום 1 ביולי 2021. האישור כאמור בוצע לאור השינוי הארגוני בתפקידו בקבוצה דאז, אשר במסגרתו מר סיבוני סיים את כהונתו כמנכ"ל הראל ביטוח בסוף חודש יוני 2021 ומונה כיו"ר דירקטוריון הראל ביטוח החל מיום 1 ביולי 2021 (זאת במקביל להמשך כהונתו כמנכ"ל החברה). תנאי העסקה באותו מועד אושרו ללא שינוי מתנאי העסקה הקיימים שהיו למר סיבוני, עובר לשינוי הארגוני כאמור.

להלן פירוט תנאי העסקה של מר מישל סיבוני:

תקופת ההעסקה: הוראות הסכם ההעסקה חלו לתקופה בלתי קצובה. תקופת ההודעה מוקדמת של תשעה חודשים. מובהר, כי הארכת תקופת ההודעה המוקדמת לתשעה חודשים (חלף ששה חודשים), אושרה על ידי האסיפה הכללית של החברה ביום 5 בפברואר 2024.

שכר שוטף: משכורתו החודשית של מר מישל סיבוני עמדה על סך של כ-248 אלפי ש"ח.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. תגמולים והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים) (המשך)

4. תנאי העסקה של מר מישל סיבוני אשר כיהן כמנכ"ל החברה ויו"ר הראל ביטוח עד ליום 31 בינואר 2024: (המשך)

תנאים נלווים: מר מישל סיבוני היה זכאי לתנאים נלווים כמקובל עבור חברי ההנהלה הבכירים בחברה.

סיום העסקה: מר מישל סיבוני היה זכאי לשכר עבור 8 חודשי הסתגלות. מר מישל סיבוני היה זכאי לפיצויים בגובה 200% (100% מעל הפיצויים ע"פ דין) בגין התקופה שחלה ביום 1 באוגוסט 2009 ועד למועד עדכון הסכם ההעסקה (אוקטובר 2016). בגין התקופה מתחילת העסקתו בחברה ועד ליום 31 ביולי 2009 (מועד מינויו לתפקיד מנכ"ל הראל ביטוח) היה מר מישל סיבוני זכאי לפיצויי פיטורים בגובה 150%. מר מישל סיבוני התחייב לאי תחרות בתום העסקתו, וזאת לתקופה של 7 שנים מתום העסקתו בחברה, תמורת מענק אי תחרות בסכום של 5,000,000 ש"ח. בהתאם להתחייבות לאי תחרות מר מישל סיבוני התחייב, כי במהלך תקופת אי התחרות הוא לא ישמש כמנכ"ל של חברת ביטוח בישראל, בין כשכיר ובין כנותן שירותים וכן התחייב שלא לעשות שימוש בידע שנצבר ושייצבר לו בחברה בתחום ביטוחי הבריאות ובהתאם לכך הוא התחייב שלא לשמש כיועץ לחברות ביטוח בתחום ביטוחי בריאות. זכויות העבר של מר מישל סיבוני בתפקידו כמנכ"ל הראל ביטוח, שנצברו והופרשו בעבר בדוחות הכספיים של הראל ביטוח, בגין סכום הפיצויים המוגדלים שיגיעו למר מישל סיבוני עד למועד העדכון וכן דמי ההסתגלות, הופקדו בנאמנות לטובת מר מישל סיבוני בפוליסות חסכון, והם שוחררו למר מישל סיבוני בסיום העסקתו בהראל ביטוח. הראל ביטוח הופטרה במועד ההפקדה מכל התחייבויותיה כלפי מר מישל סיבוני בקשר עם סכומים אלו, בהגיע מועד סיום העסקתו של מר מישל סיבוני.

אופציות: במסגרת תוכנית אופציות לנושאי משרה ועובדים בקבוצה אשר אושרה בחודש אוגוסט 2021, הוענקו למר מישל סיבוני 180,000 אופציות, הניתנות למימוש עד 180,000 מניות רגילות של החברה, בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת, כפוף להתאמות, ללא תמורה במזומן. לפרטים נוספים, ראו באור 38.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. תגמולים והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים) (המשך)

5. תנאי העסקה של מר ניר כהן המכהן כמנכ"ל החברה וכמנכ"ל הראל ביטוח:

ביום 1 בפברואר 2024 מר ניר כהן, החל את כהונתו כמנכ"ל החברה. מר כהן, המכהן כמנכ"ל הראל ביטוח מיום 1 ביולי 2021, הסכים לקחת על עצמו גם את תפקיד מנכ"ל החברה, וזאת ללא כל תמורה נוספת בגין כהונה נוספת זו¹. טרם מינויו כמנכ"ל הראל ביטוח, כיהן כמנהל חטיבת המטה ומשנה למנכ"ל הראל ביטוח. קודם לכן שימש כסגן בכיר לממונה ומשנה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון. תנאי העסקתו של מר כהן בתפקידו כמנכ"ל הראל ביטוח אושרו ע"י האורגנים הרלוונטיים של הראל ביטוח טרם מינויו לתפקיד.

בנוסף, מר כהן מכהן גם כיו"ר הדירקטוריון של הגופים המוסדיים הבאים בקבוצת הראל: הראל פנסיה וגמל בע"מ וקרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ וכן מכהן במספר חברות פרטיות נוספות בקבוצת הראל. ביום 5 בפברואר 2024, אישרה האסיפה הכללית של החברה (לאחר שהתקבל קודם לכן אישור של ועדת התגמול ודירקטוריון החברה) את תנאי התגמול של מר כהן, ללא כל שינוי, וזאת עבור התקופה שתחילתה ביום 1 בפברואר 2024, בה יכהן גם כמנכ"ל החברה. להלן פירוט תנאי ההעסקה של מר ניר כהן:

תקופת ההעסקה: הוראות הסכם ההעסקה חלות לתקופה בלתי קצובה. על אף האמור, כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההסכם בכל עת, בהודעה מוקדמת של 9 חודשים מראש.

שכר שוטף: משכורתו החודשית של מר כהן עומדת על סך של כ- 220 אלפי ש"ח. משכורתו של מר כהן חושבה לפי עלות השכר המקסימלית שניתן לאשר, בהתאם להוראות חוק תגמול נושאי משרה, באופן שעלות השכר של מר כהן עומדת שווה ליחס של פי 35 מההוצאה השנתית החזויה בשל התגמול הנמוך ביותר, לפי עלות משרה מלאה, ששולם לעובד הראל ביטוח, בשנה הקלנדרית הקודמת לשנה שעברה מחושבת עלות ההעסקה החזויה של מר כהן. כל תוספת לשכרו של מר כהן, על פי תנאי העסקתו כאמור ובהתאם למגבלת עלות ההעסקה המקסימלית כאמור, תאושר על ידי ועדת התגמול ודירקטוריון החברה בלבד.

תנאים נלווים: מר ניר כהן זכאי להחזר הוצאות סבירות שיוצאו על ידו במסגרת מילוי תפקידו, לרבות החזקת טלפון/טלפון סלולרי, דמי חבר לאגודות מקצועיות, מנוי לעיתונים וספרות מקצועית, ביטוח אחריות מקצועית, בדיקות סקר תקופתיות, פוליסת ביטוח בריאות/שיניים קבוצתית לעובדי קבוצת הראל, פוליסת ריסק קבוצתית לבכירים בקבוצת הראל, פוליסת אובדן כושר עבודה קבוצתית לעובדים בקבוצת הראל, השתתפות בהשתלמויות ונסיעות תמרוץ לסוכנים (כולל בן/ת זוג), פעילויות רווחה כמקובל בקבוצת הראל (כגון: שי לחג, נופש, ארוחות, ימי גיבוש וכיוצ"ב), רכישת מוצרי ביטוח של קבוצת הראל בתנאים הניתנים לעובדי הקבוצה ורכישת מוצרים פיננסיים של קבוצת הראל פיננסיים בתנאים הניתנים לעובדי הקבוצה.

רכב: מר ניר כהן יהיה רשאי, בכל עת, לקבל מהחברה רכב לשימוש, כמקובל לגבי מנכ"ל החברה. במקרה שיבחר לקבל רכב כאמור לשימוש, שווי הרכב ייזקף במסגרת המשכורת השוטפת ויהווה חלק מהבסיס להפרשות לפי הוראות הסכם ההעסקה.

הפרשות סוציאליות: החברה תפריש בגין המשכורת הפרשות סוציאליות כמקובל לתגמולים, פיצויים ואובדן כושר עבודה. כמו כן, מר ניר כהן זכאי להפרשות לקרן השתלמות בגין המשכורת (7.5% מהמשכורת על חשבון המעסיק ו-2.5% על חשבון העובד).

ימי הבראה: מר ניר כהן זכאי ל-10 ימי הבראה בשנה בהתאם לתעריף המתפרסם על ידי לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים.

ימי חופשה ומחלה: מר ניר כהן זכאי לחופשה בת 30 ימי עבודה בשנה. מר ניר כהן זכאי ל-30 ימי מחלה בשנה, וכן יהיה זכאי לצבור ימים אלו עד לסך של 180 ימים, אולם הוא לא יהיה זכאי לפדותם במועד סיום העסקתו בחברה.

שיפוי וביטוח: למר ניר כהן הוענק כתב שיפוי, במסגרת החלטות החברה כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית של החברה בחודש יולי שנת 2006 ובאסיפה הכללית של החברה בחודש מרץ 2012. כמו כן, מר כהן נכלל בפוליסה הקבוצתית לביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה.

סיום העסקה: מר כהן יהיה זכאי לשכר עבור 3 חודשי הסתגלות וכן חודש נוסף בגין כל שנה בה יועסק כמנכ"ל הראל ביטוח. תקופת ההסתגלות לא תעלה על 5 חודשים. מובהר כי כל התשלום בגין הסתגלות מותנה בכך שההוצאה השנתית החזויה לחברה בגין ההסתגלות בשנות כהונתו כמנכ"ל תהא מותרת לתשלום בהתאם לעלות השנתית החזויה הכוללת של כלל רכיבי התגמול על פי הוראות חוק הגבלת שכר הבכירים. מר ניר כהן יהיה זכאי לפיצויים בגובה 150% (כולל השלמת ותק עד ליום 30 ביוני 2021). החל מיום 1 ביולי 2021, גובה הפיצויים יעמוד על 100%. מר ניר כהן התחייב כי במהלך תקופה של שנתיים מסיום העסקתו בהראל ביטוח, לא ישמש כמנכ"ל חברת ביטוח, תמורת מענק בסכום של 5,000,000 ש"ח אשר יהיה כפוף לאישור האורגנים הרלוונטיים של החברה בסמוך למועד סיום העסקת המנכ"ל. בהתאם למדיניות התגמול של החברה, מר כהן יהיה זכאי, יחד עם בני משפחתו, להמשיך ולהיכלל בפוליסות הביטוח הקבוצתיות של עובדי הראל, לאחר סיום ההעסקה, תוך תשלום הפרמיות, בהתאם לסכומים שיהיו מקובלים לגבי כלל עובדי הקבוצה.

מענק הוני: במסגרת תוכנית אופציות לנושאי משרה ועובדים בקבוצה אשר אושרה בחודש אוגוסט 2021, הוענקו למר כהן 180,000 אופציות, הניתנות למימוש לעד 180,000 מניות רגילות של הראל השקעות בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת, כפוף להתאמות, ללא תמורה במזומן. כמו כן, בחודש ספטמבר 2023 אישר דירקטוריון החברה הקצאה פרטית בסך של 180,000 אופציות למר ניר כהן, הניתנות למימוש לעד 180,000 מניות רגילות של הראל השקעות בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת, כפוף להתאמות, ללא תמורה במזומן.

¹ בהתאם, לא ישתנה תגמולו של מר כהן אם מסיבה כלשהי, יחדל מר כהן מלכהן כמנכ"ל החברה וימשיך ככהונתו כמנכ"ל הראל ביטוח

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. תגמולים והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים) (המשך)

6. תגמולים והטבות בגין העסקת אנשי מפתח ניהוליים (לרבות יושב ראש הדירקטוריון) כוללות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2022		2023		2024		
מס' אנשים	מיליוני ש"ח	מס' אנשים	מיליוני ש"ח	מס' אנשים	מיליוני ש"ח	
13	26	13	27	11	27	הטבות לעובדים לטווח קצר *
12	6	12	5	11	5	הטבות לאחר סיום העסקה
10	3	10	4	8	2	תשלומים מבוססי מניות
	35		36		34	סה"כ עלות שכר
4	2	3	1	2	-	יתרות לסוף השנה של הלוואות לאנשי מפתח ניהוליים

* הנתונים לעיל, כוללים אומדן שערכה החברה למענק שישולם לאנשי מפתח עליהם חלה מדיניות התגמול עבור שנת הדוח. החישוב הסופי של סכום המענקים, עבור שנת הדוח, ייערך בחודש אפריל, לאחר שיהיו בידי החברה הנתונים ההשוואתיים של חברות אחרות (תשואה על ההון, תשואת נוסטרו וכו'). לפיכך עשוי להיות פער בין האומדן לבין החישוב הסופי של סכום המענקים

7. תגמולים והטבות בגין אנשי מפתח ניהוליים אשר הינם דירקטורים שלא מועסקים בחברה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2022		2023		2024		
מס' אנשים	מיליוני ש"ח	מס' אנשים	מיליוני ש"ח	מס' אנשים	מיליוני ש"ח	
8	3	8	3	9	3	שכר דירקטורים*

* מתייחס לשכר דירקטורים המתקבל ישירות מהחברה בלבד

8. החברה משתתפת (עבודה ועבור חברות הקבוצה) בביטוח דירקטורים ונושאי משרה הנרכש מאת הראל ביטוח

הסכום ששולם עבור החברה ועבור חברות הקבוצה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2022	2023	2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
5	5	5	עבור ביטוח דירקטורים ונושאי משרה

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ג. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

ליום 31 בדצמבר 2024	
בעל עניין* וצדדים קשורים אחרים	בעל שליטה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח

18 -

76 -

1,147 -

166 -

34 14

נכסים

חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

השקעות פיננסיות אחרות

נכסי חוב שאינם סחירים

התחייבויות

התחייבויות פיננסיות

התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

ליום 31 בדצמבר 2023	
בעל עניין* וצדדים קשורים אחרים	בעל שליטה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח

12 -

415 -

109 -

67 -

37 14

נכסים

חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

השקעות פיננסיות אחרות

נכסי חוב שאינם סחירים

התחייבויות

התחייבויות פיננסיות

התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

* יתרת נכסי חוב הגבוהה ביותר במשך השנה של בעלי עניין הסתכמה לסך של כ-1,223 מיליוני ש"ח (בשנת 2023 סך של כ-1,035 מיליוני ש"ח)

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ד. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

בעל שליטה	בעל עניין וצדדים קשורים אחרים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות דמי ניהול

-
-

-
9

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות

בעל שליטה	בעל עניין וצדדים קשורים אחרים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות דמי ניהול

-
-

-
9

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות

בעל שליטה	בעל עניין וצדדים קשורים אחרים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022

הפסדים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות דמי ניהול

-
-

-
8

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות

* נושאי משרה בחברה עשויים לרכוש, מידי פעם, חוזי ביטוח, חוזי השקעה או מוצרים פיננסיים אחרים שהונפקו על ידי הקבוצה וזאת בתנאי שוק ובמהלך העסקים הרגיל. ככל שעסקאות אלו נכללות בגדר "עסקאות זניחות" לא מובא לגביהן פירוט בדוחות הכספיים

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)**ה. התקשרויות עם בעלי שליטה ונושאי משרה****1. התקשרות עם אדריכל:**

החברה התקשרה בחודש ינואר 2011 בהסכם (אשר תוקן בינואר 2016, בדצמבר 2017, בדצמבר 2018, בדצמבר 2019, בדצמבר 2020, בדצמבר 2021, בדצמבר 2022 ובדצמבר 2023) לקבלת שירותי אדריכלות מאת מר מיקי קורנהויזר, שהינו אחיה של אשתו של מר יאיר המבורגר, בעל השליטה ויו"ר דירקטוריון החברה (להלן: "ההסכם" ו/או "ההתקשרות"). במסגרת ההסכם, מעניק מר קורנהויזר שירותי אדריכלות שוטפים לחברה ולחברות בנות שלה בפרויקטים שונים של החברה.

ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה אישרו תיקון להסכם, לפיו תקופת ההתקשרות בהסכם תוארך עד ליום 31 בדצמבר 2025, והתמורה החודשית בגין שירותי האדריכלות תישאר בסך של 28,000 ש"ח.

2. מענק בגין שנת 2024 לנושאי משרה:

בחודש אפריל 2025, לאחר תקופת הדוח, יובאו לאישור ועדות התגמול והדירקטוריונים של החברה ושל החברות הבנות שהינן גופים מוסדיים, מענקים לנושאי המשרה בחברה ובחברות הבנות שלה אשר נכללים בתוכנית התגמול. המענקים הכלולים בדוח זה, חושבו על בסיס נתונים בפועל וכן על בסיס אומדנים, המתייחסים בעיקר לנתונים השוואתיים לתוצאות הפעילות של חברות ביטוח אחרות הנכללות בקבוצת ההשוואה. התחשיב הסופי למענקים וכן אישורם, יבוצע עד תום אפריל 2025.

3. מענק בגין שנת 2023 לנושאי משרה:

בחודש אפריל 2024, אישרו ועדות התגמול והדירקטוריונים של החברה ושל החברות הבנות שהינן גופים מוסדיים מענקים לנושאי המשרה ובעלי התפקיד בחברה ובחברות הבנות הנכללים בתוכנית התגמול. המענקים חושבו על בסיס נתונים בפועל וכן על בסיס אומדנים, המתייחסים בעיקר לנתונים השוואתיים לתוצאות הפעילות של חברות ביטוח אחרות הנכללות בקבוצת ההשוואה.

4. ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה:

פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים חלה על נושאי משרה ודירקטורים בחברה ובחברות הבנות של החברה המכהנים כיום וכן שיכהנו בחברה ו/או בחברות הבנות מעת לעת (לרבות נושאי משרה בחברה או בחברות הבנות הנחשבים לבעלי שליטה או קרוביהם).

ועדת התגמול של החברה וכן דירקטוריון החברה אישרו, בהתאם להוראות מדיניות התגמול של החברה, את חידוש ההתקשרות החברה עם החברה הבת - הראל ביטוח, החל מיום 31 באוקטובר 2024 למשך שנה, בהסכם לביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה בחברה וביתר החברות בקבוצת הראל, ובהם מי שעשוי להיחשב כבעל שליטה בחברה, כך שסכום הביטוח יעמוד על 220 מיליוני דולר ארה"ב וכן רובד נוסף של Side A בגבול אחריות של 25 מיליוני דולר ארה"ב. עלות הפרמיה השנתית בגין הכיסוי כאמור וגובה ההשתתפות העצמית הינם בהתאם לתנאי השוק, ונקבעו בהתאם להצעות שקיבלה הראל ביטוח ממבטחי משנה. העלות כאמור אינה מהותית לחברה.

5. התחייבות לשיפוי משרה ודירקטורים:

ביום 29 בינואר 2012 וביום 30 בינואר 2012 אישרו ועדת הביקורת של החברה וכן דירקטוריון החברה, בהתאמה, מתן כתבי שיפוי מתוקנים לנושאי משרה ודירקטורים בחברה, לרבות דירקטורים שהינם בעלי השליטה בחברה. ביום 5 במרץ 2012 אישרה האסיפה הכללית מתן כתבי השיפוי המתוקנים לדירקטורים ונושאי משרה בחברה, לרבות לבעלי השליטה. כתבי השיפוי המתוקנים, הינם ללא שינוי בגבול האחריות של החברה, אך כוללים אפשרות שיפוי בהתאם לשיפוי המותר, לפי חוק סמכויות אכיפה מנהלית. כתבי השיפוי יינתנו לנושאי משרה בחברה המכהנים כיום וכן שיכהנו בחברה מעת לעת (לרבות נושאי משרה בחברה הנחשבים לבעלי שליטה או קרוביהם וכן לרבות נושאי משרה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי בהענקת כתבי השיפוי להם). יובהר, כי ההחלטה לאישור כתבי השיפוי המתוקנים, אינה מבטלת את כתבי השיפוי הקיימים, אלא רק באה להוסיף להם.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)**ה. התקשרויות עם בעלי שליטה ונושאי משרה (המשך)****6. התקשרות בהסכם עם נכדו של בעל השליטה בחברה:**

ביום 22 במאי 2023, ביום 29 במאי 2023 וביום 5 ביולי 2023 אישרו ועדות התגמול והדירקטוריונים של החברה ושל הראל ביטוח וכן האסיפה הכללית של החברה, בהתאמה את עדכון תנאי העסקתו של עידן טמיר, קרובו של מר יאיר המבורגר, מבעלי השליטה בחברה.

במסגרת ההתקשרות נקבע כי שכרו החודשי של מר טמיר יעמוד על 18 אלפי ש"ח ברוטו בחודש. החברה רשאית לעדכן את השכר כאמור בשיעור של עד 5% מגובה השכר באותה שנה. בנוסף, מר טמיר זכאי לתנאים נלווים מקובלים בחברה, לרבות מענק שנתי, חופשה שנתית, תשלום נסיעות, דמי הבראה, קרן השתלמות, ביטוח בריאות, כרטיס טעינה לארוחות, זכאות לחניה וכן זכאות לטלפון נייד.

7. שינויים במצבת נושאי משרה בכירה בחברה:

מר מישל סיבוני, אשר כיהן כמנכ"ל החברה ויו"ר דירקטוריון הראל ביטוח, סיים את תפקידו ביום 31 בינואר 2024 וזאת לאחר למעלה מ-30 שנות עבודה בקבוצת הראל. מר סיבוני, ממשיך לכהן כדירקטור בהראל ביטוח וכיו"ר דירקטוריון המצפן וכן מונה לכהונה כדירקטור בחברה החל מיום 5 בפברואר 2024. בהמשך לסיום כהונתו של מר סיבוני כאמור, דירקטוריון החברה אישר את מינויו של מר ניר כהן, המכהן כמנכ"ל הראל ביטוח, גם לתפקיד מנכ"ל הראל השקעות.

מר יוסף צ'חנובר (ז"ל) אשר כיהן כדירקטור בחברה במשך קרוב לשלושה עשורים, נפטר בחודש ספטמבר 2024.

הגב' יוכי דביר החלה לכהן כדירקטורית חיצונית בחברה החל מיום 30 במאי 2024.

מר סמי בבקוב, המכהן כמנהל ההשקעות הראשי של קבוצת הראל, הודיע בחודש דצמבר 2024 על כוונתו לפרוש מתפקידו בסוף חודש יוני 2025.

הגב' חגית ציטיאט לוין, המכהנת כמנכ"לית החברה הבת – הראל פיננסיים אחזקות, הודיעה בחודש ינואר 2025 על כוונתה לסיים את תפקידה כמנכ"לית הראל פיננסיים בסוף חודש יוני 2025. לאחר סיום כהונתה, הגב' לוין צפויה להתמנות כיו"ר דירקטוריון הראל פיננסיים אחזקות.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ו. עסקאות נוספות

1. הסכמים למתן שירותים:

א. על-פי הסכם בין החברה לחלק מהחברות המוחזקות שלה, זכאית החברה לקבל דמי ניהול בשיעור של 0.5% מהפרמיה שגובות חברות הביטוח, דמי ניהול בשיעור של 3% מדמי הניהול שגובה החברה המנהלת של קופות הגמל ודמי ניהול בשיעור של 0.5% מדמי הגמולים שמתקבלים אצל קרן הפנסיה המקיפה שבניהולה של החברה המנהלת עד לתקרה של 50 מיליוני ש"ח, וזאת בתמורה לשירותי ניהול וייעוץ שמעניקה החברה לחברות כאמור בתחומי שיווק, פיננסיים, תכנון עסקי, השתתפות בדירקטוריונים ותחומי ניהול נוספים. תוקף ההסכם מיום 1 בינואר 2009, והוא ניתן לביטול בתום כל שנה קלנדרית. בהתאם לתנאי ההסכם, דמי הניהול בשיעור שנתי של 0.5% מדמי הגמולים השנתיים לא משולמים בגין דמי גמולים שיתקבלו מזה"ל.

ב. ביום 23 במרץ 2016 וביום 22 במרץ 2016 אישרו הדירקטוריונים של הראל ביטוח ושל הראל פנסיה, בהתאמה, את עדכון הסכם ההתקשרות שבין הראל ביטוח להראל פנסיה לשירותי הניהול והתפעול שמעניקה הראל ביטוח להראל פנסיה. בהתאם לעדכון ההתקשרות כאמור, דמי הניהול והתפעול יקבעו בהתבסס על ההוצאות בפועל בהן עמדה הראל ביטוח בגין השירותים כאמור. הסכם הניהול החדש כולל הקצאה של הוצאות ישירות והעמסה של הוצאות עקיפות בהתאם לשיעור מסוים מהיקף הנכסים המנוהלים. ההסכם יושם באופן רטרואקטיבי מחודש ינואר 2016. שינוי ההסכם כאמור מביא להקצאת הוצאות סבירה יותר עבור כל שנת התקשרות. יחד עם זאת, אין לשינוי ההסכם השפעה מהותית בטווח הארוך. ביום 1 בינואר 2023 נחתם הסכם מעודכן לפיו הראל פנסיה וגמל תישא בעלות בשיעור קבוע של 0.04% (שנתי) מנכסי העמיתים בקרנות הפנסיה החדשות שבניהולה בהתאם לשערוך שווי הנכסים הנ"ל בתום כל חודש קלנדרי. בחישוב נכסי העמיתים כאמור לא ילקח שווי נכסי עמיתים שלגביהם חל ההסדר הפנסיוני עם צה"ל, כל עוד הינם עמיתים פעילים במסגרת ההסדר כאמור וזכאים לדמי הניהול הקבועים בו. בנוסף, במסגרת ההסכם נקבע כי דמי הניהול ישולמו להראל ביטוח בארבעה תשלומים שנתיים שווים מתום כל שנה קלנדרית וישאו ריבית בהתאם לסעיף 3 לפקודת מס הכנסה.

ג. בחודש אפריל 2013 התקשרה הראל ביטוח בהסכם עם בססח - החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ (להלן: "בססח"), לפיו מעניקה הראל ביטוח לבססח שירותים שונים ובכללם ייעוץ משפטי, שירותי back office, ניהול סיכונים, קשרי לקוחות ועוד. עבור שירותים אלו התחייבה בססח לשלם להראל ביטוח סך של 80,000 ש"ח לחודש. ההסכם הינו לתקופה של 5 שנים, כאשר לכל צד יש זכות לבטל את ההסכם בהודעה מראש בת 90 יום. בחודש אוגוסט 2016 אושרה תוספת להסכם זה כך שיכלול גם שירותי לוגיסטיקה, הכוללים בעיקר שירותים כגון: דואר, טיפול ברכבים, ליסינג וטלפונים בגינם ישולמו להראל ביטוח 8,000 ש"ח נוספים לחודש. בחודש ינואר 2019 אושרה תוספת נוספת להסכם במסגרתה הווארך תוקפו של ההסכם לחמש שנים נוספות ונקבע כי: (1) החל מחודש נובמבר 2018 השירותים שיוענקו לבססח ע"י הראל ביטוח לא יכללו עריכת פרוטוקולים, תיאום ישיבות דירקטוריון וועדותיו והפצת חומרי רקע לישיבות אלו; (2) התמורה החודשית הכוללת שתשולם על ידי בססח להראל ביטוח עבור כלל השירותים המוענקים על ידה במסגרת ההסכם תהיה 80,000 ש"ח. בחודש מרץ 2019 אושרה תוספת נוספת להסכם, במסגרתה הוקצו לבססח על ידי הראל ביטוח 75% משרה לניהול סיכונים. בהמשך לאמור, התמורה החודשית שתשולם על ידי בססח להראל ביטוח עבור כלל השירותים שיוענקו לה עודכנה לסך של 91,000 ש"ח. בחודש דצמבר 2021, נחתם ההסכם מחדש באופן התואם את הוראות חוזר גופים מוסדיים 35-9-2018 שעניינו "מיקור חוץ בגופים מוסדיים", וכיום כולל גם את השירותים המוענקים לבססח על-ידי הראל ביטוח. כמו כן, בחודש מרץ 2022 עודכנה התמורה החודשית הכוללת כך שזו תעמוד על סך של 92,000 ש"ח.

ד. ביום 23 במרץ 2016 אישר דירקטוריון הראל ביטוח התקשרות עם הראל פיננסיים ובססח שהנן חברות אחיות של הראל ביטוח, לפיה תתקשר הראל ביטוח עם בססח והראל פיננסיים בהסכמי שכר דירה להשכרת שטחי משרד וחניות בבית המ.א.ה, נכס הנמצא בבעלות הראל ביטוח.

באור 37 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ו. עסקאות נוספות (המשך)

1. הסכמים למתן שירותים: (המשך)

ה. התקשרות למתן שירות סילוק תביעות

רוב הטיפול בתביעות בגין פוליסות אחריות מקצועית רפואית נעשה בעיקרו באמצעות חברת MCI, שהינה בשליטה מלאה של מדנס סוכנות לביטוח בע"מ (בה מחזיקה החברה כ- 25%), וזאת לאור ידע וניסיון ייחודיים שיש לחברה זו בניהול וטיפול בתביעות בתחום הרשלנות הרפואית. החל מחודש דצמבר 2015, יישוב חלק מתביעות האחריות המקצועית הרפואית בגין שנות חיתום מסוימות, נעשה על ידי חברה משותפת, וקטיס קליימס סרביסז בע"מ (להלן: "וקטיס"), בבעלות הראל (5%) ומבטחי המשנה Swiss Re (75%) ו-Munich Re (20%). החל מחודש ספטמבר 2019, Swiss Re רכשה את חלקה של Munich Re בחברה כאמור, באופן שבו הראל ממשיכה להחזיק ב-5% מהחברה והיתרה מוחזקת בידי Swiss Re. ביום 31 בדצמבר 2022 נחתם הסכם בין הראל ל-Swiss Re לפיו החל מיום 1 בינואר 2023, הראל תישא באחריות מלאה של רוב התביעות שנוהלו על ידי וקטיס עבור Swiss Re, והראל תמשיך לנהל את התביעות שנוהלו בוקטיס. לחברה תלות מסוימת ב-MCI ובחברה המשותפת כאמור, אולם לחברה ידע וניסיון מספקים לשם נטילת הטיפול בתביעות אלו בעצמה, בלוח זמנים קצר יחסית.

ו. בהתאם להסכם שאושר על ידי דירקטוריון החברה ביום 30 במרץ 2014, EMI משלמת לחברה דמי ניהול שנתיים בסך של 250 אלפי ש"ח, וזאת עבור מגוון שירותים שהיא מקבלת מהחברה וכן עבור כהונה של נושאי משרה בהראל השקעות כדירקטורים ב-EMI. הסכם זה מחליף הסכם דמי ניהול קודם שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2013 ולא חודש.

ז. התקשרות בין החברה לדקלה למתן שירותים

הראל ביטוח התקשרה עם דקלה, בהסכם לפיו מעניקה דקלה שירותים להראל ביטוח. בהתאם להסכם דקלה העניקה להראל ביטוח את שירותי יישוב תביעות קולקטיב עובדי וגימלאי קופת חולים. בגין שירות זה שילמה הראל ביטוח לדקלה את עלות השירות לדקלה בתוספת מרווח. הסכם זה הסתיים במהלך שנת 2024.

ח. השקעה והתקשרות עם מר מישל סיבוני ב"המצפן - שותפים לדרך בע"מ" (להלן: "המצפן")

בחודש יוני 2024 החליט דירקטוריון המצפן, חברה נכדה של החברה, על הגדלת ההון העצמי של המצפן בסך כולל של 40 מיליוני ש"ח על מנת לשמור על דרישות הלימות ההון נוכח תיק האשראי הצפוי של המצפן עד לסוף רבעון 2 של שנת 2024. לפיכך, ובהתאם להוראות הסכם המייסדים של המצפן, הזרימה החברה להמצפן את חלקה בסכום זה העומד על סך של 28 מיליוני ש"ח. בנוסף, ובהתאם להוראות הסכם המייסדים העמידה הראל לבעלי המניות האחרים של המצפן, שותפות אלון ומר מישל סיבוני את חלקם היחסי בסכום הנדרש לצורך הגדלת ההון, כהלוואות Non-recourse בסך של 8 מיליוני ש"ח ו-4 מיליוני ש"ח, בהתאמה. זאת, בהתאם לתנאים הקבועים בהסכם המייסדים ביחס להלוואות אלו. על פי חוות דעת כלכלית חיצונית שקיבלה החברה, שווי ההטבה הגלום בהלוואה בגין רכיב ה-Non-recourse שקיבל מר מישל סיבוני הינו כ-96 אלפי ש"ח. בנוסף, החברה העריכה את שווי ההטבה הגלום בפערי הריבית בגין ההלוואה בסך של כ-64 אלפי ש"ח. יובהר, כי ההלוואה למר מישל סיבוני, המכהן כדירקטור בהראל ביטוח וכיו"ר דירקטוריון המצפן, אושרה ע"י ועדות התגמול, ועדות הביקורת והדירקטוריונים של החברה ושל הראל ביטוח.

2. העמדת מסגרת אשראי לחברה נכדה - "המצפן - שותפים לדרך בע"מ" (להלן: "המצפן")

בחודש דצמבר 2019 התקשרה המצפן עם הראל ביטוח בהסכם לקבלת מסגרת אשראי בסך 150 מיליוני ש"ח לצורך העמדת אשראי ללקוחותיה, בחודש ספטמבר 2020 הוגדלה מסגרת האשראי ב-100 מיליוני ש"ח נוספים, בחודש נובמבר 2021 הוגדלה מסגרת האשראי ב-50 מיליוני ש"ח נוספים ובחודש דצמבר 2022 הוגדלה מסגרת האשראי ב-50 מיליוני ש"ח נוספים. כבטוחה להעמדת מסגרת אשראי זו חתמה החברה על כתב התחייבות להשקיע בהון המצפן את הסכומים הנדרשים מעת לעת על מנת שההון העצמי של המצפן לא יפחת בכל עת מ-15% מסך המאזן של המצפן עד לסכום השקעה מקסימלי של 100 מיליוני ש"ח. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 יתרת האשראי שהעמידה הראל ביטוח להמצפן הסתכמה לסך של כ-192 מיליוני ש"ח. נכון למועד פרסום הדוח, יתרת האשראי שהעמידה הראל ביטוח להמצפן הסתכמה לסך של כ-282 מיליוני ש"ח.

באור 38 - תשלום מבוסס מניות

א. ההוצאה שהוכרה בספרים

ההוצאה שהוכרה בדוחות הכספיים המאוחדים בשנת 2024 בגין תשלומים מבוססי מניות הסתכמה לסך של כ-17 מיליוני ש"ח (בשנת 2023 - כ-24 מיליוני ש"ח).

ב. תוכנית אופציות לנושאי משרה ועובדים בקבוצה

בימים 23 ו-25 באוגוסט 2021 וביום 30 באוגוסט 2021 אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה, בהתאמה, תוכנית אופציות לנושאי משרה ועובדים בקבוצה, מכח תוכנית האופציות החברה פרסמה תוכנית מתאר הכוללת הקצאה של עד 8,548,000 אופציות, הניתנות למימוש לעד 8,548,000 מניות רגילות של החברה, בנות 0.1 ש"ח ע.נ כל אחת כפוף להתאמות, ללא תמורה.

האופציות תבשלנה בשלוש מנות שוות, בכפוף להמשך העסקתו של הניצע בקבוצה. התוכנית אושרה במסלול מיסוי הוני, לפי סעיף 102 לפקודת מס הכנסה.

במועד המימוש תקצה החברה את מניות המימוש לפי מספר אופציות המימוש מוכפל בהפרש שבין מחיר המניה בבורסה במועד המימוש למחיר המימוש מחולק במחיר המניה בבורסה.

האופציות כוללות מגבלות הטבה, על פיה ההטבה המקסימלית שתנבע לניצעים ממימוש כל אופציה לא יעלה על 180% ממחיר מניית החברה במועד כפי שהיה ביום המסחר שקדם למועד הענקת.

השווי ההוגן למועד ההענקת חושב על פי הערכת שווי שהתקבלה ממעריך שווי חיצוני אשר השתמש במודל הבינומי.

לעניין הקצאה פרטית למר ניר כהן, מנכ"ל החברה ומנכ"ל הראל ביטוח, ראו באור 37ב(5).

ביום 26 במרץ 2024 וביום 28 במרץ 2024 אישרו ועדת התגמול והדירקטוריון, בהתאמה, תוכנית מתאר נוספת מכח תוכנית האופציות שאושרה באוגוסט 2021. במסגרת המתאר הוצעו 994,000 אופציות ל-29 עובדים בחברות בנות של החברה. בנוסף אושרה מסגרת של 2,500,000 אופציות כ"רזרבה" להקצאות עתידיות נוספות.

להלן ההנחות אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של האופציות במועד ההענקת:

מועד ההענקת	מספר אופציות	כמות ניצעים	שווי הוגן מיליוני ש"ח	מחיר מניה ש"ח	תוספת מימוש ש"ח	סטיית תקן שנתית %	שיעור היוון %
17 באוקטובר 2021	7,673,000	159	71.02	36.47	33.40	29.91 - 28.42	0.97 - 0.65
26 בינואר 2022	906,000	32	7.84	36.56	36.56	29.76 - 28.20	1.14 - 0.87
28 באפריל 2022	20,000	1	0.20	40.69	40.69	29.84 - 28.47	2.17 - 1.98
22 ביוני 2022	267,000	7	2.28	33.27	33.27	30.58 - 29.01	2.78 - 2.69
27 ביולי 2022	124,000	2	1.07	34.21	34.21	30.76 - 29.09	2.40 - 2.31
16 בפברואר 2023	180,000	5	1.63	34.04	34.04	31.14 - 29.29	3.65 - 3.56
27 באפריל 2023	460,000	23	3.91	31.50	31.50	31.65 - 29.77	3.93 - 3.9
12 בספטמבר 2023	180,000	1	1.36	28.00	28.00	32.12 - 30.05	3.87 - 3.86
25 באוקטובר 2023	120,000	6	0.91	24.60	24.60	32.59 - 30.39	4.33 - 4.14
17 באפריל 2024	994,000	29	9.86	33.49	34.29	32.99 - 30.87	4.77 - 4.61
29 באוגוסט 2024	180,000	9	2.16	36.70	34.88	33.24 - 31.22	4.8 - 4.64

א. תנודתיות צפויה במחיר המניה

התנודתיות הצפויה (סטיית התקן) התבססה על התנודתיות ההיסטורית של מחיר המניה של החברה (לפי מרווחים יומיים). התנודתיות הצפויה של מחיר המניה משקפת את ההנחה שהתנודתיות ההיסטורית של מחיר המניה מהווה אינדיקציה טובה לתנודתיות הצפויה בעתיד.

ב. שיעור ריבית חסרת סיכון

הריבית שנלקחה לצורך חישוב שווי האופציות לניצעים חושבה על בסיס עקום תשואה חסרת סיכון נומינלית לפדיון, המבוסס על תשואת אג"ח ממשלתיות שקליות שאינן צמודות בריבית קבועה.

ג. שיעור נטישה (לאחר תקופת ההבשלה)

המודל הניח שיעור עזיבה מסוים בין מועד ההבשלה לבין פקיעת האופציה של כ-7%. המודל לא הניח שיעור עזיבה במהלך תקופת ההבשלה.

ד. דיבידנד

מחיר המימוש של האופציות בתוכנית מותאם דיבידנדים. על כן, חישוב שווי האופציות מתעלם מחלוקה עתידית של דיבידנדים.

באור 38 - תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. תנועה במהלך השנה

להלן טבלה הכוללת את התנועה במספר האופציות למניות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2022		2023		2024		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש המתואם	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש המתואם	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש המתואם	מספר האופציות	
32.93	7,510,000	31.57	8,114,667	31.46	8,839,667	אופציות למניות לתחילת השנה
34.29	1,317,000	30.44	940,000	32.27	1,174,000	אופציות למניות שהוענקו במהלך השנה
-	-	-	-	27.44	(3,673,209)	אופציות למניות שמומשו במהלך השנה
31.28	(712,333)	31.05	(215,000)	27.17	(131,166)	אופציות למניות שחולטו במהלך השנה
31.57	8,114,667	31.46	8,839,667	28.54	6,209,292	אופציות למניות לסוף השנה
-	-	31.05	2,397,333	27.49	1,194,356	אופציות למניות אשר ניתנות למימוש לסוף השנה

ד. יתרת אורך החיים החוזי של האופציות למניות ליום 31 בדצמבר 2024 הינו 3.6 שנים.

באור 39 - התחייבויות תלויות, ערבויות והתקשרויות

א. התחייבויות תלויות

קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה וללקוחותיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשניות ואחרות, בין היתר, עקב פערי מידע בין חברות הקבוצה לבין הצדדים האחרים לחוזה הביטוח ויתר מוצרי הקבוצה, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים ובכלל זה טענות ביחס לאופן השקעת כספי מבוטחים ועמיתים. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם מוצרי הקבוצה, המועלות במסגרת הליכים משפטיים שונים, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיוניים ארוכי טווח עלולה לעיתים להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. כמו כן קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטוריים והנחיות של הממונה, בחוזרים שהינם בתוקף ובטיטות חוזרים שעדיין מתקיימים דיונים לגביהן, וכן "עמדות ממונה" ו"הכרעות עקרוניות" בנושאים שונים, שחלקם בעלי השלכות תפעוליות ומשפטיות נרחבות. חשיפה זו מוגברת בתחומי החיסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות. בתחומים אלו ההתקשרויות עם המבוטחים, העמיתים והלקוחות הינן לאורך שנים רבות במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. זכויות אלו מנוהלות באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומיכונית מוגברת בתחומים אלו. לגופים המוסדיים בקבוצה תוכנית אכיפה במסגרתה הם פועלים לבדיקת עמידה בהוראות רגולטוריות ותיקון ליקויים ככל שמתגלים כאלו.

בנוסף, קיימת חשיפה כללית, הנובעת מכך שכנגד הגופים המוסדיים בקבוצה מוגשות מעת לעת תלונות לרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון ביחס לזכויות מבוטחים על פי פוליסות ביטוח ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגף תלונות הציבור בחברה. הכרעות רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון בתלונות אלה, אם וככל שתיתננה בהן הכרעה, עלולות להינתן אף כהכרעות רוחביות, החלות על קבוצות רחבות של מבוטחים. בנוסף, לעיתים, הגורמים המתלוננים אף מאיימים כי ינקטו בהליכים ביחס לתלונתם במסגרת תביעה ייצוגית. לעת הזו, לא ניתן להעריך אם קיימת חשיפה בגין תלונות אלו ולא ניתן להעריך אם תינתן הכרעה רוחבית של הממונה בעניין תלונות כנ"ל. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה. בנוסף, במסגרת המדיניות שמיישמת את החשיפה הפוטנציאלית לתלונות כנ"ל. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה. בנוסף, במסגרת המדיניות שמיישמת רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, להעמקת הבקורות והביקורות בגופים מוסדיים, רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון מקיימת מעת לעת ביקורות מעמיקות לגבי פעילותם של הגופים המוסדיים בקבוצה, במגוון תחומי הפעילות. בעקבות ביקורות אלו עלול משרד האוצר להטיל קנסות ו/או עיצומים כספיים וכן עלול ליתן הוראות לביצוע שינויים ביחס לפעולות שונות שנעשו, וזאת הן כלפי העתיד והן כלפי העבר. במקרים של הוראות כאמור לגבי העבר, עלולה רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון לדרוש השבת כספים או שינוי בתנאים כלפי המבוטחים ו/או העמיתים באופן שעלול להטיל חביות כספיות על החברות הבנות של החברה ו/או להגדיל את החשיפה של החברות הבנות שהינן מבטח למגוון רחב יותר של אירועים ביטוחיים שיהיו מכוסים בשל ההנחיות כאמור בפוליסות שהונפקו.

במסגרת ביקורות שעורכות רשויות רגולטוריות שונות, לרבות רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון התקיימו ומתקיימות בשנת 2024 מספר ביקורות מעמיקות בתחומי פנסיה וגמל, ביטוח בריאות, ביטוח כללי, יישוב תביעות בתחומי ביטוח חיים וביטוח סיעודי, מערכות מידע ומאגרי מידע ממוחשבים, שירות לקוחות ופניות הציבור, וכן בנושא איסוף מידע סטטיסטי (תביעות).

ביום 17 במרץ 2024 התקבלה אצל הראל ביטוח דרישת השבה במסגרתה הראל ביטוח ושירותים חברה לביטוח בע"מ (אשר פעילותה הביטוחית מוזגה לתוך הראל ביטוח) נדרשות להשיב סכומי פרמיה במקרים בהם הופקו על ידי החברות יותר מפוליסת ביטוח רכב חובה אחת, לאותו כלי רכב. דרישת ההשבה הינה תוצאה של ביקורת שבוצעה על ידי רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון אצל מספר חברות ביטוח. מבדיקה ראשונית עולה כי סכומי ההשבה לא צפויים להיות מהותיים.

במסגרת השקעות חברות הקבוצה בנכסי חוב, חתומות החברות המשקיעות על כתבי שיפוי, שאינם מוגבלים בסכום, אל מול הנאמנים לנכסי החוב. בכתבי שיפוי אלו, התחייבו חברות הקבוצה (כמו גם יתר המשקיעים באותם נכסי חוב) כלפי הנאמנים, לשפות את הנאמנים בגין כל הוצאה שתושט עליהם במסגרת הטיפול בהסדרי חוב, ככל שמטופלים על ידם וככל שהוצאה כאמור לא תשולם על ידי החברה שבעלתה מצויים הנכסים. חברות הקבוצה מחזיקות במספר נכסי חוב המצויים בהליך הסדר, החשיפה בגין כתבי השיפוי שניתנו בגין נכסי חוב אלו, אינה מהותית.

באור 39 - התחייבויות תלויות, ערבויות והתקשרויות

א. התחייבויות תלויות (המשך)

בקשר עם מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה להראל ביטוח, ובהתאם לבקשת קופת חולים כללית, אשר הינה הלקוח העיקרי של דקלה ואשר במסגרת ההתקשרות מולה, מעמידה דקלה שירותי תפעול וניהול של תוכנית השב"ן ושל התוכנית הסיעודית לחברי הקופה, חתמה הראל ביטוח על כתב שיפוי, במסגרתו התחייבה לשפות את שירותי בריאות כללית בגין נזקים שיגרמו לכללית, אם וככל שייגרמו, כתוצאה מפיצול הפעילות, בתנאים המפורטים בכתב השיפוי.

ביום 1 בדצמבר 2021 רכשה הראל ביטוח את פעילותה הביטוחית של שירביט, על הזכויות וההתחייבויות הגלומות בה.

להלן פרטים על החשיפה בגין תובענות ייצוגיות ובקשות להכרה בתובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד החברה ו/או החברות בקבוצה.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המפורטות להלן, אשר בהן, להערכת ההנהלה, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות שקיבלה, אין זה יותר סביר מאשר לא ("more likely than not"), כי טענות ההגנה של החברה (או חברה בת) תידחנה ואישור התובענה כייצוגית יתקבל, או שקיימים סיכויים של 50% ומעלה כי בסופו של ההליך תתקבלנה טענותיה של החברה (או חברה בת) שסביר כי הסדר פשרה מוצע, אשר אינו כולל התחייבות מהותית לתשלום כספי יתקבל, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות בהן, ביחס לתביעה, כולה או חלקה, יותר סביר מאשר לא כי טענות ההגנה של החברה עלולות להדחות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי הנהלת החברה ו/או הנהלות חברות מאוחדות. להערכת הנהלת החברה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או חברות מאוחדות.

בבקשות לאישור תובענה כייצוגית בסעיפים 27, 33, 39, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49 ו-50 להלן, לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תובענות אלו.

1. בחודש ינואר 2008 הוגשה נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד 4 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות") תובענה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גבו "תשלום גורם תת שנתיות" (תשלום אותו רשאיות חברות הביטוח לגבות כאשר תעריך הביטוח נקבע בסכום שנתי, אולם התשלום בפועל מבוצע במספר תשלומים) שלא כדין. לטענת התובעים, הנזק שנגרם לתובעים מסתכם לסך של 1,683.54 ש"ח לכל שנת ביטוח. להערכת התובעים, סכום התביעה בגין כל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג כנגד כלל הנתבעות הינו כ-2.3 מיליארדי ש"ח, מתוך זה סך של כ-307 מיליוני ש"ח כנגד החברה הראל ביטוח. ביום 1 בפברואר 2010 אישר בית המשפט בקשה להסדר דיוני בין הצדדים, לפיה התובע ימחק מהבקשה והתובענה את הטענה כי הראל ביטוח גבתה שיעור תשלום גורם תת שנתיות העולה על השיעור המותר גם בגין פוליסות שהונפקו לפני 1992. בהתאם להוראת בית המשפט, התובע הגיש תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית מתוקנת. ביום 29 בדצמבר 2013 הגיש הממונה את עמדתו, התומכת בעמדת הנתבעות כי אין מניעה לגבות תת שנתיות על גורם הפוליסה, על רכיב החיסכון בביטוח חיים המשולב בחסכון ועל פוליסות ריסק אחרות, לרבות סיעוד, אבדן כושר עבודה ונכות מתאונה. ביום 19 ביולי 2016 אישר בית המשפט המחוזי בתל-אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית בקשר עם גביית גורם תת שנתיות על רכיב הפרמיה המכונה גורם הפוליסה ועל רכיב החיסכון בפוליסות ביטוח חיים משולבות בחסכון, וכן בקשר עם גביית גורם תת שנתיות בפוליסות בריאות, נכות, מחלות קשות, אובדן כושר עבודה וסיעוד. בחודש דצמבר 2016 הוגשה בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל-אביב. בעקבות החלטת בית המשפט העליון מחודש ינואר 2017 השיבו המשיבים לבקשה למתן רשות ערעור על ההחלטה לאישור התובענה כייצוגית והבקשה נשמעה בפני הרכב. בחודש אפריל 2017 נעתר בית המשפט העליון לבקשה לעיכוב ביצוע שהגישו הנתבעות וקבע כי הדיון בערכאה הדיונית יעוכב עד להכרעה בבקשת רשות ערעור ובערעור. ביום 31 במאי 2018 קיבל בית המשפט העליון את בקשת רשות הערעור, דן בה כבערעור וקיבל אותו תוך ביטול פסק דינו של בית המשפט המחוזי ודחיית בקשת אישור התובענה כייצוגית. ביום 26 ביוני 2018 הומצאה להראל ביטוח בקשה לקיום דיון נוסף בפסק הדין, אשר הגישו התובעים לבית המשפט העליון. בהחלטתו מיום 2 ביולי 2019 הורה בית המשפט העליון על קיום דיון נוסף בפסק הדין, אשר הגישו התובעים לבית המשפט בחודש נובמבר 2019 הודיע היועץ המשפטי לממשלה על התייצבותו בהליך ובחודש פברואר 2020 הגיש את עמדתו לפיה, הוא תומך בקביעת פסק הדין ובמגמה המשתקפת בו לחיזוק המשקל שיש ליתן לעמדתו המקצועית של המאסדר בפרשנות הנחיותיו וכי אין לשיטתו מקום להתערב בהכרעה שנקבעה בפסק הדין נשוא ההליך באשר לאימוץ עמדתה הפרשנית של רשות שוק ההון. בחודש יולי 2020 התקיים דיון נוסף בפסק הדין בפני הרכב של שבעה שופטים וביום 4 ביולי 2021 ניתן פסק דין בדיון הנוסף, לפיו החלטתו של בית המשפט המחוזי, אשר קבעה כי בקשת האישור מתקבלת תחזור ותעמוד על כנה והתיק יוחזר לבית המשפט המחוזי לצורך דיון בתובענה הייצוגית. הצדדים מנהלים הליך גישור.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

2. בחודש מאי 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה כי הראל ביטוח נמנעת, כביכול, מלשלם תגמולי ביטוח למבוטחיה, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, החל ממועד קרות מקרה הביטוח ועד מועד תשלום תגמולי הביטוח, ולחילופין, החל מחלוף 30 יום מהגשת הדרישה לקבלת תגמולי ביטוח ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכומים שנעים בין כ-168 מיליוני ש"ח לכ-807 מיליוני ש"ח. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. ביום 30 באוגוסט 2015 קיבל בית המשפט המחוזי בתל-אביב באופן חלקי את בקשת האישור, באופן שניהולה של התביעה כתובענה ייצוגית אושר ביחס לטענה בדבר אי תשלום ריבית כנדרש בסעיף 28 (א) לחוק חוזה הביטוח (להלן: "החוק") והבקשה נדחתה ככל שהיא מתייחסת לטענה כי הראל ביטוח אינה מצמידה את תגמולי הביטוח בהתאם להוראות סעיף 28(א) לחוק. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה על פי כתב התביעה המתוקן, מסתכם להערכת התובעים בסכום של כ-120 מיליוני ש"ח. בחודש אוקטובר 2015 הוגשה בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאשר את הבקשה כייצוגית. בהתאם להמלצת בית המשפט משכו הנתבעות בחודש אוגוסט 2016 את בקשת רשות הערעור. ביום 28 בפברואר 2021 ניתן פסק דין חלקי בתובענה (להלן: "פסק הדין החלקי"), המאמץ את הקביעה בהחלטת האישור לפיה התובענה הייצוגית מתקבלת. הגדרת הקבוצה על פי פסק הדין החלקי הינה כל זכאי (מבוטח, מוטב או צד שלישי) אשר במהלך התקופה שתחילתה שלוש שנים קודם להגשת התובענה וסיומה ביום מתן פסק הדין החלקי, קיבל מהראל ביטוח, שלא על פי פסק דין בעניינו, תגמולי ביטוח מבלי שצורפה להם ריבית כדין. כמו כן, קבע בית המשפט כי לצורך מימוש פסק הדין, קביעת אופן ההשבה לחברי הקבוצה וחישוב ההשבה ימונה מומחה וכן קבע, כי תשולמנה הוצאות לתובעים המייצגים ושכר טרחה לבאי כוחם. בחודש מאי 2021 הגישה הראל ביטוח לבית המשפט העליון, ערעור על פסק הדין החלקי. בחודש יוני 2021 קיבל בית המשפט העליון את בקשת הנתבעות לעיכוב ביצוע פסק הדין החלקי במובן זה שההליך למינוי מומחה לצורך ביצועו של פסק הדין החלקי יעוכב עד להכרעה בהליך הערעור. ביום 9 בנובמבר 2022 דחה בית המשפט העליון את הערעור על פסק הדין החלקי, בהיעדר עילה להתערבות שיפוטית בהחלטת ביניים. עוד נקבע כי המקום המתאים לבירור טענות הערעור הינן בגדרי ערעור על פסק הדין הסופי.
3. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה, בין היתר, בטענה, כי הראל ביטוח משלמת למבוטחים בפוליסת ביטוח אובדן כושר עבודה וסיעוד משתתפת ברווחים מסוג "חיונית" (להלן: "הפוליסה") סכום פיצוי חודשי (המורכב מ"פיצוי חודשי" ו- "יתרת הבונוס"), המחושב, לכאורה, בניגוד להוראות הפוליסה וכן כי הראל ביטוח אינה משלמת, לכאורה, למבוטחים בפוליסה את הבונוס שהצטבר להם עד למועד תשלום הפיצוי החודשי הראשון על פי הפוליסה. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם לסכום של כ-381 מיליוני ש"ח. בחודש מרץ 2019 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית (להלן: "ההחלטה"). הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה כל המבוטחים בפוליסות ביטוח חיים משתתפות ברווחים המנוהלות בהראל ביטוח, אשר במסגרתן תגמולי הביטוח משולמים על יסוד נוסחת Rm. ביום 17 ביולי 2019 הגישה הראל ביטוח לבית המשפט העליון, בקשת רשות ערעור על ההחלטה. ביום 22 ביולי 2019 הומצא להראל ביטוח ערעור לבית המשפט העליון, אשר הוגש על-ידי המבקש בבקשת האישור, על חלקה של ההחלטה במסגרתה החליט בית המשפט המחוזי שלא לאשר את ניהול התביעה כייצוגית בעילת הטעיה וכן על כך שלא כלל במסגרת הגדרת הקבוצה בתובענה הייצוגית גם מבוטחי עבר לרבות מוטבים ויורשים של מבוטחים בפוליסות הביטוח לגביהן אושרה התביעה כייצוגית. בדיון, אשר התקיים בבית המשפט העליון ביום 13 בספטמבר 2021, צומצמה בהסכמה הקבוצה שבגינה אושרה התביעה כייצוגית והובהר כי היא כוללת גם מבוטחי עבר וכי תקופת ההתיישנות בגין תגמולי ביטוח הינה 3 שנים. בכפוף לכך נדחו, בהסכמת הצדדים, בקשת רשות הערעור והערעור.
4. בחודש יולי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד החברה הבת הראל פנסיה וגמל ונגד ארבע חברות מנהלות אחרות של קרנות פנסיה (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מעלות את דמי הניהול, המשולמים על ידי עמיתים בקרנות פנסיה מתוך החיסכון שהצטבר (יתרה צבורה), לשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, במועד בו העמיתים הופכים לפנסיונרים, מקבלים גמלת זקנה והם אינם יכולים עוד לנייד את החיסכון הפנסיוני שלהם. באופן כזה, הנתבעות, כביכול, מפעילות את זכותן החוזית, המוקנית להן על פי הוראות תקנון קרן הפנסיה, באופן פסול, חסר תום לב ובניגוד להוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג, מסתכם, להערכת התובעות, לסכום של כ-48 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת הממונה בשאלות העולות מבקשת האישור. בחודש ספטמבר 2017 הוגשה עמדת הממונה התומכת בעמדת הנתבעות לפיה אין להשוות בין שיעור דמי הניהול הנגבים מעמית בתקופת החיסכון לשיעור דמי הניהול הנגבים ממקבל קצבה לאחר פרישתו, היות שמדובר בשתי תקופות שונות ובעלות מאפיינים שונים. דמי הניהול לאחר הפרישה נקבעים מחדש בעת הפרישה וללא קשר לשיעור דמי הניהול בטרם הפרישה ולכן אין מדובר בהעלאה של דמי הניהול, אלא בקביעת שיעור של דמי ניהול לתקופת הפרישה. לפיכך, "חוזר דמי ניהול" המתייחס לחובת מתן הודעה לעמיתים על ידי החברות המנהלות כלל אינו חל ביחס לקביעת דמי ניהול לפנסיונרים; וחובת מתן ההודעה על שינוי בדמי הניהול מכוח החוזר לא חלה על החברות המנהלות שעה שמדובר במקבלי קצבה. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. ביום 18 במרץ 2022 אישר בית המשפט המחוזי – מרכז בלוד את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה כל מי שהוא עמית בקרן פנסיה מקיפה, הנמנית על אחת מן הנתבעות, וזכאי לקבל פנסיית זקנה ו/או יהיה זכאי בעתיד לקבל פנסיית זקנה. הצדדים מנהלים הליך גישור.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

5. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברות הבנות הראל ביטוח ודקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") (להלן: "דקלה") ונגד שלוש חברות ביטוח אחרות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות אימצו, כביכול, עמדה פרשנית לפיה לצורך הכרה במבוטח במסגרת בירור תביעת סיעוד כמי שמתקיים לגביו מצב של "אי שליטה על סוגרים", על מצב זה להיות תוצאה של מחלה או ליקוי אורולוגיים או גסטרואנטרולוגיים בלבד. זאת, כביכול, בניגוד להוראות פוליסות הביטוח. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים אותו במאות מיליוני שקלים. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. בחודש אפריל 2020 אישר בית המשפט המחוזי במחוז מרכז את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית נגד הראל ביטוח, נגד דקלה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות, בעילה של הפרת חוזה הביטוח הסיעודי שהביאה לאי תשלום תגמולי ביטוח סיעודי או לתשלום תגמולי ביטוח סיעודי בחסר, עקב אי הכרה במבוטחים כזכאים לניקוד בגין הפעולה של "שליטה על הסוגרים". הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה כל מי שהיה מבוטח בביטוח סיעודי, שנמכר על ידי אחת מהנתבעות אשר נגדן אושר ניהול התביעה כייצוגית, וסבל מאובדן יכולתו העצמאית לשלוט על פעולת המעיין או פעולת השתן, כתוצאה משילוב של פגם בשליטה בסוגרי שאינו עולה לכדי אובדן שליטה אורגני עם מצב תפקודי ירוד, ועל אף האמור לא קיבל מהנתבעות אשר נגדן אושר ניהול התביעה כייצוגית (לפי העניין) ניקוד בגין הפעולה של "שליטה על הסוגרים" במסגרת בחינת תביעתו לקבלת תגמולי ביטוח סיעודי, באופן שהביא לפגיעה בזכויותיו לתגמולי ביטוח בתקופה שבין 8 בספטמבר 2012 לבין מועד אישור ניהול התובענה כייצוגית. הצדדים מנהלים הליך גישור.
6. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל פנסיה וגמל ונגד 4 חברות נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות הפרו, כביכול, את חובות הנאמנות שהן חבות כלפי העמיתים בקופות הגמל שבניהולן בכך שתיגמלו את סוכני הביטוח בעמלות בשיעור הנגזר מדמי הניהול, הנגבים על-ידיהן מן העמיתים ובכך תיגמלו את הסוכנים בסכום הגדל ככל שגדלים דמי הניהול ובטענה כי הנתבעות, עשו, כביכול, עושר ולא במשפט בכך שיצרו, כביכול, מנגנון שמטרתו להעלות את דמי הניהול לטובת הסוכנים והחברות המנהלות. התובעים מעריכים את הנזק לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בסך של כ-300 מיליוני ש"ח לשנה מאז שנת 2008 ובסך הכל כ-2 מיליארדי ש"ח. ביום 22 בנובמבר 2022 דחה בית המשפט המחוזי בתל אביב את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 19 בינואר 2023 הומצא לחברה הבת הראל פנסיה וגמל ערעור על פסק הדין, אשר הגישו המבקשים בבקשת האישור, לבית המשפט העליון.
7. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד שירביט ונגד חברת ביטוח נוספת. עניינה של התובענה בטענה כי שירביט נמנעת, כביכול, מלשלם תגמולי ביטוח למבוטחיה, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, בגין התקופה שממועד קרות מקרה הביטוח ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח, ולחילופין, בגין התקופה שהחל מחלוף 30 יום ממסירת תביעת הביטוח ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל. הנזק הנטען הכולל לחברי הקבוצה כנגד שירביט הינו כ-10 מיליוני ש"ח. ביום 26 במאי 2021 קיבל בית המשפט המחוזי בתל-אביב את בקשת האישור. הגדרת הקבוצה על פי פסק הדין הינה כל זכאי (מבוטח, מוטב או צד שלישי) אשר במהלך התקופה שתחילתה שלוש שנים קודם להגשת התובענה וסיומה ביום אישורה של התובענה כייצוגית, קיבל משירביט, שלא על פי פסק דין שניתן בעניינו, תגמולי ביטוח מבלי שצורפה להם ריבית כדין. בחודש ספטמבר 2021 הגישה שירביט, יחד עם חברות ביטוח נוספות שנתבעו במספר בקשות לאישור בטענה זהה (להלן: "הנתבעות"), בקשה לעיכוב ההליכים בתובענה, עד להכרעה בערעור שהוגש לבית המשפט העליון במסגרת תובענה ייצוגית אחרת שאושרה בעניין זהה נגד חברות ביטוח אחרות, בהן הראל ביטוח (ראו סעיף (א)(2) לעיל). בחודש אוקטובר 2021 דחה בית המשפט את הבקשה לעיכוב ההליכים. בחודש ינואר 2022 הגישו הנתבעות בקשה נוספת לעיכוב ההליכים. בחודש מרץ 2022 הורה בית המשפט המחוזי על עיכוב ההליכים עד למתן הכרעה בערעור שהוגש לבית המשפט העליון בתביעה מקבילה והורה על ניהול משותף של התובענה לאחר ההכרעה בערעור. בחודש נובמבר 2022 דחה בית המשפט העליון את הערעור על פסק הדין החלקי בתביעה המקבילה, בהיעדר עילה להתערבות שיפוטית בהחלטת ביניים. עוד נקבע כי המקום המתאים לבירור טענות הערעור הינן בגדרי ערעור על פסק הדין הסופי. בחודש מאי 2023 ביטל בית המשפט את החלטתו בדבר ניהול משותף של התובענה עם התביעה המקבילה והורה על הפרדת הדיון בין התביעות.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

8. בחודש אוקטובר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח לא גילתה, כביכול, למבוטחיה, אשר רכשו פוליסת ביטוח סיעודי בפרמיה משתנה מהי הפרמיה, שתיגבה מהם החל מגיל 65 וזאת עד לדיווח השנתי בגין שנת 2015 ועל אף, שלטענת התובעת, בגיל 65 מתייקרת הפרמיה בפוליסה זו במאות אחוזים. בכך, טוענת התובעת, הראל ביטוח מפרה חובה חקוקה, מפרה את חובת הגילוי, מפרה הסכם, פועלת בחוסר תום לב, עושה עושר ולא במשפט ופועלת ברשלנות. עוד טוענת התובעת, כי חיוב מבוטחים בתשלום פרמיות עתידיות על פי תעריפים שאינם ידועים להם הינו תנאי מקפח בחוזה אחיד. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג כנגד הראל ביטוח, אולם היא מעריכה אותו במיליוני שקלים. בחודש יולי 2017 אישר בית המשפט את בקשת התובעת לתקן את בקשת האישור כך שתתייחס גם לטענה לפיה הראל ביטוח לא הציגה, לכאורה, בפני מבוטחיה טרם מועד הצטרפותם את הפרמיה שתשולם על ידם החל מגיל 65 על אף שהיא מחויבת לעשות כן על פי חוזר הממונה. בחודש אוגוסט 2017 הוגשה בקשה מתוקנת לאישור תובענה כייצוגית. עניינה של הבקשה המתוקנת בטענה כי הראל ביטוח לא הציגה, לכאורה, למבוטחיה בפוליסת ביטוח סיעודי בפרמיה משתנה את הפרמיה שתשולם על ידם מגיל 65 ואילך טרם הצטרפותם לביטוח במסגרת טופס ההצטרפות ו/או במסמך התנאים הכלליים. בחודש מרץ 2019 הורה בית המשפט על העברת הבקשה לקבלת עמדת הממונה ביחס למחלוקת מושא בקשת האישור. בחודש נובמבר 2019 התקבלה עמדת הממונה לפיה, הוראות חוזר 2001/9 גילוי נאות למבוטח בעת ההצטרפות לפוליסות לביטוח בריאות (להלן: "החוזר") של הרשות כמו גם הוראות הדין, מחייבות מבטח להציג למועמד לביטוח את אופן השתנות הפרמיה במעמד רכישת הביטוח, אך אין בנוסח החוזר התייחסות לשאלה איך יש למלא חובה זו טרם ההצטרפות והאם הדרך היחידה למלא אותה היא דווקא בכתב. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. בחודש פברואר 2023 הודיעו הצדדים לבית המשפט כי עלה בידיהם להגיע להסכמות עקרוניות. ביום 1 ביולי 2024 הגישו הצדדים לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור הסכם פשרה, במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי הראל ביטוח תשלם לחברי הקבוצה סכום פיצוי חד פעמי על פי המנגנון הקבוע בהסכם הפשרה.
9. בחודש יוני 2018 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מסרבות להכיר בניתוח שקיים צורך רפואי לבצעו, כמקרה ביטוח על פי תנאי פוליסות ביטוח הבריאות שלהן, בטענה שמדובר בניתוח מניעתי. התובעת אינה מעריכה את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג. בחודש ספטמבר 2020 הורה בית המשפט על קבלת עמדת הממונה בסוגיות העולות מבקשת האישור. בחודש פברואר 2021 התקבלה עמדת הממונה, לפיה בהתאם לפרשנות הראויה והמתבקשת של הגדרת המונח "ניתוח" על פי חוזר ביטוח 2004/20 שענינו הגדרות של פרוצדורות רפואיות בביטוח בריאות (להלן: "חוזר הניתוחים"), אשר יצא תחת ידו של המפקח על הביטוח, פוליסת ביטוח בריאות פרטית מקנה למבוטח רשת הגנה מפני המחלות הכלולות בפוליסה, הכוללת גם כיסוי ניתוחים אשר ימנעו התפתחותן או התפרצותן של אותן מחלות. בחודש ינואר 2022 אישר בית המשפט המחוזי בירושלים את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה כל אדם שהתקשר בחוזה ביטוח בריאות עם הנתבעות, הכולל כיסוי ביטוחי לניתוחים, ותביעתו לביצוע ניתוח נדחתה מן הטעם שמדובר בניתוח "מניעתי" שלא מכוסה בפוליסה (גם אם הטעם הוצג באופן אחר במכתב הדחייה). ביום 24 במאי 2022 הגישה החברה הבת הראל ביטוח לבית המשפט העליון, בקשת רשות ערעור על ההחלטה. ביום 7 בינואר 2024 דחה בית המשפט העליון את בקשת רשות הערעור ובקשת רשות ערעור שהגישה הנתבעת הנוספת, בקובעו כי ישנה אפשרות סבירה שהשאלות המתעוררות בבקשת האישור יוכרעו לטובת הקבוצה והתיר את ניהולה כתובענה ייצוגית. הליך הגישור שניהלו הצדדים לא צלח.
10. בחודש פברואר 2019 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח דרשה ממבוטחים בפוליסת ביטוח קבוצתית לעובדי חברת חשמל, אשר קיבלו תגמולי ביטוח שלא נוכו מהם מסים במקור, להשיב לה את סכומי הכסף ששולמו על ידיה בגין תשלומי מס אלו. התובע אינו מכמת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג אך הוא מעריך כי הוא עולה על סך של 3 מיליוני ש"ח. בחודש יולי 2020 הגישה הראל ביטוח לבית המשפט בקשה לסילוק על הסף של הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית. בחודש ספטמבר 2020 נעתר בית המשפט לבקשת הראל ביטוח לסלק על הסף את הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית והורה על מחיקת בקשת האישור על הסף. ביום 8 בנובמבר 2020 הומצא להראל ביטוח ערעור על פסק הדין, אשר הגיש התובע לבית המשפט העליון. לאחר דיון שהתקיים בפניו בחודש פברואר 2022, הורה בית המשפט העליון ליועץ המשפטי לממשלה להגיש את עמדתו בסוגיה עקרונית העולה מהערעור. ביום 18 בספטמבר 2022 הגישה היועצת המשפטית לממשלה את עמדתה לפיה אין מקום לאישור ניהול הגנה ייצוגית בדרך של חקיקה שיפוטית, אלא רק בדרך של חקיקה ראשית, יחד עם זאת, במקרים מתאימים ניתן לנהל תובענה ייצוגית לסעד הצהרתי. ביום 30 בינואר קיבל בית המשפט העליון את הערעור, והחזיר את הדיון לבית המשפט המחוזי מרכז, על מנת שידון בבקשה לאישור תובענה כייצוגית מבראשית.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

11. בחודש יוני 2019 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח גובה, כביכול, ממבוטחים בפוליסות ביטוחי חיים המשלבות רכיב ביטוח למקרה מוות ורכיב של חסכון (להלן: "ביטוחי מנהלים") תשלום בגין רכיב "הוצאות ניהול השקעות", אשר גבייתו מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתנאי הפוליסה המתירה לה לגבותו. התובע מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ-365.3 מיליוני ש"ח.
12. בחודש יוני 2019 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות נמנעות, כביכול, מלשלם ריבית בגין תגמולי ביטוח למבוטחיהן, החל מתום 30 יום ממועד מסירת התביעה. תובענה ובקשה זו עוסקות באותה עילה בה עוסקת תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית קודמת (להלן: "התביעה הראשונה") אשר אושרה לניהול כתביעה ייצוגית באופן חלקי ביום 30 באוגוסט 2015 (להלן: "החלטת האישור") על ידי בית המשפט המחוזי בתל-אביב ואשר מתבררת כעת לגופה (ראו סעיף (א)(2) לעיל), אך הן מתייחסות לתקופה שונה מזו שלגביה אושרה התביעה הראשונה והיא הוגשה לטענת המבקשים למען הזהירות ובמקביל לבקשתם להרחיב את הקבוצה המיוצגת במסגרת התביעה הראשונה גם לתקופה שממתן החלטת האישור ועד מועד מתן פסק דין. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג כנגד הראל ביטוח בסכום של כ-90 מיליוני ש"ח, וכנגד כלל הנתבעות בסכום של כ-264.4 מיליוני ש"ח. בחודש יולי 2020 הורה בית המשפט המחוזי בתל אביב על עיכוב הליכים עד למתן פסק דין בתביעה הראשונה.
13. בחודש אפריל 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד אחת עשרה חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות אינן משיבות למבוטחיהן בביטוחי רכב חובה, מקיף וצד ג' דמי ביטוח, אשר שולמו על ידיהם, לכאורה, ביתר, נוכח הפחתה מהותית, נטענת, ברמת הסיכון אליו חשופות הנתבעות החל מחודש מרץ 2020, לאור צמצום פעילות המשק עקב התפרצות וירוס הקורונה והפחתת היקף הנסועה בעקבותיו. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג כנגד הראל ביטוח בסכום של כ-130 מיליוני ש"ח, וכנגד כלל הנתבעות בסכום של כ-1.2 מיליארדי ש"ח. בחודש יוני 2020 הורה בית המשפט על העברת הדיון בבקשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב. בחודש אוקטובר 2021 הורה בית המשפט המחוזי בתל אביב על עיכוב ההליכים בהליך שבפניו, וזאת עד לאחר שפסק הדין בהליך שעניינו השבת דמי ביטוח למבוטחים בפוליסות ביטוח בתי עסק, ביטוח אחריות מעבידים וביטוח צד ג' בשל הפחתה נטענת ברמת הסיכון אליה חשופות הנתבעות עקב התפרצות וירוס הקורונה וההגבלות על פעילות המשק, במסגרתו דחה בית המשפט המחוזי בחיפה את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית נגד הראל ביטוח וחברות ביטוח נוספות, יהפוך לחלוט ("פסק הדין בהליך הנוסף") או ככל שיוגש ערעור על פסק הדין בהליך הנוסף לבית המשפט העליון - עד למתן פסק דין בערעור. בחודש דצמבר 2021 הורה בית המשפט המחוזי על הסרת עיכוב ההליך, בעקבות הפיכת פסק הדין בהליך הנוסף לחלוט.
14. בחודש אפריל 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח, נגד שש חברות ביטוח נוספות ונגד התאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה ("הפוליס") (להלן ביחד: "הנתבעים"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעים אינם משיבים למבוטחיהם בביטוחי רכב חובה, מקיף וצד ג' דמי ביטוח, אשר שולמו על ידיהם, לכאורה, ביתר, נוכח הפחתה קיצונית, נטענת, ברמת הסיכון אליה חשופים הנתבעים לאור ירידה דרמטית, לכאורה, במספר התביעות המוגשות לנתבעים בשל צמצום פעילות המשק עקב התפרצות וירוס הקורונה והפחתה נטענת של היקף התנועה בכבישים ושיעור תאונות הדרכים בישראל בעקבותיו. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג נגד הראל ביטוח בסכום של כ-110 מיליוני ש"ח, ונגד כלל הנתבעים בסכום של כ-720 מיליוני ש"ח. בחודש יוני 2020 הורה בית המשפט על העברת הדיון בבקשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב. בחודש אוקטובר 2021 הורה בית המשפט המחוזי בתל אביב על עיכוב ההליכים בהליך שבפניו, וזאת עד לאחר שפסק הדין בהליך שעניינו השבת דמי ביטוח למבוטחים בפוליסות ביטוח בתי עסק, ביטוח אחריות מעבידים וביטוח צד ג' בשל הפחתה נטענת ברמת הסיכון אליה חשופות הנתבעות עקב התפרצות וירוס הקורונה וההגבלות על פעילות המשק, במסגרתו דחה בית המשפט המחוזי בחיפה את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית נגד הראל ביטוח וחברות ביטוח נוספות, יהפוך לחלוט ("פסק הדין בהליך הנוסף") או ככל שיוגש ערעור על פסק הדין בהליך הנוסף לבית המשפט העליון - עד למתן פסק דין בערעור. בחודש דצמבר 2021 הורה בית המשפט המחוזי על הסרת עיכוב ההליך, בעקבות הפיכת פסק הדין בהליך הנוסף לחלוט.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

15. בחודש אפריל 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד שירביט ונגד אחת עשרה חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות") בהן הראל ביטוח (ראו סעיף (א)(13) לעיל). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות אינן משיבות למבוטחיהן בביטוחי רכב חובה, מקיף וצד ג' דמי ביטוח אשר שולמו על ידיהם, לכאורה, ביתר, נוכח הפחתה מהותית, נטענת, ברמת הסיכון אליו חשופות הנתבעות החל מחודש מרץ 2020, לאור צמצום פעילות המשק עקב התפרצות וירוס הקורונה והפחתת היקף הנסועה בעקבותיו. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג כנגד שירביט בסכום של כ-38 מיליוני ש"ח, וכנגד כלל הנתבעות בסכום של כ-1.2 מיליארדי ש"ח. בחודש יוני 2020 הורה בית המשפט על העברת הדיון בבקשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב. בחודש אוקטובר 2021 הורה בית המשפט המחוזי בתל אביב על עיכוב ההליכים בהליך שבפניו, וזאת עד לאחר שפסק דין בהליך ששירביט איננה צד לו ושעניינו השבת דמי ביטוח למבוטחים בפוליסות ביטוח בתי עסק, ביטוח אחריות מעבידים וביטוח צד ג' בשל הפחתה נטענת ברמת הסיכון אליה חשופות הנתבעות עקב התפרצות וירוס הקורונה וההגבלות על פעילות המשק, במסגרתו דחה בית המשפט המחוזי בחיפה את הבקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשה נגד חברות ביטוח אחרות, יהפוך לחלוט (להלן: "פסק הדין בהליך הנוסף") או ככל שיוגש ערעור על פסק הדין בהליך הנוסף לבית המשפט העליון - עד למתן פסק דין בערעור. בחודש דצמבר 2021 הורה בית המשפט המחוזי על הסרת עיכוב ההליך, בעקבות הפיכת פסק הדין בהליך הנוסף לחלוט.
16. בחודש מאי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל פנסיה וגמל ונגד שלוש עשרה חברות מנהלות נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מסווגות, לכאורה, חלק מההפרשות עבור לקוחותיהן לקרנות ההשתלמות שהן מנהלות, כהפרשות חייבות במס, על אף שהן אינן כאלה. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען ביחס לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג אך הם מעריכים אותה, על הצד הנמוך, בסך של מאות מיליוני שקלים. בחודש אפריל 2021 הוגשה בקשה למתן רשות להגשת הודעה לצד שלישי כנגד רשות המסים. בחודש אוגוסט 2021 השיבה רשות המסים לבקשה ובין היתר טענה כי לעמדתה, בקשת האישור צריכה הייתה להיות מוגשת בהליך מתאים נגד רשות המסים ולא נגד הנתבעות וכי אין מקום לאישור הבקשה באופן בו הוגשה. כמו כן, ביקשה מבית המשפט להורות על צירופה של רשות המסים כמשיבה להליך ולהורות לה להגיש עמדתה לטענות המפורטות בבקשת האישור. בחודש פברואר 2022 הורה בית המשפט על צירופה של רשות המסים כמשיבה בהליך. בחודש אוגוסט 2022 הוגשה תשובתה של רשות המסים, ובין היתר טענה כי ההליך אינו מתאים לבירור כהליך ייצוגי וכי המשיבות פועלות בהקשרים אלו כ"צינור" להעברת כספים. הרשות דוחה את עמדת המבקשים לפיה החישוב צריך שיהיה שנתי, מבהירה כי החישוב על פי דין צריך שיהיה חודשי, ומסבירה כי בחוזירה לאורך השנים היא התירה ביצוע חישוב חודשי מצטבר. הצדדים מנהלים הליך גישור.
17. בחודש יולי 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"), שעניינה בטענה, כי הנתבעות אינן מפחיתות, לכאורה, את פרמיות הביטוח למבוטחים שנקבעו להם החרגות בגין מצב רפואי קיים, על אף שההחרגות מפחיתות, על פי הנטען, את הסיכון הביטוחי ביחס לסיכון בפוליסות ביטוח של מבוטחים שלא נקבעו להם החרגות דומות. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג נגד הראל ביטוח בסכום של כ-760 מיליוני ש"ח, ונגד כלל הנתבעות בסכום כולל של 1.9 מיליארדי ש"ח.
18. בחודש ספטמבר 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח אינה מגלה, כביכול, למבוטחיה בביטוח נסיעות לחו"ל, כי המגבלה, במסגרת ביטוח הכבודה, ביחס לסכום הפיצוי המקסימלי בגין אובדן או גניבה של פריט, חלה גם ביחס לאובדן או גניבה של דבר ערך. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בסכום כולל של כ-447 מיליוני ש"ח. בחודש דצמבר 2021 העביר בית המשפט את הבקשה לקבלת עמדת הממונה ביחס למחלוקת נשוא הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש מרץ 2022 הוגשה עמדת הממונה לפיה פרשנות הראל ביטוח אינה עולה בקנה אחד עם נוסחה הפשוט של הפוליסה. ביום 7 באפריל 2024 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הנה כל מי שרכש ו/או היה מבוטח בפוליסת ביטוח נסיעות לחו"ל אצל הראל ביטוח בשלוש השנים שקדמו להגשת בקשת האישור, ואירע לו מקרה ביטוח של אובדן או גניבה של כבודה המוגדרת כ"דבר ערך" בשווי של למעלה מ-300 דולר, והוא לא פוצה על מלוא הסכום, עד לסך של 500 דולר על ידי הראל ביטוח.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

19. בחודש דצמבר 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל פנסיה וגמל. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה וגמל אינה מקיימת, כביכול, את הוראות הדין לעניין איתור עמיתים שהקשר עמם נותק ולעניין איתור ויידוע מוטבים ויורשים של עמיתים אשר הלכו לעולמם. עוד נטען, כי הראל פנסיה וגמל גבתה, כביכול, דמי ניהול ביתר באופן המנוגד להוראות הדין. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג אולם הם מעריכים אותו בעשרות ואף מאות מיליוני שקלים. ביום 4 בספטמבר 2022 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב באופן חלקי את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה כל המוטבים ו/או היורשים על פי דין של עמיתים שנפטרו, וכן כלל העמיתים שהקשר עמם נותק ואשר הראל פנסיה וגמל גבתה מחשבוניותיהם דמי ניהול בשיעור העולה על השיעור המותר בדין וזאת, החל משנת 2006 ועד למועד הגשת בקשת האישור. הצדדים מנהלים הליך גישור.
20. בחודש דצמבר 2020 הוגשו כנגד שירביט ארבע בקשות לאישור תובענות כייצוגיות (שלוש בקשות לאישור תובענות כייצוגיות הוגשו לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד ובקשה לאישור תובענה כייצוגית אחת הוגשה לבית המשפט המחוזי תל אביב), בטענה דומה לכשל באבטחת מידע על רקע אירוע פריצה לשרתי שירביט על ידי האקרים ופרסום מידע אישי השייך ללקוחות שירביט. בחודש יוני 2021 הגישו המבקשים בארבע הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות, בקשת אישור מאוחדת מטעמם. עניינה של התובענה המאוחדת בטענה, כי מחדלי אבטחה, לכאורה, בשירביט גרמו לדליפת מידע ונתונים שהיו בידי שירביט. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג אך הם מעריכים כי הוא עולה על סך של 2.5 מיליוני ש"ח. הצדדים ניהלו הליך גישור. בחודש יוני 2023, הגישו הצדדים לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי חברת הבת, הראל חברה לביטוח בע"מ, תשלם פיצוי כספי לחברי הקבוצה כהגדרתם בהסכם הפשרה, לגביהם פורסם "מידע רגיש" ו/או "מידע שאינו רגיש", כהגדרתם בהסכם הפשרה.
21. בחודש מרץ 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח דוחה, כביכול, שלא כדין, תביעות של מבוטחים בפוליסות ביטוח תאונות אישיות לתשלום פיצוי בגין ימי אשפוז במרכז רפואי שאינו בית חולים כללי, בטענה ש"בית חולים" על פי הגדרתו בפוליסה הינו בית חולים כללי בלבד, וכי הפוליסה נוסחה, כביכול, באופן מטעה ובניגוד לדין, תוך הפרת חוזר המפקח על הביטוח 2001/9 שעניינו "גילוי נאות למבוטח בעת הצטרפות לפוליסה לביטוח בריאות". התובע אינו מכמת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג אך הוא מעריך כי הוא עולה על סך של 2.5 מיליוני ש"ח. הצדדים מנהלים הליך גישור.
22. בחודש מרץ 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות דוחות, על פי הנטען, תביעות של מבוטחים בביטוח בריאות, הכולל כיסוי לתרופות שאינן כלולות בסל הבריאות, בגין עלויות קנאביס רפואי, על אף שעל פי הנטען, קנאביס רפואי עונה, לכאורה, להגדרת "תרופה" בפוליסות הביטוח. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג נגד כלל הנתבעות בסכום כולל של כ-79 מיליוני ש"ח. הצדדים מנהלים הליך גישור.
23. בחודש אפריל 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 14 גופים פיננסיים שונים - תאגידים בנקאיים, חברות ביטוח, בתי השקעה, חברות אשראי וחברות כרטיסי אשראי (להלן ביחד: "הנתבעים"). עניינה של התובענה בטענה, כי מידע אישי של לקוחות הנתבעים, העושים שימוש בשירותים הדיגיטליים באתרי האינטרנט ובאישומונים שמפעילים הנתבעים, מועבר, לכאורה, לצדדים שלישיים, ובפרט לחברת גוגל ולשירות הפרסומות שלה, ללא הסכמה מפורשת של הלקוחות. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג אולם הם מעריכים אותו במיליוני שקלים. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט.
24. בחודש יולי 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד שש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי בעת חישוב הגמלה החודשית המשולמת למבוטחים בפוליסות ביטוח חיים "משתתפות ברווחי תיק השקעות", מנכות הנתבעות, כביכול, מהתשואה החודשית הנצברת למבוטחים, ריבית, ללא עיגון מתאים, כביכול, בתנאי הפוליסה ומבלי ששיעורה מצוין בהם. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג אך הם מעריכים כי הוא עולה על סך של 2.5 מיליוני ש"ח. הצדדים מנהלים הליך גישור.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

25. בחודש ספטמבר 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבנות, הראל פנסיה וגמל והראל ביטוח (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות משגרות, כביכול, הודעות פרסומת במסרונים ובדואר אלקטרוני וזאת, לכאורה, מבלי לקבל את הסכמת הנמענים לקבלת דבר פרסומת, מבלי לציין שמדובר בפרסומת, מבלי לכלול הודעה לעניין הזכות לסרב לקבלת פרסומת וללא מתן אפשרות לסרב בפועל. זאת, בניגוד, כביכול, להוראות חוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב - 1982. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בסך של כ- 10 מיליוני ש"ח. הצדדים ניהלו הליך גישור. בחודש מרץ 2024 הגישו הצדדים לבית המשפט המחוזי בירושלים בקשה לאישור הסכם פשרה, במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי הנתבעות יפצו את חברי הקבוצה הזכאים, כהגדרתם בהסכם הפשרה, באמצעות העמדת כמות מוגדרת של ימי ביטוח נסיעות לחו"ל, ללא תשלום, אשר יהיו ניתנים לניצול על ידי חברי הקבוצה הזכאים בהתאם למפורט בהסכם הפשרה.
26. בחודש אוקטובר 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות דוחות, לכאורה, שלא כדין, תביעות ביטוח של ילדים עם צרכים מיוחדים, במסגרת פוליסת ביטוח סיעודי, על אף שהם עונים, לטענת התובעים, על הגדרת "תשושי נפש" על פי הפוליסה, וזאת מבלי לבצע בדיקה האם מצבם תואם להגדרה זו. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג נגד שתי הנתבעות ביחד בסך כולל של כ- 2.97 מיליארדי ש"ח.
27. בחודש אוקטובר 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, בין היתר, כי הראל ביטוח אינה משלמת, כביכול, למבוטחים בפוליסות ביטוח חיים משתתפות ברווחים, אשר במסגרתן תגמולי הביטוח משולמים על יסוד נוסחת Rm, את מלוא התשלומים בגין רווחי השקעות בהתאם להוראות הפוליסה וכי אינה מחשבת, כביכול, את שיעורי התשואה בהתאם להוראות הפוליסה. תובענה זו עוסקת בעילות המקבילות בחלקן לעילות בהן עוסקת תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית קודמת - עניין בן עזרא ("התביעה הראשונה"), אשר אושרה לניהול כתביעה ייצוגית באופן חלקי ביום 27 במרץ 2019 על ידי בית המשפט המחוזי בתל-אביב ("החלטת האישור"), ואשר תחולתה צומצמה על-ידי בית המשפט העליון למספר פוליסות ספציפיות בלבד (ראו סעיף (א)(3) לעיל). לפיכך, הוגשה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית זו בהתייחס ליתר הפוליסות, אשר אינן כלולות עוד בתביעה הראשונה. התובע מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בסכום של כ- 1.4 מיליארדי ש"ח.
28. בחודש דצמבר 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח מעלה, כביכול, את דמי הביטוח הנגבים ממבוטחיה בפוליסות ביטוח מבנה דירה, בעת חידושה, מבלי לקבל את הסכמתם המפורשת מראש להעלאתם. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג אך הם מעריכים כי הוא עולה על סך של 2.5 מיליוני ש"ח. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט.
29. בחודש מרץ 2022 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח גבתה וגובה כביכול מהמבוטחים, שלא כדין, פרמיה עבור כיסוי ביטוחי בגין ניתוח מניעתי. התובע לא מכמת את הנזק הכולל הנטען עבור כלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג, אך הוא מעריך כי הוא עולה במידה ניכרת על סך של 2.5 מיליון ש"ח.
30. בחודש אפריל 2022 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח מפרה את חובתה לשלם הפרשי הצמדה כדין בגין תגמולי ביטוח המשולמים בענפי הביטוח הכללי, ביחס לתקופה שבין מועד קרות מקרה הביטוח לבין מועד תשלום תגמולי הביטוח. התובע לא מכמת את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג. הצדדים ניהלו הליך גישור. בחודש 2024 הגישו הצדדים לבית המשפט המחוזי מרכז בקשה לאישור הסכם פשרה, במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי הראל ביטוח תשלם פיצוי לחברי הקבוצה כהגדרתם בהסכם הפשרה, בגין הפרשי הצמדה שלא שולמו להם כדין במועד תשלום תגמולי הביטוח.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

31. בחודש ספטמבר 2022 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות. עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות משפות רק מבטחות נשים בגין הוצאות על בדיקות לעובר ולתינוק, ובכך מפלות, לכאורה, גברים המבטחים בפוליסת הבריאות שלהן. התובע אינו מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג אולם הוא מעריך אותו בסכום של למעלה מ- 2.5 מיליוני ש"ח.
32. בחודש ספטמבר 2022 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח אינה משלמת, כביכול, למבוטחי פוליסת בריאות מסוג "פרפרד בונוס" (להלן: "הפוליסה") את מלוא דמי הביטוח המצטברים, בניגוד להוראות הפוליסה, וכי הראל ביטוח גובה, כביכול, דמי ביטוח ביתר ממבוטחי פוליסה זו. התובע אינו מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג.
33. בחודש מאי 2023 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח שיווקה, כביכול, פוליסת ביטוח בריאות בה נקבע כי ילד רביעי ואילך יקבל כיסוי ביטוחי חינם ועל אף זאת, חייבה כביכול בתשלום עבור פוליסת ביטוח בריאות לילד רביעי ואילך שנולד לאחר שנת 2016. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים כי הוא עולה על סך של 2.5 מיליוני ש"ח.
34. בחודש יוני 2023 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברות הבנות, הראל חברה לביטוח, הראל פנסיה וגמל, נגד שתי חברות ביטוח נוספות ונגד שתי חברות מנהלות נוספות (להלן: "הנתבעות"), בטענה כי הנתבעות ניכו מס, כביכול, ממרכיב "הקצבה המוכרת" שהיה פטור ממס, מה שהקטין כביכול את גובה הקצבה שקיבלו חברי הקבוצה, בניגוד לדין. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקש לייצג ב- 297 מיליוני ש"ח.
35. בחודש יולי 2023 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה כי הראל ביטוח מעבירה, כביכול, למבוטחיה כספים באמצעות המחאות, חלף העברה בנקאית או זיכוי כרטיס האשראי, וזאת, כביכול, בניגוד להוראות הדין. התובעת מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג במעל ל-3 מיליוני ש"ח.
36. בחודש ספטמבר 2023 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד שירותי בריאות כללית (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות נוהגות לגבות תשלום כספי מהורה, בגין ביטוח סיעודי עבור ילדו שהגיע לגיל 19 וזאת, כביכול, ללא אישור או הסכמה מפורשת עבור לתחילת החיוב וללא הודעה, התראה ו/או ידוע כנדרש בדין. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג.
37. בחודש ספטמבר 2023 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה כי הראל ביטוח דוחה, כביכול, שלא כדין, תביעות לכיסוי הוצאות בגין טיפול של "הזרקה תחת שיקוף" של מבטחים בפוליסות בריאות, בטענה שהטיפול הינו זריקה שאיננה כלולה בהגדרת ניתוח על פי הפוליסות וזאת, כביכול, באופן מטעה ובניגוד לדין. התובע אינו מכמת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג אך הוא מעריך כי הוא עולה על סך של 2.5 מיליוני ש"ח. הצדדים מנהלים הליך גישור.
38. בחודש ספטמבר 2023 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת מרפאט בע"מ שהחברה היא בעלת השליטה בה (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות משווקות, כביכול, שירותים רפואיים לבעלי חיים באופן מטעה ובניגוד לדין. התובעת אינו מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג אך היא מעריכה כי הוא עולה על סך של 2.5 מיליוני ש"ח. בהחלטתו מחודש יוני 2024 הפנה בית המשפט את הבקשה אל הממונה על הביטוח ברשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון על מנת שיתן את עמדתו ביחס למחלוקות נשוא הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש פברואר 2025 הגישה רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון ("הרשות") את עמדתה ביחס לבקשה לאישור, לפיה המוצר שמשווקת מרפאט הוא חוזה ביטוח, כאשר הוא כולל גם אפשרות לרכישת תוספת, נספח לחוזה הביטוח ("כתב שירות"), למתן טיפולי שגרה על ידי ספקי שירות. לעמדת הרשות, אף אם חלק מהמוצר שמשווקת מרפאט כולל חוזה למתן שירותים שאינם בגדר חוזה ביטוח, הרי שמכירתו במסגרת חוזה שבמהותו הוא חוזה למכירת ביטוח, מחילה עליו את הוראות הדין הרלוונטי.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

39. בחודש ספטמבר 2023 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד שבע חברות ביטוח נוספות (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מסרבות, כביכול, לספק שירותי גרר בהרמה למבוטחים המחזיקים בפוליסות הכוללות כתב שירות למתן שירותי גרירה לרכבים, וזאת כביכול ללא גילוי בנוסח כתבי השירות. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג ב-80 מיליוני ש"ח. בחודש נובמבר 2024 קבע בית המשפט כי יש לפצל את הדיון על דרך הגשת בקשות לאישור נפרדות, והורה על מחיקת הבקשה לאישור נגד חלק מהנתבעות ובכללן הראל ביטוח, ופסק הוצאות לטובתן. בחודש ינואר 2025, הגישו המבקשים ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון.
40. בחודש נובמבר 2023 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד שבע חברות ביטוח נוספות (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי באירוע קיצוני כדוגמת מלחמת "חרבות ברזל", צפויה כביכול ירידה חדה בסיכון ועתיד להיווצר רווח גדול ולא מתוכנן לחברות הביטוח, וזאת ללא סעד מתאים שכולל הפחתה משמעותית בפרמיות למבוטחים, בפוליסות שמרכיבי הסיכון פחתו בהן משמעותית ובחלקן לא קיים כלל אם תימשך גביית הפרמיות ללא שינוי. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה נגד כלל הנתבעות בסכום של 10.02 מיליוני ש"ח.

תובענות שהוגשו בתקופת הדוח

41. בחודש אפריל 2024 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח שיגרה, כביכול, דברי פרסומת למבקשים ולקבוצת נמענים רחבה, ללא הסכמה מפורשת מראש של הנמען ומבלי לציין את שמה המשפטי של הראל ביטוח, וזאת כביכול בניגוד לחוק התקשורת (בזק ושידורים), תשמ"ב-1982. התובעים מכמתים את הנזק הנטען ב-5 מיליוני ש"ח אך מציינים כי הסכום אינו ניתן להערכה מדויקת בשלב זה.
42. בחודש אפריל 2024 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד ארבע חברות/סוכנויות ביטוח אחרות (להלן יחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות או מי מטעמן, מפרות, כביכול, את הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), תשמ"א-1981 ואת הוראות המפקח על הביטוח, בכך שהן מוכרות, כביכול, פוליסות ביטוח מקיף לרכב בהן כלולים כתבי שירות בגין שירותים נלווים כחלק בלתי נפרד מהפוליסות, מבלי שפורטו המחירים של כתבי השירות ומבלי שניתנת ללקוחות האפשרות לבחור בין שני ספקי שירות לפחות. התובע מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג במעל ל-2.5 מיליוני ש"ח, אך מצוין כי הסכום לא ניתן להערכה מדויקת.
43. בחודש מאי 2024 הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד שבע חברות ביטוח אחרות (להלן יחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענות כי מתקני שמשות הפועלים מטעם הנתבעות, במסגרת כתב שירות לביטוח שמשות, אינם מבצעים כיוול למערכות הבטיחות המותקנות על שמשות הרכב במהלך פירוק שמשות שבורה והתקנת שמשות חדשה, וזאת בניגוד להוראות משרד התחבורה והוראות יצרני הרכבים וכי הנתבעות מפרות, כביכול, את עקרון השיפוי והשבת המצב לקדמותו, ופועלות, כביכול, בניגוד להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), תשמ"א-1981 והוראות הממונה על הביטוח, בכך שבמסגרת הפעלת כתב שירות 'ביטוח שמשות' לכלי רכב, הן נמנעות, כביכול, מלהורות למתקני שמשות לבצע כיוול למערכות הבטיחות המותקנות על גבי השמשות הקדמית של הרכב, במהלך פירוק שמשות שבורה והתקנת שמשות חדשה (חלופית) ונמנעות, כביכול, מלציין עובדה זו במהלך שיווק כתב השירות או לאחר מסירת הרכב למבוטח. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג במעל ל-2.5 מיליוני ש"ח, אך מציינים כי הסכום לא ניתן לשיעור בשלב זה.
44. בחודש יולי 2024 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בחיפה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה כי בביטוחי אובדן כושר עבודה הנתבעות משנות, באופן חד צדדי, את תנאי הביטוח וקובעות, כביכול, את מועד תום תקופת הביטוח, לפי "גיל ביטוחי" של המבוטח שהוא שונה מגילו הקלנדרי, ומחושב, כביכול, על ידי הנתבעות ביום רכישת הפוליסה, וזאת בניגוד להוראות הפוליסה והדין, ומבלי ליתן על כך גילוי למבוטחים. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג במעל ל-2.5 מיליוני ש"ח.
45. בחודש דצמבר 2024 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה כי הראל ביטוח נוהגת, כביכול, לדחות או לשלם בחסר תביעות בגין טיפול מיוחד בחו"ל מסוג "Ksharsutra", של מבוטחים בפוליסות ביטוח בריאות פרטיות המכסות טיפולים רפואיים מיוחדים בחו"ל, כאשר תביעות מבוטחים בפוליסות ביטוח קבוצתיות, המכסות כביכול את אותו אירוע רפואי ובאותם תנאים – מאושרות על ידיה, וזאת, כביכול, בניגוד להוראות הפוליסה ובניגוד לדין. התובע אינו מכמת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה בטענה כי הסכום לא ניתן להערכה בשלב זה.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

תובענות שהוגשו בתקופת הדוח (המשך)

46. בחודש דצמבר 2024 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה כי הראל ביטוח פועלת, כביכול, בניגוד לדין ולהתחייבות למבוטחייה, בכך שהיא גובה, כביכול, בפוליסות הנקובות בדולרים, דמי ביטוח המחושבים לפי שער דולר הגבוה משער הדולר היציג אליו התחייבה. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג, אך היא מעריכה כי הוא עולה על סך של 2.5 מיליוני ש"ח.
47. בחודש דצמבר 2024 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה כי במקרה של אובדן מוחלט של רכב (או אובדן להלכה), הראל ביטוח מחשבת, כביכול, את ערך הרכב בצורה המפירה את הוראות חוזה הביטוח ולרעת לקוחותיה, באמצעות הפחתות פסולות של שווי הרכב, כביכול, וכי היא אינה משיבה את דמי הביטוח, בגין החלק היחסי שלא נוצל לאחר קרות האירוע הביטוחי, בערכם הריאלי. התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג במעל ל-2.5 מיליוני ש"ח.
48. בחודש דצמבר 2024 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה כי הראל ביטוח לא הציעה, כביכול, למבוטחים בפוליסת ביטוח סיעודי קבוצתית של גמלאי שירותי בריאות כללית ובני משפחותיהם ("הפוליסה הקבוצתית"), את האפשרות לעבור לפוליסת פרט המשך, תוך שמירה על תנאים ביטוחיים שהיו בפוליסה הקבוצתית, וזאת כביכול בניגוד להוראות הפוליסה והדין. התובעות אינן מכמתות את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הן מבקשות לייצג, אך הן מעריכות כי הוא עולה על סך של 2.5 מיליוני ש"ח.

תובענות שהוגשו לאחר תקופת הדוח

49. בחודש ינואר 2025 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל פנסיה וגמל ונגד קרן פנסיה ותיקה "קרן פנסיה ה.ע.ל" (להלן: "קרן פנסיה ה.ע.ל.") המנוהלת על ידי הראל פנסיה (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה כי יש לאכוף על קרן פנסיה ה.ע.ל. לשערך את הקצבה המשולמת לעמיתים ופנסיונרים חברי תוכנית א', לפי הגדרתם בבקשה לאישור התובענה כייצוגית, וזאת למרות שכיום השערוך נעשה כביכול, רק ביחס לקצבתם של העמיתים והפנסיונרים חברי תוכנית ב', לפי הגדרתם בבקשה לאישור התובענה כייצוגית, לרבות על ידי איחוד שני התקנונים הקיימים בקרן ה.ע.ל. לתקנון אחד. התובע מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג, נגד שתי הנתבעות יחד, ב-346 מיליוני ש"ח.
50. בחודש מרץ 2025 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה כי הראל ביטוח שלחה, כביכול, דברי פרסומת לחברי הקבוצה בקשר עם תהליך רכישת ביטוח נסיעות לחו"ל באתר האינטרנט שלה, מבלי שקיבלה את הסכמתם המפורשת מראש ובכתב וכאשר חלק מחברי הקבוצה אינם לקוחות הראל ביטוח ולא התקשרו עמה ברכישת ביטוח בנסיעות לחו"ל, וזאת כביכול בניגוד לחוק התקשורת (בזק ושידורים), תשמ"ב-1982. התובע מכמת את הנזק הנטען בכ-10 מיליוני ש"ח.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)**ב. התחייבויות תלויות – טבלה מסכמת:**

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות כנגד הקבוצה, כפי שצוינו על-ידי התובעים בכתבי הטענות שהוגשו מטעמם. מובהר, כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על-ידי החברה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי.

סוג	כמות תביעות	הסכום הנתבע במיליוני ש"ח
<u>תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה ו/או לחברות מאוחדות	5	1,265
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ו/או לחברות מאוחדות	1	48
לא צוין סכום התביעה	3	
<u>בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה ו/או לחברות מאוחדות	9	2,913
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ו/או לחברות מאוחדות	7	5,782
לא צוין סכום התביעה	25	

סכום ההפרשה הכולל בגין התביעות שהוגשו כנגד הקבוצה כמפורט לעיל לימים 31 בדצמבר 2024 ו-31 בדצמבר 2023 מסתכם בכ- 201 מיליוני ש"ח וכ- 158 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. תביעות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח

1. בחודש מרץ 2023 הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: הנתבעות). עניינה של התובענה היה בטענה, כי הנתבעות גבו ממבוטחיהן בביטוחי אובדן כושר עבודה דמי ביטוח חודשיים עבור מספר החודשים האחרונים החופפים את משך תקופת ההמתנה האחרונה האפשרית המוגדרת בכל חוזה ביטוח לאובדן כושר עבודה, תקופה בה, על פי חוזה הביטוח, על הנתבעות לא חלה כל חבות לשלם תגמול ביטוח כלשהו. בחודש ינואר 2024, אישר בית המשפט המחוזי בחיפה בקשה שהגישו המבקשים להסתלק מבקשת האישור והורה על דחיית תביעתם האישית של המבקשים ועל מחיקת בקשת האישור והתובענה הייצוגית.
2. בחודש דצמבר 2019 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה היה בטענה, כי הראל ביטוח גילתה, כביכול, למבוטחיה אשר רכשו פוליסת ביטוח חיים בפרמיה משתנה מסוג "מגן 1" ו/או פוליסת אובדן כושר עבודה מסוג "הראל לעתיד", במעמד רכישת הביטוח, את הפרמיה אותה ישלמו רק עבור שנים ספורות ולא עבור כל תקופת הביטוח. בחודש אוקטובר 2020 הודיעו הצדדים לבית המשפט על הסכמתם לפנות להליך גישור. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. בחודש ספטמבר 2021 העביר בית המשפט את הבקשה לקבלת עמדת הממונה ביחס למחלוקות נשוא הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש אפריל 2022 הוגשה עמדת הממונה הקובעת כי על חברות הביטוח מוטלת חובת גילוי של המידע בדבר הפרמיות שישלם המבוטח לאורך כל תקופת הביטוח. הצדדים חידשו את הליך הגישור. בחודש אוקטובר 2022 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי הראל ביטוח תשלם לחברי הקבוצה סכום פיצוי חד פעמי, על פי המנגנון הקבוע בהסכם הפשרה. בחודש ינואר 2024, ניתן על ידי בית המשפט המחוזי בתל אביב תוקף של פסק דין להסכם הפשרה, במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי הראל ביטוח תשלם לחברי הקבוצה סכום פיצוי חד פעמי, על פי המנגנון הקבוע בהסכם הפשרה.
3. בחודש אפריל 2018 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה היה בטענה, כי הראל ביטוח משלמת, כביכול, למבוטחים בפוליסות ניתוחים שאינן מקנות פיצוי בשיעור מחצית מההוצאות הנחשבות במקרה שהניתוח מבוצע במימון קופת חולים, אך ניתנה להם על-ידיה התחייבות לתשלום פיצוי כאמור, סכומים הנמוכים בפועל ממחצית ההוצאות שנחסכו לה עקב כך ובכך היא מפרה, כביכול, את התחייבותה כלפיהם. הצדדים ניהלו הליך גישור. בחודש ינואר 2023 הגישו הצדדים לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם, כי חברי הקבוצה, כהגדרתם בהסכם הפשרה, יזכו להשלמה של הפיצוי ששולם להם בהתאם לעלות רכיביו של כל ניתוח. בחודש פברואר 2024, ניתן על ידי בית המשפט המחוזי מרכז-לוד תוקף של פסק דין להסכם הפשרה.
4. בחודש מרץ 2021 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה היה בטענה, כי הראל ביטוח דוחה, כביכול, שלא כדין, תביעות לקבלת תגמולי ביטוח בגין כיסוי אבזור רפואי, של מבוטחים בפוליסת ביטוח בריאות קבוצתי לחברי הסתדרות המורים, בטענה למיצוי תקרת הכיסוי בפוליסה וזאת, כביכול, על פי סעיף בפוליסה, אשר, לטענת התובעת, לא היה קיים בפוליסה המקורית והוחל, על פי הנטען, באופן רטרואקטיבי. בחודש ינואר 2023 הגישו הצדדים לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי ישולמו לחברי הקבוצה, כהגדרתה בהסכם הפשרה, תגמולי ביטוח נוספים בגין רכישת אבזור רפואי, לולא הוחלה תקרת הביטוח. בחודש מרץ 2024, ניתן על ידי בית המשפט המחוזי בתל אביב תוקף של פסק דין להסכם הפשרה.
5. בחודש אוקטובר 2016 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הנכדה קחצ"ק. עניינה של התובענה היה בטענה, כי קחצ"ק גובה, כביכול, מהעמיתים בקרן, הוצאות ניהול השקעות, אשר גבייתן מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתקנון הקרן המתירה לה לגבות. בכך, פועלת קחצ"ק, לטענת התובע, בניגוד להוראות הדין ולחובת הנאמנות המיוחדת החלה עליה. בחודש ינואר 2018 הוחלט לאחד את הדיון יחד עם בקשות נוספות לאישור תובענה ייצוגית תלויות ועומדות שעניינן הוצאות ישירות בקופות גמל וקרנות השתלמות. בחודש פברואר 2018 קבע בית הדין כי יש לקבל את עמדת הממונה ביחס להליך. בחודש מאי 2018 הוגשה לבית הדין עמדת הממונה התומכת בעמדת הנתבעות ולפיה גופים מוסדיים רשאים לגבות הוצאות ישירות מאת העמיתים או המבוטחים, גם אם הדבר אינו מצוין באופן מפורש בתקנון הגוף המוסדי, ובלבד שהדבר נעשה בהתאם להוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008 (להלן: "התקנות"). הממונה העיר במסגרת העמדה כי היא רלבנטית, בשינויים המחייבים, גם לחברות ביטוח המנהלות ביטוחים תלויי תשואה. ביום 18 בספטמבר 2023 נתנה החלטת בית הדין לפיה על הצדדים להגיש סיכומים משלימים שיתייחסו להשלכות על בקשות האישור של פסק דין של בית המשפט העליון אשר קיבל בקשת רשות ערעור בהליך שעניינו הוצאות ישירות בפוליסות חיסכון "מגוון השקעות אישי". הצדדים הגישו סיכומים משלימים. בחודש מרץ 2024 הוגשה לבית הדין בקשה מוסכמת להסתלקות המבקשים מבקשת האישור ומיתר הבקשות שהדיון בהן אוחז, במסגרתה מתבקש בית הדין לאשר את הסתלקות המבקשים מבקשת האישור ולהורות על דחיית תביעתם האישית. בחודש מרץ 2024 אישר בית הדין את הסתלקות המבקשים מבקשת האישור והורה על דחיית תביעתם האישית.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. תביעות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח (המשך)

6. בחודש מרץ 2017 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כתיובענה ייצוגית נגד החברה הבת הראל פנסיה וגמל. עניינה של התובענה היה בטענה, כי הראל פנסיה וגמל גבתה עד סוף שנת 2015, כביכול, מהעמיתים בקופת הגמל הראל עוצמה תעוז, הוצאות ניהול השקעות, אשר גבייתן מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתקנון קופת הגמל, אשר התירה לה לגבות. בחודש ינואר 2018 הוחלט לאחד את הדיון יחד עם בקשות נוספות לאישור תובענה ייצוגית תלויות ועומדות שעניינן הוצאות ישירות בקופות גמל וקרנות השתלמות. בחודש פברואר 2018 קבע בית הדין כי יש לקבל את עמדת הממונה ביחס להליך. בחודש מאי 2018 הוגשה לבית הדין עמדת הממונה התומכת בעמדת התביעות ולפיה גופים מוסדיים רשאים לגבות הוצאות ישירות מאת העמיתים או המבוטחים, גם אם הדבר אינו מצוין באופן מפורש בתקנון הגוף המוסדי, ובלבד שהדבר נעשה בהתאם להוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008 (להלן: "התקנות"). הממונה העיר במסגרת העמדה כי היא רלבנטית, בשינויים המחייבים, גם לחברות ביטוח המנהלות ביטוחים תלויי תשואה. בחודש מרץ 2024 הוגשה לבית הדין בקשה מוסכמת להסתלקות המבקשים מבקשת האישור ומיתר הבקשות שהדיון בהן אוחד, במסגרתה מתבקש בית הדין לאשר את הסתלקות המבקשים מבקשת האישור ולהורות על דחיית תביעתם האישית. ביום 27 במרץ 2024 אישר בית הדין את הסתלקות המבקשים מבקשת האישור והורה על דחיית תביעתם האישית.
7. בחודש אוגוסט 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל פנסיה וגמל. עניינה של התובענה היה בטענה, כי הראל פנסיה וגמל גובה, כביכול, מעמיתיה, בנוסף לדמי הניהול, תשלום בגין רכיב הוצאות ניהול השקעות (רכיב הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), אשר גבייתו מותרת על פי דין, ללא הוראה חוזית המאפשרת לה לגבות. בכך, מפרה הראל פנסיה וגמל, לטענת התובע, את הוראות תקנון קרן הפנסיה ואת חובות האמון והגילוי המוגברות החלות עליה, פועלת בחוסר תום לב במשא ומתן ומוסרת תיאור מטעה ללקוחותיה. בחודש אפריל 2017 הורה בית המשפט על העברת הדיון בבקשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. בחודש פברואר 2018 הורה בית הדין לממונה להגיש את עמדתו ביחס להליך. בחודש יוני 2018 הוגשה עמדת רשות שוק ההון התומכת בעמדת הראל פנסיה וגמל. בחודש ספטמבר 2020 הורה בית הדין על עיכוב ההליכים בהליך שבפניו עד למתן הכרעה בבקשת רשות ערעור בהליך שעניינו הוצאות ישירות בפוליסות חיסכון "מגוון השקעות אישי", במסגרתו אישר בית המשפט המחוזי את ניהול התובענה כייצוגית נגד הראל ביטוח. בחודש יוני 2023 ניתן פסק דין של בית המשפט העליון אשר קיבל בקשת רשות ערעור בהליך שעניינו הוצאות ישירות בפוליסות חיסכון "מגוון השקעות אישי וכפועל יוצא הורה על דחיית בקשת האישור מושא הערעור. בחודש יולי 2023 הגישו המבקשים בקשה להורות על המשך הדיון בהליך והשלמת טיעון בכתב בעקבות פסק הדין של בית המשפט העליון. ביום 25 ביולי 2023 נעתר בית הדין לבקשת המבקשים, והורה על הגשת השלמת טיעון. הצדדים הגישו השלמות טיעון. בחודש ינואר 2024 ניתנה החלטת בית הדין, לפיה התיק יועבר למתן החלטה/פסק דין. בחודש אפריל 2024 הוגשה לבית הדין בקשה מוסכמת להסתלקות המבקש מבקשת האישור ומיתר הבקשות שהדיון בהן אוחד, במסגרתה מתבקש בית הדין לאשר את הסתלקות המבקשים מבקשות האישור ולהורות על דחיית תביעותיהם האישיות. בחודש אפריל 2024 אישר בית הדין את הסתלקות המבקש מבקשת האישור ומיתר הבקשות שהדיון בהן אוחד והורה על דחיית תביעותיהם האישיות של המבקשים.
8. בחודש דצמבר 2023 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד שירותי בריאות כללית (להלן יחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי הנתבעות מטעות כביכול את חברי שירותי בריאות כללית בכך שהן מפרסמות באתר שירותי בריאות כללית כי תקופת ההתיישנות של תביעה לתשלום תגמולי ביטוח סיעודי היא שלוש שנים מיום קרות מקרה הביטוח ולא חמש שנים מיום קרות מקרה הביטוח, וזאת כביכול בניגוד להוראות הדין. בחודש ינואר 2024 הגישה המבקשת לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב בקשה למחיקת התובענה הייצוגית, במסגרתה מתבקש בית הדין להורות על מחיקת התביעה והבקשה לאישור כתיובענה ייצוגית נגד הנתבעות וסגירת התיק ללא צו להוצאות. בחודש אפריל 2024 אישר בית הדין את הסתלקות המבקשת מבקשת האישור והתובענה הייצוגית.
9. בחודש אוגוסט 2022 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה, כי אתר האינטרנט של החברה אינו נגיש עבור אנשים עם מוגבלות, בניגוד להוראות הדין. בחודש דצמבר 2023 הגישו הצדדים לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור הסכם פשרה, במסגרתו הוסכם כי החברה תפעל במספר דרכים לצורך קידום הנגשה עבור בעלי מוגבלויות, לרבות תרומה לעמותה כמפורט בהסכם. בחודש מאי 2024, ניתן על ידי בית המשפט המחוזי בתל אביב תוקף של פסק דין להסכם הפשרה ולתיקון הסכם הפשרה בהתאם להודעת הצדדים לבית המשפט מחודש מרץ 2024, במסגרתם הוסכם בין היתר כי החברה תפעל במספר דרכים לצורך קידום הנגשה עבור בעלי מוגבלויות, לרבות תרומה לקרן שהוקמה מכוח חוק תובענות ייצוגיות (להלן: "הקרן"). בית המשפט הפחית מגובה הגמול לתובע הייצוגי ושכר הטרחה לבא כוחו, כפי שהוסכמו בהסכם הפשרה, בקובעו כי הסכום שהופחת ייזקק לטובת הקבוצה ויתווסף לסכום שיועבר לקרן.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. תביעות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח (המשך)

10. בחודש ינואר 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד שתי חברות ביטוח נוספות וחברת שרותי דרך (להלן ביחד: "הנתבעות") בטענה כי הנתבעות מספקות, כביכול, ללקוחותיהן שמשות חלופיות שאינן מקוריות ואינן נושאות תו תקן, וזאת, כביכול, בניגוד להתחייבויותיהן כלפי לקוחותיהן בהסכמים עימם. בחודש יולי 2024 דחה בית המשפט המחוזי מרכז את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית וכן את תביעתם האישית של המבקשים וחייבם לשאת בהוצאות לטובת הנתבעות.
11. בחודש ינואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה, אשר הדיון בה אוחד עם בקשות דומות שהוגשו נגד 9 חברות נוספות (להלן יחד: "הנתבעות") היה בטענה, כי הנתבעות אינן מגלות (לא בעצמן ולא באמצעות סוכני הביטוח מטעמן) למבוטחיהן בביטוח רכב, אשר עומדים לחצות מדרגת גיל או וותק נהיגה במהלך תקופת הביטוח, כי באפשרותם לעדכן את גיל הנהג או את וותק הנהיגה ולקבל חזר פרמיה, וכי כתוצאה מכך משלמים מבוטחיהן הני"ל פרמיה ביתר נוכח העדר עדכון הפרמיה במהלך תקופת הביטוח בעקבות שינוי מדרגת הגיל או הוותק. בחודש פברואר 2022 ניתן פסק דין בבית המשפט המחוזי מרכז, אשר במסגרתו נדחתה תביעה ייצוגית שהוגשה נגד חברת ביטוח אחרת בעניין דומה (להלן: "התביעה המקבילה"). בחודש מרץ 2022 הורה בית המשפט המחוזי על עיכוב הליכים עד למתן הכרעה בערעור שיוגש בתביעה המקבילה. בחודש מרץ 2024 דחה בית המשפט העליון ערעור שהוגש בתביעה המקבילה. בחודש יולי 2024 הוגשו לבית המשפט המחוזי מרכז בקשות להסתלקות המבקשים מבקשות האישור שהדיון בהן אוחד, במסגרתן התבקש בית המשפט לאשר את הסתלקות המבקשים מבקשות האישור ולדחות את תביעתם האישית. בחודש יולי 2024 קיבל בית המשפט את הבקשות להסתלקות, הורה על מחיקת הבקשות לאישור ועל דחיית תביעתם האישית של המבקשים נגד הנתבעות וחייבם לשאת בהוצאות לטובת הנתבעות.
12. בחודש ינואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד שירביט. עניינה של התובענה אשר הדיון בה אוחד עם בקשות דומות שהוגשו נגד 9 חברות נוספות (להלן יחד: "הנתבעות") היה בטענה כי הנתבעות אינן מגלות למבוטחיהן בביטוח רכב, אשר עומדים לחצות מדרגת גיל או וותק נהיגה הנהגות אצלן, במהלך תקופת הביטוח, כי באפשרותם לעדכן את גיל הנהג או את וותק הנהיגה ולקבל פרמיה עודפת, וכי כתוצאה מכך משלמים מבוטחיהן אלו פרמיה ביתר נוכח העדר עדכון הפרמיה במהלך תקופת הביטוח בעקבות שינוי מדרגת הגיל או הוותק. בחודש פברואר 2022 ניתן פסק דין בבית המשפט מחוזי מרכז, אשר במסגרתו נדחתה תביעה ייצוגית שהוגשה נגד חברת ביטוח אחרת בעניין דומה (להלן: "התביעה המקבילה"). בחודש מרץ 2022 הורה בית המשפט המחוזי על עיכוב ההליכים עד למתן הכרעה בערעור שיוגש בתביעה המקבילה. בחודש מרץ 2024 דחה בית המשפט העליון ערעור שהוגש בתביעה המקבילה. בחודש יולי 2024 הוגשו לבית המשפט המחוזי מרכז בקשות להסתלקות המבקשים מבקשות האישור שהדיון בהן אוחד, במסגרתן התבקש בית המשפט לאשר את הסתלקות המבקשים מבקשות האישור ולדחות את תביעתם האישית. בחודש יולי 2024 קיבל בית המשפט את הבקשות להסתלקות, הורה על מחיקת הבקשות לאישור ועל דחיית תביעתם האישית של המבקשים נגד הנתבעות וחייבם לשאת בהוצאות לטובת הנתבעות.
13. בחודש אוגוסט 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה היה בטענה כי הראל ביטוח מתנה, כביכול, בירור תביעות בגין נכות במסגרת פוליסת ביטוח תאונות אישיות בהגשת חוות דעת רפואית מטעם המבוטחים וכי היא מסרבת להשיב למבוטחים את עלות חוות הדעת, וזאת, כביכול, בניגוד להוראות הפוליסה וכן בטענה, כי הראל ביטוח בוחנת, כביכול, כל אחד מרכיבי התביעה בנפרד, בניגוד להוראות הדין. הצדדים ניהלו הליך גישור. בחודש נובמבר 2023 הגישו הצדדים לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם כי ישולם לחברי הקבוצה, כהגדרתם בהסכם הפשרה, חלק מעלות חוות הדעת שהוגשה מטעם חברי הקבוצה כאמור. בחודש יולי 2024, ניתן על ידי בית המשפט תוקף של פסק דין להסכם הפשרה, לאחר שהוגש לבית המשפט נוסח מתוקן של הסכם הפשרה. במסגרת הסכם הפשרה הוסכם כי ישולם לחברי הקבוצה, כהגדרתם בהסכם הפשרה, חלק מעלות חוות הדעת שהוגשה מטעם חברי הקבוצה כאמור.
14. בחודש דצמבר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח, נגד שתי חברות ביטוח נוספות, נגד שירותי בריאות כללית, ונגד מכבי שירותי בריאות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי הנתבעות מסרבות, כביכול, לבטח בביטוח סיעודי אנשים המצויים על הספקטרום האוטיסטי, או שקובעות תנאים בלתי סבירים לקבלתם לביטוח, מבלי שהחלטותיהן אלו נסמכות על נתונים סטטיסטיים אקטואריים או רפואיים רלבנטיים לסיכון הביטוחי ומבלי לנמק את החלטותן, כנדרש בחוק. בחודש יוני 2019 הורה בית המשפט על העברת הבקשה לקבלת עמדת היועץ המשפטי לממשלה בשאלות העולות מבקשת האישור. בחודש ינואר 2020 הודיע היועץ המשפטי לממשלה כי עמדתו זהה לעמדה אשר הגיש בתיק מקביל ואשר תומכת בטענות הראל ביטוח. בחודש פברואר 2023, דחה בית המשפט המחוזי בירושלים את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש אפריל 2023, הומצא להראל ביטוח ערעור על פסק הדין, אשר הגישו המבקשים בבקשת האישור, לבית המשפט העליון. בחודש יולי 2024 דחה בית המשפט העליון את הערעור וחייב את המערערים לשאת בהוצאות לטובת הנתבעות.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. תביעות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח (המשך)

15. בחודש ספטמבר 2023 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה כי ברכישת ביטוח נסיעות לחו"ל, הנתבעות גובות, לכאורה, תשלום דולרי לפי שער המרה שאינו שער הדולר היציג המוסכם על פי תנאי הפוליסה. ביום 30 ביולי 2024 הוגשה לבית המשפט בקשה מוסכמת להסתלקות המבקש מבקשת האישור ודחיית תביעתו האישית. במסגרת בקשת ההסתלקות הסכימה הראל ביטוח להבהיר בדף פרטי הביטוח מהו שער הדולר הרלבנטי לחיוב. בנוסף, הסכימה הראל ביטוח לשלם למבקש ולבא כוחו גמול ושכר טרחה בסכומים שאינם מהותיים. בחודש אוגוסט 2024 קיבל בית המשפט את הבקשה להסתלקות מהבקשה לאישור נגד הראל ביטוח והורה על מחיקת הבקשה לאישור ועל דחיית תביעתו האישית של המבקש נגד הראל ביטוח.

16. בחודש יוני 2020 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברות הבנות הראל ביטוח והראל פנסיה וגמל (להלן ביחד: "הנתבעות"), שעניינה היה בטענה, כי במסגרת הסכמי הלוואה של הנתבעות עם לקוחותיהן, בהלוואות הצמודות למדד המחירים לצרכן (להלן: "המדד"), נקבע, על פי הנתען, כי במקרה של ירידה במדד, תשלומי הקרן והריבית לא ירדו מערכם הנקוב בלוח הסילוקין של ההלוואה. זאת, כביכול, בניגוד לדין ותוך שהדבר מהווה, לטענת התובע, תנאי מקפח בחוזה אחיד. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח. בחודש אוקטובר 2022 הורה בית המשפט לממונה לתת עמדתו ביחס לסוגיות שבמחלוקת. בחודש מרץ 2023 הוגשה עמדת הממונה לפיה ככל וייקבע כי מנגנון ההצמדה לא עמד בהוראות הדין, ותידרש השבה של הכספים שנגבו ביתר, יכול שכספים אלה יושבו מכספי קופת הגמל או מכספי המבוטחים. בחודש אוגוסט 2024 הוגשה לבית הדין לעבודה בבתי-ים, שהדיון בתובענה הועבר אליו בחודש אפריל 2023 על פי החלטת בית המשפט, בקשה להסתלקות המבקש מבקשת האישור נגד הנתבעות, במסגרתה מתבקש בית הדין לאשר את הסתלקות המבקש מבקשת האישור נגד הנתבעות, ולהורות על דחיית תביעתו האישית. במסגרת בקשת ההסתלקות הסכימו הנתבעות כי הסכמי הלוואה של כלל לקוחות המשיבות אשר יבקשו לקבל הלוואות צמודות מדד, יתוקנו באופן שהם יכללו מנגנון הצמדה דו-כיווני, לפיו, עליה או ירידה של המדד ביחס למדד הבסיס ישפיעו על גובה החזר ההלוואה בהתאם לשינוי המדד. בנוסף, הסכימו הנתבעות לשלם למבקש ולבא כוחו גמול ושכר טרחה בסכומים שאינם מהותיים. בחודש אוגוסט 2024 אישר בית הדין את הבקשה להסתלקות המבקש מהבקשה לאישור נגד הנתבעות.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. תביעות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח (המשך)

17. בחודש מאי 2011 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח ונגד 3 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה כי הנתבעות גובות שלא כדין, כביכול, תשלום הקרוי "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים" בשיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת ללא הסכמתם או ידיעתם וללא קיומו של תנאי המאפשר גבייה כאמור בהוראות הפוליסות. התובעים טענו, כי בהתאם להוראות הממונה הותר לחברות לגבות "גורם פוליסה" בתנאים מסוימים, אך לטענתם בנוסף על אישור הממונה כאמור, על הנתבעות היה לעגן את גביית "גורם הפוליסה" בהסכמה חוזית מול המבוטח. בחודש יוני 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה מטעם הצדדים. בית המשפט מינה בודק להסדר הפשרה. על פי הסכם הפשרה שהוצע, התחייבו הנתבעות להשיב לחברי הקבוצה סכום כולל של מאה מיליוני ש"ח, בגין גביית גורם פוליסה בעבר. חלקה של הראל ביטוח בסכום האמור שווה ל-14 מיליוני ש"ח. בנוסף, כל אחת מן הנתבעות התחייבה להפחית את הגבייה העתידית מחברי קבוצה אלו, בגין גורם הפוליסה, בשיעור של 25% ביחס לסכום הגבייה בפועל. כן הסכימו הנתבעות לשאת בגמול לתובע הייצוגי ובשכר טרחת בא כוחו, בסכום שייפסק על ידי בית המשפט. בהחלטתו מיום 21 בנובמבר 2016 דחה בית המשפט את הסדר הפשרה ואישר באופן חלקי את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית בעילה של הפרת פוליסת הביטוח בשל גבייה ללא בסיס משפטי של עמלת "גורם הפוליסה" באופן שפגע בחיסכון שנצבר לטובת המבוטח החל משבע שנים קודם למועד הגשת התביעה. הסעדים שיתבעו במסגרת התובענה הייצוגית יהיו תיקון ההפרה על דרך של עדכון החיסכון הצבור לטובת המבוטח בסכום החיסכון הנוסף שהיה נצבר לטובתו אילו לא היה נגבה גורם הפוליסה או פיצוי המבוטח בסכום האמור, וכן הפסקת גביית גורם הפוליסה מעתה ואילך. הקבוצה שבשמה נוהלה התובענה הייצוגית הייתה מבוטחי הנתבעות בפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 1992-2003, אשר החיסכון שנצבר לטובתם נפגע בשל גביית גורם הפוליסה. בחודש מאי 2017, הגישו הנתבעות, לבית המשפט העליון, בקשת רשות ערעור על ההחלטה במסגרתה נדחה הסדר הפשרה ואושרה באופן חלקי הבקשה לאישור התביעה כייצוגית. בחודש ספטמבר 2018 הוגשה תשובת היועץ המשפטי לממשלה לבקשת רשות הערעור, לפיה עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה הינה כי צדק בית המשפט המחוזי מרכז בהחלטתו שלא לאשר את הסדר הפשרה ולאשר באופן חלקי את הבקשה לאישור התביעה כייצוגית. בחודש פברואר 2019 נמחקה בקשת רשות הערעור, לאחר שהנתבעות קיבלו את המלצת בית המשפט העליון למשיכת בקשת רשות הערעור תוך שמירת מלוא טענותיהן וזכויותיהן. הצדדים מנהלים הליך גישור במקביל לניהולה של התביעה הייצוגית. בחודש ספטמבר 2022 ניתנה החלטה לפיה לעמדת בית המשפט הרף התחתון לצורכי פשרה צריך לעמוד על 40% ולא פחות. בחודש יוני 2023 הוגשה לבית המשפט על-ידי התובעים הייצוגיים ועל-ידי הראל ביטוח וחמש חברות ביטוח נוספות, בקשה לאישור הסכם פשרה (להלן: "הסכם הפשרה"). במסגרת הסכם הפשרה הוסכם כדלקמן: (א) הראל ביטוח תשיב לחברי הקבוצה (כהגדרתם בהסכם הפשרה) בגין תקופת העבר (התקופה החל משבע שנים לפני הגשת בקשת האישור) ועד תחילת הגבייה העתידית (כמפורט בסעיף ב' להלן) - סכום חד פעמי בשיעור 42% מסך גביית "גורם הפוליסה" שלפי הנטען הייתה אמורה להיות מועברת לחיסכון. (ב) הראל ביטוח תפחית את הגבייה העתידית של "גורם הפוליסה" מחברי הקבוצה הרלוונטיים, בדרך של הקטנת "גורם הפוליסה" שיגבה בשיעור של 50% כאמור בהסדר הפשרה. בחודש מאי 2024 הגישה היועצת המשפטית לממשלה את עמדתה ביחס להסכם הפשרה, לפיה היא אינה מתנגדת לשיעור הפיצוי בגין העבר בכפוף לכך שתפסק השבה הכוללת תשואות בפועל גם משנת 2013 ואילך, וכן היא מותירה את שאלת ההסדרה העתידית והמשך הגבייה (המופחתת) של רכיב גורם פוליסה לשיקול דעת בית המשפט. בנוסף מתייחסת היועצת המשפטית למספר נושאים נוספים בהסדר הפשרה, ובהם הפניית ההפחתה בעלות גביית גורם הפוליסה בעתיד להגדלת רכיב החיסכון בפוליסה ואופן חישוב שיעור שכר הטרחה ומנגנון חלוקתו בין הנתבעות. בחודש אוגוסט 2024, ניתן על ידי בית המשפט תוקף של פסק דין להסכם הפשרה ("פסק הדין"), לאחר שהוגשה לבית המשפט השלמה מוסכמת להסכם הפשרה. במסגרת פסק הדין אישר בית המשפט, בין היתר, את הסכמות הצדדים לעניין סכום ההשבה בגין תקופת העבר בשיעור 42%. ביחס לתקופה שמתחילת שנת 2013 ועד מועד ההפחתה העתידית של גורם הפוליסה, הורה בית המשפט, בהתאם לסמכות שהעניקו לו הצדדים, כי לסכום ההשבה יצורפו 90% מהתשואות. כמו כן אישר בית המשפט כי שיעור ההפחתה העתידית יעמוד על 50%. בנוסף, קבע בית המשפט כי הראל ביטוח תישא בשכר טרחת באי כוחו של התובע הייצוגי ובגמול לתובע הייצוגי אשר יופרש מתוך שכר טרחת באי כוחו.

18. בחודש פברואר 2023 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה היה בטענה, כי הראל ביטוח אינה משלמת, כביכול, למבוטחיה בביטוח רכב ולצדדים שלישיים, את מלוא שכר טרחת השמאי, אשר ערך שומת נזק לרכב, בניגוד להוראות הפוליסה והדין. בחודש אוגוסט 2024 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בקשה להסתלקות המבקשת מבקשת האישור, במסגרתה מתבקש בית המשפט לאשר את הסתלקות המבקשת מבקשת האישור ולהורות על דחיית תביעתה האישית. במסגרת בקשת ההסתלקות הסכימה הראל ביטוח להגביר את היידוע בעניין תשלום שכר טרחת שמאי סביר, בין היתר על ידי הוספת הבהרה באתר האינטרנט שלה. בנוסף, הסכימה הראל ביטוח לשלם למבקש ולבא כוחו גמול ושכר טרחה בסכומים שאינם מהותיים. בחודש אוגוסט 2024 אישר בית המשפט את הסתלקות המבקשת מהבקשה לאישור והורה על דחיית תביעתה האישית.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. תביעות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח (המשך)

19. בחודש אוגוסט 2022 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה היה בטענה, כי הראל ביטוח שומרת ושולחת, לכאורה, מידע אישי של לקוחותיה, בניגוד להוראות הדין ותוך פגיעה בפרטיותם. בחודש ספטמבר 2024 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, בקשה להסתלקות המבקש מבקשת האישור, במסגרתה התבקש בית המשפט לאשר את הסתלקות המבקש מבקשת האישור ולהורות על דחיית תביעתו האישית. בחודש ספטמבר 2024 אישר בית המשפט את הסתלקות המבקש מהבקשה לאישור והורה על דחיית תביעתו האישית. במסגרת בקשת ההסתלקות הסכימה הראל ביטוח לשלם למבקש ולבא כוחו גמול ושכר טרחה בסכומים שאינם מהותיים.

20. בחודש נובמבר 2021 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה היה בטענה, כי הראל ביטוח מסרבת, כביכול, ליתן למבוטחיה בפוליסת ביטוח רפואי קבוצתי כיסוי ביטוחי בגין אובדן כושר עבודה חלקי וזאת, כביכול, בניגוד להוראות הפוליסה. בחודש נובמבר 2024 דחה בית הדין האזורי לעבודה בתל אביב את הבקשה לאישור וחייב את המבקשת בבקשת האישור לשאת בהוצאות לטובת הראל ביטוח.

21. בחודש ספטמבר 2023 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה היה בטענה, כי הראל ביטוח נוהגת כביכול, לאשר תביעות ביטוח המוגשות על ידי מבוטחים שהגיעו למצב סיעודי, החל מיום הגשת התביעה ולא החל מהמועד המוקדם יותר, בו הפכו סיעודיים, ובכך חומקת, כביכול, מתשלום תגמולי ביטוח בהם היא חבה וגובה דמי ביטוח שאינם מגיעים לה בניגוד להוראות הפוליסה והדין. בחודש נובמבר 2024 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בקשה להסתלקות המבקשים מבקשת האישור, במסגרתה מתבקש בית המשפט לאשר את הסתלקות המבקשים מבקשת האישור ולהורות על דחיית תביעתם האישית. בחודש נובמבר 2024 אישר בית המשפט את הסתלקות המבקשים מבקשת האישור והורה על דחיית תביעתם האישית.

ד. תביעות שהגיעו לסיומן לאחר תקופת הדוח

1. בחודש יוני 2024 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח. עניינה של התובענה היה בטענה כי הראל ביטוח משפה, כביכול, רק מבוטחת/יולדת, בגין הוצאות עבור קבלת שירות בבית החלמה לאחר לידה, ולא משפה מבוטח/אורח מלווה בבית החלמה וזאת, כביכול, בניגוד להוראות הפוליסה ובניגוד לדין. בחודש דצמבר 2024 הוגשה בקשה להסתלקות המבקש מהבקשה לאישור. במסגרת בקשת ההסתלקות הסכימה הראל ביטוח להבהיר את הניסוח בפוליסות המפורטות בבקשת ההסתלקות ("הפוליסות"), ולהתייחס לתנאי אחת הפוליסות, כחלים גם על בן הזוג המבוטח של היולדת, כל עוד הכיסוי הביטוחי על פי הפוליסה בתוקף. הצדדים ביקשו מבית המשפט להורות כי כל צד יטען את טענותיו לעניין גמול ושכר טרחה למבקש ולבא כוחו. בחודש ינואר 2025 אישר בית המשפט את הסתלקות המבקש מהבקשה לאישור והורה על מחיקת בקשת האישור והתביעה האישית של המבקש. כן הורה בית המשפט כי לעניין גמול ושכר טרחה הצדדים יגישו טיעונים בכתב – ובהמשך הורה על תשלום גמול ושכר טרחה בסכומים לא מהותיים.

2. בחודש מאי 2024 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת הראל ביטוח, נגד שלוש חברות ביטוח אחרות ונגד סוכנות ביטוח (להלן יחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה כי הנתבעות אינן מעניקות כיסוי למחלות נפשיות בביטוחי נסיעות לחו"ל ועל כן מפלות לרעה נפגעי נפש הזקוקים לאשפוז בחו"ל. בחודש נובמבר 2024 הורה בית המשפט לתובע להודיע, עד ליום 9 בפברואר 2025, אם עלה בידו למנות בא כוח מייצג ("ההחלטה"). בחודש פברואר 2025, הורה בית המשפט על מחיקת הבקשה לאישור, משעה שלא הוגשה על ידי המבקש הודעה בדבר מינוי בא כוח מייצג כאמור בהחלטה.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ד. תביעות שהגיעו לסימון לאחר תקופת הדוח (המשך)

3. בחודש יוני 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת דקלה. עניינה של התובענה היה בטענה, כי בהתאם להוראות פוליסת הביטוח הסיעודי הקבוצתית לחברי שירותי בריאות כללית "סיעודי מושלם פלוס" (להלן: "הפוליסה") דקלה אינה משלמת למבוטחים, המצויים במצב סיעודי, תגמולי ביטוח בגין הימים בהם היו מאושפדים בבית חולים כללי או שיקומי וכי ימים אלו אינם נכללים במניין הימים לחישוב תקופת ההמתנה הקבועה בפוליסה, וזאת, כביכול, בניגוד להוראות הממונה ולהוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, מסתכם, להערכת התובעת, לסכום של כ-35 מיליוני ש"ח. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת הממונה ביחס למחלוקות נשוא הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש ינואר 2016 הוגשה עמדת הממונה במסגרתה הובהר כי אין בהגדרת מקרה הביטוח בפוליסה משום הפרה של הוראות רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון וכי הפוליסה מושא הבקשה אושרה באופן פרטני על ידי רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון. בחודש דצמבר 2018 דחה בית המשפט את הבקשה לאשר את התביעה כייצוגית בטענה כי אי תשלום תגמולי הביטוח בגין תקופת האשפוז עומדת בניגוד להוראות הממונה, אך אישר את ניהולה כתובענה ייצוגית בעילה של הפרת חוזר ביטוח שעניינו גילוי נאות למבוטח בעת ההצטרפות לפוליסות לביטוח בריאות. הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה כל מבוטחי דקלה, אשר רכשו פוליסת ביטוח סיעודי לאחר יום 1 באוקטובר 2001, אשר קמה להם זכות תביעה לתגמולי ביטוח בתקופה שבין 29 במאי 2011 ועד ליום 29 במאי 2014 ואשר בטופס הגילוי הנאות שצורף לפוליסה שרכשו אין ציון/הפניה לסעיף הקובע כי מועד קרות מקרה הביטוח הוא המועד שבו נכנס המבוטח לראשונה למצב מזכה, או המועד שבו שוחרר המבוטח מאשפוז בבית חולים כללי או שיקומי, לפי המאוחר מבניהם. בחודש מאי 2019 הגישה דקלה לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על ההחלטה. בחודש יוני 2019 הוגש על-ידי המבקשת בבקשת האישור, ערעור לבית המשפט העליון על החלטתו של בית המשפט המחוזי שלא לאשר את ניהול התביעה כייצוגית בעילת תביעה לפיה אי תשלום תגמולי הביטוח בגין תקופת האשפוז עומד בניגוד להוראות הממונה וכן על כך שלא הכריע, לטענת המבקשת, בעילת תביעה נטענת נוספת של הפרת חוזה. בדיון, אשר התקיים בבית המשפט העליון ביום 10 במאי 2021, נדחו בקשת רשות הערעור והערעור, לאחר שהצדדים קיבלו את המלצת בית המשפט למשיכתם, תוך שמירת מלוא טענותיהם. בחודש ינואר 2022 הודיעו הצדדים לבית המשפט על הסכמתם לפנות להליך גישור. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. ביום 26 ביוני 2024, הגישו הצדדים לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור הסכם פשרה, במסגרתו הוסכם כי לחברי הקבוצה הזכאים, כהגדרתם בהסכם הפשרה, ישולם סעד כספי של השלמת תגמולי ביטוח בהתאם למפורט בהסכם. בחודש פברואר 2025 ניתן על ידי בית המשפט תוקף של פסק דין להסכם הפשרה בכפוף לתיקונים של בית המשפט. בין היתר אישר בית המשפט את הסכמת הצדדים כי לחברי הקבוצה הזכאים כהגדרתם בהסכם הפשרה, ישולם סעד כספי של השלמת תגמולי ביטוח בהתאם למפורט בהסכם הפשרה, בשינויים המפורטים בפסק הדין.

ה. התקשרויות

1. היתר הממונה למתווה המוסכם בעניין פוליסת הסיעוד הקבוצתית של חברי קופת חולים "כללית"

ביום 13 בדצמבר 2023 התקבל היתר הממונה להפעלת פוליסת הסיעוד הקבוצתית של חברי קופת חולים "כללית", לתקופה של 12 חודשים (החל מיום 1 בינואר 2024 ועד ליום 31 בדצמבר 2024), על פי מתווה מוסכם אליו הגיעו הראל ביטוח ושירותי בריאות כללית (להלן: "כללית").

ביום 22 בדצמבר 2024, פרסמה הרשות תיקון להוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים) (תיקון), התשפ"ה-2024. ההוראות כאמור קובעות, בין היתר, כי הגדרת מקרה הביטוח תתעדכן, כך שהזכאות תינתן רק למבוטחים שאינם מסוגלים לבצע בכוחות עצמם חלק מהותי של לפחות 4 מתוך 6 פעולות יומיומיות (ADL - Activities of Daily Living) או לחלופין 3 פעולות שאחת מהן היא שליטה בסוגרים; כי המבחנים לתחולתן של חלק מפעולות ה-ADL לא יתקיימו אם המבוטח יכול לבצען באופן עצמאי תוך שימוש באביזר או בגד מותאם; וכי הזכאות לקבלת תגמולי ביטוח למבוטח השוהה בבית כפופה להמצאת אישור המוכיח כי הוא מסתייע בפועל בטיפול אישי של שירותי סיעוד ברוב שעות היממה. בנוסף לכך, ההוראות קובעות כי החל משנת 2027, במקרה שבתום תקופת הביטוח הפוליסה לא תחודש לכלל המבוטחים אצל מבטח כלשהו, המבטח לא יחויב לצרף מבטחים לפוליסת המשך קבוצתית או לפוליסה כלשהיא ויתרת קרן המבוטחים באותו מועד תשמש לטובת המבוטחים באופן שיאושר על ידי הממונה.

בהמשך לכך, חתמו הראל ביטוח והכללית על מתווה מוסכם להארכת תקופת הביטוח הקבוצתי של חברי קופת חולים "כללית" לתקופה של 24 חודשים (מיום 1 בינואר 2025 ועד יום 31 בדצמבר 2026). ביום 26 בדצמבר 2024 התקבל היתר הממונה להפעלת הפוליסה כאמור.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)**ה. התקשרויות (המשך)**

2. הסכם למכירת דקלה לקופת חולים כללית (להלן: "כללית")
ביום 31 באוגוסט 2024 הושלמה העסקה למכירת 51% ממניות דקלה לכללית, ובעקבות זאת היתרות המתייחסות לדוחותיה הכספיים של דקלה יצאו מהאיחוד – ראו גם נספח ג' לדוח על תזרימי המזומנים.
3. התחייבות להשקעה בקרנות השקעה
לחברה ולחברות בנות של החברה התחייבות להשקעה בקרנות השקעה בסך של כ-22,327 מיליוני ש"ח, מתוכם סך של כ-20,894 מיליוני ש"ח מכספי פוליסות משתתפות ברווחים, פנסיה וגמל.
4. ביטול ההסכם לרכישת ישראלכרט בע"מ (להלן: "ישראלכרט")
ביום 12 בפברואר 2023 התקשרה החברה עם ישראלכרט וחברה בת ייעודית בבעלות מלאה של החברה (להלן: "חברת היעד"), בהסכם מחייב מכוחו תרכוש החברה את מלוא (100%) הון המניות המונפק של ישראלכרט, בדילול מלא בעבור תמורה כוללת בסך של כ-3.3 מיליארדי ש"ח (להלן: "ההסכם").
בהתאם לקבוע בהסכם בין הצדדים, השלמת העסקה הייתה כפופה להתקיימות מספר תנאים מתלים לרבות קבלת אישורים רגולטורים מאת הממונה על התחרות, המפקח על הבנקים והממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
החברה קיבלה שניים מתוך שלושת האישורים הרגולטוריים הנדרשים עד למועד האחרון שנקבע להשלמת העסקה כאמור (אישור המפקח על הבנקים ואישור הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון). ביום 31 בינואר 2024 התקבלה הודעה פורמאלית של מ"מ הממונה על התחרות, לפיה החליט להתנגד למיזוג בין החברה לישראלכרט. בהתאם לאמור, החברה העבירה לישראלכרט הודעה על ביטול ההסכם.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ה. התקשרויות (המשך)

5. צירופי עסקים שאירעו במהלך התקופה

א. השלמת עסקה לרכישת מניות סה-פיי סוכנות לביטוח בע"מ (להלן: "סה-פיי")

ביום 1 בינואר 2024 הושלמה עסקה לרכישת 70% ממניות סה-פיי, וזאת לאחר התקיימות כל התנאים המתלים כמפורט בהסכם, וביניהם קבלת אישור מאת הממונה על התחרות והיתר שליטה מאת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

תרומתה של סה-פיי לרווח הכולל ולהכנסות הקבוצה בשנת 2024 הינה לא מהותית.

העסקה מהווה צירוף עסקים וטופלה בשיטת הרכישה. בהתאם, הכירה החברה בשווי ההוגן של הנכסים המזוהים שנרכשו והתחייבויות שניטלו במסגרת צירוף העסקים על פי הערכת שווי שבוצעה.

השווי ההוגן של הנכסים המזוהים והתחייבויות המזוהות שנרכשו הינם כדלקמן:

מיליוני ש"ח	
16	מזומנים ושווי מזומנים
3	חייבים ויתרות חובה
74	נכסים בלתי מוחשיים
93	סך הכל נכסים
(2)	התחייבויות מסים נדחים
(53)	התחייבויות פיננסיות
(15)	זכאים ויתרות זכות
(70)	סך הכל התחייבויות
23	סך נכסים, נטו
(7)	זכויות מיעוט
25	מוניטין
41	סך עלות הרכישה

העלות הכוללת של צירוף העסקים הסתכמה לסך של כ-41 מיליוני ש"ח (מתוכם 16 מיליוני ש"ח אשר הומרו מהלוואות בעלים להשקעה בהון החברה). בנוסף, התהוו לחברה עלויות רכישה ישירות המיוחסות לעסקה בסכומים לא מהותיים אשר נזקפו כהוצאה ונכללו בסעיף הנהלה וכלליות

מיליוני ש"ח	
16	מזומנים אשר נבעו מהרכישה (שימשו לרכישה):
(25)	מזומנים ושווי מזומנים בסה-פיי למועד הרכישה
(9)	מזומנים ששולמו תמורת הרכישה
	סה"כ מזומנים שנגרעו בשל רכישת סה-פיי

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ה. התקשרויות (המשך)

5. צירופי עסקים שאירעו במהלך התקופה (המשך)

ב. רכישת מלוא מניות גמלא הראל נדל"ן למגורים בע"מ

ביום 29 בספטמבר 2024, התקשרו הראל החזקות אשראי בע"מ - חברה בת בבעלות מלאה (100%) של החברה (להלן: "הרוכשת"), הראל מימון מיזוגים בע"מ - חברה בת בבעלותה המלאה של הרוכשת (להלן: "חברת היעד"), וגמלא הראל נדל"ן למגורים בע"מ (להלן: "גמלא"), בהסכם במסגרתו תרכוש הרוכשת את מלוא מניות גמלא (100%) בדרך של מיזוג משולש הופכי בין חברת היעד לבין גמלא, בתמורה במזומן בסך כולל של 554 מיליוני ש"ח כפוף להתאמות (להלן: "הסכם המיזוג"). גמלא היא חברה ציבורית הפועלת בענף המימון ליזמים בתחום הנדל"ן למגורים. עם השלמת המיזוג, הרוכשת תחזיק במלוא הון המניות המונפק והנפרע של גמלא, גמלא תהפוך מחברה ציבורית לחברה פרטית, מניותיה תמחקנה מהרישום למסחר והיא תחדל להיות תאגיד מדווח כמשמעו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968.

השלמת המיזוג הייתה כפופה להתקיימותם של תנאים מתלים מקובלים כמפורט בהסכם המיזוג ובין היתר של התנאים המתלים העיקריים הבאים: (א) אישור אסיפת בעלי המניות של גמלא למיזוג; (ב) קבלת אישורים רגולטוריים הדרושים על פי דין למיזוג, ובכללם אישור רשות התחרות למיזוג וקבלת היתר להחזקת אמצעי שליטה מהמפקח על נותני שירותים פיננסיים; (ג) קבלת אישורי גורמים מממנים של גמלא וצדדים שלישיים אחרים; (ד) נכונות מצגי הצדדים, מכל הבחינות המהותיות למועד ההשלמה בכפוף לסייגים וחריגים שנקבעו בהסכם המיזוג; ו-ה) נכון למועד ההשלמה לא יחול בגמלא שינוי מהותי לרעה (כהגדרתו בהסכם המיזוג).

ביום 30 באוקטובר 2024 וביום 4 בנובמבר 2024, התקבלו אישור למיזוג כאמור מאת הממונה על התחרות והיתר שליטה מאת המפקח על נותני שירותים פיננסיים, בהתאמה. ביום 12 בנובמבר 2024 המיזוג כאמור אושר על ידי האסיפה הכללית של גמלא. בחודש נובמבר 2024 התקבלו אישורים של כלל הגורמים המממנים של גמלא לביצוע המיזוג ולשינוי הבעלות והשליטה בגמלא כנובע מכך.

ביום 12 בדצמבר 2024, התקיימו כל התנאים המתלים להשלמת עסקת המיזוג ועסקת המיזוג הושלמה. תרומתה של גמלא לרווח ולהכנסות הקבוצה בשנת 2024 הינה זניחה. הנהלת החברה מעריכה כי אילו עסקת המיזוג הייתה מושלמת ביום 1 בינואר 2024, ההשפעה על הרווח הכולל ועל הכנסות הקבוצה בשנת 2024 הייתה מסתכמת לסך של כ-42 מיליוני ש"ח וכ-142 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

עסקת המיזוג מהווה צירוף עסקים וטופלה בשיטת הרכישה. בהתאם, הכירה החברה בשווי ההוגן של הנכסים המזוהים שנרכשו וההתחייבויות שניטלו במסגרת צירוף העסקים על פי הערכת שווי שבוצעה. תמורת הרכישה וכן השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות שנרכשו ניתנים להתאמה סופית עד 12 חודשים ממועד הרכישה. ההתאמות, ככל שיהיו, יבוצעו בדרך של הצגה מחדש של מספרי השוואה שדווחו בעבר לפי המדידה הארעית.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ה. התקשרויות (המשך)

5. צירופי עסקים שאירעו במהלך התקופה (המשך)

ב. רכישת מלוא מניות גמלא הראל נדל"ן למגורים בע"מ (המשך)

השווי ההוגן של הנכסים המזוהים וההתחייבויות המזוהות שנרכשו הינם כדלקמן:

מיליוני ש"ח	
1	מזומנים ושווי מזומנים
73	חייבים ויתרות חובה
14	נכס בלתי מוחשי בגין קשרי לקוחות
9	נכס בלתי מוחשי בגין מותג
1,018	נכסי חוב שאינם סחירים
6	נכסי מסים נדחים
1,121	סך הכל נכסים
(734)	התחייבויות פיננסיות
(11)	זכאים ויתרות זכות
(745)	סך הכל התחייבויות
376	סך נכסים, נטו
178	מוניטין
554	סך עלות הרכישה

העלות הכוללת של צירוף העסקים הסתכמה לסך של כ-554 מיליוני ש"ח. בנוסף, התהוו לחברה עלויות רכישה ישירות בסכומים לא מהותיים המיוחסות לעסקת המיזוג אשר נזקפו כהוצאה ונכללו בסעיף הנהלה וכלליות.

מיליוני ש"ח	
1	<u>מזומנים אשר נבעו מהרכישה (שימשו לרכישה):</u>
(554)	מזומנים ושווי מזומנים בגמלא למועד הרכישה
(553)	מזומנים ששולמו תמורת הרכישה
	סה"כ מזומנים שנגרעו בשל רכישת גמלא

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ה. התקשרויות (המשך)

6. התקשרות החברה עם חברת מיכמן מימון בע"מ (להלן: "מיכמן")

ביום 16 ביולי 2024, התקשרה החברה במזכר הבנות (להלן: "מזכר הבנות"), עם מר יניב ביטון, בעל השליטה ודירקטור במיכמן, חברה ישראלית ציבורית אשר ניירות הערך שלה רשומים למסחר בבורסה לני"ע בתל אביב בע"מ ומר דורון ספיר, יו"ר הדירקטוריון במיכמן (להלן ביחד עם בעל השליטה: "המוכרים") שהינם צדדים שלישיים (שאינם צדדים קשורים לחברה), המסכם את התנאים העיקריים לרכישת מניות מיכמן מהמוכרים בשיעור של 25.01%, העמדת מסגרת אשראי למיכמן בהיקף של 100 מיליוני ש"ח, הנפקת זכויות במיכמן בסכום כולל של 80 מיליוני ש"ח, אופציית רכש (PUT/CALL) לרכישת מניות נוספות של מיכמן מהמוכרים אשר יביאו את החזקות החברה במיכמן לשיעור של 52.5%, והכל בכפוף להתקיימות מספר תנאים מתלים (להלן: "העסקה"). מזכר הבנות לא חייב את הצדדים, למעט בקשר לתנאים מסוימים שנוגעים בבלעדיות לתקופה מוגבלת וסודיות.

העסקה הייתה כפופה לבצוע בדיקת נאותות על-ידי החברה בתוך 45 ימים מיום חתימת מזכר הבנות וכן להתקיימות תנאים מתלים רלוונטיים.

לאחר דיונים בין הצדדים, החליטו הצדדים לשנות את מבנה העסקה ולוחות הזמנים להשלמתה, כך שהחברה תשקיע במיכמן סך של כ-13.8 מיליוני ש"ח כנגד הקצאת מניות מיכמן, המהוות 4.9% מהונה המונפק של מיכמן (במחיר למניה בסך 169.6 ש"ח) ותעמיד למיכמן מסגרת אשראי בסך של 50 מיליוני ש"ח.

ו. חכירות שבהן הקבוצה היא המחכירה

דמי החכירה המינימאליים העתידיים להתקבל בגין חוזי חכירה מסחריים שאינם ניתנים לביטול ליום 31 בדצמבר 2024 ו-2023 הינם:

2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
219	236
494	482
240	187
953	905

שנה ראשונה

שנה שנייה עד חמש שנים

יותר מחמש שנים

באור 40 - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

1. התקשרות עם חברת פמה לסינג בע"מ (להלן: "פמה")

בחודש מרץ 2025, התקשרה החברה עם פמה, חברה העוסקת במתן אשראי קמעונאי מגובה בנכס (מימון הלוואות לרכישת רכב), במזכר הבנות בלתי מחייב להשקעה בפמה כנגד הקצאה של 30% מהון מניות פמה לפי שווי חברה של 400 מיליוני ש"ח. במסגרת מזכר ההבנות כאמור הוסכם, בין היתר, כי הצדדים ינהלו משא ומתן לניסוח ההסכמים המפורטים בתוך 60 ימים ממועד חתימת מזכר ההבנות או תקופה ארוכה יותר עליה יסכימו בכתב (להלן: "תקופת הביניים"). במהלך תקופת הביניים, הראל תבצע בדיקת נאותות עסקית, משפטית, מיסויית וחשבונאית לגבי פמה; במהלך תקופת הביניים, פמה ובעלי המניות שלה או מי מטעמם לא ינהלו משא ומתן או מגעים אחרים עם צדדים שלישיים כלשהם. בשלב זה, אין וודאות כי יחתמו ההסכמים בגין ההתקשרות המפורטת לעיל.

2. לעניין אשרור דירוג של מידרוג בדבר איתנות פיננסית של החברה ושל כתבי ההתחייבויות הנדחים שהונפקו על-ידי הראל הנפקות, ראו באור 24.

3. לעניין אישור עקרוני להנפקת אגרות חוב (סדרה כא') באמצעות החברה הנכדה – הראל הנפקות, ראו באור 24.

4. לעניין אשרור דירוג החברה ע"י חברת הדירוג "מידרוג", ראו באור 24.

5. לעניין אישור תכנית רכישה עצמית נוספת של מניות החברה, ראו באור 15.

באור 41 – יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח (להלן: "התקן" או "IFRS 17") ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, מכשירים פיננסיים (להלן: "IFRS 9") (להלן ביחד: "התקנים החדשים")

IFRS 17 קובע כללים להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא במסגרת IFRS 4 והוראות רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

IFRS 9 קובע כללים לסיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים בדגש על נכסים פיננסיים ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא במסגרת IAS 39.

יישומם של התקנים החדשים צפוי להביא לשינויים מהותיים בדיווח הכספי של החברה.

כמתואר בבאור 2א, בהתאם למפת הדרכים מועד היישום הראשונה של התקנים החדשים, לגבי חברות הביטוח בישראל, יחול החל מתקופות רבעוניות ושנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2025. בהתאם, מועד המעבר יחול ביום 1 בינואר 2024.

בהתאם למפת הדרכים, במסגרת הדוחות הכספיים השנתיים של 2024 חברות הביטוח נדרשות לתת במסגרת באור ייעוד ונפרד המתייחס ליישום התקנים החדשים, גילוי לסעיפי הדוח על המצב הכספי (מאזן פרפורמה) ליום 1 בינואר 2024 (דהיינו, נתוני יתרות פתיחה למועד המעבר ליישום התקנים החדשים), לרבות גילוי לגובה מרווח השירות החוזי (CSM), ברוטו ומשנה, וגובה התאמת הסיכון (RA) עבור כל אחד ממגזרי הפעילות בנפרד וגילוי להפרשה להפסדי אשראי בהתאם למתכונת הגילוי שצורפה למפת הדרכים. בנוסף, במסגרת הבאור האמור נדרשות חברות הביטוח לתת גילוי איכותי משלים שיתייחס, בין היתר, לנושאים המפורטים במפת הדרכים. גילוי כמותי ואיכותי זה מפורט בהמשך באור זה. בהתאם למפת הדרכים, נדרשות החברות גם לדווח על סעיפים מסוימים מתוך דוח על הרווח הכולל פרפורמה לתקופה של 6 חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני 2024 (להלן: "מידע פרפורמה תוצאתי"). עם זאת, החברות רשאיות לתת את מידע הפרפורמה התוצאתי במסגרת דוח הדירקטוריון חלף הצגתו במסגרת הבאור האמור. הקבוצה בחרה בחלופה זו.

בנוסף, מפרטת מפת הדרכים העדכנית את צעדי ההיערכות ולוחות הזמנים המרכזיים העדכניים שלדעת רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "הרשות") נדרש לנקוט במטרה להבטיח את היערכותן של חברות הביטוח בישראל ליישום התקן באופן נאות, בין היתר, בנוגע להתאמת מערכות המידע ותפעולן, יישום ובדיקת נאותות של בקורות, ניהול הפרויקט ותיעודו, השלמת גיבוש מדיניות חשבונאית והיערכות לדיווחים השונים הנדרשים, ביצוע מבדקים כמותיים, היערכות לחישוב תיאום הסיכון עבור סיכון לא פיננסי (RA) והיערכות לביקורת של רואי החשבון המבקרים.

לצורך היערכותן של חברות הביטוח בישראל לאימוץ IFRS 17, פרסם הממונה ביום 22 בדצמבר 2024, עדכון לחוזר המאוחד לעניין מדידה שעניינו "סוגיות מקצועיות הנוגעות ליישום תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 (IFRS) בישראל" (להלן: "החוזר"). החוזר מתייחס לנושאים מרכזיים מהווים חלק מליבת התקן לרבות חלוקת חוזי ביטוח לתיקים; הפרדת רכיבים בחוזי ביטוח מסוימים; צירוף של חוזי ביטוח; גבולות חוזה בפוליסות ביטוח בריאות וחיים; סיווג התחייבויות בגין חוזי ביטוח בהם תשלום התביעה כרוך בהתקיימות שני סיכונים ביטוחיים; ריבית היוון לצורכי התקן לרבות הבהרות בקשר לחישוב פרמיית אי נזילות משוקללת; הנחיות לחישוב השווי ההוגן של אגרות חוב מיעודות מסוג ח"ץ; מדידה במועד המעבר לרבות אופן יישום גישת השווי ההוגן במועד המעבר ועוד. עיקרי המדיניות החשבונאית המהותית המתוארת בהמשך באור זה, מתבססת בין היתר על החוזר האמור.

באור 41 – יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח (להלן: "התקן" או "IFRS 17") ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, מכשירים פיננסיים (להלן: "IFRS 9") (להלן ביחד: "התקנים החדשים") (המשך)

היערכות הראל ביטוח ליישום התקנים החדשים:

הראל ביטוח מצויה מזה מספר שנים בתהליך יישום והטמעה של מערכות מידע ממוחשבות אשר הכרחיות ליישום הוראות התקנים החדשים. כמו כן, הראל ביטוח נמצאת בתהליך מיפוי, עיצוב והטמעה של הבקורות והתהליכים החדשים כתוצאה מיישום התקנים החדשים, לרבות בכל הקשור לזרימת הנתונים מהמערכות התפעוליות אל הדיווח הכספי (מיקצה לקצה). בינואר 2024, העבירה הראל ביטוח לרשות רשימת בקורות מפתח שיושמו עד סוף שנת 2023 ואת תוכנית העבודה של הראל ביטוח בקשר ליתרת הבקורות אשר צפויות להיות מיושמות עד למועד הדיווח הכספי הראשון של הראל ביטוח בהתאם לתקנים החדשים. כחלק מההיערכות ליישום התקנים החדשים, ובהתאם להנחיות הרשות, העבירה הראל ביטוח לרשות בחודש דצמבר 2023 עדכון של מסמך המתודולוגיה שלה לחישוב ה-RA. כמו כן, בחודש מרץ 2024 העבירה הראל ביטוח לרשות טיוטה מעודכנת של עיקרי המדיניות החשבונאית המהותית שלה בקשר עם התקנים החדשים.

בתחילת חודש יולי 2024 העבירה הראל ביטוח לרשות טיוטה של חישוב יתרות הפתיחה למועד המעבר של התקן (1 בינואר 2024) של חוזי ביטוח מסוימים, ובחודש ספטמבר 2024 דיווחה הראל ביטוח לרשות את התוצאות של סקר ההשפעה הכמותית השני (להלן: "QIS-2") לבחינת השפעת היישום לראשונה של התקנים החדשים על סעיפי הדוח על המצב הכספי ליום 1 בינואר 2024 ו-31 במרץ 2024, ועל סעיפי הדוח על הרווח הכולל לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ 2024, כפי שנקבע במפת הדרכים. בחודש דצמבר 2024 דיווחה הראל ביטוח לרשות את התוצאות של סקר ההשפעה הכמותית השלישי (להלן: "QIS-3") לבחינת השפעת היישום לראשונה של התקנים החדשים על סעיפי הדוח על המצב הכספי ליום 1 בינואר 2024 ו-30 ביוני 2024, ועל סעיפי הדוח על הרווח הכולל לתקופה של שישה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני 2024, כפי שנקבע במפת הדרכים.

הקבוצה ממשיכה לבחון ולדייק את הבקורות הנדרשות ואת אופן זרימת המידע אל הדוחות הכספיים על בסיס הריצות במקביל ונערכת ליישומם של התקנים החדשים בהתאם לדוחות הזמנים שנקבעו במפת הדרכים.

להלן פירוט עיקרי מדיניות חשבונאית מהותית שנבחרה על ידי הקבוצה ביחס למספר נושאים שבליבת התקנים החדשים. יודגש כי כל המפורט להלן בקשר עם עיקרי המדיניות החשבונאית המהותית הינו נכון למועד פרסום דוח זה ועשוי עוד להשתנות עד למועד הדיווח הכספי הראשון של הקבוצה בהתאם לתקנים החדשים:

1. תחולת התקן:

התקן חל על חוזים המקיימים הגדרה של חוזה ביטוח, אשר כוללים:

- חוזי ביטוח, כולל חוזי ביטוח משנה, שהקבוצה מנפיקה;
- חוזי ביטוח משנה שהקבוצה מחזיקה; וכן
- חוזי השקעה עם מאפייני השתתפות לפי שיקול דעת שהקבוצה מנפיקה, בתנאי שהיא גם מנפיקה חוזי ביטוח.

חוזה ביטוח עשוי לכלול רכיב אחד או יותר שהיו בתחולת תקן אחר אם הם היו חוזים נפרדים. לדוגמא, חוזי ביטוח עשויים לכלול: רכיב השקעה, רכיב בגין שירותים מלבד שירותי חוזי ביטוח (להלן: "רכיב שירות"), נגזרים משובצים. התקן קובע כי רכיב השקעה ורכיב שירות יופרדו מחוזה הביטוח רק אם הם מובחנים. נגזר משובץ יופרד רק אם הוא עומד בקריטריונים שנקבעו ב-IFRS 9. ככל ורכיבים אלו הופרדו מחוזה הביטוח הם יטופלו בתחולת התקן הרלוונטי. להערכת הקבוצה, ליישום התקן לא צפויה להיות השפעה מהותית על סיווג חוזים כחוזי ביטוח בהשוואה ל-IFRS 4. בנוסף, הקבוצה לא צופה להפריד מחוזה הביטוח רכיבים שיטופלו בתחולת תקן אחר.

בכוונת הקבוצה ליישם את IFRS 9 לגבי חוזי ביטוח המשכנתאות שהנפיקה בעבר EMI אשר עונים גם להגדרת "חוזי ערבות פיננסית", וכן לגבי עסקאות מתן ערבות פיננסית ושירותי תפעול לתיקי משכנתאות המבוטחים על ידי צדדים שלישיים באמצעות EMI והראל ביטוח.

באור 41 – יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח (להלן: "התקן" או "IFRS 17") ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, מכשירים פיננסיים (להלן: "IFRS 9") (להלן ביחד: "התקנים החדשים") (המשך)

2. חלוקת חוזי ביטוח לתיקים:

בהתאם לתקן, חוזי ביטוח מקובצים לקבוצות לצורכי מדידה. קבוצות של חוזי ביטוח נקבעות באמצעות זיהוי של תיקים של חוזי ביטוח, שכל אחד מורכב מחוזים הכפופים לסיכונים דומים והמנוהלים יחד.

להלן תיקי הביטוח שזיהתה הקבוצה. תיקים אלו נקבעו בהתאם להוראות התקן ובאופן עקבי עם עמדת הממונה כפי שפורסמה במסגרת החוזר:

- תיקים בביטוח חיים: פוליסות הכוללות רכיב חיסכון שאינו תלוי תשואה; פוליסות הכוללות רכיב חיסכון תלוי תשואה וכוללות דמי ניהול משתנים; פוליסות הכוללות רכיב חיסכון תלוי תשואה וכוללות רק דמי ניהול קבועים; ביטוח לכיסוי מוות; ביטוח לכיסוי אובדן כושר עבודה; פוליסות קצבה;
- תיקים בביטוח בריאות: סיעוד פרט; סיעוד קבוצתי; הוצאות רפואיות ונכויות פרט; הוצאות רפואיות ונכויות קבוצתיות, כולל שיניים; מחלות קשות; עובדים זרים, נסיעות לחו"ל ותאונות אישיות לזמן קצר; עובדים זרים, נסיעות לחו"ל ותאונות אישיות לזמן ארוך;
- תיקים בביטוח כללי: עסקים (לרבות, ביטוח כלי טיס ושיט, ומטענים בהובלה); דירות; רכב חובה כולל פוליסות שנמכרו באמצעות תאגיד "הפול"; רכב רכוש; אחריות מקצועית; קבלנים; ערבויות חוק מכר.

כל תיק שזוהה כאמור מחולק לשלוש קבוצות רווחיות: (1) חוזים שהם מכבידים (onerous) במועד ההכרה לראשונה; (2) חוזים שבעת ההכרה לראשונה לא קיימת אפשרות משמעותית שהם יהפכו למכבידים לאחר מכן - בשלב זה, הקבוצה לא זיהתה חוזים שמשויכים לקבוצה זו; ו-(3) יתר החוזים בתיק. בנוסף, לא ניתן לכלול חוזי ביטוח שהונפקו בפער של יותר משנה אחת באותה הקבוצה.

התקן מאפשר לכלול חוזים באותה קבוצה אם הם ישתייכו לקבוצות שונות רק מאחר שחוק או תקנה מגבילים באופן ספציפי את יכולתה המעשית של הקבוצה לקבוע מחיר שונה או רמה שונה של הטבות עבור בעל פוליסה עם מאפיינים שונים. חלקה היחסי של הקבוצה בפוליסות ביטוח רכב חובה המונפקות באמצעות תאגיד ה-"פול" עונה על דרישה זאת ולפיכך בחרה הקבוצה לכלול את חלקה היחסי בפוליסות אלה באותה קבוצה המתייחסת לביטוחי רכב חובה הרגילים שנמכרים על ידיה.

3. מודל המדידה שבכוונת החברה ליישם לגבי כל אחד מתיקי הביטוח שזיהתה הקבוצה:

התקן כולל שלושה מודלים למדידת ההתחייבות בגין חוזי ביטוח:

- מודל המדידה הכללי (GMM)

בהתאם למודל זה המהווה את מודל 'ברירת המחדל' של התקן, יש למדוד את ההתחייבויות בגין קבוצות חוזי ביטוח במועד ההכרה לראשונה, כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מחוזי הביטוח מהוונים בריבית נוכחית (BE) בתוספת תיאום סיכון מפורש בגין הסיכונים הלא פיננסיים (RA). הרווח החוזי הגלום מחוזי הביטוח, הנגזרים מהחישובים כאמור, יוכר כהתחייבות - מרווח שירות חוזי (CSM) אשר יוכר ברווח והפסד על פני תקופת הכיסוי של קבוצת חוזי הביטוח. במידה וייווצר הפסד חוזי הוא יוכר באופן מיידי ברווח והפסד. רכיבי ההתחייבות כאמור, מסווגים לשני סוגי התחייבויות: התחייבות בגין יתרת הכיסוי (LRC), והתחייבות בגין תביעות שהתהוו (LIC). בתקופות עוקבות, מרווח השירות החוזי יותאם בגין שינויים בהנחות לא פיננסיות הקשורים לשירות העתידי. ככל ומרווח השירות החוזי אופס כתוצאה משינויים אלה, כל שינוי מעבר לכך ייזקף באופן מיידי לרווח והפסד. מנגד, שינויים הנובעים מערך הזמן של הכסף ושינויים פיננסיים יוכרו באופן מיידי ברווח והפסד במסגרת הוצאות מימון בגין חוזי ביטוח.

בחוזי ביטוח משנה מוחזקים, מרווח השירות החוזי יכול להיות נכס או התחייבות והוא מייצג את העלות החזויה נטו או הרווח החוזי נטו, בהתאמה. ככל וחזוה ביטוח המשנה קיים בעת הכרה ברכיב הפסד בגין קבוצת חוזי ביטוח המכוסה על ידי מבטח המשנה, החברה תכיר ברווח מיידי בגין חזוה ביטוח המשנה (רכיב השבת הפסד) כנגד התאמת מרווח השירות החוזי.

בכוונת החברה ליישם את מודל המדידה הכללי (GMM) בתיקי הביטוח להלן (בחלוקה למגזרים):

באור 41 – יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח (להלן: "התקן" או "IFRS 17") ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, מכשירים פיננסיים (להלן: "IFRS 9") (להלן ביחד: "התקנים החדשים") (המשך)

3. מודל המדידה שבכוונת החברה ליישם לגבי כל אחד מתיקי הביטוח שזיהתה הקבוצה: (המשך)

חוזי ביטוח מונפקים:

- ביטוח חיים: פוליסות הכוללות רכיב חיסכון שאינו תלוי תשואה; ביטוח לכיסוי מוות; ביטוח לכיסוי אובדן כושר עבודה;
- ביטוח בריאות: סיעוד פרט; הוצאות רפואיות ונכויות פרט; הוצאות רפואיות קבוצתי, כולל שיניים; מחלות קשות; עובדים זרים, נסיעות לחו"ל ותאונות אישיות לזמן ארוך.

חוזי ביטוח משנה מוחזקים:

- ביטוח חיים: כל ביטוחי המשנה;
- ביטוח בריאות: כל ביטוחי המשנה, למעט חוזה ביטוח משנה נסיעות לחו"ל שיימדד בהתאם לגישת הקצאת הפרמיה (PAA) (ראו להלן).

גישת העמלה המשתנה (VFA)

מודל זה מהווה התאמה למודל המדידה הכללי וחל על חוזים בעלי מאפייני השתתפות ישירה ברווחים. חוזים בעלי מאפייני השתתפות ישירה, הם חוזי ביטוח, העומדים בקריטריונים שנקבעו בתקן, וכוללים הבטחה של החברה לספק למבוטח תשואה על השקעות המבוססת על פריטי בסיס. כלומר, החוזה כולל שירות משמעותי המתייחס להשקעות.

בהתאם למודל ה-VFA, תזרימי המזומנים לקיום החוזה מורכבים מההתחייבות לשלם למבוטח סכום השווה לשווי ההוגן של פריטי הבסיס בניכוי העמלה המשתנה בגין השירות. שינוי בהתחייבות לשלם למבוטח סכום השווה לשווי ההוגן של פריטי הבסיס, נזקף ישירות להוצאות מימון בגין חוזי ביטוח. מרווח השירות החוזי מותאם בגין שינויים בהנחות לא פיננסיות, בדומה למודל ה-GMM, וכן שינויים פיננסיים המשפיעים על העמלה המשתנה (בשונה ממודל ה-GMM).

חלופת צמצום הסיכון בחוזי VFA

כחלק מניהול עסקיה וכחלק ממחויבויותיה הרגולטוריות, החברה נדרשת לנהל תיקי השקעות של נכסים המוחזקים עבור פוליסות תלויות תשואה. החברה עשויה להחזיק בפועל כחלק מתיקים כאמור בנכסים פיננסיים שהיקפם עולה על הערך הצבור הנקוב של הפוליסות תלויות התשואה המטופלות בגישת ה-VFA, וזאת במטרה לגדר את ההשפעות של חשיפות פיננסיות נוספות העולות מאותן פוליסות, לרבות ביחס להשפעה של מקדמי קצבה מובטחים, והכל בהתאם למטרה והאסטרטגיה לצמצום סיכון פיננסי של החברה.

החברה מתכוונת להפעיל את חלופת צמצום הסיכון המתאפשרת בתקן ביחס לשינויים בתזרימי המזומנים לקיום חוזה הנובעים משינויים בהשפעה של ערך הזמן של הכסף ושל סיכונים פיננסיים בהתחייבויות הביטוח הרלוונטיות, שמגודרים באמצעות אותם נכסים. לכן, השינויים האמורים יוכרו ברווח או הפסד בסעיף 'הוצאות' (הכנסות) מימון, נטו הנובעות מחוזי ביטוח' במקביל להכנסות או להוצאות שיווצרו בגין הנכסים האמורים. יצוין, כי החברה בוחנת ועשויה לבחון מדי תקופה את היקף הנכסים העודפים שיש להחזיק בפועל במסגרת התיק המשתנה על מנת לגדר את ההתחייבויות תלויות התשואה, אם בכלל.

בכוונת החברה ליישם מודל מדידה זה בתיקי הביטוח להלן (בחלוקה למגזרים):

חוזי ביטוח מונפקים:

- ביטוח חיים: פוליסות הכוללות רכיב חיסכון תלוי תשואה וכוללות דמי ניהול משתנים; פוליסות הכוללות רכיב חיסכון תלוי תשואה וכוללות רק דמי ניהול קבועים; פוליסות קצבה;
- ביטוח בריאות: סיעוד קבוצתי.

באור 41 – יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח (להלן: "התקן" או "IFRS 17") ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, מכשירים פיננסיים (להלן: "IFRS 9") (להלן ביחד: "התקנים החדשים") (המשך)

3. מודל המדידה שבכוונת החברה ליישם לגבי כל אחד מתיקי הביטוח שזיהתה הקבוצה: (המשך)

- גישת הקצאת הפרמיה (PAA)

בהתאם למודל זה, ההתחייבות בגין יתרת הכיסוי נקבעת כסך הפרמיות שהתקבלו בניכוי תזרימי מזומנים לרכישת ביטוח ובניכוי סכומי הפרמיה ותזרימי המזומנים לרכישת ביטוח אשר הוכרו ברווח או הפסד בגין תקופת הכיסוי שחלפה. פרמיות שהתקבלו ותזרימי המזומנים לרכישת ביטוח מוכרים ברווח או הפסד לאורך תקופת הכיסוי על בסיס חלוף הזמן. ככל וקיים רכיב מימון משמעותי לחוזי ביטוח בקבוצה, החברה מתאימה את ערך הזמן של הכסף ואת השפעת הסיכון הפיננסי בהתאם לעקום הריבית למועד ההכרה הראשונה שמחושב בהתאם למתואר בבאור זה.

עבור קבוצות ביטוח תחת מודל ה-PAA, התקן מאפשר להכיר בתזרימי מזומנים לרכישת ביטוח כלשהם כהוצאות כאשר מתהוות לה עלויות אלה, בתנאי שתקופת הכיסוי של כל חוזה בקבוצה אינה עולה על שנה אחת. הקבוצה צופה שלא ליישם חלופה זו.

ככל וקיימות עובדות ונסיבות המצביעות על כך שקבוצה של חוזי ביטוח היא מכבידה, החברה מודדת את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים בתוספת תיאום הסיכון בגין סיכונים לא פיננסיים בדומה לעקרונות של המודל הכללי. במידה וסכום זה עולה על הערך בספרים של ההתחייבות בגין יתרת הכיסוי, החברה תגדיל את ההתחייבות בגין יתרת הכיסוי כנגד הכרה בהפסד מיידי בדוח רווח והפסד.

ככל וחווה ביטוח משנה קיים בעת ההכרה ברכיב הפסד בגין קבוצת חוזי ביטוח המכוסה על ידו, החברה תכיר ברווח מיידי בגין חוזי ביטוח המשנה (רכיב השבת הפסד) כנגד התאמת הערך בספרים של הנכס ליתרת הכיסוי.

ההתחייבות בגין תביעות שהתהוו מחושבת בהתאם לאותם עקרונות של מודל ה-GMM. התקן מאפשר שלא להוון את תזרימי המזומנים בגין תביעות שהתהוו אם תזרימי המזומנים צפויים להיות משולמים או להתקבל בתוך שנה או פחות מהמועד שבו התביעות התהוו. הקבוצה אינה מיישמת את ההקלה כאמור.

החברה רשאית ליישם את גישת הקצאת הפרמיה, אם, ורק אם, בעת יצירת הקבוצה:

- תקופת הכיסוי של כל חוזה בקבוצה הינו שנה אחת או פחות; או
- החברה צופה באופן סביר כי פשוט כאמור יפיק מדידה של ההתחייבות בגין יתרת תקופת הכיסוי לקבוצה, שלא תהיה שונה באופן מהותי מזו שהייתה מתקבלת ביישום המודל הכללי. החברה רשאית ליישם את גישת הקצאת הפרמיה עבור קבוצות חוזי ביטוח משנה מוחזקים, בהתאמות המשקפות את המאפיינים של חוזי ביטוח משנה מוחזקים השונים מחוזי ביטוח מונפקים.

בכוונת החברה ליישם מודל מדידה זה בתיקי הביטוח להלן (בחלוקה למגזרים):

חוזי ביטוח מונפקים:

- ביטוח בריאות: עובדים זרים, נסיעות לחו"ל ותאונות אישיות לזמן קצר;
- ביטוח כללי: כל התיקים.

חוזי ביטוח משנה מוחזקים:

- ביטוח בריאות: ביטוח משנה נסיעות לחו"ל;
- ביטוח כללי: כל ביטוחי המשנה.

באור 41 – יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח (להלן: "התקן" או "IFRS 17") ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, מכשירים פיננסיים (להלן: "IFRS 9") (להלן ביחד: "התקנים החדשים") (המשך)

4. הפרדת רכיבים מחוזי ביטוח וביטוח משנה, פיצול חוזים לרכיבים וצירוף חוזי ביטוח:

החברה לא זיהתה נגזרים משובצים, מוצרים ושירותים או רכיבי השקעה מובחנים אשר יש לטפל בהם באופן נפרד מחוזה הביטוח או חוזה ביטוח המשנה המתייחס.

ברוב המקרים, תתייחס החברה לחוזה המשפטי על כל רכיביו השונים כאל חוזה ביטוח יחיד לצרכים חשבונאיים. בהתאם, החברה לא תפריד רכיבים מפוליסות ביטוח טיפוסיות כגון: פוליסה הכוללת רכיב היסכון לצד נספחים וריידרים שונים, פוליסת הוצאות רפואיות בין אם שווקה לפני פברואר 2016 ובין אם לאחריו, וכתבי שירות הנלווים לפוליסות בריאות ורכוש. פוליסת בריאות הנמכרת כחבילה למספר בני משפחה בחוזה משפטי יחיד, תטופל כחוזה ביטוח יחיד.

עם זאת, בכוונת החברה לטפל בפוליסות ובכיסויים להלן בנפרד אף אם הן נמכרו ביחד למבוטח: פוליסה הכוללת ביטוח הוצאות רפואיות לצד ביטוח סיעודי; פוליסה הכוללת ביטוח רכב חובה לצד ביטוח רכב מקיף; רכיב מחלות קשות אשר נמכר ככיסוי נוסף בביטוח בריאות.

פוליסות עסקים בביטוח כללי, שלרוב כוללת כיסוי של רכוש לצד כיסוי של חבויות, אשר נמכרות מול אותו גורם כפוליסות משפטיות נפרדות, אשר מונפקות בראיה כוללת, לרבות לצורך תמחור ותועלת חלקות, בתוך פער זמן סביר בין מועדי ההנפקה, ולעיתים גם עם קשר חוזי ביניהן, יצורפו יחד ויטופלו כחוזה ביטוח יחיד.

5. ריבית היוון לצורכי התקן:

התקן קובע כי יש להתאים את האומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים על מנת לשקף את ערך הזמן של הכסף ואת הסיכונים הפיננסיים המתייחסים לתזרימים אלה.

הקבוצה קובעת את עקומי הריבית עבור כל קבוצות חוזי הביטוח בהתאם לגישת ה-Bottom-up המהווה את גישת ברירת המחדל בהתאם לחוזר שפרסם הממונה. בהתאם לגישה זו, שיעור ההיוון מתקבל על ידי הוספת פרמיית אי-נזילות (המבטאת את שיעור אי הנזילות של ההתחייבות הנמדדת) לעקום הריבית חסרת הסיכון. עקום הריבית חסרת הסיכון מבוסס על התשואות לפדיון של אגרות חוב ממשלתיות סחירות. נקודת ה-Last Liquid Point הינה בשנה ה-25. מעבר לנקודה זו, החברה קובעת את עקומי הריבית חסרת הסיכון על פי אקסטרפולציה בהתאם לשיטת Smith-Wilson עד לשיעור הריבית העתידית האחרונה – Ultimate Forward Rate שתקבע על 60 שנים. פרמיית אי הנזילות המלאה נקבעת בהתבסס על המרווח הממוצע של אגרות החוב הכלולות במדד תל-בונד 60. פרמיה זו מתווספת בשיעור חלקי או מלא לעקום ריבית חסרת הסיכון בהתאם למאפייני אי הנזילות של תזרימי המזומנים הרלוונטיים. בהתייחס לשיעור פרמיית אי הנזילות, מיישמת הקבוצה את המשקולות שקבע הממונה במסגרת החוזר שפרסם.

6. תיאום סיכון עבור סיכון לא פיננסי (RA):

ה-RA משקף את הפיצוי שהחברה דורשת עבור נשיאת אי הוודאות לגבי הסכום והעיתוי של תזרימי המזומנים הנובעים מסיכונים לא פיננסיים הכוללים סיכון ביטוח וסיכונים לא פיננסיים אחרים כגון סיכון ביטולים וסיכון הוצאות. החברה מתאמת את אומדן הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים בגין סכום זה שמקבל ביטוי נפרד בסכום ההתחייבויות הכולל של החברה.

התקן אינו מפרט את טכניקות האמידה המשמשות על מנת לקבוע את תיאום הסיכון עבור סיכון לא פיננסי.

בביטוח חיים ובריאות, הקבוצה בחרה כי ה-RA יחושב בשיטת ה- VAR (value at risk) המבטאת את ההפסד הצפוי בשל התממשות תרחישים שליליים הרלבנטיים למאפייני הכיסוי של הכיסויים השונים. בדומה לעקרונות הסולבנסי התרחישים משקפים אירועים שעלולים להתרחש בשנה הקרובה (אופק זמן של שנה אחת), ועלולים להשפיע על התזרים הן בתוך השנה והן מעבר לה. רמת הסמך שנבחרה לצורך חישוב ה- VAR ברמת מגזרי חיים ובריאות היא 75%, למעט תיק סיעוד פרט שבו, לאור מאפייני הסיכון המשמעותיים הגלומים בו ובהתאם לחוזר הממונה, נקבע שרמת הסמך תעמוד על 90% תוך יישום דווקני של הדוגמה המפורטת בחוזר האמור. עבור ביטוח כללי, החברה מיישמת את עקרונות "הנוהג המיטבי", שהינה גישה המבוססת על טכניקת VAR עם אופק זמן ארוך. רמת הסמך שנקבעה לצורך חישוב ה- VAR ברמת מגזר ביטוח כללי היא 75%. התאמת הסיכון לביטוח משנה תחושב כפונקציה של ה- SCR של ביטוח משנה ותחול רק על כיסויים שקיים להם ביטוח משנה.

באור 41 – יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח (להלן: "התקן" או "IFRS 17") ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, מכשירים פיננסיים (להלן: "IFRS 9") (להלן ביחד: "התקנים החדשים") (המשך)

7. גבולות חוזה:

עבור חוזי ביטוח, תזרימי מזומנים הינם בתוך גבולות החוזה אם הם נובעים מזכויות וממחויבויות ממשיות שקיימות במהלך תקופת הדיווח בה החברה יכולה לחייב את בעל הפוליסה לשלם פרמיות או שיש לה התחייבות ממשית לספק לו שירותים. התחייבות ממשית מסתיימת בנקודה בה לחברה קיימת יכולת מעשית להעריך מחדש את הסיכונים של בעל הפוליסה (מבוטח בודד) או של התיק של חוזי הביטוח. בנקודה זו, לחברה קיימת יכולת מעשית לקבוע מחיר חדש או לשנות את תנאי ההטבות המשקפים באופן מלא את אותם סיכונים, ובלבד שבתמחור ברמת התיק, הפרמיה הכוללת לא כללה עלות סיכון עתידית. יכולת מעשית של החברה לקבוע מחיר במועד עתידי, אשר משקף באופן מלא את הסיכונים בחוזה מאותו מועד, קיימת כאשר אין מגבלות המונעות מהחברה לתמחר את החוזה מחדש באופן זהה לאופן שבו החברה הייתה מתמחרת חוזה חדש עם אותם מאפיינים.

בקביעת גבולות החוזה של חוזי ביטוח, הקבוצה בוחנת כל חוזה בנפרד ושוקלת את מכלול המחויבויות והזכויות הממשיות, בין אם הן נובעות מחוזה, מחוץ או מתקנה, ובהתעלם מתנאים חסרי מהות מסחרית.

עבור חוזי ביטוח משנה מוחזקים, תזרימי מזומנים הינם בתוך גבולות החוזה אם הם נובעים מזכויות וממחויבויות ממשיות שקיימות במהלך תקופת הדיווח בה החברה מחויבת לשלם סכומים למבטח המשנה או שיש לה זכות ממשית לקבל ממנו שירותים. זכות ממשית לקבל שירותים ממבטח המשנה מסתיימת כאשר למבטח המשנה יש יכולת מעשית להעריך מחדש את הסיכונים המועברים אליו, ויכול לקבוע מחיר חדש או לשנות את תנאי ההטבות כך שישקפו באופן מלא את אותם סיכונים, או לחילופין כאשר למבטח המשנה זכות ממשית להפסיק את הכיסוי.

להלן גבולות החוזה של פוליסות מהותיות שזוהו:

- פוליסות ביטוח בריאות פרט שהונפקו משנת 2016 ואילך:
על אף שמדובר בפוליסה מתחדשת כל שנתיים, לא ניתן לומר כי קיימת לחברה יכולת מעשית להעריך מחדש את הסיכונים של התיק ובהתאמה לקבוע מחיר חדש המשקף באופן מלא את אותם סיכונים. בהתאם לכך, התקופות שלאחר מועד החידוש יכללו בגבולות החוזה.
 - פוליסות ביטוח חיים הכוללות רכיב חיסכון שאינן כוללות מקדם קצבה המובטח במועד הנפקת הפוליסה:
פוליסות ביטוח חיים הכוללות רכיב חיסכון עד לגיל הפרישה וכיסויי אכ"ע ו/או ריסק הינן חוזי ביטוח המקנים לרוב גם כיסוי נוסף של ברות ביטוח לגמלה (להלן: "אופציה לקצבה"). אופציית הקצבה אינה נכללת בגבולות החוזה, שכן לחברה יש את היכולת המעשית להעריך מחדש את הסיכונים של החוזה ולקבוע מקדם קצבה אשר משקף את אותם סיכונים. לאחר מימושה, אופציית הקצבה תוכר כחוזה ביטוח בהתאם לכללי ההכרה בתקן.
 - חוזי ביטוח משנה מוחזקים:
בהתאם למדיניות החשבונאית המיושמת תחת IFRS 4, המדידה של חוזי ביטוח המשנה היא רק בגין חוזי הבסיס שהועברו למבטח המשנה לתאריך המאזן. בהתאם ל-IFRS 17, מלבד תזרימי מזומנים אלו, גבולות חוזה ביטוח המשנה עשויים לכלול גם תזרימי מזומנים בגין חוזי בסיס שהחברה צופה למכור (ולמסור למבטח המשנה) בתקופת החוזה ככל ואין לחברה ולמבטח המשנה את הזכות לבטל או לתמחר מחדש את המחויבות למסירת אותם חוזים עתידיים צפויים.
- בהתאם להוראות התקן, הקבוצה לא תכלול בגבולות החוזה תזרימי מזומנים שאינם ניתנים לייחוס במישרין לתיק של חוזה ביטוח, לרבות עלויות הדרכה, מחקר ופיתוח, מיתוג (branding), וחסיוות.
- הקבוצה תכלול עלויות ניהול השקעות בגבולות חוזה ביטוח, בגין חוזים משתתפים ברווחים או חוזים לגביהם מתבצעות פעולות השקעה אשר ממנה נהנים המבוטחים.

באור 41 – יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח (להלן: "התקן" או "IFRS 17") ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, מכשירים פיננסיים (להלן: "IFRS 9") (להלן ביחד: "התקנים החדשים") (המשך)

8. יחידות כיסוי ואופן שחרור מרווח השירות החוזי (CSM):

ה-CSM מייצג את ההתחייבות בגין הרווח שטרם מומש המתייחס לשירותים עתידיים. בהתאם לתקן, ה-CSM יוכר ברווח והפסד על פני תקופת הכיסוי בתבנית שמשקפת את שירות הביטוח שסופק על ידי החברה בקשר עם החוזים שנכללים בקבוצת חוזי הביטוח. תבנית זו נקבעת על בסיס יחידות הכיסוי שסופקו בתקופה ביחס ליחידות הכיסוי שצפוי שסופקו בעתיד בקשר עם קבוצת חוזי הביטוח. מספר יחידות הכיסוי בקבוצה הוא הכמות של שירותי חוזה ביטוח המסופקים על ידי החוזים בקבוצה, הנקבע על ידי הבאה בחשבון, לכל חוזה, של הכמות של ההטבות המסופקות בהתאם לחוזה ואת התקופה החזויה של הכיסוי שלו.

הקבוצה קבעה כברירת מחדל יחידות כיסוי לפי סכום ביטוח במוצרים הכוללים סכום ביטוחי בחוזה. לגבי מוצרים הכוללים שירות ניהול השקעות, עמדת הקבוצה היא שהיקף השירות משתנה בהתאם לגודל החיסכון.

יחידות הכיסוי עבור חוזי ביטוח משנה מוחזקים עקביות עם יחידות הכיסוי עבור חוזי הבסיס, עם התאמות בגין ההבדלים בשירותים המסופקים.

IFRS 17 אינו קובע האם יש להתחשב בערך הזמן של הכסף בעת הקצאת מרווח השירות החוזי ליחידות הכיסוי, כך שההקצאה תשקף את העיתוי החוזי של יחידות הכיסוי שסופקו. לצורך הקצאת מרווח השירות החוזי ליחידות הכיסוי, החברה בחרה שלא להוון את יחידות הכיסוי.

9. תזרימי מזומנים לרכישת ביטוח:

תזרימי מזומנים לרכישת ביטוח הם תזרימי מזומנים הנובעים מעלויות מכירה, חיתום ופעילות התחלתית של קבוצה של חוזי ביטוח הניתנים לייחוס במישרין לתיק של חוזי ביטוח אליו שייכת הקבוצה. כאשר תזרימי המזומנים לרכישת ביטוח ניתנים לייחוס במישרין לקבוצת חוזי ביטוח הם יוקצו לאותה קבוצה וכן לקבוצות אשר יכללו חוזי ביטוח אשר צפויים להיווצר מחידושים של חוזי הביטוח באותה הקבוצה ככל שרלוונטי. תזרימי מזומנים לרכישת ביטוח הניתנים לייחוס במישרין לתיק של חוזי ביטוח יוקצו לקבוצות של חוזים בתיק לרבות קבוצות חוזי ביטוח שטרם הוכרו. ככל והחברה הקצתה סכום של תזרימי מזומנים לרכישת ביטוח לחוזי ביטוח שטרם הוכרו, סכום זה יוכר כנכס נפרד.

תזרימי מזומנים לרכישת ביטוח המתייחסים לחוזי ביטוח שכבר הוכרו יכללו במדידת חוזי הביטוח במסגרת הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים ויקטינו את ערך ה-CSM (במודל ה-VFA/GMM) או את הערך בספרים של ההתחייבות בגין יתרת הכיסוי במודל ה-PAA. זהו שינוי משמעותי ביחס למדיניות הקיימת תחת IFRS 4 לפיה כל תזרימי המזומנים לרכישת חוזי ביטוח הוכרו ונמדדו כנכס נפרד בדוח על המצב הכספי. יש לציין כי בהתאם לכך, במודל ה-VFA/GMM תזרימי המזומנים לרכישת ביטוח יוכרו ברווח או הפסד של החברה בהתאם לעיתוי השחרור של ה-CSM, זאת חלף שיטת ההפחתה כיום המבוססת על הפחתה בקו ישר בתוספת התחשבות בביטולים בפועל.

באור 41 – יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח (להלן: "התקן" או "IFRS 17") ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, מכשירים פיננסיים (להלן: "IFRS 9") (להלן ביחד: "התקנים החדשים") (המשך)

10. הצגה:

תחת IFRS 17 החברה תפצל את הסכומים שהוכרו בדוח על רווח והפסד ורווח כולל אחר ל:

- תוצאות שירותי ביטוח, כוללת הכנסות ביטוח והוצאות שירותי ביטוח; וכן
- הכנסות מימון או הוצאות מימון מביטוח.

ההפרדה כמתואר לעיל תגדיל את השקיפות לגבי מקורות הרווח של החברה.

תוצאות שירותי ביטוח

סך ההכנסות משירותי ביטוח עבור קבוצה של חוזי ביטוח היא התמורה עבור החוזים מותאמת בגין השפעות מימון.

הכנסות משירותי ביטוח במודל VFA/GMM יחושבו על בסיס הקיטון בהתחייבות בגין יתרת הכיסוי בגין השירותים שסופקו בתקופה בתוספת הקצאה של סכום הפרמיות המתייחס להשבת תזרימי המזומנים לרכישת ביטוח לתקופות הדיווח. החברה תבצע הקצאה זו בהתאם ליחידות הכיסוי המשמשות לשחרור ה-CSM. במודל ה-PAA, הכנסות משירותי ביטוח מוכרות על פני תקופת הכיסוי על בסיס חלוף הזמן.

רכיבי השקעה שלא הופרדו מחוזי הביטוח לא יוכרו במסגרת הוצאות והכנסות משירותי ביטוח. רכיבים אלה מייצגים סכומים שהמבוטח יקבל חזרה בכל מקרה גם אם לא התרחש אירוע מבוטח ומהווים מעין פיקדון שהופקד על ידי המבוטח. לפיכך, סכום זה לא מהווה חלק מהתמורה שקיבלה החברה בגין השירות והחזר שלו אינו מהווה חלק מההוצאות של החברה. רכיבי ההשקעה העיקריים שזוהו הינם במוצרים הכוללים רכיב חיסכון. בעקבות האמור לעיל, החברה צופה שמחזורי ההכנסות וההוצאות יקטנו באופן משמעותי במעבר ל-IFRS 17 ללא ההשפעה על תוצאות הרווח הכולל.

הוצאות שניתן לייחס במישרין למכירה ולקיום של חוזי הביטוח יכללו במדידת חוזי הביטוח ויוכרו כהוצאה במסגרת תוצאות שירותי הביטוח. הוצאות שלא ניתן לייחס במישרין לחוזי הביטוח יוכרו כהוצאה במועד התהוותן מחוץ לתוצאות שירותי הביטוח.

הכנסות מימון או הוצאות מימון מביטוח

שינויים בערך בספרים של הקבוצה של חוזי הביטוח הנובעים מההשפעה של ערך הזמן של הכסף ושינויים בערך הזמן של הכסף, וכן מההשפעה של סיכון פיננסי ושינויים בסיכון הפיננסי, מוכרים כהכנסות או הוצאות מימון מביטוח.

התקן קובע כי על החברה לבצע בחירת מדיניות חשבונאית בין:

א. הכללת הכנסות והוצאות מימון מביטוח לתקופה ברווח או הפסד; או

ב. פיצול הכנסות והוצאות מימון מביטוח לתקופה בין רווח או הפסד ובין רווח כולל אחר.

בחירה זו נעשית ברמת תיק חוזי ביטוח.

המדיניות החשבונאית שנבחרה על ידי החברה עבור כל תיקי הביטוח הינה הכללת הכנסות והוצאות מימון מביטוח לתקופה ברווח או הפסד. מדיניות זו, יחד עם המדיניות לייעד את הנכסים הפיננסיים שבתחולת IFRS 9, מונעת חוסר הקבלה במדידת הנכסים וההתחייבויות.

התקן אינו מחייב פיצול של ה-RA בין תוצאות שירותי ביטוח לבין הכנסות מימון או הוצאות מימון מביטוח. החברה צופה שלא ליישם הקלה זו וצופה לפצל את השינוי ב-RA בין תוצאות שירותי ביטוח לבין הכנסות מימון או הוצאות מימון מביטוח.

באור 41 – יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח (להלן: "התקן" או "IFRS 17") ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, מכשירים פיננסיים (להלן: "IFRS 9") (להלן ביחד: "התקנים החדשים") (המשך)

11. הוראות מעבר:

יש ליישם את הוראות התקן למפרע (להלן: "יישום למפרע מלא") אלא אם הדבר אינו מעשי. ביישום גישת היישום למפרע המלא, החברה תזהה, תכיר ותמדוד כל קבוצה של חוזי ביטוח, וכן נכסים כלשהם בגין תזרימי מזומנים לרכישת ביטוח למועד המעבר, כאילו התקן היה מיושם מאז ומעולם. בנוסף, החברה תגרע יתרות קיימות כלשהן שלא היו קיימות אילו התקן היה מיושם מאז ומעולם. הפרש נטו הנובע מכך, יוכר בהון. מועד המעבר הינו 1 בינואר 2024, כך שבמועד היישום לראשונה החברה תציג מחדש את מספרי ההשוואה לשנת 2024.

אם יישום למפרע מלא לקבוצה של חוזי ביטוח ו/או לנכס בגין תזרימי מזומנים לרכישת ביטוח אינו מעשי, החברה תיישם את אחת מהגישות הבאות:

א. גישת היישום למפרע המותאם (MRA) – לצורך השגת התוצאה הקרובה ביותר האפשרית ליישום למפרע מלא תוך שימוש במידע סביר וניתן לביסוס, שניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים; או

ב. גישת השווי ההוגן (FVA) – בגישה זו החברה תקבע את מרווח השירות החוזי או את רכיב ההפסד של ההתחייבות בגין יתרת הכיסוי במועד המעבר כהפרש בין השווי ההוגן של קבוצה של חוזי ביטוח באותו מועד לבין תזרימי המזומנים לקיום חוזה הנמדדים באותו מועד.

להלן גישות המעבר עבור תיקי הביטוח שיישמה הקבוצה:

גישת היישום למפרע המלא:

- עבור תיקי ביטוח כללי;
- עבור תיקי ביטוח בריאות לזמן קצר הנמדדים בהתאם למודל ה-PAA;
- עבור חוזי ביטוח משנה הנמדדים בהתאם למודל ה-PAA, באופן עקבי לטיפול בחוזי הברוטו שכנגדם עומדים חוזי ביטוח המשנה האמורים.

לעמדת הקבוצה, לגבי יתר תיקי הביטוח, אין זה מעשי ליישם למפרע את התקן וזאת בעיקר מהסיבות הבאות:

- לא ניתן לקבוע את ההשפעות של יישום למפרע מלא מאחר שהמידע שנדרש (כגון: ציפיות לגבי רווחיות של חוזי ביטוח והסיכון שהיפכו למכבידים, מידע על תזרימי מזומנים היסטוריים, מידע על שינויים בהערכות והנחות וכיוצא ב) לא נאסף או שאינו זמין בעקבות החלפת מערכות מידע, דרישות לשמירת נתונים או סיבות אחרות;
- גישת היישום למפרע המלא דורשת הנחות לגבי כוונותיה של הנהלת הקבוצה בתקופות קודמות או הערכות חשבונאיות מהותיות שלא יכולות להתבצע ללא שימוש בחוכמה שבדיעבד (hindsight) – למשל הנחות לגבי RA לגבי תקופות קודמות שבהן הנחות אלו לא נדרשו על ידי הקבוצה.

בהתאם, להלן פירוט גישות המעבר שיושמו לגבי יתר תיקי הביטוח:

גישת היישום למפרע המותאם (MRA):

- עבור תיק לביטוח כיסוי מוות – שנות חיתום 2019-2023;
- עבור תיק הוצאות רפואיות ונכויות פרט – שנות חיתום 2019-2023;
- עבור תיק מחלות קשות – שנות חיתום 2019-2023.

ביישום גישת ה-MRA יישמה הקבוצה את ההתאמות המותרות הבאות לצורך קביעת ה-CSM במועד המעבר:

- תזרימי המזומנים העתידיים של כל קבוצה של חוזי ביטוח נאמדת למועד ההכרה לראשונה כסכום של תזרימי המזומנים העתידיים במועד המעבר של הקבוצה כשהם מותאמים בגין תזרימי המזומנים שידוע שכבר התרחשו בין מועד ההכרה לראשונה לגבי הקבוצה האמורה לבין מועד המעבר (לרבות בהתייחס לתזרימים שהתהוו בפועל בגין חוזי ביטוח שחוללו להתקיים לפני מועד המעבר);

באור 41 – יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח (להלן: "התקן" או "IFRS 17") ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, מכשירים פיננסיים (להלן: "IFRS 9") (להלן ביחד: "התקנים החדשים") (המשך)

11. הוראות מעבר: (המשך)

גישת היישום למפרע המותאם (MRA): (המשך)

- ה-RA נקבע למועד ההכרה לראשונה בקבוצה כסכום ה-RA במועד המעבר, מתואם בגין השחרור הצפוי מהסיכון לפני מועד המעבר. השחרור הצפוי מסיכון נקבע בהתייחס לשחרור מסיכון של חוזי ביטוח דומים שהקבוצה מנפיקה במועד המעבר;
- ה-CSM שנקבע למועד ההכרה לראשונה בהתאם למתואר לעיל, מופחת למועד המעבר באמצעות השוואת יחידות הכיסוי שסופקו עד למועד המעבר לבין יתרת יחידות הכיסוי החזויות בעתיד נכון למועד המעבר.

גישת השווי ההוגן (FVA):

יתר תיקי ביטוח חיים ובריאות ימדדו לפי גישת השווי ההוגן (FVA) במועד המעבר, בהתאם להערכת שווי של יועצים חיצוניים (להלן: "הערכת השווי").

בהתאם לחוזר שפרסם הממונה, הערכת השווי ההוגן של תיקי ביטוח החיים והבריאות שנמדדים בגישת השווי ההוגן (FVA) תבוצע לפי שיטת ה-AV Appraisal Value. החישובים בשיטה זו יתבססו ככל הניתן על החישובים האחרים שמתבצעים במסגרת יישום התקן ועל החישובים המבוצעים במסגרת דיווחי הסולבנסי של הראל ביטוח. ביישום גישת השווי ההוגן, ניתן לכלול בקבוצת חוזי ביטוח גם חוזים שהונפקו בפער של יותר משנה אחת. הקבוצה בחרה ליישם הקלה זו ולא לחלק קבוצות לכאלה הכוללות רק חוזים שהונפקו בפער זמן של שנה אחת או פחות.

להלן עיקרי ההנחות בבסיס הערכת השווי:

- כעיקרון, הערכת השווי בגישת AV קובעת את השווי ההוגן של קבוצות חוזי הביטוח באמצעות קביעת הפיצוי הנדרש, בראיית משתתף שוק, בגין נטילת תיקים כאמור. הפיצוי האמור, נדרש בגין העובדה, שמשתתף השוק נדרש לרתק הון, בגין דרישות כושר פירעון כלכלי, וזאת בנוסף לסכומים הבסיסיים המוחזקים במטרה לשלם את תוחלת תזרימי המזומנים לכיסוי התחייבויות הביטוח;
- הערכת השווי מניחה כי סכומי הנכסים שיוחזקו על ידי משתתף השוק כנגד התחייבויות הביטוח וכנגד כריות ההון הנוספות הנדרשות מכוח הוראות משטר כושר הפירעון הכלכלי, יושקעו עד לחלוקתם כדידנד, בריבית חסרי סיכון;
- בהתאמה להוראות הממונה, הערכת השווי מניחה כי כריות ההון שיוחזקו כנגד התחייבויות הביטוח בכל קבוצה הינן בשיעור של 121% מדרישות ההון המינימליות (SCR), בשנה העוקבת למועד המעבר, אשר יעלו ל-135% בסוף שנת 2032 (בה מסתיימות הוראות הפריסה של משטר כושר הפירעון הכלכלי);
- הערכת השווי מניחה כי שיעור של 40% מדרישות ההון יועמד באמצעות גיוס מכשירי הון רובד 2;
- הערכת השווי התבססה, כעיקרון, על תחזיות תזרימי המזומנים, לרבות תחזית ההוצאות, שמשמשות את החברה לצרכי משטר כושר הפירעון שלה, וזאת בהתאמה להנחיות הממונה ולהנחה לפיה תחזיות כאמור הינן תואמות לראייה של משתתף שוק;
- היקף ההון שנדרש לרתק עבור התיק מושפע, בין היתר, מרמת הפיזור. בהתאמה להוראות הממונה, הערכת השווי מתבססת כנקודת מוצא על רמת הפיזור הקיימת בתיקי החברה למועד המעבר בפועל, מתוך הנחה שזוהי רמת הפיזור התואמת גם לראיית משתתף שוק. לצורך אמידת תחזית דרישות ההון המיוחסות לתיקים המוערכים, הערכת השווי מניחה כי ישווקו על ידי משתתף השוק מוצרי ביטוח חדשים, בהיקף ומסוג דומה למוצרי הביטוח ששווקו על ידי החברה בפועל בשנת 2023, אשר ישפיעו על תחזית אפקט הפיזור העתידי. אפקט הפיזור המתקבל כאמור, הוקצה באופן אחיד לדרישות ההון של תיקי הביטוח המוערכים;
- הערכת השווי מניחה כי משתתף השוק ידרוש שיעור תשואה על ההון (Target Return on Equity) בשיעור כולל של 13.6%, המתבסס בעיקרו על מודל ה-CAPM.

באור 41 – יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח (להלן: "התקן" או "IFRS 17") ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, מכשירים פיננסיים (להלן: "IFRS 9") (להלן ביחד: "התקנים החדשים") (המשך)

12. מדידת מכשירים פיננסיים בהתאם ל-IFRS 9:

יצוין כי החל מיום 1 בינואר 2023, הקבוצה מיישמת את הוראות IFRS 9 לגבי מכשירים פיננסיים שאינם מתייחסים לחברות בנות העונות להגדרת מבטח. הראל ביטוח, EMI והחברות המנהלות של קרנות הפנסיה וקופות הגמל בקבוצה (להלן: "החברות המנהלות") יישמו את הוראות IFRS 9 החל מיום 1 בינואר 2025. לפירוט בדבר המדיניות החשבונאית המהותית של הקבוצה בנוגע למכשירים פיננסיים ראו גם באור 3ה' ו-33ט'.

יישום IFRS 9 ישפיע על הסיווג והמדידה של הנכסים הפיננסיים של חברות בנות העונות להגדרת מבטח ושל החברות המנהלות באופן הבא:

תיק המשתתף

פריטי הבסיס של חוזי הביטוח הכוללים חיסכון משתתף ברווחים וחוזי ביטוח אחרים הכוללים השתתפות ברווחים, ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, בדומה למדיניות החשבונאית הקיימת במסגרת IAS 39.

תיק הנוסטר

- השקעות במכשירים הוניים – ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד חלף מדידה בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר תחת IAS 39.
- מכשירים נגזרים – ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בדומה ל-IAS 39.
- השקעות במכשירי חוב העומדים כנגד התחייבויות ביטוחיות, לרבות אגרות חוב מיועדות – ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד וזאת על מנת למנוע חוסר הקבלה חשבונאית אל מול מדידת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.
- השקעות במכשירי חוב העומדים כנגד הון והתחייבויות אחרות שאינן התחייבויות ביטוח – השקעות במכשירי חוב סחירים והשקעות במכשירי חוב לא סחירים המנהלות בשווי הוגן ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. יתר ההשקעות ימדדו בעלות מופחתת ככל שהן עומדות במבחן הקרן והריבית (SPPI) של IFRS 9.

לגבי השקעות בנכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת והשקעות בנכסי חוב הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר,

IFRS 9 כולל גם מודל חדש להכרה בהפסדי אשראי אשר מחליף את מודל ירידת הערך הקיים של IAS 39 במודל הפסדי האשראי החזויים (expected credit loss model). לפירוט נוסף ראו גם באור 3ט'. לאור העובדה כי עם אימוץ התקנים החדשים, מרבית הנכסים הפיננסיים של הקבוצה ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. לא צפויה לקבוצה הפרשה להפסדי אשראי חזויים מהותית.

התחייבויות פיננסיות

הסיווג והמדידה של התחייבויות פיננסיות יותר ללא שינוי.

באור 41 – יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח (להלן: "התקן" או "IFRS 17") ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, מכשירים פיננסיים (להלן: "IFRS 9") (להלן ביחד: "התקנים החדשים") (המשך)

להלן ההשפעה הצפויה של יישום התקנים החדשים על סעיפי הדוח על המצב הכספי ליום 1 בינואר 2024:

מאזן פרו-פורמה למועד המעבר - יום 1 בינואר 2024	השפעת היישום לראשונה של התקנים החדשים	ליום 31 בדצמבר 2023 כפי שדווח בעבר	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
			נכסים
6,733	-	6,733	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
5,733	-	5,733	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
71,117	-	71,117	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה הנמדדות בשווי הוגן
30,159	9,068	21,091	השקעות פיננסיות אחרות הנמדדות בשווי הוגן (1)
10,349	(7,671)	18,020	השקעות פיננסיות אחרות הנמדדות בעלות מופחתת (2)
1,244	(549)	1,793	חייבים ויתרות חובה
-	(1,699)	1,699	פרמיות לגבייה (3)
76	-	76	נכסי מסים שוטפים
2,104	2,104	-	נכסי חוזי ביטוח (5)
2,708	(2,897)	5,605	נכסי חוזי ביטוח משנה (6)
1,516	-	1,516	השקעות המטופלות בשיטת השווי המאזני
1,898	-	1,898	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
2,548	-	2,548	נדל"ן להשקעה – אחר
1,391	-	1,391	רכוש קבוע
2,516	64	2,452	נכסים בלתי מוחשיים
545	-	545	עלויות להשגת חוזי שירות ניהול לקוחות (7)
-	(2,569)	2,569	הוצאות רכישה נדחות (7)
20	-	20	נכסי מסים נדחים
140,657	(4,149)	144,806	סך כל הנכסים
80,214	(394)	80,608	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
			התחייבויות
10,878	-	10,878	הלוואות ואשראי
6,168	-	6,168	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,822	(3,881)	5,703	זכאים ויתרות זכות
31	-	31	התחייבויות בגין מסים שוטפים
19,122	-	19,122	התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה
143	-	143	התחייבויות בגין חוזי השקעה שאינם תלויי תשואה (4)
91,754	(844)	92,598	התחייבויות בגין חוזי ביטוח (5)
181	181	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח משנה
263	-	263	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
1,082	135	947	התחייבויות בגין מסים נדחים
131,444	(4,409)	135,853	סך כל ההתחייבויות

באור 41 – יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17, חוזי ביטוח ("להלן: "התקן" או "IFRS 17") ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, מכשירים פיננסיים ("להלן: "IFRS 9") ("להלן ביחד: "התקנים החדשים") (המשך)

להלן ההשפעה הצפויה של יישום התקנים החדשים על סעיפי הדוח על המצב הכספי ליום 1 בינואר 2024: (המשך)

מאזן פרו-פורמה למועד המעבר- יום 1 בינואר 2024	השפעת היישום לראשונה של התקנים החדשים	ליום 31 בדצמבר 2023 כפי שדווח בעבר	הון
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
359	-	359	הון מניות ופרמיה על מניות
(304)	-	(304)	מניות באוצר
253	(287)	540	קרנות הון
8,845	547	8,298	עודפים
9,153	260	8,893	סך כל ההון המיוחס לבעלים של החברה
60	-	60	זכויות שאינן מקנות שליטה
9,213	260	8,953	סך כל ההון
140,657	(4,149)	144,806	סך כל ההון והתחייבויות

- (1) השינוי נובע ממעבר למדידה של אגרות חוב מיועדות ונכסי חוב לא סחירים בשווי הוגן חלף מדידה בעלות מופחתת
- (2) מזה: יתרת הפרשה להפסדי אשראי בסך של כ-3 מיליוני ש"ח
- (3) בהתאם ל-IFRS 17, יתרת הפרמיה לגביה נכללת במסגרת סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח
- (4) סעיף זה כולל גם התחייבויות בגין חוזים לניהול קופות גמל מבטיחות תשואה
- (5) מזה: בגין מרווח שירות חוזי (CSM) בסך של כ-6,268 מיליוני ש"ח וכ-10,743 מיליוני ש"ח עבור מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח ומגזר ביטוח בריאות, בהתאמה (בעיקר נובע מתיקי ריסק מוות ומתיקי סיעודי פרט ותיק הוצאות רפואיות ונכויות פרט בביטוח חיים ובביטוח בריאות, בהתאמה); ובגין התאמת סיכון (RA) בסך של כ-1,196 מיליוני ש"ח, כ-3,145 מיליוני ש"ח וכ-208 מיליוני ש"ח עבור מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, מגזר ביטוח בריאות ומגזר ביטוח כללי, בהתאמה
- (6) מזה: בגין מרווח שירות חוזי (CSM) בסך של כ-183 מיליוני ש"ח וכ-924 מיליוני ש"ח עבור מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח ומגזר ביטוח בריאות, בהתאמה (בעיקר נובע מתיקי משנה חיים ואובדן כושר עבודה ומתיקי משנה סיעודי פרט בביטוח חיים ובביטוח בריאות, בהתאמה); ובגין התאמת סיכון (RA) בסך של כ-68 מיליוני ש"ח, כ-1,026 מיליוני ש"ח וכ-65 מיליוני ש"ח עבור מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, מגזר ביטוח בריאות ומגזר ביטוח כללי, בהתאמה
- (7) בהתאם ל-IFRS 17, הוצאות רכישה הינן חלק מתזרימי המזומנים של חוזי הביטוח. בהתאם, הוצאות רכישה נדחות במגזר חיים ובריאות נגרעו למועד המעבר כנגד קיטון בהון ובמגזר הביטוח הכללי נכללו בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח. בצד הנכסים במאזן נותרו עלויות להשגת חוזי שירות ניהול לקוחות אשר משקפים הוצאות רכישה נדחות בגין חוזי פנסיה וגמל.

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

נספחים לדוחות הכספיים

נספח א - הראל חברה לביטוח בע"מ, מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות*

א. נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר			
2023	2023	2024	2024
עלות מופחתת	הערך בספרים	עלות מופחתת	הערך בספרים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
5,512	4,815	7,035	6,325
5,512	4,815	7,035	6,325
3,326	3,070	2,945	2,773
3,326	3,070	2,945	2,773
8,838	7,885	9,980	9,098
	9		-

אגרות חוב ממשלתיות

זמינות למכירה

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים

שאינם ניתנים להמרה

זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

יתרות ירידות ערך שהוכרו ברווח והפסד בגין נכסי חוב המוצגים כזמינים למכירה

ב. מניות

ליום 31 בדצמבר			
2023	2023	2024	2024
עלות	הערך בספרים	עלות	הערך בספרים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,162	1,336	1,011	1,368
363	558	480	639
1,525	1,894	1,491	2,007
	190		192

סחירות

שאינן סחירות

סך כל המניות

יתרות ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד בגין מניות שהוצגו כזמינות למכירה

* הנספח מתייחס להראל ביטוח סולו ולחברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח

נספח א - הראל חברה לביטוח בע"מ, מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות* (המשך)

ג. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר			
2023	2023	2024	2024
עלות	הערך בספרים	עלות	הערך בספרים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
21	22	18	19
258	305	291	344
-	6	1	1
279	333	310	364
18	24	30	36
2,754	3,724	3,003	3,998
-	272	-	260
2,772	4,020	3,033	4,294
3,051	4,353	3,343	4,658
	200		212
	37		30

סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה

זמינות למכירה

מכשירים נגזרים

סך הכל השקעות פיננסיות סחירות

שאינן סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה

זמינות למכירה

מכשירים נגזרים

סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות

סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

יתרות ירידת ערך בגין השקעות פיננסיות אחרות שהוצגו כזמינות למכירה

מכשירים נגזרים המוצגים בהתחייבויות פיננסיות

* הנספח מתייחס להראל ביטוח סולו ולחברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח

נספח ב - אי.אם.איי. עזר לביטוח משכנתאות בע"מ, מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות

א. נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר			
2023	2023	2024	2024
עלות מופחתת	הערך בספרים	עלות מופחתת	הערך בספרים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
95	92	117	116
95	92	117	116
65	64	46	45
65	64	46	45
160	156	163	161

אגרות חוב ממשלתיות

זמינות למכירה

סך הכל אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים

שאינם ניתנים להמרה

זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ב. מניות

ליום 31 בדצמבר			
2023	2023	2024	2024
עלות	הערך בספרים	עלות	הערך בספרים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
33	37	26	36
33	37	26	36
	4		3

מניות סחירות

סך כל המניות

יתרות ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד בגין מניות שהוצגו כזמינות למכירה

נספח ב - אי.אם.איי. עזר לביטוח משכנתאות בע"מ, מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ג. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר			
2023	2023	2024	2024
עלות	הערך בספרים	עלות	הערך בספרים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	1	-	-
-	1	-	-
8	28	8	30
8	28	8	30
8	29	8	30
	-		-

סחירות

זמינות למכירה

סך הכל השקעות פיננסיות סחירות

שאינן סחירות

זמינות למכירה

סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות

סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

יתרות ירידת ערך בגין השקעות פיננסיות אחרות שהוצגו
כזמינות למכירה

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

פרק 4

**נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים
המיוחסים לחברה עצמה**

תוכן העניינים

עמוד

4-3	דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד לפי תקנה 9' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970

דוחות כספיים נפרדים

4-4	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על המצב הכספי
4-5	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על הרווח וההפסד
4-6	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על הרווח (ההפסד) הכולל
4-7	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על השינויים בהון
4-9	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים
4-11	באורים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

לכבוד
בעלי המניות של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ
רח' אבא הלל 3
רמת-גן
א.ג.נ.,

**הנדון: דוח מיוחד של רואי החשבון המבקרים על מידע כספי נפרד לפי תקנה 9'
לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970**

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי תקנה 9' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970 של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ (להלן: "החברה") לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024 ואשר נכלל מעמוד 4-4 (כולל) עד עמוד 19-4 (כולל) לדוח התקופתי של החברה. המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דיעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני אשר ההשקעה בהן הינה כ-1166 מיליוני ש"ח וכ-692 מיליוני ש"ח לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 בהתאמה, וחלקה של החברה ברווחיהן הינו כ-108 מיליוני ש"ח, כ-57 מיליוני ש"ח וכ-73 מיליוני ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2024, 2023 ו-2022, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות תקנה 9' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל - 1970.

סומך חייקין
רואי חשבון

25 במרץ 2025

נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על המצב הכספי ליום 31 בדצמבר

2023	2024		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	באור	
			נכסים
2	2		נכסים לא מוחשיים
18	16		רכוש קבוע
6,101	6,401		השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
673	1,393	7	הלוואות לחברות מוחזקות
34	36		נדל"ן להשקעה
63	88		חייבים ויתרות חובה
27	25		נכסים בשל הטבות לעובדים
		4	השקעות פיננסיות אחרות
-	208		נכסי חוב סחירים
96	32		נכסי חוב שאינם סחירים
112	421		מניות
36	1,853		אחרות
244	2,514		סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
3,092	196	3	מזומנים ושווי מזומנים
10,254	10,671		סך כל הנכסים
			הון
359	392		הון מניות ופרמיה על מניות
(304)	(430)		מניות באוצר
540	699		קרנות הון
8,298	8,456		עודפים
8,893	9,117		סך כל ההון
			התחייבויות
2	25	6	התחייבויות בגין מסים נדחים
41	42		התחייבויות בשל הטבות לעובדים
44	321		זכאים ויתרות זכות
14	3	6	התחייבויות מסים שוטפים
1,260	1,163	5	התחייבויות פיננסיות
1,361	1,554		סך כל ההתחייבויות
10,254	10,671		סך כל ההתחייבויות וההון
אריק פרץ מנהל הכספים		ניר כהן מנהל כללי	יאיר המבורגר יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות : 25 במרץ 2025

נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על הרווח וההפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>	
<u>מיליוני ש"ח</u>	<u>מיליוני ש"ח</u>	<u>מיליוני ש"ח</u>	<u>באור</u>
35	125	191	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
140	144	135	הכנסות מדמי ניהול
-	-	7	הכנסות אחרות
<u>175</u>	<u>269</u>	<u>333</u>	סך כל ההכנסות
45	50	52	הוצאות הנהלה וכלליות
14	37	51	הוצאות מימון
<u>59</u>	<u>87</u>	<u>103</u>	סך כל ההוצאות
<u>823</u>	<u>340</u>	<u>769</u>	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
<u>939</u>	<u>522</u>	<u>999</u>	רווח לפני מסים על ההכנסה
33	37	53	6 מסים על ההכנסה
<u>906</u>	<u>485</u>	<u>946</u>	רווח לשנה המיוחס לבעלים של החברה

נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על הרווח (ההפסד) הכולל לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2022	2023	2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
906	485	946	רווח לשנה
			פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
(73)	-	-	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(4)	-	-	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
8	-	-	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
11	(9)	(8)	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
(958)	86	175	חלק הקבוצה ברווח (הפסד) כולל של חברות מוחזקות
16	-	-	הטבת מס המתייחסת לנכסים פיננסיים זמינים למכירה
(1)	-	-	מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים אחרים של הפסד כולל אחר
(1,001)	77	167	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לשנה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
			פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
20	53	33	קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע בחברות מוחזקות
1	1	(2)	מדידה מחדש של תוכנית הטבה מוגדרת
(3)	(16)	(11)	מסים על ההכנסה בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
18	38	20	רווח כולל אחר לשנה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
(983)	115	187	רווח (הפסד) כולל אחר לשנה, נטו ממס
(77)	600	1,133	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לשנה המיוחס לבעלים של החברה

סך הכל	יתרת עודפים	קרן הון בגין שיערוך רכוש קבוע	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	מניות באוצר	קרן הון בגין תשלום מבוסס מניות	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	הון מניות ופרמיה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
8,893	8,298	376	(49)	(304)	56	(130)	287	359
יתרה ליום 1 בינואר 2024								
946	946	-	-	-	-	-	-	-
סך הרווח הכולל לשנה								
187	12	22	-	-	-	(13)	166	-
רווח לשנה								
1,133	958	22	-	-	-	(13)	166	-
רווח (הפסד) כולל אחר								
(800)	(800)	-	-	-	-	-	-	-
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לשנה								
17	-	-	-	-	17	-	-	-
דיבידנדים שהוכרזו								
(126)	-	-	-	(126)	-	-	-	-
תשלום מבוסס מניות								
-	-	-	-	-	(33)	-	-	33
רכישת מניות באוצר								
9,117	8,456	398	(49)	(430)	40	(143)	453	392
מימוש אופציות								
יתרה ליום 31 בדצמבר 2024								

הבאורים המצורפים למידע הכספי הנפרד מהווים חלק בלתי נפרד ממנו.

סך הכל	יתרת עודפים	קרן הון בגין שיערוך רכוש קבוע	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	מניות באוצר	קרן הון בגין תשלום מבוסס מניות	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	הון מניות ופרמיה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
8,335	7,824	339	(49)	(237)	31	(154)	222	359
-	(18)	-	-	-	-	-	18	-
8,335	7,806	339	(49)	(237)	31	(154)	240	359
485	485	-	-	-	-	-	-	-
115	7	37	-	-	-	24	47	-
600	492	37	-	-	-	24	47	-
25	-	-	-	-	25	-	-	-
(67)	-	-	-	(67)	-	-	-	-
8,893	8,298	376	(49)	(304)	56	(130)	287	359
8,861	7,292	321	(49)	(163)	6	(252)	1,347	359
906	906	-	-	-	-	-	-	-
(983)	26	18	-	-	-	98	(1,125)	-
(77)	932	18	-	-	-	98	(1,125)	-
(400)	(400)	-	-	-	-	-	-	-
25	-	-	-	-	25	-	-	-
(74)	-	-	-	(74)	-	-	-	-
8,335	7,824	339	(49)	(237)	31	(154)	222	359

יתרה ליום 1 בינואר 2023

השפעת היישום לראשונה של IFRS 9

יתרה ליום 1 בינואר 2023 לאחר היישום לראשונה של IFRS 9

סך הרווח הכולל לשנה

רווח לשנה

רווח כולל אחר

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לשנה

תשלום מבוסס מניות

רכישת מניות באוצר

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023

יתרה ליום 1 בינואר 2022

סך הרווח (ההפסד) הכולל לשנה

רווח לשנה

רווח (הפסד) כולל אחר

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לשנה

דיבידנד לבעלים

תשלומים מבוססי מניות

רכישת מניות באוצר

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022

הבאורים המצורפים למידע הכספי הנפרד מהווים חלק בלתי נפרד ממנו.

נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2022	2023	2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	נספח
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
144	145	159	א
(33)	(28)	(41)	לפני מסים על ההכנסה
			מסים ששולמו
111	117	118	מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה			
(72)	(50)	(113)	השקעה בחברות מוחזקות
20	-	-	תמורה מממוש השקעה בחברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
(1)	(1)	(2)	השקעה ברכוש קבוע
1	-	1	תמורה מממוש רכוש קבוע
317	1,028	762	דיבידנד וריבית מחברות מוחזקות
70	1,107	(2,203)	השקעות פיננסיות, נטו
40	221	(660)	פירעון (מתן) הלוואות ושטרי הון שניתנו לחברות מוחזקות
-	-	7	מזומן שהתקבל מהפחתת הון של חברה מוחזקת
375	2,305	(2,208)	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות מימון			
(74)	(67)	(126)	רכישה עצמית של מניות החברה על ידי החברה
-	793	-	תמורה בגין הנפקת כתבי התחייבות, נטו
(27)	(27)	(27)	פרעון הלוואות מתאגידים בנקאיים ואחרים
(9)	(101)	(92)	פרעון כתבי התחייבות
(3)	(3)	(3)	פרעון התחייבויות חכירה
-	-	(8)	הלוואה שניתנה לצדדים קשורים
(400)	(100)	(550)	דיבידנד לבעלים
(513)	495	(806)	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
(27)	2,917	(2,896)	עליה (ירידה) נטו במזומנים ושווי מזומנים
202	175	3,092	מזומנים ושווי מזומנים לתחילת תקופה
175	3,092	196	מזומנים ושווי מזומנים לסוף תקופה

נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

2022	2023	2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
906	485	946	נספח א - תזרימי מזומנים בפעילות שוטפת
			רווח לשנה
			פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים
(823)	(340)	(769)	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני
17	1	(106)	הפסדים (רווחים), נטו מהשקעות פיננסיות
(3)	(5)	(2)	שינוי בשווי הוגן של נדל"ן להשקעה
(18)	2	11	הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
33	37	53	מסים על ההכנסה
3	3	3	פחת והפחתות
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים
22	(34)	(25)	חייבים ויתרות חובה
7	(6)	45	זכאים ויתרות זכות
-	2	3	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
(762)	(340)	(787)	סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
144	145	159	סך הכל תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על הכנסה

באור 1 - כללי

להלן נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2024 (להלן: "דוחות מאוחדים") המפורסמים במסגרת הדוחות התקופתיים, המיוחסים לחברה עצמה (להלן: "מידע כספי נפרד"), המוצגים בהתאם לתקנה 99 (להלן: "התקנה") והתוספת העשירית לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 (להלן: "התוספת העשירית") בעניין מידע כספי נפרד של התאגיד. יש לקרוא את המידע הכספי הנפרד ביחד עם הדוחות המאוחדים.

במידע כספי נפרד זה -

החברה - הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

חברות מוחזקות

- חברות מאוחדות וחברות, לרבות שותפויות שהשקעת החברה בהן כלולה, במישרין או בעקיפין, בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.

הממונה

- הממונה על הביטוח כמשמעותו בחוק הפיקוח, או הממונה כמשמעותו בחוק קופות הגמל, לפי העניין.

תאריך הדוח

- תאריך הדוח על המצב הכספי.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית שיושמה במידע הכספי הנפרד

כללי המדיניות החשבונאית אשר פורטו בדוחות המאוחדים יושמו בעקביות לכל התקופות המוצגות במידע הכספי הנפרד על ידי החברה, לרבות האופן בו סווגו הנתונים הכספיים במסגרת הדוחות המאוחדים בשינויים המתחייבים מהאמור להלן:

א. הצגת הנתונים הכספיים**1. נתונים על המצב הכספי**

נתונים אלו כוללים מידע בדבר סכומי הנכסים וההתחייבויות הכלולים בדוחות המאוחדים המיוחסים לחברה עצמה (למעט בגין חברות מוחזקות), תוך פירוט לפי סוגי הנכסים וההתחייבויות. כמו כן, נכלל במסגרת הנתונים הללו, מידע בדבר סכום נטו, בהתבסס על הדוחות המאוחדים, המיוחס לבעלי החברה עצמה, של סך הנכסים בניכוי סך ההתחייבויות, בגין חברות מוחזקות, לרבות מוניטין.

2. נתונים על רווח והפסד ורווח כולל אחר

נתונים אלו כוללים מידע בדבר סכומי ההכנסות והוצאות הכלולים בדוחות המאוחדים, בפילוח בין רווח או הפסד ורווח כולל אחר, המיוחסים לחברה עצמה (למעט בגין חברות מוחזקות), תוך פירוט לפי סוגי ההכנסות וההוצאות. כמו כן הנתונים כוללים, מידע בדבר סכום נטו, בהתבסס על הדוחות המאוחדים המיוחסים לבעלי החברה עצמה, של סך ההכנסות בניכוי סך ההוצאות בגין תוצאות פעילות של חברות מוחזקות, לרבות ירידת ערך מוניטין, ירידת ערך השקעה בחברה כלולה או ביטולה, וכן ירידת ערך השקעה בחברה בשליטה משותפת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני או ביטולה.

3. נתונים על תזרימי המזומנים

נתונים אלו כוללים פירוט של סכומי תזרימי המזומנים הכלולים בדוחות המאוחדים המיוחסים לחברה עצמה (למעט בגין חברות מוחזקות), כשהם לקוחים מתוך הדוח על תזרימי המזומנים המאוחד, בפילוח לפי תזרים מפעילות שוטפת, פעילות השקעה ופעילות מימון תוך פירוט מרכיביהם. תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת, פעילות השקעה ופעילות מימון בגין עסקאות עם חברות מוחזקות מוצגים בנפרד בנטו, במסגרת הפעילות המתאימה, בהתאם למהות העסקה.

ב. עסקאות בין החברה לחברות מוחזקות**1. הצגה**

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות הנובעות מעסקאות הדדיות, אשר בוטלו במסגרת הכנת הדוחות המאוחדים, הוצגו בנפרד מהיתרה בגין חברות מוחזקות והרווח בגין חברות מוחזקות, יחד עם יתרות דומות מול צדדים שלישיים. רווחים והפסדים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות בין החברה לחברות מוחזקות שלה, הוצגו במסגרת היתרה בגין חברות מוחזקות ובמסגרת הרווח בגין חברות מוחזקות.

2. מדידה

עסקאות שבוצעו בין החברה לחברות מוחזקות שלה נמדדו בהתאם לעקרונות ההכרה והמדידה הקבועים בתקני דיווח כספי בינלאומיים ("IFRS"), המתווים את הטיפול החשבונאי בעסקאות מעין אלה המבוצעות מול צדדים שלישיים.

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים המיוחסים לחברה עצמה ליום 31 בדצמבר 2024

באור 3 - מזומנים ושווי מזומנים

ליום 31 בדצמבר	
2024	2023
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
159	185
37	2,907
196	3,092

מזומנים ופיקדונות למשיכה מיידית בתאגידים בנקאיים

פיקדונות לזמן קצר

המזומנים בתאגידים בנקאיים לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 נושאים ריבית יומית בשיעור שנתי של 4.15% ו-4.34% בהתאמה, במונחים שנתיים.

פיקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. הפיקדונות נושאים ריבית בשיעור של 4.33% ו-4.64% במונחים שנתיים לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023, בהתאמה.

באור 4 - מכשירים פיננסיים

א. פילוח לפי קבוצות של נכסים פיננסיים

כל ההשקעות הפיננסיות האחרות של החברה מסווגות ונמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

ב. פרטים בדבר הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2024				
מכשירים פיננסיים לא כספיים	בש"ח לא צמוד מדד	בש"ח צמוד מדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	73	135	-	208
-	-	12	20	32
421	-	-	-	421
1,851	2	-	-	1,853
2,272	75	147	20	2,514

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

השקעות פיננסיות אחרות

סה"כ

ליום 31 בדצמבר 2023				
מכשירים פיננסיים לא כספיים	בש"ח לא צמוד מדד	בש"ח צמוד מדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	63	13	20	96
112	-	-	-	112
31	5	-	-	36
143	68	13	20	244

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

השקעות פיננסיות אחרות

סה"כ

באור 5 - התחייבויות פיננסיות

ערך בספרים		שווי הוגן	
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
2023	2024	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
294	278	258	278
869	928	859	928
-	2	-	2
1,163	1,260	1,117	1,208

הלוואות מתאגידים בנקאיים

אגרות חוב

נגזרים

1. פדיונות חלקיים של אגרות חוב (סדרה א') של החברה

בשנת 2024 ביצעה החברה פדיונות חלקיים של אגרות חוב סדרה א' בסך כולל של 91,165,790 וזאת בהתאם לתנאי אגרות החוב.

2. פדיונות חלקיים של הלוואה מבנק פועלים של החברה

בימים 5 במרץ 2024 ו-5 בספטמבר 2024, ביצעה החברה פדיונות חלקיים בסך כולל של כ-27 מיליוני ש"ח של הלוואה מבנק פועלים של החברה וזאת בהתאם ללוח סילוקין.

3. אמות מידה פיננסיות

א. ביום 5 בספטמבר 2021, נטלה החברה הלוואה מבנק בסך של כ-375 מיליוני ש"ח אשר ערכה בספרים הינו כ-295 מיליוני ש"ח. במסגרת הסכם ההלוואה האמור, התחייבה החברה לעמוד באמות מידה פיננסיות מסוימות כדלקמן: (1) התחייבות שלא לשעבד נכסים מהותיים; (2) אי העברת שליטה בחברות מהותיות; (3) היחס בין החוב הפיננסי נטו להשקעה בחברות מוחזקות לא יעלה על 0.35; (4) היחס בין החוב הפיננסי נטו להון העצמי לא יעלה על 0.5; (5) שמירה על יתרת מזומנים, השקעות מסוג מק"מ, קרנות שקליות ו/ממשלתיות ואג"ח ממשלתי, בגובה של 100 מיליוני ש"ח; במידה והחברה תרד מהסכום כאמור, היא מתחייבת להפקיד בתוך שבעה ימי עסקים מיום הפרת ההתחייבות האמורה, פיקדונות כספיים שקליים שסכום הקרן שלהם לא יפחת בכל עת מהסכום השווה לסף החלויות השוטפות (קרן וריבית) ל-12 החודשים העוקבים למועד הפרה. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 ולמועד פרסום הדוחות הכספיים החברה עומדת באמות המידה הפיננסיות שנקבעו.

ב. במסגרת שטר הנאמנות של אגרות החוב (סדרה א') של החברה, החברה התחייבה, כי כל זמן שאגרות החוב (סדרה א') טרם נפרעו במלואן, היא לא תיצור שעבוד שוטף על כלל נכסיה, אלא אם קיבלה מראש את הסכמת מחזיקי אגרות החוב או, לחילופין, החברה תיצור באותו מועד שעבוד כאמור גם למחזיקי אגרות (סדרה א'), באותה דרגה. כמו כן, נטלה על עצמה החברה, לעניין אגרות החוב (סדרה א'), מגבלות הנוגעות לחלוקת דיבידנד, הרחבת סדרת אגרות החוב (סדרה א') וכן התחייבה לעמוד באמות מידה פיננסיות לפיהן ההון העצמי של החברה, על-פי הדוחות הכספיים של החברה, לא יפחת מ-3 מיליארדי ש"ח וכי יחס החוב נטו של החברה לסך הנכסים של החברה, עפ"י הדוחות הכספיים סולו, לא יעלה על 50%. נכון ליום פרסום הדוח החברה עומדת באמות המידה הפיננסיות שנקבעו. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 ונכון ליום פרסום הדוחות הכספיים, החברה עומדת באמות המידה הפיננסיות שנקבעו.

באור 6 - מסים על הכנסה

א. מרכיבי הוצאות מסים על הכנסה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2022	2023	2024
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
31	40	30
1	(3)	23
1	-	-
33	37	53

הוצאות מסים שוטפים
מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים זמניים (ראו גם סעיף ב' להלן)
מסים בגין שנים קודמות

ב. נכסי והתחייבויות מסים נדחים שהוכרו

הטבות לעובדים	ניירות ערך	הפסדי הון מועברים	נדל"ן ואחרים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
3	4	-	(12)	(5)
-	(4)	9	(2)	3
3	-	9	(14)	(2)
-	(20)	(1)	(2)	(23)
3	(20)	8	(16)	(25)

יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2023
שינויים שנזקפו לרווח והפסד
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2024
שינויים שנזקפו לרווח והפסד
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2024

באור 7 - קשרים, התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות

א. הלוואות ושטרי הון עיקריים שניתנו על ידי החברה לחברות המוחזקות

יתרה ליום 31 בדצמבר			מועד ההענקה	החברה הלווה
2023	2024	ערך נקוב ליום 31 בדצמבר 2024		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
1	1	1	30.6.2010	בר תוואי חברה לנכסים בע"מ (1)
61	61	61	1.7.2004	הראל פיננסיים אחזקות בע"מ (1)
16	16	16	20.3.2012	הראל פיננסיים אחזקות בע"מ (1)
17	17	17	1.1.2012	הראל פיננסיים אחזקות בע"מ (1)
108	108	108	4.4.2013	הראל פיננסיים אחזקות בע"מ (1)
80	54	54	9.9.2008	הראל קרנות נאמנות בע"מ (1)
56	58	50	31.3.2014	הראל חברה לביטוח בע"מ (2)
334	346	300	15.12.2014	הראל חברה לביטוח בע"מ (2)
-	100	100	29.12.2024	הראל פנסיה וגמל בע"מ (3)
-	14	13	20.04.2023	סה פיי (3)
-	7	7	01.05.2023	סה פיי (3)
-	14	13	20.08.2023	סה פיי (3)
-	12	12	07.12.2023	סה פיי (3)
-	13	12	10.10.2024	סה פיי (3)
-	9	9	16.10.2024	סה פיי (3)
-	3	3	02.12.2024	סה פיי (3)
-	560	560	05.12.2024	הראל החזקות באשראי (1)
673	1,393	1,336		

(1) אינם צמודים ואינם נושאים ריבית

(2) צמודים למדד ונושאים ריבית

(3) אינם צמודים ונושאים ריבית

באור 7 - קשרים, התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות (המשך)

ב. עסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות

1. הלוואות ושטרי הון לחברות מוחזקות

א. במהלך תקופת הדוח פרעה הראל קרנות נאמנות בע"מ, חברה בת של הראל פיננסיים, חברה בבעלות מלאה של החברה פירעון חלקי של שטר הון בסך 25 מיליוני ש"ח. הפירעון נעשה ממקורותיה העצמאיים של הראל קרנות נאמנות בע"מ.

ב. הלוואה להראל פנסיה וגמל

בחודש דצמבר 2024 נחתם הסכם הלוואה, לפיו החברה תעמיד להראל פנסיה וגמל, הלוואה בסך 100 מיליוני ש"ח. הראל פנסיה וגמל תשלם לחברה ריבית שנתית בגין ההלוואה על פי סעיף 3(נ) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] שנתון ליום החתימה על ההסכם היה 5.18%. ככל שיעודכן שיעור הריבית מכח סעיף 3(נ) לפקודת מס הכנסה כאמור, תעודכן ריבית ההלוואה בהתאם. סכום ההלוואה ייפרע ביום 1 בינואר 2027. יחד עם זאת, ההלוואה תיפרע במלואה, בתוספת הפרשי הריבית שנצברו עד לאותו מועד, בתוך שבעה ימי עסקים מהמועד בו תדרוש החברה את פירעון ההלוואה מהראל פנסיה וגמל. הראל פנסיה וגמל תהיה רשאית אף היא לפרוע את ההלוואה במלואה בכל עת, בכפוף למתן הודעה מראש בת שבעה ימי עסקים.

2. לעניין הסכמים למתן שירותים ראו באור 37 בדוחות הכספיים המאוחדים.

3. לעניין רכישת מלוא מניות גמלא הראל הנדל"ן ומגורים על ידי חברה בת של החברה והשלמת עסקה לרכישת מניות סה-פיי סוכנות לביטוח בע"מ, ראו באור 37 בדוחות הכספיים המאוחדים.

4. חלוקות דיבידנד לחברה

א. ביום 3 במרץ 2024, חילקה מרפאט (חברה בת של החברה בשיעור של 51%) דיבידנד בסך כולל של 4.7 מיליוני ש"ח (חלקה של החברה הינו 2.4 מיליוני ש"ח). הדיבידנד שולם ביום 9 באפריל 2024.

ב. בימים 21 במאי 2024, 27 ביוני 2024 ו-4 בספטמבר 2024 חילקה Harel UK דיבידנדים בסך של 179 אלפי דולר, 83 אלפי דולר ו-131 אלפי דולר, בהתאמה. הדיבידנדים שולמו בימים 3 ביוני 2024, 10 ביולי 2024, ו-13 בספטמבר 2024, בהתאמה.

ג. בחודש אוגוסט 2024, חילקה החזקות במשכנתאות בע"מ דיבידנד בסך של 50 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם במזומן ביום 1 בספטמבר 2024.

ד. בחודשים אוגוסט ודצמבר 2024, חילקה הראל ביטוח דיבידנד בסך של 200 מיליוני ש"ח ו-500 מיליוני ש"ח, בהתאמה. הדיבידנדים שולם במזומן ביום 26 בספטמבר 2024 ו-17 בדצמבר 2024, בהתאמה.

ה. בחודש אוגוסט 2024, חילקה דקלה בע"מ דיבידנד בסך של כ-9 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם במזומן ובניירות ערך סחירים ביום 11 באוגוסט 2024.

ו. בחודש נובמבר 2024, חילקה בססח דיבידנד בסך של 7.5 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם במזומן ביום 24 בדצמבר 2024.

ז. ביום 18 בפברואר 2025, לאחר תקופת הדוח, אישר דירקטוריון Harel UK חלוקת דיבידנד בסך של 94 אלפי דולר. הדיבידנד שולם ביום 28 בפברואר 2025.

באור 8 - דרישות הון עצמי של חברות מוחזקות

בהתאם להיתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה במבטחים ובחברות המנהלות, התחייבה החברה להשלים בכל עת את ההון העצמי של חברות הביטוח הנמנות על הגופים המוסדיים שבשליטתה, לרבות בססח, לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן וכן להשלים בכל עת את ההון העצמי של החברות המנהלות של קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבשליטתה, לסכום הקבוע בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) התשכ"ה-1965 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן. התחייבות זו היא בלתי הדירה, ותהיה תקפה כל עוד החברה שולטת במישרין או בעקיפין בגופים המוסדיים.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח

1. לעניין אשרור דירוג החברה ואגרות החוב (סדרה א') שהנפיקה החברה ע"י חברת הדירוג מידרוג, ראו באור 24 בדוחות הכספיים המאוחדים.
2. לעניין פדיונות חלקיים של אגרות חוב (סדרה א') של החברה, ראו באור 5.
3. לעניין פירעונות חלקיים של הלוואה מבנק פועלים של החברה, ראו באור 5.
4. לעניין התקשרות עם אדריכל, ראו באור 37 בדוחות הכספיים המאוחדים.
5. לעניין אישור הארכת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה, ראו באור 37 בדוחות הכספיים המאוחדים.
6. לעניין מענק בגין השנים 2023 ו-2024 לנושאי משרה, ראו באור 37 בדוחות הכספיים המאוחדים.
7. לעניין סיום כהונת מנכ"ל החברה ומינוי מנכ"ל חדש, ראו באור 37 בדוחות הכספיים המאוחדים.
8. לעניין עדכון מדיניות התגמול של החברה, ראו באור 37 בדוחות הכספיים המאוחדים.
9. לעניין עדכון למדיניות התגמול של הגופים המוסדיים, ראו באור 37 בדוחות הכספיים המאוחדים.
10. לעניין אישור תנאי העסקה של בעלי השליטה בחברה, ראו באור 37 בדוחות הכספיים המאוחדים.
11. לעניין תכניות רכישה עצמית של מניות, ראו באור 15 בדוחות הכספיים המאוחדים.
12. לעניין ביטול ההסכם לרכישת ישראלכרט בע"מ, ראו באור 39 בדוחות הכספיים המאוחדים.
13. לעניין חלוקות דיבידנדים על ידי החברה, ראו באור 15 בדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 10 - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

1. לעניין יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17 ותקן דיווח כספי בינלאומי 9, ראו באור 41 בדוחות הכספיים המאוחדים.
2. לעניין דיבידנד שהתקבל מ-Harel UK, ראו באור 7.
3. לעניין אשרור דירוג החברה ע"י חברת הדירוג "מידרוג", ראו באור 24 בדוחות הכספיים המאוחדים.
4. לעניין אישור תכנית רכישה עצמית נוספת של מניות החברה, ראו באור 15 בדוחות הכספיים המאוחדים.

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

פרק 5

פרטים נוספים על החברה

תוכן עניינים

4	תקנה 10 א - דוחות תוצאתיים רבעוניים
6	תקנה 11 - רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות
8	תקנה 12 - שינויים בהשקעות בחברות בנות ובחברות קשורות
9	תקנה 13 - הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות החברה מהן
11	תקנה 20 - מסחר בבורסה - ני"ע שנרשמו למסחר - מועדי סיבות הפסקת המסחר
12	תקנה 21 (א) - תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה
20	תקנה 21א - השליטה בתאגיד
20	תקנה 22 עסקאות עם בעל שליטה
24	תקנה 24 - מניות המוחזקות ע"י בעלי עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד
24	תקנה 24א - הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים
24	תקנה 24ב - מרשם בעלי המניות של התאגיד
25	תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד
29	תקנה 26 א - נושאי משרה בכירה של התאגיד (מלבד דירקטורים)
31	תקנה 26ב - מורשה חתימה של התאגיד
31	תקנה 27 - רואה חשבון של התאגיד
31	תקנה 28 - שינויים בתזכיר ובתקנון
31	תקנה 29 - המלצות והחלטות דירקטוריון ואסיפה כללית מיוחדת
32	תקנה 29א - החלטות התאגיד

פרטים נוספים על החברה

שם החברה: הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

מספר חברה ברשם: 52-003398-6

כתובת: אבא הלל 3, רמת גן

טלפון: 03-7547575

פקס: 03-7547100

תאריך המאזן: 31 בדצמבר 2024

תאריך הדוח: 25 במרץ 2025

תקנה 10 א - דוחות תוצאתיים רבעוניים
תמצית דוחות רווח והפסד רבעוניים מאוחדים לשנת 2024 (במיליוני ש"ח)

סה"כ 2024	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	
15,926	3,962	3,942	4,139	3,883	פרמיות שהורווחו ברוטו
2,223	575	565	534	549	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
13,703	3,387	3,377	3,605	3,334	פרמיות שהורווחו בשייר
11,081	2,269	3,933	1,095	3,784	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,795	489	458	430	418	הכנסות מדמי ניהול
472	112	119	122	119	הכנסות מעמלות
110	32	29	25	24	הכנסות אחרות
27,161	6,289	7,916	5,277	7,679	סך הכל הכנסות
21,119	4,654	6,195	4,044	6,226	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
1,343	351	376	357	259	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
19,776	4,303	5,819	3,687	5,967	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, בשייר
3,558	938	929	831	860	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,753	534	421	394	404	הוצאות הנהלה וכלליות
80	28	19	18	15	הוצאות אחרות
654	166	181	184	123	הוצאות מימון, נטו
25,821	5,969	7,369	5,114	7,369	סך הכל הוצאות
15	(34)	11	12	26	חלק החברה ברווחי (הפסדי) חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,355	286	558	175	336	רווח לפני מסים על הכנסה
395	62	179	32	122	מסים על הכנסה
960	224	379	143	214	רווח לתקופה

תמצית דוחות על הרווח (ההפסד) הכולל מאוחדים לשנת 2024 (במיליוני ש"ח)

סה"כ 2024	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	
960	224	379	143	214	רווח לתקופה
					פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
252	469	249	(444)	(22)	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(56)	(50)	-	8	(14)	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
59	8	8	10	33	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(17)	(46)	2	21	6	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
(89)	(146)	(90)	148	(1)	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לנכסים פיננסיים זמינים למכירה
					הטבת מס (מסים על הכנסה) המתייחסים לרכיבים אחרים של רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
4	13	(1)	(6)	(2)	
153	248	168	(263)	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
					פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
33	1	1	4	27	קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע
14	(8)	-	22	-	מדידה מחדש של תכנית הטבה מוגדרת
(13)	1	1	(10)	(5)	מסים על הכנסה בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
34	(6)	2	16	22	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
187	242	170	(247)	22	סך רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה
1,147	466	549	(104)	236	סך רווח (הפסד) כולל לתקופה

תקנה 11- רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות

להלן פירוט ההשקעות בחברות בנות ובחברות קשורות שערכן בדוח הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר 2024 הינו מעל 1 מיליוני ש"ח:

שם החברה	סוג מניה	מספר המניות (באלפים)	ע.נ. (באלפים)	ערך בדוח הכספי הנפרד (במיליוני ש"ח)	שיעור החזקה (באחוזים)
הראל חברה לביטוח בע"מ	מניות	104,291	104,291	3,714	100
	שטרי הון			404	-
יהודה חברה לביטוח בע"מ	רג'	4,500	450	15	100
אי. בי. סי. אוטומוטיב בע"מ	רג'	0.5	0.5	33	50
	מניות	-	-	2	-
	הלוואה	-	-	0.4	-
	שטר הון				
תכנון מתקדם - סוכנות לביטוח פנסיוני (2013) בע"מ	רג'	100	100	3	100
קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ	רג'	44	44	18	100
לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ	רג'	8	8	15	79
HAREL SURREY STREET COMPANY (Nostro)1 LMT	רג'	0.1	0.01	18	100
HAREL SURREY STREET COMPANY (Nostro)2 LMT	רג'	0.1	0.01	7	100
Harel Leipzig BV	רג'	18	324	188	100
Harel 3990 ESSEX LP	שותפות - אין מניות	-	-	7	28
Harel IDS Minneapolis	שותפות - אין מניות	-	-	43	36
Harel 200 West monroe LP	שותפות - אין מניות	-	-	7	17
Harel 50 Beale Street SF, LP	שותפות - אין מניות	-	-	131	60
Harel Westwood NJ, LP	שותפות - אין מניות	-	-	52	100
HGHQK 2 Sarl	רג'	6	6	53	41
Harel 7700 Parmer LP	שותפות - אין מניות	-	-	30	10
Harel Acc LP	שותפות - אין מניות	-	-	10	11
Leonardo Haymarket Ltd	רג'	1	1	9	5
Harel LPKC	שותפות - אין מניות	-	-	25	21
Harel Turtle Creek LP	שותפות - אין מניות	-	-	13	8
Harel Fuse 9 LP	שותפות - אין מניות	-	-	67	100
Harel student housing corp	רג'	0.1	0.1	12	6
Harel -20times square - General Partnership	שותפות - אין מניות	-	-	18	8
Harel MSP Portfolio Blocker LP	שותפות - אין מניות	-	-	43	4
Fattal European Partnership II LP	שותפות - אין מניות	-	-	53	3
Harel Mill Creek VAF Blocker LP	שותפות - אין מניות	-	-	19	6
ויתניה בע"מ	רג'	2,271	23	54	4.8

שם החברה	סוג מניה	מספר המניות (באלפים)	ע.נ. (באלפים)	ערך הכספי הנפרד (במיליוני ש"ח)	שיעור החזקה (באחוזים)
אזוריט בילו סנטר בע"מ	רג'	1	0.001	82	8
אורסט	שותפות - אין מניות	-	-	3	5
אול יו ניד בע"מ	רג'	1,116	1,116	109	30
Harel 55 2nd LP	שותפות - אין מניות	-	-	3	17
LRC RE-2	שותפות - אין מניות	-	-	1	3
Europa UK Debt II LP	שותפות - אין מניות	-	-	4	8
אלמוג כ.ד.א.י בע"מ	רג'	0.2	0.2	16	2
אלמוג כדאי דיור להשכרה שותפות מוגבלת	שותפות אין מניות	-	-	3	3
עץ השקד נדל"ן	רג'	32	32	9	2
הראל תדהר מניבים בע"מ	רג'	0.4	0.001	35	4
CDH UK Holdings	שותפות - אין מניות	-	-	2	4
JH&H Venture RH LP	שותפות - אין מניות	-	-	12	17
LRC RE-3	שותפות - אין מניות	-	-	24	2
החזקות במשכנתאות ישראל בע"מ					
אי.אם.איי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ	רג'	13	13	193	100
הראל פנסיה וגמל בע"מ	רג'	13,291	13,291	990	100
ב.ס.ח החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ					
Interasco Societe Anonyme General Insurances S.A.G.I	רג'	7,782	7,782	173	50
Turk Nippon Sigorta A.S	***	***	***	43	94
המשמר סוכנות לבטוח בע"מ	רג'	26	26	12	100
דקלה סוכנות בע"מ	רג'	1,960	1,960	6	49
הראל פיננסים אחזקות בע"מ					
הראל מסחר מדדים בע"מ	רג'	226	226	381	100
	שטרי הון	-	-	257	-
הראל סל מטבעות בע"מ	רג'	2	2	8	100
הראל קרנות נאמנות בע"מ	רג'	808	808	399	100
הראל פיננסים ניהול השקעות בע"מ	רג'	23	23	7	100
הראל פיננסים שירותי תפעול בע"מ	רג'	1	1	7	100
הראל פיננסים אסטרטגיות בע"מ	רג'	3	3	54	100
הראל פיננסים אלטרנטיב בע"מ	רג'	1	0.01	48	100
הראל פיקדון סחיר בע"מ	רג'	0.1	0.1	2	100
הראל ריביות ופקדונות בע"מ	רג'	0.1	0.1	2	100
Harel UK Ltd	***	***	***	2	100

שם החברה	סוג מניה	מספר המניות (באלפים)	ע.נ. (באלפים)	ערך הכספי הנפרד (במיליוני ש"ח)	שיעור החזקה (באחוזים)
מדנס סוכנות לביטוח בע"מ	רג'	345	345	19	24.7
ש. מדנס סוכנות לביטוח (1989) בע"מ	רג'	0.3	0.3	4	24.7
מדיקל קונסלטנס אינטרנשיונל (אמ.סי.אי.) בע"מ	רג'	1	1	7	24.7
ציון החזקות בע"מ	רג'	709	709	50	100
ציון נדל"ן בע"מ	רג'	43	0.043	49	100
בר תוואי חברה לנכסים בע"מ	רג'	60	0.06	50	100
ידידים הסדרים פנסיוניים סוכנות לביטוח בע"מ	רג'	1	1	23	100
קידמה י.ג. סוכנות לביטוח (2008) בע"מ	רג'	0.1	0.1	0.7	51
עמרי סוכנות בטוח בע"מ	רג'	22	22	4	36
בית ישראל לנאמנות בע"מ	רג'	182	182	2	100
הראל החזקות באשראי בע"מ	רג'	100	100	150	100
	מניות שטרי הון			560	-
גמלא	רג'	83,251	-	353	100
המצפן שותפים לדרך בע"מ	רג'	0.7	0.7	150	70
Harel Security Bulding LP	שותפות - אין מניות	-	-	56	100
Harel Greenwich Studio LP	שותפות - אין מניות	-	-	38	100
מרפאט בע"מ	רג'	51	0.5	24	51
סה- פי	רג'	11	0.1	35	70
	מניות הלוואה	-	-	72	-

(*) לא רלבנטי - חברה זרה.

תקנה 12 - שינויים בהשקעות בחברות בנות ובחברות קשורות

ראו באור 8 לדוחות הכספיים.

תקנה 13 - הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות החברה מהן

להלן פירוט (במיליוני ש"ח) רווח (הפסד), לפני ואחרי מס, דיבידנד, דמי ניהול וריבית והצמדה שקיבלה החברה או שהיא זכאית לקבל מחברות בנות וחברות קשורות, שערכן בדוח הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר 2024 הינו מעל 1 מיליוני ש"ח:

שם החברה	רווח (הפסד) לשנה (א) לפני מס	רווח (הפסד) כולל אחר (א) לפני מס	רווח (הפסד) כולל (א) אחרי מס	דיבידנד (ב)	דמי ניהול	ריבית והצמדה
הראל חברה לביטוח בע"מ	823	288	759	700	74	-
יהודה חברה לביטוח בע"מ	0.5	-	0.4	-	-	-
אי. בי. סי. אוטומוטיב בע"מ	10	-	7	-	-	-
תכנון מתקדם - סוכנות לביטוח פנסיוני (2013) בע"מ	(1)	-	(1)	-	-	-
קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ	1	0.3	1	-	0.5	-
לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ	4	0.3	3	-	-	-
HAREL SURREY STREET COMPANY (Nostro)1 LMT	(1)	-	(1)	-	-	1
HAREL SURREY STREET COMPANY (Nostro)2 LMT	(0.5)	-	(0.5)	-	-	0.3
Harel Leipzig BV	14	-	14	-	-	-
Harel 3990 ESSEX LP	(3)	-	(3)	-	-	0.05
Harel IDS Minneapolis	(40)	-	(40)	0.01	-	-
Harel 200 West monroe LP	(12)	-	(12)	-	-	0.02
Harel 50 Beale Street SF, LP	(73)	-	(73)	2	-	1
Harel Westwood NJ, LP	7	-	7	0.006	-	14
HGHQK 2 Sarl	(3)	-	(3)	-	-	1
Harel 7700 Parmer LP	4	-	4	-	-	0.1
Harel Acc LP	5	-	5	0.5	-	-
Leonardo Haymarket Ltd	60	-	60	-	-	0.1
Harel LPKC	(11)	-	(11)	-	-	0.3
Harel Turtle Creek LP	(18)	-	(18)	-	-	0.4
Harel Fuse 9 LP	1	-	1	1	-	-
Harel student housing corp	32	-	32	-	-	-
Harel -20times square - General Partnership	(53)	-	(53)	-	-	-
Harel MSP Portfolio Blocker LP	(57)	-	(57)	0.02	-	-
Fattal European Partnership II LP	55	-	55	0.003	-	-
Harel Mill Creek VAF Blocker LP	(79)	-	(79)	0.02	-	0.4
ויתניה בע"מ	65	-	65	2	-	-
אזוריט בילו סנטר בע"מ	10	-	10	-	-	-
אורסט	83	-	83	-	-	-
אול יו ניד בע"מ	9	-	9	4	-	-
Harel 55 2nd LP	(34)	-	(34)	-	-	0.2
LRC RE-2	(345)	-	(345)	-	-	-
Europa UK Debt II LP	12	-	12	0.4	-	0.2
אלמוג כ.ד.א.י בע"מ	1	-	1	-	-	-
אלמוג כדאי דיור להשכרה שותפות מוגבלת	(0.1)	-	(0.1)	-	-	-

שם החברה	רווח (הפסד) לשנה לפני מס (א)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מס (א)	רווח (הפסד) כולל (א) אחרי מס	דיבידנד (ב)	דמי ניהול	ריבית והצמדה
עץ השקד נדל"ן	0.2	-	0.2	-	-	-
הראל תדחר מניבים בע"מ	64	-	64	-	-	-
CDH UK Holdings	(3)	-	(3)	-	-	-
JH&H Venture RH LP	(1)	-	(1)	-	-	0.5
LRC RE-3	28	-	28	-	-	2
החזקות במשכנתאות ישראל בע"מ	64	7	47	50	-	-
אי.אם.איי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ	64	6	46	-	0.3	-
הראל פנסיה וגמל בע"מ	107	1.6	71	-	53	-
ב.ס.ס.ח החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ	101	-	67	8	-	-
Interasco Societe Anonyme General Insurances S.A.G.I	4	(2)	4	-	-	-
Turk Nippon Sigorta A.S	(52)	(6)	(40)	-	-	-
המשמר סוכנות לבטוח בע"מ	2	-	2	-	-	-
דקלה סוכנות בע"מ	2	(0.3)	1	9	-	-
הראל פיננסים אחזקות בע"מ	2	-	2	-	-	-
הראל מסחר מדדים בע"מ	6	-	4	-	-	-
הראל סל מטבעות בע"מ	5	-	4	-	-	-
הראל קרנות נאמנות בע"מ	79	-	51	-	-	-
הראל פיננסים ניהול השקעות בע"מ	8	-	8	-	-	-
הראל פיננסים שירותי תפעול בע"מ	1	-	0.3	-	-	-
הראל פיננסים אסטרטגיות בע"מ	6	-	4	-	-	-
הראל פיננסים אלטרנטיב בע"מ	(2)	-	(2)	-	-	-
הראל פיקדון סחיר בע"מ	0.5	-	0.4	-	-	-
הראל ריביות ופקדונות בע"מ	(0.04)	-	(0.03)	-	-	-
Harel UK Ltd	2	-	2	1	-	-
מדנס סוכנות לביטוח בע"מ	13	-	9	-	0.5	-
ש. מדנס סוכנות לביטוח (1989) בע"מ	2.1	-	1.6	-	-	-
מדיקל קונסלטנס אינטרנשיונל (אמ.סי.איי.) בע"מ	1	-	1	-	-	-
ציון החזקות בע"מ	(3)	-	(3)	-	-	-
ציון נדל"ן בע"מ	(3)	-	(3)	-	-	-
בר תוואי חברה לנכסים בע"מ	(2)	-	(3)	-	-	-
ידידים הסדרים פנסיוניים סוכנות לביטוח בע"מ	(5)	1	(3)	-	-	-
קידמה י.ג. סוכנות לביטוח (2008) בע"מ	7	-	5	-	-	-
עמרי סוכנות בטוח בע"מ	(0.2)	-	(0.2)	-	-	-
בית ישראל לנאמנות בע"מ	(0.002)	-	(0.002)	-	-	-
הראל החזקות באשראי בע"מ	8	-	8	-	-	-
המצפן שותפים לדרך בע"מ	32	-	25	-	-	-

שם החברה	רווח (הפסד) לשנה (א) לפני מס	רווח (הפסד) כולל אחר (א) לפני מס	רווח (הפסד) כולל (א) אחרי מס	דיבידנד (ב)	דמי ניהול	ריבית והצמדה
Harel Security Bulding LP	3	-	3	-	-	6
Harel Greenwich Studio LP	(2)	-	(2)	-	-	(0.4)
מרפאט בע"מ	10	-	7	2	-	-
סה- פיי	(11)	-	(7)	-	-	-

(א) משקף את רווחי (הפסדי) החברה המוחזקת במלואם.
(ב) דיבידנד שחולק על ידי החברה המוחזקת ישירות לחברה.

תקנה 20 - מסחר בבורסה - ני"ע שנרשמו למסחר - מועדי סיבות הפסקת המסחר

בשנת הדיווח לא חלה הפסקת מסחר בבורסה בני"ע של החברה.
בשנת הדיווח נרשמו למסחר מניות החברה שנבעו ממימוש אופציות שהוענקו לעובדים בחברה במסגרת תכנית אופציות שאושרה בחברה בשנת 2021.

תקנה 21 (א)- תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

(1) גמול לנושאי משרה בכירים

פרטי מקבל התגמולים		תגמולים בעבור שירותים ^{1,2}					תגמולים אחרים	
שם	תפקיד	שיעור היקף החזקה בהון משרה התאגיד (3)	שכר	מענק	מניות (4)	מבוסס דמוי דמויי אחר	דמוי ריבית שכירות אחר	סה"כ
ניר כהן	מנכ"ל החברה ומנכ"ל הראל ביטוח	100%	2,868		778	218		3,864
יאיר המבורגר	יו"ר דירקטוריון החברה ודירקטור בהראל ביטוח	18.74% 100%	2,663				1,111	3,774
אלון אלירז	משנה למנכ"ל הראל ביטוח ומנהל חטיבת בריאות וחיים בהראל ביטוח	100%	2,355	493	285	581		3,714
חגית לזין	מנכ"לית הראל פיננסיים אחזקות	100%	2,005	820	285	432		3,542
אריק פרץ	מנהל הכספים של החברה, משנה למנכ"ל הראל ביטוח ומנהל חטיבת כספים ומשאבים בהראל ביטוח	100%	2,099	803	315	301		3,518

(2) גמול לבעלי עניין נוספים

פרטי מקבל התגמולים		תגמולים בעבור שירותים ^{1,2}					תגמולים אחרים	
שם	תפקיד	שיעור היקף החזקה בהון משרה התאגיד (3)	שכר	מענק	מניות (4)	מבוסס דמוי דמויי אחר	דמוי ריבית שכירות אחר	סה"כ
יואב מנור	דירקטור בחברה, דירקטור בהראל ביטוח ויו"ר הראל המשמר מחשבים	13.79% 100%	2,169			660		2,829
גדעון המבורגר	דירקטור בחברה ומשאב קבוצת הראל	13.79% 100%	2,173			660		2,833

הערות לטבלאות

- (1) מענקים מובטחים ורכיבי תגמול קבועים אחרים נכללים במסגרת השכר.
- (2) התגמול המפורט בטבלה הינו עבור הכהונה בכלל החברות בקבוצת הראל. חלק מנושאי המשרה מקבלים את שכרם מחברות בנות שהינן "מוסד כספי". הנתונים דלעיל אינם כוללים מס שכר שמשולם על-ידי המוסדות הכספיים.
- (3) ההחזקה במרביתה הינה באמצעות ג.י.ן ייעוץ כלכלי וניהול השקעות 2017 שותפות מוגבלת. לפרטים נוספים ראו תקנה 21א להלן.
- (4) בהתאם לתוכנית האופציות שאושרה בקבוצה, כמפורט בסעיף 8 להלן, הוענקו לנושאי משרה אופציות כאשר העלות החשבונית בגין חושבה על ידי מעריך שווי חיצוני. לפרטים נוספים לגבי תוכנית האופציות ראה באור 38 בדוחות הכספיים.
- (5) הסכום כולל הפרשות בגין דמי הסתגלות, פיצויי פיטורים ואת עלות הגדלת פקטור פיצויים שאושר למשנים למנכ"ל בהראל ביטוח בהתאם למדיניות התגמול של החברה.

מדיניות תגמול ותנאי העסקה כלליים**1. מדיניות תגמול נושאי משרה של החברה**

לאור ניסיון צבור עם יישום מדיניות התגמול של החברה, ביום 30 בנובמבר 2023 אישרה האסיפה הכללית של החברה, לאחר שאישרו זאת ועדת התגמול ודירקטוריון החברה, את מדיניות התגמול המעודכנת של החברה ("מדיניות תגמול"). מדיניות התגמול עומדת במגבלות שנקבעו בחוק תגמול נושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016 ("חוק הגבלת השכר").

מדיניות התגמול נועדה לשמש לצורך הנעת המנהלים הבכירים והכוונתם בהתאם ליעדי החברה ותוכניתה האסטרטגית, מתוך דגש על הגברת התחרותיות בגיוס ובשימור כוח אדם איכותי בתפקידי ניהול בכירים בקבוצה. כל זאת, במטרה ליצור ערך כלכלי ארוך טווח לחברה ולבעלי מניותיה. מדיניות התגמול נערכה בהתחשב, בין היתר, בגודל החברה ואופי פעילותה, בקידום מטרות החברה, האסטרטגיה, תוכנית העבודה לטווח הארוך ומדיניות ניהול הסיכונים, וכן בתנאי ההעסקה והמענקים שהיו נהוגים בחברה לנושאי המשרה בשנים קודמות, רמות שכר ותגמול מקובלות בתאגיד ביטוח ופיננסיים בישראל ובחברות גדולות אחרות במשק הישראלי, וכן על בסיס שיקולים ארגוניים נוספים.

מדיניות התגמול מתייחסת לסוגים שונים של נושאי משרה, ביניהם גם לאופן התגמול של הדירקטורים המכהנים בחברה.

מדיניות התגמול עוסקת במכלול תנאי העסקה של נושאי המשרה שאינם דירקטורים ובכלל זה ברכיבים הבאים: (א) התגמול הקבוע שייקבע לגבי כל נושא משרה בהתאם לוותק, הידע, הניסיון, הכישורים שלו והתרומה שלו לתוצאות של הקבוצה, ובהתבסס על קבוצת ההשוואה שנקבעה; (ב) נקבע כי יישמר פער בין השכר של מנכ"ל החברה לשכר של יתר נושאי המשרה שכפופים למנכ"ל; (ג) נקבעו יחסים מינימאליים בין הרכיבים הקבועים בתנאי העסקה לבין סך תנאי העסקה; (ד) נקבע כי ניתן לשלם רכיב שכר קבוע שאינו מזכה בתנאים סוציאליים; (ה) נקבעו הוראות לעניין המענקים השנתיים מותני הביצועים, לרבות היקף מקסימאלי של מענקים לגבי המנכ"ל ולגבי נושאי המשרה הכפופים למנכ"ל; (ו) נקבעו הוראות לעניין אפשרות לתשלום של מענקים מיוחדים, שאינם קשורים למענקים השנתיים, וזאת עבור ביצועים יוצאים מן הכלל בפרויקטים ייחודיים; (ז) נקבעו הוראות לעניין מענק הוני, שנועד לעודד המשך עבודת נושאי המשרה וליצור זהות אינטרסים עם החברה; (ח) נקבעו הוראות לעניין ביטוח ושיפוי לנושאי משרה ודירקטורים; (ט) מדיניות התגמול כוללת מגבלת עלות העסקה מקסימלית של נושאי משרה בחברה. (י) נקבעו הוראות לעניין סיום תנאי העסקה, הכוללות התייחסות לרכיבים הבאים: (i) פיצויים, שהיו בשיעור מקסימאלי של עד 200% (100% מעבר למתחייב על פי דין), בכפוף להשלמת ותק ותנאים נוספים. (ii) תקופת הודעה מוקדמת שלא תעלה על 6 חודשים. (iii) מענק הסתגלות של עד 6 משכורות. (iv) תגמול עבור התחייבות לאי תחרות. נקבע, כי התקשרות בהסכם אי תחרות תיעשה במקרים חריגים בלבד ובכפוף לתנאים שנקבעו במדיניות התגמול.

פרטים לגבי המענקים השנתיים: תוכנית המענקים השנתיים מותני הביצועים תתחשב במצב הפיננסי של החברה. בהתאם, תשלום המענק השנתי יותנה בהתקיימותם של תנאי הסף המפורטים במדיניות התגמול. כמו כן, על מנת למנוע נטילת סיכונים קצרי טווח, הוגבל היקף המענקים מותני התוצאות, לפי מכפלה של משכורות. בנוסף נקבע, כי המענק השנתי מותנה הביצועים יתבסס, בין היתר, על מדידה ארוכת טווח. לשם כך, נקבע במדיניות התגמול, כי המדידה בחלק מהפרמטרים, כפי שייקבע מראש, תיערך הן בגין שנת המענק השוטפת (50%) והן בגין השנתיים שקדמו לה (30% שנה קודמת ו-20% השנה שלפניה).

במסגרת המענק השנתי תלוי הביצועים, קיים רכיב של שיקול דעת, המאפשר תוספת של עד 20% מהסכום הנורמטיבי של המענק. סכומו של רכיב זה לא יעלה על 3 משכורות חודשיות וניתן יהיה לשלמו גם במקרה שבו לא יתקיימו תנאי הסף לתשלום המענק מותנה הביצועים.

במסגרת מדיניות התגמול נקבע כי ככלל, החברה תכבד הסכמים קיימים, אפילו במקום שבו הם סוטים ממדיניות התגמול, אלא אם כן נקבעה הוראה מפורשת שונה במדיניות התגמול.

לפרטים נוספים אודות מדיניות התגמול של החברה ראו דיווחים מיידיים של החברה מיום 25 באוקטובר 2023 ומיום 14 בנובמבר 2023 אסמכתאות: 098035-01-2023 ו-124170-01-2023, בהתאמה.

במדיניות התגמול של החברה נקבע, כי היא תשמש כמדיניות מנחה (אך לא מחייבת) גם בחברות הבנות העיקריות של החברה. לפרטים בדבר מדיניות התגמול שאומצה בגופים המוסדיים בקבוצה, ראו סעיף 2 להלן.

2. מדיניות תגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה

החברות הבנות של החברה, שהינן גופים מוסדיים ("הגופים המוסדיים"), אימצו מדיניות תגמול המבוססת על מדיניות התגמול של החברה. מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה עודכנה מספר פעמים לאורך השנים בהתאם להוראות רגולטוריות מעודכנות אשר פורסמו לרבות פרסומי של חוזר הממונה שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד חלק 1 שער 5, פרק 5 שכתרתו "תגמול" ("החוזר"), אשר עידכן וביטל את חוזר "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים" וחוזר "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים- תיקון" ("חוזר מדיניות תגמול"), ומשלם בחוזר המאוחד, בהתאם לאסדרה רלוונטית שהתגבשה בתחום ובכלל זה בהתאם להוראות חוק הגבלת השכר ובתקנות לפיו, והוראות המפקח על הבנקים שעודכנו על רקע זה.

מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים חלה גם על חלק מנושאי המשרה בחברה אשר מכהנים גם כנושאי משרה בחברות הבנות שהינן גופים מוסדיים.

להלן עיקרי מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים:

מדיניות התגמול עוסקת במכלול תנאי ההעסקה של נושאי המשרה ובעלי תפקיד מרכזי ובכלל זה ברכיבים הבאים: (א) התגמול הקבוע שייקבע לגבי כל נושא משרה ובעל תפקיד מרכזי יהיה בהתאם לוותק, הידע, הניסיון, הכישורים שלו והתרומה שלו לתוצאות של החברה, ובהתבסס על קבוצת ההשוואה שנקבעה; (ב) התגמול יכול שיהיה מורכב ממספר רכיבים עיקריים: שכר קבוע, מענק שנתי מותנה ביצועים, מענק מובטח, מענק הוני, מענקים מיוחדים וכן עלויות שיפוי וביטוח; (ג) נקבעו יחסים מינימאליים בין הרכיבים הקבועים בתנאי ההעסקה לבין סך תנאי ההעסקה; (ד) נקבעו הוראות לעניין הרכב המענק השנתי אשר מורכב מבוסס מדידה וכן מרכיב של שיקול דעת המאפשר תוספת של עד 20% מהסכום הנורמטיבי של המענק; (ה) נקבעו הוראות לעניין אפשרות לתשלום של מענקים מיוחדים, שאינם קשורים למענקים השנתיים, וזאת עבור ביצועים יוצאים מן הכלל בפרויקטים ייחודיים; (ו) נקבעו הוראות לעניין מענק הוני, שנועד לעודד המשך עבודת נושאי המשרה וליצור זהות אינטרסים עם החברה; (ז) נקבעו הוראות לעניין ביטוח ושיפוי לנושאי משרה ודירקטורים; (ח) המדיניות כוללת הוראות לעניין אופן הפריסה והדחיה של המענק השנתי וכן הוראות לעניין השבה לחברה של סכומים ששולמו כמענקים שנתיים; (ט) מדיניות התגמול כוללת מגבלת עלות העסקה מקסימלית של נושאי משרה ובעלי תפקיד מרכזי בחברה; (י) נקבעו הוראות לעניין סיום תנאי העסקה, הכוללות התייחסות לרכיבים הבאים: (1) פיצויים- שיהיו בשיעור מקסימאלי של עד 200% (100% מעבר למתחייב על פי דין), בכפוף להשלמת ותק ותנאים נוספים (2) תקופת הודעה מוקדמת שלא תעלה על 6 חודשים (3) מענק הסתגלות של עד 6 משכורות ו- (4) תגמול עבור התחייבות לאי תחרות.

פרטים לגבי המענקים השנתיים: תוכנית המענקים השנתיים מותני הביצועים תתחשב במצב הפיננסי של החברה. בהתאם, תשלום המענק השנתי יותנה בהתקיימותם של תנאי הסף המפורטים במדיניות התגמול. כמו כן, על מנת למנוע נטילת סיכונים קצרי טווח, הוגבל היקף המענקים מותני התוצאות, לפי מכפלה של משכורות. בנוסף נקבע, כי המענק השנתי מותנה הביצועים יתבסס, בין היתר, על מדידה ארוכת טווח. לשם כך נקבע במדיניות התגמול, כי המדידה בחלק מהפרמטרים, כפי שייקבע מראש, תיערך הן בגין שנת המענק השוטפת (50%) והן בגין השנתיים שקדמו לה (30% שנה קודמת ו-20% השנה שלפניה).

בנוסף, המדיניות כוללת הוראות גם לעניין תגמול הדירקטורים בחברה וכן תגמול עובדים בחברה שאינם נושאי משרה או בעלי תפקיד מרכזי.

במסגרת מדיניות התגמול נקבעה הוראה, לפיה ככלל החברה תכבד הסכמים ותנאי העסקה קיימים, אפילו במקום שבו הם סוטים ממדיניות התגמול, אלא אם כן נקבעה הוראה מפורשת שונה במדיניות התגמול.

לאור ניסיון צבור עם יישום מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים, –במהלך שנת 2023 אישרו ועדת התגמול של הגופים המוסדיים והדירקטוריונים של הגופים המוסדיים עדכונים למדיניות התגמול של הגופים המוסדיים. מדיניות התגמול המעודכנת של הגופים המוסדיים מפורסמת באתר האינטרנט של הראל.

3. תנאי העסקה - בעלי השליטה:

במסגרת האסיפה הכללית של החברה אשר התקיימה ביום 30 בנובמבר 2023, אושרו מחדש תנאי העסקתם של בעלי השליטה בחברה. לאישורה של האסיפה קדמו אישורים בועדת התגמול ובדירקטוריון החברה ביום 23 באוקטובר 2023 וביום 25 באוקטובר 2023, בהתאמה. במסגרת האישור מחדש, לא בוצע כל שינוי בתנאי העסקתם של בעלי השליטה. תנאי העסקה שאושרו תואמים את מדיניות התגמול של החברה. הוראות הסכמי העסקה החדשים של בעלי השליטה בתוקף החל מיום 1 בדצמבר 2023, לתקופה בלתי קצובה. על אף האמור, הצדדים רשאים לסיים את ההסכם בכל עת, בהודעה מוקדמת של 30 יום מראש.

בהתאם לדין הקיים במועד דוח זה, יהא צורך באישור מחדש של ההתקשרות עם מר יאיר המבורגר, מר גדעון המבורגר ומר יואב מנור בחלוף שלוש שנים ממועד תחילת ההתקשרות (1 בדצמבר 2023), וזאת בשל היותם בעלי שליטה בחברה, למעט ככל וישונה הדין ו/או מר, יאיר המבורגר, מר גדעון המבורגר ומר יואב מנור לא ימנו על בעלי השליטה בחברה.

א. תנאי העסקה - מר יאיר המבורגר:

מר יאיר המבורגר עומד בראש קבוצת הראל ביטוח ופיננסים, מאז היווסדה. מר יאיר המבורגר מכהן כיו"ר דירקטוריון החברה, מיום היווסדה וכדירקטור בהראל ביטוח¹. בנוסף, מכהן מר יאיר המבורגר בתפקידים הבאים בקבוצת הראל: חבר בדירקטוריון Interasco Societe Anonyme General Insurance Company S.A.G.I (חברת ביטוח בעלת רישיון מבטח ביוון שעוסקת בעיקר בתחומי הביטוח האלמנטרי והבריאות); חבר בדירקטוריון Turk Nippon Sigorta S.A (חברת ביטוח בעלת רישיון מבטח בטורקיה שעוסקת בעיקר בתחום הביטוח האלמנטרי, לרבות ביטוח אלמנטרי עסקי); יו"ר דירקטוריון הראל הנפקות; חבר דירקטוריון הראל פיננסים אחזקות בע"מ; חבר דירקטוריון הראל קרנות נאמנות בע"מ; חבר בועדת השקעות שאינן תלויות תשואה (נוסטר) של הגופים המוסדיים בקבוצה ודירקטור בחברות נוספות בקבוצה. מר יאיר המבורגר מכהן בחברה ובחברות הבנות שלה במשרה מלאה, ואינו עוסק בתפקידים עסקיים אחרים מעבר לתפקידיו בקבוצת הראל.

¹ מר המבורגר כיהן כיו"ר דירקטוריון הראל ביטוח עד ליום 30.6.2021.

שכרו של מר יאיר המבורגר: בגין כהונתו של מר יאיר המבורגר בחברה, הוא זכאי, על פי תנאי העסקתו שאושרו באסיפה הכללית של החברה ביום 30 בנובמבר 2023, למשכורת חודשית בסך של כ- 160,000 ש"ח (סך של 179,634 ש"ח נכון למועד הדוח). המשכורת החודשית צמודה למדד המחירים לצרכן ומעודכנת בהתאם לגובה עליית המדד אחת לשנה בגין שכר ינואר בכל שנה. ההצמדה למדד מתאפשרת בכפוף למגבלות חוק תגמול נושאי משרה. השכר הנוכחי אינו משקף את מלוא עליית המדד כתוצאה ממגבלות חוק תגמול נושאי משרה.

תנאים נלווים: מר יאיר המבורגר זכאי על חשבון החברה לרכב בעלות של עד 650,000 ש"ח, צמוד למדד דצמבר 2011 (סך של 771,329 ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2024). ככל שיבחר לרכוש רכב בעלות גבוהה יותר, יישא מר יאיר המבורגר ביתרת העלות. מר יאיר המבורגר אינו זכאי לגילום מלא של עלות החזקת רכבו. החברה מפרישה בגין המשכורת החודשית הפרשות סוציאליות כמקובל לתגמולים, פיצויים ואובדן כושר עבודה או משלמת, בהתאם לבחירתו, את שווי ההפרשות הסוציאליות כאמור. כמו כן, מר יאיר המבורגר זכאי להפרשות לקרן השתלמות בגין המשכורת (7.5% מהמשכורת על חשבון המעסיק ו- 2.5% על חשבון העובד). מר יאיר המבורגר זכאי ל-13 ימי הבראה בשנה. מר יאיר המבורגר זכאי לחופשה בת 22 ימי עבודה בשנה. ימי חופשה שלא נוצלו, לרבות בגין תקופת העסקתו של מר יאיר המבורגר החל ממועד העסקתו בחברה, ייצברו וייפדו בתום העסקתו בחברה. מר יאיר המבורגר זכאי ל-30 ימי מחלה בשנה, וכן יהיה זכאי לצבור ימים אלו, אולם הוא לא יהיה זכאי לפדותם במועד סיום העסקתו בחברה. מר יאיר המבורגר אינו זכאי להשתתף בתכניות להענקת אופציות על ידי החברה. בנוסף, מובהר, כי מר יאיר המבורגר אינו זכאי לתגמול נוסף בגין כהונתו כדירקטור בחברות הקבוצה. מר יאיר המבורגר זכאי לכתב שיפוי, אשר הוענק לו לראשונה במסגרת החלטות החברה כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית של החברה בחודש יולי שנת 2006 וכפי יתר נושאי המשרה בחברה, והוא כלול בביטוח נושאי המשרה ודירקטורים אשר החברה עורכת, בתנאים זהים ליתר הדירקטורים ונושאי המשרה של החברה.

מענק שנתי: מר יאיר המבורגר אינו זכאי למענק שנתי.

תנאי סיום העסקה: עם סיום יחסי עובד-מעביד מכל סיבה שהיא, יהא מר יאיר המבורגר זכאי לפיצויים בגובה הפיצויים המגיעים על פי דין במקרה של פיטורים, בניכוי הסכומים שנצברו לטובת מר יאיר המבורגר בגין פיצויי פיטורים בקופות הגמל/ביטוח המנהלים וכן תועבר למר יאיר המבורגר הבעלות בקופות הגמל/ביטוח המנהלים אשר בהן נעשו ההפרשות כאמור לזכותו (להלן: "פיצויי פרישה"). מר יאיר המבורגר זכאי במועד סיום העסקתו בחברה לכפל פיצויי פרישה, דהיינו פיצויים בשיעור של 100% נוספים (מעבר לפיצויים המחויבים על פי דין). בהתאם להוראות מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, תבוצע פרישה של חלק מהפיצויים הנוספים (מעבר ל-100%) (להלן: "מענק הפרישה"), אשר יצברו בגין תקופת העסקה שלאחר 31 בדצמבר 2016, בהתאם להוראות מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, כאשר הפרישה תעשה כדלקמן: שליש מהסכום שנדחה ישולם 12 חודשים מתום השנה שבה יפרוש מר יאיר המבורגר; שליש מהסכום שנדחה ישולם 24 חודשים מתום השנה שבה יפרוש מר יאיר המבורגר; שליש מהסכום שנדחה ישולם 42 חודשים מתום השנה שבה יפרוש מר יאיר המבורגר. סכומים שנדחו ישולמו במועדים הקבועים לעיל, בכפוף להתקיימות התנאים המצטברים הבאים: (1) לא התגלו טעויות בחישוב סכום המענק וכן לא התגלה שהמענק ניתן בהתבסס על רמת סיכון שבדיעבד התברר שלא שיקפה באופן מהותי את החשיפה בפועל של הגוף המוסדי או של כספי העמיתים; (2) בהתאם לדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו לפני מועד התשלום, הראל ביטוח עומדת בדרישות ההון החלות עליה; (3) הראל ביטוח הציגה רווח כולל בדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה (רבעוני או שנתי) בטרם מועד התשלום. אם לא התקיים איזה מבין שני התנאים האחרונים האמורים, יידחה התשלום עד המועד בו יתקיימו שני התנאים כאמור. מובהר, כי תקופת ההודעה המוקדמת תהא 30 יום בלבד. מר יאיר המבורגר לא יהיה זכאי לתקופת הסתגלות או לדמי הסתגלות כלשהם.

התחייבות לאי תחרות: מר יאיר המבורגר התחייב לאי תחרות בחברה ובעסקי החברה, לרבות באמצעות העסקה או מתן שירותים לתאגיד המתחרה בעסקי החברה, וזאת לתקופה בת 36 חודשים, מתום העסקתו בחברה.

ב. תנאי העסקה - מר גדעון המבורגר:

מר גדעון המבורגר מכהן בקבוצת הראל בתפקידים בכירים מאז היווסדה. מר גדעון המבורגר מכהן כיום בקבוצת הראל בתפקידים העיקריים הבאים: חבר בדירקטוריון החברה ונשיא החברה; חבר בדירקטוריון Interasco Societe Anonyme General Insurance Company S.A.G.I (חברת ביטוח בעלת רישיון מבטח ביוון שעוסקת בעיקר בתחומי הביטוח האלמנטרי והבריאות); חבר דירקטוריון הראל פיננסיים אחזקות בע"מ; חבר דירקטוריון הראל הנפקות. בנוסף, מר גדעון המבורגר עוסק בנושאי ביטוח משנה, וזאת הן עבור הראל ביטוח והן עבור חברות הביטוח האחרות בקבוצה. מר גדעון המבורגר מכהן בחברה ובחברות הבנות שלה במשרה מלאה, ואינו עוסק בתפקידים עסקיים אחרים מעבר לתפקידיו בקבוצת הראל.

שכרו של מר גדעון המבורגר: בגין כהונתו של מר גדעון המבורגר בחברה, הוא זכאי, על פי תנאי העסקתו שאושרו באסיפה הכללית של החברה ביום 30 בנובמבר 2023, למשכורת חודשית בסך של 127,000 ש"ח (סך של 145,524 ש"ח נכון למועד הדוח). המשכורת החודשית צמודה למדד המחירים לצרכן ומעודכנת בהתאם לגובה עליית המדד אחת לשנה בגין שכר ינואר בכל שנה. ההצמדה למדד מתאפשרת בכפוף למגבלות חוק תגמול נושאי משרה.

תנאים נלווים: מר גדעון המבורגר זכאי על חשבון החברה לרכב בעלות של עד 650,000 ש"ח, צמוד למדד דצמבר 2011 (סך של 771,329 ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2024). ככל שיבחר לרכוש רכב בעלות גבוהה יותר, יישא מר גדעון המבורגר ביתרת העלות. מר גדעון המבורגר אינו זכאי לגילום מלא של עלות החזקת רכבו. החברה מפרישה בגין המשכורת החודשית הפרשות סוציאליות כמקובל לתגמולים, פיצויים ואובדן כושר עבודה או משלמת, בהתאם לבחירתו, את שווי ההפרשות הסוציאליות כאמור. כמו כן, מר גדעון המבורגר זכאי להפרשות לקרן השתלמות בגין המשכורת (7.5% מהמשכורת על חשבון המעסיק ו- 2.5% על חשבון העובד). מר גדעון המבורגר זכאי ל-13 ימי הבראה בשנה. מר גדעון המבורגר זכאי לחופשה בת 22 ימי עבודה בשנה. ימי חופשה שלא נוצלו, לרבות בגין תקופת העסקתו של מר גדעון המבורגר החל ממועד העסקתו בחברה, ייצברו וייפדו בתום העסקתו בחברה. מר גדעון המבורגר זכאי ל-30 ימי מחלה בשנה, וכן יהיה זכאי לצבור ימים אלו, אולם הוא לא יהיה זכאי לפדותם במועד סיום העסקתו בחברה. מר גדעון המבורגר אינו זכאי להשתתף בתכניות להענקת אופציות על ידי החברה. בנוסף, מובהר, כי מר גדעון המבורגר אינו זכאי לתגמול נוסף בגין כהונתו כדירקטור בחברות הקבוצה. למר גדעון המבורגר הוענק כתב שיפוי, במסגרת החלטות החברה כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית של החברה בחודש יולי שנת 2006 והוא כלול בביטוח נושאי המשרה ודירקטורים אשר החברה עורכת, בתנאים זהים ליתר הדירקטורים ונושאי המשרה של החברה.

המענק השנתי: מר גדעון המבורגר אינו זכאי למענק שנתי.

תנאי סיום העסקה: עם סיום יחסי עובד-מעביד מכל סיבה שהיא, יהא מר גדעון המבורגר זכאי לפיצויים בגובה הפיצויים המגיעים על פי דין במקרה של פיטורים, בניכוי הסכומים שנצברו לטובת מר גדעון המבורגר בגין פיצויי פיטורים בקופות הגמל/ביטוח המנהלים וכן תועבר למר גדעון המבורגר הבעלות בקופות הגמל/ביטוח המנהלים אשר בהן נעשו ההפרשות כאמור לזכותו (להלן: "פיצויי פרישה"). מר גדעון המבורגר זכאי במועד סיום העסקתו בחברה לכפל פיצויי פרישה, דהיינו פיצויים בשיעור של 100% נוספים (מעבר לפיצויים המחויבים על פי דין). בהתאם להוראות מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, תבוצע פרישה של חלק מהפיצויים הנוספים (מעבר ל-100%) (להלן: "מענק הפרישה"), אשר יצברו בתקופת העסקה שלאחר 31 בדצמבר 2016, בהתאם להוראות מדיניות התגמול המעודכנת של הגופים המוסדיים בקבוצה, כאשר הפרישה תיעשה כדלקמן: שליש מהסכום שנדחה ישולם 12 חודשים מתום השנה שבה יפרש מר גדעון המבורגר; שליש מהסכום שנדחה ישולם 24 חודשים מתום השנה שבה יפרש מר גדעון המבורגר; שליש מהסכום שנדחה ישולם 42 חודשים מתום השנה שבה יפרש מר גדעון המבורגר. סכומים שנדחו ישולמו במועדים הקבועים לעיל, בכפוף להתקיימות התנאים המצטברים הבאים: (1) לא התגלו טעויות בחישוב סכום המענק וכן לא התגלה שהמענק ניתן בהתבסס על רמת סיכון שבדיעבד התברר שלא שיקפה באופן מהותי את החשיפה בפועל של הגוף המוסדי או של כספי העמיתים; (2) בהתאם לדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו לפני מועד התשלום, הראל ביטוח עומדת בדרישות ההון החלות עליה; (3) הראל ביטוח הציגה רווח כולל בדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה (רבעוני או שנתי) בטרם מועד התשלום. לא התקיים איזה מבין שני התנאים האחרונים האמורים, יידחה התשלום עד המועד בו יתקיימו שני התנאים כאמור. מובהר, כי כאמור לעיל תקופת ההודעה המוקדמת תהא 30 יום בלבד. מר גדעון המבורגר לא יהיה זכאי לתקופת הסתגלות או לדמי הסתגלות כלשהם.

התחייבות לאי תחרות: מר גדעון המבורגר התחייב לאי תחרות בחברה ובעסקי החברה, לרבות באמצעות העסקה או מתן שירותים לתאגיד המתחרה בעסקי החברה, וזאת לתקופה בת 36 חודשים, מתום העסקתו בחברה.

ג. תנאי העסקה - מר יואב מנור:

מר יואב מנור מכהן בתפקידים בכירים בקבוצת הראל מאז היווסדה. מר יואב מנור מכהן בתפקידים הבאים בקבוצת הראל: יו"ר פעיל של דירקטוריון הראל המשמר מחשבים בע"מ; חבר בדירקטוריון החברה; חבר בדירקטוריון הראל ביטוח בע"מ; חבר דירקטוריון הראל פיננסיים אחזקות בע"מ; חבר דירקטוריון הראל הנפקות ודירקטור בחברות נוספות בקבוצה. מר יואב מנור מכהן בחברה ובחברות הבנות שלה במשרה מלאה, ואינו עוסק בתפקידים עסקיים מעבר לתפקידיו בקבוצת הראל.

שכרו של מר יואב מנור: בגין כהונתו של מר יואב מנור בחברה, הוא זכאי, על פי תנאי העסקתו שאושרו באסיפה הכללית של החברה מיום 30 בנובמבר 2023, למשכורת חודשית בסך של כ- 127,000 ש"ח (סך של 145,524 ש"ח נכון למועד הדוח). המשכורת החודשית צמודה למדד המחירים לצרכן ומעודכנת בהתאם לגובה עליית המדד אחת לשנה בגין שכר ינואר בכל שנה. ההצמדה למדד מתאפשרת בכפוף למגבלות חוק תגמול נושאי משרה.

תנאים נלווים: מר יואב מנור זכאי על חשבון החברה לרכב בעלות של עד 650,000 ש"ח, צמוד למדד דצמבר 2011 (סך של 771,329 ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2024). ככל שיבחר לרכוש רכב בעלות גבוהה יותר, יישא מר יואב מנור ביתרת העלות. מר יואב מנור אינו זכאי לגילום מלא של עלות החזקת רכבו. החברה מפרישה בגין המשכורת החודשית הפרשות סוציאליות כמקובל לתגמולים, פיצויים ואובדן כושר עבודה או משלמת, בהתאם לבחירתו, את שווי ההפרשות הסוציאליות כאמור. כמו כן, מר יואב מנור זכאי להפרשות לקרן השתלמות בגין המשכורת (7.5% מהמשכורת על חשבון המעסיק ו- 2.5% על חשבון העובד). מר יואב מנור זכאי ל-13 ימי הבראה בשנה. מר יואב מנור זכאי לחופשה בת 22 ימי עבודה בשנה. ימי חופשה שלא נוצלו, לרבות בגין תקופת העסקתו של מר יואב מנור החל ממועד העסקתו בחברה, ייצברו ויפדו בתום העסקתו בחברה. מר יואב מנור זכאי ל-30 ימי מחלה בשנה, וכן יהיה זכאי לצבור ימים אלו, אולם הוא לא יהיה זכאי לפדותם במועד סיום העסקתו בחברה. מר יואב מנור לא יהיה זכאי להשתתף בתכניות להענקת אופציות על ידי החברה. בנוסף, מובהר, כי מר יואב מנור לא יהא זכאי לתגמול נוסף בגין כהונתו כדירקטור בחברות הקבוצה. למר יואב מנור הוענק כתב שיפוי, במסגרת החלטות החברה כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית של החברה בחודש יולי שנת 2006 והוא כלול בביטוח נושאי המשרה ודירקטורים אשר החברה עורכת, בהתאם זהים ליתר הדירקטורים ונושאי המשרה של החברה.

המענק השנתי: מר יואב מנור אינו זכאי למענק השנתי.

תנאי סיום העסקה: עם סיום יחסי עובד-מעביד מכל סיבה שהיא, יהא מר יואב מנור זכאי לפיצויים בגובה הפיצויים המגיעים על פי דין במקרה של פיטורים, בניכוי הסכומים שנצברו לטובת מר יואב מנור בגין פיצויי פיטורים בקופות הגמל/ביטוח המנהלים וכן תועבר למר יואב מנור הבעלות בקופות הגמל/ביטוח המנהלים אשר בהן נעשו ההפרשות כאמור לזכותו (להלן: "פיצויי פרישה"). מר יואב מנור זכאי במועד סיום העסקתו בחברה לכפל פיצויי פרישה, דהיינו פיצויים בשיעור של 100% נוספים (מעבר לפיצויים המחויבים על פי דין). בהתאם להוראות מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, תבוצע פרישה של חלק מהפיצויים הנוספים (מעבר ל-100%) (להלן: "מענק הפרישה"), אשר יצברו בתקופת העסקה שלאחר 31 בדצמבר 2016, בהתאם להוראות מדיניות התגמול המעודכנת של הגופים המוסדיים בקבוצה, כאשר הפרישה תיעשה כדלקמן: שליש מהסכום שנדחה ישולם 12 חודשים מתום השנה שבה יפרש מר יואב מנור; שליש מהסכום שנדחה ישולם 24 חודשים מתום השנה שבה יפרש מר יואב מנור; שליש מהסכום שנדחה ישולם 42 חודשים מתום השנה שבה יפרש מר יואב מנור. סכומים שנדחו ישולמו במועדים הקבועים לעיל, בכפוף להתקיימות התנאים המצטברים הבאים: (1) לא התגלו טעויות בחישוב סכום המענק וכן לא התגלה שהמענק ניתן בהתבסס על רמת סיכון שבדיעבד התברר שלא שיקפה באופן מהותי את החשיפה בפועל של הגוף המוסדי או של כספי העמיתים; (2) בהתאם לדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו לפני מועד התשלום, הראל ביטוח עומדת בדרישות ההון החלות עליה; (3) הראל ביטוח הציגה רווח כולל בדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה (רבעוני או שנתי) בטרם מועד התשלום. לא התקיים איזה מבין שני התנאים האחרונים האמורים, יידחה התשלום עד המועד בו יתקיימו שני התנאים כאמור. מובהר, כי כאמור לעיל תקופת ההודעה המוקדמת תהא 30 יום בלבד. מר יואב מנור לא יהיה זכאי לתקופת הסתגלות או לדמי הסתגלות כלשהם.

התחייבות לאי תחרות: מר יואב מנור התחייב לאי תחרות בחברה ובעסקי החברה, לרבות באמצעות העסקה או מתן שירותים לתאגיד המתחרה בעסקי החברה, וזאת לתקופה בת 36 חודשים, מתום העסקתו בחברה.

4. תנאי העסקה של מר מישל סיבוני אשר כיהן כמנכ"ל החברה ויו"ר הראל ביטוח עד ליום 31 בינואר 2024

מר מישל סיבוני כיהן כמנכ"ל החברה ויו"ר דירקטוריון הראל ביטוח עד ליום 31 בינואר 2024. בהתאם להסכמה עם מר סיבוני, תקופת ההודעה המוקדמת החלה ביום 1 בפברואר 2024.

בחודש בדצמבר 2023 אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה, את כלל התשלומים אשר שולמו למר סיבוני לאחר סיום כהונתו כמנכ"ל החברה.

מר סיבוני, ממשיך לכהן כדירקטור בהראל ביטוח וכיו"ר דירקטוריון המצפן - שותפים לדרך בע"מ, חברה בת העוסקת באשראי לעסקים בינוניים, וכן מר סיבוני מונה לכהן כדירקטור בחברה החל מיום 5 בפברואר 2024.

ביום 5 בפברואר 2024, האסיפה הכללית של החברה אישרה עדכון לתנאי סיום כהונתו של מר סיבוני במסגרתו הוארכה תקופת ההודעה המוקדמת לתשעה חודשים (חלף ששה חודשים שהיו קבועים בהסכם העסקתו של מר סיבוני). ביתר תנאי סיום הכהונה של מר סיבוני (המפורטים להלן) לא חל כל שינוי.

בנוסף, מר סיבוני זכאי לגמול דירקטורים עבור כהונתו כדירקטור בחברה ובהראל ביטוח, וזאת החל ממועד סיום העסקתו כמנכ"ל החברה בפועל (1 בפברואר 2024).

תנאי העסקתו של מר סיבוני אושרו על ידי האסיפה הכללית של החברה ביום 30 ביוני 2021, וזאת עבור כהונתו בתקופה שתחילתה ביום 1 ביולי 2021. האישור כאמור בוצע לאור השינוי הארגוני בתפקידו בקבוצה דאז, אשר במסגרתו מר סיבוני סיים את כהונתו כמנכ"ל הראל ביטוח בסוף חודש יוני 2021 ומונה כיו"ר דירקטוריון הראל ביטוח החל מיום 1 ביולי 2021 (זאת במקביל להמשך כהונתו כמנכ"ל החברה). תנאי ההעסקה באותו מועד אושרו ללא שינוי מתנאי ההעסקה הקיימים שהיו למר סיבוני, עובר לשינוי הארגוני כאמור.

להלן פירוט תנאי ההעסקה של מר מישל סיבוני:

תקופת ההעסקה:

הוראות הסכם ההעסקה חלו לתקופה בלתי קצובה. תקופת הודעה מוקדמת של תשעה חודשים. מובהר, כי הארכת תקופת ההודעה המוקדמת לתשעה חודשים (חלף ששה חודשים), אושרה על ידי האסיפה הכללית של החברה ביום 5 בפברואר 2024.

שכר שוטף:

משכורתו החודשית של מר סיבוני עמדה על סך של כ- 248 אלפי ש"ח.

תנאים נלווים:

מר מישל סיבוני היה זכאי לתנאים נלווים כמקובל עבור חברי ההנהלה הבכירים בחברה.

סיום העסקה:

מר סיבוני היה זכאי לשכר עבור 8 חודשי הסתגלות.

מר מישל סיבוני היה זכאי לפיצויים בגובה 200% (מלע הפיצויים ע"פ דין) בגין התקופה שחלה ביום 1 באוגוסט 2009 ועד למועד עדכון הסכם ההעסקה (אוקטובר 2016). בגין התקופה מתחילת העסקתו בחברה ועד ליום 31 ביולי 2009 (מועד מינויו לתפקיד מנכ"ל הראל ביטוח) יהיה מר סיבוני זכאי לפיצויי פיטורים בגובה 150%.

מר מישל סיבוני התחייב לאי תחרות בתום העסקתו, וזאת לתקופה של 7 שנים מתום העסקתו בחברה, תמורת מענק אי תחרות בסכום של 5,000,000 ש"ח. בהתאם להתחייבות לאי תחרות מר סיבוני התחייב, כי במהלך תקופת אי התחרות הוא לא ישמש כמנכ"ל של חברה ביטוח בישראל, בין שכשכיר ובין כנותן שירותים וכן התחייב שלא לעשות שימוש בידע שנצבר ושייצבר לו בחברה בתחום ביטוחי הבריאות ובהתאם לכך הוא התחייב שלא לשמש כיועץ לחברות ביטוח בתחום ביטוחי בריאות.

זכויות העבר של מר סיבוני בתפקידו כמנכ"ל הראל ביטוח, שנצברו והופרשו בעבר בדוחות הכספיים של הראל ביטוח, בגין סכום הפיצויים המוגדלים שיגיעו למר סיבוני עד למועד העדכון וכן דמי ההסתגלות, הופקדו בנאמנות לטובת מר סיבוני בפוליסות חסכון, והם שוחררו למר סיבוני בסיום העסקתו בהראל ביטוח. הראל ביטוח הופטרה במועד ההפקדה מכל התחייבויותיה כלפי מר סיבוני בקשר עם סכומים אלו, בהגיע מועד סיום העסקתו של מר סיבוני.

אופציות:

במסגרת תוכנית אופציות לנושאי משרה ועובדים בקבוצה אשר אושרה בחודש אוגוסט 2021, הוענקו למר סיבוני 180,000 אופציות, הניתנות למימוש לעד 180,000 מניות רגילות של החברה, בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כל אחת, כפוף להתאמות, ללא תמורה במזומן. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי של החברה מיום 30 באוגוסט 2021 (אסמכתא: 073378-01-2021) וכן סעיף 8 להלן.

5. תנאי העסקה של ניר כהן המכהן כמנכ"ל החברה וכמנכ"ל הראל ביטוח.

ביום 1 בפברואר 2024, מר כהן החל את כהונתו כמנכ"ל החברה. מר כהן, המכהן כמנכ"ל הראל ביטוח מיום 1 ביולי 2021, הסכים לקחת על עצמו גם את תפקיד מנכ"ל החברה, וזאת ללא כל תמורה נוספת בגין כהונה נוספת זו².

טרם מינויו כמנכ"ל הראל ביטוח, כיהן כמנהל חטיבת המטה ומשנה למנכ"ל הראל ביטוח. קודם לכן שימש כסגן בכיר לממונה ומשנה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון. תנאי העסקתו של מר כהן בתפקידו כמנכ"ל הראל ביטוח אושרו ע"י האורגנים הרלוונטיים של הראל ביטוח טרם מינויו לתפקיד.

בנוסף, מר כהן מכהן גם כיו"ר הדירקטוריון של הגופים המוסדיים הבאים בקבוצת הראל: הראל פנסיה וגמל בע"מ וקרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ וכן מכהן במספר חברות פרטיות נוספות בקבוצת הראל.

² בהתאם, לא ישתנה תגמולו של מר כהן אם מסיבה כלשהי, יחדל מר כהן מלכהן כמנכ"ל החברה וימשיך בכהונתו כמנכ"ל הראל ביטוח.

ביום 5 בפברואר 2024, אישרה האסיפה הכללית של החברה (לאחר שהתקבל קודם לכן אישור וועדת התגמול ודירקטוריון החברה) את תנאי התגמול של מר כהן, ללא כל שינוי, וזאת עבור התקופה שתחילתה ביום 1 בפברואר 2024, בה יכהן גם כמנכ"ל החברה.

להלן פירוט תנאי ההעסקה של מר ניר כהן:

תקופת ההעסקה:

הוראות הסכם ההעסקה חלות לתקופה בלתי קצובה. על אף האמור, כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההסכם בכל עת, בהודעה מוקדמת של 9 חודשים מראש.

שכר שוטף:

משכורתו החודשית של מר כהן עומדת על סך של כ- 220 אלפי ש"ח. משכורתו של מר כהן חושבה לפי עלות השכר המקסימלית שניתן לאשר, בהתאם להוראות חוק תגמול נושאי משרה, באופן שעלות השכר של מר כהן עומדת שווה ליחס של פי 35 מההוצאה השנתית החזויה בשל התגמול הנמוך ביותר, לפי עלות משרה מלאה, ששולם לעובד הראל ביטוח, בשנה הקלנדרית הקודמת לשנה שעברה מחושבת עלות ההעסקה החזויה של מר כהן. כל תוספת לשכרו של מר כהן, על פי תנאי העסקתו כאמור ובהתאם למגבלת עלות ההעסקה המקסימלית כאמור, תאושר על ידי ועדת התגמול ודירקטוריון החברה בלבד.

תנאים נלווים:

מר ניר כהן זכאי להחזר הוצאות סבירות שיוצאו על ידו במסגרת מילוי תפקידו, לרבות החזקת טלפון/טלפון סלולרי, דמי חבר לאגודות מקצועיות, מנוי לעיתונים וספרות מקצועית, ביטוח אחריות מקצועית, בדיקות סקר תקופתיות, פוליסת ביטוח בריאות/שיניים קבוצתית לעובדי קבוצת הראל, פוליסת ריסק קבוצתית לבכירים בקבוצת הראל, פוליסת אובדן כושר עבודה קבוצתית לעובדים בקבוצת הראל, השתתפות בהשתלמויות ונסיעות תמרוץ לסוכנים (כולל בן/ת זוג), פעילויות רווחה כמקובל בקבוצת הראל (כגון: שי לחג, נופש, ארוחות, ימי גיבוש וכיוצ"ב), רכישת מוצרי ביטוח של קבוצת הראל בתנאים הניתנים לעובדי הקבוצה ורכישת מוצרים פיננסיים של קבוצת הראל פיננסיים בתנאים הניתנים לעובדי הקבוצה.

רכב:

מר ניר כהן יהיה רשאי, בכל עת, לקבל מהחברה רכב לשימוש, כמקובל לגבי מנכ"ל החברה. במקרה שיבחר לקבל רכב כאמור לשימוש, שווי הרכב ייזקף במסגרת המשכורת השוטפת ויהווה חלק מהבסיס להפרשות לפי הוראות הסכם ההעסקה.

הפרשות סוציאליות:

החברה תפריש בגין המשכורת הפרשות סוציאליות כמקובל לתגמולים, פיצויים ואובדן כושר עבודה. כמו כן, מר ניר כהן זכאי להפרשות לקרן השתלמות בגין המשכורת (7.5% מהמשכורת על חשבון המעסיק ו- 2.5% על חשבון העובד).

ימי הבראה:

מר ניר כהן זכאי ל-10 ימי הבראה בשנה בהתאם לתעריף המתפרסם על ידי לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים.

ימי חופשה ומחלה:

מר ניר כהן זכאי לחופשה בת 30 ימי עבודה בשנה. מר ניר כהן זכאי ל-30 ימי מחלה בשנה, וכן יהיה זכאי לצבור ימים אלו עד לסך של 180 ימים, אולם הוא לא יהיה זכאי לפדותם במועד סיום העסקתו בחברה.

שיפוי וביטוח:

למר ניר כהן הוענק כתב שיפוי, במסגרת החלטות החברה כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית של החברה בחודש יולי שנת 2006 ובאסיפה הכללית של החברה בחודש מרץ 2012. כמו כן, מר כהן נכלל בפוליסה הקבוצתית לביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה.

סיום העסקה:

מר כהן יהיה זכאי לשכר עבור 3 חודשי הסתגלות וכן חודש נוסף בגין כל שנה בה יועסק כמנכ"ל הראל ביטוח. תקופת ההסתגלות לא תעלה על 5 חודשים. מובהר כי כל התשלום בגין הסתגלות מותנה בכך שההוצאה השנתית החזויה לחברה בגין ההסתגלות בשנות כהונתו כמנכ"ל תהא מותרת לתשלום בהתאם לעלות השנתית החזויה הכוללת של כלל רכיבי התגמול על פי הוראות חוק הגבלת שכר הבכירים. מר ניר כהן יהיה זכאי לפיצויים בגובה 150% (כולל השלמת ותק עד ליום 30.6.2021). החל מיום 1 ביולי 2021, גובה הפיצויים יעמוד על 100%.

מר ניר כהן התחייב כי במהלך תקופה של שנתיים מסיום העסקתו בהראל ביטוח, לא ימשש כמנכ"ל חברת ביטוח, תמורת מענק בסכום של 5,000,000 ש"ח. ההסדר כאמור כפוף לאישור הארגונים הרלוונטיים של החברה בסמוך למועד סיום העסקת המנכ"ל.

בהתאם למדיניות התגמול של החברה, מר כהן יהיה זכאי, יחד עם בני משפחתו, להמשיך ולהיכלל בפוליסות הביטוח הקבוצתיות של עובדי הראל, לאחר סיום ההעסקה, תוך תשלום הפרמיות, בהתאם לסכומים שיהיו מקובלים לגבי כלל עובדי הקבוצה.

מענק הונאי:

במסגרת תוכנית אופציות לנושאי משרה ועובדים בקבוצה אשר אושרה בחודש אוגוסט 2021, הוענקו למר כהן 180,000 אופציות, הניתנות למימוש לעד 180,000 מניות רגילות של הראל השקעות בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת, כפוף להתאמות, ללא תמורה במזומן.

כמו כן, בחודש ספטמבר 2023 אישר דירקטוריון החברה הקצאה פרטית בסך של 180,000 אופציות למר ניר כהן, הניתנות למימוש לעד 180,000 מניות רגילות של הראל השקעות בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת, כפוף להתאמות, ללא תמורה במזומן.

6. נושאי משרה נוספים:**6.1. אלון אלירז**

מר אלון אלירז מכהן כמשנה למנכ"ל הראל ביטוח וכמנהל חטיבת בריאות וחיים בהראל ביטוח. המענק השנתי של מר אלירז, נקבע בהתאם לפרמטרים המפורטים במדיניות התגמול ועל יסוד עמידה ביעדים שונים, לרבות יעדים ארוכי טווח שפורטו במדיניות התגמול.

6.2. חגית ציטיאט לוי

הגב' ציטיאט לוי מכהנת כמנכ"לית החברה הבת – הראל פיננסיים אחזקות. המענק השנתי של הגב' ציטיאט לוי, נקבע בהתאם לפרמטרים המפורטים במדיניות התגמול ועל יסוד עמידה ביעדים שונים, לרבות יעדים ארוכי טווח שפורטו במדיניות התגמול. בחודש ינואר 2025 הגב' ציטיאט לוי הודעה על החלטתה לסיים את תפקידה בסוף חודש יוני 2025. לאחר סיום תפקידה כאמור, הגב' ציטיאט לוי, צפויה להתמנות כיו"ר דירקטוריון הראל פיננסיים אחזקות.

6.3. אריק פרץ

מר אריק פרץ מכהן כמנהל הכספים של החברה, משנה למנכ"ל הראל ביטוח וראש החטיבת כספים ומשאבים בהראל ביטוח. בנוסף מכהן מר פרץ כמנכ"ל ודירקטור בהראל הנפקות, יו"ר דירקטוריון EMI, דירקטור בהראל +60, דירקטור במצפן וכן מכהן כדירקטור בחברות בנות נוספות בקבוצת הראל. המענק השנתי של מר פרץ, נקבע בהתאם לפרמטרים המפורטים במדיניות התגמול ועל יסוד עמידה ביעדים שונים, לרבות יעדים ארוכי טווח שפורטו במדיניות התגמול.

7. שכר דירקטורים שאינם מכהנים גם כנושאי משרה

השכר הכולל לשולם לדירקטורים המכהנים בחברה בתקופת הדוח, עבור כהונתם בדירקטוריון החברה ובוועדות הדירקטוריון השונות, הסתכם לסך של כ-3 מיליוני ש"ח. הסכום האמור אינו כולל את התשלומים ששולמו לבעלי עניין (ה"ה יאיר המבורגר, גדעון המבורגר ויואב מנור), המכהנים גם כנושאי משרה בחברה ובחברות הבנות שלה.

במסגרת אישור מדיניות התגמול של החברה ע"י האסיפה הכללית ביום 30 בנובמבר 2023 נקבע כי המדיניות חלה על דירקטורים המכהנים בחברה ו/או בחברות בנות שלה, כך שהם זכאים לתגמול עבור כהונתם בדירקטוריון ובוועדות שממונות על ידי הדירקטוריון, בהתאם לקבוע בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס – 2000 ("תקנות גמול דח"צים") והם אינם זכאים למענקים או לתגמול נוסף. בנוסף להוצאות הקבועות בתקנות גמול דח"צים, התגמול לדירקטורים חיצוניים המכהנים בחברה ובחברות בנות שלה, כפוף גם להוצאות הקבועות בתקנה 2 לתקנות החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה), תשס"ז-2006 ("תקנות הזיקה"). לגבי דירקטורים שמכהנים בחברה ובחברות הבנות שלה ושאינם דירקטורים חיצוניים, לא חלה המגבלה הקבועה בתקנה 2 לתקנות הזיקה. במקרה שבו דירקטור ימונה לתפקיד נוסף שאינו חברות בדירקטוריון ו/או בוועדות שממונות על ידי הדירקטוריון, ייקבע התגמול בהתאם לאופי התפקיד ויובא לאישור האסיפה הכללית.

שכרם של הדירקטורים שאינם דירקטורים חיצוניים, לא יעלה על שכרם של הדירקטורים החיצוניים בחברה, למעט דירקטורים אשר הינם בעלי השליטה בחברה ותנאי העסקתם מאושרים באסיפה הכללית של החברה, כמפורט בסעיף 3 לעיל.

8. תוכנית אופציות לנושאי משרה ועובדים בקבוצה

בימים 23 ו-25 באוגוסט 2021 וביום 30 באוגוסט 2021 אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה, בהתאמה, תוכנית אופציות לנושאי משרה ועובדים בקבוצה, מכח התוכנית כאמור פורסמה תוכנית מתאר הכוללת עד 8,548,000 אופציות, הניתנות למימוש לעד 8,548,000 מניות רגילות של החברה, בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת, כפוף להתאמות, ללא תמורה במזומן.

7,548,000 אופציות מתוך כלל האופציות הכלולות במתאר האופציות כאמור הוצעו ל-158 עובדים, מתוכם ארבעה נושאי משרה בחברה. יתר האופציות שלא הוקצו לניצעים ספציפיים באותו מועד ("זרזבה"), הוקצו בהמשך לעובדים נוספים בחברות הבנות.

במועד אישור דירקטוריון החברה וועדת התגמול כמפורט לעיל, אושרה הקצאת 250,000 אופציות למנהל נוסף עמו קשורה החברה בהסכם ייעוץ, וכן ליועץ נוסף של החברה. אופציות אלו אינן חלק ממתאר האופציות או מדוחות ההקצאה הכלולים בה, אולם תנאי המימוש של האופציות הללו זהים לתנאי המימוש של האופציות לנושאי המשרה והעובדים בקבוצה.

לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי של החברה מיום 30 באוגוסט 2021 (אסמכתא: 2021-01-073378).

בנוסף, במועד אישור דירקטוריון החברה וועדת התגמול כמפורט לעיל, אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה, לנושא משרה בחברה, הקצאת אופציות הניתנות למימוש ל-3% ממניות חברה בת פרטית.

ביום 6 בספטמבר 2023 אישר דירקטוריון החברה הקצאה פרטית בסך של 180,000 אופציות למר ניר כהן (אשר כיהן באותו מועד כמנכ"ל הראל ביטוח ומכהן נכון למועד זה גם כמנכ"ל החברה) בתנאים דומים לתנאי תוכנית האופציות משנת 2021 אשר מתוארת בבאור 37 בדוחות הכספיים. הקצאת האופציות כאמור בוצעה ביום 12 בספטמבר 2023, לאחר שהתקבל אישור הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.

ביום 26 במרץ 2024 וביום 28 במרץ 2024 אישרו ועדת התגמול והדירקטוריון, בהתאמה, תוכנית מתאר נוספת מכח תוכנית האופציות שאושרה באוגוסט 2021. במסגרת המתאר הוצעו 994,000 אופציות ל-29 עובדים בחברות בנות של החברה. בנוסף אושרה מסגרת של 2,500,000 אופציות כ"זרזבה" להקצאות עתידיות נוספות. במהלך תקופת הדוח, אושרו לעובדים נוספים בחברות הבנות של החברה, הקצאות של אופציות מתוך הזרזבה כאמור.

תקנה 21 - השליטה בתאגיד

בעלי השליטה בחברה, ה"ה יאיר המבורגר, גדעון המבורגר ונורית מנור ("בעלי השליטה"), מחזיקים בכ - 46.3% מזכויות ההצבעה ומהון המניות המונפק של החברה. בעלי השליטה מחזיקים בחברה באמצעות "ג.י.י. ייעוץ כלכלי וניהול השקעות 2017 שותפות מוגבלת" אשר נמצאת בשליטתם ובבעלותם המלאה, בה הם מחזיקים, כשותפים מוגבלים, באמצעות חברות פרטיות בבעלותם המלאה של כל אחד מבעלי השליטה ("השותפות ג.י.י.") וכן מחזיקים בשותף הכללי בשותפות ג.י.י.

תקנה 22 עסקאות עם בעל שליטה

להלן פרטים, למיטב ידיעת החברה, אודות עסקאות עם בעלי השליטה בחברה או שלבעלי השליטה יש עניין אישי באישורן, אשר החברה ו/או חברות הקבוצה התקשרו בהן בשנת הדוח או במועד מאוחר לסוף שנת הדוח ועד למועד פרסום דוח זה או שאושרו קודם לתקופת הדוח והינן בתוקף בתקופת הדוח.

1. התקשרות עם אדריכל

החברה התקשרה בחודש ינואר 2011 בהסכם (אשר תוקן בינואר 2016, בדצמבר 2017, בדצמבר 2018, בדצמבר 2019, בדצמבר 2020 בדצמבר 2021, בדצמבר 2022 ובדצמבר 2023) לקבלת שירותי אדריכלות מאת מר מיקי קורנהויזר, שהינו אחיה של אשתו של מר יאיר המבורגר, בעל השליטה ויו"ר דירקטוריון החברה ("ההסכם") ו/או "ההתקשרות". במסגרת ההסכם, מעניק מר קורנהויזר שירותי אדריכלות שוטפים לחברה ולחברות בנות שלה בפרויקטים שונים של החברה.

ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה אישרו תיקון להסכם, לפיו תקופת ההתקשרות בהסכם תוארך עד ליום 31 בדצמבר 2025, והתמורה החודשית בגין שירותי האדריכלות תישאר בסך של 28,000 ש"ח. לפרטים נוספים אודות ההתקשרות ראו דיווח מיידי של החברה מיום 31 בדצמבר 2024 (אסמכתא: 2024-01-628947).

2. התקשרות בהסכם העסקה עם נכדו של בעל השליטה

מר עידן טמיר, נכדו של מר יאיר המבורגר, מבעלי השליטה בחברה, מועסק בקבוצת הראל החל מחודש מרץ 2019. נכון למועד זה, מר טמיר מועסק בתפקיד פיתוח עסקי ושיווק בהראל ביטוח, בהיקף של משרה מלאה. ביום 22 במאי 2023, ביום 29 במאי 2023 וביום 5 ביולי 2023 אישרו ועדות התגמול והדירקטוריונים של החברה ושל הראל ביטוח וכן האסיפה הכללית של החברה, בהתאמה את עדכון תנאי העסקתו של עידן טמיר. במסגרת ההתקשרות נקבע כי השכר החודשי של מר טמיר יעמוד על 18 אלפי ש"ח ברוטו בחודש. החברה רשאית לעדכן את השכר כאמור בשיעור של עד 5% מגובה השכר באותה שנה. בנוסף, כי מר טמיר זכאי לתנאים נלווים מקובלים בחברה, לרבות מענק שנתי, חופשה שנתית, תשלום נסיעות, דמי הבראה, קרן השתלמות, ביטוח בריאות, כרטיס טעינה לארוחות, זכאות לחניה וכן זכאות לטלפון נייד.

לפרטים נוספים אודות ההתקשרות ראו דיווח מיידי של החברה בעניין זימון אסיפה כללית (אסמכתא 2023-01-057276).

3. עסקאות המנויות בסעיף 270 (4) לחוק החברות

לפירוט אודות תנאי העסקה של בעלי השליטה ראו תקנה 21 לעיל.

3.1 ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה

פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים חלה על נושאי משרה ודירקטורים בחברה ובחברות הבנות של החברה המכהנים כיום וכן שיכנהו בחברה ו/או בחברות הבנות מעת לעת (לרבות נושאי משרה בחברה או בחברות הבנות הנחשבים לבעלי שליטה או קרוביהם).

ועדת התגמול של החברה וכן דירקטוריון החברה אישרו, בהתאם להוראות מדיניות התגמול של החברה, את חידוש ההתקשרות החברה עם החברה הבת - הראל ביטוח, החל מיום 31 באוקטובר 2024 למשך שנה, בהסכם לביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה בחברה וביתר החברות בקבוצת הראל, ובהם מי שעשוי להיחשב כבעל שליטה בחברה, כך שסכום הביטוח יעמוד על 220

מיליוני דולר ארה"ב וכן רובד נוסף של Side A בגובה אחריות של 25 מיליוני דולר ארה"ב. עלות הפרמיה השנתית בגין הכיסוי כאמור וגובה ההשתתפות העצמית הינם בהתאם לתנאי השוק, ונקבעו בהתאם להצעות שקיבלה הראל ביטוח ממבטחי משנה. העלות כאמור אינה מהותית לחברה.

הנימוקים העיקריים של ועדת התגמול והדירקטוריון היו: (א) הפרמיה נקבעה לפי עלות ביטוח המשנה של הראל ביטוח, אליה מועבר הסיכון הביטוחי, ולכן בהגדרה היא משקפת תנאי שוק; (ב) רכישת הפוליסה כאמור הינה לטובת החברה, שכן היא מצמצמת את החשיפה של החברה בשל כתבי השיפוי שניתנו לדירקטורים ולנושאי המשרה והיא מאפשרת לנושאי המשרה למלא את תפקידם כראוי ולטובת החברה, בהתחשב בסיכונים הכרוכים בכך ובאחריות המוטלת עליהם על פי דין; (ג) הפוליסה, מעניקה כיסוי סביר בנסיבות העניין, בהתחשב בגודלה של החברה, היקפי ותחומי פעילותה ותכניתיה העסקיות; (ד) כיסוי ביטוחי כאמור נעשה במהלך העסקים הרגיל של החברה והינו מקובל בחברות ציבוריות בישראל בכלל ובחברות שעיסוקן בתחומי הביטוח והפיננסים בפרט; (ה) רכישת הפוליסה כאמור תואמת את מדיניות התגמול של החברה; (ו) הכיסוי ינתן לכל הדירקטורים ונושאי המשרה המכהנים בחברות הקבוצה בתנאים זהים, לרבות ביחס לבעלי השליטה וקרוביהם; (ז) ההתקשרות הינה בתנאי שוק ואינה עשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכושיה או התחייבויותיה.

3.2 שיפוי

ביום 12 ביולי 2006 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה מספר תיקונים לתקנון החברה, לרבות תיקונים בקשר עם כתבי שיפוי לנושאי משרה בחברה. כמו כן, אישרה האסיפה הכללית, בהמשך לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון, ליתן התחייבות מראש לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בחברה. ההתחייבות לשיפוי הינה רק לאחר מיצוי הזכויות על פי פוליסת הביטוח. סכום השיפוי מוגבל ל- 20% מההון העצמי לפי הדוחות הכספיים האחרונים שיפורסמו לפני מועד תשלום השיפוי. בחודש ינואר 2011 פורסם חוק אכיפה מנהלית, המאפשר לרשות ניירות ערך, בין היתר, לאכוף הוראות מכוחו של חוק ניירות ערך

בהליכים שונים, ובמסגרת כך להטיל סנקציות שונות על נושאי משרה ודירקטורים בחברה. חוק אכיפה מנהלית קובע, בין היתר, כי על אף האיסור שנקבע במסגרתו על ביטוח ושיפוי של נושא משרה בגין עיצומים כספיים או קנסות המוטלים במסגרת אכיפה מנהלית, ניתן לבטח או לשפוט אדם בגין שני סוגי התשלומים הבאים: (1) תשלום לפיצוי נפגעי הפרת חוקי ניירות ערך שהוטל במסגרת הליך אכיפה מנהלית; (2) הוצאות שהוציא אדם בקשר עם הליך אכיפה מנהלית שהתנהל בעניינו, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, ובכלל זה שכר טרחת עורכי דין. השיפוי יכול להתבצע גם בדרך של מתן התחייבות מראש. במסגרת החוק נקבע שעל מנת שהחברה תוכל לבטח או לשפוט את נושאי המשרה בגין האמור לעיל, יש לתקן את תקנון החברה כך שיכלול את האפשרות למתן ביטוח ושיפוי כאמור.

כאמור לעיל, בהתאם להחלטת האסיפה הכללית של החברה מיום 12 ביולי 2006 (לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה), העניקה החברה מעת לעת, לנושאי משרה בה כתבי שיפוי על פיהם התחייבה מראש למתן שיפוי בגין העניינים המפורטים בהם, ובכפוף לתנאים שנקבעו בהם, כאשר גובה השיפוי מוגבל ל- 20% מהון החברה על פי הדוח הכספי האחרון שפורסם לפני מועד תשלום השיפוי בפועל וזאת לכל אחד מנושאי המשרה ולכולם יחד, למקרה בודד ובמצטבר.

ביום 29 בינואר 2012 וביום 30 בינואר 2012 אישרו ועדת הביקורת של החברה וכן דירקטוריון החברה, בהתאמה, מתן כתבי שיפוי מתוקנים לנושאי משרה ודירקטורים בחברה, לרבות דירקטורים שהינם בעלי השליטה בחברה. ביום 5 במרץ 2012 אישרה האסיפה הכללית מתן כתבי השיפוי המתוקנים לדירקטורים ונושאי משרה בחברה, לרבות לבעלי השליטה. כתבי השיפוי המתוקנים, הינם ללא שינוי בגבול האחריות של החברה, אך כוללים אפשרות שיפוי בהתאם לשיפוי המותר, לפי חוק סמכויות אכיפה מנהלית. כתבי השיפוי יינתנו לנושאי משרה בחברה המכהנים כיום וכן שיכהנו בחברה מעת לעת (לרבות נושאי משרה בחברה הנחשבים לבעלי שליטה או קרוביהם וכן לרבות נושאי משרה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי בהענקת כתבי השיפוי להם).

יובהר, כי ההחלטה לאישור כתבי השיפוי המתוקנים, אינה מבטלת את כתבי השיפוי הקודמים, אלא באה להוסיף להם. בהמשך להחלטות כאמור הוצאו לדירקטורים ונושאי משרה בחברה כתבי שיפוי, בנוסח שאושר בהתאם למפורט לעיל.

4. נהלים לאישור עסקאות עם בעלי שליטה

חוק החברות, קובע הליכי אישור של עסקאות חריגות עם בעל השליטה בחברה וכן אישור של עסקאות של נושא משרה (ובכללן דירקטור) יש בהן עניין אישי. בהתאם לכך, אושרו בחברה ובחברות הבנות נהלי עבודה אשר מקלים על זיהוי העסקאות עם בעלי העניין כאמור וקובעים את תהליך אישורן, כמפורט להלן.

4.1 קביעת עסקאות זניחות

במהלך העסקים הרגיל שלה, החברה וחברות המוחזקות על ידה, מבצעות עסקאות עם בעלי השליטה, במסגרת אספקת שירותי החברה לבעלי השליטה ולחברות המוחזקות על ידם (כגון: ביטוחים, מוצרי חסכון ארוך טווח ושירותים פיננסיים שונים). ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה קבעו ביום 20 במרץ 2025 וביום 25 במרץ 2025, בהתאמה, כי עסקת בעל שליטה, תחשב כעסקה זניחה, אם יתקיימו בה כל התנאים הבאים:

א. היא איננה עסקה חריגה (כמשמעות המונח בחוק החברות וכמפורט בסעיף 4.2 להלן).

ב. לגבי עסקאות ביטוח, חסכון ארוך טווח ופיננסים: הן נעשו תחת אותם כללי הטבות שניתנים לכלל עובדי הקבוצה, כפי שאושרו ע"י דירקטוריון החברה.

ג. סכום הביטוח בשייר עצמי של החברה בכל פוליסה אינו עולה על 10 מלש"ח, וסכום הביטוח בכל פוליסה אינו עולה על 50 מלש"ח. המגבלה האמורה לא תחול על פוליסות חיסכון.

ד. התקשרויות אחרות שעלותן השנתית המצטברת לקבוצה אינה עולה על 100,000 ש"ח.

מובהר בזאת, כי כל עסקה למתן שירותים על ידי בעל שליטה או קרובו, לא תסווג כעסקה זניחה. עוד יובהר, כי עסקאות נפרדות, אשר מתקיימת ביניהן תלות, כך שבפועל הינן חלק מאותה התקשרות, יבחנו כעסקה אחת. עסקאות שתעמודנה בפרמטרים של זניחות כאמור לא תידרשנה לאישורים מיוחדים.

4.2 עסקאות שאינן חריגות

בהתאם להוראות סעיף 117 לחוק החברות, ועדת הביקורת של חברה ציבורית היא הגוף המוסמך להחליט בדבר סיווגן של עסקאות לפי סעיף 270 לחוק החברות, כעסקאות חריגות או כעסקאות שאינן חריגות.

ככל שוועדת הביקורת קבעה כי מדובר בעסקה שאינה חריגה, ועדת הביקורת תהיה הגורם המוסמך לאשר את ההתקשרות בעסקה כאמור.

בהתאם להוראות סעיף 117(א) לחוק החברות, רשאית ועדת הביקורת להחליט לגבי סוג של עסקאות אם הן עסקאות חריגות או עסקאות שאינן חריגות, לפי אמות מידה שתקבע אחת לשנה מראש.

בהתאם לכך קבעו ועדת הביקורת של הראל ביטוח ושל החברה ביום 20 במרץ 2025 שהעסקאות המפורטות להלן עם בעל השליטה בחברה או עם תאגידים בשליטתו או עסקאות עם נושאי משרה בחברה או עם חברות שבהן נושאי משרה בחברה מכהנים כדירקטורים או נושאי משרה ("בעלי העניין"), לרבות קרוביהם של כל אחד מאלה, לא יחשבו כ"עסקה חריגה" כמשמעותו של מונח זה בחוק החברות, וזאת בכפוף לתנאים המצטברים המפורטים להלן:

4.2.1 מדובר בעסקה מבין העסקאות הבאות: (1) התקשרויות עם בעלי העניין להפקת פוליסות ביטוח, מכל סוגי הפוליסות המוצעות על ידי החברה, באמצעות חברות בנות של החברה (לרבות פוליסות ביטוח קולקטיב); (2) התקשרויות עם בעלי העניין לרכישת מוצרי חסכון ארוך טווח, לרבות קרנות פנסיה וקופות גמל ולרבות שירותי ייעוץ פנסיוני המבוצע על ידי סוכנויות בבעלותה של הקבוצה; (3) פתיחת חשבונות לבעלי העניין בחברת ניהול התיקים, שהינה חלק מחברות הקבוצה; (4) השקעה בקרנות השקעה המנוהלות על ידי חברות הקבוצה; (5) התקשרות בהסכם סוכן; (6) התקשרות בהסכם ספק (ויובהר, כי לעניין ספק שהינו בעל השליטה בחברה או קרובו יידרש אישור ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה, על אף האמור בסעיף זה); (7) העמדת הלוואות לבעלי עניין (לרבות הלוואות מסוג "משכנתא הפוכה"); (8)

השכרת נכסי נדל"ן שבבעלות הקבוצה.

עסקאות אלו מבוצעות במהלך עסקיה הרגיל והשוטף של החברה. היקף כל עסקה כאמור לעיל אינו מהותי לחברה, וכן היקף העסקאות הכולל כאמור לעיל (למעט העסקאות הקולקטיביות) במצטבר אף הוא אינו מהותי לחברה. מובהר, כי בחישוב היקף העסקאות כאמור לעיל יובאו בחשבון כל התמורות, הפרמיות, העמלות ודמי הניהול, שישולמו לחברה בקשר עם העסקאות כאמור בשנה רלוונטית. לאור היקף עסקי החברה, אין בעסקאות כאמור לעיל כדי להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכוש או התחייבויותיה. מובהר, כי "סכום מהותי לחברה" ייחשב עלות התקשרות שנתית בסכום של כ- 5% מהרווח השנתי (לאחר מסים) של הראל ביטוח.

בנוסף, כאשר מדובר בהתקשרויות האמורות בסעיף 4.2.1 (6) לעיל (הסכם ספק) - מדובר בהתקשרות שעלותה לחברה אינה עולה על 1 מיליון ש"ח כאשר מדובר בהתקשרות חד פעמית או בהתקשרות שעלותה לחברה אינה עולה על 5 מיליון ש"ח בשנה, כאשר מדובר בהתקשרות שוטפת. מגבלת הסכומים האמורה של 1 מיליון ש"ח או 5 מיליון ש"ח לא תחול כאשר מדובר בהתקשרות עם משרדי עורכי דין, משרדי שמאים ומשרדי חקירות.

4.2.2. העסקה תבוצע בתנאי שוק. לעניין זה תנאי שוק ייקבעו כדלקמן:

4.2.2.1. לעניין התקשרויות כאמור בסעיפים 4.2.1 (1), (2) ו-(3) לעיל (הפקת פוליסות ביטוח, מכירת מוצרי חסכון ארוך טווח, לרבות קרנות פנסיה וקופות גמל; פתיחת חשבונות לבעלי העניין בחברת ניהול התיקים וייעוץ פנסיוני) - עסקה בתנאי שוק תיחשב כעסקה שתנאיה עונים על הפרמטרים הבאים: (1) תחת אותם כללי הטבות שניתנים לכלל עובדי הקבוצה בבואם לרכוש את אותו המוצר ("תנאי עובדי הקבוצה"), או שאינם מטיבים יותר עם בעל העניין מאשר התנאים האמורים. יובהר, כי תנאי עובדי הקבוצה הינם זהים לכלל העובדים בקבוצה, וכן קיימות לקבוצה התקשרויות עם לקוחות עסקיים, אשר ההטבות הניתנות להם עולות על תנאי עובדי הקבוצה. על כן, החברה רואה את תנאי עובדי הקבוצה כתנאי שוק. התנאים מהם נהנים כל עובדי הקבוצה נקבעו בהחלטה של ועדת הביקורת, שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; או (2) בתעריפי הספר של החברה. מובהר, כי למנהל האגף העסקי הרלוונטי סמכות לאשר סטיה של 10% מתעריפי הספר שנקבעו עבור העובדים, וזאת כמקובל במשא ומתן, ולאשר סטיה כוללת של עד 25% מתעריפי הספר, במקרה שבו קיימת הצעה נגדית של חברת ביטוח/נציג פנסיוני אחר, ובלבד שלא יינתן תעריף נמוך מההצעה הנגדית או (3) לעניין התקשרויות כאמור בסעיף 4.2.1 (1) לעיל שעניינן ביטוח עסקי או ביטוח רכבי יוקרה, עסקה בתנאי שוק תיחשב כעסקה שהמנהל הרלוונטי (כהגדרתו בנהל החברה), יאשר בכתב כי מדובר בתנאי שוק, דהיינו מתקיים אחד מהתנאים הבאים לפחות: (1) קיימות אצלו לפחות שתי דוגמאות לעסקאות דומות עם צדדים שאינם קשורים, באותם תנאים; או (2) קיימת הצעה מתחרה מגורם אחר, בתנאים שאינם טובים יותר עבור המבטח, לעומת הצעת החברה; או (3) קיים ביטוח משנה פקולטטיבי לעסקה, בתנאים סבירים; או (4) לעניין התקשרויות כאמור בסעיף 4.2.1 (1) לעיל, שעניינן ביטוח קולקטיבי, עסקה בתנאי שוק תיחשב עסקה שהמנהל הרלוונטי (כהגדרתו בנהל החברה) יאשר בכתב כי מדובר בתנאי שוק, דהיינו קיימות אצלו לפחות שתי דוגמאות לעסקאות דומות עם צדדים שאינם קשורים, באותם תנאים.

4.2.2.2. לעניין התקשרויות כאמור בסעיף 4.2.1 (4) לעיל (השקעה בקרנות השקעה המנוהלות על ידי חברות הקבוצה): - לעניין קרנות סל המשקיעות בניירות ערך סחירים, העסקאות כאמור, הן כאשר הן נעשות מול החברה המנהלת והן כאשר הן נעשות מול חברת הבת כעסקאות מתואמות במהלך המסחר בבורסה, נעשות במחירים זהים עבור בעלי העניין ועבור כל משקיע אחר. על כן, כל העסקאות כאמור תיחשבה כעסקאות בתנאי שוק.

- לעניין עסקאות כאמור בקרנות השקעה המנוהלות על ידי הראל פיננסים אלטרנטיב בע"מ או הראל אלטרנטיב קרנות השקעה בע"מ או באמצעות חברות נוספות בקבוצת הראל - תחת תנאי עובדי הקבוצה, או שאינם מטיבים יותר עם בעל העניין מאשר התנאים האמורים. יובהר, כי תנאי עובדי הקבוצה הינם זהים לכלל העובדים בקבוצה, וכן קיימות לקבוצה התקשרויות עם לקוחות עסקיים, אשר ההטבות הניתנות להם מטיבות על תנאי עובדי הקבוצה. על כן, החברה רואה את תנאי עובדי הקבוצה כתנאי שוק. התנאים מהם נהנים כל עובדי הקבוצה נקבעו בהחלטה של ועדת הביקורת, שאושרה על ידי הדירקטוריון.

4.2.2.3. לעניין התקשרויות כאמור בסעיף 4.2.1 (5) לעיל (התקשרות בהסכם סוכן) - ההתקשרויות כאמור נעשות בתנאים דומים לתנאים בהם קשורים סוכנים שאינם בעלי עניין עם החברה, והמנהל הרלוונטי (כהגדרתו בנהל החברה) יאשר כי מדובר בתנאי שוק.

4.2.2.4. לעניין התקשרויות כאמור בסעיף 4.2.1 (6) לעיל (התקשרות בהסכם ספק) - ההתקשרויות כאמור נעשות בתנאים דומים לתנאים בהם קשורה החברה עם ספקים לשירותים דומים אחרים, שאינם בעלי עניין בחברה, קיימת הצעה אחת לפחות או חוות דעת מאת צד ג', למתן השירות האמור, בתנאים שאינם טובים יותר לחברה. לעניין התקשרויות עם משרדי עורכי דין, משרדי שמאים ומשרדי חקירות לא יידרש לקבל הצעה מתחרה או חוות דעת כאמור, ויספיק לעניין זה אישור בכתב מאת המנהל הרלוונטי (כהגדרתו בנהל החברה) כי מדובר בתנאי שוק.

4.2.2.5. לעניין התקשרויות כאמור בסעיף 4.2.1 (7) לעיל (העמדת הלוואות לבעלי עניין) (לרבות הלוואות מסוג "משכנתא הפוכה") - העמדת הלוואות כאמור נעשית באותם תנאים בהם מועמדות הלוואות לעובדי החברה ובכפוף לכך שהמנכ"ל/מנהל החטיבה יתעד בכתב כי קיימות לפחות שתי עסקאות בתנאים דומים לגורמים שאינם בעלי עניין.

4.2.2.6. לעניין התקשרויות כאמור בסעיף 4.2.1 (8) לעיל (השכרת נכסי נדל"ן) - השכרת הנכסים כאמור נעשית באותם תנאים בהם מושכרים נכסי נדל"ן של הקבוצה לצדדים שלישיים בלתי קשורים, בהתאם לאישור מנהל אגף הנכסים בחטיבת ההשקעות.

עסקאות אשר תבוצענה בטווח המתואר לעיל, וכן בהתאם לנהלי החברה לעניין התקשרויות עם בעלי עניין, לא תהיינה טעונות אישורים פרטניים של האורגנים המוסמכים של החברה, וזאת לטווח זמן מוגבל של עד תום שנה ממועד אישור זה. יתר העסקאות שאינן חריגות ואינן זניחות, ידרשו אישורים פרטניים, כאמור בסעיף 4.3 להלן.

יובהר, כי כאמור בנוהל התקשוריות עם בעלי עניין של החברה: (1) תשלום מענקים בהתאם לתוכנית התגמול שאושרה על ידי דירקטוריון החברה ודירקטוריון הראל ביטוח, וכן עדכוני שכר שוטפים בשיעורים שלפי מדיניות התגמול של החברה אינם מצריכים אישורים מיוחדים לא יהיו עסקה חריגה ולא יצריכו אישורים מיוחדים מעבר לאישורים הנדרשים על פי מדיניות התגמול של החברה ועל פי דין; (2) תשלום תביעה לבעל עניין מכח פוליסה קיימת בחברה שאינו חורג מתנאי הפוליסה לא ייחשב כהתקשרות עם בעל עניין ולא יצריך אישור מיוחד. תשלום תביעה לפנים משורת הדין בהתאם למקובל בעת סילוק תביעות, אינו מחייב אישור פרטני, כל עוד האישור הינו בסכום של עד 5,000 ש"ח. כל תשלום תביעה לבעל עניין שאינו בהתאם לתנאי הפוליסה והעולה על 5,000 ש"ח יובא לאישור, טרם התשלום, לוועדת ביקורת.

4.3. עסקה שאינה זניחה ואינה חריגה

בסעיף 117(א2) לחוק החברות נקבע, בין היתר, כי על ועדת הביקורת לקבוע את אופן האישור של עסקאות שאינן זניחות, ובכלל זה לקבוע סוגי עסקאות כאמור שיהיו טעונות את אישורה. לעניין זה "עסקה שאינה זניחה" היא עסקה חריגה של חברה ציבורית עם בעל שליטה בה או אדם אחר שלבעל השליטה בה יש בה עניין אישי שוועדת הביקורת החליטה לגביה, כי היא עסקה שאינה חריגה וכן סיווגה אותה כעסקה שאינה זניחה.

ועדת הביקורת של החברה קבעה ביום 20 במרץ 2025 כי התקשוריות בעסקאות בעלי שליטה, שאינן חריגות ואינן זניחות, תאושרנה על ידי ועדת הביקורת של החברה בלבד לעניין אופן האישור וההליך התחרותי שיתקיים - ראו סעיף 4.4 להלן.

מובהר, כי אין באמור כדי לגרוע מהאמור בסעיף 4.2 לעיל, לעניין עסקאות המאושרות מראש על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, ושלגביהן אין צורך לקבל אישורים נוספים, מעבר לאישורי המסגרת השנתיים.

4.4. קיום הליך תחרותי בעסקאות עם בעל השליטה

בסעיף 117(ב1) לחוק החברות, הוטל על ועדת הביקורת לקבוע לגבי עסקאות עם בעל השליטה או שלבעל השליטה עניין אישי בהן, אף אם אינן חריגות, חובה לקיים הליך תחרותי, בפיקוח הוועדה או מי שתקבע לעניין זה ולפי אמות מידע שתקבע, או לקבוע כי יקוימו "הליכים אחרים" שתקבע ועדת הביקורת בטרם ההתקשרות בעסקה, והכל בהתאם לסוג העסקה. לעניין זה, ועדת הביקורת רשאית לקבוע אמות מידה אחת לשנה מראש.

התיקון לחוק אינו כולל הגדרת מהותו של ההליך התחרותי, ומשאיר שיקול דעת לוועדת הביקורת. גם אם הוחלט בוועדת הביקורת על קיומם של "הליכים אחרים", חובתה של ועדת הביקורת הינה לצקת אל "ההליכים האחרים" תוכן ההולם את מטרתה של החובה החדשה, שהיא קביעת מנגנון שיבטיח התקשרות בעסקה המשרתת באופן האופטימלי את טובת החברה, ובכלל זה ההכרח בבחינת האפשרויות האחרות העומדות לחברה לצד זו המוצעת על ידי בעל השליטה.

הליכי האישור שנקבעו ע"י ועדת הביקורת והדירקטוריון:

נקבע כי עסקאות של החברה עם בעלי שליטה או עם אדם אחר שלבעל השליטה יש בה עניין אישי, למעט עסקאות שהוגדרו כעסקאות זניחות (כאמור בסעיף 4.1 לעיל), ולמעט עסקאות שאושרו מראש כעסקאות שאינן חריגות ושאינן טעונות אישורים נוספים (כאמור בסעיף 4.2 לעיל), יאושרו בהתאם למפורט להלן:

כאשר מדובר בהתקשרות שעלותה הכוללת לחברה, כולל העלות בגין תקופות אופציה או הארכה, אינה עולה על 10 מלש"ח, יחולו ההוראות הבאות:

- כאשר מדובר בשירותים או טובין בהם קיימים מספר ספקים שיכולים לספק את השירות באותה רמת שירות, זמינות ופרמטרים נוספים, ככלל, ההליך התחרותי יהיה באמצעות פניה של המחלקה הרלוונטית של הראל לשני ספקים נוספים לפחות לשם קבלת הצעות בכתב. יצוין כי הפניה תבוצע במקביל (ככל שניתן) ובאופן שיאפשר הליך נאות ויעיל לקביעת ההצעה להתקשרות הרלוונטית.
- כאשר מדובר בשירותים או טובין אשר בשל אופיים או טיבם או בשל שיקולי איכות קיימת בעייתיות לעריכת הליך של פניה לקבלת הצעות בכתב, תיבחר אחת מבין האפשרויות הבאות:
 - קבלת חוות דעת משני גורמים בלתי תלויים מומחים בתחום הרלוונטי לגבי תנאי השוק (שלא ראו קודם לכן את הצעת המחיר של בעל השליטה או קרובו).
 - פניה לספקים בתחום תוך מתן משקל מראש לפרמטרים איכותיים שייקבעו לפני תחילת ההליך על ידי מנהל הכספים של החברה.
- לאחר קיום ההליך כאמור יידרש אישור ועדת הביקורת לעסקה. הדיון בוועדת הביקורת יתקיים לאחר קיום ההליך התחרותי כאמור על ידי הגורם בחברה או בחברה הבת שזים את ההתקשרות.
- בכל מקרה בו מדובר בהתקשרות מעל לסכום של 10 מלש"ח, יחולו ההוראות הבאות:
- יתקיים דיון מקדמי בוועדת הביקורת לשם קביעת ההליך התחרותי או ההליך האחר שייבחר על ידי ועדת הביקורת מראש, לצורך בחינת ההתקשרות.
- יבוצע ההליך התחרותי או ההליך האחר שייקבע על ידי ועדת הביקורת, והוא ינוהל על ידי מי שיוסמך לכך בהחלטת ועדת הביקורת.
- תוצאות ההליך התחרותי יובאו בפני ועדת הביקורת אשר תקיים דיון בהתקשרות על בסיס תוצאות ההליך שהתקיים.
- לאחר אישור ועדת הביקורת תובא ההתקשרות לאישור הדירקטוריון והאסיפה הכללית, ככל הנדרש.

תקנה 24 - מניות המוחזקות ע"י בעלי עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד

- א. החזקות בעלי עניין במניות החברה
ראו פירוט בדיווח שפרסמה החברה באתר המגנא ביום 2 בינואר 2025, אסמכתא: 2025-01-000850
- ב. הסכמים בין בעלי עניין בחברה
לא קיימים הסכמים בין בעלי עניין בחברה (למעט הסכמי השותפות המסדירים את החזקת בעלי השליטה (בעקיפין) בשותפות ג.י.י. בעלי השליטה בחברה הינם יאיר המבורגר, גדעון המבורגר ונורית מנור. לפרטים נוספים ראו תקנה 21א' לעיל.
- ג. מניות וניירות ערך אחרים המוחזקים על ידי בעל עניין בתאגיד בחברות בנות וקשורות
ראו פירוט בדיווח שפרסמה החברה באתר המגנא ביום 6 בינואר 2025, אסמכתא: 2025-01-001759
- ד. החזקות נושאי משרה בכירה בתאגיד
ראו פירוט בדיווח שפרסמה החברה באתר המגנא ביום 2 בינואר 2025, אסמכתא: 2025-01-000850.

תקנה 24א - הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המימים

ההון הרשום של החברה הינו 500,000,000 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח.
נכון למועד פרסום הדוח ההון המונפק של החברה הינו 224,941,783 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב כל אחת, מתוכן 18,063,092 מניות רדומות אשר אינן מקנות זכויות כלשהן. ההון המונפק של החברה בניכוי המניות הרדומות הינו 206,878,691 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח.
לפרטים לעניין תוכנית האופציות לעובדים ולנושאי משרה, ראו סעיף 8 בתקנה 21 לעיל.

תקנה 24ב - מרשם בעלי המניות של התאגיד

שם בעל המניות הרשום	ת.ח/פ.פ.	מען	סוג המניה	ערך נקוב	כמות המניות	האם מחזיק כנאמן
החברה לרישומים של הבורסה לניירות ערך בת"א בע"מ	515736817	אחוזה בית 2 תל אביב	רגילה	0.1 ש"ח	140,884,543	כן
המבורגר גדעון	7048663	פנקס 64 תל אביב	רגילה	0.1 ש"ח	680	לא
המבורגר יאיר	7048671	דרך הגנים 29 כפר שמריהו	רגילה	0.1 ש"ח	690	לא
מנור נורית	51171312	פנקס 62 תל אביב	רגילה	0.1 ש"ח	680	לא
ג.י.י. יעוץ כלכלי וניהול השקעות 2017 שותפות מוגבלת	550272587	אבא הלל 3 רמת גן	רגילה	0.1 ש"ח	84,054,570	לא
ברלב יהודה	64837123	טולקובסקי 3א תל אביב	רגילה	0.1 ש"ח	410	לא
שליסל יעקב	54072079	בילו 52 רעננה ת.ד. 453	רגילה	0.1 ש"ח	10	לא
פסטרנק שאול	1069144079	הרצל 82 לוד	רגילה	0.1 ש"ח	50	לא
נוימן מיכאל	58463365	יוזמה סוכנות לביטוח ת.ד. 2114 י-ם 91020	רגילה	0.1 ש"ח	50	לא
לביא אריה	65385276	נחשון 14 רמת השרון	רגילה	0.1 ש"ח	50	לא
פניני ישראל	10644995	האשל 53 הרצליה פיתוח	רגילה	0.1 ש"ח	20	לא
גבריאלי עמורן	059111195	ישראל גליל 8/8, תל אביב	רגילה	0.1 ש"ח	30	לא
סה"כ					224,941,783	

תקנה 26 - הדירקטורים של התאגיד

לעניין תקנה זו:

1. חברות הקבוצה - החברה וחברות מוחזקות שלה.
2. "כשירות מקצועית" ו"מומחיות חשבונאית ופיננסית", כמשמעותם בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו – 2005 ("תקנות הכשירות").

שם:	יאיר המבורגר
מספר ת.ז.	7048671
תאריך לידה:	27.6.1946
מען להמצאת כתבי בי- דין:	דרך הגנים 29, כפר שמריהו.
נתינות:	ישראלית.
חברות בוועדת דירקטוריון:	ועדת השקעות שאינן תלויות תשואה (נוסטרו), ועדת אסטרטגיה, ועדת השקעות.
דירקטור חיצוני:	לא.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:	כן.
האם עובד של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין:	כן. יו"ר הדירקטוריון בחברה, דירקטור בהראל ביטוח, יו"ר דירקטוריון הראל הנפקות, דירקטור בהראל פיננסיים, דירקטור בהראל קרנות נאמנות, דירקטור ב- INTERASCO, יו"ר דירקטוריון ב- TURK NIPPON, דירקטור בחברות נוספות בקבוצת הראל.
מועד תחילת כהונה:	20.4.1982
השכלה:	BA בכלכלה ומדעי המדינה, האוניברסיטה העברית בירושלים.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	יו"ר דירקטוריון הראל ביטוח (עד 6/2021) וכהונה בחברות קבוצת הראל כמפורט לעיל.
תאגידים (מלבד חברות הקבוצה) בהם משמש כדירקטור:	יו"ר קאדיד בע"מ, יו"ר קידן בע"מ, דירקטור בקרן התזמורת הפילהרמונית, חבר נאמנים באוניברסיטת תל-אביב, חבר ועד מנהל חינוך לפסגות, סגן יו"ר קרן פורום העתיד ישראל-גרמניה, יו"ר התאחדות חברות לביטוח חיים, נשיא כבוד במכבי התנועה העולמית, חבר מועצת המנהלים באגודה לסכרת נעורים (סוג 1).
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	אחיהם של גדעון המבורגר ונורית מנור, גיסו של יואב מנור.
דירקטוריון החברה קבע, כי יאיר המבורגר הינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, בהתאם לתקנות הכשירות וזאת לאור השכלתו וניסיונו המקצועיים.	

שם:	גדעון המבורגר
מספר ת.ז.	7048663
תאריך לידה:	9.6.1944
מען להמצאת כתבי בי- דין:	פנקס 64, תל-אביב.
נתינות:	ישראלית.
חברות בוועדת דירקטוריון:	לא.
דירקטור חיצוני:	לא.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:	לא.
האם עובד של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין:	כן. דירקטור בחברה, נשיא קבוצת הראל ביטוח ופיננסיים, דירקטור בהראל פיננסיים, דירקטור בהראל הנפקות, דירקטור ב-INTERASCO, דירקטור בחברות נוספות בקבוצת הראל.
מועד תחילת כהונה:	20.4.1982
השכלה:	אקדמאית. בוגר Chartert Insurance Institute, לונדון, בתואר FCII.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	כהונה בחברות קבוצת הראל כמפורט לעיל.
תאגידים (מלבד חברות הקבוצה) בהם משמש כדירקטור:	חג שבט בע"מ, ח.ג. המבורגר השקעות בע"מ, מכון ויצמן, חבר בחבר נאמנים באוניברסיטת בר אילן, נשיא לשכת המסחר ישראל שוויץ וליכטנשטיין ונשיא כבוד וחבר הנהלת וראייתי ישראל.
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	אחיהם של יאיר המבורגר, נורית מנור וגיסו של יואב מנור.

שם:	יואב מנור
מספר ת.ז.	00551168
תאריך לידה:	4.1.1950
מען להמצאת כתבי בי- דין:	פנקס 62, תל אביב.
נתינות:	ישראלית.
חברות בוועדת דירקטוריון:	לא.
דירקטור חיצוני:	לא.

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית :
האם עובד של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין :
מועד תחילת כהונה :
השכלה :
עיסוקים בחמש שנים אחרונות :
תאגידים (מלבד חברות הקבוצה) בהם משמש כדירקטור :
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד :

לא.
כן. דירקטור בחברה, יו"ר דירקטוריון הראל המשמר מחשבים, דירקטור בהראל ביטוח, דירקטור בהראל פיננסיים, דירקטור בהראל הנפקות, דירקטור בחברות נוספות בקבוצת הראל.
20.4.1982
תואר בהנדסת אלקטרוניקה ומחשבים, אוניברסיטת תל אביב.
כהונה בחברות קבוצת הראל כמפורט לעיל.
מנורים בע"מ, איי דרים ג'י אר בע"מ, כדבעי בע"מ, מצודת שמשון בע"מ, יער הלבנון בע"מ, מנוקס בע"מ, בין הסמטאות בע"מ, הבית בסמטה פלונית בע"מ, פאנזינג ישראל פ.י. בע"מ וסלוט ריהב בע"מ.
בעלה של נורית מנור, גיסם של יאיר המבורגר וגדעון המבורגר.

שם:
מספר ת.ז.
תאריך לידה:
מען להמצאת כתבי בי-דין:
נתינות:
חברות בוועדת דירקטוריון:
דירקטור חיצוני:
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:
האם עובד של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין:
מועד תחילת כהונה:
השכלה:
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:

דורון כהן
069418945
9.8.1964
אגוז 2, רעות 71908.
ישראלית.
ועדת ביקורת.
לא.
כן.
לא.
12.7.2006
בוגר כלכלה ומנהל עסקים ומוסמך במנהל עסקים (התמחות ראשית במימון), האוניברסיטה העברית ירושלים.
דירקטור בחברה, דירקטור בהראל פיננסיים, סגן יו"ר ועדת השקעות תלויות תשואה (עמיתים) של קבוצת הראל, דירקטור בהראל פיננסיים אלטרנטיב, יו"ר דירקטוריון בהראל אלטרנטיב קרנות השקעה בע"מ, דירקטור באמקול בע"מ (עד 31.3.2021), דירקטור באל על נתיבי אויר לישראל בע"מ (עד 8/2021), ייעוץ כלכלי ועסקי.
מבנה נדל"ן בע"מ, טריגר די.סי. אחזקות בע"מ, טריגר די.סי בע"מ וחבר ועד מנהל וחבר מועצה באוניברסיטה הפתוחה.
לא.
דירקטוריון החברה קבע, כי דורון כהן הינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, בהתאם לתקנות הכשירות וזאת לאור השכלתו ונסיונו המקצועיים.

שם:
מספר ת.ז.
תאריך לידה:
מען להמצאת כתבי בי-דין:
נתינות:
חברות בוועדת דירקטוריון:
דירקטור חיצוני:
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:
האם עובד של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין:
מועד תחילת כהונה:
השכלה:
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:

בן המבורגר
032254625
14.3.1975
התקווה 13, רמת השרון.
ישראלית.
ועדת השקעות שאינן תלויות תשואה (נוסטרו), ועדת אסטרטגיה, ועדת השקעות.
לא.
כן.
לא.
17.1.2017
תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל אביב. מוסמך MBA התמחות במימון, Columbia Business School, N.Y.
סגן יו"ר דירקטוריון החברה, דירקטור בהראל ביטוח, מנכ"ל חברת נדל"ן משפחתית באנגליה HLO Advisory Limited.
שותף ודירקטור בחברות נדל"ן משפחתיות נוספות באנגליה.
בנו של מר גדעון המבורגר ואחיינם של יאיר המבורגר ונורית מנור. יאיר המבורגר, גדעון המבורגר ונורית מנור הינם בעלי השליטה בחברה.
דירקטוריון החברה קבע, כי בן המבורגר הינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, בהתאם לתקנות הכשירות וזאת לאור השכלתו ונסיונו המקצועיים.

שם:	אלי דפס
מספר ת.ז.	052016631
תאריך לידה:	31.7.1953
מען להמצאת כתבי בי- דין:	הזית 24, מזכרת בתיא.
נתינות:	ישראלית.
חברות בוועדת דירקטוריון:	ועדת ביקורת.
דירקטור חיצוני:	לא.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:	כן.
האם עובד של התאגיד, חברה בת חברה	לא.
קשורה או של בעל ענין:	
מועד תחילת כהונה:	2.5.2018
השכלה:	תואר ראשון במדעי המדינה, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה, אוניברסיטת בר אילן ותואר שני במדע המדינה/בטחון לאומי, אוניברסיטת חיפה והמכללה לביטחון לאומי צה"ל.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	דירקטור בחברה, דירקטור בהראל ביטוח.
תאגידים (מלבד חברות הקבוצה) בהם משמש כדירקטור:	
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא.
דירקטוריון החברה קבע, כי אלי דפס הינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, בהתאם לתקנות הכשירות וזאת לאור השכלתו ונסיונו המקצועיים.	

שם:	מישל סיבוני
מספר ת.ז.	027065697
תאריך לידה:	9.4.1959
מען להמצאת כתבי בי- דין:	אושקין 44, תל אביב.
נתינות:	ישראלית.
חברות בוועדת דירקטוריון:	ועדת אסטרטגיה.
דירקטור חיצוני:	לא.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:	כן.
האם עובד של התאגיד, חברה בת חברה	כן. דירקטור בחברה, דירקטור בהראל ביטוח.
קשורה או של בעל ענין:	
מועד תחילת כהונה:	5.2.2024 (כיהן בתפקידים אחרים בקבוצת הראל משנת 1993)
השכלה:	תואר ראשון במדעי הטבע- פיסיקה ואטמוספירה, האוניברסיטה העברית בירושלים ולימודי תעודה בתחום מנהל עסקים למהנדסים, מל"ן.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	מנכ"ל החברה ויו"ר הראל ביטוח (עד 1/2024); מנכ"ל הראל ביטוח (עד 6/2021), יו"ר דירקטוריון הראל פנסיה וגמל וקחצ"ק (עד 8/2021), יו"ר דירקטוריון ובעל מניות בהמצפן – שותפים לדרך בע"מ, דירקטור ב-INTERASCO, וכן כהונה בחברות בנות נוספות בקבוצת הראל.
תאגידים (מלבד חברות הקבוצה) בהם משמש כדירקטור:	אין.
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא.
דירקטוריון החברה קבע, כי מישל סיבוני הינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, בהתאם לתקנות הכשירות וזאת לאור השכלתו ונסיונו המקצועיים.	

שם:	נעים נג'אר
מספר ת.ז.	028162824
תאריך לידה:	06.10.1970
מען להמצאת כתבי בי- דין:	רח' 5093/20 נצרת
נתינות:	ישראלית.
חברות בוועדת דירקטוריון:	ועדת ביקורת, ועדת תגמול.
דירקטור חיצוני:	כן.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:	כן.

האם עובד של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין : מועד תחילת כהונה : השכלה :	לא.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות :	1.6.2020 תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה, האוניברסיטה העברית, תואר שני במנהל עסקים, אוניברסיטת חיפה. בוגר קורס "הכשרת דירקטורים בתאגידים" מטעם לשכת רואי החשבון בישראל. דירקטור חיצוני בחברה, שותף מנהל משרד רו"ח גרסט, שדה, קירזון, גניאר, מייסד ומנכ"ל חברת ייעוץ והשקעות (נ.ג.) – נצרת) בע"מ, חבר המועצה המנהלית של בנק ישראל, מנהל כספים בפוליפוני לחינוך בע"מ, יו"ר מועדון הכדורגל אלאטיחאד נצרת. אין.
תאגידים (מלבד חברות הקבוצה) בהם משמש כדירקטור :	לא.
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד :	לא.
דירקטוריון החברה קבע, כי נעים גניאר הינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, בהתאם לתקנות הכשירות וזאת לאור השכלתו ונסיונו המקצועיים.	

שם : מספר ת.ז. תאריך לידה : מען להמצאת כתבי בי- דין : נתינות : חברות בוועדת דירקטוריון : דירקטור חיצוני : בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית : האם עובד של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין : מועד תחילת כהונה : השכלה :	אפרת יעבץ 058677881 1964 הורדים 71, יהוד. ישראלית. ועדת ביקורת, ועדת תגמול, ועדת אסטרטגיה, ועדת השקעות. כן. כן לא. 7.1.2021 תואר ראשון בביכמייה ותזונת האדם (B.S.C) בהצטיינות, האוניברסיטה העברית, הפקולטה לחקלאות. תואר שני במנהל עסקים אוניברסיטת תל-אביב במסגרת התוכנית Executive M.B.A של ביה"ס למנהל עסקים ע"ש רקאנטי. תעודת יועץ השקעות מטעם הרשות לגני"ע. דירקטורית חיצונית בחברה, יועצת אסטרטגית בטאק - אסטרטגיות צמיחה בע"מ. אין. תאגידים (מלבד חברות הקבוצה) בהם משמש כדירקטור : האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד : דירקטוריון החברה קבע, כי אפרת יעבץ הינה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית, בהתאם לתקנות הכשירות וזאת לאור השכלתה ונסיונה המקצועיים.

שם : מספר ת.ז. תאריך לידה : מען להמצאת כתבי בי- דין : נתינות : חברות בוועדת דירקטוריון : דירקטור חיצוני : בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית : האם עובד של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין : מועד תחילת כהונה : השכלה : עיסוקים בחמש שנים אחרונות :	איילת בן עזר 058129842 8.6.1963 הנרקיסים 12, כפר שמריהו. ישראלית. ועדת ביקורת, ועדת תגמול. כן. לא. לא. 5.9.2022 תואר ראשון, תואר שני ודוקטורט במשפטים מאוניברסיטת תל אביב. דירקטורית בחברה, מנכ"לית וסגנית נשיא באוניברסיטת רייכמן, יו"ר ועדת ביקורת התאטרון הלאומי הבימה (תאגיד עירוני), דירקטורית בלתי תלויה בשופרסל בע"מ (עד שנת 2022). אין. תאגידים (מלבד חברות הקבוצה) בהם משמש כדירקטור :

האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד : לא.

שם:	יוכי דביר
מספר ת.ז.	051583078
תאריך לידה:	27.7.1952
מען להמצאת כתבי בי- דין:	אמירים 15, שיכון דן, ת"א
נתינות:	ישראלית.
חברות בוועדת דירקטוריון:	ועדת ביקורת, ועדת תגמול.
דירקטור חיצוני:	כן.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:	כן.
האם עובד של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין:	לא.
מועד תחילת כהונה:	30.5.2024
השכלה:	תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה, אוניברסיטת חיפה.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	לימודים מלאים לתואר שני בסטטיסטיקה וחקר ביצועים, ללא עמידה בבחינת תזה, האוניברסיטה העברית.
תאגידים (מלבד חברות הקבוצה) בהם משמש כדירקטור:	דירקטורית חיצונית בשומרה חברה לביטוח (עד 2024), דירקטורית חיצונית במנורה מבטחים (עד 2024), יועצת עסקית אסטרטגית לפיתוח עסקי.
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא.
דירקטוריון החברה קבע, כי הגב' יוכי דביר הינה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית, בהתאם לתקנות הכשירות וזאת לאור השכלתה ונסיונה המקצועיים.	

דירקטור אשר סיים כהונתו במהלך תקופת הדוח:

שם:	יוסף צ'חנובר (ז"ל)
מספר ת.ז.	5991468
מועד תחילת כהונה:	21.1.1995
מועד סיום כהונה:	17.9.2024

תקנה 26 א - נושאי משרה בכירה של התאגיד (מלבד דירקטורים)

שם:	ניר כהן
מספר ת.ז.	27969484
תאריך לידה:	17.3.1971
מועד תחילת כהונה:	1.2.2024 (כיהן בתפקידים שונים בקבוצת הראל משנת 2011)
התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל ענין בו:	מנכ"ל החברה, מנכ"ל הראל חברה לביטוח בע"מ, יו"ר דירקטוריון הראל פנסיה וגמל בע"מ, יו"ר דירקטוריון קרן החיסכון לצבא הקבע- חברה לניהול קופות גמל בע"מ, דירקטור בחברות נוספות בקבוצת הראל.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד:	לא.
השכלה:	תואר ראשון בכלכלה וניהול מהמוסד האקדמאי המכללה למנהל, תואר שני בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	מנכ"ל הראל ביטוח, משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת המטה בהראל ביטוח (עד 7/2021), יו"ר דירקטוריון לעתיד (עד 7/2021), דירקטור בחברות נוספות בקבוצת הראל.

שם:	גלעד שפירא
מספר ת.ז.	016843385
תאריך לידה:	31.3.1974
מועד תחילת כהונה:	1.6.2022

התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל ענין בו:	היועץ המשפטי הראשי, משנה למנכ"ל הראל ביטוח.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד:	לא.
השכלה:	תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת בר אילן.
עיסוקים בחמש השנים האחרונות:	תואר שני במנהל עסקים, מהטכניון – מוסד טכנולוגי לישראל. יועץ משפטי של חטיבת השקעות בהראל ביטוח (עד 2022).
שם:	סמי בבקוב
מספר ת.ז.	58378985
תאריך לידה:	10.9.1963
מועד תחילת כהונה:	2007
התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל ענין בו:	מנהל תחום השקעות בקבוצת הראל, משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת השקעות בהראל ביטוח, דירקטור בחברות בקבוצת הראל.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד:	לא.
השכלה:	מוסמך מנהל עסקים אוניברסיטת בר אילן.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	בוגר כלכלה, אוניברסיטת תל אביב. כהונה בקבוצת הראל כמפורט לעיל.
שם:	חגית לוין
מספר ת.ז.	58424144
תאריך לידה:	13.9.1963
מועד תחילת כהונה:	1.11.2022
התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל ענין בו:	מנכ"לית הראל פיננסיים אחזקות בע"מ, דירקטורית בב.ס.ס.ח – החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ דירקטורית בחברות בזרוע הפיננסית בקבוצת הראל.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד:	לא.
השכלה:	תואר ראשון ותואר שני בכלכלה, אוניברסיטת תל אביב.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	מנכ"לית הראל פיננסיים אחזקות, מנכ"לית ב.ס.ס.ח – החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ (עד 9/22).
שם:	אריק פרץ
מספר ת.ז.	031761257
תאריך לידה:	22.7.1974
מועד תחילת כהונה:	15.4.2017
התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל ענין בו:	מנהל הכספים של החברה, מנהל חטיבת כספים ומשאבים בהראל ביטוח ומשנה למנכ"ל הראל ביטוח, דירקטור ומנכ"ל הראל הנפקות, יו"ר דירקטוריון EMI, יו"ר דירקטוריון הראל +60, דירקטור בהמצפן ודירקטור בחברות נוספות בקבוצת הראל.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד:	לא.
השכלה:	תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות, תואר שני במנהל עסקים, תואר ראשון ושני במשפטים מהאוניברסיטה העברית.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	כהונה בקבוצת הראל כמפורט לעיל.
שם:	אסנת מנור זיסמן
מספר ת.ז.	23096233
תאריך לידה:	19.11.1967
מועד תחילת כהונה:	1.2.2014
התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל ענין בו:	מבקרת הפנים בחברה ובחברות בקבוצת הראל.
האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד:	לא.
השכלה:	תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים אוניברסיטת תל אביב, מוסמכת כרואת

עיסוקים בחמש שנים אחרונות: חשבון, תואר שני במשפטים ממכללת שערי מדע ומשפט. כהונה בחברות קבוצת הראל כמפורט לעיל.

שם: מספר ת.ז. תאריך לידה: מועד תחילת כהונה: התפקיד בתאגיד, בחברה בת של התאגיד או בבעל ענין בו: האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד: השכלה: עיסוקים בחמש שנים אחרונות:

תומר גולדברג
026660951
27.5.1980
1.3.2021
מנהל השקעות אסטרטגיות ואלטרנטיביות. לא.

בוגר במשפטים אוניברסיטת חיפה, מוסמך בניהול ואסטרטגיה אוניברסיטת קולומביה, ניו יורק.
כהונה בקבוצת הראל כמפורט לעיל.

נושא משרה בכירה אשר סיים כהונתו בשנת הדוח:

שם: מספר ת.ז. התפקיד שהוא מילא בתאגיד, חברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו: מועד תחילת כהונה: מועד סיום כהונה: מישל סיבוני
027065697
מנכ"ל החברה, יו"ר דירקטוריון הראל ביטוח.
2009 (כיהן בתפקידים אחרים בקבוצת הראל משנת 1993)
31.1.2024

כמפורט בתקנה 26 לעיל, מר סיבוני מכהן כיום כדירקטור בחברה וכן בתפקידים נוספים בקבוצת הראל.

תקנה 26 - מורשה חתימה של התאגיד

לחברה אין מורשי חתימה עצמאיים.

תקנה 27 - רואה חשבון של התאגיד

סומך חייקין
מגדל המילניום רחוב הארבעה 17, תל אביב 64739.

תקנה 28 - שינויים בתזכיר ובתקנון

בשנת הדוח לא בוצע שינוי בתזכיר או בתקנון ההתאגדות של החברה.

תקנה 29 - המלצות והחלטות דירקטוריון ואסיפה כללית מיוחדת

- החלטות דירקטוריון שאינן טעונות אישור אסיפה כללית לעניין חלוקת דיבידנדים - ראה באור 15 בדוחות הכספיים.
- החלטות האסיפה הכללית שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות הדירקטורים אין.
- החלטות אסיפות כלליות מיוחדות

ביום 5 בפברואר 2024 התקיימה אסיפה מיוחדת של החברה שעל סדר יומה עמדו הנושאים הבאים: (1) מינוי מר מישל סיבוני כדירקטור בחברה; (2) אישור תנאי סיום העסקה של המנכ"ל היוצא, מר מישל סיבוני; (3) אישור תנאי העסקה של המנכ"ל הנכנס, מר ניר כהן. האסיפה אישרה את כל הנושאים שעמדו על סדרה יומה. לפרטים נוספים אודות ההחלטות כאמור, ראו דיווח מיידי של החברה מיום 31 בדצמבר 2023, אסמכתא 2023-01-144024 וכן תקנה 21 לעיל.

ביום 30 במאי 2024 התקיימה אסיפה כללית שנתית ומיוחדת של החברה שעל סדר יומה היו הנושאים הבאים: (1) דיון בדוח התקופתי לשנת 2023; (2) מינוי מחדש של רואה חשבון מבקר והסמכת דירקטוריון החברה לקבוע את שכרו; (3) מינוי מחדש של הדירקטורים המכהנים בחברה, אשר אינם דירקטורים חיצוניים, להמשך כהונה כדירקטורים בחברה (יאיר המבורגר, גדעון המבורגר, בן המבורגר, יואב מנור, מישל סיבוני, דורון כהן, יוסף צ'חנובר (ז"ל) ואלי דפס); (4) מינוי הגב' יוכי דביר כדח"צית בחברה. האסיפה אישרה את כל הנושאים שעמדו על סדרה יומה. לפרטים נוספים אודות ההחלטות כאמור, ראו דיווח מיידי של החברה מיום 18 באפריל 2024, אסמכתא: 2024-01-039418.

תקנה 29א - החלטות התאגיד

החברה התקשרה בחוזה לביטוח, לפיהם מבוטחים נושאי המשרה בחברה ובחברות הבנות שלה בביטוח דירקטורים ונושאי משרה. סכום הביטוח הוא עד ל- 220 מיליוני דולר וכן רובד נוסף של Side A בגבול אחריות של 25 מיליוני דולר ארה"ב. נכון למועד אישור הדוח, פוליסת הביטוח בתוקף עד ליום 30 באוקטובר 2025.

רמת-גן, 25 במרץ 2025

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

על ידי:

יאיר המבורגר, יו"ר הדירקטוריון

ניר כהן, מנכ"ל

שאלון ממשל תאגידי

שאלון ממשל תאגידי¹

עצמאות הדירקטוריון			
לא נכון	נכון		
	✓	1. בכל שנת הדיווח כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו שני דירקטורים חיצוניים אינה עולה על 90 ימים, כאמור בסעיף 363א.(ב)(10) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר בשנת הדיווח (ובכלל זה גם תקופת כהונה שאושרה בדיעבד, תוך הפרדה בין הדירקטורים החיצוניים השונים): דירקטור א': נעים נג'אר דירקטור ב': אפרת יעבץ דירקטור ג': איילת בן עזר דירקטור ד': יוכי דביר (החל מיום 1.6.2024) מספר הדירקטורים החיצוניים המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 4	

¹ פורסם במסגרת הצעות חקיקה לשיפור הדוחות ביום 16.3.2014.

2.		שיעור² הדירקטורים הבלתי תלויים³ המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 4/11. שיעור הדירקטורים הבלתי תלויים שנקבע בתקנון⁴ התאגיד⁵: בתקנון נקבע כי שיעור הדירקטורים החיצוניים יהיה כהגדרת חוק החברות. חוק החברות קובע כי בחברה ציבורית יכהנו לפחות שני דירקטורים חיצוניים. ☐ לא רלוונטי (לא נקבעה הוראה בתקנון).	_____	_____
3.		בשנת הדיווח נערכה בדיקה עם הדירקטורים החיצוניים (והדירקטורים הבלתי תלויים) ונמצא כי הם קיימו בשנת הדיווח את הוראת סעיף 240(ב) ו-(ו) לחוק החברות לעניין היעדר זיקה של הדירקטורים החיצוניים (והבלתי תלויים) המכהנים בתאגיד וכן מתקיימים בהם התנאים הנדרשים לכהונה כדירקטור חיצוני (או בלתי תלוי).	✓	
4.		כל הדירקטורים אשר כיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, אינם כפופים⁶ למנהל הכללי, במישרין או בעקיפין (למעט דירקטור שהוא נציג עובדים, אם קיימת בתאגיד נציגות לעובדים). אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, הדירקטור כפוף למנהל הכללי כאמור) - יצוין שיעור הדירקטורים שלא עמדו במגבלה האמורה: _____.	✓	
5.		כל הדירקטורים שהודיעו על קיומו של ענין אישי שלהם באישור עסקה שעל סדר יומה של הישיבה, לא נכחו בדיון ולא השתתפו בהצבעה כאמור (למעט דיון ו/או הצבעה בנסיבות המתקיימות לפי סעיף 278(ב) לחוק החברות): אם תשובתכם הינה "לא נכון" -	✓	

² בשאלון זה, "שיעור" - מספר מסוים מתוך הסך הכל. כך לדוגמה 3/8.

³ לרבות "דירקטורים חיצוניים" כהגדרתם בחוק החברות.

⁴ לענין שאלה זו - "תקנון" לרבות על פי הוראת דין ספציפית החלה על התאגיד (לדוגמה בתאגיד בנקאי - הוראות המפקח על הבנקים).

⁵ חברת איגרות חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.

⁶ לענין שאלה זו - עצם כהונה כדירקטור בתאגיד מוחזק הנמצא בשליטת התאגיד, לא ייחשב כ"כפיפות", מאידך, כהונת דירקטור בתאגיד המכהן בנושא משרה (למעט דירקטור) ו/או עובד בתאגיד המוחזק שבשליטת התאגיד ייחשב כ"כפיפות" לענין שאלה זו.

		האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו בהתאם להוראות סעיף 278(א) סיפה : ☐ כן ☐ לא יצוין שיעור הישיבות בהם דירקטורים כאמור נכחו בדיון ו/או השתתפו בהצבעה למעט בנסיבות כאמור בס"ק א : _____.		
	✓	6. בעל השליטה (לרבות קרובו ו/או מי מטעמו), שאינו דירקטור או נושא משרה בכירה אחר בתאגיד, לא נכח בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל שליטה ו/או קרובו ו/או מי מטעמו שאינו חבר דירקטוריון ו/או נושא משרה בכירה בתאגיד נכח בישיבות הדירקטוריון כאמור) – יצוינו הפרטים הבאים לגבי נוכחות כל אדם נוסף בישיבות הדירקטוריון כאמור : _____. זהות : _____. תפקיד בתאגיד (ככל וקיים) : _____. פירוט הזיקה לבעל השליטה (אם מי שנכח אינו בעל השליטה עצמו) : _____. האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו : ☐ כן ☐ לא שיעור נוכחותו⁷ בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח לשם הצגת נושא מסוים על ידו : __, נוכחות אחרת : __ ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).		

⁷ תוך הפרדה בין בעל השליטה, קרובו ו/או מי מטעמו.

כשירות וכישורי הדירקטורים				
לא נכון	נכון			
	✓	7.	בתקנון התאגיד לא קיימת הוראה המגבילה את האפשרות לסיים מיידית את כהונתם של כלל הדירקטורים בתאגיד, שאינם דירקטורים חיצוניים (לעניין זה – קביעה ברוב רגיל אינה נחשבת מגבלה) ⁸ . אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, קיימת מגבלה כאמור) יצוין –	
		א.	פרק הזמן שנקבע בתקנון לכהונת דירקטור: _____.	
		ב.	הרוב הדרוש שנקבע בתקנון לסיום כהונתם של הדירקטורים: _____.	
		ג.	מנין חוקי שנקבע בתקנון באסיפה הכללית לשם סיום כהונתם של הדירקטורים: _____.	
		ד.	הרוב הדרוש לשינוי הוראות אלו בתקנון: _____.	
	✓	8.	התאגיד דאג לעריכת תוכנית הכשרה לדירקטורים חדשים, בתחום עסקי התאגיד ובתחום הדין החל על התאגיד והדירקטורים, וכן דאג לעריכת תכנית המשך להכשרת דירקטורים מכהנים, המותאמת, בין השאר, לתפקיד שהדירקטור ממלא בתאגיד. אם תשובתכם הינה "נכון" – יצוין האם התוכנית הופעלה בשנת הדיווח: כן ✓ לא	

⁸ חברת איגרות חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.

9.	א.	בתאגיד נקבע מספר מזערי נדרש של דירקטורים בדירקטוריון שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין המספר המזערי שנקבע: 4.	✓	
	ב.	מספר הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח - בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית⁹: 7. בעלי כשירות מקצועית¹⁰: 11. במקרה שהיו שינויים במספר הדירקטורים כאמור בשנת הדיווח, יינתן הנתון של המספר הנמוך ביותר (למעט בתקופת זמן של 60 ימים מקרות השינוי) של דירקטורים מכל סוג שכיהנו בשנת הדיווח.		
10.	א.	בכל שנת הדיווח כלל הרכב הדירקטוריון חברים משני המינים. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין פרק הזמן (בימים) בו לא התקיים האמור: _____. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו דירקטורים משני המינים אינה עולה על 60 ימים, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד דירקטורים משני המינים: _____.	✓	
	ב.	מספר הדירקטורים מכל מין המכהנים בדירקטוריון התאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: גברים: 8, נשים: 3.	_____	_____

⁹ לאחר הערכת הדירקטוריון, בהתאם להוראות תקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו – 2005.

¹⁰ ר' ה"ש 9.

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית)				
לא נכון		נכון		
_____	_____	מספר ישיבות הדירקטוריון שהתקיימו במהלך כל רבעון בשנת הדיווח:		
		רבעון ראשון (שנת 2024): 7		
		רבעון שני: 4		
		רבעון שלישי: 9		
		רבעון רביעי: 4		
_____	_____	לצד כל אחד משמות הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, יצוין שיעור ¹¹ השתתפותו בישיבות הדירקטוריון (בס"ק זה - לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון בהן הוא חבר, וכמצוין להלן) שהתקיימו במהלך שנת הדיווח (ובהתייחס לתקופת כהונתו): (יש להוסיף שורות נוספות לפי מספר הדירקטורים).		

		טבלה המפרטת את דרישות הסעיף מצורפת כנספח א' לשאלון.							
		שם הדירקטור	שיעור השתתפותו בשיבות הדירקטוריון	שיעור השתתפותו בשיבות ועדת ביקורת ¹²	שיעור השתתפותו בשיבות הועדה לבחינת הדוחות כספיים ¹³	שיעור השתתפותו בשיבות ועדת תגמול ¹⁴	שיעור השתתפותו בשיבות ועדות דירקטוריון נוספות בהן הוא חבר (תוך ציון שם הועדה)		
	✓	בשנת הדיווח קיים הדירקטוריון דיון אחד לפחות לעניין ניהול עסקי התאגיד בידי המנהל הכללי ונושאי המשרה הכפופים לו, בלא נוכחותם וניתנה להם הזדמנות להביע את עמדתם.							12.

12 לגבי דירקטור החבר בוועדה זו.

13 לגבי דירקטור החבר בוועדה זו.

14 לגבי דירקטור החבר בוועדה זו.

הפרדה בין תפקידי המנהל הכללי ויושב ראש הדירקטוריון					
לא נכון		נכון			
	✓	בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון אינה עולה על 60 ימים כאמור בסעיף 363א(2) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון כאמור: _____.		13.	
	✓	בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד מנהל כללי. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל אינה עולה על 90 ימים כאמור בסעיף 363א(6) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל כאמור: _____.		14.	
לא רלוונטי	לא רלוונטי	בתאגיד בו מכהן יו"ר הדירקטוריון גם כמנכ"ל התאגיד ו/או מפעיל את סמכויותיו, כפל הכהונה אושר בהתאם להוראות סעיף 121(ג) לחוק החברות ¹⁵ . ✓ לא רלוונטי (ככל שלא מתקיים בתאגיד כפל כהונה כאמור).		15.	
	✓	המנכ"ל אינו קרוב של יו"ר הדירקטוריון. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, המנכ"ל הנו קרוב של יו"ר הדירקטוריון) –		16.	
_____	_____	א. תצוין הקרבה המשפחתית בין הצדדים: _____.			
_____	_____	ב. הכהונה אושרה בהתאם לסעיף 121(ג) לחוק החברות ¹⁶ : □ כן			

¹⁵ בחברת איגרות חוב – אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.

¹⁶ בחברת איגרות חוב – אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.

		☐ לא		
	✓	בעל שליטה או קרובו <u>אין</u> מכהן כמנכ"ל או כנושא משרה בכירה בתאגיד, למעט כדירקטור. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).		
ועדת הביקורת				
לא נכון	נכון			
—	—	בועדת הביקורת <u>לא</u> כיהן בשנת הדיווח -		
	✓	א. בעל השליטה או קרובו. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).		
	✓	ב. יו"ר הדירקטוריון.		
	✓	ג. דירקטור המועסק על ידי התאגיד או על ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.		
	✓	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.		
	✓	ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).		

19.		מי שאינו רשאי להיות חבר בוועדת ביקורת, ובכלל זה בעל שליטה או קרובו, לא נכח בשנת הדיווח בישיבות ועדת הביקורת, למעט בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות.	✓	
20.		מנין חוקי לדיון ולקבלת החלטות בכל ישיבות ועדת הביקורת שהתקיימו בשנת הדיווח היה רוב של חברי הוועדה, כאשר רוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ואחד מהם לפחות היה דירקטור חיצוני. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין שיעור הישיבות בהן לא התקיימה הדרישה כאמור : _____.	✓	
21.		ועדת הביקורת קיימה בשנת הדיווח ישיבה אחת לפחות בנוכחות המבקר הפנימי ורואה החשבון המבקר ובלא נוכחות של נושאי משרה בתאגיד שאינם חברי הוועדה, לעניין ליקויים בניהול העסקי של התאגיד.	✓	
22.		בכל ישיבות ועדת הביקורת בה נכח מי שאינו רשאי להיות חבר הוועדה, היה זה באישור יו"ר הוועדה ו/או לבקשת הוועדה (לגבי היועץ המשפטי ומזכיר התאגיד שאינו בעל שליטה או קרובו).	✓	
23.		בשנת הדיווח היו בתוקף הסדרים שקבעה ועדת הביקורת לגבי אופן הטיפול בתלונות של עובדי התאגיד בקשר לליקויים בניהול עסקיו ולגבי ההגנה שתינתן לעובדים שהתלוננו כאמור.	✓	
24.		ועדת הביקורת (ו/או הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים) הניחה את דעתה כי היקף עבודתו של רואה החשבון המבקר ושכר טרחתו ביחס לדוחות הכספיים בשנת הדיווח, היו נאותים לשם ביצוע עבודת ביקורת וסקירה ראויים	✓	

תפקידי הועדה לבחינת הדוחות הכספיים (להלן - הועדה) בעבודתה המקדימה לאישור הדוחות הכספיים				
ועדת הביקורת של החברה משמשת כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים				
לא נכון	נכון			
_____	_____	יצוין פרק הזמן (בימים) אותו קבע הדירקטוריון כזמן סביר להעברת המלצות הועדה לקראת הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים : 2.	א.	25.
_____	_____	מספר הימים שחלפו בפועל בין מועד העברת ההמלצות לדירקטוריון למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים : דוח רבעון ראשון (שנת 2024) : 5 דוח רבעון שני : 10 דוח רבעון שלישי : 7 דוח שנתי : 6	ב.	
		מספר הימים שחלפו בין מועד העברת טיוטת הדוחות הכספיים לדירקטורים למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים : דוח רבעון ראשון (שנת 2024) : 5 דוח רבעון שני : 7 דוח רבעון שלישי : 4 דוח שנתי : 6	ג.	

26.	רואה החשבון המבקר של התאגיד השתתף בכל ישיבות הועדה והדירקטוריון, בה נדונו הדוחות הכספיים של התאגיד המתייחסים לתקופות הנכללות בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון", יצוין שיעור השתתפותו: _____	✓	
27.	בועדה התקיימו בכל שנת הדיווח ועד לפרסום הדוח השנתי, כל התנאים המפורטים להלן:	_____	_____
א.	מספר חבריה לא פחת משלושה (במועד הדיון בועדה ואישור הדוחות כאמור).	✓	
ב.	התקיימו בה כל התנאים הקבועים בסעיף 115(ב) ו-(ג) לחוק החברות (לענין כהונת חברי ועדת ביקורת).	✓	
ג.	יו"ר הועדה הוא דירקטור חיצוני.	✓	
ד.	כל חבריה דירקטורים ורוב חבריה דירקטורים בלתי תלויים.	✓	
ה.	לכל חבריה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות אחד מהדירקטורים הבלתי תלויים הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.	✓	
ו.	חברי הוועדה נתנו הצהרה עובר למינויים.	✓	
ז.	המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בוועדה היה רוב חבריה ובלבד שרוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ובהם דירקטור חיצוני אחד לפחות.	✓	
	אם תשובתכם הנה "לא נכון" לגבי אחד או יותר מסעיפי המשנה של שאלה זו, יצוין ביחס לאיזה דוח (תקופתי/רבעוני) לא התקיים התנאי האמור וכן התנאי שלא התקיים: _____.	_____	_____

ועדת תגמול				
לא נכון	נכון			
	✓	28.	הועדה מנתה, בשנת הדיווח, לפחות שלושה חברים והדירקטורים החיצוניים היוו בה רוב (במועד הדיון בועדה). ☐ לא רלוונטי (לא התקיים דיון).	
	✓	29.	תנאי כהונתם והעסקתם של כל חברי ועדת הגמול בשנת הדיווח הינם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.	
—	—	30.	בועדת התגמול לא כיהן בשנת הדיווח -	
	✓		א. בעל השליטה או קרובו. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).	
	✓		ב. יו"ר הדירקטוריון.	
	✓		ג. דירקטור המועסק על ידי התאגיד או על ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.	
	✓		ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.	

	✓	ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. ☐ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).		
	✓	בעל שליטה או קרובו לא נכחו בשנת הדיווח בישיבות ועדת התגמול, למעט אם קבע יו"ר הועדה כי מי מהם נדרש לשם הצגת נושא מסוים.	31.	
	✓	ועדת התגמול והדירקטוריון לא עשו שימוש בסמכותם לפי סעיפים 267א(ג), 272(ג)(3) ו-272(ג)(1)(1) (ג) לאישור עסקה או מדיניות תגמול, למרות התנגדותה של האסיפה הכללית. אם תשובתכם הנה "לא נכון" יצוין – סוג העסקה שאושרה כאמור : _____ מספר הפעמים בהן נעשה שימוש בסמכותם בשנת הדיווח : _____	32.	

מבקר פנים		
לא נכון	נכון	
	✓	33. יו"ר הדירקטוריון או מנכ"ל התאגיד הוא הממונה הארגוני על המבקר הפנימי בתאגיד.
	✓	34. יו"ר הדירקטוריון או ועדת הביקורת אישרו את תכנית העבודה בשנת הדיווח. בנוסף, יפורטו נושאי הביקורת בהם עסק המבקר הפנימי בשנת הדיווח: נושאי הביקורת בקבוצת הראל נגזרים מתוכנית העבודה הרב שנתית של הראל השקעות וחברות הבנות. תכנית העבודה הרב שנתית מתבססת על סקרי סיכונים המבוצעים באופן תקופתי וכן על תוצאות ביקורות, שינויים ואירועים ארגוניים, עדכוני רגולציה וכיו"ב, בקבוצת הראל הנושאים כוללים את תחומי הפעילות השונים של הקבוצה בהם ביטוח חיים, ביטוח כללי, השקעות, פיננסים, מערכות מידע ועוד.
—	—	35. היקף העסקת המבקר הפנימי בתאגיד בשנת הדיווח (בשעות ¹⁷): בהיקף משרה מלאה.
	✓	בשנת הדיווח התקיים דיון (בועדת הביקורת או בדירקטוריון) בממצאי המבקר הפנימי.
	✓	36. המבקר הפנימי אינו בעל ענין בתאגיד, קרובו, רו"ח מבקר או מי מטעמו וכן אינו מקיים קשרים עסקיים מהותיים עם התאגיד, בעל השליטה בו, קרובו או תאגידים בשליטתם.

¹⁷ כולל שעות עבודה שהושקעו בתאגידים מוחזקים ובביקורת מחוץ לישראל, ולפי העניין.

עסקאות עם בעלי עניין

לא נכון	נכון	
✓		37. בעל השליטה או קרובו (לרבות חברה שבשליטתו) אינו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל השליטה או קרובו מועסק על ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול) יצוין – - מספר הקרובים (לרבות בעל השליטה) המועסקים על-ידי התאגיד (לרבות חברות שבשליטתם ו/או באמצעות חברות ניהול): 4. - האם הסכמי העסקה ו/או שירותי הניהול כאמור אושרו בידי האורגים הקבועים בדין : ✓ כן □ לא לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה). _____.
	✓	38. למיטב ידיעת התאגיד, לבעל השליטה אין עסקים נוספים בתחום פעילותו של התאגיד (בתחום אחד או יותר). אם תשובתכם הינה " לא נכון" – יצוין האם נקבע הסדר לתיחום פעילויות בין התאגיד ובעל השליטה בו : □ כן □ לא □ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).

נספח א' – שיעור השתתפות הדירקטורים בישיבות הדירקטוריון וועדותיו במהלך שנת הדיווח.

שם הדירקטור	דירקטוריון	ועדת ביקורת	ועדת תגמול
יאיר המבורגר	25/25	לא מכהן	לא מכהן
גדעון המבורגר	18/25	לא מכהן	לא מכהן
יואב מנור	24/25	לא מכהן	לא מכהן
בן המבורגר	25/25	לא מכהן	לא מכהן
מישל סיבוני (החל מיום 5.2.2024)	21/22	לא מכהן	לא מכהן
דורון כהן	24/25	6/6	לא מכהן
אלי דפס	23/25	3/6	לא מכהן
איילת בן עזר	23/25	6/6	5/5
נעים נג'אר	25/25	6/6	5/5
אפרת יעבץ	25/25	6/6	5/5
יוכי דביר (החל מיום 1.6.2024)	16/16	4/4	3/3

****ועדת הביקורת משמשת גם כוועדה לבחינת נאותות הדוחות הכספיים.**

יאיר המבורגר, יו"ר הדירקטוריון: _____ נעים נג'אר, יו"ר ועדת הביקורת: _____

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

פרק 6

**דוח בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית
על הדיווח הכספי ועל הגילוי**

דוח שנתי בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי לפי תקנה 9(בא):

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - התאגיד), אחראית לקביעתה והתקיימותה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד.

לעניין זה, חברי ההנהלה הם:

1. מר ניר כהן – מנכ"ל התאגיד, מנכ"ל הראל חברה לביטוח בע"מ.
2. מר אריק פרץ - סמנכ"ל הכספים של התאגיד, משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת כספים ומשאבים של הראל חברה לביטוח בע"מ.
3. מר גלעד שפירא – יועץ משפטי של התאגיד ושל חברות בקבוצה, משנה למנכ"ל בהראל חברה לביטוח בע"מ.
4. מר סמי בבקוב – סמנכ"ל בתאגיד ומנהל תחום ההשקעות בקבוצה, משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת השקעות בהראל חברה לביטוח בע"מ.
5. גבי אסנת מנור זיסמן – מבקרת הפנים של התאגיד ושל חברות בקבוצה, משנה למנכ"ל בהראל חברה לביטוח בע"מ.
6. גבי חגית ציטיאט לוי – מנכ"לית הראל פיננסיים אחזקות בע"מ.
7. מר תומר גולדברג - מנהל השקעות אסטרטגיות ואלטרנטיביות בקבוצה.

בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי כוללת בקורות ונהלים הקיימים בתאגיד, אשר תוכנו בידי המנהל הכללי ונושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או תחת פיקוחם, או בידי מי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, בפיקוח דירקטוריון התאגיד, אשר נועדו לספק מידה סבירה של ביטחון בהתייחס למהימנות הדיווח הכספי ולהכנת הדוחות בהתאם להוראות הדין, ולהבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלות בדוחות שהוא מפרסם על פי הוראות הדין נאסף, מעובד, מסוכם ומדווח במועד ובמתכונת הקבועים בדין.

הבקרה הפנימית כוללת, בין השאר, בקורות ונהלים שתוכנו להבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלותו כאמור, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד, לרבות למנהל הכללי ולנושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או למי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, וזאת כדי לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישת הגילוי.

בשל המגבלות המבניות שלה, בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אינה מיועדת לספק ביטחון מוחלט שהצגה מוטעית או השמטת מידע בדוחות תימנע או תתגלה.

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, ביצעה בדיקה והערכה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד והאפקטיביות שלה; הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והגילוי שביצעה ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון כללה את יישום העקרונות המנחים להערכת אפקטיביות של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והגילוי על ידי הדירקטוריון וההנהלה שפורסמו על ידי רשות ניירות ערך ביום 23 לנובמבר 2010, תוך התייחסות לרכיבי הבקרה הבאים:

לגבי החברה עצמה: מזומנים, התחייבויות פיננסיות והשקעות פיננסיות אחרות (מבוסס על המבוצע במסגרת הראל חברה לביטוח בע"מ).

לגבי הדוח המאוחד: בקורות ברמת הארגון (ELC), עריכת דוחות כספיים, ITGC (IT General Controls) - בקורות שנועדו לתמוך בניהול ובקרת פעילויות בטכנולוגית המידע ובסביבת המחשוב).

לגבי חברת בת- הראל פיננסיים אחזקות: בקורות ברמת הארגון (ELC), עריכת דוחות כספיים ו- ITGC.

לגבי הראל פקדון סחיר, שהינו תאגיד מדווח: בקרות ברמת הארגון (ELC), עריכת דוחות כספיים, ITGC ומימוש/המרת כתבי התחייבות.

לגבי הראל ריביות ופיקדונות בע"מ, שהינו תאגיד מדווח: בקרות ברמת הארגון (ELC), עריכת דוחות כספיים, ITGC ומימוש/המרת כתבי התחייבות.

לגבי הראל מימון והנפקות, שהינה תאגיד מדווח: בקרות ברמת הארגון (ELC), עריכת דוחות כספיים, ITGC וכתבי התחייבויות.

הראל חברה לביטוח בע"מ, אי.אס.אי. - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ והראל פנסיה וגמל בע"מ, חברות בנות של התאגיד, הינן גופים מוסדיים אשר חלות עליהם הוראות הממונה על אגף שוק הון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, בדבר הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

ביחס לחברות הבנות האמורות, ביצעה ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון בדיקה והערכה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי והאפקטיביות שלה, בהתבסס על:

- חוזר גופים מוסדיים 2010-9-7 חוזר מנובמבר 2010 "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים";
- חוזר גופים מוסדיים 2010-9-6 חוזר מנובמבר 2010 "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי - תיקון" (תיקון לחוזר גופים מוסדיים 2009-9-10);
- חוזר גופים מוסדיים 2009-9-10, חוזר מיוני 2009 "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי".

בהתבסס על הערכה זו, הדירקטוריון והנהלת התאגיד הגיעו למסקנה, כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, בהתייחס לבקרה הפנימית בגופים המוסדיים ליום 31 בדצמבר 2024 היא אפקטיבית.

בהתבסס על הערכת האפקטיביות שביצעה ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון כמפורט לעיל, הדירקטוריון והנהלת התאגיד הגיעו למסקנה, כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד ליום 31 בדצמבר 2024 היא אפקטיבית.

הצהרה

אני, ניר כהן, מצהיר כי :

- (1) בחנתי את הדוח התקופתי של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - התאגיד) לשנת 2024 (להלן - הדוחות) ;
- (2) לפי ידיעתי, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות ;
- (3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות ;
- (4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי :
- (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין ; וכן -
- (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי ;
- (5) אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד :
- (א) קבעתי בקורות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם של בקורות ונהלים תחת פיקוחי, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתו על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות ; וכן -
- (ב) קבעתי בקורות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם של בקורות ונהלים תחת פיקוחי, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ;
- (ג) הערכתי את האפקטיביות של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי, והצגתי בדוח זה את מסקנות הדירקטוריון וההנהלה לגבי האפקטיביות של הבקרה הפנימית כאמור למועד הדוחות.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

ניר כהן

מנכ"ל

25 במרץ 2025

הצהרה

אני, אריק פרץ, מצהיר כי:

- (1) בחנתי את הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - התאגיד) לשנת 2024 (להלן - הדוחות);
 - (2) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;
 - (3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;
 - (4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי ככל שהיא מתייחסת לדוחות הכספיים ולמידע הכספי האחר הכלול בדוחות, העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן -
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;
 - (5) אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:
 - (א) קבעתי בקורות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם של בקורות ונהלים תחת פיקוחי, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, ככל שהוא רלוונטי לדוחות הכספיים ולמידע כספי אחר הכלול בדוחות, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן -
 - (ב) קבעתי בקורות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם של בקורות ונהלים תחת פיקוחנו, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;
 - (ג) הערכתי את האפקטיביות של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי, ככל שהיא מתייחסת לדוחות הכספיים ולמידע הכספי האחר הכלול בדוחות למועד הדוחות; מסקנותיי לגבי הערכתי כאמור הובאו בפני הדירקטוריון והנהלה ומשולבות בדוח זה.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אריק פרץ

סמנכ"ל כספים

25 במרץ 2025

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ

פרק 7

נספחים

1. הראל חברה לביטוח בע"מ - הצהרה לגבי הגילוי בדוח הכספי ודוח בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי
2. הראל חברה לביטוח בע"מ - הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי
3. הראל חברה לביטוח בע"מ - הצהרת האקטואר בענף ביטוח בריאות
4. הראל חברה לביטוח בע"מ - הצהרת האקטואר ביטוח חיים

נספח 1

הראל חברה לביטוח בע"מ - הצהרה לגבי הגילוי בדוח הכספי ודוח בדבר הבקרה הפנימית על
דיווח כספי

הצהרה (Certification)

אני הח"מ, ניר כהן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2024 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
 5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (ה) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ו) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

ניר כהן
מנהל כללי

25 במרץ 2025

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (Certification)

אני הח"מ, אריק פרץ, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2024 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - (ז) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ח) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ט) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (י) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
 5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (יא) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (יב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אריק פרץ
משנה למנכ"ל
ומנהל חטיבת כספים ומשאבים

25 במרץ 2025

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של חברת הביטוח תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של חברת הביטוח לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת חברת הביטוח בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2024, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2024, הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

_____	גיא רוטקופף	יו"ר הדירקטוריון :
_____	ניר כהן	מנכ"ל :
_____	אריק פרץ	משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת כספים ומשאבים :

נספח 2

הראל חברה לביטוח בע"מ - הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי הראל חברה לביטוח בע"מ להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן-ההפרשות) הראל חברה לביטוח בע"מ ליום 31 בדצמבר 2024, כפי שמפורט להלן.

אני עובד שכיר של המבטח. אינני בעל עניין במבטח, בחברת בת שלו או בחברה קשורה ואין לי קשרים עסקיים עם המבטח, עם בעל עניין בו או עם בן משפחה של בעל עניין בו או עם חברת בת שלו או חברה קשורה אליו. כמו כן, אינני עובד או יועץ קבוע של חברת בת של המבטח או של חברה הקשורה למבטח או של גורם אחר המספק למבטח שירותים שונים.

התמניתי לתפקיד ביום 1 באפריל 2024.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים.

בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדו"ח ולנתוני השנים הקודמות.

ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף ו' להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

ד. לצורך חישוב השייר, ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח משנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:

1. ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי (הפול) התבססה על החישוב שבוצע על ידי אקטואר הפול.

2. בחישוב האומדן המיטבי לא נלקח בחשבון העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת בגין תביעות תלויות עבור כל הענפים הכלולים בהערכתי. בבחינת הנוהג המיטבי, בוצעה הפחתה, בחישוב מרווח הזהירות בלבד, בשיעור של כ- 2.6% בגין העדר מתאם מלא בין הענפים השונים. וזאת על פי סעיף 3 (ג) לעמדת הממונה – נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח כללי.

ו. להלן הערכת סכום ההפרשות ליום 31 בדצמבר 2024 :

ההפרשה ברוטו (אלפי ₪)	ההפרשה בשייר (אלפי ₪)	
תביעות תלויות		
ענפים שאינם מקובצים :		
187,369	26,655	מקיף דירות כולל בנקים למשכנתאות
375,298	367,286	רכב רכוש
3,086,777	2,683,974	רכב חובה
839,032	801,572	אחריות מעבידים
1,644,257	571,516	אחריות כלפי צד ג'
2,411,361	1,725,906	אחריות מקצועית (כולל אחריות רופאים ואחריות מנהלים)
151,531	59,966	אחריות למוצרים פגומים
8,695,625	6,236,875	סה"כ ענפים שאינם מקובצים
8,960,553	6,286,035	סה"כ ענפים שאינם מקובצים וענפים מקובצים*
179,481	179,481	הוצאות עקיפות בגין כל הענפים בהם עוסקת החברה בביטוח כללי
608,430	457,543	פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות**
פרמיה בחסר		
לא נדרש להצהיר	אין	רכב חובה
לא נדרש להצהיר	אין	רכב רכוש
לא נדרש להצהיר	אין	מקיף דירות
8,531,604	6,007,973	סה"כ התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי המחושבות לפי הערכה אקטוארית

*ענפים מקובצים כוללים : אובדן רכוש, מקיף בתי עסק, הנדסי, חקלאי, מטענים והובלות כלי שיט וכלי טייס.

**בענף רכב חובה ובענפי חבויות חישוב העתודה לתביעות תלויות כולל בתוכו את מלוא החשיפה בגין כל שנות החיתום ולכן כולל את ההפרשה בגין סיכונים שטרם חלפו בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

אני מצהיר ומאשר כי בענפים הבאים: מקיף דירות (כולל בנקים למשכנתאות), רכב רכוש, רכב חובה, אחריות מעבידים, אחריות כלפי צד ג', אחריות מקצועית (כולל אחריות מנהלים ואחריות רופאים) אחריות למוצרים פגומים, אובדן רכוש, מקיף בתי עסק, הנדסי, חקלאי, מטענים והובלות, כלי טייס וכלי שייט:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:

א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א – 1981;

ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון;

ג. עמדת הממונה בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי;

ד. כללים אקטואריים מקובלים.

2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.

3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.

4. ההפרשות לתביעות תלויות המפורטות בפרק ב', בגין הענפים שאינם מקובצים, מקיף דירות (כולל בנקים למשכנתאות), רכב רכוש, רכב חובה, אחריות מעבידים, אחריות כלפי צד ג', אחריות מקצועית (כולל אחריות מנהלים ואחריות רופאים) ואחריות למוצרים פגומים, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

5. סך ההפרשות לתביעות תלויות המפורט בפרק ב', מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים המקובצים ושאינם מקובצים בכללותם, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

6. ההפרשה להוצאות עקיפות המפורטת בפרק ב', מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

7. ההפרשות לפרמיה בחסר המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו והפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר (ככל שקיים) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

אי-וודאות סטטיסטית

ישנה אי-וודאות סטטיסטית מובנית בתהליך החישוב האקטוארי. לכן, גם אם אין שינוי בהתפלגות התביעות, העלות הסופית של התביעות עשויה להיות שונה מהערכה האקטוארית, וזאת על אף שבהערכה האקטוארית נלקחו בחשבון התנודתיות והשונות של החישוב עצמו.

חשיפה להתפתחויות ולשינויים עתידיים

יתרה מזאת, בעתיד יתכנו שינויים שונים, בסיכונים, בהתנהגות המבוטחים, בגורמים חברתיים וסביבתיים, בפסיקות ותקדימים בבתי-המשפט ושינויים כלכליים אשר לא ניתן לחזות אותם מראש, ואינם בשליטתו של המבטח. כל אלו עשויים להשפיע על העלות הסופית של התביעות.

אחריות מקצועית רופאים

תת-ענף זה מאופיין על ידי טיפול ממושך בתביעה והדבר מגדיל את אי-הוודאות והסטייה האפשרית הקיימים בניתוח אקטוארי. בקביעת ההפרשה להוצאות עקיפות נלקחה בחשבון גם העובדה שהטיפול בתביעות בחלקו נעשה ע"י גורם חיצוני.

ענפים שלא נכללו בהערכה אקטוארית

הערכה אקטוארית היא תהליך סטטיסטי בו התאמת המודל הסטטיסטי כפופה לרף מסוים של נתונים היסטוריים מספקים לפי קבוצות הומוגניות. בענפי הביטוח הבאים, לא ניתן לבצע הערכה אקטוארית עקב הסיבות המפורטות:

בענף קבלנים השונות הגדולה בכסויים, בסוג ובגובה התביעות ביחס לגודל הענף לא מאפשרת חלוקה לקבוצות הומוגניות מספיק גדולות.

בענפים נזקי טבע, טרור, ערבויות מכר, סיכונים מיוחדים ועסקים נכנסים אחרים התיק קטן ואין מספיק נתונים היסטוריים לביסוס מודל אקטוארי.

עמדת המפקח – נוהג המיטבי

עמדת הממונה בנושא הנוהג המיטבי לחישוב עתודות בביטוח כללי קובעת, בין היתר, כי "עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" כפי שנדרש בפרק ג' לעיל, פירושה כי קיים סיכוי סביר למדי כי העתודה שנקבעה בשייר תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. בענפי ביטוח חובה ובענפי החבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכוון לאומדן הסתברות של לפחות 75%. ריבית ההיוון המתאימה היא על פי עקום ריבית חסרת סיכון המותאם לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות. כמו כן, יש להתחשב באופן שערך הנכסים בדוחות הכספיים העומדים כנגד ההתחייבויות.

הממונה ציין כי ככל שישנן מגבלות בניתוח הסטטיסטי של גורמי הסיכון והמרווח הנדרש, יפעיל האקטואר שיקול דעת וייתכן שימוש בשיטות אקטואריות מקובלות. הממונה אף ציין כי במועד פרסום העמדה קיימת מגבלה לנתח את הסיכון הסיסטמי באופן סטטיסטי.

בהיעדר מודלים סטטיסטיים מתאימים, חישוב הסיכון הסיסטמי דורש רמה גבוהה של שיקול דעת בהתייחס לרמת ההשפעה הפוטנציאלית של גורמים העלולים להתרחש ולהשפיע בעתיד על גובה ההתחייבות מזוויות שונות. ככל שיכולתי, הפעלתי שיקול דעת בקבלת ההחלטות עבור האומדן לסיכון זה. מובן שקיימת דרגה גבוהה של סובייקטיביות בהערכתי ולפיכך, אקטואר אחר הפועל תחת אותן הנסיבות, עשוי להגיע לאומדן שונה ואף שונה מהותית עבור אותה רמת בטחון של 75%.

הסדר עם ביטוח לאומי בענף רכב חובה

בחודש אוגוסט 2024, נחתם הסדר בין החברה לבין המוסד לביטוח לאומי (להלן בהתאמה – "ההסדר" ו-"המל"ל") לפיו הוסכם בין הצדדים הסכום שעל החברה לשלם למל"ל בגין מקרי ביטוח שאירעו ושהתרחשו בתקופה שמיום 1 בינואר 2016 עד ליום 31 לדצמבר 2022 על תיק הראל בלבד. העתודות בדוחות הכספיים של הרבעון השני שיקפו את ההסדר שנחתם כאמור לעיל. התשלום למל"ל הועבר במערכת התביעות במהלך הרבעון השלישי כנגד הקטנת העתודה המתייחסת.

25 במרץ 2025

תאריך

F.I.L.A.A. שורץ יהונתן

נספח 3

הראל חברה לביטוח בע"מ - הצהרת האקטואר בענף ביטוח בריאות

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח בריאות

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן- ההפרשות) הראל חברה לביטוח בע"מ ליום 31 בדצמבר 2024, כפי שמפורט להלן.

אני עובד שכיר של המבטח. אין לי קשרים עסקיים עם בעל עניין במבטח או עם בן משפחה של בעל עניין במבטח או חברה בת של המבטח או עם חברה קשורה למבטח. כמו כן, למעט האמור להלן, אינני עובד או יועץ קבוע של חברה בת של החברה או של חברה הקשורה לחברה או של גורם אחר המספק לחברה שירותים שונים.

את המינוי לאקטואר ממונה קיבלתי ביום 7 באפריל 2013.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית

1. חוות הדעת האקטוארית

לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוואתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים :

ההפרשה שחושבה בגין עסקים נכנסים מחברת Interasco לא בוצעה על ידי ואיננה מהותית. ההפרשה שחושבה בגין עסקים נכנסים מחברת כלל חברה לביטוח בע"מ התבססה על חישוב שנתקבל מאקטואר חברת כלל.

לעניין זה, "עסקים נכנסים" כהגדרתם בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה – 1984.

2. נתוני הערכה של חוות הדעת האקטוארית

א. להלן הערכת סכום ההפרשות (באלפי ₪), הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר :

הפרשות ברוטו

ענף	סוג	פרט	קבוצתי	סה"כ **
חיים (ללא סיעוד)	תנאי חוזה הביטוח *	9,372	-	9,372
	הוצאות עקיפות	979	-	979
	תביעות תלויות כולל IBNR	107,317	-	107,317
	סה"כ חיים	117,668	-	117,668
בריאות	תנאי חוזה הביטוח *	791,098	86,954	878,052
	הוצאות עקיפות	14,774	9,771	24,545
	תביעות תלויות כולל IBNR	593,310	412,298	1,005,608
	סה"כ בריאות	1,399,182	509,023	1,908,205
סה"כ		1,516,850	509,023	2,025,873

הפרשות בשייר

ענף	סוג	פרט	קבוצתי	סה"כ **
חיים (ללא סיעוד)	תנאי חוזה הביטוח *	9,372	0	9,372
	הוצאות עקיפות	979	0	979
	תביעות תלויות כולל IBNR	64,086	0	64,086
	סה"כ חיים	74,437	0	74,437
בריאות	תנאי חוזה הביטוח *	790,678	86,954	877,632
	הוצאות עקיפות	14,774	9,771	24,545
	תביעות תלויות כולל IBNR	585,873	405,562	991,435
	סה"כ בריאות	1,391,325	502,287	1,893,612
סה"כ		1,465,762	502,287	1,968,049

* כולל רווחיות עתידית אשר יוחסה להתחייבויות בעקבות רכישת תיק אליהו בשנת 2013.
 ** הנתונים אינם כוללים פרמיה לא מרווחת בסך כ-131 מיליון ₪ בברוטו וכ-129 מיליון ₪ בשייר.

ב. השפעת שינויים על ההפרשות

1. עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון, סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס העתודות אינו מהותי עבור עסקים המדווחים בעסקי ביטוח בריאות.
- עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון, סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס העתודות אינו מהותי עבור עסקים המדווחים בעסקי ביטוח חיים (ללא סיעוד).
2. עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון, סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים עבור עסקים המדווחים בעסקי ביטוח בריאות: גידול של כ- 52 מיליוני ₪ כמפורט בהמשך בפרק ד'.
- עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון, סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים עבור עסקים המדווחים בעסקי ביטוח חיים (ללא סיעוד) אינו מהותי.

פרק ג' – חוות הדעת

- אני מצהיר ומאשר כי בתת ענפי ביטוח הבריאות הבאים, הוצאות רפואיות, עובדים זרים, מחלות קשות, שיניים, נסיעות לחו"ל ותאונות אישיות:
1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטואריים מקובלים.
 2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
 3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
 4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות השייכים לתתי ענפי ביטוח הבריאות שפורטו לעיל, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

מגבלות סטטיסטיות

ישנה אי-וודאות סטטיסטית מובנת בתהליך החישוב האקטוארי. לכן, גם אם אין שינוי בהתפלגות התביעות, העלות הסופית של התביעות עשויה להיות שונה מההערכה האקטוארית, וזאת על אף שבהערכה האקטוארית נלקחו בחשבון התנודתיות והשונות של החישוב עצמו.

חשיפה להתפתחויות ולשינויים עתידיים

בביטוח בריאות ישנה אי-וודאות בתחזית עלות התביעות המושפעת ממספר פרמטרים שלא ניתנים לחיזוי מראש, כגון: שינוי בתמותה, שינוי בתחלואה, ביטולים, שינויים בסל הבריאות, אינפלציה רפואית, מדיניות האוצר, מדיניות מבטחי משנה וגורמים חברתיים וסביבתיים.

הרווחיות העתידית בתיק ביטוח הבריאות שנרכש מאליהו חברה לביטוח בע"מ הופחתה מסכום העתודה שחושבה על ידי. לא בוצעו התאמות נוספות בהתחייבויות הביטוחיות שחושבו על ידי.

השינויים המהותיים

- א. התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשפ"ד-2024 ("הצו") שפורסם ביום 14 באפריל 2024. הצו קובע כי החל מיום 1 בינואר 2025, השיעור של מס השכר ומס הרווח שישולם על פעילות בישראל של מוסד כספי יהיה 18% מהשכר ששילם והרווח שהפיק וזאת במקום השיעור של 17% שקיים כיום. השפעת האמור הביאה לגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-4 מיליוני ש"ח לפני מס.
- ב. ביום 24 ביולי 2024 פרסמה רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון חוזר שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ובקרנות הפנסיה" (להלן: "החוזר"). החוזר כולל עדכון של הנחות ברירות המחדל המשמשות לחישוב ההתחייבויות והמקדמים בפוליסות ביטוח חיים ובקרנות הפנסיה. בעקבות יישום החוזר, בתקופת הדוח וברבעון השני של שנת 2024 נרשם גידול בהתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח בריאות בסך של כ-5 מיליוני ש"ח לפני מס.
- ג. החברה עדכנה את הנחת התחלואה בענף הוצאות רפואיות. כתוצאה מכך, חל גידול בעתודות הביטוח ברוטו בסך של כ-9 מיליוני ₪.
- ד. החברה עדכנה את הנחת הביטולים בענף הוצאות רפואיות. כתוצאה מכך, חל גידול בעתודות הביטוח ברוטו בסך של כ-34 מיליוני ₪.

נספח 4

הראל חברה לביטוח בע"מ - הצהרת האקטואר ביטוח חיים

הצהרת האקטואר ביטוח חיים

פרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) ליום 30 בספטמבר 2024, כפי שמפורט להלן.

אני עובדת שכירה של המבטח. אינני בעלת עניין במבטח, בחברה בת שלו או בחברה קשורה ואין לי קשרים עסקיים עם המבטח, עם בעל עניין בו או עם בן משפחה של בעל עניין בו או עם חברת בת שלו או חברה קשורה אליה. כמו כן, אינני עובדת או יועצת קבועה של חברה בת של המבטח או של חברה הקשורה למבטח או של גורם אחר המספק למבטח שירותים שונים.

מוניתי לתפקיד על ידי המבטח ביום 1 בינואר 2024.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניין הבא:

אין למבטח עסקים נכנסים. לעניין זה, "עסקים נכנסים" כהגדרתם בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה – 1984.

עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל, חישוב העתודה התבסס על החישוב שבוצע על ידי האקטוארים של המבטחים המובילים.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. בטפסים 12 א' ו-12 ב' המצורפים מפורטים סכומי ההפרשות, באלפי ₪, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר, כדלהלן:

(1) הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אובדן כושר עבודה והכנסה למשפחה) וללא ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח).

(2) הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות:

(א) עתודה לתכנית עם צבירה;

(ב) הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון: הפרשה בגין פרמיה קבועה, ברות ביטוח והמשכיות;

(3) חלק העתודה בגין תביעות בתשלום, לרבות תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אובדן כושר עבודה והכנסה למשפחה.

(4) השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה – לאחר בדיקה הגעתי למסקנה שאין צורך בהשלמה בביטוח חיים. בביטוח סיעודי בוצעה השלמת עתודות בסך של 75.5 מיליוני ₪.

(5) הפרשות נוספות לפי הוראות המפקח, כגון: חישוב העתודות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים על פי חוזר ביטוח 2013-1-2, מיום 6 במרץ 2013.

ב. השפעת השינויים המפורטים להלן על ההפרשות, ברמת הברוטו:

(1) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה: לא נדרשת התאמה כזאת.

(2) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון – סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות: קיטון בסך של כ-347 מיליוני ₪ בעתודות ברוטו כמפורט להלן בפרק ד' סעיף 2.

פרק ג' - חוות הדעת

אני מצהירה ומאשרת כי בענף ביטוח חיים:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), תשמ"א – 1981 התקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

2. הערות והבהרות

- א. ההפרשות לענפי המשנה, מחלות קשות פרט וסיעוד פרט וקבוצתי נמסרו ע"י מר יונתן ברודי, F.I.L.A.A., אקטואר ממונה ביטוח בריאות.
- ב. הרווחיות העתידית בתיק ביטוח החיים שנרכש מאליהו חברה לביטוח בע"מ הופחתה מסכום העתודה שחושבה על ידי. לא בוצעו התאמות נוספות בהתחייבויות הביטוחיות שחושבו על ידי.
- ג. פרטים אודות סוגי העתודות, שיעורי ריבית וכו' נכללים בביאורים לדוחות הכספיים.
- ד. הרכב הנתונים, שמופיע בטפסים 12 א' ו- 12 ב', מבוסס על הפרדת מרכיבי הפוליסות (כיסויים הנמכרים בפוליסה). הרכב זה אינו בהכרח מתאים להרכב המופיע בדוחות הכספיים של החברה ובביאורים, הואיל והרכב זה מבוסס על נתונים ברמת הפוליסה.
- ה. בטפסים מוצגות סה"כ ההתחייבויות, ללא חברות בת, בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ולפני הורדת ההתחייבויות בגין ביטוח לעובדי החברה, הורדה הנדרשת בהתאם לסעיף 4 (ב), IFRS 4.
- ו. מגבלות סטטיסטיות
ישנה אי-וודאות סטטיסטית מובנת בתהליך החישוב האקטוארי. לכן, גם אם אין שינוי בהתפלגות התביעות, העלות הסופית של התביעות עשויה להיות שונה מהערכה האקטוארית, וזאת על אף שנלקחו בחשבון התנודתיות והשונויות של החישוב עצמו.

2. חשיפה להתפתחויות ולשינויים עתידיים

בעתיד יתכנו התפתחויות ושינויים בכל הקשור לשוק הביטוח בישראל, עקב שינוי רגולציה, החלטות בתי דין, התפתחויות טכנולוגיות ושינויים חברתיים או סביבתיים, שלא ניתנים לחיזוי ועשויים להשפיע על ההערכה האקטוארית של ההפרשות. ישנה אי-וודאות בתחזית עלות התביעות שמושפעות מכמה פרמטרים שלא ניתן לחזות מראש כמו: שינוי בתמותה ו/או תחלואה, ביטולים, שינויים בסל הבריאות ואינפלציה רפואית, מדיניות האוצר, מדיניות מבטחי משנה, גורמים חברתיים וסביבתיים.

3. השינויים המהותיים

בתקופת הדוח התרחשו השינויים הבאים:

א. ביום 24 ביולי 2024 פרסמה רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון חוזר שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות – עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ולקרנות הפנסיה" (להלן: "החוזר"). החוזר כולל עדכון של הנחות ברירות המחדל המשמשות לחישוב ההתחייבויות והמקדמים בפוליסות ביטוח חיים ובקרנות הפנסיה, וכן הנחות מעודכנות של שיעורי השיפורים העתידיים בתמותה. בעקבות יישום החוזר, בתקופת הדוח חל גידול בהתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח בסך של כ-106 מיליוני ₪.

ב. החברה עדכנה את שיעור הריבית בחלק מהתחייבויות ענף ביטוח חיים, בעקבות עליית הריבית במשק בשנת 2024. כתוצאה מכך, חל קיטון בעתודות הביטוח ברוטו בסך של כ-128 מיליוני ₪.

ג. במסגרת חוזר ביטוח 2013-1-2 של הממונה בדבר "חישוב עתודות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים", נקבעה ברירת המחדל לצורך חישוב ההסתברות לקבלת קצבה באפשרויות השונות המבוססת על ממוצע ניסיון החברות הגדולות. בתקופת הדוח, עדכנה החברה את המודל האקטוארי באופן שתאפשר הבחנה בין מסלולי קצבה שונים, לרבות מסלולי קצבה שונים לבני זוג, חלף יישום ברירת המחדל כאמור לעיל. השפעת העדכון הביאה לקיטון בעתודה לתשלום קצבה עתידית בסך של כ-304 מיליוני ₪.

ד. החברה עדכנה את הנחת הביטולים בענף סיעוד, בעקבות ביצוע מחקר בשנת 2024. כתוצאה מכך, חל קיטון בעתודות ברוטו בסך של כ-21 מיליוני ₪.

ה. התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשפ"ד-2024 ("הצו") שפורסם ביום 14 באפריל 2024. הצו קובע כי החל מיום 1 בינואר 2025, השיעור של מס השכר ומס הרווח שישולם על פעילות בישראל של מוסד כספי יהיה 18% מהשכר ששילם והרווח שהפיק וזאת במקום השיעור של 17% נכון ליום הדוח הכספי. השפעת האמור הביאה לגידול בהתחייבויות הביטוחיות, בענף הסיעוד, בסך של כ-5 מיליוני ₪ לפני מס.

עדי שמעוני F.I.L.A.A.
שם האקטואר הממונה

חתימה

25/03/2025
תאריך

מצ"ב:

טופס 12 א': תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - ברוטו
טופס 12 ב': תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - בשייר

טופס 12א'

תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - ברזוט

שם החברה: הראל חברה לביטוח בע"מ

נתונים ברזוט

31/12/24

באלפי ש"ח

סה"כ	חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		אכ"ע	סיעודי		כיסויים אחרים (1)
	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	פרט	קבוצתי		פרט	קבוצתי	
	א1	ב1	א2	ב2	א3	ב3	4	א5	ב5	6
1	509,051	13,959	5,748	3,643	60,655	253,855	-	-	-	110,297
2	101,920,458	1,873,945	908,476	8,845,806	77,684,134	344,880	1,869,080	6,508,267	3,673,053	172,582
1א2	6,073,998	949,889	4,101	4,961,593	154,803	1,372	1,593	-	-	647
2א2	24,507,066	-	786,095	-	23,662,857	4,022	47,918	-	-	6,175
3א2	46,282,783	-	68	14,961	46,182,285	13,399	70,173	-	-	1,897
4א2	76,863,847	949,889	790,264	4,976,553	69,999,944	18,793	119,684	-	-	8,720
ב2	5,578,240	-	-	-	-	321,812	40,235	4,880,918	60,267	163,863
3	18,296,769	836,065	107,584	3,485,781	7,060,165	4,276	1,638,250	1,551,861	3,612,786	-
4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	75,488	-	-	-	-	-	-	75,488	-	-
6	1,106,114	87,990	10,628	383,471	624,025	-	-	-	-	-
7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'										
א8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1ב8	(214,638)	(22,562)	(4,318)	(106,698)	(64,517)	-	-	(16,543)	-	-
2ב8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3ב8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4ב8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

טופס 12ב'

תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - בשייר

שם החברה: הראל חברה לביטוח בע"מ

נתונים בשייר

31/12/24

באלפי ש"ח

סה"כ	חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה	אכ"ע	סיעודי		כיסויים אחרים (1)
									פרט	קבוצתי	
א1	ב1	א2	ב2	א3	ב3	א4	ב4	א5	ב5	א6	ב6
464,858	13,201	5,748	3,643	60,255	230,736	60,894	-	-	-	-	90,380
99,994,914	1,873,870	908,468	8,845,700	77,683,683	341,786	40,235	1,560,248	5,335,024	3,260,147	145,753	145,753
6,073,998	949,889	4,101	4,961,593	154,803	1,372	-	1,593	-	-	647	647
24,507,066	-	786,095	-	23,662,857	4,022	-	47,918	-	-	6,175	6,175
46,282,783	-	68	14,961	46,182,285	13,399	-	70,173	-	-	1,897	1,897
76,863,847	949,889	790,264	4,976,553	69,999,944	18,793	-	119,684	-	-	8,720	8,720
4,964,983	-	-	-	-	321,812	40,235	111,146	4,271,319	56,609	163,863	163,863
16,984,482	835,991	107,577	3,485,675	7,059,714	1,182	-	1,329,418	988,217	3,203,538	(26,829)	(26,829)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
75,488	-	-	-	-	-	-	-	75,488	-	-	-
1,106,114	87,990	10,628	383,471	624,025	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'											
א8	השפעת התאמת ההפרשות בגין עסקים חדשים										
1ב8	השפעת התאמת ההפרשות בגין עסקים קיימים	שינויים בהנחות									
2ב8		שינויים בשיטות									
3ב8		הבדלים בגובה הפרמיה									
4ב8		שינויים אחרים									